

A *F*ISZA EZÜSTSZALAGJÁN
Huszonöt éves a Szegedért Alapítvány

Megjelent
a
Szegedért Alapítvány létesítésének
huszonötödik évfordulójára

A kötetet szerkesztette és tervezte:
TANDI LAJOS

A kötet megjelenését támogatták:

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

Nemzeti Együttműködési Alap

vodafone

Vodafone Magyarország Zrt.

A borítón Lapis András szobrászművész alkotásainak,
a Szegedért Alapítvány fődíjának és érmeinek
reprodukciója
(Kivitelezés ReProStudio)
Fotók: VERÉB SIMON
Archív felvételek:
Dávid István, Enyedi Zoltán, Gyenes Kálmán,
Nagy László, Révész Róbert, Somogyi Károlyné, Schmidt Andrea

ISBN 978-963-08-9766-2

Kiadja
a Szegedért Alapítvány megbízásából
az Intelprint Kft.
Szedés: Ambruzs Pálné, Hernádi Gyuláné
Tördelés: Székely Ákos
Készült az Intelprint Kft. kivitelezésében
6724 Szeged, Kossuth Lajos sgt. 34.
www.intelprint.hu

A *T*ISZA
EZÜSTSZALAGJÁN

Huszonöt éves a Szegedért Alapítvány

Szeged
2014

Polner Zoltán

SZEGED MÚZSÁJA

A csillagokba néz Szeged múzsája,
szépségen, sorson hosszan elmereng,
s a nyári alkony fölírja a fákra,
itt jártak egykor rég az istenek.

HAGYOMÁNY ÉS MEGÚJULÁS

Öt éve, a Szegedért Alapítvány húszéves jubileumi kötetében arról írtam, hogy szép és nehéz örökséget vállaltam akkor, amikor 2004-ben elhunyt férjem helyébe léptem az alapítvány elnökségében. Szépet, mert az ötletgazdaként és mentorként tisztelt férjem és alapító társai olyan célokat és alapelveket fogalmaztak meg 1989-ben, amelyek ma is vállalhatóak, sőt ha lehet, még időszerűbbek lettek. A kimagasló értékek megbecsülése; az innovatív és környezetünket gazdagító kezdeményezések támogatása; a kultúra, a művészet, a tudomány Szeged város rangját hirdető és növelő személyiségeinek elismerése; a városért tenni akarók szándékainak összefogása olyan feladatok, amelynek szolgálata semmit sem veszített fontosságából.

A Szegedért Alapítvány negyedszázados eredményei közismertek, ezeket mutatja be e jubileumi kötet. Érdemes és felemelő ismét elolvasni a száz díjazott életútját és teljesítményét; tanulságos áttanulmányozni a több mint ezer alapítványi támogatás huszonöt éves listáját, témáit és belegendolni a megvalósulás eredményeibe; tisztelettel adózni a támogatóknak és az alapítvány szervezeteiben önkéntes tevékenységet vállalóknak; a fotók segítségével felidézni a huszonöt díjátadó gála emlékezetes pillanatait, és rácsodálkozni a fellépő nagyszerű művészek sokaságára. Mindezekre a Szegedért Alapítvány közel háromszáz millió forintot fordított. Bármennyire is azt gondoljuk, hogy az eredmények közismertek, mégis így csokorba szedve jó rátekinteni erre a huszonöt évre!

Ne feledjük, mindezek mögött a Város összefogása, több mint háromszázharminc millió forint adomány áll! Köszönet érte azoknak a gazdálkodó szervezeteknek és magánszemélyeknek, akik fontosnak és támogatandónak érezték a Szegedért Alapítvány céljait. Az alapítvány, mint szabályszerűen és nyilvánosan működő független civil szervezet ott van az eredmények mögött, ahol a döntéshozóknak csak egyetlen mércéjük volt: az érték és a teljesítmény. Ahogyan az Elnökség, a Felügyelő Bizottság és a Kuratóriumok tagjait a sokszínűség jellemzi, úgy a díjazottak és a támogatottak is sokfélék, de egyben mégis közösek: kimagasló értéket képviselnek.

Negyedszázad nagy idő, s ez alatt sok minden változott, változik. Amikor a Szegedért Alapítványt létrehozták, még ötven alapítvány sem működött az országban, ma pedig több mint hatvanezer a civil szervezetek száma, s közülük több mint huszonötezer az alapítvány. A jogszabályok esetenként liberalizálódtak, aztán szigorodtak. Az adományozó kedv és lehetőség időnként növekedett, ma inkább szűkül. A Szegedért Alapítványnak folyamatosan alkalmazkodni kellett és kell a körülményekhez és jogszabályokhoz. A változás nem jelentheti a célok feladását, de a hagyomány nem merevedhet rutinná. Azzal az innovációval és vitalitással kell tevékenységét folytatni, ahogyan annak idején Debreczeni Pál elkezdte! Most a feladatunk, hogy felmérjük: mit kell megőrizni az eddigiekből, és mit kell másképpen cselekednünk, mert ez lehet az alapja a folytatásnak, az újabb eredmények születésének.

Sok sikert hozzá, kedves Szegedért Alapítvány!

Debreczeni Mónika
elnökségi tag

ÖRÖKÖS HELY ALLEMANN KÁVÉHÁZÁBAN

„Van szerencsém tudatni, hogy kávéházunkhoz a szárazoni közlekedés helyre lett állítva, s a régi árakkal és a régi szívéllyességgel várom vendégeim minél számosabb látogatását.”

Talán szokatlan ez a kis újsághirdetés éppen a Szegedért Alapítvány jubileumi kötetének előszavában, ám hiszem és vallom, hogy e néhány sor jelképe mindannak, ami a jelent összeköti a múlttal, a 135 évvel ezelőtti március tizenkettődikét a 25 évvel ezelőtti július negyedikkével.

Szimbólum, hiszen a Szegedért Alapítvány – nem véletlenül – a szegedi Nagy Árvíz évfordulóin tünteti ki legjobbjainkat, emlékezve az újjászületésre, s emlékezve mindazokra, akik a száztíz éven átívelő történelem során és azután is lehetővé tették az újabb és újabb újjászületést.

Mert tudjuk: Szeged sorsfordító dátumai – a második, s a harmadik Szeged megszületése – egy-egy jeles személyiséghez köthetők. Tisza Lajos nélkül nem lett volna palotás, körutas, sugárutas Szeged, ami „szebb lett, mint volt”, Klebelsberg nélkül nem lett volna egyetemi székhely, tudásváros, kulturális fellegvár.

De tudjuk azt is, hogy e jeles személyiségek műve soha nem jött volna létre sok-sok névtelen szegedi szorgalma, akarata, kreativitása, tudása – olykor hősiessége – nélkül.

Allemann János nevét, aki két héttel a Nagy Árvíz után a „régisívélyességgel” várja vendégeit, aligha jegyzi föl a történelem.

De a kávéházában ott ül az a Zubovics Fedor, aki a korabeli fontos „civil szervezet”, a tisztai kaszinó tagsága élén tucatjával mentette az életüket azon a bizonyos, szörnyű éjszakán... És ott ülnek, papírok fölé hajolva az „Egyesült Népkörök” tagjai, akik egy hónap alatt figyelemreméltóan szakszerű tanulmányt tesznek a magisztrátus asztalára arról, hogyan lehetne a várost négy részre osztva, a „bennük lakó polgárság tipikus képének megfelelően” újjáépíteni.

Ma még nem tudjuk, hogy a Szegedért Alapítvány megálmodói és kitüntetettjei közül kinek őrzi meg a nevét a történelem.

Nem tudjuk, köztük van-e a leendő Tisza Lajos vagy Klebelsberg.

Az azonban biztos, hogy köztük van minden Allemann János, minden Zubovics Fedor, s minden, a névtelenségbe vesző tagja a hajdan volt Egyesült Népköröknek.

Mindenki, aki az igazi szegediség s a valódi civil kurázi jégében tett valamit e folytonos újjászületésre ítéltetett, gyönyörű város olykor fizikai, olykor szellemi megújulásáért.

Mindenki, akinek több adatott meg az élet valamely területén – és kész a nagyobb közösségnek többel is fizetni érte.

A Szegedért Alapítvány – immár negyedszázada – azon munkálkodik, hogy közülük egy se maradjon névtelenül, említetlenül és köszönet nélkül.

Köszönet hát nekik és az alapítványnak – és egy örökös hely mindannyiuknak Allemann János szimbolikus kávéházában, mely immár végtelen nyitvatartással, soha nem fáradó szívéllyességgel mindig, mindenhol várja és visszavárja egy jó vitára, alkotó eszmecserére kedves vendégeit.

Botka László
Szeged város polgármestere

MINDENNAPI CIVILSÉG

Amikor ez év áprilisának végén Kisharsányban ott álltam az éppen tíz éve elhunyt Debreczeni Pál sírjánál, akkor az emlékezésen és szomorúságon kívül csak egyetlen dologra tudtam gondolni: Ő volt a megtestesült civilség. Pali volt a citoyen, a szabad és független polgár. Értékközpontú és öntudatos volt, nagyvonalúan segítőkész, adakozó, nehezen tűrte a korlátokat, véleményét – néha szabad szájúan – mindig kinyilvánította, nem dörgölődött hatalomhoz, és vállalta az ebből származó konfliktusokat. Ilyennek képzelte el a Szegedért Alapítványt is. És a gazdagság, a szabadság és a függetlenség mellett mindenképp integrálónak szerette látni ezt a szervezetet.

Az eltelt negyedszázad alatt az „ötletgazda alapító” elképzeléseiből számosat megvalósítottunk, különösen az értékközpontúságot, a függetlenséget és az összefogás képességét. A céljainkra fordított, közjót szolgáló több mint háromszáz millió forint nem lebecsülendő összeg, de ezzel együtt sem váltunk vagyonos, nagyon gazdag alapítvánnyá. Scsaurszky Tamás független kutató 2012-es tanulmányának megállapítása szerint a Szegedért Alapítvány elsősorban „a helyi közösségi alapítvány” élenjáró mintája lett Magyarországon. Világosak a céljai, átlátható a tevékenysége, van vonzereje és rangja, képes integrálni a város szellemiségéért tenni akarókat, felhalmozódott szakmai tapasztalatait más civil szervezetek rendszeresen hasznosítják.

A mindennapok tevékenysége során „belülről” ezek teljesen természetesnek tűnnek. Minden adományért megküzdünk és köszönettel fogadunk; minden forintot célszerűn és ésszerűen igyekszünk felhasználni; az Elnökség és a Kuratóriumok csak az érdekek és értékek alapján ítélik oda díjainkat és támogatásainkat; a díjazottjainkat és támogatottjainkat hosszútávon megbecsüljük és kapcsolatunk tartós marad velük; az alapítvány testületeiben feladatot vállalók mindegyike önkéntesen, minden ellenszolgáltatás és előny nélkül végzi tevékenységét, tiszteletben tartva egymás véleményét és a döntéseket; „csak” a jogszabályoknak vagyunk alávetve, semmilyen más külső akarat eddig nem kényszerített ránk semmit.

Élmény volt ezt a szervezetet huszonöt éven át formálni és szolgálni. Szédítő belegondolni is: mind a száz díjazottal személyesen megismerkedhettem, és közelről érezhettem szellemi-emberi nagyságukat. A pályázati támogatásokban ott tapintható Szegednek szinte minden értéke. Az alapítvány támogatóinak empátiája mindig új erőt és perspektívát adott. Egy valamitől nem lettünk függetlenek: a Várostól. A Szegedért Alapítvány az elmúlt negyedszázad alatt természetes alkotó elemévé vált Szeged mindennapi életének. Klasszikus, együttműködő civil partnernek tekint bennünket a város önkormányzata, az egyetem, a szellemi és kulturális műhelyek, és így tekintenek ránk támogatóink is. Ahogyan Szeged Múzsája (Lapis András csodálatos alkotása, az alapítvány fődíjának köztéri szobor változata) is természetes éke lett a városnak a Glattfelder-téren, ahol a polgárok találkoznak, békésen beszélgetnek, élvezik a szabadság levegőjét, a szökőkút sugarainak csobogását, és pár lépésre a szőke Tisza hullámai fodrozódnak. Szeged Múzsája az én szememben a szépségen, a szellemen és a harmónián túl nagyon sok embernek is szimbóluma: a Szegedért Alapítvány létrehozóinak, támogatóinak, díjazottjainak, támogatottjainak, mindazoknak, akik tettek az alapítványért, a Városért.

Pali barátom! Ilyesmire gondoltál negyedszázada?

Bódi György
az alapítvány titkára

ÖTSZÖR ÖT AZ HUSZONÖT

A gyermekkori mondóka úgy szól, hogy „öt török, öt görög, ötvenöt meg a földön hömpörög”, aztán emlékezhetünk a „kétszer kettő néha öt” kultuszfilm slágerére. Én viszont felelősségem teljes tudatában kijelentem: ötször öt az huszonöt. Még akkor is, ha a díjátadó ünnepségsorozat, valamint az ötévenkénti kötetkiadás a rendszerváltás kezdeti időszakában indult, megélte és túlélte a pártátalakulások és kormányváltások néha újradatált hullámzásait, ma is él, és élni akar. Ugyanis az a gondolat, amely létrehívta a Szegedért Alapítványt, pontosan érzékelt a civil társadalom igényének és erejének fontosságát. A plurális politikai palettán nem törölhetők a civil szféra igényei, a kis közösségek önszerveződő csoportjainak akciói, a magánszféra felismert felelőssége. Civilnek lenni nem másodlagos állampolgári státusz, hanem a polgári öntudat megnyilvánulása, a személyes és közösségi ambíciók nyilvánossága, a társadalmi kontroll megtestesülésének legmagasabb formája. Civilnek lenni rang, a civil létet választani bátorság, civilként vállalni társadalmi szerepet példamutatás.

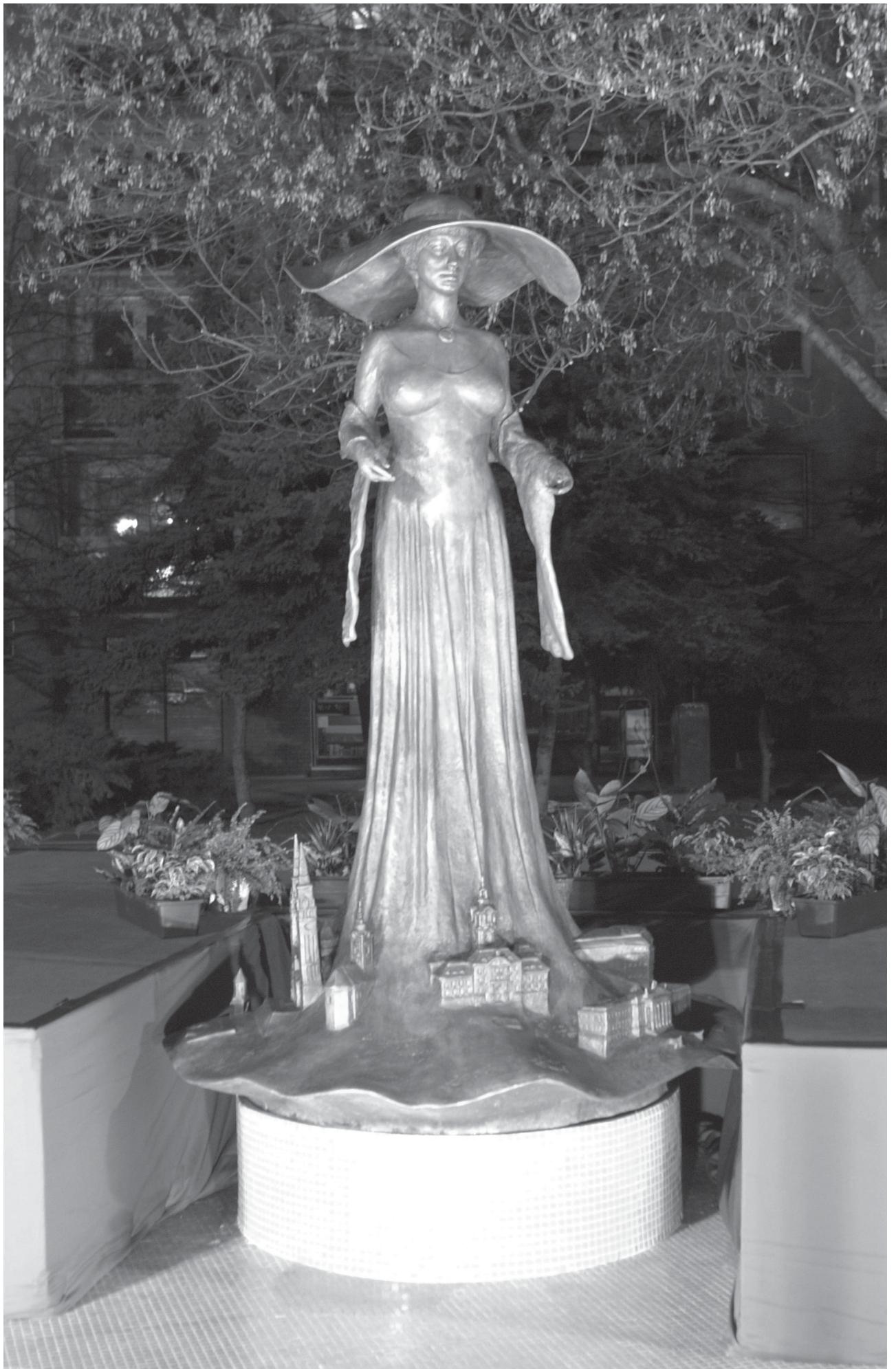
Amikor a Szegedért Alapítvány szárnyait bontogatta, nem véletlenül talált a röviddel előbb szerveződő Szeged folyóirat szerkesztőségére és a következő években újjáalakult Dugonics Társaságra. A célok közösek, a módszerek és lehetőségek eltérőek, de vannak közös pontok, akciók, programok. A Szegedért Alapítvány díjazottjait a folyóirat évente bemutatja, akik a Dugonics Társaság városközi felolvasóületein bemutatkoznak a város közönségének. Ez a hármas kézfogás példamutató abban a tekintetben is, hogy a civil szféra más-más módszerekkel és eltérő lehetőségek között dolgozik, de keresi és megtalálja azokat a tapadási pontokat, ahol együtt erősebbek, ahol megsokszorozhatják elképzeléseiket.

Huszonöt éve páros repülésben szőjjük azt a szellemi-kulturális-tudományos-művészeti hálót, amely Szeged értékeinek mentésére, őrzésére, felfedezésére és népszerűsítésére szolgál. A folyamatos, évenkénti értékelések és ünnepi gálaműsorok a kontinuitás bizonyítékai. Hogy létezik hátország, akadnak támogatók, nem hunyt ki az értékek tiszteletének és elismerésének szép szándéka. És ötévente van lehetőség az összegzésre is, a pillanatnyi mérlegkészítésre. S erre kiváló lehetőség a kötetek megjelentetése és a baráti találkozók. A könyvek folyamatosan gazdagodó zárványát adják annak az egymásra épülő értékteremtésnek, amelyet a Szegedért Alapítvány következetesen vállal.

Huszonöt éve figyelemmel kísérve a Szegedért Alapítvány munkáját, csak felsőfokokban tudok – elsősorban szerkesztőként – szólni arról az értékorientált, igényes, szeretettől áthatott és következetes munkáról, amelyet Bódi György titkár vezényletével a kuratóriumok végeznek. Azok a díjazottak, akik a Szegedért Alapítvány elismerésében részesülnek, olyan tudományos, művészeti, kulturális, közéleti munkát tudnak maguk mögött, melyek aranyfedezetül szolgálnak az országos elismerésre éppúgy, mint a nemzetközi közfigyelemre. Szeged és a nagyvilág találkozik ezeken az oldalakon, s valamennyien büszkék lehetünk az elmúlt huszonöt év kitüntettjeinek teljesítményeire, a kuratóriumok felelős döntéseire, az Alapítvány munkatársainak odaadására, szervező és következetes negyedszázados múltjára is. Folyt. köv. Legjobb reményeink szerint!

Tandi Lajos

Tandi Lajos
a kötet szerkesztője

19 90

A MAGYAR KÁBELMŰVEK SZEGEDI KÁBELGYÁRÁNAK IGAZGATÓJA-KÉNT EGYIKE VAGYOK ANNAK A NYOLC GAZDASÁGI VEZETŐNEK, AKIK ALÁÍRÁSUKKAL HITELESÍTETTÉK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓ OK-IRATÁT. E DOKUMENTUM BEVEZETŐJÉBEN ÍGY FOGALMAZTUK MEG CÉL-JAINKAT: AZ ALAPÍTÓK ALAPÍTVÁNYT RENDELNEK, HOGY EMLÉKET ÁLLÍT-SANAK A VÁROS NAGYJAINAK, MINDAZOKNAK, AKIK MUNKÁSSÁGUKKAL, KIMELKEDŐ TETTEIKKEL SZOLGÁLTÁK A VÁROS DICCSÓBB LÉTÉT; VALAMINT, HOGY LEHETŐSÉGET TEREMTSENEK AZON TEHETSÉGEK RÉSZÉRE, AKIKNEK IGÉRETES JÖVŐJE REMÉNYT AD A VÁROST SZOLGÁLÓ, JÖVŐBE MUTATÓ EL-KÉPZELÉSEK KIBONTAKOZTATÁSÁRA ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁRA. AZ ALAPÍTÓK SZÁNDÉKA, HOGY AZ ALAPÍTVÁNYI DÍJAKKAL ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLHES-SEN AZOK TEVÉKENYSÉGE, AKIK ÉLEN JÁRNAK A VÁROS SZELLEMISSÉGÉNEK ALAKÍTÁSÁBAN, TUDOMÁNYOS, KULTURÁLIS, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI ÉLETÉNEK GAZDAGÍTÁSÁBAN, AKIKNEK ALKOTÁSAI FÉMJELZIK SZEGED VÁ-ROSÁNAK AZ ORSZÁGBAN ELFOGADOTT KIEMELKEDŐ HELYÉT.

AZ ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETE BIZONYÍTÉK ARRA, HOGY NAPJAINKBAN IS MOZ-GÓSÍTÓ ERŐ AZ IGAZI ÉRTÉKET TEREMTŐ EMBERI ALKOTÁSOK, TELJESÍTMÉ-NYEK TÁMOGATÁSA, ÉS A LAKÓHELY SZERETETE, A LOKÁLPATRIOTIZMUS...

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYEREJÉT NEMCSAK ANYAGI GYARAPODÁSA TANÚSÍT-JA, HANEM MINDENEKELŐTT AZ, HOGY A TUDOMÁNYOS, A MŰVÉSZETI ÉS A TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUMOKBAN A SZEGEDI SZELLEMI ÉLET OLYAN EGYÉNISÉGEI VÁLLALTAK FELADATOT, AKIKNEK SZAKMAI-EMBERI NAGYSÁGA BIZTOSÍTÉK, HOGY DÖNTÉSEIKET EGYETLEN CÉL VEZÉRLI: AZ IGA-ZI ÉRTÉK BECSÜLETE, SZEGED VÁROS HÍRNEVÉNEK NÖVELÉSE...

A DÖNTÉSHOZOK ÁLTALÁBAN PANASZKODNAK, HOGY MILYEN NEHÉZ VOLT A DÖNTÉS. MI NEM EZT TESSZÜK, MI ÖRÜLÜNK ANNAK, HOGY A SAJTÓBAN KÖZZÉTETT FÖLHÍVÁSUNKRA A KÖZÖSSÉGEK ÉS ÁLLAMPOLGÁROK SZÁMOS AJÁNLÁSA ÉRKEZETT. EBBŐL IS ÉRZÉKELJÜK, HOGY JÖVŐRE ÉS AZUTÁN SEM AZ LESZ A GONDUNK, HOGY LESZ-E ELEGENDŐ JELŐLT AZ ALAPÍTVÁNY DÍ-JAIRA, HANEM AZ, HOGY KEVESEBB A DÍJ, MINT AZ ARRA ÉRDEMES SZEGEDI SZEMÉLYISÉG.

ZÁDORI JÁNOS
soros elnök

11

A fődíjas:

B

SZÖKEFALVI NAGY BÉLA
matematikus, akadémikus

desapám matematikus volt, születésemkor az egyik kolozsvári középiskola igazgatója és az ottani egyetem magántanára, édesanyám matematika-természettan szakos tanár. Az öröklődési anyag így is adott volt, szüleim elmesélése szerint már gyermeki játékaikban fölfedezték kombinatorikai készségemet. Természetesen, ezek nem megélt élmények, legfeljebb utólagosan hitelesíthető pecsétek. Inspiráló miliő vett körül: könyvek társaságában, a pedagógiai és a matematikai tudomány közegében éltem. Mindez gyerekként nem érzékelhető, de tudat alatt bizonyára meghatározó jelentőségű. Mint kortársaim, végigjártam a rovar-, lepke-, ásvány- és bélyeggyűjtések periódusait. A kolozsvári gimnáziumban – ahová tízévesen kerültem – kapcsolatom a különböző nyelvekkel is megalapozódott. A magyaron kívül románul, franciául, latinul és németül, valamint egy évig görögül tanultam. Családunk 1929-ben Szegedre települt, édesapám a tanárképző főiskola professzora lett, így én a gimnázium utolsó két évét ebben a városban, az akkori Klauzál, ma Radnóti gimnáziumban végeztem. Ekkorra már egyértelműen megfogalmazódott a fizika és a matematika iránti vonzalmam. Mindenekelőtt a fizika érdekelt, a matematika csak annyira, amennyire a fizika összefüggéseinek megértéséhez ez szükséges volt. A fizikán keresztül jutottam el ahhoz a matematikai témakörhöz, amely azóta végigkíséri életemet: azaz a végtelen dimenziós terek geometriájához és az e terekben ható úgynevezett operátorokhoz.

A kolozsvári, majd a szegedi egyetem – mely az ország, sőt Európa számon tartott intézménye volt – professzorai közül számosan a nemzetközi tudományos élet ismert és elismert tudósai voltak, így matematikusai is, mindenekelőtt Riesz Frigyes és Haar Alfréd, akik a matematika legfrissebb törekvéseinek világszerte jegyzett úttörői, művelői voltak. Az általuk megindított matematikai folyóirat, az Acta színvonala és elterjedése révén hamarosan nemzetközi tekintélyt szerzett a szegedi egyetem

matematikusainak. Azóta is folyamatosan megjelenik. Ilyen közegben, ilyen személyiségek mellett és tudományos háttérrel a matematika nagyszerű műhelye virágzott Szege den. A szépszá mú, tehetséges fiatal t az Eötvös Loránd Kollégium még inkább inspirálta, sarkallta. Még hallgatóként jelent meg első dolgozatom, amely egy atomfizikai kérdéssel kapcsolatos matematikai számítás t tartalmazott, majd főleg Riesz Frigyes professzor inspirációjára tértem át véglegesen a matematikára. Tanári szakvizsgám és doktori szigorlatom után németországi és franciaországi tanulmányúton vettem részt, ekkor már több dolgozatom megjelent itthon és külföldön, köztük a Párizsi Tudományos Akadémia lapjában is. Miután 1939-ben édesapámat kinevezték egyetemi tanárnak, megpályáztam a főiskolán megüresedett helyét, és kilenc éven át ott a matematikát egyedül tanítottam – közben magántanára voltam a szege di egyetemnek analízis és algebra tárgykörökből. Már 1942-ben megjelent egy könyvem Németországban, mely komoly nemzetközi visszhangot váltott ki. A második világháborút követően Riesz Frigyessel közösen franciául írtunk monográfiát, mely azóta alapkönyv, lefordították németre, oroszra, angolra, kínaira, japánra. C. Foias román matematikussal 1956-ban ismerkedtem meg, akivel hasznos és tartalmas tudományos együttműködésünk a mai napig tart, közös könyvünk több világnyelven napvilágot látott...

Ami igaz, igaz, a magasabb matematika meglehetősen szűk szakmai réteg kiváltsága. Azonban tény, hogy a természettudományok, köztük az általam művelt matematikai részterület is óriási teret nyert a világban az utóbbi időben. Megértésük nem egyszerű, nem könnyen lefordítható, gyakorlati haszna nem közvetlenül, nem áttételek nélkül érvényesül. Függvényekkel, függvényrendszerekkel foglalkozom, melyekhez nagyon komplikált elméletek fűződnek. Célunk a fizikai reális tér matematikai általánosítása, törvényszerűségeinek alkalmazása a végtelen sok dimenziójú szituációkra. Aki csak felszínesen ismeri is a fizikát, tudja, hogy a legegyszerűbb molekula két atomból áll. Matematikailag ez megközelítőleg két pontot jelöl. Ám külön-külön mozognak, így egymáshoz való függésükben hat koordinátájuk létezik. Ezek után gondoljunk olyan komplikált fizikai rendszerekre, mint például a gázok, amelyeknek minden egyes atomját, helyzetét három-három koordinátája jellemzi. Összegezve elmondhatom, hogy a családi milió és az örökölt génkészlet mellett Neumann János és Riesz Frigyes példája, valamint egy holland matematikus, Van der Waerden A kvantummechanika csoportelméleti módszerei című könyve – melyet 20. születésnapomra édesapámtól kaptam – határozták meg elsősorban kutatói pályámat...

Mindenekelőtt arra vagyunk büszkék, hogy az alapítók személyisége és tudományos munkásságuk öröksége ma is elevenen hat. A tudományos kutatás és az oktató-nevelő tevékenység egymástól elválaszthatatlan, mindig a minőségre figyelő példája végigkísérte egyetemi munkánkat. Örökö dünk a nemes hagyományon, tájékozódásunk a matematikai kutatás széles körére terjed ki, meghatározza tevékenységünket az utánpótlás-nevelés igényessége, a fiatal matematikusok támogatása, tehetségük kibontakoztatása, egymás eredményeinek elismerése. Ugyanakkor ennek a műhelynek bázisa a több mint hatvanéves, egyedülállóan gazdag szakkönyvtár.”

(Szege d, 1990)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

BARABÁS ZOLTÁN
növénynevelő, akadémikus

A kutatásban az ember egyedül nemigen juthat előre, az is minősíti a vezetőt, hogy milyen kollégákat nevel ki maga mellett. Ők külön-külön a maguk területén mélyebb, szerteágazóbb tudással rendelkeznek mint én. S ez a természetes. Nekem a mérleg nyelvének a szerepe jut. *(Barabás Zoltán)*

Barabás Zoltán szemléletének, gondolkodásmódjának is köszönhető, hogy a munkatársak jó része eljuthatott a neves külföldi intézetekbe. Én például Mexikóban egy Béke Nobel-díjas mellett tanulhattam, és sok újdonságot hoztam. Többen voltunk már Cambridge-ben, van, aki már Amerikát többször megjárta. Most is van külföldön munkatársunk. *(Kertész Zoltán)*

A nemesítési és agrotechnikai osztály közös fáradozása hozhat csak mérhető gyakorlati eredményt. A piramis csúcsán foglal helyet a nemesítők szuperelit vetőmagja. Ennek a termése az elit vetőmag, melyből az intézet évi ezeröttszáz tonnát értékesít. Ezt a vetőmagtermelőket tovább szaporítják első-, majd másodfokúra. A másodfokú termése az, amely már a malomba kerül. Ebből is látszik, nem véletlen, hogy a fajta elismerése után 4-5 évre várható csak a berobbanás a köztermesztésbe. Eközben szívós és aprólékos marketing-tevékenységet kell kifejteni, hogy a megszokást, a konzervatizmust is áttörhesse az új, az ismeretlen. A főnökünk legfőbb erényének azt tartom, hogy stabil nemesítő csapatot hozott létre. Sokan egyenesen az egyetemről kerültünk ide, kezdőként. Sok kudarccal és felesleges munkával, de megtanulhattuk a "szakmát". Más intézetekhez képest, de még az intézetben belül is a megszokottnál nagyobb az önállóságunk. Egy a lényeg: az eredmény. Emellett például csak másodlagos egy-egy ember időbeosztása. Sok helyen bűn, ha a beosztott publikál. Ő nem tartja feleslegesnek az írást, az olvasottságot. A csoport zöme nyelvvizsgát tett, és szép számmal akad a tudományos fokozatokból is. Büszkék vagyunk a Búzatermesztés kézikönyvére is, melyet ő szerkesztett és a munkatársak közül is sokan írtak bele. *(Matúz János)*

Zoltán már húsz éve is tudta, a leghatékonyabb beruházás, ami az ember fejében van. Nem a falak, a gépek jelentik az értéket. Harminc ember teljesítményétől függ, hogy hatszáz ember ne kerüljön utcára. A kutatásban nem lehet ide-oda ugrálni, hisz 15-20 év, mire beérik a munka gyümölcse. Ezért létfeltétel, hogy a mindenkori gazdasági és politikai széljárástól minél jobban függetlenedni tudjunk. *(Mesterházy Ákos)*

Művészeti Kuratórium díjazottja:

T. NAGY IRÉN
művésztanár

T Nagy Irén az egyik legnehezebb feladatot, a fiatal kezdő szobrásznövendékek oktatását vállalta és választotta. A díszítő szobrászat a szobrászművészek alapfogásaira, a mesterség szeretetére tanította és tanítja a fiatalokat úgy, hogy közben művészeti szemléletüket, befogadóképességüket, a művészet és a tudás iránti vágyukat a helyes irányba terelje oly módon, hogy a növendék a benne rejlő lehetőségeket minél magasabb szinten tudja kibontakoztatni, egyéniségének megtartása mellett.

A mesterségbeli tudása, a mesterség szeretete, a művészet iránti érzékeny fogékonyság az, amire a felnövekvő nemzedékeket tanítani kell. T. Nagy Irén művészetpedagógiai munkájának helyességét a tanítványai közül kikerült profi művészek nagy száma is bizonyítja. A művészeti főiskolákon végzettekén kívül a műegyetem építészkarán is sokan sikeresen helytálltak tanítványai közül. Pedagógusi munkájának elismeréseként 1980-ban Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült. 1986-ban "Diákokért" emléklapokot kapott. Három évtizede immár, hogy T. Nagy Irén az intarzia műfajával foglalkozik. A kezdeti kísérletező, kutatómunka után elérte, hogy az intarzia díszítő jellegén túllépve az építészeti térhez szervesen kötődő, azt kiegészítő, sok esetben meghatározó alkotóelem legyen. (Szege, Véradó Állomás előcsarnoka.)

A kezdeti ábrázoló, táblakép jellegű alkotások után geometrikus, kubisztikus alkotásokkal jelentkezik. Megismeri a fát, a fa szerkezetét, színváltozásait. Kihhasználja sajátos adottságait: szigorú rendbe szerkesztett, centrális motívumcsaládokat készít. A külön-külön is önálló alkotásként megjelenő motívumok egymás mellé sorolva számtalan murális alkotás lehetőségét hordozzák magukban. Ábrázoló jellegű, néhol szürrealisztikus képi munkái mellett a fenti motívumokra épülő és abból építkező nagyméretű képalkotás lehetőségeit mutatta be 1976-ban a Műcsarnokban tartott önálló kiállításán.

Az építészek itt figyeltek fel arra a lehetőségre, amit T. Nagy Irén munkái önmagukban is hordoznak. A XX. századi építészet azzal, hogy merőben új anyagokkal, előre gyártott elemekkel, szinte már tipizált formákkal dolgozik, igényli az egyediséget, a kézi munka szépségét, az anyag melegségét és változatos formáit.

Síkfelületekkel dolgozik, de munkáiban mindig jelen van a szobrász plasztikai gondolkodása, térformáló ereje. Gondolkodása, művészetszemlélete, alkotásai igénylik a tágas építészeti tereket. Ezt bizonyítja az újszegedi Csongrád Megyei Oktatási Központ is, ahol az építész Novák István és a belsőépítész munkáját segítette mint szobrászművészeti szakértő. Egy nagyon szép intarziaborítású tálalószekrényt és egy faplasztikát is készített a belső terekbe.

Plasztikáira is ugyanaz a következetesség a jellemző, mint intarziáira. Azonos, de pozitív és negatív formákból építkeznek. A motívumok formai és méretvariálásával alakítja domborműveit. Jelenleg az intarzia és a plasztika ötvözéséből kibontható motívumok lehetőségeit vizsgálja, ezek a kisméretű plasztikai egy új, sajátos T. Nagy Irén-i formavilág lehetőségeit villantják fel.

(Szege, 1990)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

FARKASINSZKY TERÉZIA
pszichiáter

A hetvenes évek közepén – amikor a hivatalos állásfoglalás szerint nálunk egy testi-lelkiileg egészséges ifjúság növekedett – Terike írta és mondta: nálunk a fiatalok korántsem elhanyagolható száma narkomániás, vagy alkoholisták. Nálunk igenis létezik a drogprobléma. S ellenében mihamarabb lépni kellene. Vállalta a harcot, sokáig egymaga, noha tudta, a társadalom összefogása nélkül e kór nem orvosolható. Minduntalan akadályokba, vagy inkább akadályoztatásba ütközött. A hivatal éppúgy nem segítette a mások megsegítésére vállalkozót, mint az iskola. Az előbbi a gond nagyságának és súlyának meg nem értése okán, az utóbbi a kudarcból való félelmében. A sok gáncsoskodás, értetlenség ellenére mégis meg lett a drogambulancia, ahová a kerítésen kívülről könnyű bekiabálni: „Narkós tanya”; „minek ezeket felkarolni”.

Ilyen gondolkodású és mentalitású közegben magányos hős, aki védi, istápolja egy kicsorbult erkölcsű, tartás nélküli társadalom ifjú áldozatait. Terike nem azt firtatta, ki a felelős mindezért, hanem lépett. S ha bukdácsolva is, de elérte, hogy a magyar valóság léleknyomorító ellentmondásaiból és a csalódottságtól a kábulatba menekülők töredékének kiharcoljon egy biztos pontot a vadászházak árnyékában.

„E város szégyene, hogy jutott minden úri passzióra pénz, s futotta az öngyönyörülésre, kellő fényes-díszes épületekre, de évtizedekig nem jutott hely az ifjúság lelki nyomorának gyógyítására, mint ahogyan alig-alig akadt a hajléktalanok befogadására”

Nagy menet volt ez is, hosszú csatározás eredménye, a nyugdíj előtti utolsó mentőakció. Csakhogy itt bevégezni nem lehet. Az elindított szekeret kormányozni kell tovább, s hiába a pihenésre jogosító nyugdíj, Terike mostanától sem marad nyugton, mert még hátra van a fiatal drogbeteg rehabilitációs otthonának megteremtése, a menedékhely továbbépítése, s a szegényeknek szánt ingyenkonyha megszervezése.

Farkasinszky főorvosnő csak a főállású munkahelyéről vonult vissza, az ifjúsági idegrendszertől, ahol „mellesleg” dolgozott, gyógyított, szociális ügyeink intézése mellett. És „mellesleg” öttagú családjáról, na és az édesapjáról gondoskodott.

„A magyar pszichiátria mindig is érzékeny volt a társadalmi problémákra, függetlenül attól, hogy tudta-e ezeket orvosolni. Ha az élet elem dobott egy problémát, foglalkoznom kellett vele, mert ha már tudok valamiről, akkor segítenem kötelesség.”

19

91

AZ ALAPÍTVÁNY MINT VÁLLALKOZÁS IS ÉRDEKES. ÁLTALÁBAN AZ JELLEMZ MINDEN ALAPÍTVÁNYT NYUGATON IS – AHOL AZ ÁLLAMI MECENATÚRA ALTERNATÍVÁJÁNAK TEKINTIK –, HOGY 70 %-A EGYEAJTA ÜZLET, VÁLLALKOZÁS, ÉS 30 %-A AZ, AMITŐL HÍRESSÉ VÁLIK. A MI ESETŰNKBEN MEGNYUGTATÓ, HOGY AZ 1990-ES „FELÜLVIZSGÁLATOKON” PÉNZÜGYI VONATKOZÁSBAN IS MINDENT RENDBEN TALÁLTAK. TERMÉSZETESEN ADÓDNAK PROBLÉMÁK IS: EGYRÉSzt GOND PÉLDÁUL, HOGY CSAK EGY PÁLYÁZATI IDŐSZAKUNK VAN. MÁSRÉSzt NEM TUDOM, HELYES TAKTIKA-E AZ ÉVES HOZADÉKOT KIZÁRÓLAG AZ ALAPÍTVÁNY CÉLJAIRA FORDÍTANI ÉS SEMMIT SEM FELHALMOZNI. MERT AZ NAGYON ÖRVENDETES, HOGY MA MÁR TÖBB MINT 15 MILLIÓ FORINTUNK VAN ÉS 40 FÖLÉ EMELKEDETT TÁMOGATÓINK SZÁMA, AZONBAN EZT AZ ÖSSZEGET ÜGYES FELHASZNÁLÁSSAL, BEFEKTETÉSSSEL MÉG TOVÁBB LEHETNE NÖVELNI. EZÉRT AUKCIÓKON ÉRTÉKESÍTÜNK FESTMÉNYEKET, VAN RÉSZJEGYÜNK, ÉS HAMAROSAN EGY, A GYÚJTÓK ÁLTAL LEGINKÁBB KERESETT MÉRETŰ ÉRMÉT BOCSÁTUNK KI.

AZ ELNÖKSÉG 13 FŐBŐL ÁLL. A FŐDÍJ ODAÍTÉLÉSÉHEZ KÉTHARMADOS SZAVAZATTÖBBSÉGRE VAN SZÜKSÉG, AMI KILENC SZAVAZATOT JELENT. AZ ELNÖKSÉGBEN A NYOLC ALAPÍTÓ, AZ ALAPÍTVÁNY PÉNZÜGYEIT KEZELŐ BUDAPEST BANK EGY KÉPVISELŐJE, A HÁROM KURATÓRIUM ELNÖKE, ILLETVE AZ ALAPÍTVÁNY TITKÁRA FOGLAL HELYET. A MÁR MÓDOSÍTOTT ALAPSZABÁLY ÉRTELMÉBEN AZ ELNÖKSÉG CSAK ÉS KIZÁRÓLAG A FŐDÍJ ODAÍTÉLÉSÉBEN DÖNTHET. MINDEN MÁS PÁLYÁZATRÓL A KURATÓRIUMOK SZAVAZNAK, MÉGPEDIG NÉHA ELÉG ELLENTMONDÁSOSAN. ENNEK ELLENÉRE AZ ELNÖKSÉG NEM VÁLTOZTATJA ÉS NEM VÁLTOZTATHATJA MEG A MÁR MEGHOZOTT DÖNTÉSEKET. VÁLLALNI KELL MINDKÉT KÖZEGNEK A MAGÁÉT. FIGYELEMBE VÉVE PERSZE AZT IS, HOGY MINDKÉT KÖZEG MÁS-MÁS ÉRTÉKET PREFERÁL, MELYEK KÖZÜL ÉN NEM TUDOM ELDÖNTENI, MELYIK A JOBB. ENNEK ELLENÉRE ÚGY VÉLEM, HOGY OLYANOK KAPTAK EDDIG DÍJAT, AKIK MEGÉRDEMELTÉK.

(Szegedi Egyetem, 1991. március 8.)

BÓDI GYÖRGY
az alapítvány titkára

17

A fődjás:

GREGOR JÓZSEF
operaénekes

A kárhol is vagyok, rettenetes honvágy gyötör, hiányzik Szeged, a szegedi opera. Még akkor is így van ez, ha ragyogó énekesekkel, kiváló rendezőkkel dolgozhatom együtt. Oda-kint az énekesek rendkívül kiszolgáltatottak. Ha nem igazán erős egyéniségek, csak a vég-rehajtó szerepe jut nekik. Természetesen jól megfizetik őket, ám ennek fejében a rendezők úgy rendelkeznek velük, mint tárgyakkal. Én időnként már megengedhetem magamnak, hogy ellentmondjak – Belgiumban a Hamupipőke próbái alatt nem egyszer meg is tettem –, a fiatalok azonban félnek. Miután iszonyatos méretű a verseny, attól tartanak, ha nem engedelmessé válnak minden instrukciónak, legközelebb nem jutnak szerződéshez, nem hívják őket. Ez az, amit nem volna jó meghonosítani a hazai színpadokon. És persze, nem is lehetne, hiszen a magyar színházi struktúra teljességgel más. Nyugat-Európa országaiban és Amerikában nem működnek a mieinkhez hasonló állandó társulatok – egy-egy produkcióra „verődnek” össze a művészek – kivéve Németországot, ahol vannak ilyenek, ám a mi öt Operánkkal szemben hetven társulat dolgozik. Ezért is találtam ki – a sokak által szidott – vendégjárást Szegeden. A közönség ugyanis ha mindig őket hallja, látja – a legjobbakat is megunja idővel. Ugyancsak ebből a megfontolásból küldöm a szegedi énekeseket vendégszerepelni más társulatokhoz. Azt hiszem, legjobban akkor tudom őket idekötni, ha lehetőséget adok arra, hogy máshol, másfajta közegben is kipróbálják magukat, tapasztalatokat szerezzenek. Ugyanakkor a szegedi társulat mindig más-más rendezővel dolgozik, épp azért, hogy produkcióink ne váljanak modorossá, ne legyenek egyformák. Valahogy így próbálom ötvözni a kétféle gyakorlatot: a nyugat-európai és a hazait. Azt szeretném, ha a művészek is jól éreznék magukat Szegeden, ha itt valóban kialakulna egyfajta műhelymunka, és a szegedi közönség is szívesen látogatná az Operát. Azt tapasztalom, az utóbbival nincs baj, hiszen telt házak előtt mennek előadásaink.

Nem tartom ragon aluli feladatnak a pénzszerzést, már csak azért sem, mert az opera – lévén igen nehéz és költséges műfaj – szponzorok nélkül a mai világban egyszerűen nem létezhetne. Szerencsére rendelkezek annyi „rábeszélő képességgel”, hogy a cégek általában nem utasítanak vissza. Számukra ez egyfajta reklám, nekünk viszont létszükséglet a tőlük kapott támogatás. Egyébként is úgy gondolom, ha a város meg kívánja tartani Operáját, áldoznia kell rá. Többek között ezért is reménykedem egy új, erős polgári réteg kialakulásában. Nagyon szeretném megélni azt az időt, amikor sorra nyílnak Szegeden azok a klubok, amelyekben együtt teázhatnak, ebédelhetnek színházi emberek és ipari cégek tulajdonosai, üzletemberek és a különböző kulturális intézmények vezetői. Ha létrejönne a város társadalmi életének ilyenfajta fórumai, talán könyörgések nélkül is lehetne mecénásokra találni.

(Szegedi Napló, 1991. március 13.)

Sajnos ez a szerelem nem mindig kölcsönös. Őszintén meghatódtam például, amikor flandriai magányomban csörgött a telefon, és Szeged kulturális ügyekért felelős alpolgármesternője gratulált az alapítvány fődíjáért. Valósággal sokkolt azonban az egyik helyi lap cikke, melynek szerzője alig burkoltan vont a kétségbe a kuratórium döntésének helyességét. Képzelve csak el: vasárnap este még a közönség őrjöngő ovációját söpörhettem be egy Hamupipőke-előadás után, másnap pedig azt olvashattam Szeged tekintélyes napilapjában, hogy érdemtelen vagyok a díjra... Természetesen túróm, sőt el is várom a bírálatot, de az legyen korrekt, és ne húzódjanak meg a háttérben sanda szándékok...

Énekesként ragaszkodom az itteni közönséghez. Az operatársulat művészeti igazgatójaként pedig ismét szeretném bizonyítani, hogy a fővárostól 180 kilométernyire is létezhet színvonalas zenei élet. A pénz ugyan kevés, de tehetséges fiatal énekes van elég. Másrészt pedig olyan vagyok, mint a macska. Ragaszkodom ahhoz a helyhez, amelyet megszoktam és megszerettem. Hadd ajánljam inkább Procida áriáját Verdi: A szicíliai vecsernye című operájának második felvonásából, persze Palermo nevét Szegeddel helyettesítve! „Ó... terra adottá!” „Szeged, te áldott föld...”

(Magyar Hírlap, 1991. április 8.)

Borzasztóan meg vagyok hatódva. Hidd el, sokféle elismerésben volt részem, de ez igazán szívemhez közel álló, nem várt dicséret. Azért esik nagyon jól, mert tudom, nem hivataltól, nem szakmától kaptam, hanem ami nekem a legkedvesebb, a közönségtől, a város polgáraitól. Tehát a szeretetüket is belefoglalták. S azon túli, hogy megható és megtisztelő, úgy érzem, annak is igazolása, hogy Szegeden van művészeti élet, igényes operai és zenei kultúra. Jóleső érzés, hogy minden rossz tapasztalat ellenére állíthatom: a magyar kultúra nem írható le Európa térképéről...

(Délmagyarország, 1991. március 23.)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

G

RASSELLY GYULA
geokémikus, akadémikus

En a piaristák városi gimnáziumába jártam. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy bár piarista atyák tanítottak, nem tettek különbséget katolikus és zsidó gyerek között, s az sem számított, hogy tábornok családjából vagy egy napszámos famíliából jöttél. Az egyéni teljesítmény alapján ítélték meg a gimnazistákat. Az atyák egész életüket a tanításnak szentelték, minden percüket és minden ismeretüket felkínálták számunkra. Az ismeretátadás és az erkölcsi értékek plántálása egyszerre volt önként vállalt kötelességük. Hogy milyen rostálást jelentett ez a természetes közeg és igényes követelményrendszer, arra egyetlen adatsor: a piaristáknál az én generációm első évfolyama három osztállyal indult. Negyedikben már csak A és B osztály volt, hatodikban csak A, s a nyolcadik végén, 1938-ban ketten érettségiztünk Kovács Mihállyal, aki ma a szegedi felsővárosi templom plébánosa.

A gimnázium légköréről, tanár-diák viszonyról említenék egy mélyen megrázó és felemelő esetet. Egy alkalommal a gimnázium igazgatója figyelmeztette egyik szegény sorsú osztálytársunkat, ha nem fizeti ki tandíjhátralékát, el kell hagynia az iskolát. Osztályfőnökünk zsebébe nyúlt, átadta a hiányzó összeget, s hogy a fiú ne érezze a kegyelemgyakorlás arcpirító hullámát, egy sikeres dolgozatot követően még egy akkor ritkaságszámba menő töltőtollal is megtoldotta – feloldva a sejtethető feszültséget. Az érettségit követően kilenc hónapot novíciusként Vácott töltöttem, de rájöttem, nem lesz belőlem jó pap, váltanom kell. Magisterem kellő feddése és intések után bocsátott el, de nemes és emelkedett személyiségét jelzi, hogy amikor egyetemi tanárrá neveztek ki, meleghangú levélben gratulált...

A föld még a szaktudomány képviselőinek is borzasztó sok titkot rejt. Hatalmas, nemzetközi programok szeretnék megfejteni például a földrengések okait, időbeni előrejelzésének lehetőségeit, hogy a közép-ázsiai és Los Angeles-éhez hasonlitos katasztrófák elkerülhetőek legyenek. Vagy óriási kihívás az emberi civilizáció nyersanyag- és energiaéhsége...

Jó sorsom úgy hozta, hogy járhattam Mexikóban és Ausztráliában, Japánban és Kanadában nemzetközi szervezetek meghívására és pénzén. Sok szépet láttam, természeti csodákat, világhírű városokat, kulturális értékeket, csúcstechnológiát, világnagyságokkal találkozhattam. De mindig megdobbann a szívem, ha hazafelé a vonatablakból feltűnnek az algyői fákllyafények. Hiába: itt vagyok otthon. Itt születtem, itt követtem el baklövéseimet, itt értem el eredményeimet, itt kell állnom, bár egy baleset nyomán törött, de mégis egyenes gerinccel. Ehhez hozzátartozik, hogy némi meglepéssel tapasztalhatom, hogy oldódni látszik a sokáig mindent meghatározó Budapest-centrikusság. Erősödik a vidéki Magyarország. Öntudatára ébred, fölmutatja értékeit, kezdi kivívni helyét az országban, nő önbecsülése. S különösen büszke vagyok arra, hogy a szegedi matematikai iskola ismert a világban, hogy a biológia fellegváraiban dolgozók produktív szellemi tőkéje nemzetközi elismerésnek örvend, hogy más tudományágakra is kezd figyelni a hazai és nemzetközi tudományos közvélemény.

Rengeteget tanultam mestereimtől, barátaimtól. Legtöbbet talán Koch Sándortól. Például azt, hogy szerencsés ember az, aki egy szál virágnak is tud örülni. Olyan alapigazságokra tanított, hogy az egyetem a hallgatóságért van, hogy nincsenek csak jó vagy csak rossz emberek, a világ nem fekete vagy fehér, akiben a jónak csak a csírája létezik, azzal már szót lehet és szót kell érteni...

(Szeged, 1990)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

ZECSÖDI FERENC
hegedűművész

*N*ehogy félreértés legyen belőle: mi nem magunknak akarunk koncerttermet építtetni. Nem! A városnak, annak a rengeteg tehetséges gyereknek, akiket itt tanítunk. Akik sokszor fényévnnyire előre vannak a nyugat-európai konzervatóriumok növendékeivel szemben. Ha mi a könnyebbik megoldást akarnánk választani, akkor elmennénk külföldre dolgozni, vagy csak ott koncerteznénk. De itt vagyunk, s amit kapunk a mestereinktől, azt itt szeretnénk átadni a következő nemzedéknek...

Véleményem szerint a konzervatóriumunk színvonala jóval magasabb, mint a nyugat-európai átlagszínvonal. Ezt olyan szakemberek is megerősíthetik, akik ott tanítanak. De bármilyen jó színvonalú legyen is a főiskola, a növendékek már végzés előtt oda jutnak, hogy az elhelyezkedésükön kell gondolkodniuk. Az utolsó években, amikor arra kellene készülniük, hogy tudásukat tovább gyarapítsák, hogy minél jobb diplomakonzertet igyekezzenek teljesíteni, sajnos már előtérbe kerülnek az állásgondok. Van növendékem, akinek már tavaly el kellett mennie a szimfonikus zenekarba játszani, mert másként nem tudták volna az állását tovább tartani. Tanulás mellett így esténként ott kell húznia az „árokban”, az operaelőadásokon. Egy másik növendékünknek Makóra kellett mennie, hogy idő előtt betöltse a zeneiskolai állást, mert tovább nem tudtak várni vele. Választani kellett: vagy betölti, vagy tanul még egy évet és akkor állás nélkül marad. Hát legyen okos az ember!..”

(Szeged, 1991)

„Úgy jöttem ide, hogy előtte nem is jártam Szegeden. Egy rossz Wartburg volt minden vagyunk; tisztességes hegedűm se volt. Egyedül Weninger Richárdot ismertem, aki ide hívott, állást kínált. Három év múlva aztán önálló bemutatkozási lehetőséget kaptam a Filharmóniától. Később, Pesten, a Muzsikus Fórumon olyan nagy sikerem volt, hogy magam is meglepődtem.

Egyszerűen jó itt lenni. Szabadnak érzem magam... A kollégáimmal jól kijövök, a főnököm nem gátol a munkámban, s abban, hogy a pályámat alakítsam. Feleségemmel nagy nehezen felépítettünk egy házat. A családom is ide kötődik. Ha nem hegedülnék, akkor is jól érezném itt magam. Ha ne adj isten, valami baj történne a kezemmel, akkor sem esnék kétségbe.”

(Délmagyarország, 1991. március 11.)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

GYULAY ENDRE
megyés püspök

lyannyira meglepett a kitüntetés híre, hogy szeretném érte hálámat kifejezni. Nem érzem magam ugyan érdemesnek a kitüntetésre, hiszen nem tettem mást, mint amit bárki- nek a maga feladatkörében meg kell tennie az emberekért. Mégis örülök. Először azért, mert ezt nem egy régi párt, nem valamelyik mai párt, nem is az egyház vezetői, hanem minden hatalomtól független emberek ítelték meg részemre. Másodszor azért, mert személyemen és munkámon keresztül felfigyeltek a kuratórium tagjai, és általuk Szeged lakói is arra, amit az egyház próbál tenni az emberekért, a szegediekért. Mindazt azonban, amit nekem tulaj- donítanak, munkatársaim nélkül lehetetlen lett volna végrehajtanom. Isten hívott, a pápa küldött, teszem azt, ami kötelességem. Azt hiszem, ezzel Szeged lelki és szellemi kultúráját, s általa minden tekintetben felemelkedését szolgálom... A magyar államban éppúgy, mint a világban az egyház kezdte el a karitatív munkát. Az első szeretetotthon, az első gyermek- menhely, az első kórház – mind egyházi mű. Hagyomány is tehát a szegények, elesettek segítése. Ebben az évszázadban – főleg az utóbbi negyven évben – próbálták kivenni a ke- zünkől, de sajnos az állami szeretetotthonok és egyebek légköre pénzüvé vált, hisz nem összehasonlítható annak a szerzetesnek a munkája, aki erre tette az életét, ezt tekintette hivatásának, azzal a fizetett dolgozóval, aki számára mindez jól-rosszul végzett nyolcórás munka... Nem személyem miatt örülök a díjnak, hanem azért, mert rajtam keresztül sokan mások is elismerést kaptak. Úgy gondolom, én csak annyit tettem, amit a tisztségem meg- követel... Aki utcaseprő, az söpörje az utcát. A Dóm előtt söprögető öregúrral gyakran kezet fogok, elbeszélgetünk – nagyon fontos ember, az a dolga, hogy a templomból jövő emberek ne essenek hasra a szemétkben. Ő ezért felel. Én meg másért...”

(Délmagyarország, 1991. március 7.)

„Amióta egyházunk fönnáll, szinte mindig üldözték valamilyen oldalról. Ha nem karddal és puskával, akkor a szellem különböző fegyvereivel. Valós veszélyt jelent céljainkra az előt- tünk álló, felhalmozó jellegű kapitalista fejlődés is, ám vannak biztató jelek. Nemcsak az, amit magam körül látok, hanem az is, ahogyan ezt a társadalom megítéli. Elnézést, hogy a saját példámat említem: legutóbb nekem ítelték a Szegedért Alapítvány társadalmi díját, jelezve, hogy hasznosnak tartják, amit az ifjúság közösségi nevelése érdekében teszek. Ez nem az én, hanem az egyház munkájának elismerése. Ezt azért tartom fontosnak, mert ha egy város társadalma méltatja a közösségi légkör megteremtését, ami cseppet sem anyagi természetű ügy, akkor reménykedhetünk, hogy az országot nem csak dollárokkal lehet meg- mentem – más is kell hozzá...”

(Népszabadság, 1991. november 4.)

19

92

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EGYIK FŐ RENDELTETÉSE, HOGY ALAPÍTVÁNYI DÍJAK RÉVÉN ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLHESSEN AZOK TEVÉKENYSÉGE, AKIK KIEMELKEDNEK A VÁROS SZELLEMISSÉGÉNEK ALAKÍTÁSÁBAN, TUDOMÁNYOS, KULTURÁLIS, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI ÉLETÉNEK GAZDAGÍTÁSÁBAN, ÉRTÉKEI MEGÓVÁSÁBAN, AKIK HÍRT ÉS MEGBECSÜLÉST SZEREZNEK SZEGED VÁROSÁNAK. AZ ALAPÍTVÁNY A KÖVETKEZŐ DÍJAKAT ADOMÁNYOZZA:

1. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY FŐDÍJA, 250 EZER FORINT TÁMOGATÁSSAL. A FŐDÍJ ADOMÁNYOZÁSÁNAK CÉLJA OLYAN SZEMÉLYISÉG ÉLETÚTJÁNAK ELISMERÉSE, AKINEK EREDMÉNYEI SZEGED VÁROSÁNAK FEJLŐDÉSÉT SZOLGÁLJÁK, AKI A VÁROSÉRT MŰLHATATLANT ALKOT, AKINEK HÍRNEVE A VÁROST GAZDAGÍTJA.

2. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMI DÍJAI (TUDOMÁNYOS, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI) EGYENKÉNT 200 EZER FORINT TÁMOGATÁSSAL. A KURATÓRIUMI DÍJAK ADOMÁNYOZÁSÁRA ALAPUL SZOLGÁLHAT MINDEN EGYEDI ALKOTÁS, EREDMÉNY A KÖVETKEZŐ TERÜLETEKRŐL:

- A MŰSZAKI, AZ ORVOSI ÉS A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK;

- TÁRSADALOMTUDOMÁNY, BÖLCSESZET, PUBLICISZTIKA;

- A MŰVÉSZETEK MINDEN ÁGA;

- OLYAN ELISMERÉSRE MÉLTÓ EMBERI TELJESÍTMÉNYEK, MELYEK NEM SOROLHATÓK E KATEGÓRIÁKBA, DE MÉLTÁNYLÁSUK ÖSSZAHANBAN ÁLL AZ ALAPÍTVÁNY ESZMÉJÉVEL.

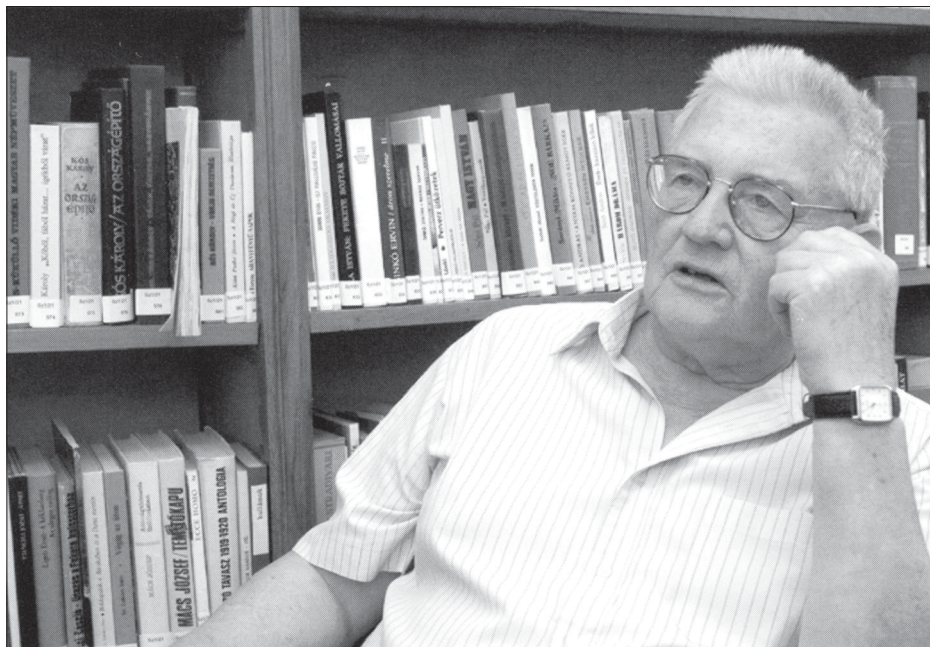
A FŐDÍJ ÉS A KURATÓRIUMI DÍJAK ÁTADÁSÁRA ÜNNEPÉLYES KERETEK KÖZÖTT 1993 MÁRCIUS 12-ÉN, A SZEGEDI NAGY ÁRVÍZ SÚJTOTTA VÁROS ÚJJÁSZÜLETÉSÉNEK ÉVFORDULÓJÁN KERÜL SOR.

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELNÖKSÉGE ÉS A KURATÓRIUMAI FELKÉRIK A SZEGEDI JOGI ÉS MAGÁNSZEMÉLYEKET, KÖZÖSSÉGEKET, HOGY TEGYENEK JAVASLATOT AZ ISMERTETETT ALAPÍTVÁNYI DÍJAK ADOMÁNYOZÁSÁRA. A SZEMÉLYI ADATOKAT TARTALMAZÓ, ÉS AZ ADOMÁNYOZÁS FELTÉTELEIT FIGYELEMBE VEVŐ RÉSZLETESEN INDOKOLT JAVASLATOKAT 1993. JANUÁR 15-IG KÉRJÜK ELJUTATNI AZ ALAPÍTVÁNY TITKÁRÁHOZ (6721 SZEGED, SZENT MIHÁLY U. 1. SZ.)...

(Pályázati felhívás, 1992)

23

A fődíjas:

JLIA MIHÁLY
irodalomtörténész

A mostani viszonyok között – túl a taktikán, vagy a kényszeren – roppant aktuális a kapcsolatkutatás. Valami kicsi fogódzót adnak a tudományok érvei, hogy nem voltunk mi mindig egymásnak ellenségei. Sőt, egymás nyelvét is tudtuk. Gondolja meg, hogy még a két háború között is többnyelvű feliratok voltak a postabélyegzőkön, a pénzérméken... A legkedvesebb példám a nagyapám gyűjteménye. Gyűjteménye? Szóval, ami megmaradt például a passzusok közül, amelyekkel vitték a lovakat, vagy a tehenet eladni, mondjuk Aradra. Ezek a passzusok háromnyelvűek voltak, román, magyar, német. De ha lejjebb vitték, Zombor felé, akkor szerb nyelvű is volt. Tehát nem mindig lőttünk egymásra, hanem volt itt valami közös történelem, amiben nemcsak szégyellnivaló dolgok estek meg. Mindezek miatt állítom, hogy a tudósnak nem szabad elkeseredni és nem szabad politikai irányokra tekinteni. Az aktuálpolitikai fejlemények rövid idejűek – igaz, a tudományt és a tudóst is elpusztíthatják; de a tudomány eredményei az oktatással, a sajtóval, tévével, rádióval beszivárognak az emberek gondolkodásába, idővel áthatják azt. Gyűlöli-e valaki ma Magyarországon az osztrákokat? Nem, pedig hosszú ideig azt tanították, hogy nekünk gyűlölni kell az osztrákokat. Csakhogy velük kötöttük meg az első tankönyvegyezményt, miszerint a tényekre alapozzuk kapcsolataink történetét és nem fogjuk egymást szidni. Meg vagyok győződve, hogy ilyet másokkal is fogunk kötni. Mert lehetetlen a tévé, a műholdak idejében sokáig hazudozni. Egy elfogulatlan tudományos könyvnek is előbb-utóbb meglesz a hatása, csak a megszületése idejében nem lehet pontosan tudni, hogy mikor és hogyan. A tudós azonban bizonyos abban, hogy hatni fog, ezért optimista. Egy népről a legpontosabb és a legfontosabb információkat az irodalma, a tudománya és a gazdasága adja. Olvasok egy jó művet, tudom, hogy az a nép, amelynek a fia ezt írta, csak jó lehet; fölbontok egy konzervet és elismeréssel mondom, ez egy dán konzerv...!

(Szeged, 1991, 14. szám)

„Ha 1957-ben került az ember egy vidéki egyetemre gyakornoknak, tudta, hogy évtizedek távolában sincs remény arra, hogy külföldre mehessen. A szegedi egyetem – egy évvel a forradalom után – egy zárt intézet volt, amelynek a tudományos világgal nem volt kapcsolata. Tápén mondják, hogy nádszálon is megélünk, a török korban szokásos rejtekezés módjára utal ez a szólás, nos, valahogy ilyen volt 57-ben a helyzetem, a fiatalok többsége elment

Nyugatra, teljesen magamra hagyatva csak azt tudtam, hogy kapcsolatok nélkül nem lehet dolgozni. Levelezni kezdtem. Az is igaz, hogy aki a szege di egyetemen tanult, vagy oktatótt, mind tudta, hogy ez a kolozsvári egyetem utódja. Nekem olyan tanáraink voltak, sokan, akik ha nem is a katedráról, de beszéltek arról, hogy magyarok máshol is élnek, egyáltalán, hogy létezik a nagyvilág. Erdély, illetve Románia volt az első, ahova mehettem, s aztán ilyen irányban kezdtem el tájékozódni. 59-ben már jugoszláviaiakkal, Bori Imrével, Sinkó Ervinnel föl lehetett venni a kapcsolatot. S aztán így tágult a kör. Jugoszlávián keresztül a Nyugattal is lehetett érintkezni, 63-ban én már mindent elolvashattam az újvidéki egyetemen, ami Nyugaton megjelent, és a könyveket is Újvidéken keresztül kaptam. Határ Győző sokszor feljött Szabadkára, Zilahy Lajos is és mások is... A hungarológiai társaság alapító ülésére is úgy kerültem, hogy akik az Akadémián ezt szervezték, tudták, hogy Szegeden van egy fickó, aki ilyesmivel foglalkozik. Vittem a címekeket...

Nem tudom, miért nem szerkesztek lapot. Lehet, hogy már nem is tudok szerkeszteni. A Tiszatáj után néhány lapnál még voltam szerkesztőbizottsági tag. Sok minden nem volt rám bízva. Ezt pedig nem tudtam elviselni. Másrészt pedig az ember nem nagyon szívesen menne rovatvezetőnek, vagy beosztottnak, netán protokolláris képviselőnek sehová, ha egyszer megszokta, hogy főszerkesztőként maga csinált lapot.

Én vidéken éltem, szerkeszteni tehát csak úgy lehetett, ha levelezett az ember. Egy olyan korban, amikor a sajtó s általában a nyilvános kapcsolatok rendkívül manipuláltak, a levél személyessége, feltételezett intimitása védelem. A szerkesztésben egyébként is nagyon fontos, hogy a szerzővel személyes kapcsolatot legyen. Levelezni jó volt, kötelesség is volt. A jó szerző nem nagyon utazik. A dilettánsok utaznak a szerkesztőségekhez, hogy műveiket eladják...

Azért engem mégis csak a tanítás mentett át a szellemi, lelki összeroppanáson. A tanítás menedék volt. Ez a város sose fogadta be igazán az egyetemet. Utóbb értettem meg, hogy az a tény, hogy engem ide szorítanak vissza, végül is életmentő szerencse volt. Ma a magyar irodalmi, szellemi életben alig van olyan fórum, ahol ne lenne valaki, akit én ne tanítottam volna. A katedra a Kádár-rezsimben is szabadabb volt.

Aczél egyszer mondta is nekem, hogy ahányszor maguk Erdélyről írnak, annyi erdélyi iskolát zárnak be. Mármost nyilvánvaló, hogy nem így van. Amikor a Tiszatájhoz kerültem, szerkesztői üzenetekkel kezdtem, a hatvanas évek legelején. Még az ötvenes évek végén kezdtem nézegetni, milyen is voltaképpen a magyar folyóirat-irodalom, hogyan szerveződik, miféle profilokat alakít ki. A határon túli magyar irodalommal jószerevel egyetlen fórum sem foglalkozott. Csonkaság volt ez, a múltat, tehát a két világháború közének idejét és az akkori jelentéket tekintve is. A légkör oldódott, s mindinkább hidakat lehetett ácsolni, először Erdély, majd pedig a Vajdaság felé. Én pedig átemeltem ezeket a kapcsolatokat a szerkesztőségbe, ahol nem nagyon törődtek ezzel. S mire a folyamat megakadályozható lett volna, a Tiszatáj profiljává vált. Vitte, olvastatta a lapot. Ez olyan ötlet volt, ami bejött. Sok ötletem viszont nem jött be.

Volt egy szociográfiai kísérletem. Szerettem volna a lapban tanulmányokat közölni az alföldi kisvárosok szellemi életéről. Ezt ugye sivárság jellemezte, a régi értelmiséget visszaszorították. Nem volt aki megírja a témát, aki anyagot gyűjtött volna. Másrészt viszont az bejött, hogyan lehet fiatal írókat megfuttatni. Ezt persze nem én találtam ki, a Nyugatban láttam, nyolc-tíz verset közölnék Illyéstől egyszerre, aki akkor kezdő költő volt. Mi így indítottuk el például Vári Attilát, Csíki Lászlót, Szilágyi Domokost...

Az idő nem hozható vissza és nem korrigálható. A sok rossz elraktározódott a lélekben s az idegekben. Nem tagadom, hogy rosszkedvű vagyok. Igen nagy várakozással figyeltem a változásokat, de be kellett látnom, nem az történt, amire vártam, s főleg nem az, amiben hittem. Személyekben is csalódtam, akikről azt gondoltam, a változások éllovasai lehetnek. Hát nem lettek. A hatalomgyakorlat ugyanazt a mentalitást, és nem túlságosan szimpatikus magatartást váltja ki, mint egykor. Ismétlődnek a hibák, gyarló mechanizmusok. Igazából ez tölt el keserűséggel, nem pedig a személyes sorsom..."

(Szege d, 1992. február)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

ALFÖLDI LAJOS
genetikus, akadémikus

*A*z egész személyiséget – a családom mellett – a kollégiumi tapasztalataim formálták. Határozott értékrendet alakított bennünk ez a bizonyos értelemben kemény, szigorú, munkaközpontú élet; erkölcsi normákat érvényesített és plántált belénk, valahogy olyan mélyen, hogy a természetünké váltak ezek a normák, ami azt jelenti, hogy a későbbiekben természetes módon éltünk velük. Nem volt nehéz betartani, nem kívánt erőfeszítést. Azt a bizonyosságot is a kollégiumtól kaptam, hogy az ember önmagára számíthat. Ha kitartóan és jól dolgozik, annak eredménye lesz. Mai, divatos szóval élve: a pragmatikus magatartás tiszteletét is ott szereztem meg. Példát mondjak? Hirtelen két dolog jut eszembe: a bombázásokkor – már Miskolcon élt a család –, nyári szünetben a Sajó partján egy kavicsbányában dolgoztam, hogy egy kis pénzt keressek. Naponta többször volt légiriadó, de egyelőre gépek nem jöttek. Természetesen tudtuk, hogy hova kell menni, amikor megszólalnak a szirénák, de az egyik ilyen alkalommal azt mondták a többiek, ugyan ne menjünk, úgysem lesz semmi... az utolsó pillanatban mégis megmozdultunk néhányan. Aztán már csak az iszonyú zúgást, suhogást hallottam, a robbanásra nem is emlékszem, akkora volt a légnyomás, hogy valószínűleg elvesztettem az eszméletemet néhány pillanatra. Azután a csönd. Mindannyian meghaltak, akik ott maradtak közülünk az eredeti helyen... Minek köszönhetem, hogy életben maradtam? Biztos vagyok benne, hogy annak a bizonyos szabálytiszteletnek, amit a kollégiumban megszereztem. Ahol egyfajta ésszerű rendet be kellett tartani, mert ha nem, kárt okoztam magamnak és másoknak. És ezért megkaptam a megfelelő büntetést. Nemcsak én, mindenki. Fix szabályok voltak, mindenki ismerte és értette ezeket is és a szankciókat is. Kibúvó pedig nem volt. Én tehát megtanultam, hogy a szabályokat be kell tartani. S ez a szabály működött az életemben...

Miért lenne megalkuvás az, hogy egy nagy kutatóintézet létrehozásában vezető szerepet vállaltam? Ez nemzetközi mércével mérve is jelentős feladat volt. Lehetőséget kaptam arra, hogy ennek az intézetnek a stílusát, a munkamódszerét, a hangulatát – amelyet olyan sokszor dicsértek mások, hogy nem kívánom most részletezni – alakítsam. Straub F. Brúnónak, főigazgató elődömnek ebben roppant érdemei vannak, nekem úgyszólván csak folytatnom kellett, amit ő megalapozott. De ez olyan pozitív munka volt, amelyben nem a konfrontálódásnak kellett dominálni, hanem fordítva, a lehető legsimábban kellett megteremteni a feltételeit, hogy Magyarországon egy kutatóintézet európai standardok szerint működhessen. A nemzetközi megítélés – és nem egyszerűen a saját értékelésünk – szerint az SZBK nemzetközi színvonalú kutatóhely lett. Mert azt mondtuk, az adott körülmények között kell produktívnak lennünk. Mert tudni lehetett, hogy a körülmények általunk nem változtathatók meg. És mert a kollégiumban azt tanultam meg, hogy olyan szabályok ellen, amelyek nem rajtunk múlnak, nem érdemes hadakozni. Ezt pragmatizmusnak nevezem. Pragmatizmusnak azt a belátást, ami már 1945 tényeiből nyilvánvaló volt: a nagyhatalmak – függetlenül attól, hogy győztes, vagy vesztes országokról van szó – ezt a földrajzi területet az egyik érdekszférához sorolták. Mi pedig – a tudományban – eljutottunk Európába. Ahova most az egész ország igyekszik...

Művészeti Kuratórium díjazottja:

KASS JÁNOS
grafikusképzőművész

Elfogult vagyok Szegeddel, hiszen itt születtem, itt eszméltem, az apám vezette szállodában és annak éttermében láttam gyerekfejjel azokat a művészeket, írókat, újságírókat, akik annak idején nemcsak Szeged szellemiségének meghatározói, de ország- és Európa-szerte ismert személyiségek voltak. Ma is úgy gondolom, hogy Szeged Tisza-parti fekvése páratlanul hatalmas érték. Csakúgy a Lechner-féle egységes terv alapján több mint évszázada felépült városközpont, zseniális kompozíciójával, emberléptékű és fejlesztésre alkalmas struktúrájával. Ma is csodálom, hogy az árvíz által sújtott Szeged rendkívül rövid idő alatt talpra tudott állni, s nemcsak jelentős építészeti értékeket, anyagi természetű monumentumokat teremtettek, hanem elődeink gazdag szellemi örökségét indukálták és kialakították a genius loci szellemét. Ezek az értékek a mai városfejlesztés számára is példamutatóak kell hogy legyenek, hiszen a jövő generáció életét és ítéletét a jelenről a mai tettek és cselekedetek alapozzák meg...

Véleményem szerint ma már csak nyomaiban léteznek nemzeti kultúrák – a kultúra egyetemes egész. Természetesen színezhető az egyes népek, nemzetek hagyományain fel nőő értékekkel, de egyértelműen látnunk kell, hogy a föld összezsugorodott, időben és térben egyaránt, a műholdak segítségével idegen szellemi rágógumikultúrák szüremkednek be a magyar lakásokba, és minden jel arra mutat, hogy egy kommercializálódó és amerikanizálódó hullám árasztja el Európát, s benne Magyarországot is. Működik a kultúra amerikai internacionális hercege, talpon maradni, a világegészen érvényes értékeket teremteni egyre nehezebb. S nemcsak azért, mert magyar műhold még nincs, amelyről a glóbusz minden pontjára szórhatnánk legmagasabb szintű alkotásainkat, s nemcsak azért, mert sokan mondják, a magyarság be van zárva nyelvének és szegénységének kettős kalodájába. Én ebben nem hiszek. Kapcsolatokat lehet és kell teremteni – Bartók zenéje, Kocsis Zoltán zongorajátéka, Kassák képzőművészete, Marton Éva hangja a magyar szellemi élet kemény valutája....

Szegedet meglehetősen mostohán kezelte a történelem. Ha csak ennek a századnak fordulópontjait vizsgáljuk, elvesztette regionális központi helyzetét, gazdasági és kereskedelmi súlyát, a fehérterror központjaként, a szegedi gondolat helyszínévé sokáig viselte a bűnös város pecsétjét. Mert egyszerűen felháborító, hogy például ebben az országban Szeged helyett Budapesten van a Móra Ferenc nevét viselő Ifjúsági Könyvkiadó; hogy kihasználatlan és kulturálatlan minden, városba vezető út és a Tisza-part; hogy szélnek eresztik az értékek döntő részét. Persze igaztalanok lennénk, ha pozitívumokról nem szólnánk. Szegeden búvópatakként jelen vannak a Buday György vezette Szegedi F fiatalok Művészeti Kollégiumának nyomai, az Universitas-szellemének kimunkálásban, nyelvtörténeti, gyógyszeripari, történeti, biológiai, mezőgazdasági, irodalmi és ki tudja még hányféle kutatásokban, műhelyszerveződésekben. De bár ez a város gyönyörű, az emberek mégis otthontalanok benne. Mert nem elég a lakás, nem elég a panel, ahová éjszakára visszahúzódhatunk, a szegénység viszonyai között is meg kell teremteni a kis közösségek fészekmeleg helyeit. Erre a szellemi újjáépülésre pedig kizárólag a város kulturális, művészeti műhelyei predestináltak.

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*D*ARVAS TAMÁS
építész

*H*uszonöt éve dolgozom az építőipari kivitelező szakmában, 1969 óta mint generál-építésvezető.

A „generálnak” az a dolga, hogy az első kapavágástól a kulcsátadásig gazdája és karmestere legyen az épületnek. Saját létszámmal elvégezze az úgynevezett építőmesteri munkát és technológiai sorrendbe összehangolja a mélyépítési, szakipari, szerelőipari tevékenységet.

Huszonhét ház kivitelezésénél bábáskodtam, legfontosabb segítőtársaim, generál művezetőim – régen úgy hívták, pallér – segítségével.

A kezdésnél nagy halom dokumentáció megtanulása alapján elkészül az ütemterv. Nagyobb létesítményeknél a hálós program. A kapcsolatok, sorrendek tisztázása, a szerződések megkötése után naphosszat tartó kooperációs megbeszélések folynak, a partitúrát újra és újra összehangoljuk, hogy ezek alapján lehessen muzsikálni.

A könyvtárat, áruházat, biológiai intézetet, kollégiumokat, lakóházakat, az új épülő klinikát jól lehetett és lehet szervezni. Új ház, rajtunk múlik, hogyan halad, hogyan épül.

A színház, az más volt. Vezetését 1978-ban azért bízták rám, mert már volt valamicske tapasztalatom az egyedi épületek kivitelezésében.

Más volt amiatt, hogy régi ház, más volt amiatt, hogy a terveket folyamatosan csepegtették, hogy sok olyan régi elfelejtett anyag és szakma vált szükségessé, mint a gipsz, a réz, az aranyozás és a stukkófestés.

Régen speciális színháztervezők és színházépítők voltak. Nekünk a tervezőkkel, Maár Mártonnal és Szekeres Mihállyal ezt meg kellett tanulni, és egyidejűleg meg kellett tervezni és építeni a színházat.

A kész „ház” és a színház között nagyon nagy a különbség!

Nem színház az az épület, amelyiknek minden belső burkolata, szerkezete elkészül, ami hűt, fűt és világít. Ehhez még kell hangosítás, szabályozható világítási hálózat, színpadtechnika, hívó-utasító rendszer, emelők, süllyesztők, tűzvédelmi rendszerek. Ezek vezénylését sok száz kilométernyi kábel és csőrendszer végzi, a belső térben viszont csak a régi eklektikus hangulatú díszek látszanak.

(Szegedi Műhely, 1986. 3.-4.)

„Pályafutásomról elmondhatom, hogy mázlista voltam, mert csupa egyedi beruházással volt dolgom. Ezekon a helyeken volt lehetőség szép és újszerű anyagok beépítésére. Mindig kritikával szemléltem a saját munkámat. Örökké elégedetlen vagyok. Olyan minőséget szeretnék elérni, mint a Dóm téri könyvtár, vagy – bármilyen váratlanul hangzik – a klinika. Nem tekintem magam alkotónak, csak iparosnak. Ha jól megtervezik azt az épületet, én jól elkészítem. Ennek semmi köze az alkotási vágyhoz.”

(Építőmunkás, 1989. július)

19

93

AZ ALAPÍTÓK SZERENCSESEN MOZGÓSÍTÓ, VONZÓ ÉS A TÁRSADALMI IGÉNYEKET VALÓBAN LEFEDŐ, KÖZÉRDEKŰ CÉLOKAT VÁLASZTOTTA KI: EGYRÉSzt DÍJAKKAL ELISMERNI A SZEGED SZELEMISÉGÉT, HÍRNEVÉT GAZDAGÍTÓK ÉLETÚTJÁT ÉS TEVÉKENYSÉGÉT, MÁSRÉSzt ŐSZTÖNDÍJAKKAL, UTAZÁSI TÁMOGATÁSOKKAL, ADOMÁNYOKKAL SEGÍTENI A TEHETSÉGET, ÉRTÉKET HORDOZÓ VÁROSI KEZDEMÉNYEZÉSEKET, MAGÁNSZEMÉLYEKET ÉS KÖZÖSSÉGEKET. AZ ALAPÍTVÁNY EDDIGI 12 DÍJAZOTTJA VALÓBAN KIVÉTEL NÉLKŰL OLYAN SZEMÉLYISÉG, AKIK MUNKÁSSÁGUKKAL A VÁROS SZELEMISÉGÉT GAZDAGÍTJÁK, S AKIK AZ ALAPÍTVÁNYNAK IS RANGOT ADNAK.

TALÁN NEM TŰNIK SZERÉNYTELENSÉGNEK, HA ŰGY FOGLMAZOK, HOGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EGY KICSIT KÖZINTÉZMÉNY IS LETT: HA VALAKI PÁLYÁZNI AKAR, HA MÁS ALAPÍTVÁNYOK LEHETŐSÉGEI ÉRDEKLİK, HA AZ ALAPÍTVÁNYCSINÁLÁS, MŰKÖDTETÉS KÉRDÉSEIBEN TANÁCSOKRA SZORUL, ELŐBB-UTÓBB MEGTALÁLJA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYT. EZ A SZOLGÁLTATÁS SOKSZOR A TÁMOGATÁSNÁL IS TÖBBET ÉR. MINDEZT ŰGY ÉRHETTE EL AZ ALAPÍTVÁNY, HOGY MŰKÖDÉSE SORÁN VÉGIG OTT ÉREZTE A VÁROS GAZDÁLKODÓ SZERVEZETINEK, VÁLLALKOZÁSAINAK ÉS A KÖZÉRDEKRE FOGÉKONY ÁLLAMPOLGÁRAINAK TÁMOGATÁSÁT. AZ EREDETI ŰTLET ŰGY HANGZOTT, HOGY A GAZGASÁGI SZFÉRA FELELŐSSÉGET TANŰSÍT A SZELEMI SZFÉRÁÉRT, HISZEN NYOLC ALAPÍTÓ KÖZŰL HÉT GAZDÁLKODÓ SZERVEZET VOLT, SZEGED MEGYEI VÁROS TANÁCSA MELLETT. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY AZÓTA SEM KÉRT ÉS NEM KAPOTT EGYETLEN FILLÉR ÁLLAMI TÁMOGATÁST SEM, ADOMÁNYAIT KIVÉTEL NÉLKŰL VÁLLALATOK, VÁLLALKOZÁSOK, BANKOK, SZÖVETKEZETEK ÉS MAGÁNSZEMÉLYEK ADTÁK. MA MÁR PONTOSAN HETVEN AZ ALAPÍTÓK ÉS A TÁMOGATÓK SZÁMA, S EZ A NŐVEKEDÉSI FOLYAMAT VÉGIG EGYENLETES VOLT. A LEGNAGYOBB ÉRTÉK EZ: EGY VÁROS SZELEMISÉGÉT TÁMOGATÓ, NYILVÁNOSAN MŰKÖDŐ, KÖZÉRDEKET SZOLGÁLÓ ALAPÍTVÁNY KÉPES VOLT ÉS KÉPES MOZGÓSÍTANI AZOKAT, AKIK TEHETNEK EZEN CÉL ÉRDEKÉBEN. KÖSZÖNET ÉS HÁLA ÉRTE A TÁMOGATÓKNAK.

BÓDI GYÖRGY
az alapítvány titkára

29

A fődjjas:

VARGA MÁTYÁS
díszlettervező

A főiskolán Kürti György tanította a szcenikát. Eredetileg építész volt, később színész lett, akkor Szegedre színigaztónak jött. Hívott, s én első szóra örömmel csomagoltam. Ekkor kezdődött tulajdonképpen a színházi mesterség elsajátítása. Gyorsan ment, hiszen nemigen voltak úszóleckék, egyből bedobtak a mélyvízbe. Valódi nagyüzem volt, a színház nemcsak prózát, hanem operát és operettet is játszott. Egy évben volt, hogy negyven bemutatót tartottunk. Emlékszem, első munkám a Lila test, sárga sapka operett díszleteinek tervezése volt, majd a Vén diófa színpadképe következett. Akkoriban a színház, ha nem is egyetlen, de mindenképpen a legfontosabb művelődési, szórakozási és társasági fórum volt a városban. Szeged közönsége szerette színházát, tisztelte színészeit, engem is kegyeibe fogadott. Együtt dolgoztam Tolnai Andorral, Kiss Manyival, Ajtay Andorral, Patkós Irmával. 1936-ban a Szegedi Szabadtéri Játékok szcenikusának hívtak. Én boldogan vállaltam a megtisztelő megbízást. Néhány előadást már láttam azelőtt is, legmegkapóbb a Hont-féle Tragédia volt, amelyet annak idején még délutánonként játszottak. Már az első szezonban három darab díszleteit terveztem, Kacsóh János vitézéhez, Herczeg Ferenc Bizáncához és Madách Az ember tragédiája című művéhez készítettem színpadképeket. A szakmai visszhang igen kedvező volt, így '39-ig minden évben dolgoztam a dómszínpadon. Két évtized múltával örömmel vettem részt a felújításban is. Azóta – néhány szezon kivételével – minden évben dolgoztam a dóm két tornyának árnyékában. Életem programjává vált ez a hatalmas színház, és Nádasdy Kálmán a felújításkor megfogalmazott népszínház-konceptiójával egyetértve ma is vallom, hogy megteremthető ezen a színpadon az a szintézis, melynek összetevője a magas művészi színvonal, a látvány-centrikusság, a közönségigény kielégítése, ünnepélyesség és oldottság együttléte, színház, építészeti környezet, természet és a hatalmas tömeg közös varázsa. Szurkolok, hogy megszülessen a szabadtéri új nézőtere és megújuljon műsorterve... Nagyjából kikristályosodott számomra, mit is jelent a díszlettervezés. Igencsak komplex tevékenység, hisz a díszlettervezőnek mindent tudnia kell az ősember barlangjának atmoszférájától az űrutazás körülményéig. Ismernie kell a történelmet,

a művészeteket, stílusokat, otthonosan kell mozognia a zene birodalmában, s rendelkeznie kell olyan képességgel, melynek révén bele tudja élni magát a darabok sajátos világába, alkalmazkodni tud a rendezői koncepciókhoz úgy, hogy mégis szuverén alkotó marad. Néha megoldhatatlannak tűnő feladatokkal kell megbirkóznia. Sosem felejttem el Oláh Gusztáv gratulációját, amikor Kodolányi János Végrendelet című drámájához olyan látványt festettem, hogy a mindössze négyméteres színpad hátulsó részén a kinyitott ajtó tája azt az illúziót keltette, hogy negyven kilométerre is el lehet látni. A színházat ismerni és érezni kell. Tudni például, milyen környezetben érzi jól magát a színész, a nézőtér különböző pontjairól miként áll egybe az összkép. Egy alkalommal Balázs Samu nehezen birkózott meg szerepével. Nem talált rá a figurára. S amikor először próbált díszletben, mintha kicserélték volna. A díszlet segítette a figurához. Az embernek az ujjá hegyén, a könyökén, a háta közepén is érezni kell, amit csinál. A mai, fiatal tervezők sajnos, ebből a komplexitásból kiemelnek egy-egy szempontot, egy-egy hangsúlyra figyelnek, s munkájuknál vagy teret alakítanak, vagy látványt festenek, vagy elidegenítő színpadképet terveznek, vagy öncélú vizuális ötletekkel jelennek meg. Kevés a sok-sok érdeket ötvöző tervezői munka...

Volt nekünk egy rózsadombi telkünk, de az építkezést csak halogattuk, mígnem elmaradt. Aztán, hogy feleségemmel, Annával itt Szegeden élünk, a telket eladtuk és szerettünk volna a pénzt a város javára fordítani. A feleségem gondolata volt, hogy alakítsunk ki egy bemutatóházat. Greguss Pál professzor örökösaitől vettük meg a háromszintes házat, s föl-vállaltuk az átépítéssel járó ügyintézkést, a mesteremberek irányítását, a számlák kiegyenlítését. Partnert az elképzelések megvalósítására Tarnai István építészből találtunk: az ő javaslati, ötletei révén sikerült kialakítani a kívülről aprócskának tűnő, de mintegy 300 négyzetméteres kiállítóházat. A harmincas évekbeli színházi plakátoktól, díszletterveim során át bemutatom kerámia alkotásaimat, festményeimet, grafikáimat. Hasonló nemigen van az országban. Aki kedvet érez a színház világával való alaposabb ismerkedésre, annak úgy gondolom, tartalmas élményt nyújt a bemutatott anyag. Hadd idézzek egy Antall Józsefnével készített interjúból: „Varga Mátyás múzeumát láttam a Bécsi körúton. Hihetetlenül gazdag kiállítás. Színházi díszleteit sokszor láttam eredetiben is. Újak voltak viszont számomra a művész kerámiái, amelyeket a felesége mutatott be. Egyéni stílusú, közérthető, csodálatos alkotások, pedig csak hatvan éves kora óta készít ilyeneket. Végre egy művész, aki még életében áttekintheti az életművét...”

Valami megfoghatatlan nosztalgia élt bennem már gyermekkoromban. Édesapám 1908-ban Szegeden szolgált, mint 3-as honvédhuzár. Nekünk, gyerekeknek sokat mesélt a szegedi évekről, s különösen szívesen elevenítette fel színházi élményeit. Izgatott hát az addig távolinak tetsző, szinte mesés színházi világ, s egy tanárának hívó szavára különben sem mondhat nemet a tanítvány. Aztán a szabadtéri, a Nemzeti Színház, a színészek, rendezők, asztalosok, díszletfestők – mind-mind a hűségnek erősítője. Viszont tapasztalhattam, hogy a harmincas évektől miként változott a város. Nem mindig előnyére. Lehetetlen nem szembesülnünk azzal a ténnyel, hogy az itt lakók egyre kevésbé érzik magukénak a várost, a színházat, a szabadtéri. Egykor iparosoknak, vállalkozóknak, ügyvédeknek, literátus embereknek személyes közük volt a szabadtérihez, érdekük fűződött a sikerhez, tettek érte. Ma legfeljebb elmennek megnézni egy-egy előadást, s talán nem fogják föl, hogy a siker az ő személyes érdekük is, polgár létük presztízsének alapja. Ezt a városszeretetet, ezt a közös érdekeken nyugvó akaratot szeretném tapasztalni életem hátralévő éveiben.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

*S*IMON MIKLÓS
bőrgyógyász

A leghatásosabb antituberkulotikus szereket 1951-ben vetettük be. Drámai élményt jelentett, amint végigkísértük ezeknek a közösségi életre alkalmatlan tbc-s betegeknek a gyógyulását. A bőr-tbc valamennyi formáját sikerült tünetmentesítenünk, mégpedig az ország legfertőzöttebb részén...

Külön csoportot képeznek a bőrgyulladások és ekcémák. Sokan érzékenyek a hajfestékekre, krémekre, rúzsokra, habfürdőkre. De gondolja csak el, ezeken kívül miféle hatásoknak vagyunk kitéve, hiszen évente több, mint 100 ezer új vegyület szintetizálnak a világon! Szerencsére az új diagnosztikai eljárásokkal egyre több allergént tudunk kimutatni. Itt jegyzem meg: a gyógyszerérzékenység növekedéséhez az orvosok is hozzájárulnak azzal, hogy túl sok orvosságot vetetnek be a betegekkel.

A vírusok által létrehozott betegségek kezelése csak részben megoldott. Ilyenek a szexuális érintkezés útján terjedő, férfi és női genitális kórképek. A kutatók rengeteg energiáját kötik le világszerte az AIDS-szel kapcsolatos kísérletek. Sajnos jelenleg semmi jele, hogy akár védőoltással megelőzni vagy gyógyszerrel gyógyítani lehetne...

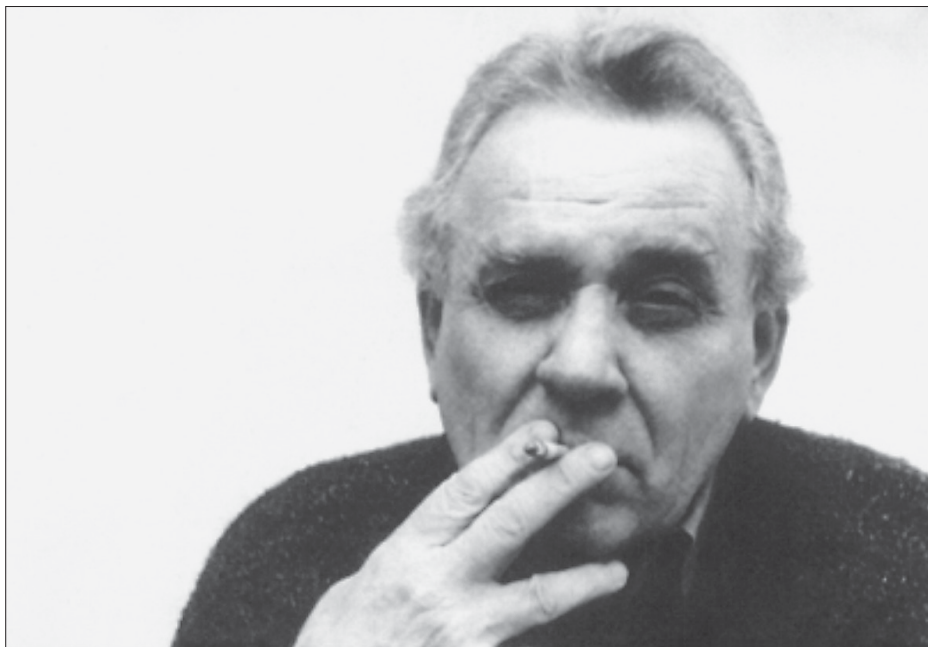
Új színt adott az addigi szegedi vizsgálatoknak, amikor 1965-ben, Szegeden diagnosztizáltam az első, úgynevezett porphyriás beteget. A porphyrin anyagcseretermék, amely a májban, a csontvelőben fölszaporodhat, és fénnel szemben érzékennyé teszi a bőrt. Ennek nyomán nagyon sokféle bőr jelenség képződik a napnak kitett helyeken. Ebből a témakörből számos közleményt jelentettünk meg munkatársaimnál, s előadásokat tartottunk nemzetközi konferenciákon. Ezek a kutatások ma is folynak a kiváló tanítványom, Dobozi Attila professzor vezette klinikán...

Sikerült 18 orvosnak ösztöndíjat szerezni kiváló külföldi intézetekbe, s mindegyikük új vizsgálati módszerrel vagy terápiás eljárással tért vissza.

Hálát adok Istennek, hogy testi, szellemi erőmet máig megőriztem. Fialat korom óta sokféle sportot űztem, főként vívtam. Ma is sportszerűen és mértékletesen élek.

Valamikor kedvemet leltem a római és görög érmék gyűjtésében, szeretek kirándulni, s ezeket a kiruccanásaimat olykor vadászattal kötöm egybe. S ki ne hagyjam: nyugdíjasként összeállítottam a hallgatónak egy görög-latin orvosi szótárt...

Bevallom, először munkahelyem kötött ide, de egyre inkább megszerettem a „hírös város”-t. Így nem esett nehezemre, hogy ellenálljak akár a külföldi, akár a pesti, majd az újabb debreceni csábításnak.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

MENTES JÓZSEF
színművész

Nem tartozom azok közé, akik mindent odaadnának egy kitüntetésért, de ez igen jólesett. Azt jelenti nekem, hogy számontart a város, hogy megbecsülnek. Nem mintha korábban nem érezhettem volna, nyilván azért is tudtam itt élni annyi évtizedig. Barátságos emberek vettek körül. Tudom, hogy nehezen fogadják be a „gyütt-mönteket”, talán ezért is esett jól, hogy úgy érzetem, megszerettek. Nekem sose voltak művész-allűrjeim, éltem, mint más hétköznapi ember. És ebben a városban lehet élni. Sokan azt tartják, a színész számára egészségtelen, ha ennyi időt tölt egyetlen színháznál, mert úgymond, nem tud fejlődni, nem találkozik különböző előadói fölfogásokkal meg irányzatokkal. Nem hiszek ebben. Itt annyi főrendező, rendező, vendég megfordult az én majdnem negyven évem alatt, hogy azt gyanítom, nem maradtam ki semmiből. Sokat és sokféleképpen játszhattam. Mi más kell a színésznek?

Nem volt kedvem sorbanállni a pesti színházaknál. Ladányi Ferenc, akinek kedvenc tanítványa voltam az Akadémián, elment a Madáchba, és én világosan láttam, hogy az új főnöknél az lesz a sorsom, hogy várok... Elhatároztam, ahhoz megyek, aki először hív. Keres Emil hívott, aki akkor Szolnokon volt igazgató. Ez az 1956-os szezon; Horváth Jenő átjött Szegedről megnézni egy előadást, hívott, jöttem, '56 nyarán már itt voltam. A Szent Johannával kezdtünk, nagyszerű előadás volt, Horváth rendezte, csodálatos Johanna volt Papp Teri. Egyébként – akárcsak Szemes Mari – ő is vásárhelyi lány. Ősszel megszakadtak az előadások, Teri kiment Nyugatra, Horváth Jenőt letartóztatták, mert ő Perbíró mellett vállalt szerepet a forradalomban, ült vagy öt évet... Nyűglődtünk, ellentmondó parancsok jöttek, hogy játsszon a színház, vagy ne játsszon, végül folytattuk a Johannát, de már nem volt olyan jó...

Valóban sokáig tartana a felsorolás, ki mindenki volt itt: Rubányi Vilmos, Vaszy Viktor, Szendrő József, Abonyi Tivadar. Komor István rendezte az Éjjeli menedékhelyet, aki később meghívott Luka szerepére Kaposvárra is, aztán eljátszottam Lukat Békéscsabán – szerettem. Vendégként Horvai István rendezte a Svejket, ez volt a másik kedves szerepem, ha jól emlékszem, 1959-ben mutattuk be. Egyszer egy prágai újságírótól kaptam csomagot: kibontottam – egy porcelán Svejks van benne, és levél, nagyon sajnálja, hogy nem találkoztunk, de látta az előadást és tisztelete jeléül ezt küldi, örültem neki...

Sokat is játszottam, tapsokat is kaptam azóta, mégis ezek a legkedvesebbek. Gondolkodtam, talán a korrall jár, hogy a régi dolgok elevenebbek az emlékezetemben... De nem hiszem, hogy pusztán erről lenne szó.

Nem kell ehhez negyven év, mindig is tudtam: az a színész dolga, hogy az emberről beszéljen, szépen, azaz emberi módon – az embereknek.

(Szege, 1993. március)

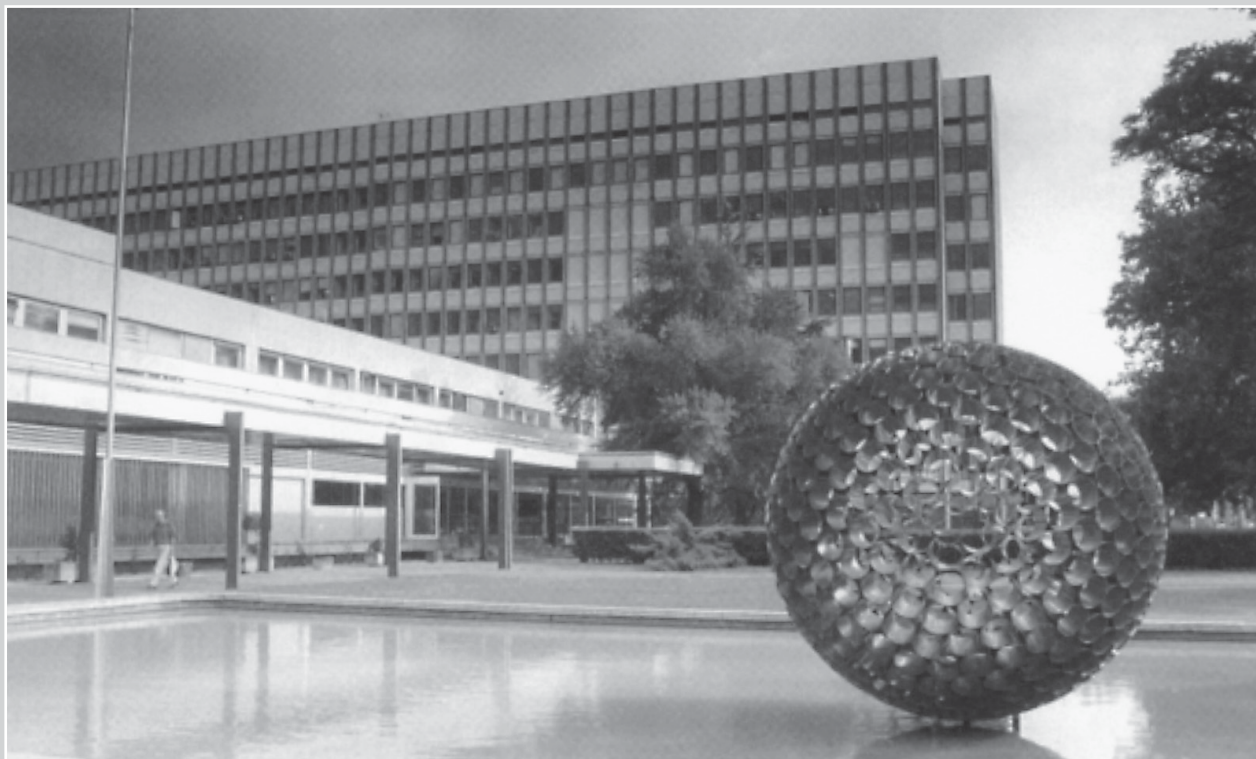

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*N*IKOLÉNYI *G*ÁBOR
tanár

*S*zámomra mindig nagyon fontos volt a gimnázium. Középiskolai tanulmányaimat a Radnótiiban végeztem, amelyik akkor még nem volt ekkora iskola, egy évfolyam három-négy osztályból állt és a gyerekeket jobban átfoghatta a tanári kar. Emellett remek tanáraink voltak. A latin, a magyar és a történelem fogott meg, nem felejttem el: harmadikos gimnazista koromban határoztam el, hogy latintanárrá leszek, ha a fene fenét eszik is. Ez a hatvanas évek elején volt, s akinek csak elmondtam, lebeszélni igyekezett róla, hiszen az az időszak nem kifejezetten kedvezett a latintanításnak. Talán mi még nem voltunk olyan praktikus gondolkodásúak, mint a mai gyerekek. Innen viszonylag simán zajlott tovább az életem, érettségi után a JATE-re kerültem, magyar-latin szakra, s alig vártam, hogy végre taníthassak. Hozzám mindig a középiskolás korú gyerekek álltak közel, őket akartam minél előbb oktatni. Az első nagy pofon, az első nagy csalódás mindjárt akkor ért, amikor a diploma megszerzése után dolgozni jelentkeztem, de a város három középiskolájából is elküldtek. Csak az utolsó pillanatban sikerült elhelyezkedni és elkezdeni a nem is tanári, hanem pedagógiai munkát – a Rigó utcai nevelőotthonban. Nekem, aki addig azt sem tudta, hogy léteznek nevelőotthonok, rögtön szembesülnöm kellett a pedagógiai „lent” világával. Úgy gondoltam, ha valaki erre a pályára adta a fejét, akkor szembe kell néznie egy ilyen pedagógiai helyzettel is. Nagyon tanulságos volt...

Jól esett, hogy a kuratóriumnak eszébe jutott szétnézni a középiskolai tanárok között is. A mi pályánkon ez ritka. A tanárt mostanában elég sokat szidják, a béremeléssel is gondok vannak... A választás számomra meglepő volt a középiskolai tanárok körében belül is. A mi pályánkon az elismerés általában annak alapján történik, hogy kinek hány versenyzője van az OKTV-n, az Édes Anyanyelvünk versenyen, vagy a Kazinczy vetélkedőn. Nem akarom bántani ezeket a tanárokat, de ha valakinek ilyen diákja van, az szerencsés összejátszás is lehet. Én ebbe a csoportba nem tartozom bele, nem vagyok versenyzőket nevelő típusú tanár. Nekem isten bizony nagyobb örömet jelent, ha egy kettes képességű gyerekből hármaskorú eredményt tudok kihozni, ha az óráimat úgy sikerül megtartani, hogy a gyerekek közelebb kerüljenek a tantárgyhoz. Pedig általában a kiemelkedően versenyző gyerekek tanárait jegyzik, vagy a tudós tanárokat, akik területükön kiemelkedőt nyújtanak, könyveket írnak. Ha ebbe a kategóriába tartoznék, valószínűleg az egyetemen maradok, hiszen volt lehetőségem rá a latin tanszéken. Viszont az egyéniségem, a vágyaim és az egész habitusom a gimnáziumi tanárságra predesztinál.

19

94

AZT KÉRTED TŐLEM, A SZEGEDNEK AZ 1994-ES DÍJAZOTTAKAT KÖSZÖNTŐ, S A DÍJKIOSZTÁS ALKALMÁBÓL MEGJELENŐ SZÁMÁBAN ÍRJAK AFÉLE TÖRTÉNETI ÁTTENKINTÉST A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY MŰKÖDÉSÉNEK NÉGY ÉS FÉL ESZTENDEJÉRŐL. AZ SEM BAJ, MONDTAD, HA VALAMIFÉLE SZEMÉLYES TAPASZTALÁSOM IS ÁTSZÖVI A DOLGOZATOT, HISZEN LÉTREJÖTTE ÓTA TAGJA VAGYOK AZ ALAPÍTVÁNY TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUMÁNAK. LEHETNEK HÁT ÉLMÉNYEIM, A VÁROS OLVASÓKÖZÖNSÉGÉVEL MEGOSZTHATÓ GONDOLATAIM...

VALAMIKOR 1989 KÉSŐ NYARÁN, VAGY TALÁN ŐSZÉN EGYSZERCSAK KAPTAM – HETEDMAGAMMAL – EGY LEVELET, MELYBEN FELKÉRTEK, VÁLLALJAM A MEGBÍZÁST. MIÓTA EBBEN A VÁROSBAN ÉLEK – EGYÉBKÉNT SZÜLETÉSEM PILLANATÁTÓL –, NEM VOLT MÉG ILYEN KÖNNYŰNEK ÍGÉRKEZŐ, ÁM UTÓBB ENNYIRE NEHEZEN TELJESÍTHETŐNEK BIZONYULÓ MEGBÍZATÁSOM. MÉGIS: EZ A LEGSZEBB.

AMIATT A PERCEKIG TARTÓ CSÖND MIATT PÉLDÁUL, AMIKOR BEZÁRUL MÖGÖTTÜNK A KURATÓRIUMI ÜLÉS HELYSZÍNÉUL KIJEJÖLT SZOBA AJTAJA, S MI, HETEN, SZEGEDI ÚJSÁGÍRÓK, JÓBAN-ROSSZBAN, KOLLEGALLÍTÁSBAN ÉS OLYKOR SZAKMAI HERCEHURCÁKBAN EDZŐDÖTT TÁRSAK EGYMÁSRA NÉZÜNK. NAPOK, HETEK, SOKSZOR HÓNAPOK ÓTA KERESSÜK MÁR AZ ALKALMAS SZEMÉLYT, AKINEK EDDIGI ÉLETMŰVE NÉLKÜL ENNEK A VÁROSNAK A MINDENNAPJAI SZEGÉNYEBBEK LENNÉNEK. S MOST ITT A PILLANAT: KI KELL MONDANUNK EGY-EGY NEVET. VAGY TÖBBET. Ő MÁST, S ÉN IS MÁST. HA CSAK EGY VALAKI IS MEGKÉRDI EGY NÉV ELHANGZÁSA UTÁN: „KI Ő?” – MÁR MEHE-TÜNK IS TOVÁBB. HA HÉT SZEGEDI ÚJSÁGÍRÓ KÖZÜL AKÁR EGY SZÁMÁRA IS ISMERETLEN A JELÖLT, MÁR ELVETENDŐ A JAVASLAT.

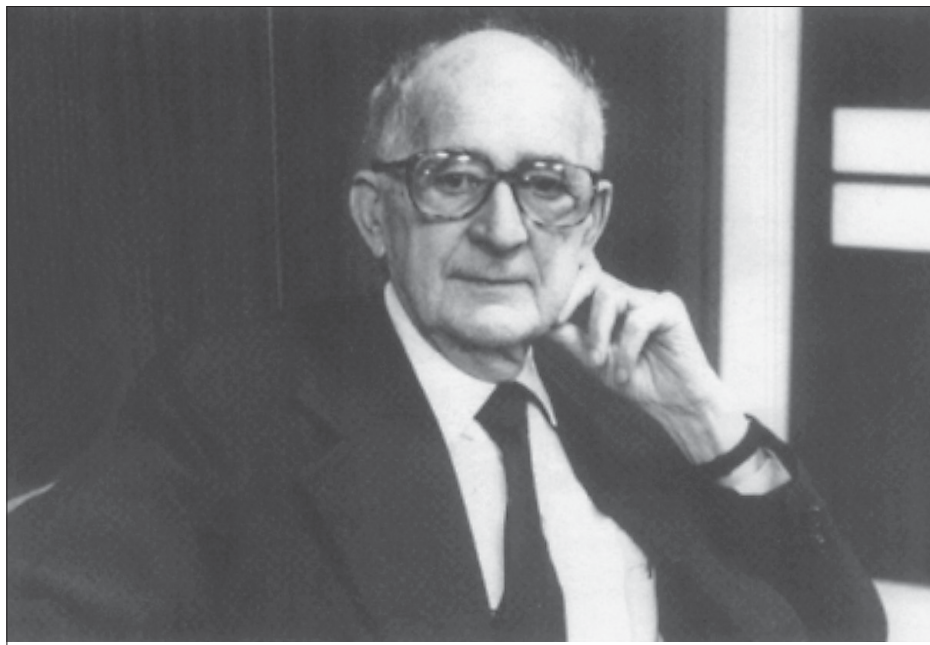
IMMÁR ÖTÖDIK ALKALOMMAL ÉLJÜK ÁT AZ IDÉN EZEKET AZ IZGATOTT PERCEKET. AMIKOR EZT A LEVELET – HA ÉRDEMESNEK TARTOD, AKÁR KÖZLÉS-RE – MEGKAPOD, MÁR TÚL LESZÜNK A DÖNTÉSEN. MA AZONBAN MÉG NEM BORÍTÉKOLHATOM, KI LESZ AZ IDEI KURATÓRIUMI DÍJAZOTT. S TUDOD, EZ A LEGIZGALMASABB AZ EGÉSZBEN: HOGY TÖBB, MÉLTÓ JELÖLTED KÖZÜL KINEK A SZEMÉLYÉT TALÁLJÁK A TÖBBIK IS ANNAK.

PÁLFY KATALIN

újságíró, a Társadalmi-Állampolgári Kuratórium tagja

35

A fődjjas:

*S*TRAUB *F. BRÚNÓ*
biokémikus, akadémikus

V

églegesen csatlakoztam 1932. február 9-én a Szent-Györgyi Intézet munkájához. Tanultam az orvosi részeket is, de sokkal jobban érdekelt a biokémia. Amikor a harmadik évet elvégeztem, Szent-Györgyi azt mondta, ha kémiát akarok tanulni, akkor nem érdemes a klinikumokkal foglalkoznom. Kitalálta a biokémikus képzési formát, s ezt el is fogadtatta az egyetemmel. Ezután a TTK-n lett ilyen képzés. Főleg az intézetben dolgoztam, az egyetemre időnként benéztem, levizsgáztam.

Amikor '32-ben odakerültem, akkor folyt a C-vitamin előállítás paprikából, de ehhez nekem semmi közöm nem volt, a munka végül is készen volt. A professzor mindenkinek, aki megfordult az intézetben, tanácsokat adott, amiket érdemes volt megfogadni. Nagyon jó kapcsolat alakult ki a főnök és beosztott között. Szent-Györgyi ragyogó, kedves és közvetlen ember volt. '45-ig dolgoztam itt, két évet Cambridge-ben töltöttem ösztöndíjjal. A háború után Szent-Györgyi „elfoglalta Budapestet”, felvitte Szegedről kísérleti berendezéseit, s ott egy nagyüzem indult be, a legkülönbözőbb dolgokkal foglalkoztak. Hozzá tartozik a teljességhez, hogy még a Nobel-díj előtt szeretett volna Pestre menni. A Szegedi Biológiai Központ létesítését és munkáját komolyan értékeli, nemzetközi rangja van. Ebben a versenyben elég jól áll Szeged. A váltás pedig azt jelenti, hogy aki a múltban exponált ember volt, az most hallgasson. Csak azt csináltam a politikában, amit muszáj volt. Nem a díjak a fontosak.

Áll a Biológiai Központ épülete előtt három fa... Igen, a gingo-bilobák. Ezek a kedvenc fáim, ezekre nagyon kellett vigyázni az építés során, ezt megparancsoltam azoknak a mérnököknek, akik nehezen tudták egy szintbe hozni az épületet. Édesapámnak is ez volt a kedvenc fája. Van egy legenda, amely szerint ha ez a fa elpusztul, akkor meghal az az ember is, akinek kedves a fa. Édesapám abban az évben ment el, amikor kipusztul a gingo-biloba...

Valóban tény, hogy gondolkodásomat, életemet alapvetően befolyásolta Szent-Györgyi. Nem az ő utánzása, hanem szellemének megismerése, gondolkodásmódjának fölvétele. Nem imitálva, nem utánozva, hanem ami abban számomra lényeges volt, azt próbáltam megvalósítani. Példakép volt, de nem abszolúte. Később előfordult, hogy nem értettem egyet azzal a módszerrel, ahogyan ő a tudományt művelte, mert én másképpen gondoltam.

Nem értettem egyet például azzal, amikor Szent-Györgyi, túl az ötvenen, abban a reményben ment Amerikába, hogy ott még nagyobb dolgokat, még jelesebb tudományos eredményeket fog elérni. Én viszont meg voltam arról győződve – és ma is így gondolom –, hogy a természettudományban az igazi nagy eredményeket 35-45 életév között éri el az ember. Azután már úgy tudja eredményeit kamatoztatni, hogy segít a fiataloknak. Ő saját kezűleg dolgozott több mint 90 éves koráig. Ez következett nézeteiből, az egész életéből. Őt mindig a saját gondolatai izgatták, mindig abban a gondolatömegekben élt, amit éppen akkor a legfontosabbnak tartott. Az igazi iskolateremtő személyiségek – véleményem szerint – mindig közvetlenül emberi tulajdonságaik révén válnak iskolateremtővé, nemcsak a gondolataikkal. Ahol csak szép gondolatok vannak, a főnök viszont kemény ember, nem áll szóba a fiatalokkal, ott az ifjú ember megcsinálja feladatát, majd veszi a kalapját és távozik. Mert a hangulat nem olyan, ahol érdemes lenne élni. (...)

A fiataloknak meg kellene tanulni a nyelveket azért, hogy a világ tudományába bekapcsolódhassanak. Amíg nem volt lehetőség bekapcsolódni, addig érdekelttség sem lehetett. Akkoriban jött divatba, hogy a tudományos cikkeket lefordították magyarra és úgy adták az emberek kezébe. Ez nevetséges dolog. A cikkeket azon a nyelven kell olvasni, ahogy azt megírták. Látnunk kell viszont, hogy már a 60-as évek elejétől kezdve a lehetőségek bővültek. Ezt elmondhatjuk a biológia területére is, hiszen akkor kezdtük el a szegedi biológiai intézetet szervezni, az Akadémián elfogadott elvünk volt: az embereket csak úgy vettük fel, ha már egy idegen nyelven legalább tudtak beszélni, olvasni, írni. Megteremtettük a lehetőségét annak is, hogy fiatal kutatók külföldre mehessenek. Ennek óriási jelentősége volt. De ma már a korszerű kutatáshoz szükséges információt nem is elsősorban folyóiratokból lehet megszerezni, hanem személyes találkozások alkalmával. Ha én össze tudok jönni azzal az emberrel, aki egy hasonló tematikán dolgozik, beszélök vele, elmondja, mit próbált, hogyan csinálja, mi az, ami nem sikerül, akkor én már nem próbálok azon az úton, mert tudom, jó kutató. Ha elmondja a gondolatait, azokat csiszolgatjuk, akkor mind a kettőnek olyan új gondolata jöhet, ami előre visz. Ez az igazi információ! Ezt láthatatlan kollégiumoknak nevezik. Ez ma a leghaladottabb kutatási területeken azoknak az embereknek az összessége – ez nem sok, olyan 25-50 ember – aki egy bizonyos tématerületen dolgozik, állandó kapcsolatban van egymással, a gondolatok állandóan cirkulálnak közöttük. Ők tudják azokat a dolgokat, amit a tudományos közvélemény csak két év múlva ismer meg, amikor a cikket megírják, és az megjelenik.

Hogy a szegedi szellemiség miben gyökerezik? Erre nehezen tudnék válaszolni. Vég-eredményben én második gimnazista koromban kerültem Nagyváradról Szegedre, itt éltem, mint kisdíák, azután belemerültem a tudományba 18 évesen. Én nem éltem benne a szegedi fiatalok körében például az akkori fiatal bölcsészekkel, akik ott annak idején jelentős dolgokat műveltek. Most nemcsak József Attilára gondolok, hanem Buday Györgyre és másokra. Róluk csak messziről hallottam... Én benne éltem egy többé-kevésbé zárt közösségben, a biokémiában és számomra az a laboratórium jelentette a Szegedet.

Egyszer azt mondtam, hogy Szeged a hűtlenség városa, mert akárhányszor elmentem, mindig visszatértem.

A 60-as évek elején kezdődött és a 60-as évek végére alakult ki véglegesen a Szegedi Biológiai Központ, az Akadémiának egy új intézeteként, amibe én akkor belevetettem magamat mint tudományszervező. Nem magam mondtam meg azt, hogy mit kellene csinálni, nem dolgoztattam, hanem dolgoztam a lehetőségekért, hogy fiatal emberek olyan szellemben, mint ahogy én annak idején Szegeden a Szent-Györgyi Intézetben tapasztaltam, nevelkedhessenek a tudomány számára. Mindig nagy örömmel nézek vissza azokra az időkre, amikor több 100 kutató dolgozott ott, akiknek az átlagéletkora 30 év alatt volt...

(Szeged, 1991-1994)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

TANDORI KÁROLY
matematikus, akadémikus

*N*ekem még szerencsém volt hallgatni Riesz Frigyes előadásait, aki közismerten nagy egyéniség volt, meghatározója a szegedi matematikai iskola jövőjének is. De a tanárom volt Kalmár László, Rédei László, Szőkefalvi-Nagy Gyula, Szőkefalvi-Nagy Béla. Ebből a névsorból látszik, hogy csupa nagy ember tanított, akik hatással voltak a választásomra. Diákkoromban úgy éreztem, hogy a matematika olyan alapvető tudomány, amellyel mindent meg lehet oldani és amellyel a világ dolgai megmagyarázhatók. Ráadásul: szép... Ahogy visszaemlékszem, igen jó érzés Budapestre utazni olyankor, amikor kitüntetésátadásra szóló meghívó lapul az ember zsebében – álszent, aki mást mond. Kossuth-díj, Szent-Györgyi Albert-díj, Széchenyi-díj után is őszintén örülök a szegedi kitüntetésnek, megtisztelőnek gondolom annál inkább, mert általában biztos igaz, hogy senki sem próféta a saját hazájában... Az is igaz, hogy hosszú évtizedekig én csak a matematikával voltam elfoglalva. Alig néhány éve, a 80-as évek második felében kezdett érdekelni, hogy újságok is vannak, akkor kaptam rá, hogy híreket hallgassak; csak amióta érezni lehetett, hogy történik valami ebben a társadalomban. Vagyis, lehet mondani, amit közéletnek neveznek, hát abban én nem voltam benne. Azelőtt – csak az egyetemi ügyek, a hallgatók, a tanítás, a gondolkodás, a családom, meg a kiskert érdekelt... Különösebb katasztrófákat hála Istennek nem kellett átélnem és elfelejtenem; sokszor voltam olyan helyzetben, hogy erőlködni kellett, evickélni, gondolkodni, de olyan nagy-nagy nehézségek – remélem ezután sem jönnek.

(Szeged, 1994. március)

Az aspiratúrámát Budapesten a BME-n töltöttem, tehát három évre elszakadtam ettől a várostól. Tulajdonképpen válhattam volna pestivé is, hisz akkor ajánlották, hogy maradjak ott, de én vissza akartam jönni Szegedre. Minden ide kötött. Itt tanultam, itt éltek a szüleim, a barátaim, fel sem merült bennem, hogy ne térjek vissza. Ez később is mindig így volt. Nagyon szeretem ezt a várost...

Nagyon szeretek olvasni, kedvelem az irodalmat. Van egy kis kertem is, ahol szívesen kikapcsolódom. De azért közben mindig eszembe jut a tanszék, az egyetem közügyei, és persze a matematika, amiből nem lehet csak úgy kikapcsolódni. Jövőre hetvenéves leszek. Úgy tervezem, elmegyek nyugdíjba, és ha az egészségem engedi, akkor többet pihenek. Bár azt hiszem, akkor is csak annyi könnyebbség lesz, hogy a tanszékvezetéssel járó adminisztratív munkát leadhatom, s csak a matematikával foglalkozom..

Művészeti Kuratórium díjazottja:

*N*AGY *A*LBERT
néptáncművész

*J*tt, Szegeden értettem meg, hogy mi a magyar népi kultúra. Addig olyan idöket éltünk, hogy a táncosok a próbateremben az oktató vagy a koreográfus mögé álltak, megtanulták a lépéseket, s ebből egy koreográfia készült. Nem nagyon beszéltek arról, honnan származnak a lépések, viseletek. Szegeden elsőként Tímár Sándor segítette munkámat. Nemcsak útmutatásokkal, tanácsokkal vett részt, hanem próbákat tartott és koreográfiákat készített. Ő hívta fel a figyelmemet arra, hogy mit kell tennünk hagyományápolás címén. Hamarosan csatlakozott segítségével a nagy néprajztudós, Martin György, aki tanárom is volt a néptáncfőiskolán. Két irányzat uralkodott akkoriban: az autentikus és az autentikusból táplálkozó tematikus irányzat. Ezek mindig élesen szemben álltak egymással, s a leendő szakember választását általában nagyban befolyásolta a mestereitől kapott tudományszerzés. Azok közé tartoztam, akik az autentikus oldalt választották...

Minden ember örül, ha a munkája által valamilyen díjazásban, vagy kitüntetésben részesül, de számomra sosem ez volt a cél. S nem tudom, értem-e el egyáltalán sikereket, vagy ha igen, valódi eredményként lehet-e azokat elkönyvelni. Úgy érzem ugyanis, napjainkban is bőven van még tennivaló, s hála Istennek, ha erre már képtelen lennék, vannak utódok, akik ezt továbbviszik. Azok az elismerések, melyeket adományoztak, sosem kötődtek személyes ismerettséghez vagy politikai dolgokhoz. Akik adták, azért tették, mert méltónak tartották rá. De valószínűleg nem ez inspirált a munkára, hanem Martin György kemény szavai és Tímár Sándor nagyon jó útmutatásai. Biztos, hogy az életem során könnyebben élhettem, többet kereshettem volna a szakmámban, de a tánchoz sokkal inkább kötődtem, s kötődök. Igaz, hogy több, mint egész embert kíván ez a munka, de megéri a befektetett rengeteg energia.

(Szegedi Egyetem, 1994. március 23.)

Ha szűken számolom is, legalább négyezer gyerekem van, s akkor még nem vettem ide a forráskúti, sándorfalvi, üllési, apátfalvi táncosokat, akiket most már az én tanítványaim tanítanak. Volt, hogy csaknem nyolcszáz tagú volt az együttes, mára is csak kényszerből apadt négyszázra. Először is nem bíránk fizetni a székházon kívüli teremléti díjakat. Aztán a most táncépes korosztályban is kevesebb a gyerek, mint pár éve még. S végül: szírintem csak azért, mert kedvet érez hozzá, ne tanítson akárki! Néptáncot csak az oktasson, akiben megvan hozzá a képesség. Lehet valaki kitűnő táncos, de pedagógusnak, nos, hogy finoman mondjam, nem megfelelő. Vagy fordítva. Nekem most szerencsém van: Hollandiától a Duna Táncegyüttesig kiváló táncos tanítványaim dolgoznak szólistaként, s ugyanakkor itthon élnek, s remélem, maradnak is azok, akikre nyugodtan rá merem bízni a csoportvezetést.

(Szeged, 1994. március)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

LIEBMANN BÉLA
fotóművész

A fordulat akkor következett be, amikor Pásztor János, a Délmagyarország főszerkesztője meghívta a lapjához Vér Györgyöt főszerkesztő-helyettesnek. Akkor úgy éreztem, nekem is itt a helyem. A Széchenyi téren lettem egy orvosműszer-, optika-, fotóüzlet vezetője 24 évesen. És természetesen külsőztem az újságoknak. Első szerződésemet 1921-ben írtam alá a Délmagyarországgal. Éppen 71 éve!

Később, 1927-ben aztán megvettem egy üzlethelyiséget a Kelemen utcában, és ott önálló fotó- és optikai üzletet nyitottam. Leó bátyám kölcsönözte rá a pénzt, de hamar vissza tudtam adni, mert az üzlet fényesen ment. Én először azt hittem, az optika lesz a jó üzlet. De ekkor kezdett virágozni az amatőr fotózás, és a filmek előhívását, a képek nagyítását mi csináltuk. Olyan nagy forgalmunk volt, hogy 4-5 alkalmazottam volt, labort is építettem az udvarban. Végül is nem az optika lett nagy üzlet, hanem a fotó. Én ezt idejében fölismertem és váltottam. Hamarosan annyi pénzt kerestem, hogy vettem egy házat Felsővároson, 4-5 lakóm volt. Kálmán u. 14., az államosításkor vették el. Közben persze tovább fotóztam a pesti és a szegedi lapoknak. 1933-ban kezdődött a szabadtéri, arról mindig kellett kép. Vér Györggyel rendszeresen küldtünk föl riportokat. Itt van például Az Est egyik száma: Itt a cikk Engel György szegedi úszóról, aki legyőzte a japán olimpiai bajnokot. Vér írta, s én csináltam a két képet.

(Szegedi Egyetem, 1994. március 23.)

„Liebmann Béla dokumentumértékű fotóiból a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában rendeztek kiállítást nemrégiben. A szegedi fényképezet doyenje több mint fél évszázada krónikása a városnak, megörökítette Szeged változó arcát, lencsevégre kapta a legfontosabb eseményeket. Archív fotói a bizonyítékok arra, hogy a riportfotó miként válhat hiteles történeti dokumentummá, az egy napig érvényes újság számára készített fénykép miként képes megőrizni évtizedek múltával is a pillanat atmoszféráját, soha vissza nem térő varázsát.

Régi szegedi városképeket, művész-tudós portrékat, zsánerfotókat mutat be Liebmann Béla a tárlaton. A mai városlakó a fotók előtt szembesítheti Szeged arcának változását, gazdagodó épületeit. Liebmann fotóiról néz ránk könyvei közül az asztalára könyöklő Móra, a dedikáló pocakos maestro Mascagni a papírba merül, a szegedi színház karmesteri pulpitusán áll Lehár Ferenc, Bartók Béla Babos hegedűkészítő műhelyében egy hangszer vizsgál, Kodály Zoltán a szabadtéri zenekarát instruálja, Szent-Györgyi Albert pipásan laboratóriumának kémcsövei, fiolái között vizsgálódik (nem sokkal a Nobel-díj átvétele után) és a többiek, a már meghaltak és a még élő művészek, tudósok.

Legizgalmasabbak azok a riportok, amelyek főszereplői legújabbkori történelmünk alakítói. Nem kell nagy jóstehetség ahhoz, hogy kijelentsük: ezekkel a képekkel még sokszor fogunk találkozni monográfiákban, dokumentumkötetekben, történeti gyűjteményekben.”

(Szeged, 1994. március)

19

95

T

ALÁN NEM TŰNIK SZERÉNYTELENSÉGNEK, HOGY SOROS ELNÖKKÉNT ÚGY FOGALMAZOK: A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY AZ ELTELT NÉHÁNY ÉV ALATT EGY KICSIT KÖZINTÉZMÉNY IS LETT, A KULTÚRA, A TUDOMÁNY, A KÖZÉRT TENNI AKARÁS KÖZINTÉZMÉNYE. ÚGY, HOGY MŰKÖDÉSE SORÁN VÉGIG OTT ÉREZTE AZ ALAPÍTÓK, A VÁROS GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEINEK, VÁLLALKOZÁSAINAK ÉS A KÖZÉRDEKRE FOGÉKONY ÁLLAMPOLGÁRAINK TÁMOGATÁSÁT. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY KEZDETTŐL FOGVA AZ ADOMÁNYOKBÓL MŰKÖDIK, AZ ADOMÁNYOKAT A VÁLLALATOK, VÁLLALKOZÁSOK, A GAZDASÁGI SZFÉRA, S NAGY SZÁMBAN MAGÁNSZEMÉLYEK ADTAK. A LEGNAGYOBB ÉRTÉK EZ: A VÁROS SZELLEMISSÉGÉT TÁMOGATÓ, NYILVÁNOSAN MŰKÖDŐ, KÖZÉRDEKET SZOLGÁLÓ ALAPÍTVÁNY KÉPES VOLT ÉS KÉPES MOZGÓSÍTANI AZOKAT, AKIK TEHETNEK AZ ALAPÍTVÁNY CÉLJAIÉRT. KÖSZÖNET ÉS HÁLA JÁR NEKIK! A SZERETTE VÁROS NEVÉBEN KÖSZÖNTJÜK E SZERETTE POLGÁRAINKAT!

HATODSZOR TESSZÜK EZT, EGY OLYAN NAP ÉVFORDULÓJÁN, AMELYEN ELPUSTULT A VÁROS. BÁLINT SÁNDOR ÍRTA: „NEM TUDJUK HÁNYSZOR ÁRASZTOTTA EL A TISZA A VÁROST, MÉGIS MINDIG UGYANAZON A HELYEN SZÜLETETT ÚJJÁ, SZEBBÉ, VIRÁGZÓBBÁ. SZEGED NÉPÉNEK NAGY EMBERI HARMÓNIAJÁHOZ, EGYENSÚLYÁHOZ, SZINTE DERÚJÉHEZ A TISZÁTÓL VALÓ SZORONGÁS ÉPPEN ÚGY HOZZÁTARTOZIK, MINT NÁPOLYHOZ A VEZUV, EGYIKÜNKNEK SEM JUT ESZÉBE, HOGY AZÉRT HAGYJA EL SZÜLŐVÁROSÁT, MERT A PUSZTULÁS BÁRMELYIK PILLANATBAN RÁTÖRNET”.

A TISZA NAGY, ÉVSZÁZADOS AJÁNDÉKAJ MEGÉRIK A KOCKÁZATOT IS.

MANAPSÁG MÁR NEM FÉLÜNK A TISZÁTÓL, KÖSZÖNHETŐEN ANNAK IS, HOGY A NAGY ÁRVÍZ UTÁN IGEN GYORSAN ELKÉSZÜLTÉK AZ ELSŐ IGAZI VÉDMŰVEK, BÁR A VÁROS MAGASODÁSA, AZ UTCÁK FELTÖLTÉSE MÉG SOKÁIG ELTARTOTT. A LEGFONTOSABB VÉDMŰ, A KÖRTÖLTÉS – ISMÉT BÁLINT SÁNDORT IDÉZVE – VALÓSÁGOS BÁSTYASÉTÁNYKÉNT JÁRHATÓ VÉGIG: „EGYFELŐL A VÁROSRA NYIT FOLYTON VÁLTAKOZÓ RÁLÁTÁST, MÁSRÉSZT A VÉGTELEN ALFÖLDI HORIZONT, A TÖMÖRKÉNY ÉS MÓRA PARASZTJAITÓL ANYAFÖLDDÉ IGÁZOTT FUTÓHOMOK, A KENYÉRET ÉS BORT VEREJTÉREZŐ, PAPRIKÁTÓL PIROSLO SZEGEDI TANYAVILÁG NYÍLIK MEG BESZÉDES HALLGATÁSÁVAL ELŐTTÜNK: A SZEGEDI KOZMOZS SZIGETKÉNT EMELKEDIK BELŐLE AZ EURÓPAI VILÁGBA”. AHOGY SZEGED EMELKEDIK KI AZ ALFÖLD SÍKJÁBÓL, HITÜNK SZERINT ÚGY EMELKEDNEK KI POLGÁRAI SORÁBÓL AZOK, AKIKET MA KÖSZÖNTÜNK, A FÖDÍJAS, A KURATÓRIUMOK DÍJAZOTTJAI.

ZOLTÁNYI ZOLTÁN
soros elnök

41

A fődíjas:

PÉTER LÁSZLÓ
irodalomtörténész

*N*émeth László példájára gályapadból kellett laboratóriumot csinálnom. Ahová a sorom vetett, ott kellett teljesítenem. Nyelvészként indultam itt, az egyetemen, nyelvészként is doktoráltam. 1950-ig is itt voltam Klemm Antal adjutánsaként, akkor rúgtak ki először. Összesen háromszor rúgtak ki. Egy év szünet után Ortutay Gyula kinevezett a nem létező karcagi múzeum igazgatójának. Ott én hoztam létre a Györfi István Nagykun Múzeumot, megnyitottuk az első kiállítást, s akkor hazakönyörögtem magamat közelebbre. Makóra helyeztek, a József Attila Múzeumba. Ott, ugye, József Attililával kellett foglalkozni. Így lettem irodalomtörténész. Kéziratokat gyűjtöttem, azokat részben publikáltam, részben pedig az 1952-ben megjelent első József Attila kritikai kiadás bírálatában használtam föl őket. Ezzel bizonyos fokig jogot szereztem arra, hogy 1955-ben a 2. kiadást lektorálhassam. József Attila atyai pártfogója volt Espersit János, ő viszont legjobb barátja volt a Makón tanító Juhász Gyulának, aki tulajdonképpen fölfedezte József Attilát, s először is írt az első verseskötetéhez 1922-ben. Ezen az úton jutottam el Juhász Gyulához, úgyhogy amikor 1954-ben visszakerültem Szegedre az egyetemi könyvtárhoz, már Juhász Gyulával foglalkoztam. Baróti Dezső, aki akkor a Magyar Irodalmi Tanszéket vezette, megkért, hogy kapcsolódjak be a Juhász Gyula kritikai kiadás munkájába, 1957-ben '56-os viselt dolgaimért másodszor is kirúgtak. Bár utána még visszakerültem szerződéssel, hogy a Juhász Gyula kritikai kiadást befejezzem. De amikor ennek vége lett, nem hosszabbították meg a szerződésemet. 1961-ben kerültem a Somogyi-könyvtárba. Ott meg bibliográfusként dolgoztam. Ez hozta magával a várostörténetet. Tóth Béla közreműködésével mi vívtuk ki a városnál, hogy meginduljon a Szeged története című monográfiásorozat. Amiből aztán szintén eltávolítottak, miután kikapartam a gesztenyét mások számára...

Kálmány Lajoson; Csaplár Benedeken át. Aztán természetesen Tömörkény, Móra; Juhász Gyula. De még az itt átutazó írók is: Sebők Zsigmond, Túri Lajos, vagy például maga Mikszáth és Babits! Én ezt a hagyományt tekintem a szegediség egyik nagy forrásának. A másik a néphagyomány, amelynek föltárásában Bálint Sándor jeleskedett. Ő a Szögedi nemzet című háromkötetes munkájában összefoglalta azt, amit a szegedi nép kultúrája produkált. Ez a két forrás, az irodalmi vonal és a néphagyomány egyébként kölcsönhatásban volt. A modern élet sürgető kényszere, hogy minden uniformizálódik. A jövő században szerintem ezek a szellemi sajátosságok őrzik meg az embernek az egyediségét...

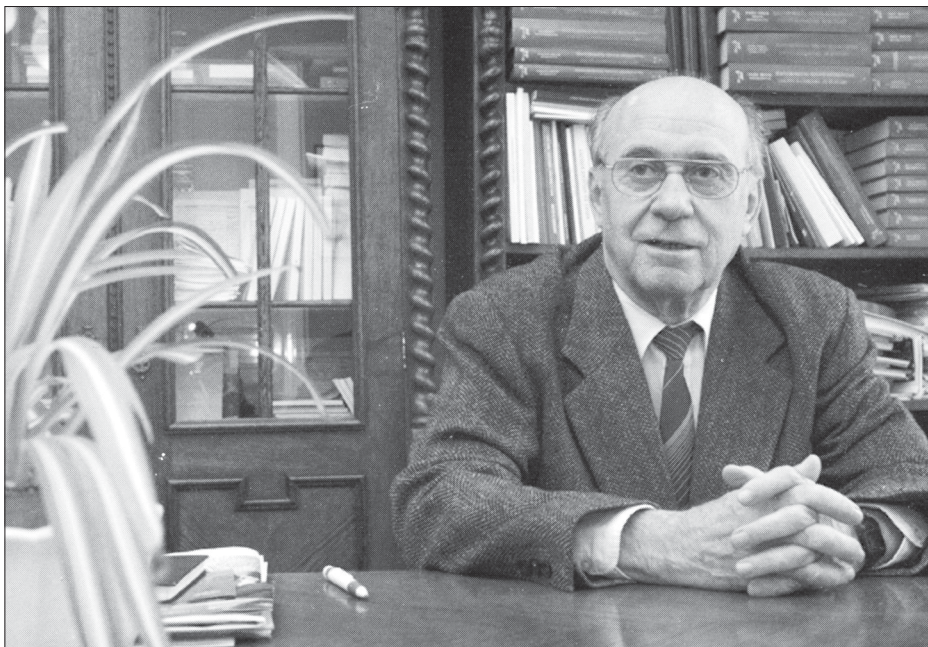
(Reggeli Délvilág, 1995. március 9.)

Elégedett is lehetnék, csak hát az ember sosem lehet teljesen az. Örültem a polgármester tanácsadó testülete létre jöttének, de faladata túlságosan széles volt ahhoz, hogy érdemi munkát végezhessek. Néha tapasztaltam – többek között az utcanévadások terén -, hogy sok lúd disznót győz, a szakmai érveket elsöpri a hozzá nem értés. Máig érthetetlen számomra, miért kellett a szép és ősi Hattysteleg nevet Klebelsberg-teleppé változtatni pusztán mechanikus érvek alapján. Korunk az uniformizálás felé halad. Mindenképpen szükség van a hely szellemét, kultúráját, népi gyökereit, irodalmát, néprajzát, művészetét, zenéjét, speciális ízeit, egyedi karakterét fölmutatni, hangsúlyozni. A telefonok, videók, faxok, tévécsatornák, filmek, gyorsbűfék, farmerek internacionális dzsungelében meg kell őrizni nyelvi sajátosságainkat, helyi értékeinket, e falanszterben föl kell mutatni eredetiségünket...

(Szeged, 1995. március)

Egy alkalommal a Somogyi-könyvtári Műhely című kiadványban kemény bírálatot írtam az akkor megjelent Csongrád megyei Munkásmozgalmi Lexikonról, Bezerédy István, a könyvtár igazgatója pártfegyelmet kapott, de tisztességes ember lévén ezt nem adta tovább. De tartózkodása engem is visszafogott. Mindenféle trükköket kellett kitalálni. Amikor 1971-ben publikáltam a szegedi díszpolgárok jegyzékét, a közölhetőség miatt a listát egy idézettel kezdtem: „A múltat megtagadni lehet, letagadni: nem” S aláírtam: Lunacsarszkij. Pedig az egészem én találtam ki csak azért, hogy ne köthessenek bele. A helytörténetírás egy víz alá nyomott ember folyamatos bizonyítási igénye volt, így aztán az ifjú nyelvész, a karcagi néprajzos, a makói irodalomtörténész és a szegedi bibliográfus szakmai munkákkal, helyismerettel, a személyi bibliográfia módszertani elméletével foglalkozott. És munkásmozgalmatörténettel is, mert meggyőződésem, hogy mindez fontos művelődés- és politikatörténet, része a város és az ország históriájának. Ma sem szégyenlem ezeket a dolgozataimat. Aztán elkészítettem a Szeged utcanevei című munkámat, föltérképeztem Szeged irodalmi emlékhelyeit, a város sajtótörténetét, így tudtam talpon maradni, így sikerült valamit letenni a város asztalára...

(Szeged, 1992. május)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

ELEGDY GYULA
kutatóorvos, akadémikus

Pécsről Szegedre, a Kóréletani Intézet élére 1975-ben kerültem. Saját témámat – a hormonok idegrendszeri hatásával foglalkozom – természetesen magammal hoztam. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy amikor két évvel később a pécsi kórélettanász meghalt, visszahívtak, de én nemet mondtam erre, és a későbbiekben is budapesti, illetve egy ismételt pécsi megkeresésre is. Azt gondolom, ez jelzi, hogy az elmúlt 20 évben szorosan Szegedhez kötődtem.

Huszonegy akadémikus, körülbelül 150 doktor és 250-300 kandidátus tagja a Szegedi Akadémiai Bizottságnak. Ha az akadémikusok számát vesszük, akkor ez a bizottság az egyik legerősebb. Tizenkét szakbizottságunk működik, a munkabizottságok száma eléri a hatvanat. Ezekben 1400 név szerepel, ami nagyon nagy szám. Ez azt jelenti, hogy a SZAB igen jelentős szellemi potenciállal rendelkezik, a tudományos diszciplínák szerint szervezendő bizottságokban komoly, értékes munka folyik.

A vidéki városok közül – azt gondolom – egyedül Debrecen jelent konkurenciát. Szeged hatalmas előnye a JATE, mely jelentős bázisa az itteni szellemi aktivitásnak. A városnak nincs oka szégyenkezni, hiszen az ország egyik legjelentősebb, nemzetközileg is jegyzett szellemi bázisa.

Elgondokodtam, mennyivel tudtam én többet tenni, mint mások. Ebben ez esetben a kérdés úgy vetődik fel, mit tettem én Szegedért? A legfontosabb, azt hiszem, a munkám, melyet a Tudományos Akadémia szegedi bizottságának élén végeztem. Az, hogy többé-kevésbé sikerült összefognom a három megyében működő tudományos életet, és olyan kreatív légkört teremtenem, melyben a tudósok szívesen dolgoznak. Ezen túlmenően emberileg is igyekeztem helytállni, talán a tudományos életen kívül is közel tudtam hozni egymáshoz a tudósokat.

(Reggeli Délvilág, 1995. március 9.)

„Mit csináljak, ilyen vagyok: sajnálom az időt. Mi nemigen megyünk nyaralni, ha mégis, maximum egy hétre. Egy hét után ideges leszek. Felborul a ritmusom. Tudom, hogy pihenni muszáj, regenerálódni kell, de egy hét nekem elég. Egyébként csak Magyarországon szokás ez az örökös ejtőzés. Amerika például, más. Először egy éves ösztöndíjjal voltam ott, Floridában, Miami-ban. A petefészekhormonok biokémiájával foglalkoztam. Megérkeztem, fogadtak, megmutatták a labort és magamra hagytak. Egy álló hónapig szinte felém se nézett senki. Meg voltam lepve és dolgoztam, csak dolgoztam. Az járt a fejemben, nekem itt bizonyítani kell. Később kiderült, de hogy hagytak magamra, figyelték, hogyan nyúlok a mérleghez, a kísérleti állatokhoz... Egy hónap múlva közölték velem, hogy oké. Ez azt jelentette, a továbbiakban tényleg hagynak békén, önállóan dolgozni, megkaptam a bizalmukat, meggyőződtek róla, hogy nem vallanak szégyent azzal, amit kiadok a kezemből. Nem érdekli őket hogyan csinálom, az az érdekes, mit produkálok. Egy évig szinte ki se jöttem a laboratóriumból. Ez Amerika”.

(Szeged, 1995. március)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

BAKA ISTVÁN
költő

n Szekszárdon született, de hosszú évek óta Szegeden él. Mi a különbség a két város, a Dunántúl és az Alföld között?

- Soha nem gondoltam ezen. Még azon se, hogy az emberek mentalitása más lenne. Pedig valóban más volt a dunántúli szőlősgazda, mint az alföldi csordapásztor. De én eredendően értelmiségi környezetben élek, ráadásul főleg olyanok között, akik szintén nem szegedi származásúak. Nem is tudom, milyen az igazi „szegedi” ember. Akikkel találkoztam, például Bálint Sándor bácsi, azok nagyon rokonszenvesek voltak. Bár én nem nagyon kerestem a társaságukat, mert nem vonzódtam túlságosan ehhez a kultúrkörhöz. Nekem nem szegedi emberekkel voltak összeütközéseim, hanem pártfunkcionáriusokkal, és egyéb ostoba emberekkel. A rendszerváltás után pedig a polgármesteri hivatal illusztris képviselőivel. Nem nagy összeütközések, de arra azért elegendőek, hogy Szegedet soha ne érezzem befogadó városnak. Bár ez a légkör egy tősgyökeres szegedinek rosszabb talán, mint egy nem szegedinek. Itt most kialakult egy nagyon rossz atmoszféra, ami a régi Szegedre egyáltalán nem volt jellemző. Ebben a Komócsin-évek is bűnösök, de az utóbbi négy év szerintem folytatta a hagyományt.

- Mire gondol?

- Az értékek iránti közönyre. A kultúra nem fontos, sőt gyanús. Ezt az elmúlt négy évben én talán még jobban éreztem. Nem akarok udvarolni az új vezetésnek, de egyelőre jó tapasztalataim vannak. Például húsz év után végre telefont kaptam. Ami nekem, aki rokkantnyugdíjas vagyok, nem szociális kérdés, hanem közügy. Most magában a városban jobban érzem magam, de közben állt be az a helyzet, hogy egészségi állapotom romlása miatt a város kulturális életéből kizáródtam. Le kellett mondanom a Kincskeresőnél az állásomról, le kellett mondanom az író csoport titkári posztjáról, nem tudok elmenni irodalmi estekre, színházba, moziba.

A Kincskereső-béli szobámat sajnálom leginkább. Oda mindenki eljött. Ha jött Markó Béla Erdélyből, vagy Tolnai Ottó Újvidékről, akkor ők eljöttek nem is annyira hozzám, mint inkább a találkahelyre, ahol össze lehetett jönni Ilia Mihállyal, Szörényi Lászlóval és másokkal. Közvetítő szerepet tudtam játszani egészen addig, amíg be nem zárultam a lakásomba. Bár az utóbbi időben ez kezd helyreállni.

- A szoba áttevődött ide?

- Igen, 3-4 vendégem ma is van, azelőtt volt napi 5-10 is. Én eléggé visszahúzódom vagyok, nemigen mozdulok ki, de nálam lehet találkozni. Amikor a Tiszatájat betiltották, akkor a szerkesztők nem tudtak máshova menni, Annus Jóska, aki szintén a Móra Kiadó alkalmazottja volt, a szomszéd szobában dolgozott. Vagy 1991 őszén, amikor az Új Symposium szerkesztősége átmenekült a behívások elől, még a szerkesztőségi értekezleteket is az én szobámban tartották. Ebben nekem különösebb érdemem nincs, de valahogy így adódott.

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

SZÓKE PÉTER
rendőrkapitány

*A*momban sem gondoltam, hogy rendőr leszek. Apám csongrádi fodrász és gazdálkodó volt, hivatalnokot, csendőrt, rendőrt nem kedvelő ember, aki még a második világháborút is rendfokozat nélkül csinálta végig! Tisztas vasutasnak szánt, amikor a szegedi technikumba beiratott, s teltek is az évek az elképzelése szerint – forgalmi gyakornokként, aztán szolgálattevőként Szentesen, meg Martfűn. Akkor kezdett nem stimmelni a vasutasság, amikor a sorkatonai szolgálatomból már csak két hét volt hátra, s nem nagyon akaródzott visszamenni a 12-24 órás váltás hajszájába, naponta hatvan kilométert ingázva...

Amióta az orkáncabát-őrület elkezdődött, a vám-devizajogsértések mindig adtak elég munkát ebben a városban. A történeti hűség szerinti sorrendet ismerte. Összecsukható esernyő, farmer, kvarcóra, valuta és az ő porgetése... S közben mint volt vasutasnak személyreszóló kategória: a vasúti balesetek, az építőipar, a tanácsi gazdálkodás ügyei. Nyesegettük az új gazdasági mechanizmus vadhajtsáit... Mi lehetne annál megnyugtatóbb, mint kiásni magamból a fáradtságot, az egész nap fölgyúlt indulatokat, mint rátámaszkodni a kapanyélre, s vitatkozni a borsövetés aktualitásáról a szomszédokkal? Olykor még politizálunk is – hiába no, szeretek beszélgetni. Kapok is érte olykor a fejemre, hogy mi a csudának csavargok a Mars téren reggelente, miért engedem, hogy akárki meghívjon egy kávéra, amit aztán persze én fizetek... Nem tehetek róla: nekem a bőr színe sosem számított, de az igen, hogy a két piaci bódé közti vackon élő, kukázó Béla egyszer azt mondta: „őrnagy úr” – mert neki hadnagyként és alezredeként is őrnagy úr voltam – „ha egyszer nagy szarban lesz, nálam ellakhat...”

Nem az én érdemem, hogy a politika kiszorult a rendőrségről. Tudja, a rendszerváltás előtti Szeged politikai életében meghatározó volt szerintem Székely Sándor személye. A tisztessége, ahogy mindig azt mondta: Péter, aki bűnös, bűnhődjön. A szakmai munkát rábízta a hozzáértőkre. Az meg nem nagy kunszt: okos emberekből kell például csapatot verbuválni, nem árnyékokból, hogy aztán egy ideig fényeskedhess közöttük! Mindig is azt az életelvet vallottam, s erre tanítom a kezdő rendőröket is: tarts magadnak tükröt! Ha nem kapsz hányingert, jó. Nekem ez túlélési taktikám. Eddig még bejött.

(Szeged, 1995. március)

Meggyőződésem, humorérzék nélkül nagyon nehéz lenne megemészteni azt a sok emberi tragédiát, amit láttam, azt a sok-sok hitványságot, amivel a munkám során majd harminc éven keresztül találkoztam. Bűnügyi osztályvezetőként öt éven keresztül szignáltam az összes klinikai halottat. Ezt sosem tudom feldolgozni magamban. Vagy például a gyermekhalálokat szintén nem tudom megérteni és felfogni soha, nem tudom magamat túltenni rajtuk. Sok keserűség van bennem – talán ezt próbálom a humorral leplezni, feloldani. Végül is azt kell mondjam, sokkal többet kaptam az élettől, mint amit valaha is reméltem vagy vártam. Sokkal több rossz és sokkal több jó volt az életben, mint amire számítottam – de hát talán így vagyunk ezzel mindannyian. A legfontosabb számomra, hogy úgy érzem, tisztességgel, becsülettel tudok majd leköszönni, ha odaér az időm.

(Reggeli Délvilág, 1995. március)

19

96

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY NEM EGYSZERI FELLÁNGOLÁS VOLT, NEM MÚLT KI RÖVID LOBOGÁS UTÁN, HANEM BEÉPÜLT A VÁROS ÉLETÉBE, A TUDOMÁNY, A KULTÚRA, A MŰVÉSZET ÚJ, NEM ÁLLAMI, NON PROFIT FINANSZÍROZÁSÁNAK EGYIK SZÉP PÉLDÁJÁVÁ VÁLT AZ ORSZÁGBAN ENNEK OKAIT – A TELJESSÉGRE VALÓ TÖREKVÉS IGÉNYE NÉLKÜL – ÉRDEMES CSOKORBA SZEDNI:

1/ AZ ALAPÍTVÁNY ÖTLETGAZDÁI IDŐBEN ÉBREDTEK, AMIKOR 1988 OKTÓBERÉBEN A GONDOLAT FELVETŐDÖTT, S AMIKOR 1989 NYARÁN AZ ALAPÍTÓK ALÁÍRTÁK AZ ALAPÍTÓ OKIRATOT, AZ ORSZÁGBAN MÉG 50 ALAPÍTVÁNY SEM MŰKÖDÖTT.

2/ AZ ALAPÍTÓK NEMCSAK KIGONDOLTÁK AZ ÖTLETET, HANEM MA IS OTT VIGYÁZZÁK A MEGVALÓSÍTÁST, SŐT MI TÖBB, KÖZREMŰKÖDNEK AZ ÚJABB ÉS ÚJABB TÁMOGATÓK MEGNYERÉSÉBEN, MIKÖZBEN MAGUK SEM FELEJTKEZNEK EL ISMÉTELT ADOMÁNYOKRÓL. KIALAKULT TEHÁT AZ A TÁMOGATÓI KÖR, AKIKRE MINDIG LEHETETT SZÁMÍTANI.

3/ A „PÉNZ” MELLETT A „SZELLEM” IS SZÖVETSÉGET KÖTÖTT A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYNYAL. A TUDOMÁNYOS, A MŰVÉSZETI, A TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUMBAN A VÁROS OLYAN ELISMERT ÉS MEGBECSÜLT TUDÓSAI, MŰVÉSZEI, MŰVÉSZETTÖRTÉNESEI, AZ ÍROTT ÉS ELEKTRONIKUS SAJTÓ OLYAN KIEMELKEDŐ KÉPVISELŐI VÁLLALTAK SZEREPET, AKIKNEK FELKÉSZÜLT SÉGE ÉS EMBERI TARTÁSA GARANCIA.

4/ A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY TEVÉKENYSÉGÉT NYILVÁNOSSÁG KISÉRI. MINDEN ÉVBEN KÖZZÉTESSZÜK AZ ADOMÁNYOZÓK NÉVSORÁT, A DÍJAK ODAITÉLÉSE A VÁROS POLGÁRAITÓL ÉRKEZETT KEZDEMÉNYEZÉSEK ALAPJÁN TÖRTÉNIK, A DÍJAZOTTAK ÉS TÁMOGATÓK LISÁJÁT IS MEGISMERHETI A SAJTÓN KERESZTÜL A KÖZVÉLEMÉNY.

5/ BÁR AZ ALAPÍTVÁNYNAK VANNAK VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGEI – PÉLDÁUL 50 SZÁZALÉKBAN TULAJDONOSA AZ INTERNATIONAL LANGUAGE SCHOOL SZEGED NYELVISKOLÁNAK – MINDENEKELŐTT ÉS DÖNTŐ TÖBBSÉGBEN KLASSZIKUS ALAPÍTVÁNYI TEVÉKENYSÉGET VÉGEZ. NEM „ÁLALAPÍTVÁNY”, AMELY VÁLLALKOZÁSOKAT TART, NEM „PÉNZMOSÓHELY”, CSAK AZT ÉS ÚGY TESZI, AHOGYAN ARRÁ AZ ALAPÍTÓI OKIRAT FELJÓGOSÍTTJA.

6/ A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY NEM POLITIZÁL SEMMIYEN FORMÁBAN BIZONYÁRA A TÁMOGATÓKNAK, AZ ELNÖKSÉGNEK ÉS A KURATÓRIUMOK TAGJAINAK VANNAK POLITIKAI NÉZETÉIK, EZEKET VISZONT AZ ALAPÍTVÁNY AJTÁJÁN KIVÜL HAGYJÁK.

7/ A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY NEM AKAR TÖBB LÉNNI, MINT AMI: A MAGA NONPROFIT ESZKÖZEIVEL MEGBECSÜLNI AZ ÉRTÉKET HORDOZÓ EMBERI TELJESÍTMÉNYEKET, ELISMERNI AZOKAT, AKIK MÁR BIZONYÍTOTTAK, ÉS SEGÍTENI AZOKNAK, AKIK MOST BIZONYÍTANAK.

A fődjias:

FROGMAYER OTTÓ
régész

F tudományos munkásságomat nagyban befolyásolta a mesteremnek tekintett László Gyula feltevése, aki úgy vélte, hogy a népvándorlás korának minden problémája megoldott, így aztán abban, hogy ősrégész lettem, ez is belejárt. S legfőképpen az, hogy Szegedre kerülésemet követően szerencsés módon a Tápé-lebői ásatáson dolgozhattam. Ennek tapasztalatait írtam meg egyetemi szakdolgozatomban. Szerencse segített, hiszen 1957 őszén Szabó Szilveszter tápai ember egy szatyorban négy edény maradványait hozta be a múzeumba. A leletmentések nagy korszaka ez, s a Móra Ferenc-i „földalatti Magyarország” egyre több dokumentuma válik ismertté. Bölcsészdoktori értekezésem az Adatok a magyar Dél-Alföld késő bronzkorához címmel védtem meg, majd 1959-ben a Köröskultúra vizsgálatainak eredményeképpen A Dél-Alföld korai neolitikumának fő kérdései címmel készítettem el kandidátusi értekezésemet. Rendkívül termékeny időszak volt ez, amelyet még színezt, hogy Csongrád-Bokroson megtaláltam az első avar kori lakóházat, feltárhattam a 10-12. századi békési honfoglalás kori temetőt, Tápén nagy sírszámú bronzkori temetőt áshattam ki, majd 1970-től az ópusztaszeri ásatások igazolták, hogy a teljesen elpusztított középkori kolostor nemcsak impozáns turisztikai látványosság, de az Alföld egyik legjelentősebb Árpád-kori emléke. Mindezeknek föltárása, földolgozása, tudományos rendszerezése segített abban, hogy gazdagítsam a magyar történelem dokumentumanyagát és bekapcsolódhassak a nemzetközi régészet áramvonalába... Közhelynek tűnik a mondás, miszerint Magyarország Európa keresztútjainak legnagyobb csomópontja. S ha a körzöt leszúrjuk, a Kárpát-medencének tulajdonképpen Szeged az origója. Víziutak találkozóhelye, kereskedelmi utak metszéspontja, történelmi korok állomáshelye. Sok-sok nép rétegződött itt egymásra az évezredek alatt. S éppen ezért borzasztó gazdag leletek húzódnak meg a földben, alattunk. Átvonuló és megtelepedő népek tárgyi emlékeinek maradványai. Egyedülálló pontja az Európának, ahol akárhányszor leásunk, mindig föltáruul valami új, valami meglepetés. Ebből következik, hogy Magyarország régé-

szete sokkal izgalmasabb, gazdagabb és rejtelmesebb mint más országoké, más földterületeké, ahol kevésbé volt forgalmas a történelmi keresztút...

(Szeged, 1994. szeptember)

Tamási Áron üzeni: azért születünk a világra, hogy valahol otthon legyünk benne. Hogy Jézus járt-e a vízen, az hit kérdése, mert nem a történelmi valóság miatt fontos. Nos, nem tudom, nekünk kétségbe kell-e vonni, hogy Árpád és a magyarok éppen ott gyűltek-e össze a mai ópusztaszeri emlékpark területén, vagy valamivel arrább? – A hitünk szerint itt alapították meg az országot. Az emlékpark ezt a hitet üzeni... Fontosnak tartom azt a modellt, amelynek az alföldi újkor kezdetére és a paraszti gazdálkodás helyi felfedezésére állítottam fel: ezt még az ellenfeleim is elfogadják. A másik egy bronzkori modell, a tápai bronzkori temető alapján, amely azt mutatja be, hogy egy Kr. e. 1350 körül, az Elba vidékéről ide vándorolt nép hogyan szállta meg a Tiszáig a Kárpát-medencét. A harmadik a Szeri monostor, a templom, amelyet Ópusztaszeren ástunk ki.

(Délmagyarország, 1996. március 9.)

„A magyar múzeumok és muzeológia ügye azonban Trogmayer Ottó számára sohasem korlátozódott Csongrád megyére vagy Szeged városára. Mindenkor hallatta szavát az országos kérdésekben is, részt vett a miniszter tanácsadó bizottságában, jelenleg a Magyar Múzeumok Szövetségének alelnöke. Állhatatosan és hathatósan képviselte mindig a vidéki múzeumok érdekeit az országos fórumokon, de korántsem vidéki szűkkeblűséggel, hanem az egyetemes magyar múzeumügy általános érdekeit szem előtt tartva. Legutóbb a törvény-előkészítés gyötrelmes munkájában is azért vállalt szerepet, mert világosan látta, hogy a mai helyzethez igazodó új törvényi szabályozás hosszú időre megszabja a magyar múzeumok működésének kereteit, s a nemzeti örökséget alkotó műtárgyak sorsát is. Méltán megérdemelt tekintélyre tett szert a vidéki és fővárosi muzeológus munkatársak körében. Valószínűleg ez jelenti számára a legnagyobb szakmai elismerést, bár ezt nem tagadta meg tőle a hivatalos kultúrpolitika sem”

(Szeged, 1996. március)

Harmincnyolc év elteltével én már csakis szegedi lehetek. Ugyanakkor, amikor szeretem ezt az alapvetően konzervatív várost, nem hunyhatok szemet örökölt ellentmondásai, elhagyhatatlan irritáló tulajdonságai fölött sem. Irritál lustasága, a kezdeményezések megfojtása, az ötletgazdagságot követő tehetetlensége. Megéltém azt a nagy szellemi fölfrissülést, amelyet az olaj születése váltott ki a hatvanas évek végén, hetvenes évek elején. Ennek második hullámát a biológiai központ megszületését követően, ami tudósok tucatját s velük együtt egy frissítő szemléletet hozott közénk. Most, benne állva a folyóban, nehezebben érzékeljük a változások sebességét. Én várok egy újabb nagy lendületet, mely megmozgatja Szeged szellemi életét, gazdaságát, egész közéletét. S nemcsak reménykedem, a magam módján igyekszem tenni is ezért.

(Szeged, 1994. szeptember)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

KRISTÓ GYULA
történész

Tudománnyal – semelyik ágával – nem kényelmes dolog manapság foglalkozni. Nincs rá pénz. Egy előnye van a középkorásznak: nem szólnak vissza neki a történelmi szereplők. De ez csak látszólagos könnyebbség. Éppen az időbeli távolság miatt meg vagyunk fosztva attól, hogy a kor életébe közvetlenül beleássunk, hogy a lüktető életet érzékeljük. A források, az oklevelek holt betűiből nekünk kell ezt megteremtenünk. Bizonyára nem sértődnek meg a legújabb kor kutatói, ha azt mondom, hogy amennyivel nehezebb nekik a visszaszólás lehetősége miatt, annyival nehezebb nekünk a sokféle szempont figyelembevételének kényszere miatt. A középkor, mint egész annyira széthullott, hogy az elemeit kiskanállal is nehéz összeszedni, az információknak nem vagyunk bővében, épphogy csak csörgedeznek...

A történelmet ma általában etnikus, tehát népi-nemzeti keretekben művelik; a régészeti tárgyról pedig nagyon nehéz megállapítani, mi az etnikum jele rajta. A történész az idővel dolgozik; a régészeti tárgyról borzalmasan nehéz – nem a hozzávetőleges, hanem a pontos születési és/vagy földbe kerülési idejét megállapítani. Mindemellett a történész sokkal többre kíváncsi, mint amit a régészeti leletek – etnikai problémákkal, időrendi nehézségekkel terhelt – mutathatnak. Mi tehát mást sem teszünk, mint forrásról forrásra araszolva igyekszünk a régi korok életének teljességét felderíteni...

Valaki megkérdezte tőlem, hogy mi az én magyar öntudatom. Azt válaszoltam, hogy magyarnak tartom magam, de történészként nem szabad, hogy magyar öntudatom legyen. Tudniillik én az igazságot keresem. Mármost ha magyar öntudattal keresem a magyar igazságot, s ha a legjobban is dolgozom, akkor csak féligazságokhoz juthatok. Ez szemmel láthatóan rosszul esett az illetőnek. Mégis azt kell mondanom, a tudomány művelőjének nem szabad azonosulni a tárgyával...

(Szeged, 1996. május)

Az életemből 16 évet fordítottam a Szeged története című munkára. Büszke vagyok rá, hogy elkészült. Szeged városa nagy dolgot vitt véghez. A monográfia dicsérete a 70 szerzőnek és mindazoknak, akik hozzájárultak a kötetek megjelenéséhez. Dicsérete a város vezetőinek, akik – a rendszerváltás előtt és után – példaadóan támogatták ezt a nagy vállalkozást.

A Művészeti Kuratórium díjazottja:

KARIKÓ TERÉZ
operaénekes

Rengeteg a lírai szoprán, miközben valóban óriási a hiány drámai szopránból. Ahhoz, hogy valaki jó drámai szoprán vagy jó tenor legyen, született adottság is kell. Amikor én végeztem, egyszerre öt kezdő drámai szoprán is akadt. Ma sokan látják, hogy nem is annyira csillogó ez a pálya. Temérdek a munka és kevés a jövedelem. Számomra kicsit furcsa, amikor a fiatalok azt mondják: fizessenek meg, majd akkor énekelek. Mi mindig azt néztük, mi az amit elénekelhetünk, s csak utána kérdeztük meg, mennyi pénzt kapunk érte...

Az egész életünk bent zajlott a színházban. A premierek után leültünk a büfében, és zsíros kenyeret ettünk hagymával. Szebb, kedvesebb, világosabb volt a büfé, ablaka is volt, nem pincében érezte magát az ember, mint most. A premierek után Vaszy is leült velünk. Mindig az a kolléga volt a legtávolabb tőle, aki valamit rosszul csinált a színpadon.

A végzet hatalma kapcsán egyszer Vaszy megjegyezte, hogy bár Takács Paulát is sokszor dirigálta, de olyan gyönyörű Pace-áriát, mint tőlem, senkitől sem hallott. Életem egyik legboldogabb perce volt, mert az Öreg nem volt kedveskedő típus, ritkán lehetett tőle elragadtatott dicsérő szavakat hallani. A másik a Tannhäuserben Erzsébet Csarnok-áriája volt, amire azt mondta, ezt így, ahogy van rögtön lemezre kellene venni...

Bele kell törődni, hogy elszaladnak az emberrel az évek. Azért legyek szomorú, mert rancos vagyok, kopaszodom, kihullnak a fogaim? Szegény nagyanyám, aki egy tündéri kis sváb asszony volt, mindig azt mondta: annak kell örülni, ami van! Igyekeztem én is így szemlélni a világot. Nekem ma is szükségem van örömforrást jelentő színházi élményekre, szeretek bejárni nemcsak operára, hanem prózára és balettre is. Nem vagyok hajlandó kilépni ebből a közegeből, hiszen az egész életem benne van...

(Szeged, 1996. március)

Harmincöt éve, hogy Szegeden élek. Ismerem a várost. Az emberek előre köszönnek, megállítanak az utcán. Ha bemegyek a színházba, a tanítványaim várnak. Nem adatott meg, hogy gyermekeim legyenek. A színház elvont a szűk családi élettől fiatal koromban, most érettebb korban furcsa módon éppen a színház kárpótol. Az én nagy családomat, a barátaimat, tanítványaimat naponta fellelem a színház falai között.

(Délmagyarország, 1996. március 9.)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*M*OLNÁR *A*MÁLIA
gyermekorvos

*A*vallásos nevelés adott erőt ahhoz, hogy az élet nehézségeit elviseljem. Minden betegség alkalmával egyre közelebb kerültem az Úristenhez. Nehéz korszakokat sikerült így átvészelnünk. Negyvenöt után édesapám kezikocsival volt kénytelen fuvarozást vállalni, s hogy tanulmányaimat folytathassam, húgom tartott el. Én tanítottam, kötöttem, hogy némi pénzhez jussunk. Állandóan melaszt ettünk, akkor ment tönkre a gyomrom. Nem ilyen életre készültünk, de nem adtuk föl. Egyébként mindig éreztem magamon az isteni gondviselést, az utolsó pillanatban csak elrendeződtek a dolgom. Holott szüleimmel együtt az én nevem is ott volt a deportáltak listáján, nem tudom, kinek köszönhetem, hogy engem nem vittek el. Az illető máig nem nyújtotta be nekem a számlát.

Meg ne kérdezd, hány gyerek fordult meg a kezem alatt, megbecsülni se tudom a számukat. Imádom a kis drágáimat, mind egyformán kedves a szívemnek. Tudod, engem apukám arra tanított, hogy senki sem tehet arról, hova született, csak arról, hogy milyen ember lesz belőle. Én mindig azt láttam apámtól, anyámtól, hogy mindenkiben megkeresik a jót, hisz az Isten nem teremt olyan embert, akiben ne lenne szeretni való...

Az orvosi hitvallás: alázattal szolgálni a beteget. Az alázat az emberi szervezetnek szól, ami bármikor produkálhat váratlan dolgokat, s ezért tudomásul kell vennünk, hogy „ő az úr”. Ha megakadtam valahol, sohasem szégyelltem kérni kollegáim tanácsát, de magam is igyekeztem megtenni mindent. Még ma is járok továbbképzésre, bár már szégyellem magam, hogy ilyen öreg fejjel ott ülök, de amíg embert gyógyítok, mindent naprakészen kell tudnom.

(Délmagyarország, 1996. március 9.)

Az orvos legyen naprakészen tájékozott szakmája legújabb eredményeiről, legyen benne a szakmai alázat, de szeresse a betegben a szenvedő embert. Ez nem érzélem, hanem akarat dolga. Soha nem voltam személyválogató, a lényeg, hogy jót akarjak, tisztelettel forduljak a beteghez és segítsek rajta. Ez egyébként általános szabály, az ember úgy szeressen, ahogy ő szeretné, hogy szeressék...

Tudatosan készültem a nyugdíjas évekre. Még munka mellett elvégeztem a Hittudományi Főiskola levelező tagozatát, majd a tanárképző főiskolán részt vettem az egészségfejlesztő mentálhigiénés posztgraduális képzésen. A célom az volt, hogy valami jótékonyági szervezetben dolgozzam majd. Meg is találtam a munkát az egyházközösségi karitásban és a Máltai Szeretetszolgálatnál.

Amikor meglátom a Dóm két tornyát, tudom, itthon vagyok. Egyedül itt, a Tisza partján érzem biztonságban magam.

(Szeged, 1996. március)

19

97

A

CIVIL SZFÉRA ÜNNEPÉNEK LEHET TEKINTENI A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ÉVENTE MEGRENDEZENDŐ DÍJÁTADÓ GÁLAMŰSORÁT, AMELYEN A VÁROS NYILVÁNOSSÁGA ELŐTT KERÜLNEK ÁTADÁSRA A VÁROS POLGÁRAI ÉS GAZDÁLKODÓ SZERVEI ÁLTAL ÖSSZEADOTT TÁMOGATÁSOK HOZADÉKÁBÓL A VÁROS POLGÁRAI ÁLTAL ELISMERT ÉS JAVASOLT, A VÁROSÉRT TEVÉKENYKEDŐ ÉS MEGBECSÜLÉST ÉRDEMLŐ, ÉRTÉKET TEREMTŐ SZEGEDI-ERNEK AZ ALAPÍTVÁNY DÍJAI.

OIYAN ÜNNEP EZ, AMELY JÓL PÉLDÁZZA, HOGY A FELAJÁNLÓK TÁMOGATÁSAIBÓL HOGYAN LEHET JÓ ÉRTELMBEN VETT MECENATÚRÁT VÉGEZNI. AZ ÜNNEP KERETÉBEN TULAJDONKÉPPEN A GAZDASÁG SZEREPLŐI – VÁLLALKOZÓK, VÁLLALKOZÁSOK, MENEDZSEREK – TESZIK LEHETŐVÉ, HOGY A MINŐSÉGET LÉTREHOZÓ TUDOMÁNYOS, KULTÚRÁLIS ÉS KÖZÉLETI NAGYJAINK TEVÉKENYSÉGE ELŐTT NE CSAK ELISMERŐ FÓHAJTÁSSAL TISZTELEGJÜNK, HANEM ANYAGILAG IS HOZZÁJÁRULJUNK ÉRTÉKET TEREMTŐ MUNKÁJUKHOZ.

TÁRSADALMUNK ÉS GAZDASÁGUNK JELENLEGI HELYZETÉBEN A TÁRSADALMI SZOLIDARITÁS NEM CSAK AZ ELESETTEK, A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETBEN LÉVŐ EMBERTÁRSAK MEGSEGÍTÉSÉRE KELL SZORÍTKOZNI, HANEM AZ ANYAGILAG HÁTRÁNYOS HELYZETBEN LÉVŐ, ÉRTÉKTERMELŐ TEVÉKENYSÉGEK TÁMOGATÁSÁRA IS.

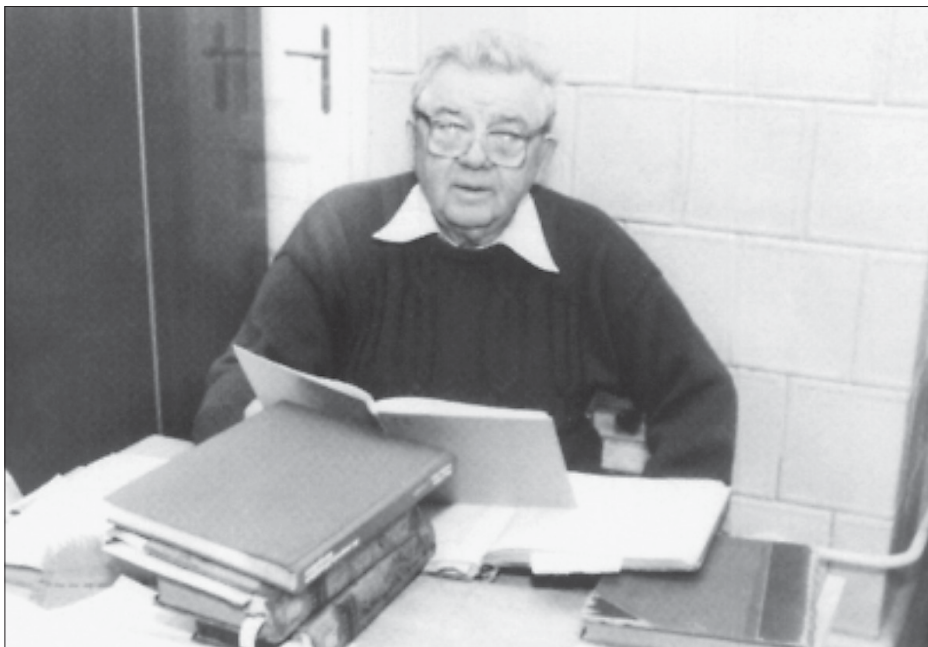
MINDNYÁJUNK ELŐTT ISMERT, HOGY MILYEN ELSZOMORÍTÓ PÉNZÜGYI HELYZETBEN MŰKÖDIK AZ OKTATÁS, A KUTATÁS ÉS A KULTÚRA. A TÁRSADALOM EGYRE SZORÍTÓBB KÉRDÉSE, HOGY A TÖRVÉNYHOZÁS HOL TUDJA MEGHÚZNI A SZOLIDARITÁS ÉS AZ ÁLLAMI SZEREPVÁLLALÁS HATÁRAIT. A MŰVÉSZET, A KULTÚRA, A TUDOMÁNY, AZ OKTATÁS TÁMOGATÁSA KAPCSÁN AZ ÁLLAMI SZEREPVÁLLALÁS CSÖKKENÉSE MIATT EGYRE NAGYOBB IGÉNY HÁRUL A GAZDASÁG SZEREPLŐIRE. A VÁLLALKOZÁSOK ELTÉRŐ ÜZLETFILOZÓFIÁVAL ÍTÉLIK MEG A VÁLLALKOZÓI IMÁZST IS BEFOLYÁSOLÓ, ESETLEG REKLÁM JELENTŐSÉGŰNEK SZÁMÍTÓ TÁMOGATÁSOKAT. A VÁLLALKOZÁSOK JELENTŐS RÉSE NEM ZÁRKÓZIK EL AZ ÉRTÉKET HORDOZÓ ALKOTÁSOK, TEVÉKENYSÉGEK ÉS RENDEZVÉNYEK TÁMOGATÁSA ELŐL, UGYANAKKOR A TÖMEGESEN JELENTKEZŐ IGÉNYEK KEZELÉSÉRE, ELBÍRÁLÁSÁRA, RANGSOROLÁSÁRA NINCS FELKÉSZÜLVE ENNEK ÁTHIDALÁSÁRA DÖNTHETNEK ÚGY, HOGY A TÁMOGATÁSOKRA RENDELKEZÉSÜKRE ÁLLÓ PÉNZESZKÖZÖKET NEM A MAGUK ÉRTÉKITÉLETE SZERINT OSZTJÁK FEL ÉS OSZTJUK SZÉT, HANEM A PÉNZESZKÖZÖK KEZELÉSÉT ÉS ÉRTÉKARÁNYOS FELHASZNÁLÁST RÁBÍZZUK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYRA.

AZ ALAPÍTVÁNY NYOLC ÉVE VÉGZI TEVÉKENYSÉGÉT, ÉS TÁRSADALMI HASZNOSSÁGÁT A SZERVEZET ÁLTAL TÁMOGATOTT ÉS DÍJAZOTT POLGÁRTÁRSAINK NÉVSORA MINŐSÍTI.

SZENTGYÖRGYI PÁL
soros elnök

53

A fődíjas:

JÓZSEF JÓZSEF
író

Az ember egész életét keresztutak határozzák meg. Minduntalan azon kapja magát az ember, kettőződnek, háromszorozódnak, sokasodnak előtte az utak. Merre is menjek, melyiket válasszam? Hogy aztán jól döntöttünk-e, vagy kiderül, vagy soha. Dombiratoson, ahol születtem, s ahol apám asztalosmester volt, sokszor hallottam mestermunka utáni világvándorlások élményeit, s bennem gyerekkorban élt az „elmenni” ösztöne. Öröklődött az iparosok génjeiben, benne volt idegeikben. Ezt az öröklött világevő étvágyat csak táplálta a sok történet, mese Temesvárról, Pilsenről, Párizsról. Kíváncsi voltam a titokra, érdekelt a világ, mindent tudni akartam. S nem elsősorban apám asztalosműhelye foglalkoztatott, sokkal inkább géplakatos nagybátyám, aki meg tudta indítani a cséplőgépet, értett a gőzekékhez, beszélő viszonyban volt a körmöstraktorral. Ráadásul szerelte a detektoros rádiót, szorítottuk a fülünkhöz a hallgatót, élveztük a távoli csodát... Mentem volna hozzá, gépésznek, szerelni, javítani, lelket önteni a gépekbe. Aztán mégiscsak apám gyalupadjánál kötöttem ki. A fánál, az élő anyagnál a holt helyett. Hát ez volt talán az első keresztút, egy életre szóló döntési helyzet...

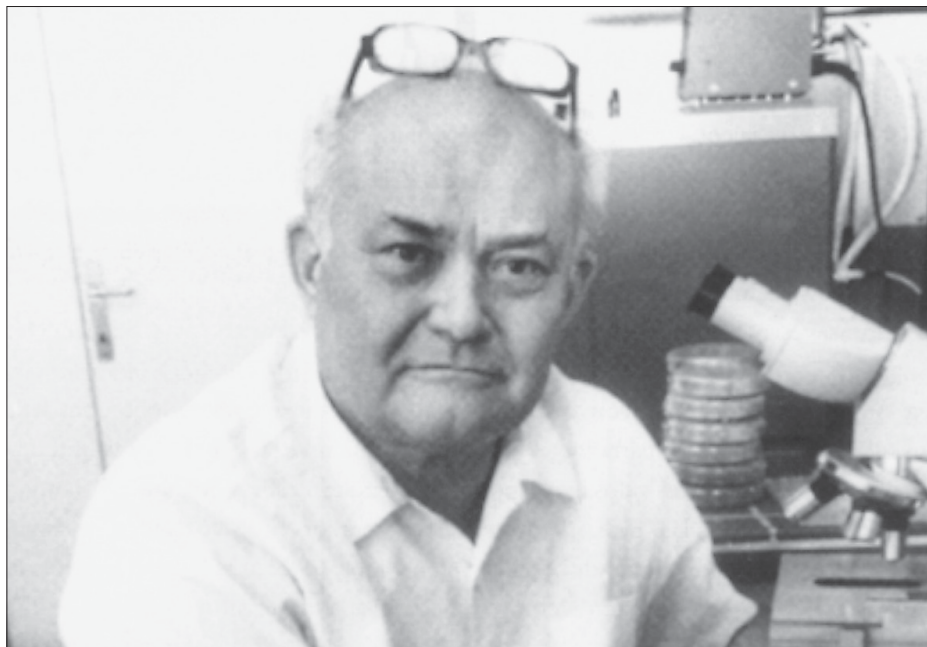
Később hálás lettem, hogy a fát választottam, mert ugye fából lehet vaskarikát csinálni, de fordítva...? Az asztalosmunka rengeteg élménnyel ajándékozott meg. Természetesen nem apám műhelyében szabadultam, Mezőkovácsházára kerültem egy városiasabb mesterhez, ahol mindent csináltunk: ajtót, ablakot, bölcsőt és koporsót. Orgonajavító munkáknak is részese lehettem, Temesváron és főleg Békéscsabán, ahol az evangélikus templom hatalmas orgonáját újítottuk föl, s hónapokig benne laktunk az orgonában. Dehát a falusi asztalosinasok városi műhelyekről álmodnak, a műbútorasztalosságról, politúrról, lakkcsiszolt szekrényekről. Ez a vágy hajtott Szegedre, de itt is végig kellett járni az asztalosmesterség hierarchiáját. A piaci asztalosoknál kezdtem, azoknál, akik a falusiaknak árulták a gyúródeszkat, mosóteknőt, szimpla ablakot, kecskelábú asztalt és gólyalábú ágyat (hogy aláférjen a kotlós kosara), meg alkalmanként festett stafírungot. Szerettem a szakmát, s ambicionált, hogy többet tudjak. Eljártam szaktanfolyamokra, főleg a szakrajz érdekelt. Aztán

1946-ban a Baross esti tagozatot hirdetett, s én mentem. Nagyszerű tanárokat ismerhettem meg, megtanultam például Czögler Kálmántól, hogy a növénytanban is olyan rendnek kell lenni, mint az asztalosműhelyben. Aztán 1949-ben az egyetemek fölvételt hirdettek: én két helyre is jelentkeztem. A Műegyetem kultúrmérnöki szakára meg a szegedi bölcsészkarra, hiszen a betűt, a könyvet már gyerekkoromban is nagyon szerettem. Szegedről hamarabb érkezett a papír, így bölcsész lettem. Cimborám, Karika Zoli a másik utat választotta, kiváló gyakorló mérnökember lett, Líbiában alapozta meg karrierjét, ma Svájcban él... Ez is egy keresztút volt...

Harmincévesen lettem középiskolai tanár. Kötelező gyakorlatként a Szabad Néphez kerültem. Megkedvelt a főszerkesztő, Horváth Márton, küldeni akart Kínába meg Amerikába, de én nagyon ódzkodtam, jobban érdekelt, hogy vajon mi lehet azokkal a volt nagyüzemi pártkáderekkel, akiket a falura vezényeltek, így váltottam a novellisztikus történeteket valószínűsítő riportokra Mezőkovácsházán, ahol egy darugyári munkás éppen kaszálási gyakorlatot vett érkezésemkor, mert közeledett az aratás, és nem akart szégyenbe maradni. Az egyetemi elosztó bizottság aztán az oszláv nyelv oktatására jelölt ki, emellett a Juhász Gyula kollégium vezetője voltam 1956–57-ben. A forradalmi események után hívtott Tari János a Somogyi-könyvtárba főmunkatársnak. Nem tudtam mi ez a titulus, de hatott rám a könyvek tömegvonzása, így lettem a könyvtár „mindönöse”. Ez is keresztút volt, nem is akármilyen...

Mindig erősen élt bennem az iparos töltet, a manuális készség napi karbantartása, a munka szeretete, a teljesítmény tisztessége, becsülete. Nem véletlenül maradt meg bennem a régi iparosmondás: „Becsület is van, nem csak zsíros káposzta!”. Az írói munkám is ebből a közegből táplálkozott és táplálkozik még ma is. Tiszta emlékezetű és jó beszédű emberek között nőttem föl. Kikívánkozott belőlünk az ismeret, az élmény. Egyszemélyes publikum előtt is megnyílt a zsilip, dőlt belőlük a történet, fodrozódott az anekdota. Az írás narkotikum. Az ember függőségi viszonyba kerül vele, nélkülözhetetlenné válik számára, s hiánya elvonási tüneteket eredményez. Gyönyörűség az írás révén újraélni a történeteket, megosztani másokkal az izgalmakat, sorjáztatni az ismereteket. Talán keresztvező élményeket, egymást átszelő utakat jelölnek azok az emberi és írói példák is, amelyek hatottak rám. Sokistenimádó vagyok, nincs egy vagy két mesterem. Bizonyára hatottak rám gyerekkorom vándor mesterségei, de tanárim is: Czögler Kálmán, Firbás Oszkár, Timár Lajos, később Mészöly Gedeon, Halász Előd, Sótér István, megérintett Németh László, Móricz Zsigmond, Krúdy Gyula, Veress Péter, Sinka István, akadtak csuhás cimboráim, többek között Hamvas István apátplébános, meghatározó szegediek, mint a galamblelkű Bálint Sándor, Kalmár László, Szőkefalvi-Nagy Béla, Tápai Antal, Tóth Sándor, Vinkler László, Vaszy Viktor. Mindegyikből valami beépült az én lényembe. Szerencsés vagyok, hogy jó emberekkel, szép életekkel, tartalmas pályákkal hozott össze sorsom. Különben is minden írás, minden könyv keresztutat is jelöl. Mit választottam, mit tettem el magamban? Jól választottam-e, amikor ehhez a témához nyúltam? A mögöttem lévő könyvekre immár nincs mentség. Maguknak kell helytállniuk nemcsak magukért, értem is. Teli a fiók kiadatlan kéziratokkal. Az írónak lételeme a közlés, a megjelenés, a nyomtatott betű. Félig eltemetve, embargós közegben, kiszorított helyzetben, így büntetve élni nem könnyű. Nincs fórum, hiányzik az eleven kapcsolat, a termékenyítő közösség. Éppen ezért esik jól ez az elismerés. Igazolja, hogy gondolnak még rám, nem estem ki végleg a rostán. Talán ez a civil polgárok által megtért kitüntető gesztus jelzésértékű is: biztatás, kapaszkodó, remény. Nem glória, hanem érdeklődő és biztató figyelem.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

FERENCZY **L**AJOS
mikrobiológus, akadémikus

*D*r. Ferenczy Lajos professzor az irányító-szervező munka mellett ma is intenzív oktatói munkát végez és napi öt-hat órát tölt laboratóriumban. Hitvallása: „Aki oktat és azt jól akarja csinálni, annak kutatnia is kell, különben hogyan tudná átadni a mindig változó tudomány újdonságait” Különösen igaz ez a molekuláris biológiában, amelyet a jövő tudományának is neveznek; nemcsak napjainkban fejlődik rohamléptekkel, de alighanem meghatározó tudományterülete lesz a 21. századi emberiségnek. A professzornak mindemellett majdnem 20 egyetemi, akadémiai és egyéb szakmai szervezetben vannak kötelezettségei, azaz munkával járó tisztségei. Nem csoda, ha legkevesebb napi 14 órában dolgozik.

Minden valószínűség szerint ezt csak úgy lehet bírni, ahogy Ferenczy professzor csinálja: talált magának pihentető elfoglaltságokat, érdekes-hasznos hobbikat. Majdnem mindegyik a megszeretett városhoz, Szegedhez kötődik. Ha régi szegedi képeslapokra van szükség valamely helytörténeti kiállításhoz, a muzeológusok tudják: hozzá fordulhatnak. Különleges, ritka térképeket is gyűjt, kedvence az a Nagyvíz utáni térkép, amelyen bejelölték az elpusztult házak helyét, de már felvázolták az újjáépítendő várost is... Szenvedélyesen gyűjti aztán a „mesterség címereit”, a régi mikroszkópokat, kőzeteket – legelőbb is a csiszolt márványdarabkákat; de igen megbecsült darabja a gyűjteménynek a Dömötör-torony egyik eredeti téglájából csiszolt kocka is. A tudós biológusnak kedvenc „háziállata” az az óriáscsiga, amelyet Brazíliából hozott haza, hogy a munka utáni pihenés perceiben elnézegethesse annak célszerű, nyugodt és megbízható ténykedését.

A mikrobák tudósa egy interjújában így beszélt kutatói szenvedélyének születéséről: „Hallgatókoromban a növénytani tanszéken kezdtem dolgozni, majd kutatni és tanítani a növényélettani tanszéken. Még diákkoromban felvetődött: hogyan van az, hogy ezek a dolgoz-szorgos mikroorganizmusok, amelyek százmilliószám serénykednek, bontják a növényi szerves anyagokat – nem támadják meg a talajban kerülő növényi magvakat *? Akkor elkezdtem vizsgálni, nincsenek-e a magvakban olyan hatóanyagok, amelyek gátolják a mikrobákat; kiderült, hogy vannak. Aztán folytatódott a dolog a kórokozók elleni vizsgálattal, kezdődtek ezzel összefüggésben a gyógyszeripari kutatások, aztán jött a tulajdonság-átvitel, a nemesítés. Sokféle módon alkalmazható eljárásorozatot, egész rendszert dolgoztunk ki erre. Én már a kutatómunka kezdetén észrevétlenül beleszerelmesedtem a mikrobákba.”

Arra a kérdésre pedig, hogy vajon miért olyan szeretetre méltó hely számára a város, ahol él és dolgozik, a következőt válaszolta: „A barátságossága miatt. Kedves kisváros. Még mindig. Hátha az is marad.”

Művészeti Kuratórium díjazottja:

BERDÁL VALÉRIA
operaénekes

Tehetsége már az első évadban a színház vezető művészei közé emeli a fiatal énekesnőt. Könnyedén szárnyaló, üdén csengő hangja, muzikalitása, kellemes, szép megjelenése nemcsak az opera, de az operettek világában is sikert biztosított számára. Sorra veszi át, szóltatja meg az opera-repertoár nagy lírai szoprán szólamait (Mimi, Gilda, Micaela) s ezzel párhuzamosan nagyoperettek igényes primadonnaszerepeit alakítja sikerrel (Liza – A mosoly országa, Annina – Egy éj Velencében). 1956 őszén kiugró sikert aratott Verdi: Álarcosbál Oscarjának és Mozart: Don Juan Zerlinájának szerepében. 1957–58-tól kezdve újra Vaszy Viktor került a színház élére, így Berdál Valéria művészi pályájának kibontakozása szerencsésen egybeesett Vaszy második zeneigazgatóságával. Ezt az időszakot 1957 és 1975 között méltán nevezhetjük a „Szegedi Opera aranykorának”, s ennek a korszaknak kiváló énekesei között lírai szopránként mindvégig az élvonalban maradt, saját fahájában a legkiválóbb volt. Vaszy keze alatt érett be művészi tehetsége, az ő művészi irányítása mellett hódította meg az operairodalom csúcsait. Berdál Valéria a szegedi színpad egyik legkedveltebb énekescsillaga lett és negyedszázad alatt végigénekelte az operairodalom majd mindegyik, hangjához s karakteréhez illő szerepét – Mozart, Puccini, Verdi megannyi hősnőjét. Vaszy Viktor legutolsó ősbemutatója szegedi szerző, Vántus István Móra regénye alapján komponált Aranykoporsó című operája volt (1975. április 11.). A mű hálás szerepet kínált Berdál Valériának, aki hangilag ideális Titanillának bizonyult. Boros Attila a Muzsika hasábjain kiemelte Berdál Valéria alakítását: „... a darab kétségkívül leghálásabb szerepét, Titanillát nagyszerűen énekelte, játszotta Berdál Valéria. Kitűnően formálta meg ennek a kezdetben kissé Salome-szerű unatkozó hercegnőnek emberré válását, megtisztulását a szerelemben.” 1978 tavaszán az Aranykoporsóval búcsúztatta a társulat a rekonstrukció előtt álló nagyszínházat, s ezen az estén sajnálatos módon Berdál Valéria is lezárta életének egy szakaszát, jöllehet színpadról történő hivatalos visszavonulásának dátuma 1980. A zajos sikerek helyszínét, a színházat a tanterem csöndjével cserélte fel, ahol közel húsz évig tanított, főiskolai docenseként vonult nyugdíjba 1996. december 31-én. Berdál Valéria közel két évtizedig működött mint énekmester, s ez idő alatt énekesgenerációkat nevelt fel, világkarriereket indított el. az ő tanítvány volt többek között Tokodi Ilona, Temesi Mária, Komlói Ildikó, Miklósa Erika, Batori Éva, Felber Gabriella, Tas Ildikó, Frankó Tünde, Gémes Szilvia és számos szegedi operista és énektanár.

(Szeged, 1997. március)

„... Mi, szegediek büszkék vagyunk arra a kiváló pedagógusra is, akinek keze alól olyan énekesek kerültek ki, akiknek nevét azóta a világ nagy operaszínpadain is ismerik. Valikám! Megérdemelt kitüntetésedhez meleg szívvel gratulálok, kívánok jó egészséget és hosszú boldog életet. Külön büszkeséggel tölt el, hogy a díj átadásakor melletted ülhetek, és együtt vehetjük át azt a szép elismerést, amely, úgy érzem, mindkettőnknek nagy örömet jelent, és további munkára serkent szeretett városunk érdekében. Kezedet csókolja régi barátod: dr. Keszthelyi Béla”

(Páholy, 1997 márc.)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

KESZTHELYI BÉLA
főgyógyszerész

Kevés olyan „városképi jelentőségű“ figurája van Szegednek, mint Keszthelyi Béla. Természetes udvariassága, anekdotázásra mindig kész személyisége, lefegyverző műveltsége, példamutató modora, derűje, jelleme, őszinte segítőkészsége, nyitottsága és eredeti humora egyszerre tisztelet parancsoló és gátlásokat oldó. Honnan ez az összetettség, ez a belőle sugárzó kedvesség és feléje áradó szeretet? Ki ő, Keszthelyi Béla?

Szakterületét tekintve gyógyszerész. Hogy a szegedi bírósági fia miért lett éppen gyógyszerész, amikor katonatiszt szeretett volna lenni, az nem véletlen. Akit az érettségi után a feszes egyenruha, a haza iránti szeretet és talán valamiféle túlélési reflex a Ludovikára kormányzott, tiszti uniformis helyett az angol hadifogság nem éppen nyalka egyenruhája várta.

Egyetemistaként az éjszakákat gyapjúkártolással töltötte, hogy ezzel is hozzájárulhasson a családi kasszához. A gyógyszerértárok államosítása a mórakalmi patikában érte, éppen egy hete gyakorolta diplomával igazolt szakmáját. Aztán Algyő, majd a Szent György téri gyógyszerertár következett, mígnem a gyógyszerertári központ, ahol először a gyógyszerellenőrző labor vezetője lett, s ahonnan megyei szakfőgyógyszerészként ment nyugdíjba.

A laboratóriumok szigorú rendje, a természettudományok törvényszerűségeken alapuló objektivitása az élet egy más területén gazdagodott, oldódott, teljesedett ki. Otthonukban gyakori vendég volt a muzsika. Édesapja az egyetemi zenekar dirigense volt, barátságban Király-König Péterrel, a Straub-családdal, Fricsay Ferencsel, a nappaliban rendszeresen házimuzsikáltak. Hat éves korában illesztette állá alá hegedűt, álmaiban még mai is a Haydn-dallamokat hall: a Boldogasszony sugárúti lakásuk ablakán estéenként beszűrődött a laktanyák takarodó-kürtszava. Később a lemezek lettek a nagy szerelme.

A szabadtéri újraindulása előtt Vaszy hívta a két Keszthelyi fiút, s két-három színházi próbát követően ők lettek a játékok operaelőadásainak főügyelői egészen a kilencvenes évekig. A feledhetetlen zenei élmények, a hatalmas szakmai tapasztalatok mellett Keszthelyi Béla a barátságaira a legbüszkébb.

Névjegykártyája megfajtásra szorul: „Internationaler Pro Concorbatia Populorum Orden – Nemzetközi Lovagrend/Dr.Keszthelyi Béla dél-magyarországi prefektus”. A keresztesháborúk idején, az 1200-as években alakultak a híres lovagrendek. S hogy ma mit csinálnak? A néhány évvel ezelőtt menekültek százainak ruhaneműt, élelmiszert, mosószeret gyűjtöttek, a gyerekeknek játékokkal igyekeztek feledtetni a szenvedéseket. Segítik, támogatják a nagycsaládosokat, a hajléktalanokat, a szociális otthonokat, az óvodákat. Sok orvosi műszert szereztek: lélegeztető készülékeket, videóval összekapcsolt röntgeneszközöket, berendezéseket. Juttattak segélycsomagokat a Vajdaságba, Boszniába, Romániába, Kárpátaljára; ajándécsomagokat nevelőotthonoknak, óvodáknak, idős, elárvult embereknek. Fényképalbumok képei a tanúi a megsegítettek örömeinek, öregek könnyeinek, gyerekseregek hálás tekinteteinek – a szeretet ezernyi megnyilvánulásának...

(Szeged, 1997. március)

19

98

ILYAN ÜNNEP EZ, AMELY JÓL PÉLDÁZZA, HOGY A FELAJÁNLÓK TÁMOGATÁSAIBÓL HOGYAN LEHET JÓ ÉRTELEMBEN VETT MECENATÚRÁT VÉGEZNI, A MINŐSÉGET LÉTREHOZÓ TUDOMÁNYOS, KULTÚRÁLIS ÉS KÖZÉLETI NAGYJAINK TEVÉKENYSÉGE ELŐTT NEMCSAK ELISMERŐ FÓHAJTÁSSAL TISZTELEGNI, HANEM ANYAGILAG IS HOZZÁJÁRULNI ÉRTÉKET TEREMTŐ MUNKÁJUKHOZ.

EZEN ALKALMAS SZEMÉLYEKRE A VÁROS JOGI ÉS MAGÁNSZEMÉLYEI, ILLETVE KÖZÖSSÉGEI IS TEHETNEK ÉS TETTEK JAVASLATOT. AZ ALAPÍTVÁNYHOZ TÖBB MINT SZÁZ MAGÁN ÉS JOGI SZEMÉLY CSATLAKOZOTT, S A TUDOMÁNYOS, A MŰVÉSZETI ÉS A TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUMBAN A VÁROS SZELLEMI ÉLETÉNEK OLYAN JELES KÉPVISELŐI VÁLLALTAK SZEREPET, AKIK HOZZÁÉRTŐ, KÖZTISZTELETNEK ÖRVENDŐ SZAKEMBEREK, AKIKNEK FELKÉSZÜLTSGÉJE ÉS EMBERI TARTÁSA GARANCA AZ ALAPÍTVÁNYI DÖNTÉSEK MEGALAPOZOTTSÁGÁRA, VÁLLALHATÓSÁGÁRA, ÉS KIK PÁRTATLANUL ÉS AZ ADOMÁNYOZÓK BEFOLYÁSA NÉLKÜL, AZ ÉRTÉKEK MENTÉN DÖNTENEK AZ ALAPÍTVÁNYNÁL KONCENTRÁLÓDÓ VÁLLALKOZÓI TÁMOGATÁSOK FELHASZNÁLÁSÁRÓL.

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY UGYAN NEM TUDJA FELVÁLLALNI, HOGY MENTESÍTSE A KUTATÓKAT, AZ OKTATÓKAT, A MŰVÉSZEKET, A KÖZÉLETÉRT FÁRADOZÓ EMBERTÁRSAINKAT ANYAGI GONDJAIK ALÓL, AZONBAN LEHETŐSÉGET AD ARRA, HOGY ANYAGI ÉS ERKÖLCSI ELSMERÉST ADJON AZOKNAK A POLGÁROKNAK, AKIK TEVÉKENYSÉGÜKKEL SZEGED SZELLEMISSÉGÉT GAZDAGÍTJÁK, AKIK A VÁROS NEMZETKÖZI ÉS HAZAI HÍRNEVÉT GYARAPÍTJÁK. TISZTELGÜNK A TUDÓS, A MŰVÉSZ ÉS AZ ORVOS KIMAGASLÓ MUNKÁSSÁGA ELŐTT, S TESSZÜK EZT – REMÉNYEINK SZERINT MÉLTÓ KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT, OLYAN GÁLAMŰSOR KERETÉBEN, AMELY MARADANDÓ ÉLMÉNYT NYÚJT DÍJAZOTTAKNAK ÉS A KÖZÖNSÉGNEK EGYARÁNT.

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELNÖKSÉGE ÉS KURATÓRIUMAI AZ IDÉN IS MEGHOZTÁK DÖNTÉSEIKET, ÉS AZ ELNÖKSÉG BIZONYOSRA VESZI, HOGY AZ EZÉVI DÍJAZOTTAK SZEMÉLYE TOVÁBB ERŐSÍTI A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY HÍRNEVÉT, S EGY ÉV MŰLVA, A KERÉK JUBILEUM KAPCSÁN MÉG SZEBB EREDMÉNYEKRŐL ADHATUNK SZÁMOT SZEGED VÁROS KÖZÖNSÉGÉNEK.

KARDOS KÁLMÁN
soros elnök

59

A fődíjas:

VENETIANER PÁL
biokémikus, akadémikus

Avégletek, a szélső pólusok se nem a tudomány belső mozgásának, se nem a társadalmi elvárások inspirációinak eredményei. Ebben egyik sem játszik meghatározó szerepet. A lényeges, a meghatározó, az igazságot kereső és rátaláló eredmények szempontjából a tudomány belső mozgása, önfejlődése. De nem tagadhatók a társadalmi szempontok sem. Gyakorta emlegetik, hogy a fizika tudománya a politika szolgálatára lett például az atombomba megjelenésével. A dolog ennél bonyolultabb. A tudományos felfedezés a maghasadás. Ez a fizika fejlődésének forradalmian új felfedezése volt. Ebből atombombát szerkeszteni már technikai feladat, tömegpusztító célokra bevetni pedig politikai döntés. Ha már példát keresünk, egyértelmű, hogy a civilizáció megállíthatatlan fejlődése, az életszínvonal rohamos emelkedése a tudományos kutatás homlokterébe helyezi az emberi egészség kérdését. Az oly sérülékeny, és egyre több civilizációs veszélynek kitett egészség megőrzése, karbantartása hat a tudományok fejlődési irányaira, meghatározó tényező, sarkálló motiváció, mely kérdéseit fölteszi a kutatólaboratóriumokban, a technikai technológiai intézetekben és a pénzekről döntők körében is. Az valóban elvitathatatlan, hogy a biológiai tudománya – a belső fejlődés és a társadalmi hatás együtt – ma is a természettudományok élén áll. A génszűrés vagy a géntechnikák egyértelműen a tudományág belső fejlődési törvényszerűségének eredményei, ami pedig az ilyen alapkutatások eszmei-szellemi, elméleti felfedezéseit illeti, azok bármikor, meg nem jósolhatóan bekövetkezhetnek. Meggyőződésem, hogy a közeljövőben az agykutatás, a neurobiológia viszi a prím szerepet, s molekuláris biológia területén paradigmaváltás nem valószínűsíthető. Nem kérdőjelezhető meg a módszerek, technikák jelentős szerepe, s itt igaz a tétel: a mennyiség minőségbe csapathat át. Hiszen az információszerzés mennyisége és sebessége nő, ami radikális változásokat eredményezhet... A tudományos kutatás ma egyre több pénzt igényel, s a pápák és fejedelmek gesztusai után a demokrácia szegényesebb tantervét tanuljuk. A köz viszont – aki és akinek megbízásából választott képviselők döntenek a tudomány pénzéről is – nem lehet feltétlenül meggyőző-

ve arról, mennyit érdekel a tudomány, jó-e ez a befektetés, mit kap ebből vissza, sikeresen sáfárkodnak-e az ő adójából stb. A politikusokat és a közvéleményt is meg kell győzni: a tudományra fordított pénz jó befektetés. Ehhez viszont szükség van a tömegtájékoztatás eszköztárára. A tudomány pontosságát és szabadságát követel, ez a lényege – ezt viszont nem mindig lehet egyértelműen popularizálni. Gondoljunk csak az idegen szavakra, kifejezésekre, a tudományos közélet sajátos metodikájára, a hivatkozásokra stb. Kompromisszumkészségre van szükség egyik részről, toleranciára és párbeszéd igénylésére a másik oldalon. Egy keskenyebb pallón kell találkozoznunk és átmennünk a túlsó partra. A tudós kutató mindkét oldalról ki van téve a kritikának akkor, ha a nyilvánosság elé lép. A közönség oldaláról az értetlenséget, a kollégák részéről a tudomány méltóságának megcsúfolását vetik szemére. Én nagyon tiszteltem azokat a kollégákat, akik magas szinten tudják népszerűsíteni a tudományt, s én is büszke vagyok arra, hogy előadásaimban, könyveimben, a velem készített televíziós, rádiós és sajtóriportokban valamit meg tudtam értetni a mikrobiológia e sajátos területéről az érdeklődő polgárokkal...

A mai viszonyok között nem lehetek túl optimista, de mivel életem és munkám összefonódott az intézet történetével, pesszimista sem. Az első tíz év példátlan sikertörténet, ami sajnós, megismételhetetlen. Ennek több oka van. Elsőként említem az SZBK alapító főigazgatójának, Straub F. Brúnónak személyiségét. Nagy tudós és kiváló ember volt, az ő cipője mindannyiunknak bő. Másodsorban a gazdasági-politikai viszonyok megváltoztak. A központilag biztosított pénzeszközök helyett kemény küzdelemben, alkuk, kompromisszumok, pályázati megmérések szükségesek a fennmaradáshoz. A harmadik tényező, hogy a hetvenes évek elején sikerült összegyűjteni a biológiai kutatók krémjét, s az induló intézetben biztosították a kutatási szabadságot. Energia, tehetség, pénz és bizonyítási vágy koncentrált itt. Ma erről legfeljebb nosztalgiázhatunk. A fénykort követően – a gazdasági megszorító intézkedések függvényében – mind rosszabb és rosszabb időszakok váltották egymást. Az én főigazgatói időszakom alatt – 1994 és 96 között – voltunk a legmélyebb ponton, így a ciklus végén meglehetősen pesszimista képet festettem jövőnkéről. Örömmel tapasztalom a javulás jeleit, s a bővülő anyagiak egy megújuló szellemi-kutatási színvonalat is sejtetnek...

A kezdetek idején nem hittem benne, hogy mára szegedivé válok. Nem lettem „lejáró” tudós. Ide köt lakásom, s immár életformám. Többször lett volna alkalmam akár külföldre, akár a fővárosba költözni. Itt maradtam, ide gyökereztem. Otthonommá vált ez a város. S az ember az otthonával a legkritikusabb, a legigényesebb. Hiszen az igényes otthonosság nem csupán megszokást jelent, sokkal inkább igényességet és felelősséget. Szimpatikus a város emberléptékű mérete, az ilyen méretű városban érezheti magát igazán otthon az ember. A belvárosban lakom, karnyújtásnyira az üzletektől, szolgáltató intézményektől, bankoktól, kulturális eseményektől. Nincs zaj, működik a közlekedés, szűkíthető az idő. A civilizációs fejlődés pedig lehetővé tette, hogy ne csupán emberibb életet élhessünk, de bármikor aktív részesei lehessünk a világ tudományos információs rendszerének. Elégedett vagyok a művészeti-kulturális kínálattal, de gyakorta bosszankodom egy-egy klubszerű közéleti program nivótlan hozzászólásai, a szellemi minőség provincializmusa miatt. Sok nemzetközi és hazai elismerés mellett érzem a város elismerését és szeretetét. Részint a díjakban, elismerésekben, de a mindennapokban is, amikor rámmosolyognak, felismernek, köszöntenek. Ez egy metropolisban aligha elképzelhető...

(Szeged, 1998. március)

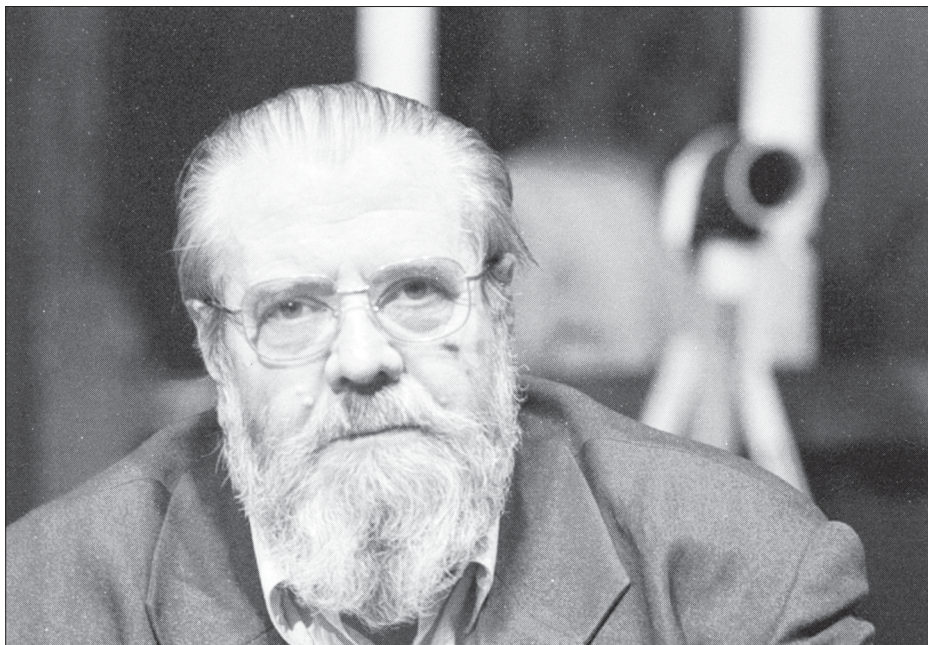
A Tudományos Kuratórium díjazottja:

BOR ZSOLT
fizikus, akadémikus

Egyebek mellett jelenleg a levegőben található gázok koncentrációjának mérésén dolgozunk. Van egy új módszer, úgy hívják: fotoakusztika. Ez egy fizikai, spektroszkópiai eljárás, amely egy viszonylag olcsó, kicsi, de nagyon érzékeny műszer segítségével alkalmas igen kis koncentrációjú gázok mérésére. A környezetvédelem szempontjából fontos gázok, mint a széndioxid vagy a metán kimutatását-mérését tudatosan választottuk és ezen a területen most igen aktívan dolgozunk. Szerencsére nemcsak mi látunk benne perspektívát, mert kaptunk rá kutatás-fejlesztési pénzt. A műszert olyan irányban is megpróbáljuk fejleszteni, hogy az élelmiszeripar szempontjából fontos gázok kimutatására is alkalmas legyen, az olaj- és gázvezetékek környékén a szivárgásokat észlelni tudja. De az is a fejünkben van, hogy képes legyen robbanószerkezeteket, illetve drogokat „kiszimatolni”... A legfejlettebb európai országok a GDP két-három százalékát kutatás-fejlesztésre költik és ez a szám folyton nő. Magyarországon pedig a rendszerváltozás óta ez az arány folyamatosan csökken és jelenleg 0,7 százalék. A politikusok az mondják, tudják, hogy ez kevés, de nincs több. Én viszont biztos vagyok benne, hogy egy ország gazdaságát nem az ingatja meg, ha a GDP-ből egy százalékkal többet fordítanak kutatásra, fejlesztésre. Ilyesmire még nem volt példa a világ történetében, de arra nagyon sok példa van, hogy amelyik ország erre nem költ, az összeomlik. Ha az európai munkamegosztásban mi csak olyan tevékenységekhez jutunk, amelyekben alacsony a technológiai színvonal, a hozzáadott érték nagyságrendje, akkor nem leszünk biztonságos helyzetben, mert az ilyen munka bizonytalan. Az Európai Unió pedig nem inkubátor és nem kiseddévó, hanem aréna, ahol az országok harcolnak egymással. Nem fegyverrel, hanem tudással. Ha a politikusok ezt nem veszik komolyan, rossz esélyekkel csatlakozunk az Unióhoz...

Nem szegedi születésű vagyok, de hatéves korom óta itt élek, a külföldi tartózkodásaimat leszámítva sohasem laktam máshol. Méghozzá azért nem, mert itt érzem magamat igazán otthon, vagyis itt érzem magamat jól. Az egy igen kellemes dolog, amikor az embert a saját szűkebb környezete elismeri. Ha érzelmi oldalról közelítem ezt a kérdést, nem mondhatok mást, mint hogy nagyon fontosnak tartom: a helyi közösség igenis ismerje és süvegelje meg azokat az embereket, akik a helyi érdekekért eredményesen dolgoznak és az előnytelenebb körülmények ellenére sem mennek el olyan helyekre, ahol talán könnyebb lenne az életük.

Néha az az érzésem, a szegediek kevésbé értékelik, amijük van, mint az ide látogató és objektív szemléletű idegenek, akik számára a környezet igényességét jelenti mondjuk a színház, de a többi kulturális intézmény pusztá létezése is...

Művészeti Kuratórium díjazottja:

E

KIRÁLY LEVENTE
színművész

Érdekes, csodálatos, nagyon nehéz – ez mind egyszerre. Kean tudvalevően zseniális volt, fantasztikus Shakespeare-színész; korának legnagyobb és elismert művésze. A darabban benne van Dumas romantikája és Sartre filozófiája. A korosodó Kean, a társadalmi rangot is szerzett színész – a Walesi herceg a barátja – aki habzsolja az életet, egyszer csak, önmagának is váratlanul, kételkedni kezd: vajon ugyanaz vagyok még, aki voltam? Bejön-e még értem ugyanaz a siető közönség? És ha igen, vajon ugyanazt kapja-e? Otellót játszik és életében először nem képes fékmentartani féltékeny, büszke, elbizonytalanodott – civil önmagát. Pontosan tudja, hogy a társadalmi ranglétrán fölötte áll a herceg, de a maga mesterségében kivívott rangját is ismeri. Szerelmi vetélkedésükben hercegi barátjától kapott sebeket. Méghogy te és egy főrangú hölgy? Te csak egy komédiás vagy! – égeti, s férfiúi vetélytársának leszól a színpadról... A kor legnagyobb profi színésze vagyok, most éppen a féltékeny Otelló, a herceggel egyenrangú férfi, mégis örülten féltékeny, büszke és sebzett – és beleöregszem ebbe az egészbe, ezt mind el kell játszanom. És akkor nem beszéltem még arról, hogy én Király Levente vagyok, a színész, aki a saját színpadi életében még sose vitte bele a civil önmagát, talán ezért is, meg az egész feladat bonyolultsága miatt most eléggé zavarban vagyok, örülök és félek. Megvesz az én közönségem? Vagy megbuktat? Ilyesmi kavargott bennem...

Hát igen, nagy megbotránkozás volt, azt írták, micsoda vulgáris hogyishívják ez! amikor egy évtizeddel később megláttam Zeffirelli filmjét... Mindig is izgatott Mercutio. Pontosabban az izgatott, hogyan lehet eljátszani a – mindent; az egész Shakespeare-t; ami ebben a figurában benne van. Az életet és a halált. Tudvalevő: főiskolai vizsgatétel volt Mercutio monológja, a halál előtti pillanatok. Amikor Szegeden megkaptam a szerepet, eszembe jutottak a főiskolai kínlásaim, a partnerek reakciói, azok a Mercutiók, amelyeket addig láttam. A legtöbb filozofikus alakot formáltak, a legtöbb előadásban komoly, teátrális vívásokat állítottak be a rendezők – én meg azt éreztem, hogy másként kell ezt! Ezek a fiatal srácok, a fenyegető ellenségeskedés közepette is tele felelőtlen és őszinte vitalitással; csak Mercutióknak több szellemet és humort adott az Ég mint a többeknek. Tudtam, minden azon áll, vagy bukik, hogy a monológot hogyan tudom megcsinálni. A vívás a mi előadásunkban macska-egér játék volt, amilyent ezek a kiskakas-emberek, fiatal fiúk gyakran játszanak, virtusból, évődésből. Csak aztán hirtelen – puff neki! – vérszesen komollyá válik a dolog, alig akarják elhinni, maguk lepődnek meg legjobban. Mercutióban nincs semmi önsajnálát, hanem valami alig fölfogott döbbenet: a franc megeszi, hát tényleg beledöglöm? – Közben még humorizál – nem is olyan mély ez a seb, de azért megjárja... és hirtelen félbeszakad az élet. El akartam esni, mint egy tuskó, fölnézni: Hé! Idesüssetek, győztem! És aztán kicsit kaparni: Nézzétek, a fenébe is csurog a vér... Nem sikerült. Szendrő abba még belenyugodott, hogy pisilünk egyet a falnál, miközben Rómeót várjuk, kurjongatunk, Rómeó, gyere már elő! De aztán Benvolio karjába kellett ájulnom, szép patetikusan. Amikor megláttam Zeffirelli filmjét, ámuldoztam és dühöngtem: pontosan erre éreztem rá, valami csoda folytán, tíz évvel ezelőt! Hát, ez volt. Igaz, hogy Mercutio csak egyszer adatik meg az ember életében, de az enyémben – hál Istennek – volt Kean, Tevje, van Svejk és még sok más kedves szerep, és talán még lesz is...

(Szeged, 1998. március)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*N*ODI SAROLTA
pszichiáter

A telefonos lelkisegély szolgálatnak hármass feladata van, amit a zászlajára tűzött: a mentálhigiéné, az öngyilkosság megelőzése és az utolsó perc előtti segélykérés teljesítése. Ezek nagyon bejönnek a hívók oldaláról. Tehát van, aki azt érzi, hogy mielőtt nem bírva már az élet terheit, beszűkül saját problémájába, s úgy érzi, vége és úgy érzi, az az egyetlen megoldás, hogy kilép onnan, még azt gondolja, jó lenne valakivel megosztani ezt az élet-terhet. Vannak, akik azért hívnak, hogy önmaguk számára valamelyik tulajdonságuk, képességük nem elfogadható. Tehát büntudatuk van azért, mert például szüleivel nem volt együtt, úgy halt meg, hogy nem volt ott, vagy bármi, a gyerekével kapcsolatos büntudat, olyan személyiség rész, hogy valamelyik helyzetben gyenge volt, nem tudta megcsinálni azt, amire számított és emiatt megcsömörlött magától. Tehát ilyen vonatkozásban jó a telefonszolgálat, hogy segítsük elfogadni a hívónak azokat a részeit, amit igazán nem tud már önmaga elfogadni. Meghatározzuk a problémát és valahogy megszelídítjük vagy segítünk elfogadni. Gyakran hívnak még azért, mert a kapcsolatukban nem kapják meg azt a viszonzást, amire alapvető emberi igényük van és amiért szenvednek...

Nagy-nagy ereje van az emberi kapcsolatoknak. Az emberi életek erről szólnak. Nincs elveszett ember. Történhetnek az emberi kapcsolatokban nagy, földrengés-szerű érzelmi dolgok, amivel bárki megváltozhat. De az nem sorsszerűség, hogy vége öngyilkosság legyen. A génjeiben egyébként senki sem hordozza ezt a megoldási lehetőséget, hanem a minta, a viselkedésforma öröklődik, ha számára megoldhatatlannak ható helyzetet lát, akkor az öngyilkosságot választja az egyetlen megoldásként. De ez valahol borzalmas, mert az ÉLET fölé ugyan még mi íródhat?

A hit számomra, az eddigi életem tapasztalása kapcsán, az emberekben való hitem. Ami úgy megtartott, legnehezebb perceimben is voltak olyan emberi kapcsolataim, amiben támaszt tudtam kapni. Az én hitem tényleg arról szól, hogy az emberi kapcsolatban csodák történhetnek...

Nagyon szeretnék a pszichiátriának egy részletével, a pszichoterápiával foglalkozni. Szeretném, ha meg tudnánk csinálni egy páran kollégák, akiknek erre már szakvizsgánk van, a pszichoterápiás szakrendelést. És nincs helyünk. Nem tudunk hová menni, mert a szakorvosi ellátás nem tud helyet adni. Emiatt húzódik az ügy. Pedig ez nagy hiány ebben a térségben, hogy legyen pszichoterapeuta képzés, pszichoterápiás szakrendelés, ahol méltó körülmények között tudnánk a betegekkel foglalkozni. Aki tud segíteni ebben, innen kérem, segítsen nekem.

19

99

A TÍZ ÉV ALATT MEGFIGYELHETTÜK, HOGY A KULTÚRA TÁMOGATÁSÁRA EGYRE KEVESEBB PÉNZ JUT. HA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY MIND TÖBB EMBERT FERTŐZ MEG A SZELEMISÉGVEL, ÉS EGYRE TÖBB VÁLLALKOZÓ ÁLDÓZ A VÁROS ÉRTÉKEIRE 1-1 MILLIÓ FORINTOT, AKKOR MEGÉRHETJÜK, HOGY 100 MILLIÓBÓL GAZDÁLKODHAT, ÉS AKKOR NEM NÉGY MILLIÓT, HANEM SOKKAL TÖBBET OSZTHATUNK SZÉT EGY ÉVBEN A SZEGEDI KULTÚRÁNAK, ÉS A SZELEMI, TUDOMÁNYOS MŰHELYEKNEK. ATTÓL LESZ UGYANIS EGY VÁROS VÁROS, HA SZELEMISÉGE VAN, ÉS NEM ATTÓL, HOGY MŰKÖDIK A KÓRHÁZA, KÖZLEKEDNEK BENNE A VILLAMOSOK. SOSE AZT NÉZZÜK, MIT KAPUNK, HANEM HOGY MIT TUDUNK NYÚJTANI, MERT AKI AD, AZ KAP IS...

MEGGYŐZŐDÉSEM, HOGY SZEGED MÁSODIK SALZBURG LEHETNE. AMI AZT JELENTI, HOGY NEM AZ IPAR TARTANÁ EL, NEM A TERMELÉS ADNA AZ EMBEREKNEK MEGÉLHETÉST, HANEM A SZOLGÁLTATÁSOK, A KÜLÖNBÖZŐ RANGOS ESEMÉNYEK, AZT, HOGY SZEGED ÉRTELMSÉGI, EGYETEMI VÁROS. SALZBURGNAK IS VAN IPARA, MÉGSEM ARRÓL HÍRES. ÉN NEM SAJNÁLNÉK 100 MILLIÓT SEM A SZABADTÉRITŐL, HOGY VILÁGHÍRŰ MŰVÉSZEKET SZERZŐDTESSEN, AKINEK A KEDVÉÉRT IDEJÖNNE AZ EGÉSZ ORSZÁG. FEJLESZTENÉM A KONFERENCIATURIZMUST, A FÜRDŐVÁROS JELLEGET, A "SZEGEDI-KUMOKAT". MIDEHHEZ PERSZE SOK PÉNZRE LENNE SZÜKSÉG, DE EGY 20 MILLÁRDOS KÖLTSÉGVETÉSBEN NEMCSAK KELLENE, LEHETNE IS FORRÁSOKAT TALÁLNI. A BERUHÁZÓ IS AZT A VÁROST KERESI, AMELYIKNEK MILIÓJE, ATMOSZFÉRÁJA VAN...

SZERETEM SZEGEDET NAGYON. A HIBÁIVAL EGYÜTT SZERETEM. MÁRCIUS 12. SZEGED ÁRVÍZ UTÁNI ÚJJÁSZÜLETÉSÉNEK NAPJA. SZEGED AKKOR SZEBB LETT, MINT VALAHA. ÉN ABBAN BÍZOM, SZEGED SZEBB LESZ, MINT VALAHA.

DEBRECZENI PÁL
soros elnök

65

A fődíjas:

FÜZESI KRISTÓF
gyermeksebész

Fgazi szakmai kihívásoknak csak a minden tekintetben jól felkészült regionális szakmai központ tud megfelelni. Ahol együtt van a szellemi-elméleti felkészültség, a szakmai-műtéti háttér, az összeszokott orvos-, műtős- és nővércsoport, így a súlyosabb, vagy rendkívüli műtétek, a ritka esetek komplex megoldását is ezek a regionális központok végzik. S szegedi gyermeksebészet imázsát Altorjai István nagyszerű műhelymunkája teremtette meg. Ez az előzmény is itt munkál a jelenben. Abban a sorban, hogy a gyermeksebészet Magyarországon, Szegeden és a gyermekklinikánkon nemzetközi színvonalú...

Romániával – elsősorban a temesvári kollégákkal –, régebben is volt szakmai kapcsolat, elsősorban a Segítő Jobb Alapítvány támogató közvetítésével. Kinti kollégám, Almási doktor keresett meg a kisperegi szíami ikrek ügyében. Először csupán arra kért, vizsgáljuk meg, megoldható-e a szerencsétlen gyerekek kettéválasztása, s megvannak-e a körülmények és adottságok ahhoz, hogy az esetleges műtétet itt hajtsuk végre. Elvégeztük az előzetes vizsgálatokat, melyek reményt keltőek voltak. Szeptember 8-án a kisperegi polgármester bejelentette a sajtónak, hogy itt lesz a műtét. Mi nem szerettük volna nagydobra verni az ügyet, a nyilvánosság nem a mi közegünk. De azonnal felhívott az egészségügyi miniszter kabinetfőnöke, zöld utat biztosított a nem szokványos műtét minden területén. „Ráfér egy pozitív eredmény a sok tekintetben megtépzott egészségügyre” – mondta. Megérkeztek a gyerekek, egyértelműsödött, hogy az előzmények ismeretében képesek vagyunk a beavatkozás sikeres végrehajtására, mi vagyunk a műtét elvégzésére kompetens intézmény. A legnagyobb tehertételt a nyilvánosság jelentette. Nem vagyunk hozzászokva ahhoz, hogy 28 újságíró és tévés szorongjon az orvoscsoport mögött a műtőben, harmincan váraкоzzanak valami szenzációra a folyóson. Én igyekeztem ugyanúgy dolgozni, mint máskor, függetleníteni magamat a szokatlan körülményektől, Én is, és a csoport is fölkészülten kezdett a műtéthez, minden apró részletet megbeszéltünk, pontos forgatókönyvet készítettünk. A műtősnők főpróbát tartottak, hogy a szétválasztást követően miként tudják a két testet

izolálni, a stabilitást biztosítani. Az altatóorvosok is számba vettek minden eshetőséget. Teljes és precíz volt a műtéti forgatókönyv. Nem mondom, akadt egy pillanat, egy drámai pillanat, amikor a pokolba kívántam kollégáit. Megdöbbenett, milyen fontosnak ítélik a hírértéket. Csak akkor éreztem meg ennek jelentőségét, amikor szeptember 16-án, 17-én ez a sikeres sebészeti műtét leszorította a címlapokról és a hírműsorok éléről még Clinton szexbotránnyát is. Megtudtuk, még Orbán Viktor miniszterelnök is érdeklődött Gógl miniszter úrnál munkánkról. Ez a műtét bebizonyította, hogy a gyermekklinika orvosai, műtősei, nővérei nagyszerűen tudnak együtt dolgozni, példás volt a teljes stáb egyetakarása. Csak jellemzőként említem, hogy az aneszteziológiai előkészítés három órát vett igénybe, maga a műtét egy és negyed óráig tartott. Melinda zárása szövődmenymentes és végleges lett, a drámai pillanatot az okozta, hogy a kis Izabella „nem fért a bőrébe”. A mellkasi szerveket csak úgy lehetett elhelyezni, ha megnagyobbítjuk a mellkast, szövetbarát anyaggal pótoljuk a hiányt. Közben szív- és keringési problémák adódtak. Végül ezt is elhárítottuk, s a lágy részek eltolásával fedtük a mellkast, így lett a műtét – a szétválasztást követő rekonstrukciós beavatkozással együtt – négy óras.

Műtét alatt csak a feladatra tudtam koncentrálni, tudtam, hogy képesek vagyunk eredményesen megoldani a szétválasztást. Délután ötkor már a teniszpályán kergettem a labdát, ez kiváló levezetése volt a felgyülemlett feszültségnek. Azóta kétszer látogattak vissza a klinikára a gyerekek, a vártnál jobban gyarapodnak, az időarányosnak kétszeresével. Minden esélyük megvan arra, hogy teljes emberi életet éljenek. Attól tartottam, hogy a nagy nyilvánosság, a sajtó szenzációkeresése negatív szaldós lesz, főleg szakmai berkekben. Meglepődtem, hogy elfogadták a nyilvánosság felspanolt érdeklődését éppúgy, mint ahogy méltányolták azt a visszafogott reagálást, melyet mi képviseltünk. A feladat nagy kihívást jelentett, a megoldás kiválóan sikerült, azt hiszem, ezek után is jellemző lehet ránk a szerénység és alázat. Tény, hogy a nagy nyilvánosság hatalmas reklámot jelentett gyermeksebészeti centrumunknak, a szegedi orvoslásnak, az orvosegyetemnek. A nemzetközi szakirodalomban tavaly két ilyen, illetve hasonló műtétről számoltak be. Engem személy szerint a nemzetközi szakmai berkekben való megítélés nem nagyon izgat, nem ez határozza meg az én teljesítményem értékét. Hatvankét éves vagyok, majd negyven éve állok a műtőasztal mellett, mintegy 10 000 műtétet végeztem. De ma is éppolyan kedvvel és jóleső izgalommal jövök be dolgozni, mint annak idején a Petri-klinikára. Nekem ez az életem...

(Szeged, 1999. március)

Azt mondják, a Szegedért Alapítvány fődíjának odaítélésében sosem volt még ilyen egyöntetűség? Ha ez így van, örülök neki és azt remélem, mások is úgy gondolkodnak, mint én. Hogy tudniillik sok éves munkám elismerése ez, és bármennyire különleges műtét – és médiaesemény – volt a sziámi ikerpár szétválasztása, a kitüntetéssel az „előzményeit” is díjazzák. Végképp 37 esztendősebész tevékenységem után következett el ez az alkalom, amely valóban nem mindennapos, nem minden sebész életében adódik, de... Mit mondjak? Kalap a fejtetőre.

(Délmagyarország 1999. március 12.)

🎓 Tudományos Kuratórium díjazottja:

NÉMETH ANDRÁS
uroológus

*N*ülföldi folyóiratokban ráakadtam, hogy már 1954-ben, tehát akkor, amikor mi még házilagossal valószínűséggel bütyköltük az életmentő műszert, megtörtént az első sikeres veseátültetés Amerikában. Egypetéjű ikertestvér adta az új vesét. Világra szóló nagy eredmény, de nincsen minden vesebetegnek egypetéjű ikertestvére. Elővettük a kutyákat, és 1959-ben elkezdtük itthon is a kísérleteket.

- Öt évvel a világszínvonal után, és akkor is csak kutyákon.

- Embereken természetesen nem lehet kísérletezni. Alapvető készségünk kialakult így is, de szükség volt rá, hogy valódi átültetésnél is tapasztalatot szerezzek. Fiatal ösztöndíjast kerestek az angliai Dempster professzor mellé. Neki már szintén sikerült egy ilyen műtete, ráadásul nem egypetéjű testvértől való vesével. Egy esztendőre szólt volna a tanulmányút, de flekkes voltam ötvenhat miatt, és pártelvtársak először úgy döntöttek, hogy nem, aztán meg úgy, hogy elég nekem fél év is. A másik felét másnak adták. Kitüntetésnek vehettem, hogy a professzor egyik műtétjénél első asszisztens lettem, meg azt is, hogy följánlották, maradjak kint. Az itthonihoz képest tízszeres kezdő fizetéssel!

- De te konok magyar vagy, hazajöttél, és belevágtál.

- Akkor küldtek hozzánk egy rokonszerves nyomdászfiút, órái, legfőljebb napjai lehettek hátra. A család minden tagja adta volna egyik veséjét, öccsém felelt meg legjobban, az övét ültettük be. Ha érdekel a dátum, 1962. december 21-e volt.

- Fontos dátum, Sztálin születésnapja, és „79 nap remény”. Az utóbbival könyved címet idéztem.

- Hetvenkilenc nap aggodalom is. És az egyik igazságügyi orvosszakértő nem késlekedett, levelet írt a miniszternek: börtön jár annak, aki egészséges embernek kiveszi a veséjét.

- Kudarc a műtőasztalon, hiszen végül mégis meghalt szegény fiú, és kudarc a környezetből is.

- Se a tudomány, se az orvoslás nem tarja kudarcnak, hiszen meghalt volna. Ennyivel sikerült meghosszabbítanunk az életét. Még csak kísérleti stádiumban volt az Imuran, az a gyógyszer, amely a kilökődést hivatott megakadályozni, a besugárzás pedig önmagában kevésnek bizonyult. Sokszor van úgy, hogy az orvos együtt lesz túlságosan optimista a beteggel. Akkor is bízunk, amikor már tudnia kell, hogy elkerülhetetlen a vég. Az utolsó pillanatig reménykedtem magam is. A szakma közömbössége azonban így se magyarázható meg..

(Szeged, 1999. március)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

JURONICS TAMÁS
balettművész

Egy ideig igyekeztem figyelni, hogy milyen irányzatok, milyen stílusok uralkodnak külföldön. Törekedtem arra, hogy mi is csatlakozzunk a fő áramlatokhoz, mert azt hittem, ezáltal nyugat-európai színvonalú előadásokat hozhatunk létre. Hamar rájöttem, hogy nekem ez nem megy, hiszen én egy magyar koreográfus vagyok. Más kultúrából származom, más gondolataim vannak, más a mentalitásom, így mások lesznek a műveim is. Nem rosszabbak, nem porosabbak, nem kevésbé modernek, egyszerűen – mások”

Milyenek? Születtek hosszú tanulmányok a folyóiratokban, kérészéletű recenziók az újságokban, készültek interjúk. Abban mindegyik megegyezik, amit utóbb Juronics maga is megfogalmazott egy különösen jól sikerült, művésztárrsal, Telihay Péterrel készült beszélgetésben, A képzelet órája című darabjáról szólva: „...nagyon nagy siker lett. Mai szemmel nézve egyszerűen borzalmas. De akkor mégis valami újat sejtetett. És ezt a táncosok is érezték és a nézők is érezték valami fiatalos lendületet” Magyarán: az alkotói eredetiség, az új érték teremtésére való képesség elvitathatatlan Juronicstól. Egyébiránt ő maga azt mondja, mindegyik koreográfiája ugyanarról a témáról szól: a szerelemtől, a férfi-nő kapcsolatok ezerféleségéről, elkerülhetetlenségéről és lehetetlenségéről. A szenvedélyről és a nevetségességről. A keresésről, az úton létről, az életről. A realitásról és az ezotériáról, az érzékiségről és az intellektusról. „Eleinte szerettem nagy témákkal foglalkozni. Állandóan az emberről akartam beszélni. Az Ember és a Világ! Egyszóval rendkívül általánosan fogalmaztam és nem mertem belemenni semmiféle személyesbe. Nagy szavak, intellektuális megközelítés, még a szerelemben is. Azt is a világ egészéhez viszonyítottam. Holott az életben is, és a színpadon is meglehetősen érzékeny élek meg mindent. Mégis van bennem valami intellektuális hajlam, ami még a szenvedélyeket, a szerelmeket is képes elnyomni... Bennem van egy 'vérférfi', és egy szemüveges entellektüel is. Sokszor nem tudom, hogy melyik vagyok én. És a barátságaimat, a szerelmeimet is ez alakítja.

(Részlet a Telihaynak adott interjúból.)

Szórakoztatni és elgondolkodtatni szeretnék. Olyan totális színházi élményt nyújtani, amely jóval összetettebb annál, hogy csak a tánc felől közelítsem meg. A mozgás csak az egyik eleme a táncszínházi élménynek. Fontos szerepet kap benne a komplex színházi látvány, a fény- és hangeffektek, a kidolgozott színészi játék

(Szeged, 1999. március)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*S*ZIRMAZI **GYÖRGY**
ornitológus

Várázsszó – Igen. Fehér-tó a világ széle. Esténként, ha tiszta az idő, sokszor naponta ki-megyek a világ széléhez, nézelődni, kiülök a szatymazi temetődombra. Nekifeszülök Virág Vince sírkeresztjéhez, s peregnék az emlékek, képek, nem is kötetnyi, inkább kis könyvtárnyi... Lakatos Károly hajdani pákászaik járnak az ősmocsár tocsogóit, Kalapácsék terelik a nyáját, Tildy bújjik fotólesen, Homoki Nagy István pergeti filmjét, s Beretzk Péter gyűjti a tó madarait... Kéve Bandi bá mesél, a Hadnagy Béla viccelődik... S mi, a gyerek-munyamparák seregnyi, kinőtt ruhás, gumicsizmás nemzedék, ki annyi mindent éltünk ott, jót s rosszat. Emlékek, tapasztalatok, tudás – ha fölkavarom, lassan hull az emlékek pernyéje – tájra, madárra, kezemre... sírokra, fényképekre, könyvekre, múzeumi üvegszekrényekre... így eddig tart a Vadvízország. S a ma, ez már Szelídvízország... Összehasonlítható kérdések? Hát persze, s ez nagyszerű, megtanított arra, hogy az ember itt csak látogató, rövid időre lakni jött a földre, mint Móra kettőshatári igazlító ősei, kik sírok tojánhéjaira karcolták üzeneteiket... A változó madárvilág, a hajdani, ahogyan nevezem őket, a „Szentháromság” – vagyis a gulipán, a gólyatöcs és a székilile – bizony alig talál már otthont itt a halasított tájban, evolúciójának szívdobogását halljuk ma is, madárászok, természetvédők s halászok, kik közösen próbáljuk a stafétabotot vinni...

Piacorientált világunk ellentmondásairól, védelmünkről, megoldásról kérdezel... Minden lehet, s minden előfordul napjaikban, van kompromisszum és van gyűlölködés, van törvény s vannak perek és köpködő sárdobálás! Minden innen származó problémára egyetlen igaz megoldás van: a nevelés, a családban és a társadalomban... Csak egy olyan generáció oldaná meg ezeket a szorító kérdéseket, akik a bölcs, évszázados tapasztalatokra építve tudnak dönteni, s nem a profit, s nem az önös önző érdekek mindkét táborban meglévő csapdáiba esnek. Olyan nemzedék amely felelősséget vállal döntéseiért, s nem a pillanatnyi széljárással nyargal... Mi lehet a kapaszkodónk? A fölpörgetett jövő „a már ma!” délibábja helyett, a nyugodt elmélyülés megérezése... a lírai én vállalásának megtanítása. Én legyek én, s felelős, az egyformával szemben egyedi. A kifelével szemben ott a befelé útjelzője is.

Hát ilyen világ ez! S van-e megoldás? – kérded. Van, és ha mást akarunk, előbb meg kell tanítanunk gyermekeinket az igaz értékeket megismerni, meg kell tanítanunk érezni azokat, akikre ezt a „MÁST” örökül hagynánk...

20

00

A

SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓ OKIRATA ÉS SZERVEZETI-MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA SZERINT AZ ELNÖKSÉG SAJÁT TAGJAI KÖZÜL ÉVENTE SOROS ELNÖKÖT VÁLASZT. A TESTÜLET LEGUTÓBBI ÜLÉSÉN ÚGY DÖNTÖTT, HOGY 1999 JÚLIUS 3-TÓL EGY ÉVRE ENDEM TISZTEL MEG BIZALMÁVAL, S AZ „ÖTLETGAZDA” ALAPÍTÓTÓL ÉN VESZEM ÁT A STAFÉTABOTOT. A DÉLMAGYARORSZÁGI TÁVKÖZLÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG VEZÉRIGAZGATÓJAKÉNT SZEMÉLYEM-BEN OLYAN EMBER KERÜL AZ ALAPÍTVÁNY ÉLÉRE, AKI NEM VETT RÉSZT AZ ALAPÍTÁSBAN, SŐT AZ ÁLTALAM KÉPVISELT CÉG SEM LÉTEZETT MÉG 1989-BEN A DÉLTÁV RT. MINDENKORI VEZETŐJE 1996-BAN LETT TAGJA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELNÖKSÉGÉNEK, S EZ IDŐTŐL TÁMOGATJUK KIEMELTEN A VÁROS EGYIK LEGNAGYOBB MŰLTŰ NONPROFIT SZERVEZETÉT. TÖBB OKBÓL IS TESSZÜK EZT:

- SZIMPATIKUSAK SZÁMUNKRA AZ ALAPÍTVÁNY CÉLJAI. MI MAGUNK IS AZT VALIJUK, HOGY A KIMAGASLÓ TELJESÍTMÉNYEKET MEG KELL. BECSÜLNI, A KIEMELKEDNI KÉPESEKET TÁMOGATNI, ÖSZTÖNÖZNI KELL;

- A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY, MINT CIVIL SZERVEZET KÉPES INTEGRÁLNI, ÖSSZEFOGNI A VÁROSÉRT TENNI AKARÓ ÉS TUDÓ KÜLÖNBÖZŐ ERŐKET. A DÍJAZOTTAK, A TÁMOGATÓK, AZ ELNÖKSÉG ÉS A KURATÓRIUMOK TAGJAI KÖZÖTTI SOKSZÍNŰSÉG GARANCIA A PÁRBESZÉDRE, A GAZDASÁG, AZ ÜZLET, A TUDOMÁNY, A KULTÚRA, A MŰVÉSZET ÉS A KÖZÉLET SZEREPLŐINEK TALÁLKOZÁSÁRA;

- MINT A TÉRSG EGYIK KIEMELKEDŐ GAZDÁLKODÓ SZERVEZETE FELELŐSSÉGET ÉRZÜNK KÖRNYEZETÜNK SZELLEMI SÉGÉNEK FORMÁLÁSÁÉRT ÉS EHHEZ A DIREKT ESZKÖZEINKEN TÚL A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY SZERVEZETEIN KERESZTÜL IS HOZZÁJÁRULHATUNK;

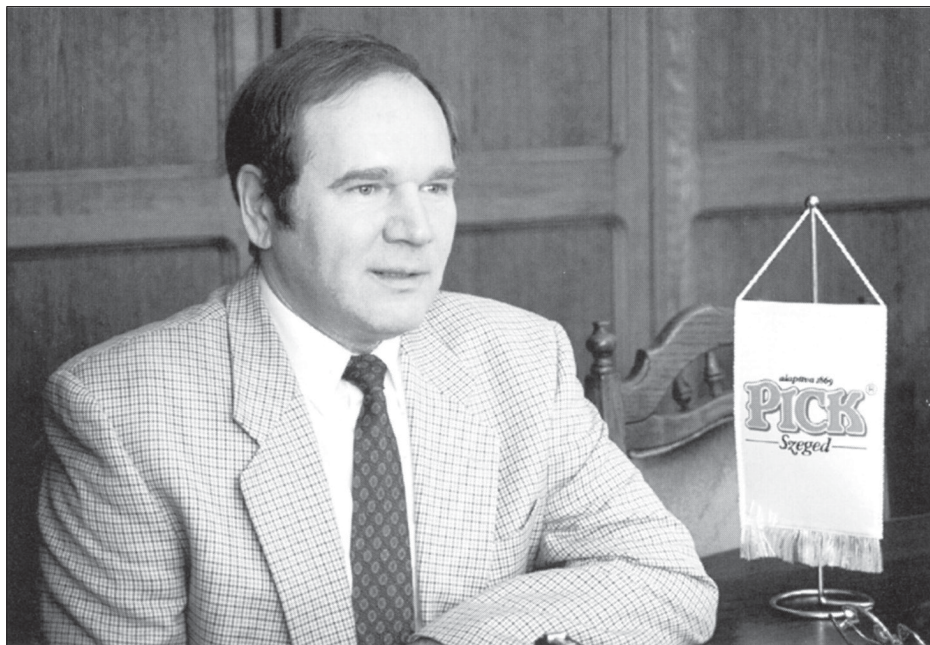
- SZEREPVÁLLALÁSUNKNAK MARKETING ÉRTÉKE IS VAN: AHOGY MI FORMÁLJUK, SEGÍTTJÜK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYT, ÚGY HAT AZ VISSZA A DÉLTÁV RT. ARCULATÁNAK, IMAGEJÉNEK ALAKÍTÁSÁRA.

AZ ELNÖKSÉG TAGJAKÉNT ŐSZINTE ÖRÖMMEL TAPASZTALOM, HOGY AZ ALAPÍTVÁNYI DÖNTÉSEK FELELŐSÉGTULJES VITÁKBAN, MÁSOK VÉLEMÉNYÉNEK ÉS SZEMÉLYISÉGÉNEK TISZTELETE MELLETT, FESZÜLT SÉGEKTŐL MENTES HANGULATBAN SZÜLETNEK. MLNDEN BIZONYNYAL ÍGY ÉRZIK EZT A TÖBBI ELNÖKSÉGI, KURATÓRIUMI, FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGI TAGOK IS, AKIK „ÖNKÉNTESKÉNT” VÁLLALJÁK FELADATUKAT, ÉS MŰKÖDNEK KÖZRE A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSBAN. TESZIK MINDEZT SZEMMEL LÁTHATÓAN A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYÉRT ÉRZETT IGAZI ELKÖTELEZETTSÉGGEL. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EREDMÉNYES EGY ÉVTIZEDET TUDHAT MAGA MÖGÖTT. EDDIGI ÉRTÉKEINEK ÉS FÜGGETLENSÉGÉNEK MEGŐRZÉSE MELLETT AZ LEHET A TOVÁBBI SIKEREK ZÁLOGA, HA TOVÁBBI HÍVEKET SZEREZ, ÉS A MAGA ESZKÖZEIVEL VÁLASZOL A TÁRSADALOM ÚJ KIHÍVÁSÁRA. AZ ALAPÍTVÁNYBAN FELHALMOZÓDOTT SZELLEMI POTENCIÁL MEG AKTÍVABBAN LEHET RÉSZESE A VÁROS FEJLŐDÉSÉT SZOLGÁLÓ STRATÉGIAI KUTATÁSOKNAK, EZZEL IS ERŐSÍTVÉ SZEGED RÉGIÓKÖZPONT SZEREPÉT.

LEDNITZKY PÉTER
soros elnök

71

A fődjás:

BIHARI VILMOS
vezérigazgató

A téliszalámi készítésének titkát nem ismerem, és nem is akarom tudni. Bízom abban a szűk körű szakemberegységben, akik birtokában vannak a titoknak. Ám a titok receptje mellett bizonyára fontos az érlelés száz napja, és az itteni klimatikus viszonyok is. Ami pedig a cég több mint százharminc éves történetének titkát illeti, arra tudom a választ: a minőség feltétlen tisztelete és folyamatos követelménye. Amikor Pick Márk szegedi termék- és fűszerkereskedő elindította új vállalkozását, csak télen lehetett szalámit gyártani, így a gyár csak időlegesen dolgozott. De a minőség az első pillanattól alapkövetelmény volt: száz napos érlelési idő után kerülhetett a piacra a különleges összeállítású szalámi. Az egész évet csak a törzsgárda töltötte a gyárban, a legtöbb munkás csupán a szezonra szerződött. A szakemberek viszont állandó alkalmazásban álltak, ők – mesterek és vezetők – örkölték a minőség fölött. Már az indulásnál tisztában voltak azzal, hogy csak annak a terméknek lehet hosszútávú piaca, amelyik a minőséget képviseli. Ezt a törekvéseiket igazolja, hogy nyolc évvel a termelés megindulása után már aranyérmeket nyertek a bécsi világiállításon, s a bronzot 1900-ban a párizsin. Mérföldkő az 1992-es esztendő volt, amikor a privatizáció nyomán megalakult a részvénytársaság. Ezt a munkát úgy sikerült sikeresen levezényelni, hogy nagyságrendünk miatt folyamatosan fókuszban voltunk, az átállás során a cég érdekei nem sérültek, új alapokon, de megőriztük kapcsolatrendszerünket, értékeinket, termelési struktúránk lényegét. Viszonylag könnyen vettük ezt az akadályt, valószínűleg azért, mert a fölkészülést illetően lépéselőnyben voltunk partnereinkhez képest. Emlékezhetünk: sok húsipari cég tönkrement, képtelenek voltak felvenni a magasabb fordulatot, a kor megkívánta nagyobb sebességet és szemléletváltást. Hiába szeretett volna még két vállalat a tőzsdére

jutni, ez csak nekünk sikerült, s 1992. június 30-án részvénytársaság és tőzsdei kibocsátó lettünk. Mint tőzsdecéh két alapvető feltételnek kell eleget tennünk: folyamatos fejlődés és eredményes gazdálkodás.

A folyamatos fejlődés lényege a növekedés, felkészülés az Európai Közösséghez való csatlakozásra, arra a versenyhelyzetre, mely ránk vár. Hogy ne érhesen bennünket váratlan meglepetés, hogy talpon tudjunk maradni még a kiélezettebb piaci versenyben is. A bizalom alapja az eredmények folyamatos növelése, ami csak úgy lehetséges, hogy folyamatosan magas szinten szolgáljuk ki vevőinket. Büszke vagyok arra is, hogy a minőségért való fázódásainkat az elmúlt évben is több alkalommal elismerték. Mióta a Pick-nél dolgozom – s ennek már harmincegy éve –, minden nap fogyasztok valamilyen Pick-terméket: szalámit, kolbászt, sonkát. Mint mondtam, a szalámigyártás titkát nem ismerem, de örömmel mondhatom, az úgynevezett vakteszteken jó érzékkel tudom kiválasztani saját termékeinket. Aztán persze minden új terméket elsőként házi bemutatókon szoktunk véleményezni. Örülök, hogy a folyamatos és magas szintű munka eredményeként újabb és újabb sikeres termékekkel szolgálhatjuk a vásárlók igényeit. Mi mindenekelőtt a fogyasztók véleményére adunk, azt szeretnénk, ha minél többen minőségi termékeket vásárolnának.

Meggyőződésem, hogy a város vezetői elismerik a cég teljesítményeit, a Szege­dért végzett munkáját. Erre jó példa, hogy a Pick 1994-ben megkapta a Pro Urbe-díjat. Ám el kell mondanom, hogy a város mindenkori vezetése és a gazdasági szféra között még nem épült ki az a kapcsolat, mely mindkét fél számára gyümölcsöző volna. Hiányzik a folyamatos párbeszéd, a kölcsönös bizalom. Választások előtt igen intenzív az érdeklődés, a kapcsolatkeresés, ám ezt a mindennapi gyakorlatban nem tapasztaljuk.

Tősgyökeres szege­di vagyok, csak az egyetemi éveim alatt voltam huzamosabban távol a várostól. Számomra nincs másik csereszabatos városa a világnak. Sokfelé megfordultam, sok szebb és rendezettebb várost láttam, de kedvesebbet nem. Egyetértettem azzal az angol építésszel, rotarys kollégámmal, aki 1995-ben a város utcáit járva azt mondta: Csodálatos egy város! Ezért szerettem volna, például a városnak adni azt a muzeális értékű anyagot, mely a gyár 130 éve alatt megőrződött, és igazi ipartörténeti érték. Ma a gyárhoz közel, a Tisza-parton, hiteles környezetben, a Pick területén található a relikviák, tárgyak, eszközök, melyek joggal számíthatnak a közönség érdeklődésére. Itt bemutatjuk a szege­di paprika 250 éves történetét is, hiszen a két szakma a történelem folyamán kéz a kézben járt egymással. Két élelmiszeripari sikerágazat története meggyőződésem szerint fontos értéke a városnak. Ezzel a múzeummal tisztelgünk hagyományaink előtt, elődeink munkájának, de bizonyítjuk, hogy értékeinket rendbe kell hozni, legyen az épület, utca, szellemi teljesítmény, mert ezek őrzik és biztosítják Szeged semmivel nem hasonlítható gazdagságát, sajátos karakterét.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

MÉSZÁROS REZSŐ
geográfus

Gyermekekoromban nem volt tévénk, volt viszont jóhéhány útleírásunk. Ezeket olvastam, ezek ragadták el a fantáziámat idegen tájakra. Feltehetően innen a földrajz iránti vonzalom. Apám molnár volt. Később a szalámigyár bérosztályán dolgozott, anyám orvosasszisztens. Makón éltünk egy kis házban a „hagymások” között, szegénységben. Mégis úgy emlékszem, békés, boldog gyermekekorom volt. A kisvárosi gyerekek gondtalan életét éltem, nem keserítette ifjúkoromat a versengés.

(Délmagyarország, 1998)

Egyértelműen középiskolai földrajz tanárom hatására kezdett mélyebben érdekelni a földrajz. A maki gimnáziumban Bábonyi Tóth István tanár úr órái, tudása és személyisége kápráztatott el. Bújtam az útleírásokat, forgattam az atlaszokat, minden érdekelt, a földdel és lakóival kapcsolatosan. Már akkor rávezetett arra, hogy a földrajz nem csupán hegyek, folyók, tengerek topográfiája, hanem a világ teljessége, az emberi tevékenység térbeli és egyetemes összefüggésrendszere. Nagyon összetett tudomány: a természeti mozgások és emberi tevékenység komplexitása. Ez a szemlélet mára igencsak fölértékelődött, hiszen ilyen alapismeretek nélkül nemhogy a televízió híradóinak információi földolgozhatatlanok, de a meteorológiai jelentések is értelmezhetetlenek. Természetes volt tehát, hogy a hatvanas évek elején a JATE földrajz szakára főlveteliztem. Kiváló tanárim voltak, mindenekelőtt Krajkó Gyulát és Jakucs Lászlót emlitem. Eldöntetett, geográfus leszek, a gazdasági földrajz kezdett érdekelni. Tanítottam Csanádapalotán és a Radnótiban, dolgoztam az ifjúsági mozgalomban, míg 1974-ben bekerültem a tanszékre, ahol végigjártam a szakmai lépcsőfokokat. Óriási szerencsém volt, hogy a hazai társadalmi földrajz legjelentősebb szaktekintélyével, Enyedi György akadémikussal kerültem kapcsolatba, s megtaláltam kutatási területemet, a településföldrajz akkor még igencsak gyerekcipőben járó témakörét

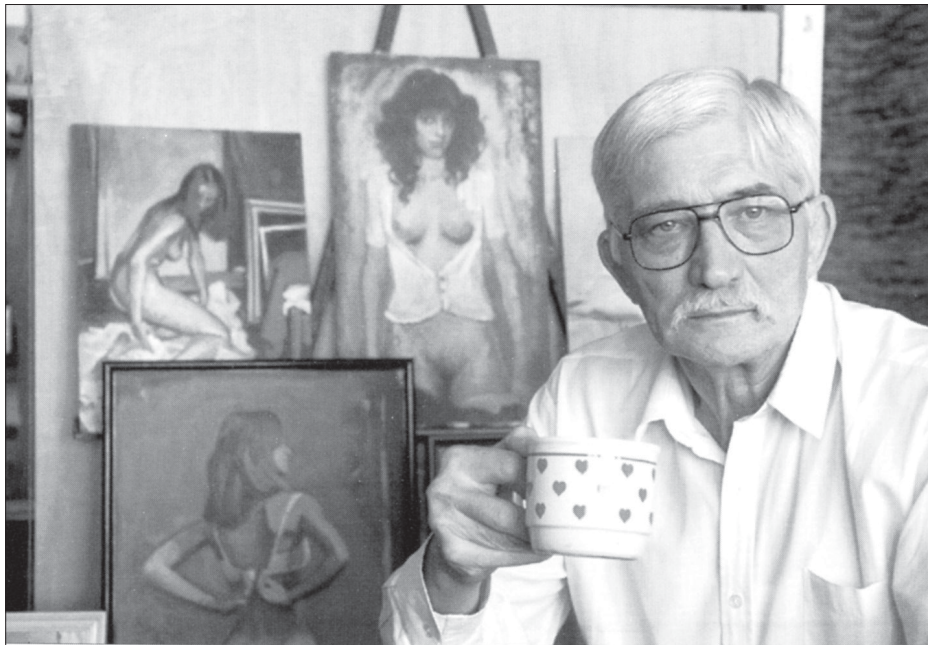
(Szeged, 1999)

Ha az konzervatizmus, hogy a szegedi felsőoktatás értékeit meg kell őrizni, és a legfontosabb feladat a lehető legkisebb veszteséggel felépíteni az új struktúrát, akkor vállalom a konzervatív jelzőt. Valóban nem kívánom egyik napról a másikra a feje tetejére állítani az egyetemet, mert meggyőződéseim, hogy ki kell várnai az átalakításhoz szükséges érési folyamatot. Az integráció nem olyan, mint egy technológia átállítása egy gyárban; az egyetem társadalmi rendszer, ahol emberek tömege van. Arra fogok törekedni, hogy az átalakulás során a mindennapi munkában, az oktatásban, kutatásban és az emberi kapcsolatokban lehetőleg ne támadjon zavar.

(Népszabadság, 1999)

„Én alapvetően tanármag vagyok. De azt is meggyőződéssel hiszem, hogy jó tanár csak eredményes kutató lehet. A tudós tanár ideája nem elavult. Óráim nyolcvan százalékát ma is megtartom, ott érzem magam igazán jól. Nincs szebb földadat, mint friss és érzékeny agyvelőket pallérozni. De ezekben az agyakban lehet a legnagyobb kárt is okozni az egyéneknek is, a társadalomnak is. Tény, hogy a létszám növekedésével átalakult a tanár-diák viszony is. Ez új típusú menedzselési tevékenységet, nyitottabb szemléletet követel a tanszékek oktatóitól, de a diákságtól is. Az egyetemi képzés nem válhat távoktatás-sá, személytelen és egyirányú tevékenységgé. Egyre inkább érzékelhető, hogy a hallgatók egy része keresi a személyes kapcsolatot tanárával. Erről a természetes és termékenyítő igényről nem mondhatunk le.”

(Szeged, 1999. május)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

NOVÁK ANDRÁS
festőművész

E

gy alkotó emberről már az is mond valamit, nem is keveset, hogy miként vélekedik önmagáról, választott városáról. Mert Novák András pesti gyökerű, s ő is megszólalt a Szeged című lap decemberi számában (Szegediek Szegedről). És nem is akárhogyan. Míg a legtöbb szereplő önmaga szakmai, emberi erényeit is óhatatlanul felvillantotta, addig Novák semmi ilyenről nem beszélt. Igaz, ő is megemlítette, hogy 1962-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, ahol Domanovszky Endre volt igazi mestere. De aztán nevek, nevek és nevek következtek. Művészek, orvosok, hivatalnokok és díszletfestők. Akik segítettek, életben tartották korábbi évtizedeiben. Míg a megnyilatkozók többsége büszkén kihúzta magát, addig Novák tisztességesen meghajolt, kalapot emelt. A jóság, a segítőkészség – a humánus előtt. Tiszta, szerény és etikus ember.

Ráadásul karakteres és jó festő. Épp most készülődik budapesti kiállítására, így némi bizonytalanság, félelem bujkál benne. Hisz majd negyven év művészi eredményeiről kell becsületesen elszámolnia...

Nem ragad bele azonban mindenestől e komor, tűzzivataros élményekbe. Olykor megmártózik a tenger kékjében, majd keringeni kezd az űrben, netán a jegenyék tartásában keres vigasztalást. Mint-ha az őselemek misztikumát és kozmikus hatalmát firtatná. A nyolcvanas esztendőktől ellenben egy nyilvánvaló fordulatról kell tudomást vennünk. Ami eddig feszültség, tragédia és tiltakozás volt, az most lírává, harmóniává és életigenléssé változott. S mindez a csendéletek, aktok sorozataiban kapott festői megfogalmazást. Mi lenne ez? Visszalépés, megtorpanás? Részben igen. Másrészt meggyőződhetünk róla: a kortárs hazai művészetben talán Novák a legszínvonalasabb aktfestő... Mindenesetre az a rokonszenves, hogy nem ismeri a behízselgő, édeskés és önmutogató megoldásokat. Akkor is lényegretörő, amikor legkedvesebb motívumait láttatja. Nem a tetszésünkre: a művészi igazságra apellál.

(Szuromi Pál)

Soha nem lett hűtlen Domanovszky szellemiségéhez: csak ment a maga által vágott ösvényen. Hiszen Novák az egyik oldalon kapcsolatba kerül a vadabb, asszociatívabb és szürrealista törekvésekkel; másfelől pedig a józanabb, természetelvűbb gesztusfestészetet Soulages és Mathieu absztraktabb formavilágával hozza rokonságba (Égő csipkebokor, Tűzkarikák).

A második szinten viszont sok minden megváltozik. Nem mintha az aktok, csendéletek megfogalmazásaiból eltűnt volna a vitalitás, lényeglátó erő. Szó sincs erről. Mégis azt látjuk: itt már a színek emlékonyabbak, üdítőbbek lettek, ugyanakkor a vonalak szerepe is meghatározódott. Míg az előző tervemben ... az igazi gesztusfestészet elementárisabb lendületét érzi a néző, addig ebben a közegben már az impresszionizmus és posztimpresszionizmus kulturált, könnyed légkörével találkozunk.

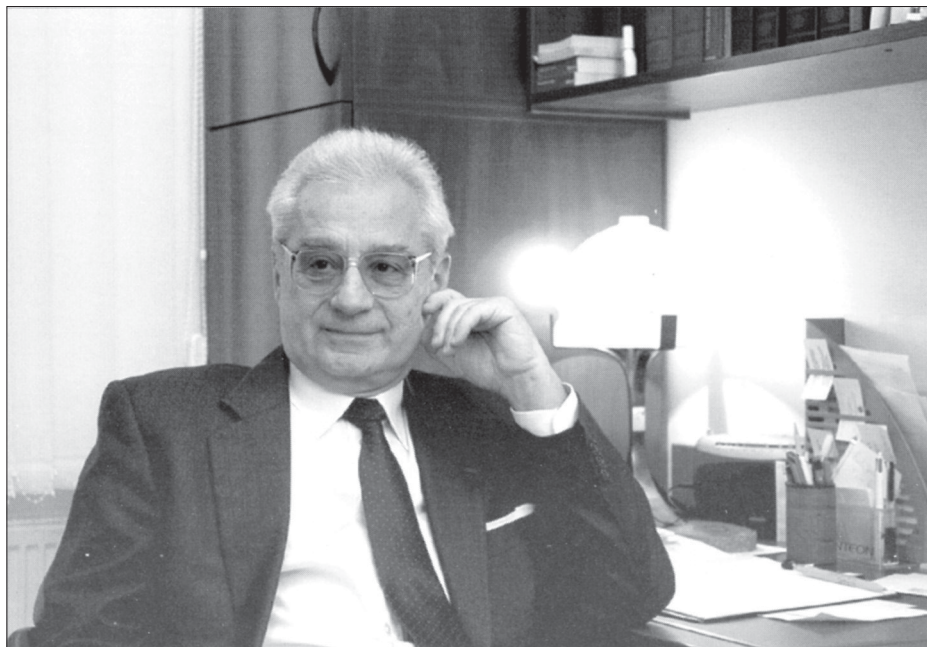
(Szuromi Pál)

- Festek most már én is mindent, még hópíót is.. Az eszem megáll..., hogy mi mindent el nem vállalok annak érdekében, hogy életben maradhassak. Sajnos ennek visszája is van: ha az ember feladja vagy átmenetileg szünetelteti eszményeit, azzal sem a külvilágnak, sem önmagának nem használ.

Hogy milyen képek születnek ezekből az élményekből?

Most leginkább az „Amikor a sötétség eljön...” fogalomköre foglalkoztat... Mindenben ott van valami sötétség, ami betüremkedik az ember agyába, és mindent elhomályosít. E mögött sejtelmek vannak, bonyodalmak...

(Délmagyarország, 1999. július 14.)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

KOVÁCS LÁSZLÓ
szülész-nőgyógyász

Dr. Kovács László, a Szegedi Tudományegyetem Szülészeti- és Nőgyógyászati Klinikájának egyetemi tanára Szombathelyen született, Zalaegerszegen érettségizett, Pécsen végezte az orvostudományi egyetemet, s néhány év zalaegerszegi segédorvoskodást követően, 1961-ben került Szegedre. 1987-ben lett az orvostudomány doktora, 1990 és 1999 között a klinika igazgatója, tanszékvezető egyetemi tanár. 1972 óta vesz részt a WHO Humán Reprodukciós Központjának kutatásaiban, 1990 óta a program szegedi együttműködési központjának igazgatója. Öt szakmai könyve, 316 közleménye jelent meg. Számos nemzetközi szakmai szervezetnek, szerkesztőbizottságnak tagja. Kitüntetései között megemlítendő az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, a Kiváló Orvos, a Semmelweis-, Jancsó Miklós-, Szontágh Ferenc-, Diczfalusy Egon- és a Szent-Györgyi Albert-díj, valamint a Magyar Köztársaság Érdemrend tiszti keresztje.

„Harminckilenc éve érkeztem Szegedre, s ennek egyetlen motiváló tényezője volt, hogy dr. Szontágh Ferencet, pécsi professzoromat – akinél diákként már sokat dolgoztam – Szegedre helyezték, s engem is meghívott tanszékére, ide a klinikára. Az igazság az, hogy fiatalemberként fel sem mértem ennek a döntésnek motivációit, hiszen engem akkor egyetlen dolog foglalkoztatott, hogy egykori professzorom mellett tudományos kutatással és klinikai orvoslással foglalkozhatom, így aztán nemhogy arról alig volt fogalmam, milyen az Alföld, de arról sem, milyen a város. A klinika falain belül zajlott az élet, reggeltől estig dolgoztunk, ott szövődtek a barátságok, kapcsolatok is. De úgy sejtem, nem volt valami pezsgő élet akkoriban a városban. Legalábbis annyira nem, hogy áttörte volna a klinika falait...”

A tudomány arra törekszik, hogy objektív eszközökkel, a törvényes keretek közepette, a lehető legtisztességesebb célokért dolgozzon. Természetesen ilyen kiélezett helyzetben szélsőséges hangok is hallatszanak mindkét oldalról, olyanok is bekiabálnak, akiknek sem ismereteik, sem kötődésük nincs a problémához. Különbösen is a humán reprodukció kérdésköre meglehetősen összetett, a világ más és más tájain változó kérdéseket tesz föl, és más és más válaszokat vár. A törvényalkotás és a szakmai etika határozhatja meg a mi munkánkat. Egy biztos: a kérdés nem lehet szimplifikáltan kezelni. A születésszabályozás civilizációs kérdés, rengeteg összetevője van. Hogy csak egy kérdéspárt említsek. Gond az öregedés problémája. Az ugyanis, hogy az egészségügyi hálózat, az életmódváltozások, a szociális körülmények javulásával – ez világtendencia a civilizált országokban – az emberek egyre magasabb kort érnek meg. A társadalmak korösszetételében arányeltolódás mutatkozik. Míg 1965-ben 3 gyermek tartott el egy öreget, a 2030-as prognosztizáció: egy gyereknek kell eltartani három idős, 65 év feletti embert. Szűkül a munkaképes korosztály, növekszik az eltartottak száma. Legalább reprodukálni kellene a kiöregedő generációt. Sokkoló a prognózis: 2001. január 1-én a magyarországi lakosság száma 10 millió alá esett...

Jól érzem magam. Miután letettem a klinikaigazgatással és tanszékvezetéssel járó plusz feladatokat – adminisztrációs, szervezési, protokolláris stb. munkákat – nagy intenzitással dolgozom. A WHO programvezetőjeként, tudományos kutatóként, egyetemi oktatóként sok feladatomban. Remélem, a negyven évvel ezelőtt szerveződött Szontágh-iskolához is járulhattam néhány téglával. Szegediségemet jól élem meg. Szeretem a város emberi dimenzióit, intellektuális értékeit. Amikor külföldi útjaimról visszatérek, azt érzem, jó hazajönni.”

(Szeged, 2000)

20

01

L

ÉHETE MINDEN ÉVBEN VALAMI ÚJAT ÍRNI A „SZEGED” MÁRCIUSI SZÁMÁBAN A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYRÓL? ARRÓL AZ ALAPÍTVÁNYRÓL, AMELYNEK MŰKÖDÉSE, TEVÉKENYSÉGE NYITOTT KÖNYV AZ ÉRDEKLŐDŐK ELŐTT. HÍLSZEN DÍJAIT A KÖZVÉLEMÉNYEKBŐL ÉRKEZŐ AJÁNLÁSOK ALAPJÁN ÍTÉLIK ODA A VÁROS KÖZISMERT SZEMÉLYSÉGEINEK; AHOL A TÁMOGATÓK ÉS A TÁMOGATOTTAK EGYRE BŐVÜLŐ LISTÁJA RENDSZERESEN KÖZZÉTÉTELRE KERÜL; AMIKOR A DÍJÁTADÁSI GÁLAMŰSORT ÉLŐ, EGYENES ADÁSBAN KÖZVETÍTTI A VÁROSI TELEVÍZIÓ; SZOLGÁLHAT-E VALAMI FRISS HÍRREL A MINDENKORI SOROS ELNÖK, AKI MIKÖZBEN ÖRKÖDIK A TRADÍCIÓK MEGŐRZÉSE FELETT, FIGYEL A VÁLTOZÁSOKRA, UGYANAKKOR ÚJ SZÍNNEL IS AKARJA GAZDAGÍTANI AZ ALAPÍTVÁNY MINDENNAPJAIT? HOGY EZ UTÓBBI NEKEM SIKERÜLT, NEM AZ ÉN TISZTÉM MEGÍTÉL. AZ VISZONT TÉNY, HOGY AZ ELMŰLT TÍZ HÓNAPBAN, AMIÓTA BETÖLTÖM A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY SOROS ELNÖKI TISZTSÉGÉT, AZ ÉN ÉLETEIM GAZDAGABB LETT. ÚGY GONDOLOM, HOGY MÁR EZ A MINŐSÍTÉS IS ÁRULKODÓ: GAZDAGABB HÍLSZEN EGÉSZ MUNKÁM A BANKSZAKMÁHOZ KÖT, A SIKER FŐ MUTATÓJA SZÁMOMRA A NYERÉSEG. NAPJAIM OLYAN FOGALMAK KÖZÖTT ZAJLANAK, MINT BEFEKTETÉS, HITEL, LIKVIDITÁS, GARANCIA, HOZAM STB. PERSZE AZ EMBER MESSZEBBRE IS LÁT, DE .MÉGIS CSAK SZINTE BEROBBANT EBBE EGY MÁS VILÁG, EGY MÁSÍK ÉRTÉKREND AHOL A NAGYVÁLLALATI CÉGVEZETŐ NEM ÜZLETI PARTNER, HANEM LOKÁLPATRIÓTA ÖNKÉNTES; AHOL A MINDEN FORINT KIADÁSÁT KÉTSZER IS MEGGONDOLO MAGÁN VÁLLALKOZÓ EGYSZER CSAK BŐKEZŰ MECÉNÁSKÉNT TŰNIK FEL; AHOL A VILÁGHÍRŰ BASZSZISTA HANGJA NEM A SZÍNPADRÓL ZENG FELÉM, HANEM EGYŰT TÖPRENGÜNK A GÁLAMŰSORON; AHOL A NEMZETKÖZILEG ELISMERT RÉGÉSZPROFESSZOR, SOKSZÍNŰ EGYÉNISÉGE SZINTE LENYŰGŐZ EGYSZERŰSÉGÉVEL, EMBERSÉGÉVEL SZEMBESŰLŐK PERSZE MÁSSAL IS. HÁNYAN, MILYEN SOKFÉLE KÉRDÉSBEN VÁRNAK TÁMOGATÁSRA! EGY KONGRESSZUS VALÓ RÉSZVÉTELHEZ, EGY KIÁLLÍTÁS ÍZLÉSES KATALÓGUSÁHOZ, EGY ÚJ KÖTET MEGJELENÉSÉHEZ NÉHÁNY TÍZ- VAGY SZÁZEFER FORINT IS MEKKORA SEGÍTSÉGET JELENT ÉS LÁTOM, HOGY AZ EGÉSZSÉGŰGY, A KULTÚRA, AZ OKTATÁS, A TUDOMÁNYOS KUTATÁS MENNYIVEL TÖBB FORRÁST ÉRDEMELNE, ÉS HOGY A FELTÉTELEK HIÁNYÁT MILYEN INNOVÁCIÓVAL, ÖTLETTEL PÓTOLJÁK A SZEGEDIEK.

SZÓVAL SOK MINDENBEN MÁS EZ A NONPROFIT VILÁG, DE EGYVALAMIBEN NEM KÜLÖNBÖZIK A PROFITORIENTÁLTÓL: ITT IS A FELMUTATOTT TELJESÍTMÉNY SZÁMÍT. A TELJESÍTMÉNY, AMI MINDENEKELŐTT FORINTBAN MÉRHETŐ. A KÖZELMŰLTBAN ELKÉSZÍTETTŰK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELMŰLT EGY ÉVTIZEDE GAZDÁLKODÁSÁNAK ELEMZÉSÉT ÉS A KÖVETKEZŐ HÁROM ÉV PÉNZŰGYI STRATÉGIÁJÁT. EBBŐL SZÁMSZERŰSÍTHETŐ, HOGY MEGALAKULÁSA ÓTA AZ ALAPÍTVÁNY 145 MILLIÓ FORINT BEVÉTELRE TETT SZERT, EBBŐL 68 MILLIÓ FORINTOT FORDÍTOTT A 44 DÍJRA ÉS 698 PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSRA, VALAMINT 21 MILLIÓ FORINTBA KERÜLT A 11 DÍJÁTADÁSI GÁLAMŰSOR, TEHÁT A BEVÉTEL TÖBB MINT FELE AZONNAL VISSZAKERÜLT A VÁROS ÉRDEKEINEK SZOLGÁLATÁRA. KÖZBEN NAGY VÁLTOZÁSOK TÖRTÉNTÉK A BEVÉTELI STRUKTÚRÁBAN: NÖTT A TÁMOGATÁS ÉS CSÖKKENT A KAMATOK ARÁNYA, MÁRPEDIG DÖNTŐEN AZ UTÓBBIÁK KÉPEZIK A DÍJAK ÉS TÁMOGATÁSOK FORRÁSÁT. MI KÖVETKEZIK EBBŐL? A PÁLYÁZÓK SZÁMA ÉRZÉKELHETŐBB TÁMOGATÁS MEGTEREMTÉSÉHEZ ÚJABB NAGYOBB TÖREKKEKUMULÁCIÓRA VAN SZÜKSÉG! ERRE KELL A FIGYELMŰNKET, KAPCSOLATRENDSZERŰNKET KONCENTRÁLNI, MERT AZ ALAPÍTVÁNY RANGJA, ELISMERTSÉGE MÁR ADOTT, A SZERVEZETI MECHANIZMUS MŰKÖDIK, AZ ELNÖKSÉGBEN ÉS A KURATÓRIUMOKBAN KIVÁLÓ SZEMÉLYISÉGEK SZOLGÁLIJÁK AZ ALAPÍTVÁNYT, DE AZ ELŐRELÉPÉS KULCSA A MÉG TÖBB PÉNZ!

TESSÉK, MÉGIS CSAK FELÜLKEREKEDFTT BENNEM A BANKSZAKEMBER. ÚGY GONDOLOM, HOGY EZ ÍGY VAN RENDJÉN MINDEGYIKÜNK – AKI EGY ÉVRE BETÖLTİ A SOROS ELNÖKI TISZTSÉGÉT – A SAJÁT EGYÉNISÉGÉVEL, LÁTÁSMÓDJÁVAL ÉS CSELEKEDETEIVEL HOZ ÚJAT, TESZ HOZZÁ A KÖZÖS ÜGYHÖZ, HOGY FORMÁLJUNK EGY SZERVEZETET, AMELYNEK A NEVE: SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY.

KISS PIROSKA
soros elnök

77

A fődíjas:

VARRÓ VINCE
gastroenterológus

Avisszavonulás stratégiája bonyolultabb, mint a támadásé. Jól csinálni szinte művészet. Való igaz, nehéz tudomásul venni, hogy a világnak már nincs szüksége ránk, a fejlődést hozó új játékszabályokat nehezen, vagy egyáltalán nem tudjuk elsajátítani. És még egy alapigazság: az embereket nem a mi életünk, múltuk részletei érdekli, hanem saját életük, gondoljaik, terveik, sikereik. Ezért nem mesélni kell, hanem meséltetni. Ha hallgatjuk, beszélésre biztatjuk a fiatalokat, szívesen vannak öregekkel, de irtóznak a – sokszor ismételt hallott – történetekről, a második világháborús emlékekről, a számukra ismeretlen emberekről és jelenségekről szóló, néha hosszadalmas anekdotáktól. Öregek egymás között: ez az emlékek bányászatának területe.

(Varró Vince)

Ötven esztendőt töltöttem el e falak között, s most is mindennap reggelente ide hoz a lábam. Itt lakom a Tisza parton egy sarokra, vajon ki a megmondhatója hányszor tettem meg ezt az utat fél évszázad alatt?! Őszintén mondom, ha nem tehetném, nagyon hiányozna. Sok helyen megtörténik, hogy a nyugdíjba vonuló idős ember egyszerre terhére lesz eddigi környezetének, láb alatt lesz, tehernek érzik. Szerencsére utódom, Lonovics János professzor nem csupán kiváló belgyógyász és tudós, de kitűnő ember is, akivel ma is zavaratosan az együttműködésem. Ez példamutató gesztus és óriási segítség nekem. Onnan fogom majd észrevenni, hogy nem vagyok kívánatos személy a klinikán, ha a portás majd nem köszön vissza. Mert ő tudná a kötelességét. Ez még nem következett be...

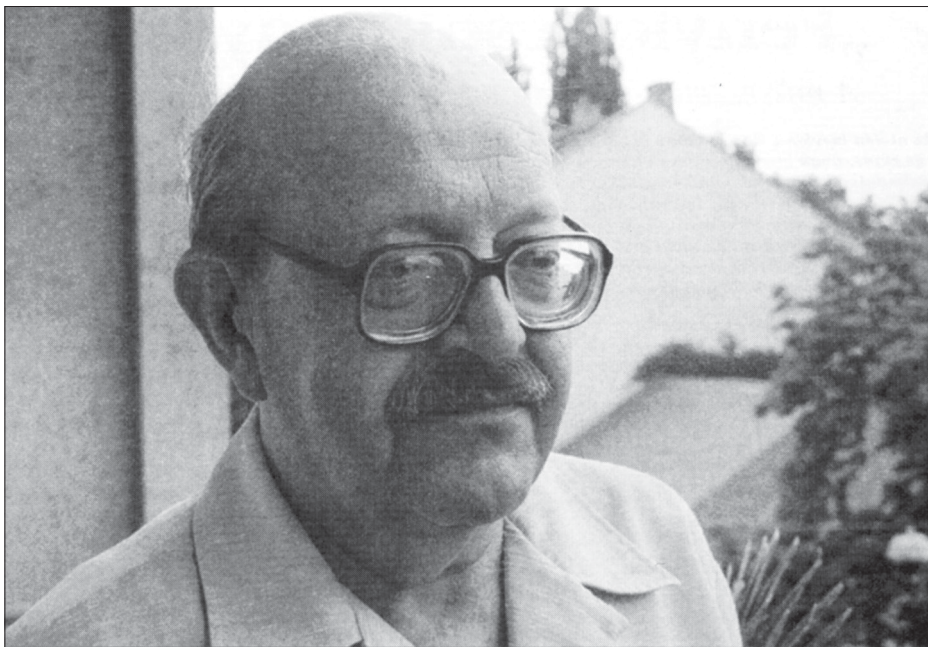

tőnek új koncepciója van, gyorsan változó új módszerek váltják egymást a klinikumban. Nem szeretnék ebben az új rendszerben zavaró tényező lenni. Mindig szerettem oktatni, s talán nem is vagyok rossz előadó. Ennek – minden nagyképűség nélkül mondom – egyik bizonyítéka, hogy nyugalomba vonulásom után öt évvel két évfolyam is „kiemelkedő oktató“-nak választott. Ez annál inkább hízelgő számomra, mert a hallgatói döntésekbe mindig belejátszik az az egyszerű tény, hogy kinél is várható a legszigorúbb vizsga. Én pedig nem vizsgáztatok, „mindössze” 4-5 előadást tartok. Szóval ez az elismerés boldoggá tett. Részt veszek a PhD-képzésben. Néhány éve fölvettem néhány érdekes és aktuális témát, melynek az oktatásba való felvételét támogatta az egyetem vezetése, így három problémakörrel foglalkozom: Hogyan kell előadni, hogyan kell megírni egy tudományos közleményt, és a publikációs etika kérdései.

Az olvasás létkérdés. Fiatalabb koromban humán pályára készültem, de édesapám kérése – hogy orvos legyek – erősebb volt saját vágyaimnál. Akkoriban rengeteget olvastam, főként a világirodalom terepein kalandoztam, sok-sok meghatározó élményt kaptam a könyvektől. Amikor Szegedre kerültem az egyetemre, majd a klinikára, mindent a szakmának rendelttem alá. Hetényi klinikájának olyan atmoszférája volt, amelyben kötelezőnek számított a szakirodalmi naprakészség, a tudomány művelése és az olvasottság. Amikor nyugdíjba vonulásom után rendeztettem mindazt a hatalmas anyagot, mely negyven év alatt összegyűlt, 8000 tudományos feljegyzést tartalmazó cédulát dobtam ki. Valamennyi egy-egy szakirodalmi jegyzetet tartalmazott. A szakirodalom egy-egy szeletének figyelemmel kísérése ma is örömteli feladat, de a négy évtizedes világirodalmi hiány „pótlása” is nagy felfedezéseket és sok örömet kínál. A legújabb irodalmi törekvéseket nem mindig honorálom, de sok egyszerű művel szembesülhetek...

Tartozom egy vallomással. Ötven éve élek Szegeden. Nehezen szakadtam el Budapesttől. Úgy voltam ezzel a várossal, mint egy angol úr a gyarmatokkal. Letelik a kényszerű küldetés, s csupán egy szép emlék marad. Még hallgatóként is pesti életünket terveztük, barátaim lakást és állást is szereztek. S akkor jött a csoda. Az utolsó évben Hetényi Géza az angolszász belgyógyászat eredményeire és szemléletére kitekintő előadásai lenyűgöztek. Nem volt menekvés, itt kellett maradnom! A sors ide vetett, így rendelkezett. Nem bántam meg. S az alapítványi elismerés egy újabb csillagóra életemben...

Két tanulságot vontam le életutamból. Az egyik, hogy – legalábbis eddig – elkísért utamon a szerencse. Azzal foglalkoztam, amit szeretek, két csodálatos élettárs egyengette utamat, és szerető sikeres gyermekeim vannak, környezetem megbecsül. A másik, hogy jól sáfárgódtam a bennem lévő értékekkel: nagy munkával és sok lemondással, de kihoztam magamból mindazt, amire tehetségem predesztinált, és nem vállalkoztam olyan feladatra, mely képességeimet meghaladta volna.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

CSETRI LAJOS
irodalomtörténész

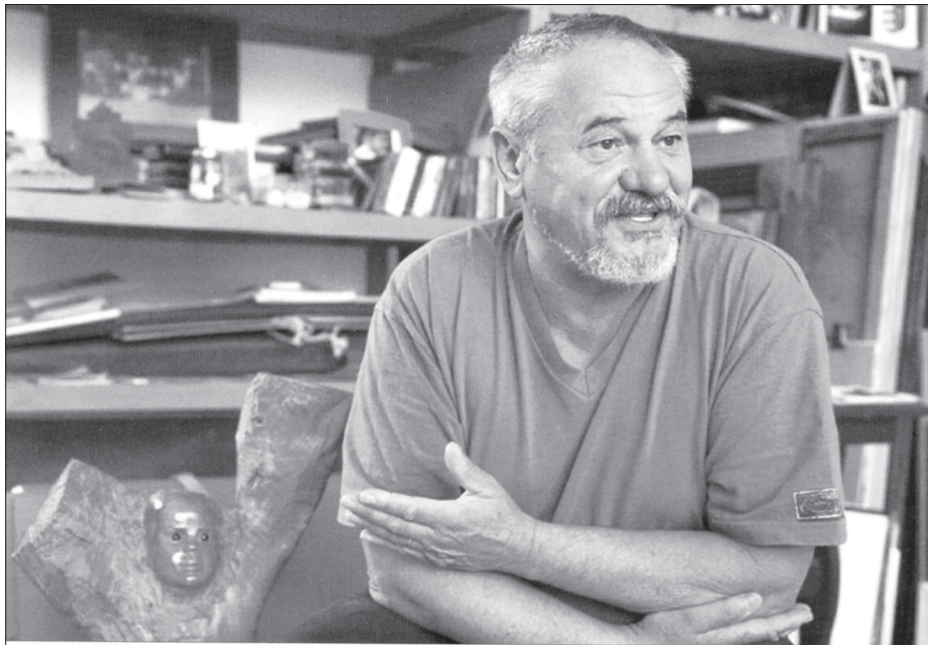
A Szegedi Tudományegyetem 1998-ban nyugdíjba vonult egyetemi tanára kanyargós utat járt be, mire tudományos pályája révbe érkezett, és teljesítményét vitán felül állónak fogadták el.

Csetri Lajos – akinek apai ágon Erdélyből, Tordáról származó családja az 1600-as évek végén I. Lipóttól kapott nemességet – 1928-ban született Kisújszálláson. Az elemi iskolát Miskolcon végezte, majd családjával 1939-ben Veszprémbe került, ahol reformátusként a piarista gimnázium tanulója lett. Szüleivel 1942 novemberében költözött Szegeden, ahol ugyancsak a piarista gimnáziumban folytatta tanulmányait, de már egészen más légkörben, mint a vallási vitáktól hangos Veszprémben. „A Szentháromság utcai lakásunkba – ahol most is lakunk – 1944 júniusában költöztünk. A gázgyár közelében veszélyben éreztük magunkat amikor Liberator-kötelékek húztak el felettünk. Úgy gondoltuk, itt nagyobb biztonságban leszünk. Nem sokkal a költözésünk után kezdődött meg Szeged bombázása. Valószínűleg a vasúti hídra szánták azt a 250 kilós légiaknát, ami jókora tévedéssel tőlünk néhány háznyira csapódott be. A hatalmas detonáció szinte kiszippantotta a házunk üvegfeületeit. Amikor feljöttünk a légóvá alakított pincéből, bokáig jártunk az üvegtörmelékben. Szüleim úgy látták, nem lehet tovább itt maradnunk. Egészen addig Kistemplomtanyán voltunk, amíg a románok kiugrása után a front megközelítette Szegedet. Október 8-án a nagybátyám, aki főmérnök volt a MÁVAG-nál, egy pótkocsis teherautót küldött értünk hogy a front elől meneküljünk Budapestre.”

Hazatérve a magyar-történelem szakra iratkoztam be a Szegedi Tudományegyetemre. Bognár Ceciltől hallottam először Freudról és a modern pszichológiáról, amiről korábban nem sokat tudtam. A bencés Hermann Egyed professzortól heraldikát hallgattam, a kiváló italianistánál, Koltay-Kastner Jenőnél – aki a germanista Halász Elődhez hasonlóan a nyugati nyelvszakok megszüntetése után akkoriban magyar és világirodalmat oktatott – Petőfiből kollokváltam. Másodévből már Halász Előd is oktatott.”

Már az egyetemi évek végén Szentésre került, ahol az agráregyetem szakértségs tanfolyamának egyik függetlenített oktatója lett, majd 1954-ben a budapesti TIT központban az irodalmi szakosztály munkatársaként kapott állást. „Feleségemmel visszaköltöztünk Szentestől Szegedre. 1957 őszétől az 1956 után visszaállított nyugati nyelvszakok egyikén, a Halász Előd vezette német tanszéken levelező úton végeztem a német szakot, amiből 1961-ben szereztem diplomát. Akkoriban egykori évfolyamtársam, Tari Jancsi, volt a tanácselnök-helyettes akihez a kulturális terület is tartozott. Az ő hozzájárulásával alkalmaztak 1959-től a Somogyi-könyvtárban, ahol rendszeresen publikálni kezdtem.”

Csetri Lajos 1963-ban Szatuder József jóvoltából térhetett vissza a szegedi egyetem bölcsészkarára, ahol a magyar irodalomtörténeti tanszék oktatója lett. Kezdetben irodalomelmélettel, esztétikával foglalkozott, majd miután a keményvonalas kultúrpolitika meglegte modern, szabad szellemi és öntörvényi kutatásait, az irodalomtörténet területén talált menedéket. A magyar felvilágosodás irodalmát kutatva is kitűnt elméleti felkészültségével és igényességével. Az 1986-os Berzsenyi-évfordulón jelent meg a niklai remetéről szóló kutatásait összegző „Nem sokaság, hanem lélek” című tanulmánykötete, amit lelkesen fogadott a szakma.

A Művészeti Kuratórium díjazottja:

PATAKI FERENC
festőművész

Sok rosszat lehet és kell mondanunk a úgynevezett átkosról. Az azonban elvitathatatlan, hogy az állami mecénatúra – minden hiányossága, szelektivitása és spekulativitása ellenére is – működött... Voltak tisztességes megbízások, állami vásárlások, egy-egy önálló kiállításon el lehetett adni 10-15 képet, amiből a család néhány hónapig megélhetett. Voltak tisztességes és részrehajló zsűri, de gátat szabtak a dilettantizmusnak, a tehetségtelenségnek. Mára atomjaira hullott a művészeti közélet. Vége a művészbarátságoknak, az összetartozásnak, a minőség és érték közös védelmének. A pénz, a hatalom és a zavarosban halászás jellemzi a művészeti életet. Én nem lettem se jobb, se rosszabb művész az elmúlt tíz évben, mégis nehezebben élek, kevesebb a bemutatkozási lehetőség, az egykori barátok piaci ellenfelekké váltak, politikai törleszkedésekre kényszerítik a művészeket. Azt mondják, a polgári társadalomban a polgárság veszi át az állami mecénatúra szerepét, s a piacgazdaságban a piac válik értékítélő fórummá. Csakhogy ma Magyarországon se polgárság, se értékmérő piac. Még a mentőövként odadobott pályázati rendszer is kibillent az értékeket, mert politikai szempontok szerint osztanak kegyet vagy büntetést. Kibillent az értékrend, légüres térben élünk, a kultúra mostohagyereke a hatalomnak. A fenntartók legfőbb igyekezete: megszabadulni a kultúra minden elemétől. Én pedig, közel a hatvanhoz, már nem tudok hazálni, hízelkedni, előszobázni, jó pofát vágni gusztustalan dolgokhoz. Én festeni szeretnék, lehetőleg jó képeket. Ez az én dolgom. A gyermekkor a Tó utcában maga volt a gondtalan boldogság. Még akkor is, ha emlékszem a bombázások után megrongálódott szekrényünkre, melynek megmaradt deszkájára festettem egyik fontosnak tartott képemet, az Emlémem a háborúról címűt. De a máig felidézhető gyerekkori kép: leülök a házunk elé, nézem a szemközti kaput, melynek küllős díszítésén át a szembe sütő nap kottázta a kapudísz mintázatát. S a külső fény-árnyék minta szép lassan fordul, nyúlik, fakul. Ez a kép mindennél erőteljesebben idézi gyermekkoromat. Aztán, immár érett festőként a Belvárosban, a Károlyi utcai művészházban lakó kollegákkal a Napsugár bisztró volt a második otthonunk. Pazar és termékenyítő világ volt: könyökölni a pultnál Dér Pistával, Zoltánfy Pistával, Novák Bandival, Zombori Lacival. Szabadúszó művészek voltunk legtöbben, megtaláltuk egymást, figyeltünk egymásra, világmegváltó álmaink voltak. Jó volt ott élni, de aztán ez a kis közösség, ez a társaság is széthullott. Mindenki kereste a saját kis világát, az „én házam az én váram” élményét.

(Szeged, 2001)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

RÁTKAI SÁNDOR
papucsos mester

*M*ost kétlábast készítek, mert ezt rendelték, de egylábast is csinállok, elég sokat. Néptáncosok kérik leginkább. Pénteken adtam föl Kalocsára egy párat, az is egylábás volt. Ma van hétfő, már oda is érkezett. – A kalocsai táncosok is szegediben ropják? – Volt nekik is papucsosuk, de hamarabbra szólt a behívója, eltemették. Különbség igazán a hímzésében van, de azt ők adják hozzá. Hogy a szakmában járatlanabbak is értsék, az az egylábás, amelyiknél nem számít, jobb lábra vagy balra húzzák. A kétlábasnál már számít. Strapára való az egylábás, luxuspapucs a kétlábás. – Sajnos, kevés az olyan bőr, amelyikből jó talpbélést lehet varrni. Ha hozzájutok, a maradékot inkább elteszem, hogy akkor legyen, amikor a másik nem jó. Be kell látnom, nem evilági inas vagyok, ha most akarom kitanulni a szakmát. Terjedelmi kötöttségeim is vannak. Nagy Mátyás volt Sándor bácsi tanító mestere, a Délibáb utca 3. alatt. Most Tisza Lajos utca. Matyi bácsi eredetileg csizmadia volt, de papucsos lányt vett feleségül. Tőle tanulta el a szakmát. Ennél is érdekesebb azonban, hogy a tizenegy éves kis Sanyi annakidején a kosárfonással kezdett jegyben járni, de a mester jobban szeretett biliárdozni, tönkre is ment bele. Egy évig papucsos-inasokkal aludt együtt, ők bíztatták, ne keressen másik kosárfonót, legyen inkább papucsos. Mesterét abban is követte, hogy ő is papucsos lányt vett feleségül. Amíg élt, a papucsfejet ő hímezte gyönyörűre, és végig kitarottak egymás mellett. Leginkább raktárra dolgozik, de nem sokáig marad nyakán a kész portéka. Aki megveszi, mondja a lábszámát, de azért fölpróbálja mindig. A kalocsai megrendelő kivétel, ő elküldte a méretét. Nemrég egy kislánynak is készített hozott talpraiz alapján, ráhagyva három számot, de így is kicsi lett. Közben megnőtt volna a lába? Nem baj, csinált másikat, majd jön olyan vevő, aki ekkorát keres. Hallom közben, kontárként is dolgozott, noha mesterlevele volt már. „Inas voltam még, mondta is tanítómesterem sógora, te soha nem leszel jó papucsos, mert többet vagy a gyümölcsösben, mint a műhelyben. Akkor az inasnak mindent kellett csinálnia, amit a mester parancsolt. Ott találtam ezt a jó kis fát, kifaragtam magamnak. Van csontkés is, könyvkötők is használnak ilyet, de az lapos, ez meg hegyesen végződő henger. Fogom a két végét, ezzel koptatom fényesre a talpat. Látja, hogy homorúra kopott már a közepe? Nincsen ember, aki így dolgozna még.”

20

02

N

APJAINKBAN TERMÉSZETESSÉ VÁLT, HOGY A PIACGAZDASÁGRA ÉS A DEMOKRÁCIÁRA ÉPÜLŐ ORSZÁGOKBAN AZ ÜZLETI ÉS AZ ÁLLAMI SZÉKTOR MELLETT KIÉPÜL A CIVIL TÁRSADALOM. ALAPÍTVÁNYOK, EGYESÜLETEK, EGYLETEK, KLUBOK, PÁHOLYOK, ASZTALTÁRSASÁGOK, FORMÁLIS ÉS INFORMÁLIS KÖZÖSSÉGEK EZREI HÁLÓZZÁK BE A MINDENNAPOKAT, JELENLÉTÜK ÉS KÖZREMŰKÖDÉSÜK NÉLKÜLÖZHETETLEN AZ OKTATÁS, A KULTÚRA, AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS, A VÁROSSZÉPÍTÉS, A KÖRNYEZETVÉDELEM, A SPORT ÉS A HOBBIK TERÜLETÉN. AZ ÁLLAMPOLGÁRI ÖNTEVÉKENYSÉGNEK, A JÓTÉKONYKODÁSNAK, ÉS AZ ÖNKÉNTESEN, ELLENSZOLGÁLTATÁS NÉLKÜL VÉGZETT MUNKÁNAK MIND A TÁRSADALOM, MIND AZ EGYÉN ÉLETÉBEN TÖBB FUNKCIÓJA VAN. SEM A PIACI PROFITORIENTÁLT SZOLGÁLTATÓK, SEM AZ ÁLLAMI ELLÁTÓ RENDSZEREK NEM KÉPESEK A NAGYON SOKRÉTÚ EMBERI ÉS TÁRSADALMI SZÜKSÉGLETEKET KIELÉGÍTENI, EGYRÉSZT A TÁRSADALOM NÉHÁNY CSOPORTJA NEM TUDJA MEGFIZETNI A PIAC ÁRAIT, MÁSRÉSZT AZ ÁLLAMI SZERVEZETEK A JOGSZABÁLYOK FOCSÁGÁBAN NEM KÉPES RUGALMASSÁGRA ÉS AZ EMPATIKUS MAGATARTÁSRA. VÉGÜL A KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK, AZ ÖNERDEKEN TÚLLÉPŐ ADOMÁNY ÉS A PIACI INTÉZMÉNYRENDSZEREN KÍVÜL VÉGZETT ÖNKÉNTES MUNKA A GYAKORLATI HASZNOSSÁGON TÚL FONTOS LELKI SZÜKSÉGLETEKET IS KIELÉGÍT, HOZZÁJÁRUL AHHOZ, HOGY AZ EMBEREK KIELJÉK KREATÍV HAJLAMAIKAT, SZÁMUKRA FONTOS KÖZÖSSÉGEKBE KAPCSOLÓDJANAK BE, TÁGABB ÉS SZŰKEBB KÖRNYEZETÜKBEN EGYARÁNT HASZNOSAN ÉRZÉK MAGUKAT. AZ EGYÉN SZÁMÁRA FONTOS, HOGY LEGYENEK EMBERI KAPCSOLATAIK! A JÓTÉKONYSÁGRA, AZ ÖNTEVÉKENYSÉGRE ÉS AZ ÖNKÉNTES MUNKÁRA TEHÁT A TÁRSADALOMNAK A SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE, MAGUKNAK, AZ ÁLLAMPOLGÁROKNAK PEDIG BELSŐ EGYENSÚLYUK ÉS A TÁRSADALOMBAN ELFOGLALT HELYÜK MEGSZILÁRDÍTÁSA ÉRDEKÉBEN VAN SZÜKSÉGÜK. A CIVIL GONDOLKODÁS KÖZPONTJÁBAN AZ ÉRZŐ, CSELEKVŐ, GONDOLKODÓ, TÁRSAS KAPCSOLATOKAT IGENYLŐ EMBER ÁLL. EGY TÁRSADALOM DEMOKRATIZMUSÁNAK FOKMÉRŐJE IS, HOGY HOGYAN VISZONYUL EZEKHEZ A KEZDEMÉNYEZÉSEKHEZ. A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÜL EGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY, MELY A MAGA ESZKÖZEJVEL IMMÁR TIZENHARMADIK ESZTENDJE TELJESÍTI VÁLLALT HIVATÁSÁT: A VÁROS KIEMELKEDŐ SZEMÉLYISÉGEINEK ELISMERÉSÉT ÉS AZ ÉRTÉKET HORDOZÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK TÁMOGATÁSÁT. A DÉMÁSZ RT. VEZÉRIGAZGATÓJAKÉNT ÖTÖDIK ÉVE VESZEK RÉSZT AZ ELNÖKSÉG TEVÉKENYSÉGÉBEN, ÉS GYAKORLATI TAPASZTALTAIM RÉVÉN MEGERŐSÍTHETEM MINDAZT, AMIRŐL KORÁBBAN ÍRTAM: HASZNOSNAK ÉRZEM, AMIT CSINÁLUNK, JÓ ÉRZÉST OKOZ, AZ EGYMÁS KÖZTI KAPCSOLATAINKAT A KÖLCSONÓS TISZTELET, A MÁSIK ÉRVEINEK, ÉRTÉKEINEK ÉS ÉRDEKEINEK FIGYELEMBEVÉTELE JELLEMZI. KIVÁLÓ KURÁTORAINK – KÖZTÜK TUDÓSOK, MŰVÉSZEK, ÚJSÁGÍRÓK – ÖNZETLENÜL, MINDEN ELLENSZOLGÁLTATÁS NÉLKÜL TEVÉKENYKEDNEK ÉS ADJÁK MEG DÖNTÉSEINK HITELESÉGÉT ÉS RANGJÁT. A TÁMOGATÓK ANYAGI SEGÍTSÉGE MELLÉ ŐK TESZIK AZT AZ ERKÖLCSI ÉS SZELLEMI TÖKÉT, AMELY MEGSOKSZOROZZA AZ ALAPÍTVÁNY HATÁSÁT. RANGOT ADNAK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYNAK AZOK A NAGYSZERŰ SZEMÉLYISÉGEK IS, AKIKRE DÍJAZOTTJAINKKÉNT LEHETÜNK BÜSZKÉK. VÉGIGNÉZVE AZ 52 NEVET – SAJNOS TÖBBEN MÁR NINCSENEK KÖZÖTTÜNK – MEGERŐSÖDIK BENNEM: MENNYI SZELLEML, MEKKORA TUDÁS ÉS ÉRTÉK, HÁNYFÉLE SZÍNES EGYÉNISÉG GAZDAGÍTJA SZEGEDET. ÖRÖM, HOGY ÉSZREVESSZÜK, HOGY ÉSZRE VEHETJÜK ŐKET. KÖTELESSÉGÜNK EZT MEGTENNÜNK. A VÁROS ÁLTALUK NYER SZELLEMLISÉGET, KISUGÁRZÁST ÉS TEKINTÉLYT, ODA KELL FIGYELNI TETTEIKRE ÉS SZAVUKRA. TALÁLHATÓ KÖRÜKBEN TUDÓS, MŰVÉSZ, EGYHÁZI SZEMÉLYISÉG, IPAROS, KÖZGAZDÁSZ, ORVOS, MÉRNÖK ÉS TANÁR – HIVATÁSUK SZERINT SOKFÉLÉK. EGY VALAMIBEN VISZONT KÖZÖSEK: SZEGEDÉRT NEMCSAK HIVATALBÓL TETTEK ÉS TESZNEK, HANEM GONDOLKODÓ, ÉRZŐ, CSELEKVŐ ÉS FÜGGETLEN CIVILKÉNT IS.

A fődjjas:

BODOSI MIHÁLY
idegsebész

E

zer okom lenne rá, hogy elfogult legyek, megpróbálok mégis tárgyilagos maradni, tudásának, rátermettségének garanciajegyét tizennyolcadik esztendeje hordom fejemen, mégse szeretnék senkiben kedvet ébreszteni rám, hogy megfeküdjé műtőasztalát. A Teremtés Könyvébe nyúl bele szinte naponta, és kiigazítja benne a sajtóhibát. Számígtattam már, nem is egyszer, dolgos életének minden napjára esik egy téves nyomat. Orvosok serege dolgozik a halál kapujában, ki tudná megmondani, melyikük tesz többet azért, hogy át ne léphessük a küszöbét. Hogy holtig tartó halasztást kapjunk. Tudjuk, a vakbélgyulladásba is bele lehet halni, de a kormányművet megjavítani a laikus előtt mégis más. Erősen erdélyi íze van vezetéknevének.

„Édesapám Báróiról származik, a szomszéd község Bodos. Amikor a magyar családok nevet kaptak, a legegyszerűbb megoldást választották: aki Bodosról jött, az Bodosi. Én már Pécsen születtem, de a háború után, amikor apám hazajött hosszúra nyúlt hadifogságából, már csak Magyarországon kaptam körzetorvosi állást. Ott kezdtem az iskolát, együtt járt az alsó tagozat. Át tudtam élni a Móra-féle Kincskereső kisködmön lélekmarkoló minden szépségét. Emlémem ebből a faluból, hogy az orvoslak hosszú folyosóján tanultam meg biciklizni. Ha Pécsről Kaposvárra megyek, mindig elvezet az utam a ház előtt, de később soha nem jártam benne... Akik már egyetemi éveik alatt jelentős pályázati sikereket értek el, előállás-elosztásban részesülhettek. Ott mondták az épületes mondatot, azt hogy a megélhetéshez cipóra is szükség van. Olyan állásokat osztottak, amelyekhez Magyarország térképét is elő kellett vennünk. Még mindig dolgozott bennem a sebészi beütés, a pécsi régióban kerestem helyemet. Cselédkönyvesként a belgyógyászati gyakorlatot a kaposvári kórházban végeztem, de akkoriban ott ideggyógyászból volt kevés. Amikor a gyermekgyógyászat három hó-

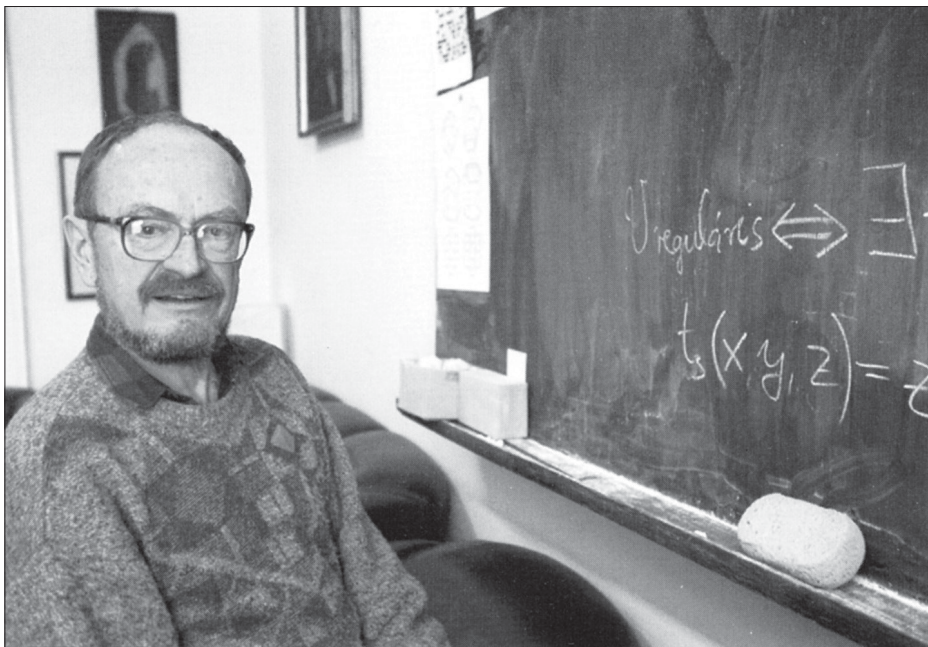
napja jött, akkor is kölcsönkérték az ideggyógyászatra... Nappal operáltam, éjszaka meg az idegrendszeri kórbonctant műveltem. Elment a klinikáról a neuropatológia vezetője, egyetlen hadra fogható ember én voltam, engem nevezetek ki utódjául.

Szó volt róla, hogy Mérei professzor átjön ide Szegedre, és engem is magával hozna. Petri Gábor elvezetett bennünket a Libalegelőre is, és érzékletes szavakkal ecsetelte, hogy itt épül majd föl a 400 ágyas II. számú Sebészeti Klinika. Több mint tíz évvel később, amikor valóban ide jöttem, ugyanez a szózat hangzott el, de már akkor bele is kezdtek.

Akit operálni kell, azt meg kell operálnunk. Emberi és szakmai kötelességünk. Sokáig csak a műtét jöhetett szóba egyetlen megoldásként. Szerencsénkre egyre több választási lehetőségünk van a konzervatív kezelésnek számító módzatok között. A sebész kenyere a kés, de erre is érvényes az ige: nemcsak kenyérrel él az ember. Mérlegelnem kell melyik hozhat jobb eredményt, és a kínálkozó legjobbat kell választanom.

Sokszor sűrget az idő. Rosszindulatú daganat esetében fenyeget a szétszóródás veszélye. Érproblémáknál az agyvérzés. Ezt mindet figyelembe kell vennünk, de így se egyetlen eszköznünk a műtét. Ismétlem azonban, akit meg kell operálnunk, azt meg kell operálnunk... Az áthidaló műtétek bizonyos fajtáit – bypassnak mondja ezt is a szakma – mi tanítottuk meg a nyugati államokban is. A moya-moya-műtétből is mi végzünk talán legtöbbet. Rutinból ezeket a műtéteket nem lehet végezni. Mindegyikre külön föl kell készülnöm, mert minden agyban található meglepetéseket. Ha örömet lelem a munkában, és vele használni is tudok, akkor kötelességem a lehető legtöbbet dolgoznom, és erre vezetnem a munkatársaimat is.

Hatalmasat fejlődött azóta a tudomány, de szerintem azokra a tapasztalatokra ma is szükség van. Arra például, hogy daganatok esetén az ép szövetig el kell jutnunk, hogy a baj megszűnjön, de az ép szövetbe nem vágunk bele. És itt vannak új lehetőségként az endoszkópos műtétek. Egy vékonyka kis cső, benne az optikai rendszer, hogy mindent láthassunk, és egy úgynevezett munkacsatorna is van benne, amelyen át eszközöket lehet bejuttatni a daganatokhoz. Mintát vehetünk belőlük, vagy el is távolíthatjuk azokat. A műtét így kevésbé terheli meg a beteget. Szeretném, ha mindennel tisztában lennének. Az embert operáljuk, nem a betegséget. Ahogy én annak idején az első szakvizsgámat ideggyógyászatból tettem le, szeretném, ha minden kollégám is ezt tenné. Meg kell ismerünk minden bajt a lehető legtöbbet, mielőtt nekimegyünk a késsel. A patológia is hasznos lenne, bár egyre kevesebb rá az alkalom és az idő... Amikor életről és halálról van szó, igen kicsi szempont a bizalmatlanság. Úgy tapasztalom, inkább segítségnek veszik. A kényszerű klinikai gyakorlat egyébként úgy hozta, hogy a lehető legtöbb vizsgálatot ambuláns kezelés keretében végezzünk el. Minden egyes betegről tudok egyébként akkor is, ha nem én vizsgáltam meg, és a műtétet se én végzem el rajta. Az előzményeket is ismerem, és a következményekről is tudnom kell. Ezt a célt szolgálja a vizit is.”

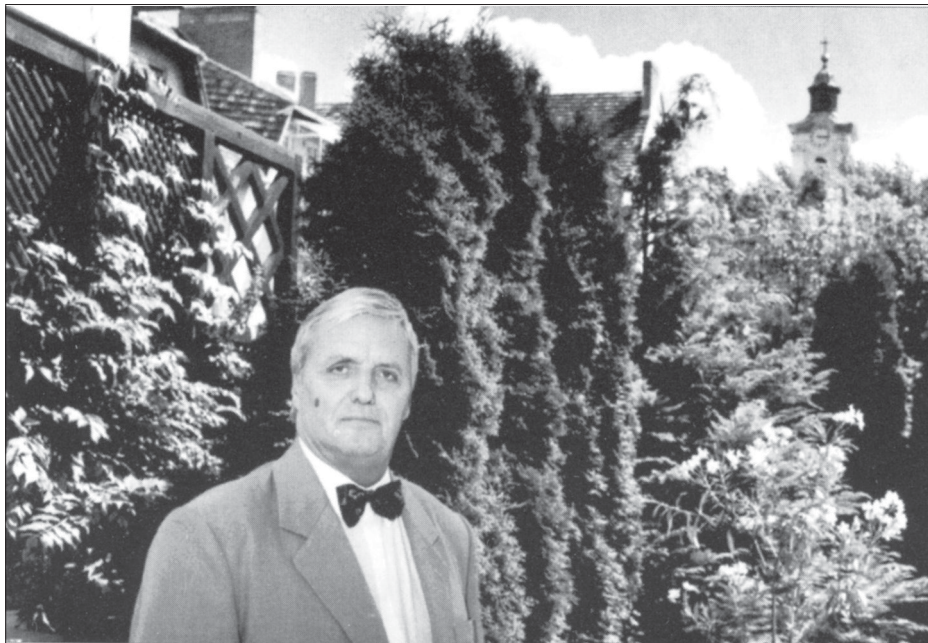
Tudományos Kuratórium díjazottja:

CSÁKÁNY BÉLA
matematikus

Tizenhét-tizennyolc évesen hét pálya versengett bennem. A történelem-földrajz szakos tanári, a vegyész, a jogász, az orvosi, a matematika-fizika szakos tanári, a műszaki tisztí és a geológusi. S bár fölvettek Debrecenbe vegyésznek és jogásznak is Szegedre, szegénység okán nem tudtam elkezdni tanulmányaimat. Egy év után már matematika-fizika szakos voltam, de jöttek a hadsereg agitátorai, menjünk Szentendrére, az új hadseregnek jól képzett hadmérnökökre van szüksége. Az egészségügyi vizsgán derült ki, hogy színtévesztő vagyok, így vissza Szegedre. De két hetet kihagytam, s úgy éreztem, a hiány pótolhatatlan. Elmentem a tanulmányi osztályra, hogy beiratkozzam a geológus szakra (annyira megtetszettek kollégiumi szobatársaim geológiai tárgyú képeskönyvei, hogy felélesztették bennem régi vágyaimat). A tanulmányi osztály vezetője – aki történetesen Kalmár László professzor felesége volt – előkereste a dokumentumokat, rám nézett és szigorúan azt mondta: “Sajnos, magának minden felmérő dolgozata jeles!”, így maradtam matematikus hallgató. Félévvel később az egyetemisták Schweitzer Miklós országos matematikai emlékversenyén a feladatok legnagyobb részét nem értettem, de amit megértettem, meg is oldottam. Harmadévesen – amikor Szász Gábor, a későbbi neves műegyetemi tanár tanította az elemi matematikát -hozzájutottam a Kürschák József emlékverseny három feladatához, aminek érdekessége az volt, hogy időre kellett megoldani. Én – igaz, a művészet a tudománnyal. A matematika annyira speciális tudomány, hogy más tudományok kénytelenek használni eredményeit, módszereit. Ez a matematika valósága.

Van olyan érzésem, hogy a matematika a kulturális antropológia része. Ezzel a megállapítással – hogy finom legyen – nem kívánok azonosulni egyes posztmodern kutatók elméletével. Az viszont tény, hogy a matematika a világról alkotott hiedelmek egy részével foglalkozik, célja a magunk gondolkodásmódjának minél teljesebb megismerése. Arra keresi a választ, hogy saját gondolkodásunk hogyan írja le a körülöttünk lévő valóságot. Ezt teszi a maga sajátos eszközeivel az író, a képzőművész, a muzsikussal is. S ezen a ponton találkozik a művészet a tudománnyal. A matematika annyira speciális tudomány, hogy más tudományok kénytelenek használni eredményeit, módszereit. Ez a matematika valósága.

Volt egyszer egy műhely. Alapítója Rédei László. 1940-ben Európa híré középiskolai tanárként, a König Gyula-díj friss kitüntetettjeként érkezett az egyetemre, mint a számelmélet tudósa. A következő évben ő írta a javaslatot a König-díjra. Ekkor olvasta el a holland matematikus, van der Waerden híres könyvét az absztrakt algebráról, s munkásságának következő negyven évét e témakör kutatásának szentelte. Tanítványai között olyan neveket találunk, mint Steinfeld Ottó, Szendrei János, Szász Gábor, Wiegandt Richárd. Iskolateremtő matematikus volt, nagyszerű tudós és pedagógus. A hatvanas években paradigmaváltás történt ezen a területen, a kutatások témája az univerzális algebra felé mozdult el. Rédeinek is tetszett ez, de már nem fogott bele. Amikor Rédei Budapestre költözött, rám maradt a tanszék, s negyedszázadon át vezettem. Már első tanítványaim ragyogóan tehetséges fiatalok voltak, akik közül több kiváló matematikus lett. Hadd utaljak csak Gécség Ferenc akadémikusra, Szendrei Agnesre, Szabó Lászlóra, Klukovits Lajosra, az első óráimat látogató Móczig Ferencre, aki az analízis tudósa lett, végül pedig – és elsősorban – Juhász Rozáliára, aki feleségem és unokáim nagymamája. A nyolcvanas évek végén jelent meg az Egyesült Államokban szakterületünk kitűnő monográfiája, mely az unirezális algebra új központjaként említi – Darmstadt, Winnipeg és Honolulu mellett – Szeged nevét. Szólni kell még az elmúlt harminc évben szervezett húsz nemzetközi konferenciáról. Ezeknek szervezésében olyan munkatársunk is volt, mint a nemrégiben elhunyt Pollák György professzor. Konferenciáink nemcsak a tudományterület magas színvonalú szakmai tanácskozásai voltak, hanem hosszú évekig Kelet és Nyugat tudóstalálkozói is. Hát így éltünk a matematika bővületében, a Bolyai Intézetben és Szeged városában.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

NOVÁK ISTVÁN
építész

Novák István építész mérnök szentesi, szegedi és budapesti iskolai évek után 1961-ben szerezte meg építész mérnöki diplomáját. Tervezőként, majd vállalati főépítészként 28 évig Szegeden a CSOMITERV-nél dolgozott, majd 1990-ben önálló építész irodát hozott létre. 1988-tól Szarvas, majd 1995-től Szeged város főépítésze.

Az iskolatervezési feladatai mellett a komplex környezet alakítás igényével, a sajátos alföldi építészeti kultúra továbbfejlesztésével épülnek középületei, lakóházai elsősorban Békés, Bács-Kiskun és Csongrád megyében.

Munkája elismeréseként 1980-ban Békés Városért, 1989-ben Mezőberény Városért kitüntetés, 1988-ban Békés Megye Építészeti Díját kapta meg. Két alkalommal részesült a Csongrád megyei Alkotók Díjban (1977 és 1981.), 1995-ben munkásságáért fogadott városa, Szeged Pro Urbe Díjjal tüntette ki. A komplex környezet alakításra törekedve munkát során mintegy félszáz szobrásszal, festőművésszel és iparművésszel dolgozott együtt (Pusztaszer Történelmi Emlékpark, Szeged Továbbképző Központ, Orosháza, Siófok, Balatonfüred posták, Baja középületek, Orosháza és Mezőberény városközpont). Munkássága kiemelkedő feladatai voltak a szlovákiai Ajnácskőre (1991.) és a romániai Brassóba (1995.) tervezett templomai.

Országos pályázat első díjasaként 1988 és 1996 között több alkalommal is lehetőséget kapott önálló szabadtéri emlékművek tervezésére. Városi főépítészként végzett munkáját is elismerték. 1997-ben Szegeden Lecher Lajos emléklakettet és 1998-ban Szarvason Közszolgálati Díjat vehetett át. 1998. szeptemberében a Műegytemen kiemelkedő művészeti teljesítménye elismeréseként – nyilvános kiállítás és építészeti hitvallása ismertetése után – DLA mesterfokozatot érdemelte ki. 2001-ben Térérzések, életterek címmel több szerző tollából könyv jelent meg munkásságáról. 2001. szeptember 8-án Rudolf Schuster szlovák köztársasági elnök az ajnácskői templom (Szlovákia) tervezéséért „A Szlovák Köztársasági Elnök Érdemrendjével” tüntette ki.

„Korai séta a Tímár utcától a Városházáig mindennapi szembesülés negyed órában az elvégzett és elvégzendő munkával. És ki hinné, innen belátható az egész város. Múltja, jelene és jövőjének egy időszak is. Sőt, távolabbra is látni. Mindazon városra rá lehet látni, ahol egy saját tervezésű házban reggeli viharait éli egy család; az iskolákra, ahol élhetők és élvezhetők a tanulóévek; a templomra, ahol most teszik a friss virágokat az oltár mellé; a terekre, ahol kanyarognak a zsúfolt buszok, de ha a fázósan munkába sietők rápillantanak a tér szobrára, megmelegszik a szívük és szebb lesz a napjuk. Innen, a Tisza partjáról a szlovákiai Ajnácskőig és a romániai Brassóig is ellátni, s a recehártyán fölsejlenek a templomok büszke körvonalai. Aki házat épít, hazát gyarapít; aki iskolát épít, az a jövőnek tesz szolgálatot; aki templomot épít, az a megtartó hitet erősíti. Aki mindhármát, az az emberiséget szolgálja. Lám, milyen tágas ez a tér, a Tímár utcától a Városházáig. S a Tisza-parton hogy nyílik a tér, sűrűsödik az idő! Csak ne lenne néha olyan huzatos ez a rakpart!”

(Szeged, 2002)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

CERNUS SÁNDOR
kultúrdiplomata

*A*z algyői születésű (1950. március 21.) Csernus Sándort élete két városhoz köti: Szegedhez és Párizshoz, Szegeden végezte a középiskolát, itt szerzett 1975-ben történelem-francia szakon tanári diplomát, majd a végzést követően a József Attila Tudományegyetemen dolgozott különböző beosztásokban. Jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a Középkori Egyetemes Történelmi Tanszék docense. Franciaországi tevékenységét 1981-ben a Lioni Jean Moulin Egyetemen kezdi magyar lektorként, később az angersi egyetem vendégoktatója, majd Párizs követségébe. 1990 és 1994 között a Párizsi Magyar Intézet oktatási és kulturális titkára, majd tíz éves szegedi egyetemi tevékenység után 1999-től a Párizsi Magyar Intézet igazgatója, a párizsi magyar nagykövetség első tanácsosa. Oktatási és kulturális titkárként a köz- és felsőoktatási, különös tekintettel az egyetemközi kapcsolatok felelőse. Intézetigazgatóként a franciaországi magyar kulturális évad egyik fő szervezője.

Csernus Sándor Franciaországban, Párizsban Magyarországot a magyar felsőoktatást és kultúrát képviseli, ugyanakkor mindezt hangsúlyozottan szegediként teszi. Elévülhetetlen érdemei vannak a hallgatói ösztöndíjprogramok kidolgozásában, az oktatói-kutatói kapcsolatok fejlesztésében. Kezdeményezője számos konferencia-meghívásnak, amelyek a szegedi felsőoktatásban tanulókhöz és oktatókhoz érkeznek. Társszerkesztője 12 szegedi kutató kollektív tanulmánykötetének, amely Párizsban és Szegeden egyidőben jelent meg. Szegedi művészek, művészeti csoportok, írók, újságírók, muzeológusok párizsi bemutatkozási feltételének aktív szervezője, figyelme egyformán kiterjed az előadóművészetekre, a képzőművészetre és a népművészetre.

Csernus Sándor egy időben van jelen Szegeden és Párizsban. Megbízatását a magyar kultúra szolgálatának tekinti. Mindezt nagyvonalúan, elegánsan teszi, miközben mindannyiszor megvillantja lokálpatriotizmusát. Ugy szegedi, hogy európai.

A magyar kultúra nemzetközi hálózatát még a két világháború között gróf Klebelsberg Kuno kultuszminiszter indította útjára. Elsők között a római és a párizsi intézetek kezdték meg munkájukat. Mára kialakultak a magyar kultúra fellegrái. Európában van az intézetek döntő többsége. Mint egy beszélgetés során Csernus Sándor elmondta, a nemzetközi struktúra három kategóriában létezik. Collegium Hungaricum típusú intézetek valamennyi tevékenységi körrel foglalkoznak. Vannak olyan intézetek, amelyek döntően kulturális központok, s akadnak olyanok, melyek egy-egy adott terület szervezését látják el. Collegium Hungaricum – a legfrissebb szabályozás szerint – Rómában, Bécsben, Berlinben, Párizsban és Moszkvában működik. Gyakorlatilag mindegyiket másként hívják: A római Akadémia, a bécsi Collegium, a berlini Magyar Ház, párizsi Magyar Intézet. Az ilyen Collegium Hungaricum típusú intézmények a kulturális tevékenység széles körét reprezentálják, s oktatási és kutatási feladatokat is vállalniuk kell. A struktúrán belül mindegyik intézetnek vannak speciális jellemzői. Attól függően, milyen hagyományokkal, egyedi feladatokkal rendelkeznek. Nyilván más a helyzete és feladata a bécsi intézetnek, ahol jelentős számú ösztöndíjast tudnak fogadni és a hungarológiai kutatásoknak kitüntetett szerep jut. Hasonló a helyzet Rómában is. A párizsi intézet némileg másként építkezik. A jelenlegi Párizsi Magyar Intézet olyan Collegium Hungaricum, amelyeknek legfontosabb tevékenysége a kutatások, a különböző kulturális és tudományos programok szervezésében, előkészítésében, kiadványok megjelentetésében ölthet testet.

20 03

*M*EGLEHETŐSEN FURCSÁN ÉRZEM MAGAM, HISZEN SZINTE MINDEN SZEREPEBEN VOLTAM MÁR JELEN A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY DÍJKIOSZTÓ GÁLAMŰSORÁN. VEZETTEM A MŰSORT, ÉNEKELTEM, MONDTAM VERSET – ÉS HA EMLÉKEZNEK – VEZÉNYELTEM A SZEGEDI SZIMFONIKUSOKAT. LEHETTEM A LEGHÁLÁSABB SZEREPEBEN IS, HISZEN 1991-BEN UGYANEZEN A SZÍNPADON VETTEM ÁT AZ ALAPÍTVÁNY FÖDÍJÁT. SOROS ELNÖKKÉNT ÜNNEPI SOROKAT VISZONT SOHA NEM ÍRTAM, ÉS MÉG CSAK NEM IS GONDOLTAM ARRRA, HOGY EZ ELŐFORDULHAT MOST EZ A FELADATOM, ÉS EZT IS TISZTA SZÍVBŐL, ÖRÖMMEL TESZEM, HISZEN SZÁMOMRA IS, MINT MINDEN EDDIGI SOROS ELNÖKNEK MEGHISZTELEŐ, HOGY EGY ÉVEN ÁT VEZETHETTEM A VÁROS EGYIK LEGRANGOSABB CIVIL SZERVEZETÉT. FEJLEMELŐ ÉRZÉS, HOGY A DÍJKIOSZTÓ GÁLAMŰSORON KÖSZÖNTHETEM ÖNÖKET, ÉS MINDENEKELŐTT AZOKAT A KIVÁLÓSÁGOKAT, AKIK EBBEN AZ ÉVBEN ÁTVESZIK AZ ALAPÍTVÁNY DÍJAIT. HELYZETEM ANNYIBAN IS EGYEDI, HOGY AZ EDDIGI SOROS ELNÖKÖK VALAMENNYIEN A GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI VILÁG JELES KÉPVISELŐI VOLTAK, JÓMAGAM PEDIG AZOKAT A MŰVÉSZEKET KÉPVISELEM, AKIKÉRT – TÖBBEK KÖZÖTT – A SZEGEDÉRT, ALAPÍTVÁNYT KÖZEL MÁSFEÉL ÉVTJZEDE LÉTREHOZTÁK. MINDEZEBŐL FAKADOÁN LEHETEK ABSZOLÚT SZUBJEKTÍV, MITŐL JÓL MŰKÖDŐ SZERVEZET A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY, ÉS MITŐL VÁLT ÜNNEPPÉ AZ ALAPÍTVÁNY DÍJKIOSZTÓ GÁLAMŰSORA? A VÁLASZ OLYAN EGYSZERŰ, HOGY SZINTE AZ A FURCSA, HOGY NEM MŰKÖDIK MINDEN VÁROSBAN EGY-EGY ILYEN CIVIL SZERVEZET. A KULCS SZÓ AZ ÖSSZEFOGÁS, AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS.

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY TÁMOGATÓI, AZ ELNÖKSÉG, A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG ÉS A KURATÓRIUMOK TAGJAI NAGYON KÜLÖNBÖZŐ EMBEREK. MÁR AZ ÉLETHELYZETŰK, KÜLÖNBÖZŐ A HIVATÁSUK, ELTÉRŐEK A POLITIKAI NÉZETEIK, MÉGIS TUDNAK EGYET AKARNI. KÉPESEK EGYÜTTMŰKÖDNI A VÁROS TUDOMÁNYOS, MŰVÉSZETI ÉLETÉÉRT; EL TUDJÁK FOGADNI MÁSOK IGASZSÁGÁT IS, NEM AKARNAK KIREKESZTENI, AZ EREDMÉNYEK KÖZÖSEK. NINCSENEK VITÁINK? VANNAK BIZONY, NÉHA SZENVEDÉLYESEK. DE NINCSENEK MI ÉS ŐK, NINCSENEK JÓK ÉS ROSSZAK, HANEM MI EGYÜTT VAGYUNK EGY KÖZÖSSÉG, AZ ALAPÍTVÁNYT IRÁNYÍTÓ ÉS A DÖNTÉSEKET HOZÓ TESTÜLETEKBEN A VEZÉRIGAZGATÓ, A BANKÁR AZ IRODALMÁR, A ZENETUDÓS, A VÁLLALKOZÓ, A TÖRTÉNÉS, A GENETIKUS ÉS AZ ÚJSÁGÍRÓ SZAVA UGYANANNYIT ÉR, MINDENKI A MAGA LEHETŐSÉGEIT ÉS ÉRTÉKEIT TESZI HOZZÁ. A VÁROS GAZDAGÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ CSELEKVÉSHEZ MI NEM BETARTUNK EGYMÁSNAK, HANEM MEGTARTJUK EGYMÁST ÉS AZ EGYMÁSNAK ADOTT SZAVUNKAT. NEM HISSZUK TERMÉSZETESEN AZT, HOGY MI FORMÁLJUK A VÁROST, CSAK AZT GONDOLJUK, HOGY LÉTŰNKKEL ÉS MŰKÖDÉSŰNKKEL HOZZÁJÁRULUNK EGY ÉRTÉKEIT MEGBECSÜLŐ, NORMÁLISAN MŰKÖDŐ VÁROS MEGTEREMTÉSÉHEZ. ILYEN ÉRTÉKNEK ÉREZZÜK AZ ÉVRŐL-ÉVRE VISSZATÉRŐ DÍJAINKAT. EZEKET GÁLAMŰSOR KERETÉBEN ADJUK ÁT, EZÉRT KÉSZÜLÜNK RÁ IZZALOMMAL, ÉS IGYEKSZÜNK MINDEN ALKALOMMAL, OLYAN MŰVÉSZEKET MEGNYERNI, AKIK A MAGYAR KULTÚRA ÉLVONALÁT REPREZENTÁLJÁK. ÉZ AZÉRT IS KÖTELESSÉGÜNK, MERT AKIKÉRT A DÍJÁTADÓ GALA SZÓL, SZEGEDÉRT REPREZENTÁLJÁK.

A DÍJAZOTTAK PÉLDÁJA CÁFOLJA AZT A KÖZMONDÁST, MISZERINT „SENKI SEM LEHET PRÓFÉTA A SAJÁT HAZÁJÁBAN”. KITŰNTETETTJEINK ITT ÉLNEK, ALKOTNAK KÖZÖTTÜNK, TELJESÍTMÉNYÜNK KÖZISMERT. HA VÉGIGMENNEK A VÁROS UTCÁIN, ISMERŐSKÉNT ÜDVÖZLIK A SAKKNAGYMESTERT, A TUDÓST, A KÖLTŐT, A NÉPMŰVELŐT. KÖZÜLÜNK EMELKEDNEK KI, AMIÉRT NEM IRIGYEK, HANEM HÁLÁSOK VAGYUNK. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY DÍJAI É HÁLÁT ÉS ELISMERÉST HIVATOTTAK KIFEJEZNI.

GREGOR JÓZSEF
soros elnök

89

A fődíjas:

LÉKÓ PÉTER
sakknagyemester

Az 1979-ben Szabadkán született és 1981 óta Szegeden élő Lékó Péter ma a világon az egyik legismertebb és elismertebb magyar és szegedi, aki magyarságát és szegediségét minden alkalommal büszkén hirdeti. Sakkozói pályafutása tüneményes. 1994-ben ifjúsági világbajnok, és tizennégy évesen a világ legfiatalabb nagymestere. Az elmúlt közel egy évtizedben sorra nyeri a nemzetközi mestertornákat. Ezek közül kiemelkedik az 1999-es bordói Grand Prix és a dortmundi verseny megnyerése, 2000-ben Isztambulban legyőzi páros sakkmérkőzésen a FIDE világbajnok Alexander Halifmant. Eddigi pályafutásának legfényesebb éve 2002: győzelem a dubai világbajnokságon, majd Dortmundban a világbajnok jelöltek versenyének megnyerésével jogot szerez arra, hogy ő legyen a világbajnok kihívója. A világbajnoki párosmérkőzésre ebben az évben kerül sor, magyar férfi sakkversenyző eddig a szintig, a világbajnoki cím megnyerésének lehetőségéig még soha nem jutott el. Lékó Péter nemcsak egyéni sikerekre törekszik. Évek óta a magyar férfi sakkválogatott elsőtáblás játékosa, vezetésével lett ezüstérmes a magyar csapat az 1999-es Európa Bajnokságon és tavaly a sakkolimpián. Lékó Péter mellett, hogy szupertehetség, ízig-vérig mai fiatalember. Rendszeresen focizik a Délmagyarország kispályás csapatában, szereti a zenét, a természetet.

Bár élete jelentős részét felkészüléssel, versenyeken és külföldön tölti, körünkben, szegediek között nőtt fel. Itt lett reménységből sikeres ember, akinek tehetsége melletti szorgalma, kitartása példa lehet minden fiatal számára.

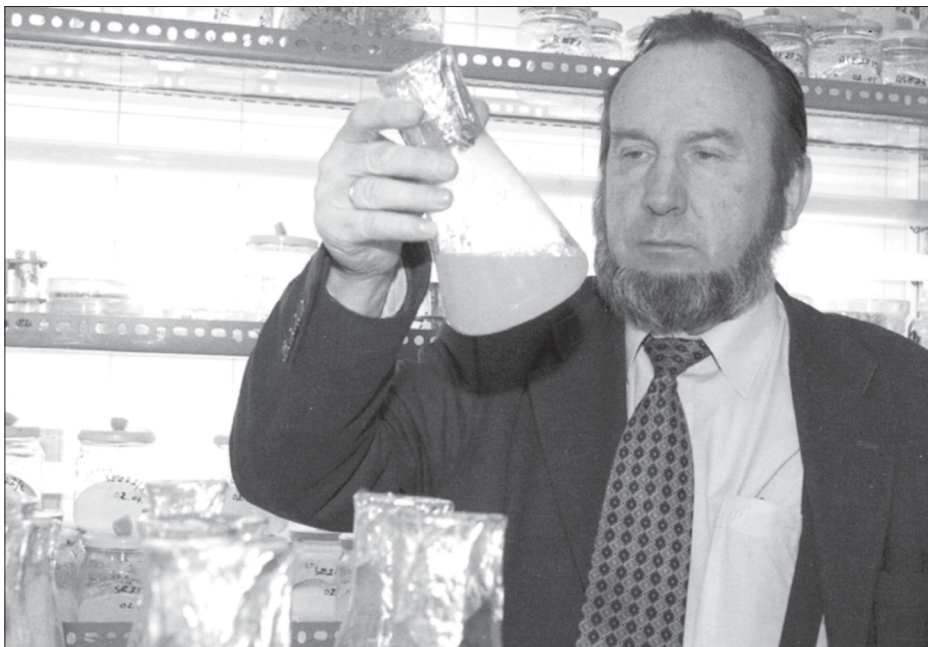
Lékó Péternek, ami nem sikerült 12 évesen, azt két év késéssel elérte, s még így is ő lett minden idők legfiatalabb nagymestere, miközben ifjúsági világbajnoki címet is nyert. Megkezdődött a nagy menetelés. A világ minden részéből érkeztek a meghívások, a sakkvilág egyszerűen Lékó-lázban égett. Győzött Dániában, Kolumbiában, Kubában nemzetközi mestertornákon, de Michael Rogers, ausztrál sakkmeister meghívta Shore Innbe is a 163 sakkozót felvonultató Australian Open Chess Championship sakkversenyre, ahol az előkelő második helyen végzett.

Lékó Kramnyik elleni világbajnoki döntő mérkőzésére a tervek szerint még az idén nyáron sor kerül. Biztató, hogy a klasszikus időbeosztással játszott partikban a szegedi nagymester még nem kapott ki Kramnyiktól. A másik ágon, a FIDE-én, Kaszparov és Ponomarjov feszül majd egymásnak, a győztesek pedig ezután játszanak az egyesített világbajnoki címért. Lékó Péter teljesítménye már eddig is végérvényesen a valaha élt legnagyobb magyar sakkozó közé emeli. Még a két világháború között Maróczy Géza lett volna esélye arra, hogy kihívja az aktuális világbajnokot, Capablancát, ám pénzfedezet híján a páros meccs nem jöhetett létre. A közelebbi múltban Portisch Lajos és Ribli Zoltán jutott a Lékóhoz mérhető magasságokba, a legjobb négy közé, de a férfi sakkozásnak magyar világbajnoka mindeztideig még nem akadt.

Első számú nagymesterünk pályafutásában döntő fordulatot jelentett, amikor edzéseinak irányítását apósa, Arshak Petroszjan vette át. Az örmény válogatott sikeres kapitánya, Tigran Petroszjan egykori tanítványa, majd szekundánsa, többek között Anatolij Karpov tréner is, új sakkszemlélettel keményebb munkára ösztönözte Pétert. A lassan alakuló, de jóval bonyolultabb repertoár, az új megnyitási rendszerek kezdetben nem hoztak látványos eredményt, a megváltozott stílus áldozatot is követelt. Arshak csak a nélkülözhetetlen információk megszerzésére, illetve a kidolgozott változatok ellenőrzésére engedte bekapcsolni a számítógépet, az elemző készség fejlesztése került a figyelem középpontjába. Mindemellett komoly fizikai felkészülés is folyt, a versenyeken pedig fokozottan kellett kockázatokat vállalnia a nyereség érdekében. Lékó Péter tehát új útra lépett. Az após Arshak megtanította őt újra hinni önmagában, az ifjú felesége Szofi, akit Péter korábban Dortmundban ismert meg, igazi társa örömben és bánatban.

„Sajnálattal olvastam a híreket, hogy Szeged csődközeli állapotba került, éppen ezért gondolni sem mertem arra, hogy ebben a helyzetben anyagilag is támogatni fognak. Köszönöm az önkormányzatnak, hogy ezzel az összeggel elősegítik felkészülésem a világbajnoki döntőre.”

(Szeged, 2003)

Tudományos Kuratórium díjazottja:

DUDITS DÉNES

növénygenetikus, akadémikus

A mosonmagyaróvári születésű Dudits Dénes több mint három évtizede, 1970 óta él Szegeden. A Gödöllői Agrártudományi Egyetemen diplomázó, majd a növénygenetika területén előbb egyetemi, majd kandidátusi, később nagydoktori címet szerző fiatal kutatót a Szegedi Biológiai Központ vonzza Szegedre, majd ad életének új perspektívát. Vendégkutató Kanadában, vendégprofesszor Bostonban. Cambridge-ben és a Harvardon, és ekkor már a Szegedi Biológiai Központ és a szegedi tudomány nagyköveteként teszi mindezt. 1990-től akadémikus.

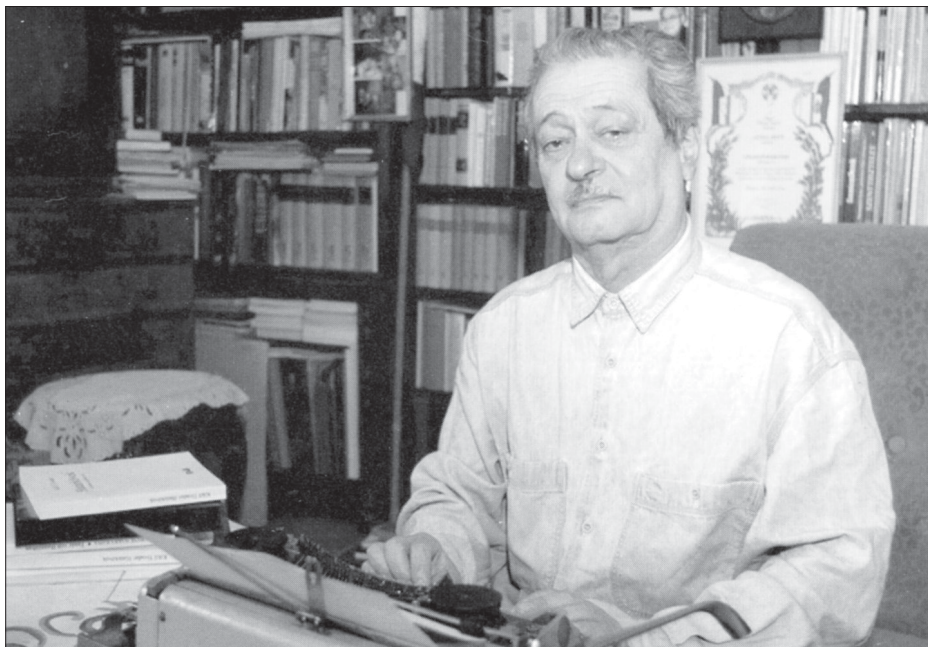
Fő kutatási területe a növénybiológia, ezen túl is a növényi molekuláris és sejtbiológia, valamint a géntechnológia alkalmazása az agrár-biotechnológia területén. Jelenleg kiemelten foglalkozik a növényi gének izolálásával. Dudits akadémikus tudományos szervező és vezetői tevékenysége is kiemelkedő. Tíz éven át vezette a Szegedi Biológiai Központ Növénybiológiai Intézetét, 1997 januárjától a központ főigazgatója. Tudósként igazi komoly szerepe van abban, hogy a Szegedi Biológiai Központ meg tudott maradni a kutatások nemzetközi élvonalában. Aktuális nagy terve, álma is Szegedhez kötődik: kidolgozója és összefogója a Szegedi Biopolisz koncepciónak. E koncepció a hazai és nemzetközi élettudományi aktivitások és a biológiai tudomány egyik fellegvárává tehetné Szegedet.

„Bevallom, nem tudtam, hogy hova jövök. Azzal tisztában voltam, hogy alapítanak itt egy intézetet, de főleg az lebegett a szemem előtt, hogy munkát és lakást kínáltak. A gödöllői szegényes albérlet után ez ajándék volt számunkra. Első gyermekünk, kislányunk akkor már megszületett. Feleségem ugyan még tanult, de nem sokat gondolkodtunk. Nem vesztettünk semmit: párom Szegeden szerezte meg a diplomáját, és két fiunknak már ez a város lett születési helye. Unokáim tősgyökeres szegediek: alóvárosi lakosként példamutatóan beszélnek ő-zős tájszólásban.”

„A búza szövettenyésztési labor megszervezése révén szerzett tapasztalatoknak köszönhetően elnyertem egy kanadai tanulmányutatót. Új szemlélettel és új módszerekkel fölvertezem tértem haza, melyeket fölhasználhattam a Magyarországon ismertté vált génszűrészet növényi alkalmazásában. A génszűrészet Bostonban, a Harvard egyetem vendégprofesszoraként tanultam meg, két év alatt. Az 1980-as évek elejétől ezáltal teljesen új terület nyílt meg az SZBK-beli kutatások előtt: a növényi gének izolálása és a transzgenikus növények létrehozása.”

„Meggyőződésem, hogy a Szegeden összpontosuló magas szintű élettudományi ismeretek összefogásából rengeteget profitálhat a város. Az én személyes kapcsolatrendszeremben is rendkívül fontos a Gabonatermesztési Kutató Kht-val való együttműködés: hol a kukoricásokkal, hol búzásokkal együtt adunk be közös kutatási pályázatot. Szoros az együttműködésünk az egyetemmel is: PhD-hallgatókat fogadunk, s részt veszünk az oktatásban is. Ezek a kötődések jogosítanak föl arra, hogy megvalósítsuk álmunkat, a szegedi biopoliszt. Abból indulunk ki, hogy Szegeden nagy hagyományai vannak a mezőgazdasággal, élettudományokkal kapcsolatos iparnak. Gondoljunk csak a Pickre, a paprikaföldolgozásra. Ezekből a nagy hagyományokból azonban nem mindig lehet megélni, hacsak nem korszerűsítjük őket. Napjainkban valósággal kínálja magát itt Szegeden csúcstechnológiát jelentő géntechnológia és a genetikai tudás. Ezért javasoltuk, hogy Szeged legyen, ha virtuális módon is, koordináló központja ennek. Itt helyben koncentrálnak a már meglévő élelmiszeripari, klinikai genomikai ismerethalmaz, a Bay Zoltán Intézetben is működő SZBK-labor kutatási eredményeit, szabadalmait is lehetne hasznosítani. Ebben az élettudományi hálózatban sok tradicionális kapcsolat fut össze, ezeket kellene egy rendszerbe összefogni. A városvezetéssel együtt harcolunk a biopolisz megvalósításáért. Jelenleg a kormányzati döntés előkészítésének fázisában vagyunk. Fő érvelünk, hogy ebben a térségben létrehozható egy hightech ipar, de kézenfekvő, hogy ez az itt lévő élettudományi kapacitásra építsen, azaz egy modern, korszerű bioipar alapjait teremtsen meg.”

(Szeged, 2003)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

POLNER ZOLTÁN

költő, újságíró, néprajzkutató

E

ppen 70 éve született Szegeden. Itt szerzett tanári diplomát és tanított a megye több településén, de közel fél évszázada élete és munkássága szülővárosához köti. 1965 és 1993 között a Csongrád Megyei Hírlap munkatársa, mindeközben és azóta is verseket, rádiójátékokat, filmszövegkönyveket, oratóriumokat ír. Versesköteteinek száma közelíti a tizet.

Minden műfajban maradandót alkot, de legkiemelkedőbb része életművének a néprajz és néphagyományok gyűjtése. Az ő műveiben marad ránk az Alföld né nyelvének és néphagyományainak gazdagsága. Tőle tudunk a népi varázslásokról, az őrdöngösségekről, a jövendőmondókról és az ősi mesterségekről legtöbbet. Otthon van a Szegedi Nemzeti Színház színpadán is, ahogy Ő mondja: A színpad egy szál deszkája az enyém is!

Hihetetlen, hogy hetven éves! Nyughatatlan, örökmozgó, szenvedélyes, szókimondó, ma is mindenütt ott van, ahol történik valami. Úgy tűnik, hogy energiája – hál' Istennek – kifogyhatatlan.

Élete nyitott könyv: nem titkol belőle semmit. Siker, kudarc, helyállás, botlás, egy gyönyörű házasság Katona Judit költővel, ez Ő mind egyszerre – Polner Zoltán.

- Hetven éves születésnapodon sokféleképpen köszöntöttek: ünnepi kiadvánnyal, lap-interjúval, rádiós és tévés beszélgetésekkel. Én most egy különleges interjúra kérek. Kérdéseimre versekkel válaszolj! Az utóbbi években egyre többet foglalkoztat a család, a Maros utcai polgári közeg és a titútd. Miért?

Ó, halkuló, édes zenék

Ott ültek mind a teraszon,
egy nyáron vagy egy tavaszon.
Nagy, kinyílt rózsza volt a kert,
a fákon telihold hevén,
a fúvón néma iszonyat,
patkányok és csatormaszag.
Egy nyáron vagy egy tavaszon,
Ott ültek mind a teraszon.

Valaki hosszan csöngtetett.
A szobák kihűlt sírkövek.
Az ajtók mögött szenvedés,
de az a hosszú csöngtetés
ma is keres egy dallamot.
Minden hajnal egy gyertyacsonk.
A szobák kihűlt sírkövek.
Valaki hosszan csöngtetett.

Rég hó lepi a zongorát,
a csontokban terjeng a rák.
Huszonöt éve hallgatok
egy kopott magnószalagot,
a zöld levél, mint gyöngy pereg,
„Késő van. Isten veletek.”
A csontokban terjeng a rák.
Rég hó lepi a zongorát.

ó, halkuló, édes zenék.
Nem mintha én felejténék.
Holdfényben fehér függönyök,
ott látom őket mindenütt,
a tülkörben füst és korom.
Egy kéz árnyéka arcomon.
Nem mintha én felejténék.
ó, halkuló, édes zenék.

(Szeged, 2003)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

É

ORBÁN HEDVIG
népművelő

és a Gyermekház egy és ugyanaz. Az utóbbi neve többször változott, volt Úttörőház, Balázs Béla Gyermekház, és ma Százszorszép Gyermekház, de Orbán Hedvig mindig ugyanaz maradt: Orbán Hédi. Hédi a gyerekeknek, az önkéntes segítőknek, a szülőknek, az egész városnak.

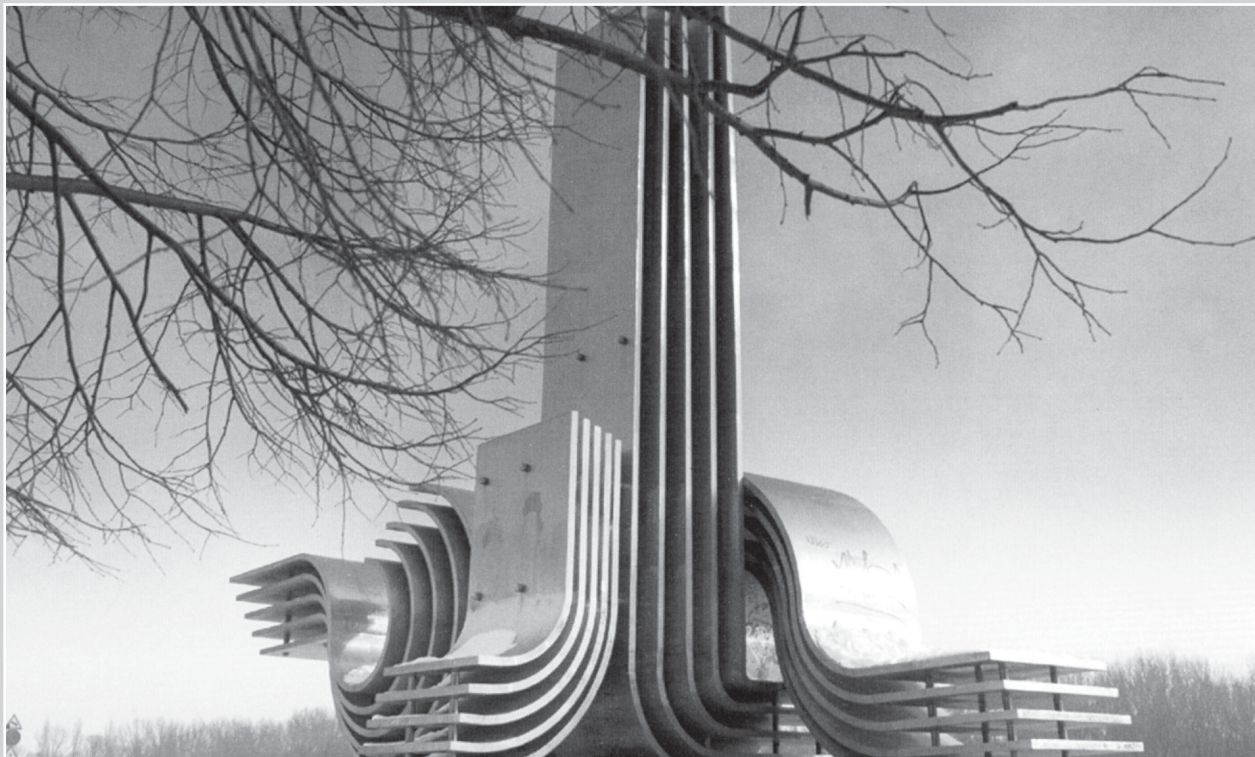
Minden tudását átadhatja, de ha a gondolkodásmódját, az emberszeretetét és a gyermekek iránti alázatát és elkötelezettségét is átveszik a hallgatói, akkor nyernek a legtöbbet.

Pihenve, tétlenül nem látta még senki sem. Most megállítjuk egy percre az időt és Orbán Hédit. A civil város köszönti Őt és mond köszönetet legdrágább kincsünk, gyermekeink nevében is

„Ezt a házat, amelyet most gyermekháznak hívnak 1951-ben alapították, nevét az ismert íróról és filmesztétáról Balázs Béláról kapta. Úttörőházként üzemelt egészen a rendszerváltásig, hasonlóan, mint még számos ilyen intézmény az országban. Tizenegy éves voltam, amikor a szüleimmel Szegedre költöztünk és úgy tizenkettő, tizenhárom éves lehettem, amikor gyerekként először jártam itt. Nyolcadikos koromra már gyakran látogattam az úttörőház által szervezett programokat. Az igazi vonzerőt az jelentette számomra, hogy volt a házban egy úgynevezett „ifjú klub”, amely középiskolásokból, főiskolásokból, egyetemistákból és dolgozó fiatalokból állt. Tagjai minden pénteken találkoztak, maguk szervezték a programjaikat, de aktívan részt vettek az úttörőház által szervezett programok segítségével is. A hétközi, a hétvégi programok, sőt a nyári táborok szervezésében is jelentős szerepet vállaltak. Nagy vágyam volt, hogy ebben a klubban én is részt vehessek, ami később teljesült is, így 1981-85-ig a tagja, majd 1985-87-ig a vezetője lettem...”

Amikor 1992 januárjában megpályáztam a gyermekház igazgatói posztját, még csak huszonöt éves voltam. A pályázatomban is arra törekedtem, hogy azt emeljem ki, amit meg szeretnék valósítani, hogy az új ötleteim, terveim kerüljenek előtérbe. Az eddig benyújtott három pályázat közül mindegyiknél erre törekedtem, hiszen szerintem ezt a szakmát addig érdemes csinálni, amíg az ember mindig meg tud újulni, új ötletekkel tud előállni. Azonban fontos azt is megjegyezni, hogy fiatal korom ellenére a már említett középiskolás évek miatt már rendelkeztem bizonyos mértékű rutinnal.

Mivel az igazgatói teendőim mellett világletemben tanítottam és jelenleg is csak heti két órában tanítok, ezért össze tudom egyeztetni a kettőt. Korábban hat és fél évig tanítottam magyart az alternatív iskolában, majd a Széchenyi Gimnáziumban pedagógia szakos hallgatóknak szabadidő-szervezést, de tanítottam szociális munkát főiskolásoknak, valamint gyerek-közművelődést és jelenleg andragógiát a művelődésszervező tanszéken. Úgy érzem, hogy ez a két tevékenység kiegészíti egymást, hiszen a szervezőmunka és a tanítás is más gondolatokat ad.”

20

04

A CIVIL VÁROS SZELLEMI ÉLETÉNEK TÁMOGATÁSA ÉRDEKÉBEN 15 ÉVVEL EZELOTT LÉTREHOZOTT SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY KIÁLLTA AZ IDŐK PRÓBÁJÁT. AZ ELTELT MÁSFÉL ÉVTIZEDBEN ZAJLOTT LE A RENDSZERVÁLTÁS, MAJD KORMÁNYOK ÉS POLITIKAI ERŐK VÁLTOTTÁK EGYMÁST, AZ ALAPÍTVÁNY MÉGIS MEGŐRIZTE FÜGGETLENSÉGÉT. EZ AZ ORSZÁGBAN EGYEDÜLÁLLÓ JELENSÉG.

NYOLC CÉG SZEREPELT 1989-BEN AZ ALAPÍTÓK KÖZÖTT, AMELYNEK VEZETŐI AKKOR MÉG NEM TUDTÁK, HOGY HAMAROSAN BEKÖVETKEZIK A RENDSZERVÁLTÁS, DE AZT ÉREZTÉK, EGY KÖZÖSSÉG CSAK AKKOR TUD KÖZÖSSÉKKÉNT VISELKEDNI, HA TAGJAI ÖSSZEFOGNAK. A GAZDASÁGI VEZETŐK OLYAN TERÜLETRE KALANDOZTAK EL, AMELY SZÁMUKRA MÁS VOIT, DE ÉRDEKELTE ŐKET, MI TÖRTÉNIK A VÁROSBAN.

AZ ELTELT TIZENÖT ESZTENDŐBEN AZ EGYIK ÉVBEN A GÁLAMŰSOR ESTÉJÉRE BÁLT SZERVEZETT A POLITIKAI ELIT, A KÖZÖNSÉG MÉGIS A SZÍNHÁZBA MENT EL. EMELLETT SOKAN MEGKÖRNYÉKEZTÉK AZ ALAPÍTVÁNYT POLITIKAI CÉLZATTAL, MÉGIS MEGMARADT AZ EREDETI HIVATÁSA MELLETT ÉS NEM „FULLADT KI”. EZ A KURATÓRIUMOKNAK S AZ ELNÖKSÉGNEK KÖSZÖNHETŐ, ANNAK, HOGY A KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEKEN DOLGOZÓ EMBEREK CSAK SZEGED SZELLEMISSÉGÉT TARTJÁK SZEM ELŐTT. BEVÁLT AZ ÉVENTE CSERÉLŐDŐ TISZTSÉG, A SOROS ELNÖKSÉG INTÉZMÉNYE, AMIT AZÉRT TALÁLTUNK KI, HOGY EGY SZEMÉLY NE TELEPEDHESSEN RÁ AZ ALAPÍTVÁNYRA. PROTOKOLLÁRIS FUNKCIÓ, DE LEGFONTOSABB FELADATA MÉGISCSAK – KAPCSOLATAI RÉVÉN – A PÉNZSZERZÉS. MÁSKÉPP NEM LEHETETT VOLNA 15 ÉV ALATT TÖBB MINT 100 MILLIÓ FORINTOT ODAADNI 60 DÍJAZOTTNAK, 200 KÖNYVET PATRONÁLNI, 150 KÜLFÖLDI TANULMÁNYUTAT FINANSZÍROZNI. ÉLETEMBEN SOK MINDENBEN KÖZREMŰKÖDTEM ÉS SOK MINDENT LÉTREHOZTAM, DE A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYRA VAGYOK A LEGBÜSZKÉBB. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYNAK MA TÖBB MINT SZÁZ TÁMOGATÓJA VAN. GÁLAMŰSORÁNAK NAPJA – AMELYET AZ ALAPÍTÁSKOR A NAGY ÁRVÍZ ÉVFORDULÓJÁHOZ KÖTÖTTEK – IGAZI NÉPÜNNEPÉLY, EGY OLYAN NAP, AMINEK MINDENKI FELHŐTLENÜL ŐRÜL. IDÉN A 125 ÉVFORDULÓ MIATT EGYEZTETTÜNK A VÁROSSAL A PROGRAMRÓL, A POLGÁRMESTER ÚR IS MEGEMLEKEZÉST TART, DE EZ NEM VEHETI EL AZ ÜNNEP FÉNYÉT A DÍJAZOTTAKTÓL.

DEBRECZENI PÁL
soros elnök

95

A fődíjas:

MOLNÁR JÓZSEF
mikrobiológus

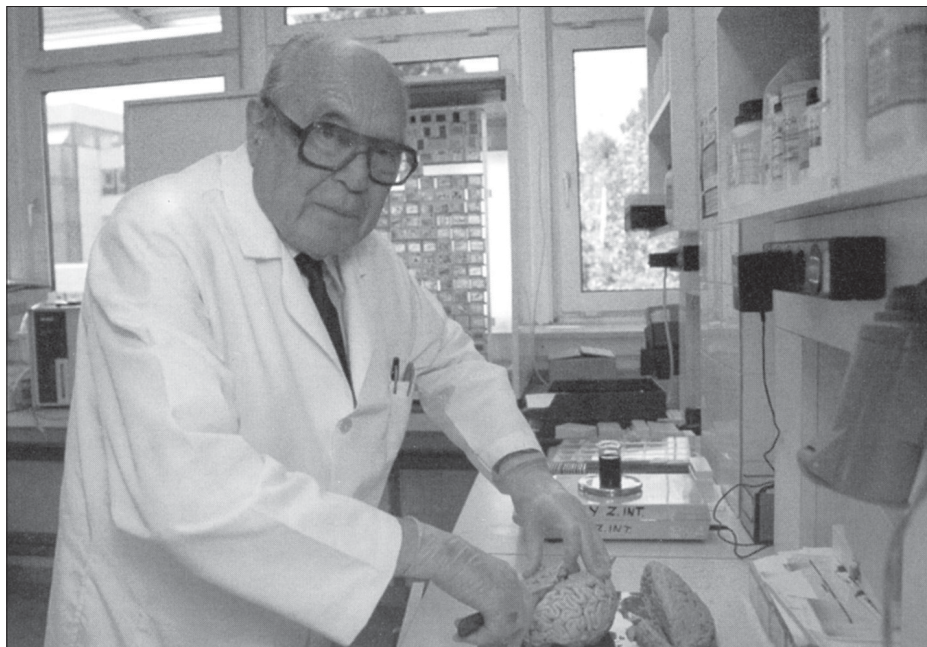
A klárafalvai születésű dr. Molnár József professzor egyetemi tanulmányai kezdetétől, közel fél évszázada Szegeden él. Itt szerzett orvosi diplomát, máig első és egyetlen munkahelye az Orvostudományi Egyetem Mikrobiológiai Intézete. 1974-től az orvostudományok kandidátusa, 1986-tól az orvostudományok doktora. Ha rákkutatás – akkor Molnár professzor! Érdeklődése rendkívül korán fordul e gyilkos kór felé, egész élete fő kutatási területéhez, a kísérletes kemoterápiához kötődik. Kutatásait, publikációit, előadásait az egész világon figyelemmel kísérik. Tíz könyv szerzője, illetve társszerzője; 224 cikk jelent meg nemzetközi folyóiratokban; közel 250 előadást tartott hazai és nemzetközi kongresszusokon. Szakmai, közéleti tevékenysége rendkívüli. Miközben számos hazai tudományos társaság tagja, részt vesz a Fertőző Betegségek Kemoterápiája Európai Társaság és a Biomoduláció és Kemoterápia Európa Társaság munkájában, valamint a Nemzetközi Rákkutatási Kongresszus állandó tagja. Elnöke az Európai Unió kemoterápia rezisztencia összehangolt kutatásainak, amely munkacsoportban 24 európai ország rákkutatással foglalkozó tudósa vesz részt. Szűkebb pátriájában is kiveszi részét a szakmai közéletből: a Szegedi Akadémiai Bizottság biológiai szakbizottságának elnöke, 1988-tól a Csongrád Megyei Vöröskereszt elnökeként végez kiemelkedő tevékenységet. Kutatómunkája mellett nagy figyelmet fordít az oktatásra: folyamatosan vesz részt a PhD-képzésben, jelenleg is kilenc doktorandusz tudományos fejlődését irányítja. Molnár József professzor tudásánál, hírnevénél csak legendás szerénysége nagyobb. Eredményeiről, munkásságáról visszafogottan nyilatkozik, szenzációs bejelentéseket sohasem tesz. Segítőkézsége bámulatos. Itt él közöttünk egy nagy tudós Szegeden, akit az egész világ elismer. Csendes, szerény, hétköznapi ember. Ebben is rejlik rendkívülisége. „Az 1980-as évek elején a bacilusok vizsgálatát követően kaptam egy feladatot, hogy nézzem meg a vírusok és a rák összefüggéseit. Guba Ferenc professzor elektronmikroszkópján a mell- és agytumorkok daganat-vírusait kerestük. Kapcsolatba kerültünk az Országos Onkológiai Intézettel, együttműködésünk eredményeképpen bizonyítottuk, hogy kemoterápiás kezeléssel a tumor sejtek burjánzását lassítani tudtuk, s kísérleti egereink kicsit tovább éltek. A rák a legalattomosabb népbetegség. Ráadásul rengeteg típusa, megnyilvánulási formája van. A rákos sejtek olyanok, amelyek sem élni, sem meghalni nem tudnak a szervezetben, ezért

élősködnek. Már az egyiptomi papirusztekercseken is van nyoma méhráknak, amelyről az írják, hogy „elfogyasztja az embert”. A rák – bár kis számban öröklődő – nem születik az emberrel, elsősorban környezeti hatásokra, külső tényezőkre reagál, elsősorban az étkezési, ivási szokásokra. Egy érdekes felmérés szerint Japánban, ahol aránylag kevés a mellrák, megfigyelték, hogy az Amerikába áttelepült japán nőkben egy-két generáció után nő a mellrák gyakorisága. Mik a károsító környezeti hatások? Mindenekelőtt a környezetünkben előforduló kemikáliák, permetezőszerek, a növényeken élősködő gombák, a sugárzások, az azbeszt-hatások, a motorizáció kipufogó gázainak negatív hatása.

A halálokok közül a szív- és érrendszeri betegségek után második helyen a rákbetegség áll. Magyarországon évente mintegy 33 ezer ember hal meg rákban. A világon már történtek nagy tudományos offenzívák e betegség ellen, de leggazdagabb országok sem tudták eddig megoldani e problémát. Nixon, az USA elnöke 1973-ban fogadtatta el az I. ráktörvényt, melynek keretében hatalmas állami pénzek és magántőkék bevonásával új intézeteket hoztak létre, laboratóriumi kutatásokat indítottak és óriási felvilágosító propaganda-hadjáratot és tömeges szűréseket kezdeményeztek. Európa majd egy évtizedet késett, Francois Mitterrand – akinek személyes indítéka is akadt – 1985-ben fogadtatta el az Európai Parlamenttel a WHO által is támogatott Európa a rák ellen! elnevezésű programot. Amerikában a kampány, a propaganda és az egészségügyi ellátás növelése következtében 2000-re mintegy 25 százalékkal csökkent a rákbetegek száma, az európai Egészséget mindenkinek! akció nyomán 15 százalékos csökkenést prognosztizáltak. 1989-ben az Észak-Európai Miniszterek Tanácsa és Magyarország jelentős erőfeszítéseket tett a rákos halálozások számának csökkentésére. A közös program 15 százalékos csökkenést prognosztizált, de látnunk kell, hogy ehhez még nincsenek megfelelő anyagiak, nincs tudományos háttér, intézményi struktúra.

A hazai rákregisztert az Országos Onkológiai Intézetben Pintér Alán vezetésével gondozzák. Kiderült, hogy az országrészek között is vannak jelentős eltérések, a szegénység, az elhanyagolt higiéné nem kedvez a rákbetegség elleni küzdelemnek, különösen nem a méhrák és a leukémia elleni fellépésnek. 1988-ban WHO 33 országban készített felmérést arra nézvést, hogy a különböző országokban mennyi a lakosság várható élettartama. Az élen Japán található, ahol átlag 79,5 évig élnek az emberek, az USA a középmezőnyben található 74 éves átlagéletkorral, s Magyarország az utolsó, nálunk az átlagéletkor 69 év. Van tehát mit tennünk! Magyar férfiak vezetik a tüdőrákban elhunytak listáját, aminek alapvető oka a dohányzás. A nők is a halálozás harmadik helyén szerepelnek. Ebben a helyzetben egyértelmű, hogy az eddiginél is többet kell tennünk a prevenció, a megelőzés a szűrővizsgálatok tekintetében. Hatékony antipromóciós modelleket kell kidolgozni. Mind a személyes felelősséget, mind a társadalmi odafigyelést erősíteni kell. Az elmondottakat látva és tapasztalva, főlmérve és megértve jutottam el a kísérletes kemoterápiától a daganatos kemoterápiáig. A régi teória szerint a kórokozókat kell elpusztítani, az új irányzatok a daganatsejtek elpusztítását vették célba. A mostani, meglévő kemoterápiás módszerek hatására a szervekben immunitás, érzékenyebb rezisztencia alakul ki, felveszik ugyan a daganatellenes gyógyszereket, de ki is pumpálják. A mi módszerünk azon alapszik, hogy ezt a rezisztenciát, ezt a pumpahatást meggátoljuk, hogy a sejt egyszerre kapja meg a szert és kipumpálást gátló anyagot, s ezáltal e rezisztenciát visszafordítjuk. Ebben a kutatómunkában együtt dolgozunk ausztrál, japán és francia kutató csoportokkal. Ez a nemzetközi együttműködés egyszerre vonatkozik a tudományos és módszertani munkára. Mint ahogy a betegség sem ismer határokat, a tudomány is csak nemzetközileg művelhető. A rák elleni küzdelem az élet nagy kihívásai közé tartozik. Az új eredmények a realitások talaján születhetnek, de ha következetesen dolgozunk, naponta érhetünk el kis sikereket.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

CSILLIK **B**ERTALAN
anatómus

*A*tősgyökeres szegedi dr. Csillik Bertalan professzort minden e városhoz és az Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézetéhez köti. Szegeden született, itt végezte el iskoláit, és az Anatómiai Intézetben első éves medikus kora óta dolgozott is: kezdetben mint externista, később mint demonstrátor, majd végigjárva a ranglétrát 1968-tól 1993-ig tanszékvezető egyetemi tanár. Mai professzor utódja is az ő neveltje. Mert hogy iskolateremtő tudós! Az anatómiai tantárgy az első- és másodéves hallgatók nagy tesztelője, aki ezen túljut, már jó úton érezheti magát a diploma felé. Előadásai élményszámba mentek, hallgatókkal mindig zsúfoltak voltak a tantermek. Nem véletlen tehát, hogy ő indította el az egyetemen a német nyelvű anatómiai oktatást. Csillik professzor nemzetközileg jegyzett, kiemelkedő tudós: 28 könyv szerzője, illetve társszerzője; 363 előadást tartott hazai és nemzetközi konferenciákon. 1962-től az orvostudományok kandidátusa, 1968-tól a biológiai tudományok doktora. Fő kutatási területe az idegrendszer szerkezete és működése. Ő maga az ideg-ingerület áttevődésének molekuláris szintű feltárása, valamint a gerincvelő fájdalomközpont szabályozása területén elért eredményeit tartja legnagyobbra. Több alkalommal tevékenykedett vendégprofesszorként Németországban, Svájcban és az Amerikai Egyesült Államokban. A Német Akadémia rendes tagja, a Belga Királyi Orvostudományi Akadémia levelező tagja. Számos magas állami és tudományos elismerés birtokosa, 2002-ben a köztársasági elnök a Köztársaság Középkereszt Polgári Tagozata kitüntetéssel ismerte el munkásságát. Szegeden is rengeteg ismerője, tisztelője van. Ehhez hozzájárul az is, hogy ő a Szegedi Orvostudományi Egyetem Baráti Körének, valamint a Dugonics Társaság elnöke.

„Ezerkilencszázhatvankettőben, 35 évesen voltam először külföldön, s mindjárt az Egyesült Államokban, Philadelphiában John Koelle gyógyszeratan professzor intézetében ösztöndíjasként, ahol éjjel-nappal dolgoztunk az általa meghatározott kutatási programban. Számomra az volt a szabad világ, amelynek törvényszerűségeit kiscserkészként ugyan elsajátítottam, de addig itthon soha nem tapasztaltam. Ez pedig a becsület, szókimondó, de szavát tartó demokrácia. Hogy hogy kerültem ki? Volt egy pár közleményem, amire felfigyelt Koelle, s rövid levelezés után meghívott laboratóriumába egy éves ösztöndíjra, s még jelentős támogatást is adott. Ez két csoda volt egyszerre. Az egyik, hogy meghívott, a másik, hogy kiengedtek. Szellemi fejlődésem szempontjából ez az év meghatározónak bizonyult, s ez alapozta meg bostoni Harvardon, a Yaly-n kapcsolataimat és müncheni Max Plant Intézetben töltött több éves munkámat is. Minden külföldi ösztöndíjamat, professzorságom tapasztalatait – szemléletet, módszereket stb. – itthon is igyekeztem bekapcsolni munkámba. Néhány fiatal kollégámnak sikerült ösztöndíjat szerezniem, többek között olyan jelentős kutatóknak, mint Joó Ferenc, Kása Péter és sorolhatnám. Több mint negyedszázada jelöltek először akadémikusnak, de ez alatt az idő alatt a rengeteg hercehurca közepette sem voltak képesek az MTA tagjává választani, s immár korom miatt sem kaphatom meg az akadémiai tagságot. Ugyanakkor a Belgiumi Királyi Orvostudományi Akadémia éppúgy tagjává választott, mint a Német Természettudományi Akadémia, a több mint 325 éves múltra visszatekintő Leopoldina. Mindig volt valaki, aki súgott, aki keresztbe tett, aki gáncsoskodott az egyetemen belül, a szakmában vagy a politika terepein. Végül is engem ez a laboratóriumi munka éltet, naponta itt „játsszom”, s ha ezt elvonnák tőlem, abba talán bele is halnék.”

„Én már a piaristáknál szembesültem Dugonics András örökségével, a társaság történetének nagyszerűségével, s a fölkérés nyomán az új kihívásokkal. 1991-ben jelentkeztem, belső meggyőződésből az akkor újjáalakuló társaságba, melynek nem sokkal később elnökévé választottak. Szívemhez nőtt ez az egyesület, kiváló emberekkel találkoztam, akik nem túl fontoskodóak, a szellemi élet különböző területeiről érkeztek és a városért, annak szellemiségért, intellektusáért igazi közösséget alkotnak”

(Szeged, 2004)

Művészeti Kuratórium díjazottja:

MESZLÉNYI LÁSZLÓ
zenetanár

Kaposvárrott született, Pécsen nőtt fel, de szegedinek vallja magát az 1952 óta városunkban élő Meszlényi László. Itt szerzett oboatanári diplomát 1961-ben, de karnagyként, zenekarvezetőként, kürtművészként legalább ennyire közismert. Mégis legszívesebben ezt a titulust hallja: „zenetanár”, mert élete fő értelmének a zene oktatását, megismertetését, az új zenei világok feltárását és közzétételét tartja. Zenekari művészként 70 opera megszámlálhatatlan előadásában működött közre oboával és angolkürttel, de munkássága valójában zenetanárként teljesedett ki. Folyamatosan tanít és publikál, nem szégyelli: a zene megértését és megszerettesét igazi népművelésnek tekinti. Ezt végzi szaklapok és napilapok hasábjain, a Nemzeti Filharmonia szervezésében, a TIT Hanglezbarátok Körében, a rádióban és a televízióban. És természetesen a katedrán, hiszen évtizedek óta tanít a Konzervatóriumban oboát, kamarazenét, stílusismeretet, zenetörténetet és módszertant. Teszi ma már mindezt nyugállományú docensként is. A konzervatóriumban megszervezte és vezeti a Musica Parlante együttest. A fiatal muzikusokból álló zenekarral eddig 5 különböző országban 10 turnén vettek részt, de rendszeresen koncerteztek Magyarországon is. Meszlényi tanár urat minden zenét kedvelő ismeri, tiszteli és szereti Szegeden. A zenéről olyan közérthetően, meggyőző erővel, lendülettel és alázattal kevesen tudnak úgy beszélni, mint ahogy ő. Vallja és gyakorolja, hogy a művészet nem a keveseknek kijáró elefántcsonttorony, hanem a zene mindenké...

„Sokan kérdezték, hogy Pécs után, hogy tudtam ezt az alföldi várost megszokni? Erre két dolgot szoktam mondani: az egyik a kerékpár, a másik a kiállítások. Rengeteget kerékpároztam, kijártam a töltesekre. Annak olyan varázsa van, ami nincs Pécsen. Mész azon a keményre döngölt töltesen, és csak zöld illatot érzek, meg a virágokét. A másik pedig, hogy eljártam tárlatokra. Egyszer csak észrevettem, hogy Koszta József, Szalay Ferenc meg a többiek tudják azt, hogy mi a szép ezen az Alföldön. Mondom, ezt majd én is megnézem. Akkor láttam olyat, hogy egy tanya előtt a barázdák perspektivikus módon szűkülnek, és bennük hólé van, és ezek az ezüstös, fénylő vonalak odamutatnak a tanyára, ahol ég a tűz, mert füstöl a kéménye. Ennek a koncentrációnak, ami ebből a képből sugárzott, valami olyan meghitt jellege volt, amibe bele lehetett szeretni. Ha rokonlátogatóba Pécsre megyek, akkor érzem igazán, hogy teljesen szegedivé lettem. Ez innen származik: részben a látványból, részben abból, hogy itt szerettek engem, és itt azt mondták, hogy ez a Laci majd viszi valamire...

Valamikor elég rendszeresen írtam zenekritikákat. Az volt a vezérgondolata ennek, hogy a kritika nem egy megfellebbezhetetlen ítélet. Egy szakember véleménye, amivel kapcsolatosan állást lehet foglalni, ami megpezsdiheti a laikus zenehallgatók zenével kapcsolatos gondolatáramát. Stílárisan is próbáltam egy arculatot megtalálni. Ha az ember zenét hallgat, szép szófordulatok jutnak eszébe, ha szereti a verbalitást is. Megpróbáltam néhány találó kifejezést alkalmazni, és egy-két majdnemhogy szlengeset is, hogy az emberek ne egy tanár bácsi prelegációjával szembe-süljenek, hanem valami élőbb dologgal. Hiszen a zenekritika úgyse azért kell, hogy ő vigye előbbre a zenekultúrát. A zenetörténetet két dolog viszi előre: a zeneszerző a művével, meg a közönség – a rosta, amin ez átesik.”

(Szeged, 2004)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*V*ÁGÁS *I*STVÁN

vízépítő mérnök, hidrológus

A Losoncon született dr. Vágás Istvánt 15 éves korában családjával együtt 1945-ben Szegedre telepítették. 1948-ban Budapesten kezdte el egyetemi tanulmányait, itt szerzett mérnöki diplomát, és előbb a Műegyetem Vízépítéstani Tanszékén, majd a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézetben végzett tudományos munkát. Itt lett élete a hidrológia, megismerte az ország vizeit. Szinte minden jelentősebb árvíznél szerzett tapasztalatot: ott volt 1954-ben, 1956-ban a Csepel-szigetnél, Baján és Hercegszántón, 1965-ben a Rába-mentén. Igazi árvízvédelmi tudóssá, szakemberré vált, ezen időszakban szembesült a Kárpát-medence legalapvetőbb vízügyi problémáival. Szakismeretekkel felvértezve, 1965-ben tért vissza Szegedre, és él immár negyven éve városunkban. Nemcsak él, alkot is: az ATIVIZIG osztályvezetője, majd főosztályvezetője. Közben folyamatosan publikál, könyvei, tanulmányai jelennek meg, a műszaki tudományok kandidátusa, majd doktora, 1979-től címzetes egyetemi tanár. Szerkesztője a Hidrológiai Közlönynek. Tudása, szakértelme, megalkuvás nélküli véleménynyilvánítása számtalanszor járul hozzá a város árvízi problémáinak megoldásához. Először 1966 februárjában, de különösen az 1970-es árvízvédelem idején. Ott volt a makói nagy buzgárnál, a város kitelepítésekor, s közben kutatta, számította az árvíz természetét, és jelezte előre a várható szegedi tiszai vízállást és annak hatásait. Mindezt a mérnök hideg logikájával, kérlelhetetlen valóságérzetével tette. Mint ahogyan hozzájárult az új védvonalak kiépítéséhez, a töltések megerősítéséhez, ahhoz, hogy 1970 óta – bármilyen nagy volt is az áradás – Szegedet nem öntötte el az árvíz! Hogy mi köti Szegedhez? Erre a kérdésre 1999-ben két újságnak is ugyanazt a választ adta: „innen még nem utasítottak ki!” Fanyar, jellegzetes humorával jelezte, hogy a kendőzetlen valóság kimondását nem mindig viselik el szívesen...

„A vízügyekkel, függetlenül attól, hogy milyen rendszer van Magyarországon, és éppen milyen párt kormányoz, senki nem törődött becsületesen. A Dégen-korszak előtti széttagoltságot utóbb az egységes szervezet föllazítása követte. A lebontást már a Kádár-rendszerben kezdték, a rendszerváltás után pedig több alkalommal teljesen szétverték a jól működő hálózatot: utóljára a közelmúltban láthattuk ennek jeleit...

Az új Vásárhelyi-terv megvalósításához a most előirányozottnál lényeges több munkát kellene elvégezni, mert különben nem lesz hatékony a program. Ha pedig félbemarad, akkor úgy jártunk, mint az eredeti Vásárhelyi-tervvel: vagy nem működik, vagy rosszul működik. Az elképzelés lényege az, hogy tározótereket létesítenek, amelyekbe szükséghelyzetben beengedhetik az áradó vizeket. A most kijelölt tározók azonban nem teljesíthetik ezt a feladatot. Jelentősen növelni kellene számukat és befogadóképességüket. A jelenleg tervezett 750 millió köbméter helyett legalább 3 milliárd köbméter összterfogatra lenne szükség. Összehasonlításképpen: a Balaton térfogata 1,8 milliárd köbméter. A másik nehézség: a tározókat gyakorlatilag egyszerre kellene elárasztani. Ez viszont a vízügyesek jelenlegi létszámával szinte megoldhatatlan. Nem tudjuk azt sem, hogy a kivezetett vizeket hogyan lehetne visszaterelni, ezen felül a helyzetből adódó belvízproblémákra is gondolni kell. Az árvízi vésztározók mezőgazdasági hasznosítása sem lehetséges. Ha a tározók tele vannak, nem alkalmasak árvíz fogadására. A másik ok még súlyosabb: forró nyarakon, mint az idei nyár, amikor a Balaton egy része is elpárolog, a tározók is párolognak, és csak szivattyúval lehetne őket megtölteni, mert a Tiszában alacsony a vízállás.”

20 05

T

ÖBB MINT EGY ÉVTIZEDE VAGYOK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELNÖKSÉGÉNEK TAGJA, ÉS IMMÁR MÁSODIK ALKALOMMAL SOROS ELNÖKE. VALÓJÁBAN A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY NEM MÁS, MINT AZ ÉRTÉKTEREMTÉS ÖSZTÖNZÉSE ÉS MEGBECSÜLÉSE, ANNAK, AKIKÉRT VAGYUNK, ÉS ÉRTÉKES, AHOGYAN TESSZÜK. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY TEVÉKENYSÉGÉBEN EGYIDEJŰLEG VAN JELEN A HAGYOMÁNY ÉS A VÁLTOZÁS, ÉS BÁR NEM SZÜKSÉGES MÉRICSKÉLNI AZ ARÁNYOKAT, MÉGIS KIJELENTEM: A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EBBEN A TEKINTETBEN KONZERVATÍV! KÖVETKEZETESEN VÁLLALJUK A MÁSFÉL ÉVTIZEDE MEGFOGALMAZOTT ELVEINKET: A VÁROST ÉS A KÖZJÖT SZOLGÁLJUK; ELSŐSORBAN ADOMÁNYOKBÓL MŰKÖDÜNK, MINDEN KAPOTT ÉS ADOTT FORINTRÓL ELSZÁMOLUNK A NYILVÁNOSSÁGNAK, NEM VESZÜNK RÉSZT A NAPI POLITIKÁBAN, ÉS NEM ÁLLÍTUNK JELÖLTEKET SEMMIFÉLE VÁLASZTÁSOKON; MERT EGY CIVIL SZERVEZET CIVIL ESZKÖZEIVEL TESSZÜK AZT, AMIRE A NEVÜNK KÖTELEZ: SZOLGÁLJUK SZEGEDET! VALÓJÁBAN MI, AKIK ITT ÉLÜNK ÉS AZ ALAPÍTVÁNY MUNKÁJA KAPCSÁN SZEMBESÜLÜNK AZZAL, HOGY KIK ÉS MIT TESZNEK SZEGEDÉRT, MI TUDJUK IGAZÁN, HÁNY ARCA VAN SZEGEDNEK, ÉS KIK AZOK, AKIK ENNEK AZ ARCNAK FORMÁLÁSÁÉRT TESZNEK.

A TÉLI TISZA PARTJÁN DECEMBERBEN DIDERGŐ SIRÁLYOK, A TAVASZI SZÉCHENYI TÉREN NYÍLÓ -BÁR TUDOM, HOGY NEM EZ A HIVATALOS NEVE, DE MI SZEGEDIEK MÉGIS ÍGY HÍVJUK – TULIPÁNFÁK VIRÁGAI, AZ AUGUSZTUSI FORRÓ, VIBRÁLÓ ÉJSZAKÁKON FELCSENDÜLŐ FANFAROK HANGJA, A SZEPTEMBERBEN TEREINKET ELŐZÖNLŐ FIATALOK ZSIBONGÁSA, MIND-MIND SZEGED KÉPEIHEZ TARTOZIK, MELYET A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY A MOST KITŰNTETETTJEIVEL MÉG SZÍNESEBBÉ, EMELKEDETEBBÉ TESZ. HISZEN AZ ALKOTMÁNYJOGÁSZ, KI HÍRÜNKET VISZI A VILÁGBA, JELESÜL EURÓPÁBA; A FARMAKOLÓGUS, KI KUTATÁSAINAK EREDMÉNYEIVEL NEMZEDÉKEK EGÉSZSÉGÉT JOBBÍTTJA; A SZOBRÁSZMŰVÉS, KI BÁR SZEGEDRŐL KÉNYSZEREDETTEN TÁVOZOTT, ÁM KEZE NYOMÁT SZÓ SZERINT RÁNK HAGYTA; ÉS AZ IRODALOMTUDÓS, KI MUNKÁIVAL GENERÁCIÓKAT IRÁNYÍTOTT ELBIZONYTALANODÓ VILÁGUNKBAN. ŐK MIND-MIND SZEGEDÉRT TETTEK ÉS REMÉNYEIM SZERINT HOSSZÚ IDEIG SZEGEDÉRT TESZNEK IS. AZÉRT A VÁROSERŰT, AMELY AZ ELMŰLT SZÁZ ÉVET TEKINTVE HÁNYATTATOTT SORSÚNAK NEVEZHETŐ. EZ A VÁROS MEGÉLTE AZT, HOGY ÚGY KERÜLT BE A TÖRTÉNELEMBE, MISZERINT INNÉT INDULT EL AZ ORSZÁGOT GYÖTRŐ KERESÉS AZ 1920-AS ÉVEKBEN, MAJD EZ A VÁROS VOIT AZ, AMELY PONT A 20-AS ÉVEK GYÖTRŐ DÖNTÉSEIT MEGÉLVE, MEGSZENVEDVE ELVESZÍTETTE IPARÁNAK, GAZDASÁGÁNAK AZON TERMÉSZETES VONZÁSKÖRZETÉT, MELYBŐL TÁPLÁLKOZOTT, MELYBŐL GYARAPODOTT. EZ A VÁROS AZ, AMELY KÖZEL SZÁZ ÉVVEL EZ-ELŐTT OTTHONT ADOTT A HONTALANNÁ VÁLT EGYKORI JELES FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYNEK, AMELY MÁRA MÁR A VÁROS ARCULATÁNAK, LÉTEZÉSÉNEK ELENEDHETETLEN FELTÉTELE. EZ A VÁROS AZ, AMELY ELSZENVEDTE AZ 50-ES ÉVEK MEGPRÓBÁLTATÁSAIBÓL ADÓDÓAN A FEJLESZTÉSEK ELMARADÁSÁT ÉS EZ A VÁROS AZ, AMELY MA MÁR, 2005-BEN EURÓPA KAPUJAKÉNT BIZTOS BÁZIST JELENT A NYUGATRÓL IDEÉRKEZŐKNEK ÉS A KELETRŐL FELÉNK INDULÓKNAK. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EZEN TÖRTÉNELMI TÁVLATOKHOZ KÉPEST RÖVID IDŐT TUDHAT MAGÁÉNAK, DE JÓKOR, JÓ CÉLLAL ÉS SZÁNDÉKKAL JÖTT LÉTRE, ÉS MINT FÉNY A PARABOLA FÓKUSZÁBAN, TUDTA ÉS TUDJA INTEGRÁLNI AZOKAT AZ ERŐKET, MELYEK A VÁROS JÖVŐJÉÉRT MUNKÁLKODNAK.

EZ A MI FELELŐSÉGÜNK! ÚGY TEGYÜNK A VÁROSERŰT, HOGY KÖZBEN EGYMÁSRA IS FIGYELÜNK. EZT NEVEZIK ÖSSZEFOGÁSNAK, AMELYET A SZEGEDI NAGYÁRVÍZ 125 ÉVFORDULÓJÁNAK ESZTENDEJÉBEN OLY SOKAN, OLY SOKAT EMLGETTEK. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY AZ ÖSSZEFOGÁS, A TENNI AKARÁS PÉLDÁJA IS, ÉS MINDENT MEGTESZÜNK AZÉRT, HOGY A JÖVŐBEN IS AZ MARADJON.

TRÁSER FERENC
soros elnök

101

A fődíjas:

CZÚCZ OTTÓ
jogászprofesszor

*J*ól érzem magam Luxemburgban. Tavaly májusba költöztem ide, előtte egyszer jártam itt egy konferencián, szinte semmit sem láttam akkor városból. Egy év tapasztalatai alapján mondhatom, csendes, nyugodt, gazdag város. Munkára nagyon alkalmas. Bankok sokasága, nemzetközi intézmények garmada sorakozik a nyolcvanezres városban. A közeli kertvárosokkal együtt lehet akkora település, mint Szeged. Rendkívül igényes a kultúrájára, befogadó színháza a legkiválóbb produkciókkal várja a közönséget. Már többször megfordult a fejemben, hogy a szegediek, elsősorban a balettosok és a szimfonikusok eséllyel pályázhatnának egy-egy bemutatkozásra. Amit lehet, magam is megteszek ennek érdekében...Én még nem érzem azt a valóban létező státuszt, hogy „európai polgár” lennék, azaz az unión belül bárhol dolgozhatok, minden feladatra készen állhatok, bármely város otthonom lehet, mindenütt egyforma mércével mérnek és becsülnék.

Én még Szegedről álmodom és megdobog a szívem, ha meglátom a dóm kettős tornyát. Az Európai Uniónak kétszintű bírósága van, az Európai Unió Bírósága, és I. fokú bírósága. Én ez utóbbinak vagyok tagja másik huszonnégy társammal, hiszen minden eu-ország egy-egy bírót delegálhat. Általában állandó összeállításban, három fős tanácsokban dolgozunk, de előfordul, hogy egyedül, vagy öt fős tanácsban ítélkezünk.

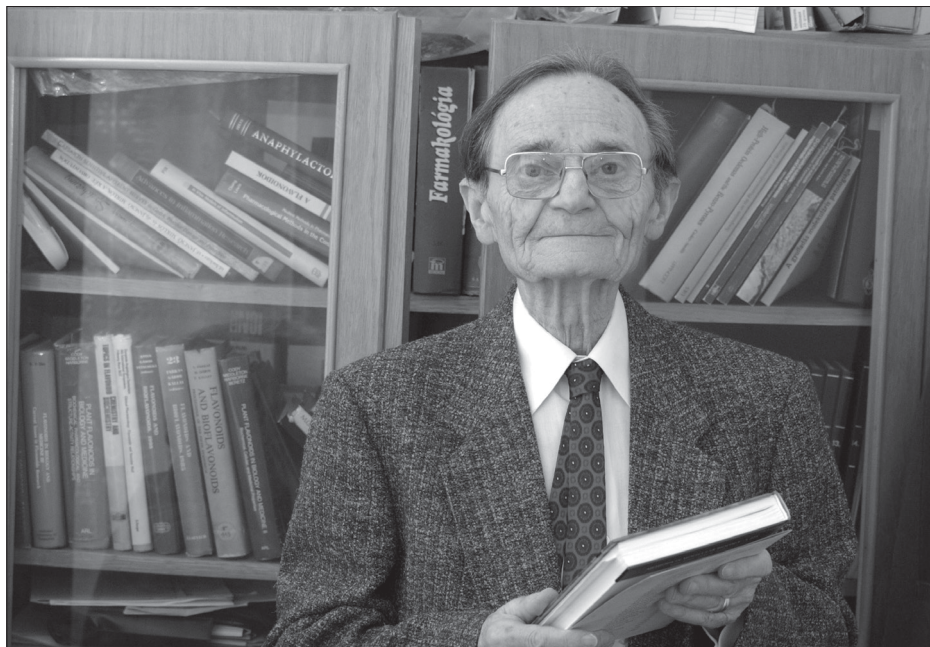
Az EU I. fokú bírósága az Európai Unió országai állampolgárainak, vállalatainak, jogi személyeinek kereseteit vizsgálja, melyeket olyan ügyekben nyújtanak be, amelyeknek van európai közösségi aspektusa. Természetesen szomszédok tyúkpereiben nem vagyunk illetékesek...

Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor 1998 decemberében megválasztottak az Alkotmánybíróság tagjának. Ezt a tisztelet egészen 2004 tavaszáig töltöttem be. Elképesztően izgalmas öt év volt, meggyőződésem, hogy az alkotmánybírói megbízás a jogi szakma egyik csúcsa. Kipróbálhattam felkészültségemet, és rengeteg tapasztalatot szerezhettem. A lehető legközelebb kerültem Magyarország alkotmányosságához, a jogszabályok teljességéhez, hiszen mindezek szellemével kellett vizsgálni az elénk kerülő ügyeket. Ez igazán igényes szakmai kihívás volt, nagyon szerettem, és sokat segített mostani feladataim ellátásában. Ahhoz például, hogy itt Luxemburgban hasonló munkatársi gárdával találkoztam, közeli módszerekkel szembesültem, gyorsan el tudtam indítani a munkát...

Egyértelműen kijelenthetem, hogy a politika csupán a tevékenység feltételeit alakította. Akadtak kísérletek bizonyos politikai befolyásolásra, de az Alkotmánybíróság belső tevékenységében nagyon ügyelt és tudatosan törekedett arra, hogy függetlenítse magát a külső körülményektől. Hiszen munkája nyomán nem politikai ciklusokra szánt, hanem az egész nemzetet érintő, hosszú távú döntések meghozatalára törekedett. Ebből következően fokozott felelősséggel, szakmai alázattal és egyértelműen kellett meghozni döntéseinket. Nekem az a véleményem, hogy az alkotmány is működőképese. Ezzel még hosszabb ideig együtt tudunk élni, biztosítja azokat az alapvető jogi kereteket, melyek európai közösségi tagként is megfelelőek. Egy-két ponton természetesen szükség lehet a módosításra. Ilyennek gondolom, hogy erősíteni kell a gazdaság alkotmányossági elemeit és azokat jogszabályokkal pontosítani. Valamint meg kell vizsgálni, hogy az alapszabályok teljeségükben eu-konformok-e, majd ha mind a huszonöt európai tagállam ratifikálta az új európai alkotmányt, arra is reagálni kell a magyar alkotmánynak. Hogy mikor lehet Magyarországnak új alkotmánya, azt felelősséggel megbecsülni sem lehet. Kizárólag egy politikai konszenzus teremtheti meg ennek az alaptörvénynek teljes újrafogalmazását. Szeged számomra ma is az otthon. Szeretem a városképet, a házakat, tereket, a Tiszát, a hangulatot, de mindenekelőtt az ottani értékes embereket. Mint említettem, gyakran álmodok Szegedről, de akkor is elsősorban az emberekről. Az én életemet sokszor alakították a véletlenek. Az általános iskolát Csépan, a középiskolát Szentesen végeztem, ott kaptam az alapvető útravalókat. Ma is sok szeretettel gondolok akkori tanáira, akiknek bölcs meglátása és kiváló pedagógiai érzéke irányított a szegedi jogi karra. Az egyetem igazi felnevelő közeg. Részint a tanárok, a kiváló tudós tanárok formálták az embert, de legalább ilyen erőteljes volt a nemzedéktársak, a barátok, kollegák alakító energiája is... Most sokan kerülnek a jogi területről a politika vizeire, egyre többen aktivizálják magukat a közélet terepein. A politikai feladatvállalás sok izgalmat és sok örömet tartogat, s Szeged városának sem haszontalan és az országnak sem rossz, ha innen kikerül, alaposan képzett és tisztességes politikusok irányítják az országot.

(Szeged, 2005)

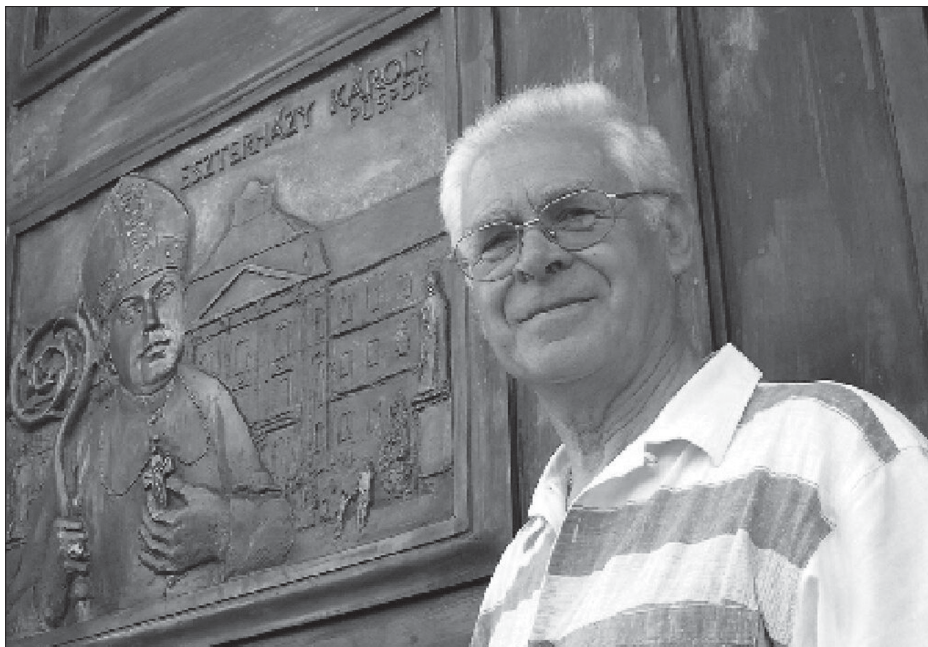

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

GÁBOR MIKLÓS
farmakológus

A Szent-Györgyi Albert alapította Természettudományi Akadémia státusára hívott 1945-ben – éppen hatvan éve – Jancsó Miklós professzor. A gyógyszeres labor hideg, fűtetlen, a háborús károkat szenvedett épületéből a legalapvetőbb eszközök, műszerek is hiányoztak. Egy alkalommal, mindjárt az elején, Jancsó hosszú fekete kabátjában odaállt elélem és megkérdezte: „Tudok a kamillavirágból kék olajat nyerni?” Megpróbáltam, és rövid időm belül bemutattam: „Íme, a kék olaj!” Hatalmas sikernek számított... Minden nehézség köze pette 1945 októberére elkészült az Azulenol- kenőcs, melyet gyorsan törzskönyvezték és immáron közel hatvan éve gyógyszeres forgalomban van. Ez egy gyógyszerkészítménynek hatalmas karrier. Első könyvem kézírata 1957-ben készült el, akkor éppen adjunktus voltam. Szóltam Jancsó Miklósnak, szeretném, ha elolvasná. Jancsó a hóna alá vette, s azt mondta, megnézi. Aztán fölhívott a lakására. Már ez nagy megtiszteltetés volt. Ennyit mondott: „Olvastam. Fölmész az Akadémia Kiadóhoz, s azt mondd, én írom az előszót.” Életem legszebb napja volt. Mester és tanítvány igazi találkozása, a feltétlen bizalom megnyilvánulása. Életem legnagyobb adománya, hogy e zseni mellett tölthettem közel tíz esztendőt... A kapillárisok, azaz a hajszálerek törékenységével foglalkozó munka kiemelt jutalmat kapott a Magyar Tudományos Akadémiától. Második kötetem a flavonoidok gyulladáscsökkentő és egyéb hatásait vizsgálta. Ennek előszavát szintén egy zseni, Szent-Györgyi Albert írta, s erre igazán büszke lehetek. Amikor 1974-ben megjelent újabb monográfiám, mely a kapillárisok patológiai és farmakológiai rezinsztenciáit vizsgálta, a világhírű magyar származású stresszkutató, Selye János vállalta az előszó megírását... Utolsó monográfiámat nyolcvanévesen írtam, s ma is aktívan és rendszeresen dolgozom...

Az élet is termeli a feladatokat, a tudomány önfejlődése is újabb és újabb megoldandó problémákat tár eléink. De hogy melyik ötletből, mennyi idő alatt, milyen eredmény születik, azt nehéz megjósolni. Az én ötleteim rendre éjszakánként jönnek, ilyenkor fölkelek és leírom. Aztán amikor az ember könyvének szövegét fogalmazza, néha egy délelőtt is szükséges, hogy azt az egyetlen szót megtaláljam. Minden egyes szónak helyén kell lenni az egész rendszerben. Egy-egy eredmény sok mindentől függ, de talán leginkább a kutató invenciójától, akaraterejétől, kitartásától, fegyelmezett életétől. A kudarccal is tudni kell szembenézni. Nem szabad megrendülni, a sikertelenségeken fölül kell emelkedni. A gondolatokhoz, érzelmekhez, aztán rendkívül fontos a család harmóniája... Én vállalom, hogy szegedi lokálpatrióta vagyok. Beszélő viszonyban vagyok a Tiszával, az épületekkel, a város hangulatváltozásait is megértéssel fogadom, minden új eredményt üdvözlök, minden szegedi siker az én sikerem is. Édesanyám a háború előtt a szegedi szimfonikusok hangversenymestere volt, és tanított is. Ő tanította hegedülni Fricsay Ferencet, növendéke volt a világhírű hegedűművész Sebők György, édesanyám zongorakísérője Hajdú István. Gyerekként hallgattam szinte minden koncertet. Azóta is ott vagyunk minden operapremieren és komolyzenei koncerten. Szeged jelenti számomra az élet élhető terepét, minden apró virága, megjelenő könyve, elhangzó koncertje beépül életembe.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

JÓTH SÁNDOR

szobrászművész

Jőindulatú mestereim nekem is azt tanácsolták, hogy jobb lenne vidéken meghúzódni. Kollégiumi szobatársammal, évfolyambeli festő kollégámmal, Németh Józseffel így jöttünk le Hódmezővásárhelyre. 1956-ban tagja lettem a főiskola forradalmi bizottságának, az egyetemi forradalmi bizottságnak és a Magyar Szobrászok Forradalmi Bizottságának is. Jó társaságba kerültem, Somogyi József, Borsos Miklós, Vilt Tibor, Makrisz Agamemnon, Wagner Nándor, Garami László, Erdélyi Attila, Kerényi Jenő, Erdei Dezső, Megyeri Barna, Huszár Imre, bizony, ma már csak Vígh Tamás, Bencsik István és én élünk. A közelmúltban tudtam meg a Történelmi Hivataltól, hogy a forradalom után az illegális MEFESZ jobb szárnyának egyik vezetőjeként tartott számon a hatalom és ezért elrendelte az operatív úton történő adatgyűjtést rám vonatkozóan, s amely huszonhét évig tartott. Hál' Istennek, túléltem. Bár jeles diplomát kaptam és egy nagydíjat 1959-ben, műtermet sem Budapesten, sem Miskolcon nem kaptam – talán nem véletlenül...

1961-ben Túry Géza és Beszédes Kornél Kajári Gyula javaslatára felkeresett, hogy vállaljam a szegedi művészeti gimnázium megszervezését, ígértek lakást, műtermet. Március elején megtartottam a felvételit, első fizetésem napján, március 18-án megnősültem. Az iskolaszervezés buktatóiról Tápai Antal az Életutam című könyvében sokat megír, ezért most nem részletezem. Huszonnyolc évesen szép, nagy feladat volt, örülök, hogy részese lehettem. Nem sokkal ezután a „Torony alá” mentem dolgozni, művészeti főelőadóknak. Az élet úgy hozta, hogy az egyetlen, és egyben az utolsó életnagyságú szobrom a diplomamunkám maradt. Nem kaptam nagy feladatokat, pályázatokon második és harmadik díjat kaptam, nem pedig a feladat megoldását. Annak örülök, hogy éremművészként, a világ két jelentős múzeumában, a bécsi Kunsthistorisches Museum Münzkabinetjében és az amerikai Colorado Springsben volt négy-négy hónapig kiállításom. Jelenleg az ópusztaszeri emlékparkban látható már évek óta hatszáz éremem. Hosszan sorolhatnám azokat a kisebb-nagyobb köztéri munkákat, amiket a szegedi kivonulásomat követő harminc évben magam mögött tudhatok. Nyíregyházán számos domborművem, portrém, köztéri munkám van. Jó érzéssel gondolok a kórházi „panteonra”, amely az itt működő osztályvezető orvosok, igazgatók éremportréiból áll össze és gyarapodik az évek során. Nyíregyháza egyik szép terén áll díszkutatam, a „Szent Miklós-kút”, mely meghatározó eleme a városképnek. A legnagyobb szeretettel azonban a templomkapukra gondolok. Megadatott, hogy készíthettem négy templomkaput. A szegedi, Tatra téri templom kapuján érmeim szőlőfürtbe komponálásával egy szegedi Panteont, Máriapócsón a pápalátogatás emlékére a bazilika főkapuját formálhattam meg, Miskolcon pedig a minorita templom kapuját, ahol gyermekként ministráltam. Hetvenedik születésnapom estéjén írtam alá a szerződést az egri érsekkel a Hild József tervezte székesegyház millenniumi bronzkapujának elkészítésére. Mestereimtől és példaképeimtől azt tanultam, hogy a szobrászat az évezredek szobrászhagyományok folytatása, nem pedig divat kérdése, nem izmusok kavalkádja, hanem az élő és változó, elmúló természet maradó anyagban történő rögzítése, megidézése. Számomra a szobrászat egyet jelent az ember testi és lelki maradandóságának ígéretével. Dolgozom, amíg erőm és egészségem engedi. Selye Jánostól olvastam, hogy az ember életének, tetteinek mozgatója, hogy munkájának eredményével elérje embertársai elismerését, szeretetét.

(Szeged, 2005)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

VÖRÖS LÁSZLÓ
irodalomtörténész

Előrebocsátanám, hogy a lappal ma is megvan a személyes kapcsolatom, mert megalakulásától kezdve mindmáig tagja vagyok a „lappgazdának”, a Tiszatáj Alapítvány kuratóriumának, ennyiben tehát töretlen az érzelmi és a szakmai folytonosság közöttünk. Örülök, hogy a rendszerváltozás után sem volt soha és ma sincs veszélyben a folyóirat léte anyagilag – köszönhetően többek közt a megye és a város támogatásának -, ez ma sajnos alapkérdés.

Tartalmilag sincs könnyű helyzetben a szerkesztőség. Az irodalom társadalmi presztízse objektíve is csökkent érthető okok miatt, de belsőleg sincs javára – szerintem – a több kevesebb posztmodern beütés. Mindamelllett a Tiszatáj a megváltozott körülmények közt is a legeslegjobb folyóirataink közé tartozik ma is. Elméleti rovatai változatlanul és tartósan, kiegyensúlyozottan elsőrangúak, tudományos színvonaluk kiemelkedő. A szépirodalmi művek színvonala jó, a Tiszatáj ma is az egyik legolvasmányosabb folyóirat...

A Szigorúan ellenőrzött mondatok című könyvemről eddigi ismereteim szerint 11 kritika, ismertetés jelent meg. Abban eleve biztos voltam, hogy igazából azok tudják érteni és értékelni, akik maguk is benne voltak az akkori irodalmi élet és irodalompolitika sűrűjében, vagy legalábbis akkor már fölött fejjel élték meg a Kádár-rendszert. Nem véletlen hát, hogy az eddigi legalaposabb elemzést és legértőbb méltatást az a Monostori Imre írta, aki 1982-től főszerkesztő-helyettes, 1985-től főszerkesztő a Tatabányán megjelenő Új Forrásnál, így maga is átélte főszerkesztői értekezletek gyötrelmeit, még úgy is, hogy – szintén egy Nagy Gáspár-vers miatt – ő is szenvedő alanya volt nagyon kemény bírálatoknak, sőt komoly szankcióval járó kemény büntetésnek... Mire vagyok a legbüszkébb?

A legpontosabb válaszom erre az, hogy mindezekre együtt, vagyis a sokirányúságra! Hozzá véve még azt is, ami a kérdésben nem szerepel: Péter László lexikon-főszerkesztő fölkérésére korszakszerkesztőként részt vettem az Új magyar irodalmi lexikon munkálataiban, méghozzá a szívemhez legközelebb álló korszak, a 20. század első felének anyagát gondoztam, nagyon fontos, hasznos és értelmes munka volt ez is.

Konkrét példákat említek szemléltetésül erre a büszkeségre. A közelmúltban, 70. születésnapom két köszöntő levelet kaptam – telefonos köszöntést nagyon sokat –, az egyiket volt tanítványom, Bajtai Mária kecskeméti tanárnő küldte, s többek közt azt írta, az én egyetemi óráimnak és pedagógusi példáimnak is része van abban, hogy nem lett pályaelhagyó, hanem 33 év után is megmaradt magyartanárnak – méghozzá nem is akármilyennek, ezt már én teszem hozzá. A másikat Nagy Gáspár küldte, ezzel a megszólítással: „Szabálytalan Köszöntő levél Vörös László uramnak, örökös TISZATAJ- kapitánynak”, vagyis ő a főszerkesztőt – és a barátot – köszöntötte. Jelképesnek éreztem ezt a véletlen levél-párosítást, és nagyon büszke voltam rá, mert valóban egyforma kedvvel és lelkiismeretességgel végeztem az egyetemi oktatói és a szerkesztői munkát. Egy másik történet: a 90-es évek közepén az egyik államvizsgáló hallgatónak Illyés Gyula dióhéjban összefoglalt munkásságát adtam tételül. Előjáróban ehhez el kell mondanom, hogy az Új magyar irodalmi lexikonban én írtam a szócikket Illyésről. Feleletében a leányzó pontosan elmondta a lexikoncikk tartalmát, mesterien kiegészítve két másik Illyés-tanulmányomban levő verselemzésekkel s az irodalomtörténeti összefüggések fejtegetésével. Ezt mondtam neki, amikor örömmel megadtam a jelest: „tudja, milyen jó érzés tudni azt, hogy nem dolgoztam hiába?!” -így értem tehát azt, hogy az oktatói, a tudományos és a szerkesztői munka egysége tölt el meglegedettséggel és büszkeséggel.

(Szeged, 2005)

20 06

S

SZEGEDI NAGYVÁLLALAT VEZETŐJEKÉNT ÉLEM MINDENNAPJAIMAT. A DÉLALFÖLDI GÁZSZOLGÁLTATÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG PÉNZÜGYI ÉS LOGISZTIKAI IGAZGATÓJA VAGYOK. FELADATOM IGEN SOKRÉTÚ, NAPKÖZBEN TÁRGYALOK A PARTNEREKKEL, KOLLÉGÁKKAL, ELŐTERJESZTÉSEKET KÉSZÍTEK, A HATÁSKÖRÖMBE UTALT KÉRDÉSEKBE DÖNTÖK, JELENTÉSEKET, E-MAILEKET OLVASOK ÉS ÍROK. ÉLETEM NAGY RÉSZE MÁSONKÉNT ÁLTAL DETERMINÁLT.

VAN AZONBAN NÉHÁNY SZELETE AZ ÉLETEMNEK, AMELYBEN TÖBB AZ ÉLMÉNY, A SZÉPSÉG, A FELOLDÓDÁS ÉS EZEK TÖBBSÉGE SZEMÉLYES ÜGY (MICSODA BÚSZKE NAGYMAMA VAGYOK!); DE VAN EGY, AMELY KÖZÜGY ÉS EZ A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY. KEZDETBE CSAK TÁVOLRÓL FIGYELTEM, MAJD AHOGYAN A DÉGÁZ RT. EGYRE KÖZELEBB KERÜLT HOZZÁ ÉS EGYRE NAGYOBB TÁMOGATÓJA LETT AZ ALAPÍTVÁNYNAK, ÚGY KERÜLTÉM ÉN IS KÖZELEBB E SZERVEZETHEZ. GALAMBOSI ISTVÁN, MAJD DR. LACZÓ SÁNDOR VEZÉRIGAZGATÓ URAKON KERESZTÜL ÉRTESÜLTÉM AZ ALAPÍTVÁNY TEVÉKENYSÉGÉRŐL, ÉS SORSOM ÚGY HOZTA, HOGY NEGYEDIK ÉVE AZ ELNÖKSÉG TAGJA, EBBEN AZ ÉVBEN PEDIG A SOROS ELNÖK VAGYOK. AZ ALAPÍTVÁNY ÉLETE NYITOTT KÖNYV A SZEGEDIÉK ELŐTT, HISZEN MINDEN DÖNTÉSÜNKRŐL TUD A VÁROS KÖZVÉLEMÉNYE, DE RÉSZESÉNEK LENNI A FOLYAMATNAK, AZ EGÉSZEN KÜLÖNLEGES ÉLMÉNY. TUDOM, HOGY ÍGY ÉLI MEG MINDEN ELNÖKSÉGI ÉS FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGI TAG, A KURÁTOROK, EZÉRT TESSZÜK ÖNKÉNT, ÉS NAGY-NAGY ODAADÁSSAL.

MINDEN ÉVBEN ÖSZINTE ÉRDEKLŐDÉssel ÉS IZGALOMMAL VÁRJUK A DÍJAJÁNLÁSOKAT ÉS A PÁLYÁZATOKAT. EZEKET OLVASVA FELTÁRUL ELŐTTÜNK A VÁROS MEGANNYI ÉRTEKES, CSODÁLATOS SZEMÉLYISÉGE; RENGETEG ÖTLET ÉS KEZDEMÉNYEZÉS. RÁCSODÁLKOZHATUNK A TUDOMÁNY ÉS A KULTÚRA SOKSZÍNŰSÉGÉRE, ÉS IDŐNKÉNT ELSZORUL A SZÍVÜNK A PÉNZHIÁNY MIATT, A DÍJAJÁNLÁSOKBAN ÉS A PÁLYÁZATOKBAN OTT VAN SZEGED LEGÉRTÉKESEBB KINCSE, AZ ALKOTÓ, A TÖBBET AKARÓ, A TUDOMÁNYÉRT, A MŰVÉSZELETÉRT, A VÁROSÉRT TENNI KÉSZ EMBEREK SOKASÁGA.

A MOSTANI NÉVSOR IMPONÁLÓ! TUDJUK, HOGY MÁSONKÉNT IS VANNAK, AKIK MEGÉRDMELTÉK VOLNA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY DÍJAIT, DE A SZABÁLY KÖTELEZ BENNÜNKET CSAK AZZAL NYUGTATJUK MAGUNKAT, HOGY ARRÁ ÉRDEMTELEN MÉG NEM KAPOTT TÓLÜNK ELISMERÉST. NAGYON JÓ AZT LÁTNI, HOGY MIYLEN GAZDAG EZ A VÁROS, ÉS HÁNYAN MÉLTÓK AZ ELISMERÉSRE.

TALÁN ÚGY ÉREZHETIK, HOGY TÚL SOKAT FOGLALKOZOM A DÍJAZOTTAKKAL. DE HÁT RÓLUK ÉS ÉRTÜK SZÓL MINDEN ÉVBEN AZ ÁRVÍZI ÉVFORDULÓT MEGLŐZŐ SZOMBATON A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY DÍJKIOSZTÓ GÁLAMŰSORA, A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN, ELŐTTÜK TISZTELEGVE CSENDEL FEL A ZENE, GYŰLNAK FEL A FÉNYEK, S LÉP FEL A VILÁGOT JELENTŐ DESZKÁKRA A MŰVÉSZI NEKIK MONDUNK KÖSZÖNETET A CIVIL VÁROS NEVÉBEN, ŐK SZEGED NEMZETKÖZI ÉS HAZAI RANGJÁT GYARAPÍJTÁK, DE A HÉTKÖZNAPOK SORÁN IS SZÁMÍTHATUNK RÁJUK. GYÓGYÍTANAK, TANÍTANAK, MŰVELTEBBÉ TESZNEK BENNÜNKET; HA KINYITJUK A DÉLMAGYARORSZÁGOT, OLVASHATJUK ÍRÁSÁT; HA ÉLMÉNYRE VÁGYUNK A CSALÁDDAL ELMEHETÜNK A VADSPARKBA. ŐK A MI NAGYJAINK, AKIK ÉRTÜNK VANNAK!

AZ IDEI GÁLA EGY KICSIT MÁSONKÉNT, MINT A TÖBBI. A GLATTFELDER TÉREN, AHOL FELAVATTUK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY FŐDÍJÁNAK KÖZTÉRI SZOBRÁT. MÁTÓL NEMCSAK A DÍJAZOTTAK ŐRZIK „SZEGED MŰZSÁJÁT”, HANEM MINDENKI, AKI ARRÁ JÁR, MEGCSODÁLHATJA. E NAPTÓL A SZOBOR IS HIRDETŐ SZEGED KIEMELKEDŐ SZEMÉLYISÉGEINEK MEGBECSÜLÉSÉRT.

MÓCZÓ ISTVÁNNÉ
soros elnök

107

A fődjjas:

B

BOGÁTS GÁBOR
szívsebész

desapám sebész volt. Ahogy növekedtem, sokszor megfordultam a kórházban, és némely műtétekre be is mehettam. A sebészet útján történő önzetlen segítség örök szándéka tehát innen eredeztethető. A szívműtétek sokfélesége, a sokrétű ismeret elengedhetetlensége számomra hatalmas vonzást jelentett. Ezért is mondtam az előbb, hogy egyszer se bántam meg. Már Kovács professzor operált csecsemőket is, veleszületett szívhibával. Az is lenyűgözött... Korban az alsó határ most is a csecsemőkoruk meggyógyítása, felső határa viszont nincsen. Az aggastyánkor legvégső széléig kötelességünk segíteni... A magzati korban végzett esetleges szívműtétnek jelenleg kérdésesek a pontos indikációi, és nálunk a technika lehetőségei is hiányoznak, ugyanakkor kétségtelen, hogy a beavatkozás során anya és magzat egyaránt viseli a műtéti kockázatot. Amikor ide jöttem 1999-ben, ötszáz műtét történt egy esztendő alatt. Tavaly több mint kilencszáz. Ugyanolyan föltételek mellett, ugyanakkora ágyszámmal. A mortalitásban mindössze négy százaléknál tartunk. Számnak kicsi, de annak, aki éppen beleesik, vissza nem térülő veszteség. Az elmúlással vagyunk állandó versenyben, és muszáj nekünk győznünk. Nagyszerű sebész volt Németh András. Németh Bandiként ismerte az egész város akkor is, amikor már professzor lett. Szerette is, ha így szólítják: Németh Bandi adjunktus úr. Baráti társaságunk tagja volt, sok mindent hallhattunk tőle a sebészet fortélyából. Az első hazai veseátültetés is hozzá kötődik...

Az orvostudomány határtalanságának gátat szabnak a technikai föltételek. A napi négy-öt műtéthez meglehetősen kevés az öt ágy. Az adottságaink ennyit engednek. Ez pedig azt is jelenti, ha hatot operálunk valamelyik napon, ötöt ki kell „lakoltatnunk” innen. Természetesen a szükséges gondosságból szemernyit se engedhetünk. Az összes közreműködő felelősségét hatványozza ez az egyszerű tény. Más lehetőségünk nincsen, össze kell húznunk magunkat, tisztább jövőkép reményében. Amióta az eszemet tudom, mindig a jö-

vendő boldogságára hivatkoztak. Egy kicsivel szkeptikusabb vagyok. Aki ezek mögött az ajtó mögött dolgozott huszonegy évvel ezelőtt, a sokkal tágasabb, kétosztatú szobában, az egyelőre még korszerűbbnek mondható új klinikán hasonlóan zsugorított körülmények közé került. Mozgásszegénységünket kárhóztatja szinte valamennyi fölvilágosító előadás, miközben alig van hely, ahol egyáltalán megmozdulhatunk. Tervezőasztalokon születik meg a családmodell is, legföljebb két gyerekkel. Aztán, mivel szeretünk lefelé alkudni, egy lesz belőle, vagy egy se. A teljes életünket vonalzóval és körzővel rajzolják meg, és lám, betegségünkbe gyógyulásunkba is mérnökök beszélnek bele. Akkor sincsen más lehetőségünk, bízunk kell. És elkövetnünk mindent, hogy előbbre léphessünk...

Azt nem lehet állítani, hogy állna a szervátültetési program, hiszen nagyszámú veseátültetés történik minden évben, emellett szaruhártya-, bőr- és egyéb szövetek transzplantációja is folyik. Az a törekvésünk, hogy emellé fölzárkózzon a szívátültetés, és meginduljon a tüdőátültetési program is. A szege di klinika tűnik legalkalmasabbnak erre a célra, mert itt egy épületben van a szívsebészet, a tüdősebészet, és a transzplantációs osztály. Ennek a népszerűsítésére szervezünk külön transzplantációs napot...

Még csak gyerek voltam, amikor kezdett bemenni a köztudatba, hogy a szív az egyik legfontosabb robotszervünk, és bár működését lelki tényezők is befolyásolják, pumpácskának tekinthető leginkább. Valamelyik akkori humorista mondókájára is emlékszem, amikor szerelemre gerjedvén pumpácskájának a pumpácskájáról regélt. Ahogy a szívátültetésről szólva is mondogatták: gyere, szívem, ülj át a jobb lábamról a balra. A vérkeringés teljességét szolgálja a szív, mégis megmaradt a szerelem színhelyének is. Szív a szívnek küldi szívből, szívesen... Itt volt például a Valentin-nap. Kifejezetten importünnep, de összes kelléke szív-alakú. A röpködő lufiktól kezdve a csokoládészívekig, és a virágszívig is. A mézeskalács-szív azelőtt is a búcsú legbizalmasabb ajándéka volt, a tükrösszívű juhász is ismerős a mesében is, de akkor ennyire még nem tobzódtunk jelképes szívekben. Népdalok és operettbelépők is ezt az ágazatot éltetik változatlanul. Az egész világon.

Közben elnézem a Helyesírási Tanácsadó Szótár mindig takarékos fölsorolását is, majdnem két testes hasáiban csak a szívszármazékokat tálalja. Szívbe markoló, szívből jövő, szívébe zár, szívéhez nőtt, szíve hölgye, szívére beszél, szívére veszi, szívesen lát, szívet-lelket gyönyörködtet, szívet tépő, szíve vágya, szíve választottja, szívhez szóló, szívtelen fráter, és a többi, meg a többi. Az Értelmező Szótár kínálatába belekóstolni se merek. Itt már a költői kifejezésekben is dúskálhatunk. Szerencsénkre a legtöbb szívügyünk nem orvosi eset, de ennek a kis örök-motornak mégis mindhez köze van.

És még valamit. Nincsen az orvoslásnak és a hozzá kapcsolható kutatásnak olyan ágazata, ahol a tökéletes fölkészültség, a talpigböcsület, a mindenáron való segítő szándék, a segíteni tudó erős akarat ne első parancsolatként állna elő. Már az orvosi eskübe is bele foglaldott. Talán megérjük egyszer azt is, hogy sem gyermek presztízsszempontok, sem gazdasági okok nem akarnak szemeket kivenni a láncból. És a betegségek arra valók lesznek, amire a mostani nehézségeknél szoktunk hivatkozni: hogy leküzdjük őket. Amennyi egyáltalán leküzdhető.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

DARVASI LÁSZLÓ
író

Tudni kell, hogy a díj, mint olyan, korrumpál. De nem morális értelemben mondom ezt. A díj a világhoz fűződő viszonyodat alakítja át. Kiemel az otthonosságodból, a hétköznapaidból, a magától értetődő normalitásaidból. Engem mindent elismerés megkeresett, amit megkaphattam. Szinte illetlenül sokat kaptam. Miközben igyekszem úgy viselkedni, úgy gondolkodni, és írni, mintha ez az egész nem így lenne. De hát ez nem nagyon megy. Úgy romlasz el, hogy észre sem veszed. Most az utóbbi három hónap alatt három erős, barátságos díj ért el. Normális ez? Semmiképpen sem. Díjtól okosabb, jobb, szebb nem leszel. Nem lesz könnyebb a mondat, és ugyanazok a lelki, szakmai nyomorúságok és örömeik kísértenek. A grémium azt mondja, azt mutatja kifelé, a tag megérdemli az elismerést, nézzetek rá így, emberek. S aztán valóban másként foglalkoznak veled az ismerősök, másként ítélnék meg pályatársak, más relációk kezdenek irányítani, befolyásolni, ugyanazt akarod mondani, de mégis mást mondasz. Mert másként hallják. Más lesz egy könnyű megjegyzés hatása, nem beszélhetsz úgy, mint eddig. És ez szorongató érzés. Vagy pl. előnyöket kapsz kórházban, bankban, Isten is hamarabb fogad. De mindig fontos leszögezni – az öröm és a köszönet kinyilvánítása mellett –, hogy a díj elvesz a szabadságodból. Én pedig semmit nem tekintek fontosabbnak a személyes szabadság folyamatosan gyakorolható alkalmánál. Mondok egy példát, apróság, de talán jelképes. A tekintélyes német Brücke-díj után az alpolgármester úr behívott az irodájába, beszélgettünk el kicsit. Udvariasságból, figyelmességből tettem. Rendben, nincs ezzel semmi gond. Nekem mégis rossz érzésem támadt később, arra gondoltam, nem megyek be így többé senki politikushoz, városvezetőhöz beszélgetni, mert nincs értelme. Nincsen nekem az effajta szobákban semmi keresnivalóm. Nincsen értelme bemenni, ráadásul, aki bemege, az nem jöhet ki úgy, ahogy bement. Én valóban örülök, hogy Szegedre kerültem, és mondjuk nem Debrecenbe, ahogyan ez a lehetőség is tervbe volt véve. Szeged inspiráló hely volt, és minden nyűgével, kedvességével, kicsinységével vagy kicsinyességével az ma is. Csupa, csupa ellentmondás ez a város. Persze, beszélhetnék kedves tanárokról, megannyi barátról, nem teszem. Valaki úgymégyis kimaradna...

Létezik olyan, hogy szegedi író? Van egyáltalán szegedi irodalom? Mert pl. Mikszáth szegedi író volt?! Vagy Tömörkény, Gárdonyi, szegény, bánatos Juhász Gyula az volt? Ha azt mondom, szegedi író, az hozzátéve olyan, mintha azt mondanám: „női író”, vagy „mozdonyvezető” író. Író van, úgy általában és mindenestül, van egy író, aki most Szegeden él, vagy alkalomadtán Szegedről ír, vagy éppen átutazik Szegeden. Egy író éppen Szegeden szerelmeskedik, akkor ő egy „szegedi szerelmes író”?! Nem, nincsen szegedi író, ez egy irodalmon kívüli címke, görcsös kapaszkodás a hely intenciójába, varázsába, szellemébe. „Budapesti író”, milyen ostobán hangzik, hát nem? Szegedet szerepeltetem a műveimben, a Könnyemutatványosokban a törökhódoltság korában, most a „Víz” előtti Szegeden bóklászom, és van egy századfordulós szegedi elbeszélésem is, mely 1910-ben játszódik. Szív Ernő gyakorta konfabulál a mai Szegedről, nőkről, fákról, utcákról, szerkesztőségéről, csip-csup hétköznapi dolgokról, Baka Pistáról. Ez akkor szegedi irodalom? Nyilván nem az. A „Szeged” szó csak egy papírcsokó. Hogy mit rakunk bele, az a lényeg.

(Szeged, 2006)

Á Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

GÓSI GÁBOR
állatorvos

Az állatok gondozása mellett a növényvilágot is megőrizzük. A negyvenöt hektáros Szegedi Vadaspark rendkívül szerencsés fekvésű. A jelentős részben kocsányos tölgyekből álló erdő mellett tavak, vizes élőhelyek is vannak itt, ezért sokféle faj megtalálja a számára legmegfelelőbb területet. Az állatfajokat is úgy választottuk meg, hogy ne rombolják a környezetet, ezért például viszonylag kevés nagytestű patást mutatunk be. Bár a közönség szereti, még sincs elefántunk, vízilovunk, rinocéroszunk. Ezeknek az állatoknak ugyanis hatalmas, akár egy-két hektáros élőhelyre van szükségük, amit aztán néhány év alatt teljesen letaposnának. A nemzetközi előírások már régen nem engedik meg, hogy egy elefántot néhány négyzetméternyi szűk helyre szorítsanak be. Természetesen nem csupán a szabályozás miatt tekintünk el a nagytestű fajok gyűjtésétől: azt szeretnénk, ha az állatok jól éreznék magukat nálunk, ki-ki természet, mozgásigénye, életformája szerint. Szakmai vezérelvünk így szól: nem tartunk minden fajt, de amit kiválasztunk, azt jól tartjuk...

Úgy alakítjuk ki környezetünket, hogy a természetes növénytakaró hasonlítson az eredetire. A nyílt, füves, bozótos vagy mocsaras területekből az állat éppen azt választhatja, ahol a legjobban érzi magát. Ha fázik, napos, szélvédett helyre húzódik, ha melege van, fürödni megy. A közönség pedig éppen úgy láthatja az állatokat, amint azok saját közegükben élnek: vagyis természetes körülmények között figyelheti meg mindennapos tevékenységüket. A villanypásztorral őrzött majmok fákon üldögélhetnek, vagy éppen tornázhathatnak az ágakon. Ez egészen más életminőséget jelent számukra, mintha csak néhány alacsony fatörzs, vagy kötélhinta pótolná az igazi növényzetet. Arra törekszünk, hogy becsempésszük az állatkertet az erdőbe. Ennek első lépcsőfoka, hogy magát az erdőt lehetőség szerint érintetlenül hagyjuk. Ösvényeink azért kanyarognak, mert így adta az erdő: útban volt egy fa, amit ki kellett kerülni. Az állatok pedig szemmel láthatóan jól érzik magukat nálunk: ezt bizonyítja, hogy a vadaspark „hivatalos” lakóin kívül sok más, szabadon élő faj is megtelepedett itt. A madarak, őzek mellett rókák, mókusok, sőt vidrák is beköltöztek hozzánk...

A mi vadasparkunk más stílust képvisel, mint azok az állatkertek, amelyekben nyírják a fűvet, virággyások díszítik a gondosan parkosított területet. Mi hagyjuk elkorhadni a kidőlt törzseket, amelyeken gazdag gomba- és rovarvilág tenyészik, a rovarok pedig vonzzák a madarakat. A parlagfűvet természetesen mi is irtjuk, de a többi növényt nem pusztítjuk el. A „gaz” mezőgazdasági fogalom, amely az ember számára közvetlen hasznot nem hajtó növényeket jelöli; nálunk ugyanezek fontos táplálékul és élőhelyül szolgálnak az állatoknak, például a különböző védett lepkefajoknak, így érhetjük el legfontosabb célunkat: fölmutatni az élővilág változatosságát és változékonyságát...

Kiterjedt kapcsolatrendszert ápolunk más országok állatkertjeivel. Vadasparkunk a Magyar Állatkertek Szövetsége mellett tagja az Európai Állatkertek Szövetségének (EAZA) is. Szerénytelenség nélkül mondhatjuk, hogy e tagság is minősíti munkánkat. Rangját jelzi, hogy a tizenkét magyar állatkert közül csupán ötöt vettek föl a szervezetbe. További elismerés, hogy a Szegedi Vadasparkot az Állatkertek és Akváriumok Világszövetségébe (WAZA) is fölvetették. A követelmények magasak: bizottság vizsgálja az állattartás színvonalát, az egyéb tevékenységeket (mint a már említett fajmegmentő, oktató, természetvédelmi munkát). Arra is figyelnek, hogy az állatok beszerzésénél betartjuk-e az etikai normákat.

(Szeged, 2006)

ö

20

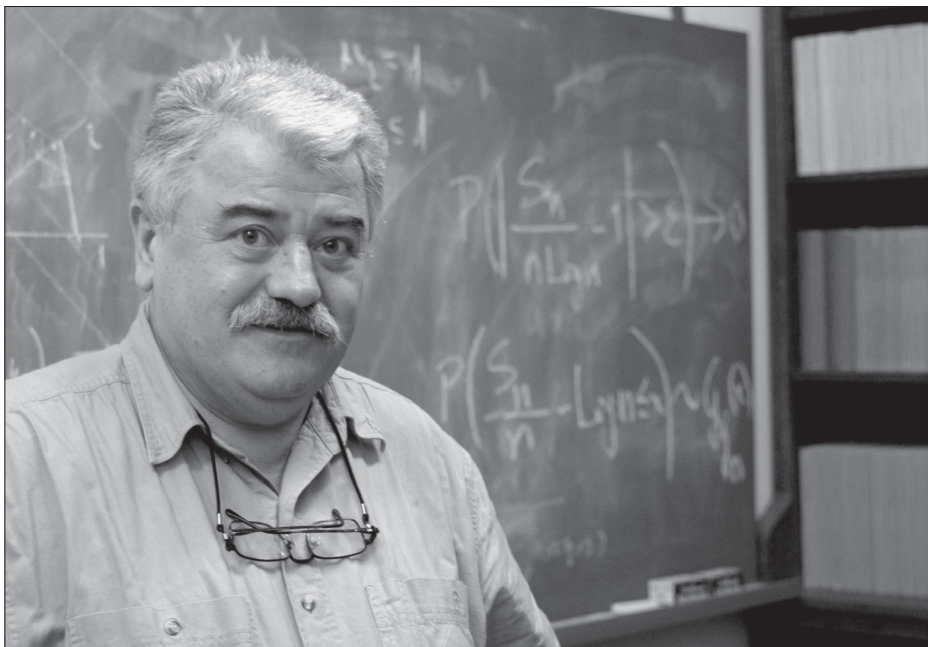
07

RÖM ÉS MEGTISZTELTETÉS, HOGY ITT LEHETEK MA ESTE, ÉS KÜLÖNÖS FELELŐSSÉG, HOGY MIND-EZT AZ EGYIK ALAPÍTÓ, A DOMET RI. KÉPVISELETÉBEN TESZEM, AMELYNEK NEVÉBEN 1989-BEN DEBRECZENI PÁL LÁTTA EL KÉZJEGYÉVEL AZ ALAPÍTÓ OKIRATOT. A 18. DIJÁTADÓ GALAESTNÉL TARTUNK. TIZENHÉT SOROS ELNÖK MONDOTT MÁR BESZÉDET ELŐTTEM. NAGYSZERŰ EMBEREK, SOK OKOS GONDOLATTAL TUDOK-E UJAT MONDANI ÖNÖKNEK, VAGY KELL-E EGYÁLTALÁN, HISZEN AZ ALTAIUK ELMONDOTTAK TÖBBSEGE VALÓSZÍNŰLEG MA IS AKTUÁLIS.

HUSZONHÁROM ÉVES VOLTAM (TALÁN ÉPPEM KATONA), MIKOR MEGALAKULT AZ ALAPÍTVÁNY 18 ÉVVEL EZELETT. NEKEM EZ AZT JELENTI, HOGY ÉN VAGYOK A LEGFIATALABB SOROS ELNÖK, BÁR TUDOM A KOR NEM ÉRDEM. HANEM ÁLLAPOT. AZ ALAPÍTVÁNY SZEMPONTJÁBÓL PEDIG AZT IS JELENTI, HOGY VAN MÁR MÚLTUNK, HAGYOMÁNYUNK ÉS TUDOM, HOGY VAN JÖVŐNK IS. ÉS ÖRÖMMEL LÁTOM, HOGY A RÉGI TÁMOGATÓK MELLETT FELNÖTT EGY ÚJ GENERÁCIÓ, HISZEN FIATAL VÁLLALKOZÁSOK ÉS IFJÚ CÉVEZETEK TALÁLHATÓK MECÉNÁSAINK KÖZÖTT, SZÜKSÉGÜNK VAN RAJUK!

SOKAN MEGRÓNÁNAK, HA NEM MONDANÁM KI, 18 ÉVESEN NAGYKORÚ LETT A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY. DE ÍGY VAN-É? SZERINTEM NEM. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY UGYANIS MÁR A MEGALAKULÁSÁT KÖVETŐ PÁR ÉVBEN BIZONYÍTOTTA, HOGY NAGYKORÚ, TÖBB, KICSIT MÁΣ, MINT A TÖBBI ALAPÍTVÁNY. SORSZÁMUNK KÉTSZÁMJEGYŰ A MAGYARORSZÁGI ALAPÍTVÁNYOK SORÁBAN, A KIOSZTOTT TÁMOGATÁS ÖSSZEGE PEDIG 9 SZÁMJEGYŰ, A DIJAZOTTAK PEDIG EGY OLYAN EXKLUZÍV KLUB TAGJAI, AHOL A SZELLEM GÉNIUSZA ÉS A MŰVÉSZ INTELEKTUSA IS BÉKÉSEN MEGFÉR AZ EGYSZERŰ KÉTKEZI MUNKÁT VÉGZŐ EMBERREL. MIT IS JELENT NEKEM, HOGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ELNÖKSÉGÉBE KERÜLTEM? EGY KÜLÖNLEGES TÁRSASÁG TAGJA LETTÉM. SOK KÜLÖNBÖZŐ EMBER, KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETRŐL, KÜLÖNBÖZŐ FOGLALKOZÁSSAL, KÜLÖNBÖZŐ MENTALITÁSSAL. EGY DOLOG KÖZÖS BENNÜNK. MEGKÉRDŐJELEZHETLENŰL HITELÉSEK, MINT AHOGY A DÖNTÉSEIK IS AZOK, MINT AHOGY A DIJAZOTTAK SZEMÉLYE IS AZ VOLT MINDIG, NAGY DOLOG EZ. HIGGYÉK EL NEKEM, HA MEGNÉZZÜK AZ ELŐ DIJAZOTTAK NEVEIT, LÁTHATJUK MIYLEN SZÜKSÉG VOLT AZ ALAPÍTVÁNY LÉTREHOZÁSÁRA, OLYAN KIMAGASLÓ SZEMÉLYEK LETTEK VOLNA SZEGÉNYEBBEK A DIJ ÁLTAL MEGTESTESÍTETT MEGBECSÜLÉSEL, SZERETETTEL, MINT PÉLDÁUL SZŐKEFALVI-NAGY BÉLA, GREGOR JÓZSEF STRAUB É BRÚNÓ, ÉS MÉG SOROLHATNÁM, BELEBORZONG AZ EMBER EZEKBE A NEVEKBE, SOKAT KAPTUNK TŐLÜK, SOKAT TETTEK SZEGEDÉRT, SZERÉNY HÁLA, AMIT A DIJJAL NYÚJTANI TUDTUNK NEKIK. SZERETTÜNK VOLNA NÉHÁNYUK ELŐTT AZZAL IS TISZTELEGNI, HOGY A KURATÓRIUMI DIJAKAT ROLUK NEVEZZÜK EL. EZÉRT IDÉNTŐL A TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM DIJA SZŐKEFALVI-NAGY BÉLA MATEMATIKA PROFESSZOR NEVÉT, A MŰVÉSZETI KURATÓRIUM DIJA GREGOR JÓZSEF OPERAÉNEKES NEVÉT, A TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM DIJA PEDIG DEBRECZENI PÁL ÖTLETGAZDA, AZ ALAPÍTVÁNY MEGÁLMODÓJÁNAK NEVÉT VISELI. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY JÖVŐJE BIZTOS, GAZDÁLKODÁSA STABIL, SZÉKHELYE HOSSZÚ TÁVRA MEGOLDOTT, KÖSZÖNET AZ ÖNKORMÁNYZATNAK. TUDJUK AZONBAN, HOGY A GAZDASÁG SZÁMÁRA NEHÉZ ÉVEK JÖNNEK. ILYENKOR LEGELŐSZÖR A MŰVÉSZETEKET, TUDOMÁNYOKAT ÉRINTIK A MEGSZORÍTÁSOK. FOKOZOTTAN SZÜKSÉG VAN A CIVIL SZFÉRA ÖSSZEFOCÁSÁRA. DEBRECZENI PÁL SZAVAIVAL: HA ROGYADOZNAK A KULTÚRA, A SZELLEMI ÉLET ALAPJAI, HA EGYSRE KEVESEBB PÉNZ JUT A TUDOMÁNYOS KUTATÁSOKRA, A MŰVÉSZETI ÉLETRE ÉS MINDEN EGYÉB MÁSRA, AKKOR ÉRTÉKEK TŰNNEK EL, KÖZÖSSÉGEK BOMLANAK FEL, ÉS AKIK TUDNAK, AZOKNAK TENNI KELL VALAMIT! AZZAL KEZDTEM MONDANDÓMAT, HOGY ŐRÖM SZÁMOMRA ITT LENNI, AZ ŐRÖMBE AZONBAN SZOMORÚSÁG IS VEGYŰL. ELMENT GREGOR JÓSKA BARÁTUNK. AZ ESTI GALA AZONBAN MÉG JÓSKA KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL, AZ Ő ELKÉPZELÉSEI SZERINT JÖTT LÉTRE. EZ AZ Ő UTOLSÓ AJÁNDÉKA A DIJAZOTTAKNAK, ÖNÖKNEK, A TÁMOGATÓKNAK, AZ Ő SZERETETT SZEGED VÁROSÁNAK.

A fődíjas:

CSÖRGŐ SÁNDOR
matematikus, akadémikus

Politikamentes tanulásra vágytam, olyan úton akartam elindulni, amely a leginkább távol vezet az akkori hétköznapiak dermesztő és félelmetes ideológiai játékeitől. Orvos nem akartam lenni, a mérnöki munka mibenlétéről fogalmam sem volt, azt viszont éreztem, hogy a jogász és a legtöbb bölcsész szakma mennyire átpolitizált. A biológia Egerből bogárgyűjtésnek látszott, és rájöttem, a kémiában is az tetszik, ami matematikával leírható, így aztán — talán az akkor már matematikával foglalkozó bátyám távoli példájának hatására is — a matematika mellett döntöttem. Budapestre nem mertem jelentkezni, mert féltem, ott olyan helyzeti előnnyel rendelkező diákok közé kerülök, hogy elveszhetek. Maradt Debrecen és Szeged, s e két város közül már könnyű volt választanom, ugyanis a Kanadából érkezett családi észlelet szerint a szegedi matematikai iskola olyan híré volt, hogy a Tisza partja esélyt se hagyott a szép nagyerdei kampusznak. De mivel még azt se tudtam, hogy Szegeden már folyik „tisztán” matematikus képzés, ezért matek-fizika tanárszakra jelentkeztem, s csak a harmadik szemeszter után mentem át a matematikus szakra. Nem csoda, hogy olyan kiválóságok, mint Rédei László, Kalmár László, Csákány Béla, Tandori Károly és Szőkefalvi-Nagy Béla előadásait hallgatva egyre inkább kialakult bennem a vágyakozás: kutató matematikusként szeretném leélni az életem. Először egy, a bátyám által felvetett probléma megoldása kötött le, és ötödéves koromra már annyira elmélyedtem a sztochasztikában, amit akkoriban a Bolyai Intézetben kutatóként senki nem művelt, hogy munkámra felfigyelt Tandori professzor, és az ő támogatásával Szőkefalvi-Nagy professzor gyakornoki állást kínált fel. És ekkor újra megjelent nálam az államvédelem. Elmondták: megkaphatom ugyan az állást, de csak azzal a feltétellel, ha aláírok egy nyilatkozatot, miszerint „a belügyi szervek működéséről birtokomba jutott államtitkok bárkivel történő megosztása esetén legkevesebb öt év börtönnel sújtanak”. Aláírtam, s 1970 júniusa után többé nem zaklattak. Továbbra is szorgalmasan megfigyeltek, de munkámat nem akadályozták.

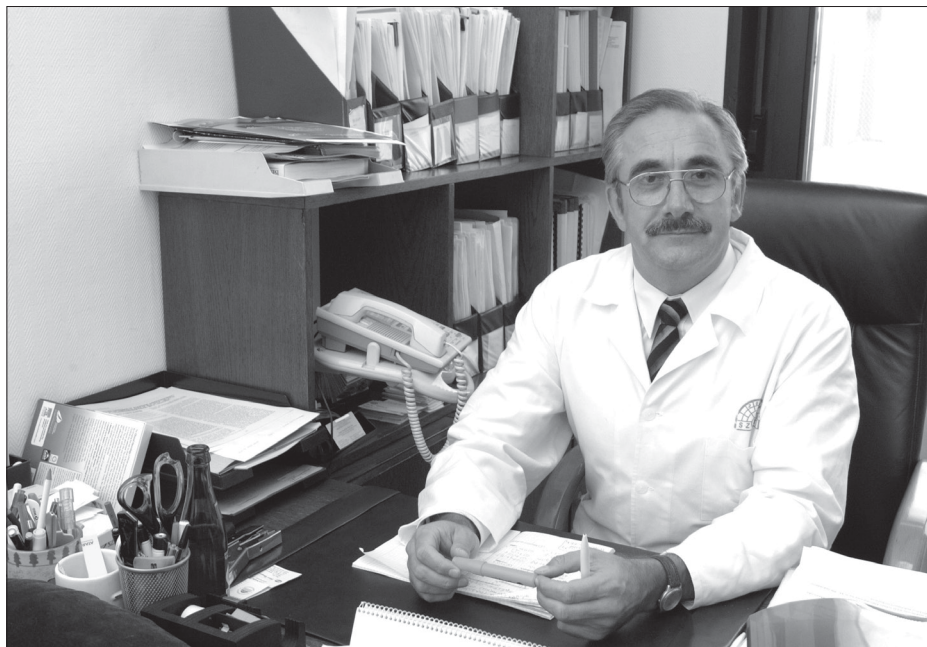
Soha, egy percig nem gondoltam arra, hogy a tengerentúlon éljem le az életemet. Magyarország a hazám, és Tamási Áron szavaival: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol ott-hon legyünk benne”. Én ebben az országban, és Szeged városában érzem itthon magam.

Egerfarmos továbbra is fontos számomra, de ma már ugyanennyire fontos persze az is, hogy a Tisza partján gyökeret tudtam verni, az itt élőkben sok kiváló embert ismerhettem meg. A városhoz fűződő viszonyomat természetesen legerőteljesebben az egyetemi élmények határozzák meg. Úgy is mondhatom: mivel időm legnagyobb részét a munkahelyem, a matematika világába „zárva” töltöm, az egyetem ablakából szemlélem ezt a várost. De Szeged innen, a Bolyai Intézetből nézve is szépen fejlődő, élhető, szerethető település. Minősége mindig függ az egyetem minőségétől. Csavarva ezen egyet: rendkívül fontosnak tartom tehát, hogy az egyetem a minőségi képzésre tegye a hangsúlyt, amikor kijelöli a jövőjét. Ezt persze az egész országra nézve is érvényesnek tartom. Elképedve hallom, hogy rektori konferencia asztalánál hetvenöten ülnek, vagyis ma már szinte minden nagyobb település „egyetemmel” büszkélkedhet. Érthető az aspiráció, de ez az állapot nem egészséges, amennyiben az adófizetők felsőoktatásra szánt pénzéből akarják megvalósítani, ami nem erre való. Miután az egyetem liberalizálása, kapuinak az ifjúság szélesebb tömegei számára történt kinyitása jól-rosszul megtörtént az utóbbi tizenhét évben, most az erőfeszítéseket már a tömegesedéssel szükségképpen együtt járó elsőkélyesedés megállítására, vagyis a minőség differenciált támogatására kellene összpontosítani. Hosszabb távon csak azok az intézmények maradhatnak meg valódi egyetemként, amelyek kiválóan képzett szakembereket tudnak útjukra bocsátani, ahol rang diplomát szerezni. Erre van szüksége az országnak és a magyar tudomány kivívott elismertségét is csak így tudjuk megőrizni a világban. Hogy saját szakterületemről beszéljek: a magyar matematikai iskola azért válhatott híressé határokon túl is, mert a tehetséggondozásra már több mint egy évszázaddal ezelőtt nagy hangsúlyt fektettek. Gondolok itt például a Középiskolai Matematikai Lapokra, aminek feladatait a XIX. század vége óta oldogatták a diákok. Megemlíteném az általános és középiskolákban kiépített versenyrendszert is, amely elősegítette a tehetségek felfedezését, vagy azt a professzori kart, amelyik gondoskodott arról, hogy ezek a tehetségek a képességeiket a lehető legteljesebben bontakoztathassák ki. Ezt a hagyományt szeretném magam is folytatni, s megtisztelőnek tartom.

Tudom, nyitott világunkban számos dolog elcsábíthatja a matematikától a diákokat. Ugyanakkor azt is látni kell, talán soha nem volt szükség annyi kiválóan képzett matematikusra, mint éppen a XXI. században. Hiszen nézzünk csak körül a világunkba a minket kiszolgáló gépek, a számítástechnika, az űrkutatás, az életünket teljesen átalakító internetes világháló, vagy majd az ezután jövő, személyes genetikai alapokra épülő orvostudomány és természet- és társadalomtudományok többsége nem tudna megélni, fejlődni a matematikai kutatások eredményei nélkül. A pénz körül forgó hétköznapijainkban a bankok, a tőzsdék, a biztosító társaságok is mind nagyobb igényt tartanak a matematikusok szolgálataira. Hogyan is tervezhetnénk egy szebb, kényelmesebb, élhetőbb jövőt a gondolkodás matematikai racionalitása nélkül?

Egy olyan Magyarországot kell felépítenünk, amely megszabadul a mostani politika fogásából is. A mindennapi élet intézményeinek — legyen szó közigazgatásról vagy oktatásról — függetlenné kell válni, valamilyen épeszű egyetértés alapján. Csak így lehet olyan hazát teremteni, amelyben az emberek többsége megtalálja a boldogulásához vezető utat, valóban az igazi tehetség érvényesülhet, és a tehetséggel és tisztességgel elvégzett munkából jól meg lehet élni. Nagy a veszély — e nélkül elveszítjük a legtehetségesebbjeinket. A fiatalok természetesen vágyódnak el, hogy megismerjék más népek nyelvét és kultúráját, dolgozni tudását és szórakozását. De én olyan országban szeretnék élni, ahová mindezzel a tudással és tapasztalattal haza is térnek, mert itthon igazán otthon lehetnek, mert itthon vannak igazán otthon.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

VÉCSEI LÁSZLÓ
neuroológus, akadémikus

Harmadéves hallgatóként találkoztam a kóreltani tárggyal, amit nyomban megszerettem. Ekkor érkezett Pécsről Szegedre Telegdy Gyula professzor, aki körül hamarosan lelkes kutatógárda szerveződött. Sikeres szigorlatom után egy izgalmas kutatási programba kapcsolódhattam be, a vazopresszin és az oxitocin tanulásra és memóriára gyakorolt hatásának kutatása szerepelt a Kovács L. Gáborral végzett kísérletek középpontjában. Csoportunk igazolta a katekolaminok szerepét e folyamatokban. Hamarosan demonstrátor lehettem az Intézetben, három-négy nemzetközi munkában szerepeltem társszerzőként. A kutatósofoktól függetlenül, valójában klinikusnak készültem. Családi okok is jelentősen közrejátszottak abban, hogy az egyetem elvégzése után Pécsre kerültem. Feleségem ugyanis a pécsi bőrklinikán dolgozott, én pedig az idegklinikán folytathattam a munkám. Pállfy professzor, a klinika vezetője minden elképzelésemben támogatott, az időm döntő hányadát azonban a mindennapi betegellátásra fordítottam. A klinika a hazai sclerosis multiplex betegellátás egyik kiemelkedő intézménye volt, ezért a fejfájás és extrapyramidalis kórképek mellett e betegségek gyógyításában próbáltam kellő jártasságot szerezni. Érdeklődésem középpontjába egyre inkább az idegszövet-pusztulás pathomechanizmusa és annak kivédhetősége (neuroprotekción) került. Úgy véltem – és így gondolom ma is -, hogy a neurológiai kórképek döntő hányadában ez az alapvető kérdés. Igen komoly energiát fektettem a szervezésbe, mivel a neurológia olyan hatalmas diszciplína, hogy azt elvárható szinten csak úgy tudjuk művelni, ha az egyes területeken munkacsoportokat alakítunk. Három hónappal Szegedre érkezésem után megtartottuk az első Neurológiai Kerekasztal továbbképző konferenciát, amelynek hamarosan a száztizenegyedik ülése lesz. Miután a klinikai neurológiában a genetika egyre inkább meghatározóvá válik, Raskó professzorral, az SZBK Genetikai Intézet igazgatójával és munkatársaival együttműködve tíz éve beállítottuk a Huntington-kór genetikai diagnózisát. Bekapcsolódtunk az európai GAMES-vizsgálatba, amelynek célja, hogy a sclerosis multiplex öröklődési faktorait kutassa. Manapság a fejfájás panaszoktól nagyon sok beteg szenved. Feltételezésünk szerint csak migrénes több mint 1 millió van Magyarországon. Ezért kutatásokat indítottunk a trigemino-vascularis rendszer migrénben betöltött szerepének vizsgálatára. Egy másik meghatározó kutatási területünk az inurenin és metabolitjainak vizsgálata neurodegeneratív kórképekben és modelljeikben. A kinurenin kutatásunkban meghatározó szerepe van Toldi József professzornak és munkatársaiknak, illetve Penke Botond és Fülöp Ferenc professzornak és csapatának. Az elektrofiziológiai programunkban nagy segítségünkre volt Bodis-Wollner Iván professzor és az egy ideig nálunk is dolgozó, majd Göttingenbe távozott igen tehetséges Antal Andrea. 1995-ben az MTA közgyűlésének nem akadémikus képviselőjévé választottak, 2001-ben pedig az Akadémia levelező tagja lettem. Elnöke voltam a Magyarországi Fájdalom Társaságnak, valamint a Magyar Fejfájás Társaságnak, jelenleg pedig ötéves megbízatással a Magyar Ideg- és Elmeorvosok Társaságának. Ezen kívül jelenleg főtitkára vagyok az Európai Neurofarmakológiai Társaságnak, valamint a Nemzetközi Duna Neurológiai Társaságnak. Emellett számos bizottságban dolgozom, így a MOTESZ elnöke vagyok, az Orvosi Osztály Klinikai Idegtudományi Bizottságának is ellátom elnöki feladatait.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

GYÜDI SÁNDOR
karnagy

A hetvenes évek végén egyetemistának jöttem Szegedre, mert szeretett városomban, Pécsen akkor még nem volt természettudományi kar, Budapestre pedig nem akartam menni, és Szeged szimpatikusabbnak tűnt, mint Debrecen. A zenélést, amivel korábban is sokat foglalkoztam, itt sem hagytam abba, ennek eredménye a Canticum, melyet hasonszőrű barátaimmal alapítottam. Elmondhatom, hogy ez adott igazi értelmet a Szegeden tartózkodásomnak, később a Szegeden maradásomnak, és a kamarakórus miatt kezdtem még komolyabban zenét tanulni, miatta nem tudtam már elhagyni ezt a várost akkor sem, amikor az egyetem befejezése után a pesti Zeneakadémián tanultam. A Canticum mellett később az Egyetemi Énekkart, majd az Universitas Szimfonikus Zenekart is vezettem. A döntő lépést a pályám alakulásában — abban, hogy nem tanár lettem, ami mindig szerettem volna lenni — az jelentette, hogy a zenei diplomám megszerzésekor szerződöttem a Szegedi Nemzeti Színház, ahol karigazgató voltam, majd operakarmesterként is foglalkoztattak. A Vaszy Viktor Kórus átvétele akkoriban gyakorlatilag a színházi karigazgató munkaköri kötelezettsége volt — ezt az együttest ma is, közel két évtizede vezetem. A Szimfonikus Zenekarral operakarmesterként és oratóriumok dirigenseként kerültem kapcsolatba a kilencvenes években, és 1999 óta igazgató karnagya vagyok. Szegedi működésemet teljesen egyenes vonalú — csak idővel egyre összetettebb — pályaként élem meg. Zenei tevékenységem sok szála közül szinte minden Szegedhez köt...

Egy karmesteri pályát kétféle irányban lehet építeni: az egyik esetben — példa rá, mondjuk Vaszy Viktor — az ember energiáit saját együtteseire kiterjesztésére fordítja, művészi ambícióit ebben éli ki, a másik esetben a vendégszereplések, minél több és minél rangosabb meghívások jelentik az illető számára a célt, a pályán való előrehaladást. Az én utam — ez nyilvánvaló — az előbbi, és beosztással haladok rajta. Igaz, ezt választva a helyi zenei életben adódó feladatok elől strukturális összefüggések és az időbeli folyamatosság kényszere miatt nehezebb kitérni, mint egy vendégszereplést nem elvállalni, így a munka valóban sok. Amikor Szegedre kerültem, a szabadidőmben zenéltem. Hamarosan rájöttem, hogy ezt annyira szeretem, hogy jó lenne, ha mindig, hivatásszerűen is ezt tehetném, ezért pályát módosítottam. Most a munkámban és az úgynevezett szabadidőmben is zenével foglalkozom, és e határok összemosódnak, ezért úgy néz ki, mintha mindig dolgoznék. Ugyanakkor az én hivatásom többek közt azért jó, mert nagyrészt olyasmit csinálók, amit ingyen, hobbyként is tennék. Ilyen alapon azt is mondhatom: én sohasem dolgozom, én csak zenélek...

Szeged egyedül a kultúra, a tudomány és a művészet városaként vívhat ki elismert helyet a nagyvilágban. Ehhez a startpozíciója nagyon jó: hagyományai, intézményei, tudományos eredményei, művészeti értékei, a kultúra iránt fogékony lakosai adják nemzetközi súlyát. Az előadóművészetek közül talán a zene az, amelyet legkevésbé terhelnek nyelvi korlátok, ezért legkönnyebben juttatható el a külföldi közönséghez. A sikert, mint imént is mondtam, elsősorban a minőség teremtheti meg, de — ahogy a drágaköveknél is — egyáltalán nem mindegy, hogy az érték milyen foglalatban van elhelyezve. A kultúra is piac, a világ nagy részén ráadásul kínálati piac, ezért nem elég jónak, ezen felül érdekesnek is kell lenni! Ismerni kell a publikum igényeit, és elsősorban szolgálni kell, csak másodsorban alakítani és nevelni a közönségünket. Egyébként ezek a szempontok itthon ugyanúgy érvényesek, mint külföldön.

(Szeged, 2007)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

MOLNÁR GYULA
biológus, zenész, természetfotós

Fél éve nyugdíj mellett oktatok, még három kifutó évfolyamot taníthatok, aztán majd meglátjuk, mit hoz a jövő vagy éppen az aktuális felsőoktatási reform. De, hogy a mai fiatalok mennyire érdeklődnek a jelen ökológiai problémái iránt, arra talán hatásos bizonyíték, hogy meghirdetett speciális kollégiumokra annyian jelentkeztek — nem csak a főiskoláról, de orvostanhallgatók, matematikusok, geográfusok is -, hogy 120 jelentkezőnél le kellett eresztetni a sorompót. Mi a Becsei utcában laktunk, a Madách iskolába jártam. Nándi bácsi, alsó tagozatos tanítónk tanyai iskolából került a Madáchba, mindent tudott a madarakról, s elbűvölt sokunkat a madarak iránti szeretetével. Minden, úgynevezett beszélgetés órát kihasznált arra, hogy a természet szépségeit, gazdagságát ecsetelje. Órái teljesen magukkal ragadtak, otthon apámmal madárodúkat eszkbáltunk ládadarabokból, eldobált lécekből, s amikor az első tavasszal belefészkeltem egy szécinke, megpecsételődött a sorsom. Ráadásul ilyen témájú könyveket kaptam, ki tudja, hányszor láttam Homoki-Nagy István Gyöngyvirágtól lombhullásig című filmjét, és az az alapján készített kötetet, valamint A kert madarai című albumot. Aztán később a Radnótiiban Esik Zoltántól kaptam a második meghatározó impulzust. Jó szemmel vette észre, ki az a három ember az osztályból, akiben felfedezte a biológiai érdeklődés hosszútávú programját. Ezután nem lehetett véletlen, hogy a JATE biológia-kémia szakára jelentkeztem, lenyűgöztek Kolosváry Gábor professzor állatrendszertani előadásai, „Csigabácsi”, alias Horváth Andor lenyűgöző órái. A madarakhoz az ő révén jutottam. Ma a világon mintegy 9600 madárfaj létezik a gerinceseken belül, évente 1 új fajt fedeznek fel, s 5-10 évente egy faj tűnik el. Egy nemzetközi kimutatásból kiderül, hogy az összes földi élőlényt figyelembe véve óránként három faj hal ki. Ez napi 72 faj kipusztulását jelenti, s ez óriási evolúciós sebesség. Mindez összefügg az emberi tevékenység fölgyorsulásával, a civilizáció szinte követheletlen támadásaival, akkor beláthatjuk az élőlények homogenizációjának veszélyét. A dinoszauruszok milliói évekig éltek, ma ez a szám hatványozottan rövidül. Hogy miért a madarak a kedvenceim? Talán, mert bennem is rejtőzik az emberek évezedes vágya, a repülés és ezzel együtt a szabadság kiolthatatlan vágya. Elbűvölt a madarak sokaságának változatossága, életük sokrétűsége... Majdhogynem egyszerre jelentkezett a biológiai és a madárszeretet megjelenésével. Szüleimtől — talán tíz éves koromban – kaptam egy német bokszt-gépet, mellyel 6x6-os fekete-fehér képeket lehetett készíteni. Ülttem egy alkalommal az újszegedi liget egyik hatalmas fájának tövében, s észrevettem egy erdei pintyét. Hosszan figyeltem, míg egyszer megnyomtam a gombot. Előhívtuk, nem sikerült. Attól kezdve holtig tartó szerelem lett a természetfotózás. Minden egyszerre, úgy 8-10 éves koromban dőlt el. Egyidőben varázsolt el a természet, a fényképezés és a zene... Ha ma választanom kellene, ismét a klarinétot választanám. A hatvanas évek elején voltak az első próbálkozások, húsz évesen alapítottam meg a Molnár Dixiland Band-et... Az első időkben nagyon sokat szerepeltünk a volt szocialista országokban, ahol mi képviseltük a nyugati kultúrát, és nyugaton, ahol mi voltunk a vasfüggöny mögötti progresszív törekvések képviselői. És persze mindenütt Szeged kulturális nagykövetei. Kedvenc madaram a gólyatöcs. Ökológusként büszke vagyok arra, hogy tevékeny részesem lehettem nyolc dél-alföldi természeti védettséggű terület nyilvántartásához... Ha fotóim közül kellene választanom, a névjegykártyámat mutatnám föl. Ezen látható a kunkorodó árvalányhaj a hajnali harmatcseppekkel, melyet az ásatthalmi erdőben fényképeztem. Zenészként két darabot említek. Egyik a Kreol-dzsessz, mely egy francia szaxofonos művének átdolgozása, igazi gyors bravúrszám lett, szinte emblematikus darabja az együttesnek. A másik Oscar Pitterson Szabadság himnuszának újraalkotása, áthangszerelése, melynek lassú hatását oly sokan dicsérték és értékelték.

20

08

S

ZEGEDET SZOKÁS AZ „ELBOCSÁTÓ VÁROS” JELZŐVEL ILLETNI, ÉS EBBEN VAN NÉMI ELMARASZTALÓ TARTALOM IS, MINTHA NEM TUDNÁ MEGBECSÜLNI, MEGTARTANI ÉRTÉKEIT. A MAI NAP ÉPP AZ ELLENKEZŐJÉT BIZONYÍTTJA. A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY MAI DÍJTADÁSI GÁLAMŰSORÁN NÉGY OLYAN NAGYSZERŰ SZEMÉLYISÉGNEK FEJEZZÜK KI A CIVIL VÁROS ELISMERÉSÉT, AKIKNEK SZÜLETÉSI HELYEIK CESENGER, DÉVAVÁNYA, HORT ÉS SZANK. VAGYIS EGYIKŐJÜK SEM TÖSGYÖKERES SZEGEDI. MÉGIS EZ A VÁROS ADOTT TEREPET ÉLETÜKNEK, SZEMÉLYISÉGÜK KITELJESEDÉSÉNEK. ITT VÁLHATOTT NEMZETKÖZILEG IS ELISMERTTÉ A GYERMEKGYÓGYÁSZ, A VEGYÉSZ, AZ OPERAÉNEKES ÉS A TANÁR. ITT TEREMTETTEK ÉRTÉKET, IDE JÖNNEK HOZZÁJUK, S ŐK IDE JÖNNEK HAZA. MERT MINDENNAPI KÜZDELMEINKKEL EGYÜTT IS JÓ EBBEN A VÁROSBAN ÉLNI ÉS ALKOTNI, AMELY MÁR ELÉG NAGY AHHOZ, HOGY ÉLETÜNKHÖZ KELLŐ KOMFORTOT BIZTOSÍTSON, DE MÉG OLYAN LÉPTÉKŰ MARADT, HOGY AZ ŐSZINTE ÉS SZEMÉLYES EMBERI KAPCSOLATOK ÁTSZÓJÉK, SZEBBÉ TEGYÉK MINDENNAPJAINKAT. EZ A MINÓSÍTÉS REMÉLHETŐEN ŐSZINTÉN HANGZIK EGY OLYAN EMBER SZÁJÁBÓL, AKI MAGA SEM SZEGEDI, AKI MUNKÁJA RÉVÉN KERÜLT EBBE A VÁROSBÁ, ÉS ITT TALÁLT OTTHONRA, ITT ALAPÍTOTT CSALÁDOT, ÉS ITT SZÜLETETT GYERMEKE IS. AZ ALAPÍTVÁNY SOROŚ ELNÖKI TISZTSÉGÉT EBBEN AZ EGYÉVES CIKLUSBAN ÉN TÖLTÖM BE A PICK SZEGED ZRT. NEVÉBEN. SZEREPVÁLLALÁSUNKKAL AZT KÍVÁNJK JELEZNI, HOGY – MÁS VÁLLALKOZÁSOKKAL EGYÜTT – OTT VAGYUNK AZON GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK KÖZÖTT, AMELYEK FELELŐSÉGET ÉREZNEK A VÁROS, TUDOMÁNYOS ÉS MŰVÉSZETI ÉLETÉÉRT, EGÉSZSÉGÜGYÉÉRT, S A PICK ESETÉBEN NEM SZERÉNYTELENSÉG HANGSÚLYOZNI: SPORTJÁÉRT IS NEM ÖNTJÜK UGYAN SZÁMOLATLANUL A TÁMOGATÁSOKAT, DE A VILÁGOS, TISZTA, A VÁROS ÉS A CÉGCSOPORT HÍRNEVÉT EGYARÁNT ÖREGBITŐ TEVÉKENYSÉGEKRE SZÍVESEN ÁLDOZUNK NYERESÉGÜNKBŐL. MERT ADOMÁNYOZNI CSAK AZ A CÉG TUD, AMELY ÖNMAGA IS EREDMÉNYESEN MŰKÖDIK. SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY 19 GÁLAMŰSORÁT TARTJUK AZ IDÉN. AMIKOR 1990-BEN AZ ELSŐ GÁLÁT TARTOTTÁK, ÉN MÉG ÉPPHOGY KILÉPTEM AZ ISKOLAPADBÓL. AZ ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETÉNEK SOK SZÉP MOZZANATÁBÓL ÉN MOST EZT EMELEM KI: AZ ÚJ GENERÁCIÓK IS OLYAN TARTALMAT TALÁLNAK, AMELYEK TISZTELETRE ÉS FOLYTATÁSRA MÉLTÓAK. AZ ÉRTÉKEK VÁLLALÁSÁT ÉS ÁPOLÁSÁT, A KÖZJÓ SZOLGÁLATÁT, ÉS A TISZTA, EGYENES, ÁTLÁTHATÓ MŰKÖDÉST. EBBEN AZ ÉVBEN SOHA NEM LÁTOTT SZÁMÚ, 34 AJÁNLÁS ÉRKEZETT A DÍJAZOTTAK SZEMÉLYÉRE, ÉS ELHIHETIK, HOGY A DÖNTÉS NEM VOLT KÖNNYŰ. AZ ÉRVEK ÉS VITÁK ALAPJÁN MEGHOZOTT DÖNTÉSEK UTÁN VISZONT TISZTÁN TUDTUNK EGYMÁS SZEMÉBE NÉZNI, MERT NAGYSZERŰ SZEMÉLYISÉGEKET DÍJAZTUNK, MERT NEM LEGYŐZNI, HANEM MEGGYŐZNI AKARTUK EGYMÁST, MERT KONSZENZUSRA TÖREKEDTÜNK. EZ TALÁN PÉLDA LEHET AZ ÉLET MÁS TERÜLETÉN IS. A MOSTANI ESEMÉNYT NÉMI SZOMORÚSÁG IS ÁRNYÉKOLJA: AZON A NAPON, AMIKOR AZ EZ ÉVI DÍJAZOTTJAINKAT KIVÁLASZTOTTUK, VÁRATLANUL ELHUNYT TAVALI FÖDÍJASUNK, CSÖRGO SÁNDOR AKADÉMIKUS, A VILÁGHÍRŰ MATEMATIKUS. EMLÉKÉT TISZTELETTEL MEGŐRIZZÜK! HA VÉGIGNÉZNEK A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY EDDIGI DÍJAZOTTJAINAK NÉVSORÁN, LÁTHATJÁK, HOGY NEM AKÁRMILYEN TÁRSASÁG SZÜLETETT. A MOSTANI DÍJAZOTTAK LEGYÉNEK BÜSZKÉK ERRE AZ ELISMERÉSRE! MI PEDIG BÜSZKÉK VAGYUNK ÖNÖKRE, ÉS KÉRJÜK, HOGY SZOLGÁLJUK EGYÜTT TOVÁBBRA IS VÁROSUNKAT, OTTHONUNKAT, SZEGEDET!

FÜLÖP ATTILA
soros elnök

119

A fődjjas:

KATONA MÁRTA
gyermekgyógyász

*A*z emberi élet megszületése mindig tartogat valamiféle misztériumot. Még akkor is, ha egy normális terhességet követően egészséges baba születik. Itt nálunk, ahol kis súllyal világrajött koraszülötteket gondozunk, különösen fontos a jó légkör, a csöndben végzett munka, az egymásra figyelés, a koncentráció. Az a tény, hogy az intenzív terápia olykor reflektorfénybe kerül, nem mindig jelent örömet számunkra. Hol szenzációként kezelnek egy-egy sikeres beavatkozást, hol negatív megjegyzéseket tesznek munkánkra. Mi egyikre sem vágyódunk igazán. Márpedig mostanság az egészségügy átalakításától hangos a hazai közélet. Valóban sok a megoldatlan probléma, sűrűsödnek a feszültségek, romló munkafeltételek között kell helytállnunk. A mi tevékenységünk csapatmunka. Jól szervezett team – orvosok, nővérek, műtősök, asszisztensek, beteghordók – lehet csak a siker záloga. Nálunk valóban minden kis beteg egyforma, az inkubátorokban szinte alig lehet megkülönböztetni őket, csak kiszolgáltatottságuk, veszélyeztetettségük, betegségük csökkentése lehet a célunk. Itt nincsenek pártbéli, rasszbéli, vallási megkülönböztetések – az orvosi hivatás legszebb részét műveljük: minőségi életet igyekszünk adni a kis betegeknek...

Bár nem úgy merül fel a kérdés, hogy minden koraszülöttet mindenáron életben kell tartani, hanem úgy, hogy munkánkkal segíthetjük-e a minőségi túlélést és az életesélyek kialakítását. Fontos tudni, hogy minden eset egyedi, nincs két egyforma megoldás. Ennek vannak személyi feltételei, a már említett felkészült csapat, és vannak természetesen objektívek is. Ilyen a korszerű eszközpark, az anyagi biztonság és a nyugodt munkahelyi légkör. Ezek együttese alkot egy jelzőrendszert, melyben egységes elvek szerint végezzük munkánkat.

A felmerülő etikai kérdésekre nem lehet igennel vagy nemmel válaszolni. A közeljövőben egy orvoskongresszuson éppen ezekről a problémákról tartok előadást. Ezen a téren is megújulásra van szükség. Megújulásra és egységes szemléletre. A mi szakmánkban egy döntés soha nem egyszemélyi. Ott vannak a kórházi etikai bizottságok, tagjai között az intézményvezetővel, az orvosok, a nővérek, a szülők delegáltjaival, a betegjogi képviselővel – s mindennek írásos nyoma marad. Etikai kérdésnek tartom, hogy újjáélesztünk minden

csecsemőt, megadjuk a sanszot az életre. A világon a legkisebb súlyú koraszülött 270 gramm volt. Elképzelhető, mekkora felelősséget vállaltak az orvosok, amikor megadták neki az életésélyt. De hogy a megszorodó koraszülések milyen komplex kérdéskört vetnek fel, hadd említsek a teljesség igénye nélkül néhány rizikófaktort: a terhes nő életmódja, a drog, az alkohol, a dohányzás, a betegség, valamilyen öröklött károsodás és például az az egyszerű kérdés, hogy akarják-e a gyermek megszületését? Sok vonzata van a kérdésfelvetésnek, amit kizárólag komplex módon lehet közelíteni és a megoldás felé haladni. Ami pedig a szakmai oldalt illeti: tudni kell, hogy ez nem verseny, egy parányi csecsemő nem lehet kórházak közötti vetélkedés tárgya. A mi munkánk hivalkodástól mentes, elmélyült hivatás. Természetesen sok még a fehér folt, amit az orvosi szakmáknak, az egészségügyi ellátó rendszernek, a családnak, a társadalom közösségének kell megoldani, hogy az általunk életre segített koraszülöttek felnőve is teljes életet élhessenek. Az sem titok, hogy sok kis koraszülöttet elveszítünk. Ez minden esetben emocionális stressz, lelki teher. Ezért nem lehet az orvosi szakmát más tevékenységekkel összehasonlítani. Egyetlen eset sem múlik el maradéktalanul, de arra kell törekednünk, hogy minden tragikus esemény tapasztalati értékévé váljon. Boda Domokos professzor úr mondta, amikor ide kerültem a klinikára, hogy az orvos nem halhat meg minden betegével. Meg kell kérgesíteni a lelket, s fel kell használni a tapasztalatokat. Ez nem tanítható. Hogy miként viselkedjek, hogyan döntsék amikor kiderül, hogy a csecsemőt nem tudjuk megmenteni vagy meggyógyítani, nem tanítják, s talán nem is tanítható. Elérhet bennünket is az úgynevezett kiégési szindróma, de hogyan tolerálja az én bajomat az a szenvedő beteg, aki számára csak én vagyok az utolsó szalmaszál, s nem tudja, hogy még hány betegnek „csak én vagyok”. Arról meg vagyok győződve, hogy az empátiakészséget, ha nem is tanítani, de alakítani, fokozni, trenírozni már a hallgatóknak is kellene...

Felvethető a kérdés, szükséges-e ez a nagyarányú fejlesztés, ez az életmentő program? Tényeket mondok: Magyarországon 100000-rel kevesebb gyermek születik, mint húsz éve. Klinikánkon a dél-magyarországi régióból 20-30 éve még 350-360 gyereket gondoztunk, kétharmaduk lélegeztető gépre került, egyharmaduk műtétre szorult. Ma körülbelül 260 csecsemőt gyógyítunk. Ennek okait vizsgálva olyan tényezőkre lelünk, mint hogy egyre több nő vállal munkát, kitolódik a gyermekvállalás ideje, nő a mesterséges megtermékenyítések száma, nem tesz jót a stressz és a már említett sok rizikófaktor. Éppen ezért mindent meg kell tennünk, hogy aki szeretne gyereket, aki vállalja az ezzel járó hónapok megpróbáltatásait, s ráadásul teszem azt éppen az a terhesség az egyetlen lehetőség – a kritikus időszakon igyekszünk átsegíteni. Hogy hol húzódik az életképesség határa? Minden csecsemőnél más és más faktor határozza meg. Volt olyan kisbabánk, akit fél évig tartottunk lélegeztető gépen és túlélte, míg olyan is volt, akit fél év után veszítettünk el. Az külön kérdés, ki a gyógyíthatatlan beteg. Ez a meghatározás időről időre változik, alakul, s ehhez szükséges tudásunk karbantartása, a szakirodalom folyamatos figyelése, a tudományos kongresszusokon való részvétel, és sorolhatnám...

Mindent szeretek Szegedben! Tizennyolc évesen kerültem ide, az orvosegyetem a második otthonom. Itt értek örömök és csalódások, itt alapítottunk családot, itt születtek lányaim, akik felnőttként igaz európai polgárok lettek. Élhető ez a város, szeretem színházát, büszke vagyok a szabadtéjére, színvonalasak a képzőművészeti kiállítások. Ezek mind a feltöltődést, a lelki gazdagodást szolgálják. És a hobbijaim? Szeretek klasszikus zenét hallgatni, most éppen Márait olvasok, és az utóbbi időben igyekszem kiírni magamból élményeimet. Nemrégiben egy orvosoknak hirdetett novellapályázaton első díjat nyertem. Büszke vagyok rá!

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

FÜLÖP FERENC
vegyész, akadémikus

A tudomány története, egymásmellettsége, egymásra hatása ennél bonyolultabb struktúrát mutat. A kokain – atropin – molekulák struktúráját a kémikusok közel egy évszázadig vizsgálták, szerkezetét az ötvenes években – szegedi professzorként – Fodor Gábor, aki később egyetemünk rektora is volt, fedezte fel. Ha napjainkban egy közepes képességű doktorandusz két nap alatt nem állapítja meg e szerkezetet, akár eltanácsolhatnánk a pályáról. Mindez azt jelzi, hogy a tudományban mennyire szűkül a felezési idő. Ezzel a valósággal kell szembesülnünk. Egy ötven, vagy száz évvel ezelőtt tevékenykedő kémikus ezen eredmények láttán igencsak hűledezne. Határtalanul fejlődnek a műszeres vizsgáló módszerek, elsősorban a szerves kémia és a gyógyszerkutatás terén... A gondolatnak inspirálni kell a technikai-technológiai fejlődést, de az egyre többre képes technológiák, műszerek is hatnak a gondolkodás irányaira. Örömmel mondhatom, a szegedi egyetem gyógyszerésztudományi karán egyszerre van jelen a szürke állomány és technikai háttér. A tudás manapság tíz év alatt amortizálódik, a tudóstársadalom akcelerációja nyomán a fiatal kutatók többet kapnak a világtól, számítógépes hozzáférést, nemzetközi rálátást, külföldi ösztöndíjakat. A csúcsra feljutni mindig is könnyebb, mint ott megmaradni, napról-napra bizonyítani, együtt lélegezni a nemzetközi trendekkel...

Valamit magára adó tudományos intézmény szinte kötelességszerűen a tudomány legfrequentáltabb kérdéseire koncentrál. Aki nincs jelen a legprogresszívebb vonulatokban, azt leírják. Nekünk nem csupán ismerni kell az USA, s vezető kutató intézmények, legfontosabb folyóiratok toplistáit, de versenybe is kell szállni, kapcsolódni szükséges hozzájuk, együttműködésekre kell törekedni. A problémákat az élet teremti, újítja, hozza. A kérdéseket felteszi az egészségügy, a társadalom, az ipar, s ezekre a kérdésekre válaszolnunk kell. A gyógyszerkutatásban például fontos társadalmi kérdések sűrűsödhetnek, olyanok például, mint az új betegségeket megelőző védőoltások, a környezetkímélés, néhány új vagy fokozottan terjedő betegségek, mint például a pollenallergia megoldásának kérdései. A megrendelő a társadalom, maga az élet, ám ezt finanszírozni szükséges...

Büszkén mondhatom, a gyógyszerésztudományi kar önálló gyógyszerkutatási bázis, tudományos műhely. Elsősorban a gyógyszerkémiaiával, a gyógyszermolekulák szerkezetével, azok hatástanával foglalkozunk. Nyugodt szívvel mondhatom, a szegedi műhely rajta van a gyógyszerkutatás világtérképén. Mindezt igazolják a hivatkozások, az indexek, a tudományos konferenciákon elhangzó előadásaink, a közlemények, az ösztöndíjak. A gyógyszerkutatás manapság stratégiai ágazat. Ennek szellemében végezzük munkánkat...

Valóban kevés a szabadidőm, de nagyon szeretem a természetet. Hosszú sétákat teszek a közeli erdőkben, elsősorban Sándorfalva környékén és gombászok. Bár itt az Alföldön kevesebb a gombafaj, de mindig örömmel tölt például az, ha piruló özlábgombára találok. De hogy hol a pontos termőhelye, azt nem árulom el. Aztán csigákat és kagylókat gyűjtök, asszimetrikus felépítésük – képük és tükröképük nem azonos – a gyűjteményekben is tetten érhető. S ez már ismét szakma...

Művészeti Kuratórium díjazottja:

GYIMESI KÁLMÁN
operaénekes

A laktanyában alakítottam egy kórust. Amikor azután osztályírnok lettem, hegedű-, zongora- és tangóharmonika-tudásomnak köszönhetően kíséretemmel rendszeresen hangversenyeztünk. Műsorunkon természetesen katonanóták szerepeltek. Ekkor már nemcsak karvezetőként arattam sikert, hanem szólistaként is: a Bánk bán Bortalát énekeltem. Sikeremen felbuzdulva, leszerelésem után, 1955-ben jelentkeztem a Zeneakadémiára. Nem vettek fel, de bíztattak, énekeljek csak tovább...

Én is ott voltam az újpesti szovjet emlékmű ledöntésénél, de az isteni gondviselésnek köszönhetően megúsztam a számonkérést, ám testvéremnek menni kellett az országból. 1957-ben azután felvettek a Zeneakadémiára. Megrendülve léptem be az ihlet és művészet házába. Kitűnő tanáraink voltak, mindent meg lehetett tőlük kérdezni, és mindenre türelmesen válaszoltak. Nekem sok hiányosságot kellett pótolnom, ezért rengeteget tanultam...

Szolfézsrá Kodály Zoltán oktatott. Kemény ember volt. Nekem nem adott autogramot, mert nem tudtam profihoz méltóan szolmizálni. Az összhangzattant Harmath Artúr tanította. A katolikus egyházzenei művek jelentős részét ő harmonizálta, miséket és kantátákat is komponált. A legnehezebb összhangzattani megoldásokat is élvezetesen adta elő, s én szomjas emberként valósággal ittam magamba az ismeretet...

Amikor lejárt olaszországi ösztöndíjam, válaszút elé kerültem. Hazajöjjek vagy maradjak? Maga Gina Cigna kapacitált a maradásra. Biztosított arról, hogy gondoskodnak karrierem elindításáról. Képtelen voltam édesanyámtól s szülőházamtól elszakadni. Hazajöttem...

Vaszynak tetszett az államvizsgám, azt mondta: szüksége van rám Szegeden, és én 1962. augusztus elsején aláírtam az 1600 forintból szóló szegedi szerződésemet... Kedveltem a 20. századi műveket. Felismertem bennük a lehetőséget. A bemutatóinkra kivonult a sajtó, a legtöbb produkciónkat élő, egyenes közvetítésben adta a rádió és televízió. Számomra mind közül a legkedvesebb Hindemith operájának, Mathis a festőnek címszerepe...

Keresztény ember vagyok, Grünewaldot és a csodálatos isenheimi oltárt is nagyon szeretem. Az opera története pedig nagyon közel áll hozzám. És élveztem azt a remek műhelymunkát is, amellyel az előadást létre hoztuk...

Rengeteget olvastam mindegyik szerepemhez, hiszen sok olyan akadt, amelyikhez nem volt összehasonlítási alapom, mert idehaza előttem senki sem játszott. Sokat segített Vaszy. Hatalmas műveltsége, nagy zenei kultúrája kisugárzott az egész társulatra... Néha sajnáltam, hogy nem mentem el külföldre, mert ha erkölcsileg nem is, egzisztenciálisan megalapozhatam volna az életemet. Bár lehet, akkor talán nem lennék olyan boldog; és talán nem énekeltem volna el ennyi csodálatos szerepet. Azt pedig sehol se kaptam volna meg, amit itt, Szegeden, hogy bárhová megyek a Kárász utcán, a sarki üzletben, az orvosnál és az áruházban is mindenki ismer, mindenki rám mosolyog. És ez a legnagyobb elismerés, amit egy művész az életben kaphat; a közönség szeretete! Könnyű volt az életem, óriások vállán álltam!

(Szeged, 2008)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

ERDÉLYI AGNES
tanár

Fiatalkoromban, irodalom szakosként arra gondoltam, milyen jó is lenne, ha a kortárs irodalom állandó vendégségben járna-kelne a Móra Kollégiumban. Akkor ez fantáziálásnak tűnt. Aztán telt-múlt az idő, s valóban, kis túlzással mondhatjuk, eljött a teljes magyar irodalom, sőt, nem is egy alkalommal! Soha nem divatoztunk, csak haladtunk olvasmányaink mentén. Jöttek a legnagyobbak, Mészöly Miklós 87-ben, Esterházy először 86-ban, Nádas először 84-ben, Tolnai Ottó először 85-ben, Kertész Imre először 90-ben. Krasznahorkai először 86-ban, Petri György először 78-ban. Járt nálunk Baka István, Darvasi, Podmaniczky. Több száz óras hangarchívumot őrzünk digitalizált formában. El ne felejtsem, járt nálunk Bohumil Hrabal is. Terveztük a találkozást, szinte viccből, aztán egyszer csak itt volt. Több-ször emlegette Szegedet, a Tiszát, szívesen élne itt, ilyeneket mondott. Hosszú ideig jobbra csak a Móra Kollégiumban voltak Szegeden szisztematikusan irodalmi estek. Mára megváltozott a kép. Hála a sok fiatal irodalmárnak, PhD-hallgatónak, irodalmi körnek, egyre több helyen rendeznek hasonlókat. Inspiráló az újfajta szemlélet, ahogy a művekhez közelítenek, sokat tanulok tőlük...

Legfontosabbnak azt tartom, hogy a kollégisták maguk dönthessenek. Legyen számukra szabad választás, saját belátás szerinti elhatározás, hogy milyen életformát választanak egyetemi éveik alatt. Mindenki önmagáért felelős. Itt van a kollégium teljes hagyománya, ethosza, itt van a közösségek látható és rejtett hálózata, szép, gazdag könyvtár, barátok. Az értelmes ötletet, akarást támogatjuk, felkaroljuk. Amennyiben van, s amennyiben igénylik. Szegedről, Budapestről, a legkorszerűbb szellemi műhelyekből hívunk előadókat, beszélgetőtársakat...

Ne felejtsük, az egyetemista életideje, az ifjúkor és a fiatal felnőttkor ideje, amikor legtöbb a szerelem, legtöbb a szenvedély. Súlyos energia- és időfaktor ez is. Monomániásan vallom, hogy egy közösség minősége azon mérhető, hogy a benne élők hogyan képesek elfogadni egymás akár eltérő nézeteit is, hogy működik-e a szolidaritás, megértés. Bonyolult, ordas indulatokkal terhelt világunkra úgy nézzünk, hogy a mögöttest, a gyökereket, a nem manipulálható lényegét lássuk. És annak legyen respektje, aki rendesen tanul. Ilyen egyszerű ez. A Móra Kollégium ezt a szemléletet szeretné sugározni...

A támogatási szisztéma változó, most éppen a kollégium van jobb helyzetben. Tavaly egy hosszabb felújítási stratégia befejezéseként a teljes Móra Kollégium megújult. A Grand Café ugyanakkor küzd, az állami támogatást harmadolták, de nagy túlélők vagyunk. Egy kulturális műhely jövője elsősorban a működtetők kedvén és lelkierején múlik. Egyiknek sem vagyunk híján. Úgy érzem és vallom, hogy ez a díj egyben a többi civil szervezet létének jogosultságát is erősíti, hiszen mindahányan Szegedért vagyunk. Pontosabban szólva azokért a Szegeden élő kortársainkért, akik miatt érdemes ebben a városban munkálkodni.

20 09

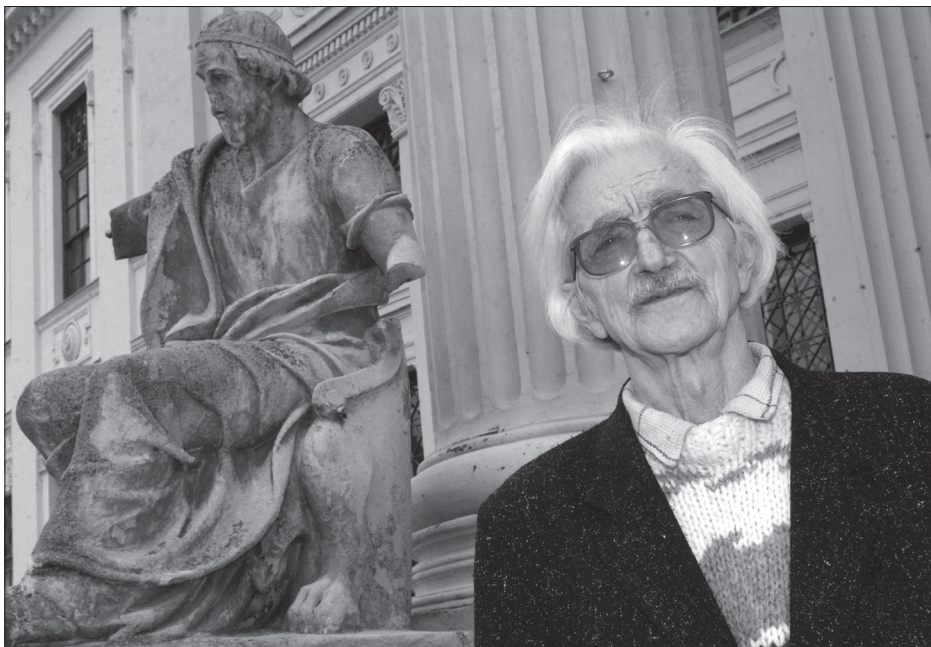
A

Z ELSŐ ALAPÍTVÁNYI DÍJ ÁTADÁSA ELŐTTI ÉVBEN TÖRTÉNT. MA MÁR NEM EMLÉKSZEM A NAPRA, HÓNAPRA –ILYEN DOKUMENTUM NINCS- A CSONGRÁD MEGYEI GABONAFORGALMI ÉS MALOMIPARI VÁLLALAT IGAZGATÓI IRODÁJÁBAN FELKERESETT – LEGNAGYOBB MEGLEPETÉSEMRE – DEBRECZENI PÁL (VEZÉRIGAZGATÓ), DR. CSONKA ISTVÁN (SZEGED MJ. VÁROS TANÁCS-ELNÖK) ÉS RÓSA LÁSZLÓ (SZEVEDI KONZERVGYÁR IGAZGATÓ), TÁJÉKOZTATTAK EGY SZEVEDI ALAPÍTVÁNY SZERVEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ELHATÁROZÁSRÓL, ANNAK IDŐSZERŰSÉGÉRŐL. ELŐADTÁK, HOGY AZ ELKÉPZELÉS SZERINT KÉT KURATÓRIUMI DÍJ ÉS EGY FŐDÍJ LENNE, AMELY- LYEL AZ ALAPÍTVÁNY CÉLJA SZERINT SZEVEDÉRT, ANNAK ORSZÁG-VILÁG ELŐTTI ELISMERÉST ADÓ TETTEKÉRT A VÁROS ELISMERÉSSSEL SZOLGÁLNA. AZ ÉRINTETTEK LEHETNEK BELFÖLDÖN, KÜLFÖLDÖN ISMERT SZEVEDI ILLETŐSÉGŰEK, VAGY SZEVEDIEK, AKIK HOSSZÚ IDEJE SZEVEDEN FEJTIK KI TUDÓSI, ÉS MŰVÉSZI TEVÉKENYSÉGÜKET. A FELISMERÉS AZ AKKORI VÁROSI KÖRÖK- BEN IS VALÓS ÉS SZÜKSÉGES LÉPÉSNEK TÚNT. AZONBAN SZERVEZETT LÉPÉST NEM TÖRTÉNT (MINT AZT PÁR HÉT MŰLTÁN MEGTUDTAM A KEZDEMÉNYEZÉS ELINDÍTÓJA, DE AKKOR MÁR SZERVEZŐ MOTORJA IS DEBRECZENI PÁL VOLT. AZ Ő ERŐS AKARATÚ ÉS MINDIG MEGOLDÁST KERESŐ SZEMÉLYE HATÁSSAL VOLT RÁM.) KETTŐS FELADATOT VÁZOLTAK FEL RÉSZEMRE. EGY- RÉSZT A VÁLLALATUNK LÉPJEN BE AZ ALAPÍTÓK SORÁBA, MÁSRÉSZT VÁLLALJAM FEL A LEENDŐ ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓ ÉS MŰKÖDÉSÉT BIZTOSÍTÓ OKIRATOK SZERKESZTÉSI TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZEFOGÁSÁT, MINDKÉT KÉRÉS AKKOR SZÁMOMRA MEGLEPETÉS VOLT, ÉS MEGOLDHATATLAN FELADATNAK TÚNT. DE A MEGJELENTEK ÉRVEI MEGGYŐZŐEK VOLTAK. A RÉSZEMRE MEGJELŐLT FELADATOT EGY FELTÉTELLEL VÁLLALTAM, EZ PEDIG EGY HARMADIK KURATÓRIUM LÉTREHO- ZÁSÁNAK INDOKOLTSÁGA, MELY A SZEVEDI KÖRNYEZETBEN – MEGGONDOLÁSOM ALAPJÁN – SZÜKSÉGES VOLT A TELJESSÉGHEZ. JAVASOLTAM ANNAK LÉTREHOZÁSÁT, A HARMADIK KURA- TÓRIUM – LÉNYEGÉBEN – A MAI TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM TEVÉKENYSÉGI TERÜLETÉT FOGLALJA MAGÁBA. AZ AKKORI INDOKOM AZ VOLT, HOGY SZEVEDÉRT AZON POL- GÁROK, EMBEREK IS TESZNEK, AKIK NEM TUDÓSOK, NEM MŰVÉSZEK, HANEM „CSAK” MUN- KÁLKODNAK VÁROSUNKÉRT. PÉLDÁM AKKOR AZ VOLT, HOGY OLYAN EMBER IS MÉLTÓ A VÁROS HÁLÁJÁRA, ELISMERÉSÉRE, AKI A NAGYÁRVÍZ IDEJÉN SOK-SOK EMBERT MENTETT MEG AZZAL, HOGY A VÍZ BETÖRÉSEKOR FELISMERTE A VÉSZHELYZETET ÉS FÉLREVERTÉ A HÁRANGOT. TER- MÉSZETESEN A HASONLAT CSAK PÉLDA, DE MA IS VANNAK OLYAN TELJESÍTMÉNYEK, AMELYEK SZEVED JAVÁT TARTÓSAN SZOLGÁLJÁK, AM KEVÉSBÉ VANNAK A SZÉLES KÖZÉRDEKLŐDÉS FÉNYÉ- BEN. AZ AKKORI JAVASLATOM „ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM” NÉVEN KERÜLT MEGFOGALMA- ZÁSRA. A JAVASLATTAL A MEGJELENTEK EGYETÉRTETTEK. ÍGY „CSAPDÁBA ESTEM”, TEHÁT VÁL- LALTAM AZ ÖSSZEFOGÓ, SZERVEZŐMUNKÁT. A VITÁRA BOCSÁTHATÓ ALAPÍTVÁNYI OKIRATOK MÉG ABBAN AZ ÉVBEN ELKÉSZÜLTEK. AZ AKKORI MŰKÖDÉSI OKMÁNYBAN A FÉLÉVES ELNÖKI ROTÁCIÓ VOLT A MEGHATÁROZOTT MŰKÖDÉSI REND ÉS BÜSZKE VAGYOK ARRA, HOGY AZ ELSŐ DÍJAK ODAÍTÉSÉNEK ELŐKÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGÉBEN RÉSZT VEHETTEM. VISSZAEMLEKEZÉ- SEM SZERÉNYTELEN, DE TALÁN SZÜKSÉGES KIEGÉSZÍTŐ AZ ALAPÍTVÁNY ÉLETRAJZÁHOZ.

PROHÁSZKA OTTÓ
a Felügyelő Bizottság tagja

125

A fődíjas:

*S*IMAI MIHÁLY
költő

*L*eendő sógorom segítségével kerültem Szegedre, a főiskolán két csodálatos embert, két nagyszerű tanárt ismertem meg, Vajtai Istvánt és Vajda Lászlót. És kialakult egy jórészt régi ismerősökből álló baráti társaság. Már a felvételimnél rámgrimaszolt a történelem különös játéka. Apámat – még gyulai középiskolás időszakomban -, börtönbe csukták, úgy halt meg, hogy nem tudtuk meg, miért. Mivel az OTI-nál volt tisztviselő, az akkor besorolás szerint alkalmazottnak minősült, azaz A kategóriás volt, ami egy főiskolai felvételnél nem jelentett jó pontot. Ám apám a börtönben dolgozott, így átminősült a munkásosztály tagjává, s az én nevem mellé is az M-et kanyarították a felvételeimre a papírra. A végzést követően akadt egy boldog évem a mezőhegyesi 57-es major iskolájában, majd négy éves békéscsabai kaland után vissza Szegedre. Első versem 14 évesen jelent meg a Rádió Gyermekekújságjában, a kenyérről szólt. Főiskolásként már publikáltam az Új Hangban, a Tiszatájban, elhangzottak verseim a rádióban. Szerepeltem a Szegedi Fiatlok Antológiájában is. A békéscsabai négy év után – a jaminai vagány gyerekeket igyekeztem a szép szóra tanítani – kerültem vissza Szegedre, ahol újabb négy év nevelőtanárság következett az újszegedi Ady Kollégiumban. Akkoriban jelent meg első verseskötetem, *A virradat vitorláí...*

Igen. Valami irodalomközeli helyet szerettem volna, így megörültem a hívó szónak. Ám az akkori főszerkesztő, Lőkös Zoltán kiábrándított, nem a kulturális rovathoz kerültem, hanem az iparihoz. Életemben nem foglalkoztam ilyen témákkal, mégis kilenc éven át igyekeztem ennek a különös világnak emberi oldalát megmutatni. Büszkén mondhatom, a Délmagyar akkor gazdasági és városi rovatában költők dolgoztak, Veress Miklós, Petri Ferenc, meg írók, Horváth Dezső és Sz. Lukács Imre. Hozadéka persze mindennek van, a keserű és nehéz éveknél is. Kenyérkeresetnek tekintettem a napilapos újságrírásnak azt a szeletét, ártani nem ártottam, ahol lehetett segítettem...

A Kincskereső igazi és szép feladatot jelentett mindannyiunknak. Bár nem volt története fáklyásmenet, mindenért meg kellett harcolni, mégis sikertörténet majd húsz éven keresztül. A főváros-vidék dilemmájában csakis azért győzhetett Szeged, mert Hegedűs András, a Móra-hagyományok, no meg jónéhány kiváló író és költő érzékelték a szegedi szellemi központ súlyát. Hegedűs András korai halála után Deme László nyelvészprofesszor igazi profizmussal irányította lapot, majd a szintén tragikusan korán elhunyt Grezsa Ferenc pro-

fesszor jegyezte a folyóiratot. Azt követően én főszerkesztettem a kiadványt egészen nyugdíjazásomig. Legközvetlenebb munkatársam és barátom Baka István költő volt, aki 1974-ben, a szerkesztőség alakulásakor tért be hozzánk, s míg felesége tisztába tette gyermeküket, mi megegyeztünk az együttműködésben. Sajnos, őt is elvesztettük. A Kincskereső szellemi műhelyében együtt dolgoztunk Illyés Gyulával és Nagy Lászlóval, Janikovszky Évával és Kormos Istvánnal, Weöres Sándorral és Vargha Balázssal, Lázár Ervinnel és Csukás Istvánval, hogy csak néhány nevet említsek. A képzőművészek közül Reich Károly, Kass János, Réber László, Schéner Mihály, Würtz Ádám, Kaján Tibor, Papp György voltak munkatársaink. Igyekeztünk fiatalokat is indítani a pályán, új tehetségeket fölfedezni. Kincskereső táborokat szerveztünk, vetélkedőket, pályázatokat hirdettünk, televíziós különkiadásokat készítettünk, országos klubhálózatot építettünk ki. Hosszú ideig 60-80 ezres példányszámban jelent meg a Kincskereső, s lap huszadik születésnapjára, 1994-re közel 18 ezresre tornáztuk föl a korábbi csökkenő tendenciát. Tettünk ezt követően is néhány kísérletet, ám a környezet megváltozása, az érdektelenség, az új szerkesztés eltérő szándékai előlegezték a lap mostani mélyrepülését. Mégis életem nagy adományának érzem azt a két évtizedet, mely a Kincskereső szolgálatában telt el...

Hittel mondhatom, az érték, a minőség nem topográfiai fogalmak. A versnek mindegy, hogy születik, csak vers legyen. Mert olyan nincs, hogy jó vers meg rossz vers, hiszen a rossz vers nem vers. Ha őrzí és közvetíti azt a bizonyos lét-többletet, akkor költészettel van dolgunk, ha nem, akkor csak valamiféle tákolt szöveggel. A verset az sem minősíti, hogy gyerekvers, eposz vagy dal – csak a minősége, lét-többlete. Nem mondanék igazat, ha eltagadnám, igenis, a vidéken élőknek több hátránnyal kell megküzdeniük. A kiadók annak idején inkább pihentették a vidéken élő alkotók kiadásra váró köteteit, hiszen nem járhattunk naponta a nyakukra, nem voltunk benne a lobbizó csoportokban, kevesebb volt az érdekérvényesítő lehetőségünk...

Az ember élete valójában egy tudat-tágulási folyamat. Táguló körök, mint a fodrozódó vízgyűrűk egy tavon. A gyermekkor egyetemes, minden dimenzióban otthon van, ezért ekkor a legtágabb a körök: a partot ostromolják. A gyermek a legszabadabb. Persze a tudat tágulása folytatódik a felnőttkorban is tovább, de ezek már nem ugyanazok a szabad dimenziók, a tágulás inkább a tárgyi tudásban, ismeretgazdagságban, karrier-építő technikákban mutatkozik meg. Valójában azonban szűkülnek a körök. Birodalmakról mondunk le az iskolai jelesekért, a jó magatartásjegyért, a diplomáért, a munkahelyért, világookról mondunk le 50 négyzetméteres lakásért, a létezés aranykertjéről mondunk le a bankbetétért, a luxuskocsiért. Az írói létben az a nagyszerű, hogy az ember ezeket az elvesztett, földott tereket, birodalmakat, világokat, rejtett dimenziókat visszaszerezheti, tudatilag visszafoglalhatja, újraépítheti, és nem csak magának. A közösségnek is. Hisz mindannyian, emberek, táguló körök középpontjainak születtünk. Az Élet nevű misztériumjátékról szólok egyik versemben. Mindig az emberben rejlő misztériumok, csodák foglalkoztatták a fantáziámat, így hát most, amikor önéletrajzi regényt írok, tulajdonképp egy misztériumjáték jeleneit terveztem. Víziókat, látomásokat, mitológikussá növekvő alakokat, nem annyira a megtörtént eseményeket, mint inkább azok variációit. Tulajdonképp egy magyar s egyben közép-európai mitológia keretében élem újra az életemet, úgy, hogy két alapvető archetipus, a nyitott szívű gyermek és a szabad szellemű bölcs egyaránt megnyilatkozik benne. Ennyiből is kitetszik, hogy tele vagyok tervekkel. Nietzsche mondja, hogy az ember az egyetlen teremtmény, akit buzdítani kell az életbenmaradásra. Én a terveimmel buzdítom magam. Egy keleti bölcs szerint egyszerűen megállapítható, teljesítettük-e már küldetésünket a világban: „Ha még élsz, nem végezted el a feladatodat a földön.” Én is így érzem, ebben a szellemen tervezem még egy válogatott verseskötet és egy gyerekkönyv kiadását is. Hamvas szerint érettnek lenni annyi, mint megkétszereződve fiatalnak lenni. Szeretném, ha ez az érettség megnyilvánulna abban, amit írok.

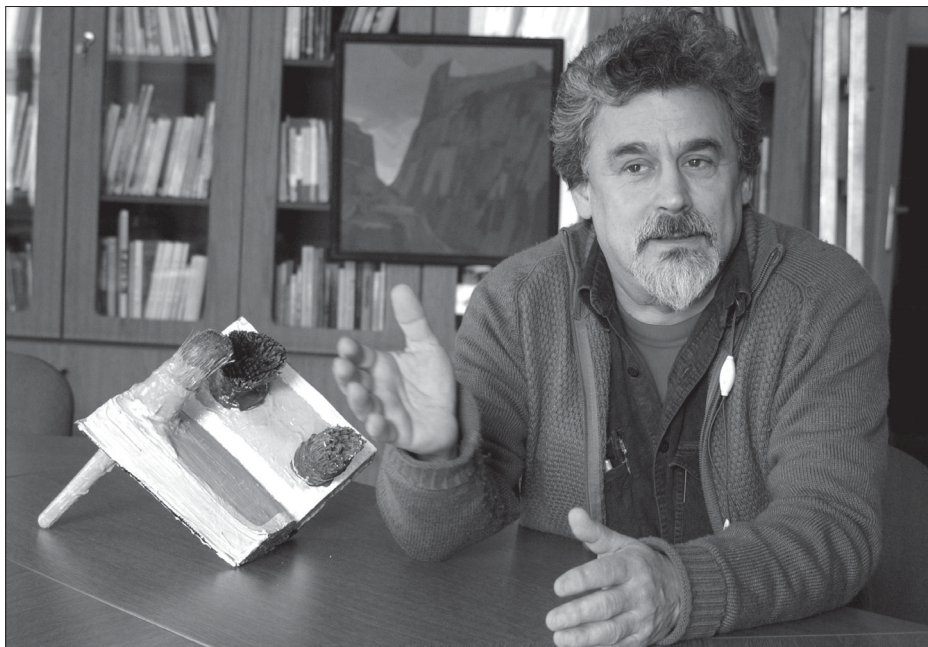

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

DOBOZY ATTILA
bőrgyógyász, akadémikus

A hivatástudat az az érzés, amikor az ember megállapíthatja: azért érdemes élni. Ezt igazából nem befolyásolja sem a munka milyensége, sem az anyagi ellenszolgáltatás, sem a társadalmi presztízs. Orvosnak az jelentkezzen, akiben a másokon való segítése elemi ösztöne tudatosul. Sokat tanultam Obál Ferenctől, Csillik Bertalantól, Ivanovics Györgytől, de legfőképpen Simon Miklóstól. Számomra szakmánk legszebb területe a kórházi orvoslás. A házi orvoslás ugyan nagyon emberközpontú, személyes, közvetlen, de nem áll rendelkezésükre az a műszerezettség, technikai háttér, ami a kórházakban már mindennapos. Más típusú találkozás ez a beteggel, kevésbé személyes, de nagyon felelősségteljes. Rendkívül fontos ebben a kapcsolatban a kölcsönös bizalom, itt kiderülhetnek a személyes képességek, a gyakorlat összekapcsolódik a tudományos felkészültséggel. A klinikákon pedig hármas követelmények – gyógyítás, oktatás, tudományos kutatás – kell megfelelni. Véleményem szerint ez bonyolultabb kívánalom: szerintem mindig az adott klinikának együttesen kell megfelelni! Minden tevékenység a betegségtől indul el és a betegágyhoz tér vissza.

Egy egyetemi tanár számára az oktatás elengedhetetlen követelmény. Karbantartja a szellemet, frissíti a tudást, hiszen naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie. Gondoljunk bele, néhány évtizeddel ezelőtt egy tankönyvbe tárolt ismeretanyag évekig élt. Ma, az internet korában a hallgató maga ellenőrizheti az előadó fölkészültségét. Természetesen más típusú kutatómunka folyik a klinikai területen, mint az intézeti műhelyekben. A tudományos munka iránti vonzalom is személyfüggő, bár az egyetemi munka nem mellőzheti a szakterület tudományos vizsgálatát, a kutatás igényét. Az, hogy egy klinikán milyen típusú tudományos munka folyik, nagyban függ a hagyományoktól, egy-egy iskolateremtő professzor szakterületétől, néha az élet által fölvetett kihívásoktól, a munkatársak felkészültségétől és sorolhatnám. Mindenesetre a struktúra, a koncentráló képességek, a technikai-technológiai háttér és a személyes indíttatás is motiváló tényező lehet. Nem mindenki alkalmas arra, hogy képviseljen egy kisebb-nagyobb közösséget, átlásson egy sokféle érdeklődéssel átszőtt struktúrát, nem mindenki integráló személyiség. Rektorhelyettesi megbízatásom 1993-tól indult és 1997-ig tartott. Három fontos feladatom volt. Először is meg kellett valósítani az egészséges klinikai informatikai rendszert. Erre az időre esett az egészségügy átlagköltség alapú finanszírozásának bevezetése. A harmadik jelentős feladatom az egyetemi integráció szegedi előkészítése. Az Egyetemi Tanács 1997 nyarán engem választott rektornak. Megbízatásom a tervezettnél lényegesen rövidebb lett. Rektori periódusom legfontosabb feladata az egyesülés előkészítése volt. Megalakult a Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerésztudományi Centrum, melynek első vezetőjéül engem választottak. Ha visszanezék az egyetemem eltöltött 52 évre, szép emlékeket őrzök, sok küzdelemben és sikerben volt részem. Amikor tanulmányaimat elkezdtem, az volt az életcélom, hogy Székesfehérváron közterorvos leszek. A szerencsés véletlenek sora, kiváló tanárok, munkatársak és barátok másfelé vezették pályámat. Munkámat sohasem egyedül végeztem, sokat köszönhetek barátainak, munkatársaimnak és feleségemnek.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

ARANYI SÁNDOR
festőművész

Köcsi koromban, ha megbántottak, ha dühös voltam, nem balhéztam, hanem visszavontam, és vicsgó, félelmetes fejeket rajzoltam. Talán, mint az ősemberek, akik lerajzolták ellenségeiket, s ezzel győzedelmeskedtek felettük. Első rajztanárom Csongrádon Percze Mihály észrevette, hogy nekem a rajzi kifejezés milyen fontos, és egyengette fejlődésemet. Később Stéhlik Lajos kezei közé kerültem, sokat köszönhetek neki. Amikor nyolcadikban a továbbtanulás került szóba, anyám pártolta művészeti ambícióimat, apám viszont fogorvosnak szánt. Felvettek a budapesti Török utcai művészeti gimnáziumba, ahol Basilides Sándor és Németh László vezette az 'A' osztályt, a tizenöt képzőművészettel elkötelezett diákokat. Azt gondoltam, egyenes az út a Képzőművészeti Főiskolára, csak hogy apám még mindig kardoskodott a fogorvosi pálya mellett. Szegedre íratott be, hogy a fogorvosi előkészítőre járva felkészüljek a felvételire. Csak hogy én szívesebben jártam a Széchenyi téri, egykori Napfény műterembe, Cs. Pataj Mihály festőművész szakkörébe. Egy szó mint száz, harmadik próbálkozásra felvettek a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Bernáth Aurél és Iván Szilárd tanítványa lettem. Heten kezdtünk egy osztályban, s festőként csak én egyedül végeztem. De nem vettünk el egymást szem elől, többekkel ma is szoros baráti kapcsolatot ápolunk, közösen vállalt feladatokat végzünk, együtt munkálkodunk művésztelepeken, főiskolai műhelyekben...

Főiskola után visszakerültem Csongrádra és szabadúszó festőként próbáltam megélni. Hamar megtalált a munka, a Feszty-körkép restaurálásban vettem részt, s 1977-ben megkértek, készítsék a körképről kisebb méretű parafázist. Végül kettő is készült, egy hatvan centis és egy, egy méter magas (14 méter palásthosszúságú) változat. Lázár Pál kollégámmal egy hónap alatt elkészítettük. Huncutságból elrejtettünk a képen egy-két titkot: a lovasroham közepette egy tank is érkezik a Kárpátokon túlról, egyik harcos szemüveget visel, egy másik karját óra díszíti. Érdekes játék volt ez, sokan összekacsintottak velünk. A parafázist a BNV-n is kiállították. Aztán 1982-ben meglátogatt bennünket Ópusztaszeren Dér István és Sinkó János. Mondták, nem mennék-e tanítani a főiskolára. Öt perc után igent mondtam. Azóta itt vagyok...

Hézsó Ferenc vezette akkor a tanszéket, hagyott dolgozni, én pedig éltem a lehetőségekkel, felhasználtam azt a kapcsolati tőkét, amit addig kiépítettem. Így a csongrádi bútorgyár szinte jelentéktelen összegért bebútorozta a tanszéki könyvtárat, eszközöket szereztem be jutányos áron, úgy gondolom, hasznos tagja voltam a tanszéki karnak. Amikor megbíztak a tanszékvezetéssel, egymást érték a kihívások. Ma ideális körülmények között dolgozhatunk. Kiterjeszthettük a munkát tűzzománc, üveg, mintázó, grafikai, fotó, kerámia és rajz-festő műtermekkel. Nappali tagozaton ma mintegy 300 hallgatónk van, az új felvételi rendszer újabb kihívás, a bolognai képzés esély és lehetőség számunkra...

Csongrádon 1974-ben merült fel a művésztelep gondolata, barátaimmal, művészkollégáimmal immáron nemzetközi művésztelep működik. A Szög-Art 1991-ben a Sörpatikában alakult, a nagy asztalnál. Bejártuk kiállításainkkal a környező országokat Mirabellától Darmstadtig, Temesvártól Krakkóig. Ami pedig a Magyar Alkotóművészek Országos Szövetségében betöltött tisztségemet illeti, mindenekelőtt azt szeretném, ha a kimentett vagyont vissza tudnánk szerezni, és az egyesületet köztestületté lehetne tenni. Az idén leszek hatvanéves, amire barátommal, a szintén születésnapját ünneplő Nagy Gáborral közös kiállítást szervezünk Csongrádon.

(Szeged, 2009)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

ROTHENCZ JÁNOS
alapítványi vezető

Magam is állami gondoskodásban nőttem fel. Az egyetemi évek alatt úgy gondoltam, jó lenne, ha létezne egy olyan szolidáris, karitatív közösség, mely hitelesen felvállalja a segítségnyújtást. Kezdetben harminc-negyven fő gondolta úgy, hogy elég elhivatottságot érez magában, hogy velünk dolgozzon, jelenleg ez a szám kétszázhetvenre rúg. Hetvennyolc gyermekotthont támogatunk, játszóházat tartunk fenn az utcán tengődő „kulcsos” gyerekeknek. A szociálpedagógiának itt különösen nagy figyelmet szentelünk, hiszen a pozitív hatások megélésének ebben a közegben igazán fontos szerepe van. Évente most már közel 400 programot valósítunk meg, ezek közé sorolhatók a színházi látogatások, sporttevékenységek, túrák és még sok más egyéb foglalkozás. Minden évben megszervezzük az ÁGOTA® Tábort, melyet 200-500 gyermek látogat meg nyaranta...

Az alapítvány tizenhárom éve működik. Az elmúlt öt évben már a szakmai szegmensekben is egyre nagyobb a ténykedésünk. Fő szempontnak tekintjük egy pedagógiai modul, pedagógiai program létrehozását, amit már sikerült akkreditáltatnunk szociális területen. Ezt sajátosan családból kiemelt gyerekek megsegítésére alakítottuk ki, és természetesen a program kialakítását egy teljes körű állapot-racionalizálás előzött meg. További akkreditációs lehetőségek mutatkoznak meg előttünk a szakmai palettán. Az állami gondozottakat úgy segítjük, hogy gyermekotthonokban felajánljuk segítségünket, rendezvényeket szervezünk az ott lakóknak. Munkánk sikerességét mutathatja, hogy jelenleg már gyermekotthonok keresnek fel minket, segítségünket kérve...

Az általánosan veszélyeztetett gyermekeknél más módszerekhez folyamodunk. Általában a megszólításos formát alkalmazzuk, így hívjuk a gyermekeket például játszóházunkba. Nekik szervezzük az Őszi Happening-et, ahol szintén vetélkedőkön, filmklubokon, önismereti csoportokban vehetnek részt. Szülői munkaközösséget is működtetünk esetükben, akik egyrészt nagyon sokat segítenek nekünk, másrészt mi is tudunk nekik segítséget nyújtani. Jogklinikai program is működik a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékével karöltve, arra az esetre, ha a szülők egyébként nem tudnák megfizetni a tanácsadást. Klinikai gyermekpszichológus is segíti munkánkat, valamint élmény- és mentálpedagógiai tevékenységet is folytatunk.

Ilyen léptékű és identitású alapítvány nincs még egy Magyarországon. Egyedi szemléletmód jellemzi az ÁGOTA®-t, úttörő jellegű az akkreditált pedagógiai modulja. Autentikus abból a szempontból, hogy sok a gyermekekhez hasonló sorsú fiatal dolgozik velünk, akik még hitelesebbé teszik a munkát, őket természetesen megkülönböztetett figyelemmel is képezzük. Az önkénteseink esetében törekszünk a segítői attitűd minél tökéletesebb kialakítására. Ez egy szolgálat. Keresztény elvekre támaszkodunk, és ilyen irányú morális aspektust közvetítünk, de természetesen nem kötelező ezek követése. Ebben az értékrendben az alapfilozófiánk, hogy a gyermeket érdemtől függetlenül kell elismerni és szeretni. Sajnos a szakmának napjainkban nincs presztízse, hiszen a mélyre ásott alapjai is hiányoznak. Nincs sem szakpszichológiája, sem szakszociológiája. A pedagógiai szektor nem foglalkozik vele, nem tekintik meghatározó szubkultúrának. Az igazán áldozni akaró ember is kevés és az állam sem hatol a kérdés mélyére. A hasonló profilú ténykedéssel bíró állami intézmények a törvényi minimumnak való megfelelésre koncentrálnak, holott véleményem szerint az emberi szempontok a fontosak. Az állam nem pótolhatja az anyát. A jövőbeli cél egy önálló módszertani központ létrehozása és egy új szemléletmód kialakítása, mely emberközpontú és gyermekorientált. Egy szenzitív pedagógikoterápiás csoport-módszer kidolgozásán munkálkodunk. Ezzel új mintát kívánunk mutatni a gyermekekkel való foglalkozás milyenségében. Életrevalóbb gyermekeket szeretnénk nevelni, a beilleszkedési nehézségeiket csökkenteni, valamint javítani mentális kondícióikon. Szeretnénk, hogy felnőtté válva minél kevesebb problémával nézzenek szembe és minél sikeresebbek legyenek a nagy betűs Életben.

U

GY HISZEM, TÖBBSÉGÜNK MÉG ABBAN AZ IDŐBEN NŐTT FEL, AMIKOR AZ ÁLLAM MAGÁRA VÁLLALTA, HOGY GONDOSKODIK POLGÁRAIRÓL. SOKAT VÁLTOZOTT A VILÁG. SENKI NEM VÁLLALJA FEL, HOGY GONDOSKODJÉK RÓLUNK. A PIACGAZDASÁG DIKTÁL. A PIACGAZDASÁGBAN AZONBAN FONTOS SZEREPET TÖLTENEK BE A POLITIKÁTÓL MENTES CIVIL SZERVEZETEK, ALAPÍTVÁNYOK, MELYEK IGEN SOKAT TEHETNEK AZ EMBEREKÉRT, A KULTÚRÁÉRT.

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY IS EGY ILYEN GONDOSKODÓ SZERVEZET, AMELY KÉPES ÖSSZEFOGNI NEMES CÉLOK ÉRDEKÉBEN ÖNZETLEN, JÓTÉKONYKODÓ EMBEREKET ÉS GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEKET.

HUSZONEGY ÉVES AZ ALAPÍTVÁNY, EZ KÁRTYAJÁTÉKBAN SZERENCSESZÁM. EZ A KOR AMERIKÁBAN ÉS NAGY-BRITANNIÁBAN A NAGYKORÚSÁGOT JELENTI. TÖBB MINT KÉT ÉVTIZED. EZ IDŐ ALATT A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY KIVÍVTA AZ EMBEREK MEGBECSÜLÉSÉT, ORSZÁGOS ELISMERÉSRE TETT SZERT, ERŐS SZERVEZETTÉ LETT, ÉS EREJÉT NEM CSUPÁN AZ ANYAGI GYARAPODÁS MUTATJA. TUDJUK, HOGY A TUDOMÁNYOS-, A MŰVÉSZETI-, ÉS A TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUMOKBAN A SZEGEDI SZELLEMI ÉLET KIEMELKEDŐ EGYÉNISÉGEI VÁLLALNAK FELADATOT, AKIKNEK KIVÁLÓ SZAKMAI ÉS EMBERI TULAJDONSÁGAI, HOZZÁÉRTÉSE BIZTOSÍTJA, HOGY DÖNTÉSEIKET IGAZI ÉRTÉK VEZÉRELJE, A BECSÜLET HATÁROZZA MEG.

VÁLLALATUNK, A FŐSZER ELECTRIC ZRT. KÖZEL TÍZ ÉVE JELENTŐS TÁMOGATÓJA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYNAK, ÉS TALÁN EZZEL ÉRDEMELTEM KI MAGAM IS, HOGY EGY ÉVEN ÁT SOROS ELNÖKKÉNT VEZETHETEM VÁROSUNK LEGPATINÁSABB CIVIL ALAPÍTVÁNYÁT.

ROTARY KORMÁNYZÓKÉNT MOTTÓMNAK EGY WALESI KÖZMONDÁST VÁLASZTOTTAM, AMELY LEGINKÁBB MEGFELELT KORMÁNYZÓI CÉLKITŰZÉSEIMNEK:

„THERE IS A MEASURE FOR EVERYTHING, BUT THERE IS NO MEASURE FOR CHARITY.”

„MINDENBEN VAN MÉRTÉK, DE A JÓTÉKONYSÁGBAN NINCS.”

LAKATOS JENŐ
soros elnök

20

10

131

A fődíjas:

VAJDA JÚLIA
operaénekes

Leonóra alakításáról írja egyik kritikusa: „Mindig igazat mond önmagáról Vajda Júlia... Középregisztere, ahol Leonóra lelke megszólal, a cavatinában melegségével, a hangok fűzészerű legatójával és páratlanul pontos hangvitellel tűnt ki az agilis cabalettán egy Norina könnyedségével és bájával suhant át, s mindezek nem vokális feladat kiváló megoldásaként, hanem a személyiséget teljesen betöltő leányi, naiv boldogság kitárulkozásaként érték a hallgatót”. Meggyőződésem, igaza van Tallián Tibornak, Vajda Júlia valóban tiszta, őszinte személyiség, és kiváló operaénekes. Eddigi életét végigkísérte a muzsika, a színház.

- Néha úgy érzem, egy kihalóban lévő nemzedék utolsó mohikánjainak egyike vagyok. Bennünk még él a mások iránti tisztelet, a művészi alázat, a rend és erkölcs harmóniája utáni vágy, még megőriztünk valamit abból a tartásból, amit elődeinktől tanultunk. A tehetséget már kisgyerekkorban észrevették és kellő pedagógiai érzékkel pallérozták. Én az I. számú gyakorló iskolába jártam, s már ott, akkor eldőlt a sorsom. Imádtam az éneket, de szívesen sportoltam és nagyon érdekelt a magyar. S mindezt tanáraimnak köszönhetem. Akkor ott tanított Erdős János és Sinkó Györgyné – csodálatos énekkari próbákra és szereplésekre, sikerekre emlékszem, de imádtam Dobcsányi Ferenc tanár úr magyar óráit, Dévényi, Bor és Berkes tanár urak kiváló egyéniségét. A szakma mesterei voltak. Már ott eldőlt, hogy mindenképpen énekes leszek Így aztán egyenes út vezetett a Tömörkény Gimnáziumba és a konziba. A Tömörkény énekkarának Mihálka György volt a karnagya. Jártuk a világot és sorra arattuk a sikereket. Egy-egy külföldi út, a közös élmények alakították formálták a személyiséget is. Voltunk Angliában, Olaszországban, Franciaországban, Szlovéniában és sorolhatnám. Láttuk – már középiskolásként – azt a különbséget, ami az itthoni és az ottani viszonyok között volt. S mégis büszkék voltunk, hogy mi képviseljük egy-egy nagyszabású kórusfesztiválon Magyarországot, a magyar kultúrát. A konziban pedig Gyimesi Kálmántól tanultam éneket, jártam Kerek Ferenchez és imádtam Nagy Pista tanár urat.

- Jelenkezttél a Zeneművészeti Főiskolára, aztán mégis a Tanárképzőn szereztél magyar-énekező szakos diplomát.

- Talán a sors akarta így: Nem vettek föl az Akadémiára, kissé bizonytalan lehettem, kapcsolataim se voltak, erősen élt a főváros-vidék ellentét. Csak érdekességként említem, meg, hogy az akkor felvett 14 énekesből ma egy sincs a pályán. Így aztán nagy szerencsémre a

főiskolán találkoztam a fiatal Bárdi Sándorral, akivel szinte éjjel nappal együtt lehetett a mi kis csapatunk. A kollégium tetőtéri szobáiban együtt hallgattunk zenét, bújtuk a kottagyűjtemény darabjait, kerestük a kisoperákat, gyűjtöttük a lemezeket. Bárdi lelkesedése, energiája, kereső.-kutató szorgalma ránk ragadt. Az igényesség, a tehetség és tudás, a viselkedési normák belénk plántálódtak. Nagyszerű időszak volt. Igazi kis műhely, ahol a rajzosok festették a kisoperák díszleteit lepedőkre, ahol magunk varrtuk a jelmezeket. Emlékszem első kisoperai szerepemre Gluck: A jó útra tért részeges volt a címe.

- *Aztán következett immáron második otthonod, a szegedi színház.*

- Molnár Laci hallgatott meg 1979-ben, és hat évig voltam énekkari tag. Szeptember 1-én léptem be, s október 26-án énekkari tagként már be is ugrottam Donizetti: Anna Bolena című operájába a szerelmes apród, Smeton szerepébe.

- *Közel száz szerepet énekeltél. Egy figurában mi ragad meg leginkább, a zene, a szerep sajátossága, a rendezés, a karmester személyisége?*

- Nehéz ezeket különválasztani. Egy előadás akkor jó, ha minden a helyén van. Jó művet választanak, az együttes ki tudja állítani a szereplőket, mindenki felkészült, a karmester, a zenekar, az énekesek, jól érezzük magunkat a jelmezekben, segít a díszlet, eredeti a rendezés – szóval minden együtt. S a siker még akkor sem prolongálható. Ez a színház igazi varázsa. A színházban nincs, nem is lehet demokrácia. Itt az értékek diktatúrájának kell megvalósulni. Tudni kell színházul. Csak így lehet megtartani a színház, a muzsika élvezetes presztizsét. Ha a partnerekkel nincs emberi kontaktus, ami egy pillanat alatt eldől, akkor minden erőlködés ellenére sem működik az előadás. Valódi játszótársaknak kell lennünk. Csodálatos szerepeket énekeltem, a zeneirodalom szopránjainak legjavát. Szívesen emlékszem az Aidára, a Várnászra, melyet Oberfrank Gézával csináltunk 1983-ban a Denevérre, a Rigolettóra, Così fan tuttéra, Trubadúr Leonórájára, Falstaffra, a Don Carlosra, a Marica grófnőre, a Hairre, de többet is sorolhatnék. Az énekesi pálya nem töretlen ívű. Hullámhegyek és hullámvölgyek váltják egymást. Egyszer fizikális problémák jelentkezhetnek, más-kor lelki nehézségek adódnak, harmadszor nehezen találja meg az ember a színpadi figurát, lehetnek szakmai különbözőségek – egyszóval minden szerepért, sikerért nagyon keményen meg kell dolgozni. Ha jó játszótársak akadnak, akkor könnyebb, ha valaki kilóg a sorból, akkor nehezebb.

- *Gyakorta énekeltél idegen nyelven. Nyilván egy énekes nem tudhat anyanyelvi szinten olaszul, németül, franciául, csehül, oroszul és folytathatnám. Milyen technikával lehet közelíteni az operák nyelvéhez?*

- Természetesen minden a szövegtanulással kezdődik. A szerepet nyilván ismeri az ember, tudja miről szól a darab, egy-egy nyelvet még beszél is. Minden a szorgalmon, igényességen és karbantartáson múlik. Egyre inkább elvárja a szakma és talán a közönség is, hogy az operák anyanyelvükön szólaljanak meg, hiszen annak a nyelvnek törvényei, kifejezései, dallama határozza meg a zenei mondanivalót. Így aztán rengeteg energiát fordítok arra, hogy a lehető legjobban megközelítsem a hangzást, s ebben segítenek nyelvtanárok, eredeti felvételek hallgatása, a saját teljesítmények kontrollja. A felfedezések öröme a meg-megújuló erőforrás. Arra a kérdésre pedig, hogy milyen nyelven is énekeljünk a hazai operaszínpadokon, megoszlanak a vélemények. Azt gondolom, a közönség igénye a legfontosabb, s azt tapasztalom, hogy a magyar nyelvű előadás üzenete hamarabb eljut a publikumhoz.. A bonyolultabb, szövevényesebb cselekményeket – azoknál, akik nem kifejezetten operarajongók – nehezebb követni, föliratozva mégiscsak megoszlik a figyelem. Szerintem itthon szerencsésebb magyarul énekelni, s új közönséget is sikeresebben lehet toborozni.

- *Tüsténkedsz a közélet terepein is. Honnan ez a fogyhatatlan energia?*

- Nehéz lenne megokolni, annyira természetes. Már az iskolában is kórustitkár voltam, most az önkormányzat kulturális bizottságának vagyok külső szakértője. Titok? Talán csak annyi, hogy mindig érdekelt a másik ember.

(Szege, 2010)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

SZABÓ GÁBOR
fizikus, akadémikus

*T*öbb tudományterületen is jelentős áttörést hozhat és a régió gazdaságát is fellendítheti az angol elnevezésének (Extreme Light Infrastructure) rövidítése alapján ELI-nek hívott lézeres kutatóközpont, amelynek megépítésére szegedi helyszínnel pályázik Magyarország. A részletekről Szabó Gábor akadémikussal, a Szegedi Tudományegyetem professzorával beszélgettünk.

„Az ELI megvalósítása érdekében létrejött konzorciumban 13 ország vesz részt. 2011-re kell letenni a megvalósításra vonatkozó részletes koncepciót. A helyszín kiválasztására vonatkozó munkálatok folyamatban vannak: a nemzeti pályázatokat két különböző szakértői csapat előtt tavasszal már be kellett mutatni, most folynak a további tárgyalások és a terepszemlék az első körös vélemények alapján. A 2009-es év végére, de legkésőbb a 2010-es esztendő elejére el kell dölnie, hol épülhet meg 2014-re vagy 2015-re a központ. Úgy gondolom, nem rosszak az esélyeink, de nagyon intenzív munkára van szükség a következő egy-két hónapban; ugyanakkor még az sem elképzelhetetlen, hogy összefogunk egy másik pályázó országgal” – tájékoztatott Szabó Gábor. Hazánk lehetőségeit javítja, hogy már biztossá vált: nem Debrecenbe kerül az Európai Neutronkutató Központ (ESS). Az Elbától keletre így továbbra sincs hasonló nagyberendezés Európában, ami az akadémikus szerint mindenképpen elgondolkodtathatja az illetékes döntéshozókat. „Amellett, hogy szigorúan csak a szakmai szempontokat tekintve az Egyesült Királyság vagy Franciaország lenne a befutó, várhatóan figyelembe veszik majd az új tagállamok igényét is egy ilyen nagyságrendű beruházás iránt” – véli. Hogy miért lesz az ELI megépítése forradalmi jelentőségű az egész világ számára? A szuperlézer számos olyan kísérletre ad majd lehetőséget, melyeknek egyelőre még csak az első lépései történtek meg, emellett rengeteg tudományos, illetve terápiás eljárás, technika válhat megvalósíthatóvá vagy költségkímélőbbé az eddig ismertnél ezerszer nagyobb lézerteljesítmény révén. A lehetséges alkalmazások köre roppant széles: a mély alapkutatásoktól az anyagtudományig és az orvostudományig terjed.

Maga a berendezés egy körülbelül 20 ezer négyzetméter nagyságú főépületben helyezkedne el, a projekt a kiszolgáló rendszerekkel együtt 4-6 hektár területet igényel. Az akadémikus úgy véli: Szeged ideális otthona lenne az ELI-nek, a fejlesztés elnyerése pedig nemcsak a Szegedi Tudományegyetem vonzerejét növelhetné, hanem a város, sőt akár a régió gazdaságát is fellendíthetné.

„A 400 millió eurós nagyberuházás rövid távon munkaerőt igényel az építés szakaszában, hosszabb távú gazdasági hatása pedig abban nyilvánul meg, hogy a berendezés üzemeltetéséhez mintegy 150-200 diplomás, európai szinten is jól fizetett munkatárs szükséges, illetve ugyanennyi lesz a folyamatosan jelen lévő vendégkutatók száma is – ők mind jelentős összegeket költhetnek el nálunk, akár a szállásra, akár a fogyasztásra gondolunk. A Szegedi Tudományegyetem számára óriási lehetőség, hogy együttműködjön a központtal a kutatásban, a fejlesztésekben, illetve az üzemeltetéshez szükséges szakemberek képzésében. Felkészülten várjuk a kihívást, hiszen azonkívül, hogy a helyszínnel kiszemelt korábbi orosz laktanya logisztikai és infrastrukturális szempontból kimondottan kedvező fekvésű, Szeged mellett szól az is, hogy a kutatók-klinikusok-
ipar háromszög itt hosszú idő óta olajozottan működik. Mindezekre tekintettel bizakodva várom a döntést” – összegzett Szabó Gábor.

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*S*ZIRTESI *Z*OLTÁN
orvos

*A*z egyetem elvégzése után hol kapott állást?

„Két évig dolgoztam a vásárhelyi ideggyógyászati osztályon. Különbön Szegeden laktunk – igen sanyarú körülmények között. Nagyon alacsony volt a fizetésem. Nehezen éltünk. Olyannyira, hogy apám vett nekem télikabátot. Megszületett közben a lányom, Zsuzsanna, és a fiam, Zoltán is. Végül 1970. szeptember 1-jén kineveztek Kiskundorozsmára körzeti orvosnak.

Borzasztó nyomort tapasztaltam a cigányok körében. A község végén bádogházakban éltek. Mintegy hatszázan. Hogy mit tekintettem nyomornak? A kicsik rongyokban jártak, kéregettek, a magyaroknak kezicsókolommal köszöntek. Ha bejöttek az orvosi rendelőbe, a földre ültek, csak a rendelés végén kerültek gyógyításra, és természetesen éheztek.

Sajnáltam őket. Nem tudtam, hogy ilyen iszonyú körülmények között élnek. Ahonnan jöttem, Békéscsabáról, ott szinte úgy éltek, mint a magyarok. Valóban, az ország legrosszabb cigánytelepe létezett Dorozsmán. Feleségemmel elhatároztuk, hogy mindent megteszünk a felemelkedésük érdekében.

Először is arra kellett rádöbbenem őket, hogy emberek! Hogy emberi büszkeségük legyen. Később arra oktattam őket, hogy miképpen viselkedjenek, na meg arra, hogy ne hozzanak szégyent rám, mert én is cigány vagyok! 1971 őszén a bádogházak helyén panelsorház épült. Különbön ez egy hülyeség volt! Panelház ugyan mit kereshet a pusztában... 1 szobakonyhás házak voltak ezek. Sokszor 10-15-en szorongtak egy szobában. De volt olyan kirívó eset is, hogy két család is zsúfolódott egy házban. A feleségem tanította őket, hogy miként rendezzék be a lakásokat. Arra, hogy a székre üljenek, nem a földre. Azt sem engedtem meg, hogy a rendelés végére várjanak. A magyarokkal együtt gyógyítottam őket. És ami még ennél is fontosabb, megszűnt körükben a csecsemőhalandóság. A csecsemőhalandóságnak azt tekintjük, ha egy éven belül elhal az újszülött. Elértem, hogy a férfiak kilencven, a nők nyolcvan százaléka munkát vállalt. Anyagilag is sokat javultak. A panelt végül elbontották, és házak épültek. Néhány év alatt a testi tisztaság is jelentősen javult.

Százszázalékosan óvodába és iskolába kerültek. Sajnos, napjainkra ez a törekvésem már nemigen érvényesül. Ettől függetlenül a lakások tiszták, berendezettek, csak hogy a gond az, hogy nincs munka! Segélyből élnek. A mai napon, szóval ezekben az években már úgy élnek, mint a magyarok.

Én mindig orvos akartam lenni. Édesanyám mindig arra tanított, hogy a tudás hatalom. Ezeket a szavait mindig kötelezőnek éreztem, és ennek szellemében cselekedtem. De minden támogatást a feleségemnek köszönhetek, aki megértette, hogy mit kell tenni a szegények érdekében, és szinte házról-házra járt velem, hogy tanítsuk az arra rászorulókat. Az orvosi íratlan törvény, a gyógyítás, mindenre egyformán vonatkozik.”

20

NAGY TISZTESSÉG A SZEGEDI NAGY ÁRVÍZ ÉVFORDULÓJÁN, A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ÜNNEPÉN ÖNÖKHÖZ SZÓLNI. HA MEGENGEDIK, NEM IDÉZEM FEL, HOGY KI MINDENKI ÁLLT MÁR EZEN A HELYEN, CSUPÁN A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY 22 ÉVÉRE GONDOLOK: AZOKRA, AKIK DÍJAT VEHETTEK ÁT EZEKEN A DESZKÁKON, AKIK ELŐADÁSUKKAL GAZDAGÍTOTTAK MINDANNYIUNKAT ÉS AZOKRA, AKIK A DÍJAKAT ÁTADTÁK. SAJNOS MINDEGYIK TÁBORBÓL MÁR VANNAK, AKIK FIZIKAI VALÓJUKBAN MÁR NINCSENEK KÖZÖTTÜNK.

HAMAR DÁNIELTŐL, A MUZSIKÁS ZENEKAR VILÁGHÍRES ZENÉSZÉTŐL HALLOTTAM, HOGY BARTÓK BÉLA AZ 1920-AS ÉVEK VÉGÉN MONDTA: „AZÉRT IS FONTOS A NÉPDALGYŰJTÉS, MERT NÉHÁNY ÉVEN BELÜL MÁR SENKI SEM FOG A FALVAKBAN ILYEN DALOKAT ÉNEKELNI”. AZ ELMŰLT 80 ÉV AZT MUTATJA, HOGY A NÉPZENÉT SOKKAL MÉLYEBBEN A SZÍVÜNKBE ZÁRTUK, ÍGY ÓSZINTE BÜSZKESÉGGEL MONDHATOM, HOGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETÉBEN ELŐSZÖR TELJES ESTÉT BETÖLTŐ NÉPZENEI MŰSORRAL TISZTELGÜNK A DÍJAZOTTAK ELŐTT.

KÖSZÖNTÖM AZOKAT A MAGÁNSZEMÉLYEKET, AKIK ÉVRŐL ÉVRE – NEM CSAK ADÓJUK 1%-ÁVAL – KOMOLY ÖSSZEGEKKEL TÁMOGATJÁK EZT A NEMES CÉLT. KÖSZÖNÖM NEKIK A HITŰKET ÉS NEMES FELAJÁNLÁSAIKAT. AZOK A VÁLLALATOK ÉS VÁLLALATVEZETŐK, AKIK ÉVRŐL ÉVRE MEGKÜZDENEK AZÉRT, HOGY CÉGÜK MINÉL NAGYOBB ÖSSZEGET TUDJON ILYEN MAGASZTOS CÉLRA FELAJÁNLANI. AZ ALAPÍTVÁNY TITKÁRA, BÓDI GYÖRGY, AKI NEM CSAK EGYEDŰLÁLLÓ, CIVIL SZERVEZŐDÉSEK VEZETÉSÉBEN VALÓ JÁRTASSÁGÁVAL, HANEM MINDENRE KITERJEDŐ FIGYELMÉVEL ÉS TAPASZTALATÁVAL SEGÍTI ALAPÍTÁS ÓTA A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNYT, ÍGY BETELJESÍTHESSE FELADATÁT.

PILLER GÁBOR
soros elnök

A fődjias:

BÁNKI HORVÁTH BÉLA
szénior úszó világbajnok

A pompás alsóvárosi házban látható harmóniában és bensőséges kapcsolatban él Szeged legújabb díszpolgára és felesége. A polgári ízléssel berendezett nappaliban ott sorakoznak a serlegek, kitüntetések, oklevelek, érmek és plakettek. Egy különösen tagolt élet legutóbbi évtizedekben szerzett trófeái. Egy olyan ember életművének megkoronázásai, aki nyugdíjasként lett saját korcsoportjának sokszoros világbajnoka, nyertese, sikeres szereplője. A szegedi polgárok körében köztiszteletnek örvendő szénior úszó világbajnoka érkeztemre kikészítette elismeréseit, s kilencvenegyedik életévét meghazudtoló fizikai létben és szellemi frissességgel kezdtük a beszélgetést. Már ez első mondatoknál is kiderült, milyen kicsi a világ: orosházi keresztanyám nekik is jó barátjuk volt, merthogy a több mint kilenc évtized a Viharsarokból, nevezetesen Orosházáról indult. 1920 – immár történelem, s ha belegondolunk, az azóta eltelt időben mennyi változást, küzdelmet, nehézséget és próbatételt kellett megélni a magyar embereknek, máris kalapot kell emelnünk. Ez a generáció a Trianont követő években eszmélt, a klebelsberg-i kultusz időszakában volt ifjú, kísértette a háború és hadifogság, fiatal éveit beárnyékolta a szocializmus kézivezérése, gyötörték őket veszélyhelyzetek és betegségek, de ma is bölcs derűvel, megelégedetten és töretlen optimizmussal élnek a szépkorúak szépnek alakított napjait.

- Kedves tanár úr, úgyis mint a szegedi sport egyik legtöbbször koszorúzott alakja, engedje meg, hogy először is gratuláljak a város legjelentősebb civil szervezetének kitüntetéséhez. Hadd kezdjen ezt a beszélgetés Platón egyik bölcsességével, amely így szól: „...akár egy csöpp medencébe pottyannunk bele, akár az óceán közepébe, mindenképp úsznunk kell!” Ön mikor került a medencébe, s hol érezte jobban magát, a medencében vagy a szőke Tiszában?

- Orosházán születtem, s a mai úszópalántákhoz képest viszonylag későn, kilenc évesen adtak szüleim Tóth Samu János úszó-mester kezeibe. Először nem sok sikerélményem volt, nem szívletem a mellúszást, de amikor a hátúszásra került a sor, éreztem, hogy ez az én úszásnemem. Gondolom, jó volt a vízfekvésem, jobban éreztem a ritmust, s az első sikereim is szárnyakat adtak. De én nem úszónak készültem, a szertorna volt az első kedvtelése. A torna, mint alapsport fejlesztette a testet, sokféle izomcsoportot mozgatót meg. Tizenöt évesen már versenyeztem, egy gyulai úszóvilágbajnokságon szereztem első érme-

met. Azután néhány orosházi iskolatársammal és barátommal érettségi után Budapestre indultunk, ahol agráregyetemen szereztem szántóföldi növénytermesztésből diplomát, s a tanári szakot is elvégeztem. Tizennyolc évesen mell- és hátúszásban már az első évben korosztályos országos bajnokságot nyertem. De hangsúlyozom, az úszás mellett a szertorna is életem fontos része volt. Szerettem a fővárosi életet, az a Csík volt az edzőm, aki az 1936-os berlini olimpián aranyérmes volt. Szép és eredményes éveket töltöttem Budapesten, de aztán jött a világháború, s engem négy évre Grúziába hurcoltak, mint hadifoglyot. Ami pedig a kérdés második részét illeti, azt tudom mondani, hogy a gyerekek döntő többsége medencében, uszodában teszi meg az első tempókat, de az uszodák vize nem természetes. Sokat úsztam a Tiszában, selymes és lágú volt a vize. Öröm volt a könnyed hullámok között tempózni. Ám évek óta olyan szennyezett, koszos és veszélyes a folyó, hogy már csak az újszegedi uszodába járok.

- Nem lehetett könnyű megélni egy sikeres fiatalembernek a hadifogság kiszolgáltatott világát, a „távol a hazától és szerettektől” oly sokszor megénekelte élményét. Segítette a túlélést a sportos múlt, adott-e valamiféle magabiztosságot az edzett test, a küzdéshez szokott lélek?

- Természetesen az edzett és egészséges test, izomzat, a szertorna és az úszás által kialakult személyiség viszonylag könnyebben viselte a nehézségeket. Említék két példát. Gátat építettünk, követ zúztunk, csilléztünk és sorolhatnám. Volt közöttünk súlyemelő világbajnok, de sokkal kevesebben bírt és rövideideig volt képes erő kifejtésre, mint mi, szertornászok, úszók. Nem véletlen, a súlyemelés nagyfokú koncentráció nagyon rövid ideig tartó erő kifejtésre. Az úszóknak hosszabb távon és tágabb időben kell beosztani erejüket, a szertornászok pedig különböző feladatok megoldására voltak felkészítve. Soha nem feledhetem, hogy egy alkalommal a folyóban gátat építettünk. A parton kivágtunk egy hatalmas nyírfát, mely átdőlt a folyón, ezen kellett volna átvonulni a túloldalra. Csakhogy a fa nem a kellő irányba dőlt, így valahogy helyre kellett húzni. Senkinek sem sikerült, én hatalmas erőfeszítéssel megoldottam a feladatot. Kaptam egy adag kenyeret, narancsot, dohányt és cukrot. Nem tudom, ma fölmérhető-e az, hogy ez mit jelentett ott és akkor.

- Amikor haza érkezett, újjól vízbe szállt, de ezúttal csapatsportágban, vízilabdázott Szentesen majd a MAFC-ban. Erre az életrajzi tényre utalva idézem Szent-Györgyi Albert sorait: „A sport az nemcsak testnevelés, hanem a léleknek is a legerőteljesebb és legnemesebb nevelő eszköze. A sport elsősorban szellemi fogalom, egy sportcsapat a társadalomnak kicsinyített képe és a mérkőzés az életért való nemes küzdelem szimbóluma.”

- Valóban így van. A vízilabda az egyik legnépszerűbb és legkomplexebb csapatsportág. Egyszerre úszás, labdajáték, közösségi élmény, látványos küzdelem. Már Szentesen majd Hódmezővásárhelyen is játszottam és edzősködtem. Szegedre 1962-ben kerültünk, a Béke telepi általános iskolában mezőgazdasági ismereteket és politechnikát tanítottam, majd szakfelügyelő lettem. Hatvanévesen az Ifjú Gárda Nevelőotthonból mentem nyugdíjba.

- Ennek immár több mint harminc éve. De ez a három évtized talán még eredményesebb volt, mint az előzőek.

- Két dolog kötött le. Egyik a kertem, ahol zöltséget, gyümölcsöt termesztettem, a másik pedig az újra felfedezett úszás. S idős koromra ebben a tevékenységben értem el legnagyobb sikereimet. Ambiciózus és mozgékony vagyok. Már az első senior versenyemen, Gyulán is kiválóan szerepeltem, s ez újult erőt adott. Szeged engem és családomat befogadott, megszerettem ezt a várost, s azzal szeretném meghálálni, hogy viszem és nemesítem Szeged hírnevét a világ sok pontján. Ma én vagyok Magyarország legidősebb világbajnoka és világcsúcstartója. Talán azért, mert azt vallom, addig úszom, amíg élek és addig élek, amíg úszom; illetve úszom, mert egészséges vagyok, s azért vagyok egészséges, mert úszom.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

VIGH LÁSZLÓ
biokémikus, akadémikus

Aa azt mondom, hogy Vigh László olyan sejtmembrán-kutató, aki stresszel foglalkozik, keveset mondtam az olvasónak. Ennek a találynak megfejtésére vállalkozott.

„Az életben valóban két dologgal foglalkozom, a membránokkal és a stresszel. Az valószínű, hogy a stresszel kapcsolatos kutatásoknak nagyobb a médiaértéke, hiszen a stressz valamennyiünket érint, s egyre inkább. Azt is nyugodt szívvel kijelenthetjük, hogy nem vagyunk felkészülve a konfliktushelyzetekre, nincs, vagy rossz a stressz-adaptációs stratégiánk és technikánk. Hozzám közelebb mégis a membránok állnak.

A környezet egyik legfontosabb fizikai ingere a hőmérséklet. Az állandó testhőmérsékletű élőlények viszonylag védettek a külső környezet változó hatásaival szemben. Ám a növények és az alacsonyabb rendű állatok, egészen a hüllőkig, már sokkal sérülékenyebbek. Az ezek sejtjeit határoló, kettős rétegű molekuláris hárttyákról, az úgynevezett membránokról már régebben tudták, hogy fontos szerepet játszanak az extrém hőmérsékletek sejtkárosító hatásában. Ennek legfontosabb eleme e hárttyák halmazállapota. Megfelelő hőmérsékleten ugyanis e kettős rétegű lipidmolekulák és az ezek által alkotott filmrétegbe ágyazott fehérjék képezte membrán belső anyaga kellően folyékony, ami alkalmas közeget nyújt az életfolyamatok lejátszódásához. Ez egy varrógéppolaj sűrűségéhez hasonlítható állapot, azonban a hőmérséklet csökkenésével megváltozik és egy kritikus hőmérsékleten a membránokban gélszerű szigetek jelennek meg. Abban az esetben, ha ez a dermedési folyamat kiterjed az egész membránra, a sejtmembrán „befagy” és alkalmatlanná válik feladata ellátására, a sejtek elpusztulnak. A helyzet szerencsére a valóságban ritkán ennyire drámai, a sejtek ugyanis rendelkeznek bizonyos – fajoként eltérő – alkalmazkodó képességgel. Amikor a lehűlés során az első gélszerű szigetek megjelennek, a sejtek a létüket veszélyeztető folyamatot igyekeznek hatástalanítani. Olyan membránalkotó lipidek gyors szintézise indul el, amelyek alacsony olvadáspontjuk révén kivédik a tartós károsodást. Az életmentő folyamat egyik legfontosabb elemeként ugyanis munkába lépnek az úgynevezett deszaturáz enzimek, amelyek a pálcikaszzerű zsírmolekulákba kettős kötéseket építenek be. Ezáltal a membránt alkotó merev zsírmolekula-pálcikákat „meghajlítják”, aminek következtében akár a részben már megdermedt membránrészek is visszanyerhetik eredeti halmazállapotukat, így a sejtek életben maradnak. Mi azzal adtunk a fenti gondolatlan alapuló kutatásoknak gyökeresen új irányt, hogy a debreceni kollégákkal közösen olyan technikát dolgoztunk ki, amelynek segítségével a membránra korlátozva utánozni tudtuk a hideg hatását anélkül, hogy valóban lehűtöttük volna a sejteket.

Bár sokfelé megfordultam a világban, az a kis zalai falu, Magyarszerdahely mégiscsak a szívem csücske. Szegedre már nem egyedül érkeztem, jött velem későbbi feleségem, Horváth Ibolya is, aki nemcsak feleségem, gyermekeim anyja, de hűséges és nélkülözhetetlen munkatársam is.”

Művészeti Kuratórium díjazottja:

SIN KATALIN
gordonkaművész

Minden Orosházán kezdődött, ahol születtem. Édesanyám zenei általános iskolába íratott, ahol másodikosként már énekelni kellett. Ez annak köszönhető, hogy Kodály Zoltán elérte, hogy az ötvenes évek elején az ország különböző pontjain zenei általános iskolák működhessenek. Amikor hangszerválasztásra került a sor, mindenki hegedülni és zongorázni szeretett volna, én az énektanárnőm javaslatára a cselló mellett döntöttem, mert szerinte nagyobb kezem volt a többieknél. Azután Szeged következett, a zeneiskola, és nagyszerű tanárom, Batori tanár úr, és a Majakovszkij kollégium, ahol harmincketten laktunk egy szobában. Mégis csodálatos volt. Szeged szerelem lett. Következett a Tömörkényi Gimnázium zeneművészeti tagozata, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, aztán a Zeneakadémia, ahol 1974-ben diplomáztam. Ösztöndíjasként 1974 és 1976 között Moszkvában töltöttem két évet, ahol olyan kiváló mesterem volt, mint a világhírű Valentyin Fejgin. Életem tartalmas időszaka volt, sokat tanultam, képeztem magam, tapasztalatokat szereztem. Akkoriban Moszkva élhető város volt. Az állami ösztöndíj letelte után hívtak Budapestre, az ország akkor talán legismertebb szimfonikusaihoz, a Magyar Rádió Zenekarába. De én már akkorra végképp eljegyeztem magam Szegeddel. Vágytam az itteni nyugalomra, az ismerős épületekre, utcákra, terekre és a barátokra. Így aztán a Tömörkénybe kerültem művésztanárnak és a Szegedi Szimfonikus Zenekarhoz szóló csellistának. Ez volt a második nagy Vaszy-korszak, különlegesen izgalmas operaelőadások, nagyszerű szimfonikus koncertek résztvevője lehettem. Úgy gondolom, ezekre a zenei élményekre a művészek és a közönség is szeretettel emlékezik.

Tanítottam a művészeti gimnáziumban, jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának vagyok az egyetemi docense. Sokéves tapasztalatból mondhatom, hogy a tanárnak a két legfontosabb feladata, hogy szeretettel és empátiával közeledjen növendékeihez. Jó viszony nélkül nincs igazi teljesítmény. A mi oktatásunk annyiból szerencsés, hogy aránylag kevés fiatallal foglalkozhatunk, így bensőségesebb viszony alakulhat ki közöttünk. Minden tanítványnak sajátos képessége, egyéni világa van. Ezekhez kell alakítani a képzés feltételrendszerét, egyéni ritmusát, követelményigényét. A bolognai rendszert nálunk is bevezették, a három éves képzés után én most hat művész-maszter képzésben részt vevő növendékkel foglalkozom.

Nálam végig párhuzamosan futott a zenekari tevékenység és a szólista karrier. Jól éreztem magam a szegedi szimfonikusok közösségében, megismertük nemcsak a szegedi taps sajátos varázsát, de sok külföldi turnénk során a nemzetközi siker boldogító élményét is. Ami a szólókoncerteket illeti, játszottam versenyműveket, kamarazenét, klasszikus és kortárs műveket egyaránt. Legnagyobb élményem mégis a barokk zene historikus játékmódjának titkait megfejteni. Bach hat szólósvitjét sokszor előadtuk Bódás Péter zongoraművésszel. Ennek a hat műnek megismeréséhez egy élet is kevés.

(Szeged, 2011)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

KÁSA FERENC
testnevelő tanár

Tősgyökeres szegedi: itt született 1950-ben, általános iskoláit a Dózsa György Általános Iskolában végezte, ahol 1989 óta testnevelő tanár. A Déri Miksa Gépipari Technikumban érettségizett, majd a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán szerzett testnevelő tanári diplomát. Később diplomázott a Testnevelési Egyetemen és a pécsi egyetemen is. 1998-ban kajak-kenu mesteredzői címet kapott.

Kása Ferenc tanár, nevelő, edző. Tanári hivatásának napi kötelezettségein túl a gyerekek és a fiatalok egészségre nevelését tűzte ki élete céljául. A Dózsa iskolában az általa kialakított program szerint már az 1. osztályban úszásoktatással kezdődik a foglalkozás, s ez a 8. osztály befejezéséig tart. Külön foglalkozik az elhízott, szemüveges, esetlen mozgású gyerekekkel, nem mond le egyetlen kisdíákról sem. Az általa szervezett kirándulásokon, táborokon és vízi túrákon sok szülő is részt vesz, így a felnőttek figyelmét is a természet szeretetére, és a közösségi szellem kialakítására irányítja. Az általa teremtett tiszai kajak-kenu grunddal, nyáron reggeltől estig tartó foglalkozásokon sok szülő válláról veszi le a terhet: felügyelete alatt a gyerekek biztonságban, egészséges környezetben vannak. A mozgást, vizet megismerő sok ezer gyerekből választódnak ki a tehetséges szegedi sportolók is. Kása mesteredző kezei alól számos ifjúsági és felnőtt válogatott, Európa, világ és olimpiai bajnok került ki, jelenleg is több volt tanítványa készül a londoni olimpiára. Elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy Szeged ma a magyarországi kajak-kenu sport fellegvára. Szerény, lelkiismeretes ember, akit soha nem érdekelt hírnév és dicsőség, az utánpótlás nevelés és a tömegsport megszállottja. Kása Ferenc mesterezőnek sokan az igazi nevét sem tudják: a tanítványok és a szülők szeretett és tisztelt „Kacsabácsija”. Van, aki így kezdi hozzá írott levelét: Kedves Kacsabácsija Tanár Úr, a gyerekek pedig így kiabálnak: Kacsabácsiiii...! Kell-e ennél nagyobb elismerés? Ha nem is nagyobb, de a város civil elismerése is megérdemelt! Ezt fejezi ki a Szegedért Alapítvány Társadalmi-Állampolgári Kuratóriumának Debreczeni Pál díja.

(Szeged, 2011)

20

12

AZ ALAPÍTÓ OKIRAT KÖZEL HUSZONHÁROM ÉVES, ÉS MA IS IDŐSZERŰ, KIFEJEZI LEGFONTOSABB HITVALLÁSUNKAT! SZEGEDÉRT, AZÉRT A VÁROSÉRT AKARUNK TENNI, AMELY SOKUNKNAK SZÜLŐ VAGY BEFOGADÓ VÁROSA, MUNKÁNK ÉS ÉLETÜNK KÖZEGE, AMELY POLGÁRAINK SZELLEMISSÉGÉTŐL ÉS TELJESÍTMÉNYÉTŐL VÁLIK ÉLHETŐVÉ ÉS RANGOSSÁ. AZ IGAZI RANGOT MÉG IS A DÍJAZOTTAK SZEMÉLYE ÉS A BENNÜNK REJLŐ TELJESÍTMÉNY GARANTÁLJA. FELGYORSULT VILÁGBAN ÉLÜNK, ISMERETEINK GYORSAN VÁLTOZNAK, ELÉG CSAK ARRÁ GONDOLNI, HOGY AMIKOR AZ ALAPÍTÓ OKIRAT IMÉNT IDÉZETT SZÖVEGÉT PÁPÍRRA VETETTÉK, MILYEN MAGAS SZÍNVONALAT JELENTETT A VILLANYÍRÓGÉP! EBBEN AZ IDŐBEN MÉG DIAFILMET VETÍTETTÜNK GYEREKEINK SZÓRAKOZTATÁSÁRA, MÉG NEM VOLT MINDENNAPOS HASZNÁLATI ESZKÖZÜNK A MOBILTELEFON, ÉS MÉG CSAK FORMÁLÓDOTT A CIVIL ÉLET MAGYARORSZÁGON. ÉS IMMÁR OLYAN DÍJAZOTTAKAT ÜNNEPELÜNK, AKI AZ INFORMATIKA VILÁGÁNAK NEMZETKÖZI TEKINTÉLYE, AKI A 3D TECHNOLÓGIÁT ALKALMAZZA A VIZUÁLIS MEGJELENÍTÉSBEN, AKIT MAGYAR ÉS NÉMET NYELVTERÜLETEN EGYFORMÁN ELISMERNEK, AKI MAGÁNALAPÍTVÁNYÁVAL FEJEZI KI MECÉNÁS FILANTRÓPIÁJÁT!

A LÉNYEG, HOGY AZ ÖRÖK ÉRTÉK, A TELJESÍTMÉNY MÖGÖTT TALÁLJUK MEG A HAGYOMÁNYOSAT ÉS KORSZERŰT IS, DE MINDENKÉPPEN AZT, AMIT A VILÁG ÉS SZŰKEBB HAZÁNK, SZEGED ELISMER. AMÍG EZT TUDJUK TELJESÍTENI, ADDIG MINDIG TISZTA SZÍVVEL MONDHATJUK TÁMOGATÓINKNAK, HOGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY NAGYSZERŰ CÉLOKRA FORDÍTTJA ADOMÁNYAIKAT. ÉVENTE NÉGGYEL NÖVEKSZIK A DÍJAZOTTAK SZÁMA, ÉS EZ MAGÁTÓL ÉRTETŐDŐNEK TŰNIK. DE AHHOZ, HOGY ERRE LEHETŐSÉG LEGYEN, ÉS A DÍJÁTADÁSRA MÉLTÓ KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT KERÜLJÖN SOR, AZ SZÜKSÉGES, HOGY A TÁMOGATÓK SZÁMA IS ÉVRŐL ÉVRE NÖVEKEDJEN, ILLETVE HŰSÉGES ÉS VISSZATÉRŐ TÁMOGATÓINK BIZALMÁT IS MEGŐRIZZÜK.

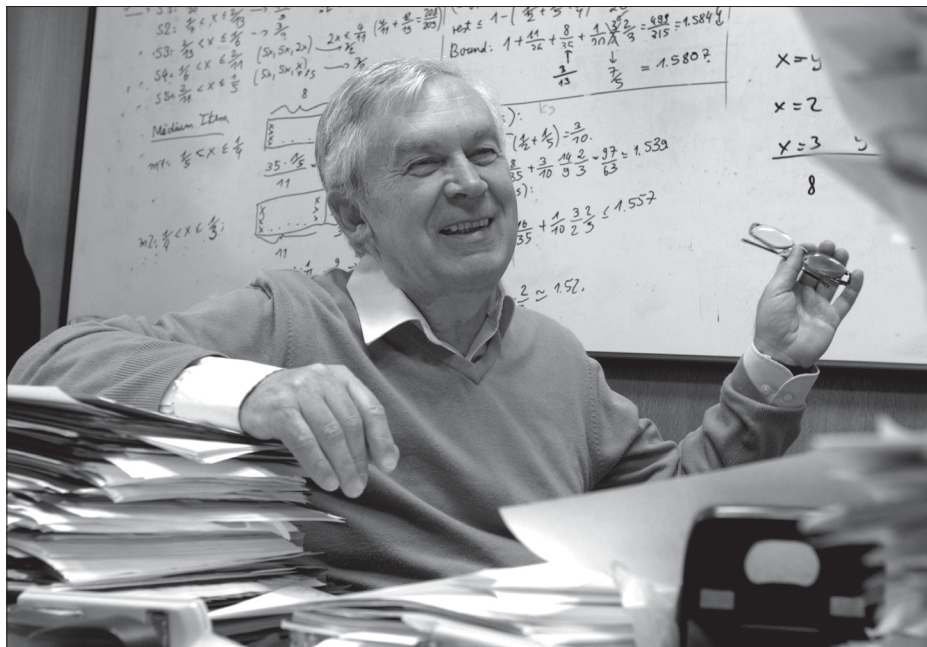
BIZTONSÁGGAL ÁLLÍTHATOM, HOGY MI ITT SZEGEDEN IGAZÁN GAZDAGOK VAGYUNK! ARANYFEDEZETÜNK KIMERÍTHETETLEN, AZ ÉVTIZEDEK NEM KOPTATJÁK SÚLYÁT, NEM HALVÁNYÍTJÁK EL FÉNYÉT.

GAZDAGOK VAGYUNK, MERT BIRTOKUNKBAN VAN OLYAN MENNYISÉGŰ ÉS MINŐSÉGŰ SZELLEMI TERMÉK, EGYÉNI TELJESÍTMÉNY ÉS A KÖZÖSSÉGÉRT VALÓ TENNI AKARÁS, AMI HOSSZÚ IDŐRE BIZTOSÍTJA KIVÁLÓSÁGAINK ELISMERÉSÉT A JÖVŐBEN.

143

KISS PIROSKA
soros elnök

A fődíjas:

CSIRIK JÁNOS
matematikus

Amíg fotós kollégám dolgozik, Csirik professzor a mögötte lévő tábla képletdszungelet próbálja elmagyarázni. Egy nála vendégeskedő osztrák kutatóval azon az immár negyven éves matematikai kérdésen dolgoznak, amit szellemesen Csernay László „láda-programnak” keresztelt. A kérdés a laikus számára első hallásra egyszerűnek tűnik: egy hatalmas, számunkra ismeretlen számú, súlyú, térfogatú, alakú, netán anyagú és színű tárgyak tömegéből kell húsz kilós csomagokat készíteni a lehető legoptimálisabb módon. A feladat nem csupán elméleti jelentőségű, nagyon is fontossá válik, ha gigantikus újráművek, hatalmas teherszállító repülőgépek, óriási tankerek optimális rakodási programjaira gondolunk. Hiszen a variációk tömkelegében kell matematikai rendszereket fölállítani, logikai képleteket megfogalmazni. Csak nézek, mint a moziban. Vajon hányan tudnának bekapcsolódni a képlet-szönyeg folytatásos szövésébe a világon? – kérdezem. A professzor oly jellegzetes mosolyával töprengve mondja, hogy pár perces magyarázat után néhány százan, egy hosszabb felvezetést követően néhány ezren. Nekem tetszik a „láda-program”, de annyi ideje egyikünknek sincs, hogy belevágjunk egy időtlennek tűnő stúdiumba.

- Akiből matematikus lesz, az már gyerekkorban is számok bűvöletében él
- Bizonyára így van, annak ellenére, hogy egy kisgyereken ez még nem tudatosul. Ambrózfalván, szülőhelyemen óvodásként azzal kápráztattam el a falubelijeimet, hogy megkértem őket, mondják meg születési dátumukat, s én pillanatok alatt kiszámoltam napra pontosan, hány évesek, hónaposak, naposak. A számokat már akkor szerettem. Tudtam velük bánni. Orosházán, a Táncsics Gimnáziumban tudatosult bennem a matematika iránti elkötelezettségem. Kiváló tanárain lévén állandó olvasója és levelezője lettem a Középiszkolai Matematikai Lapoknak, rendszeres résztvevője az Arany Dániel matematika versenyeknek, indultam különféle matematikai és fizikai feladatmegoldó pályázatokon. Akkor már egyértelmű volt számomra, hogy életemet a matematika vonzáskörében képzelem el.

Egykorúak lévén, a hatvanas évek második felében koptattuk az egyetemi padokat. Nem nosztalgázom, de akkor egyetemistának, főiskolásnak lenni kivételezett státusz volt. Ezt mi azzal viszonyoztuk, hogy szerettünk tanulni, élveztük a diákélet kínálkozó lehetőségeit. Szinte mindannyian ismertük egymást, kisebb nagyobb közösségek formálódtak, ahogy később a szociológusok nevezték, a szabadság kis körei alakultak – jórészt teljesen spontán módon – szemináriumi szobákban, műhelyekben és műtermekben, magunk alakította klubokban, kollégiumi termekben.

És közelebb érezhette magát egymáshoz diák és tanár, matematikus és bölcsész, versfaragó költőpalánta és színházat csináló vegyészhallgató. Amikor én, a hatvanas évek közepén Szegedre kerültem, a matematika két szakterülete között választhattam, s mivel nem vonzott a tanári pálya, az akkor indult programozó matematikus szakra jelentkeztem. Mindössze nyolcan- kilencen alkottunk egy csoportot, valamennyien jó képességű fiatalok, nem beszélve a kiváló tanárainkról, inspiráló közegbe találtuk magunkat. Az alkalmazott matematika úttörő korát élte. Már létezett a Kalmár-intézetben a Muszka Dániel által kreált Katica, mely éppen az elmúlt hónapokban egy londoni nemzetközi kiállításon hódította meg a közönséget. Bár folyamatosság volt a technikai-technológiai fejlesztések, a mi gépeink lassabbak, nehezkesebbek, bonyolultabbak voltak, mint a tőlünk szerencsésebb körülmények között dolgozó nyugati intézményekben. A nyugati, modern gépek nehezen kerülhettek be hazánkba, stratégiai okok miatt. Az embargó csak a nyolcvanas években

szűnt meg, azóta az informatikai képzés az egész világon párhuzamosan halad, az oktatás is hasonló, a diplomák konvertibilisek. A szegedi egyetem szerencséje, hogy az alkalmazott matematika szoros együttműködésben dolgozott a világhírességeket gyűjtő Bolyai Intézet professzoraival, s így a klasszikus matematikai és új szellemű informatikus képzés egymásra hatása következtében alapos tudással rendelkező, kreatív programtervezők kerültek ki. 1990-ben Gécseg Ferenc akadémikus vezetésével megalakult az Informatikai Intézet, ahol három szakon folyik a képzés, mégpedig programtervező informatikus, gazdasági informatikus és mérnök-informatikus szakon lehet diplomát szerezni.

- *Hogyan alakult tudományos pályád?*

- Bár a diplomamunkámat algebrából írtam, tanulmányaim végén már elsősorban a számítógépek érdekeltek. A diploma megszerzését követően lehetőségem nyílt, hogy az egyetemen maradjak, s számítástechnikával, programozással foglalkozzam. Hamarosan összehozott jó sorsom dr. Csernay László professzorral, akinek irányításával orvosi képfeldolgozó programokat írunk. Részesen lehettem annak a nagyarányú fejlődésnek, melyet joggal neveznek a számítógépek forradalmának. Ennek lényege, hogy robbanásszerűen szaporodtak az információk, s ehhez kapcsolódva a hozzáférés sebessége is megnőtt. Egy Moore-tanulmány szerint a fejlődés sebessége két év alatt másfél-kétszeresére nőtt, s az eszközök számolási sebessége is hihetetlenül felgyorsult. A hetvenes években, amikor Csernay professzorral dolgoztunk a számítógépek orvosi alkalmazásán akkori, modernnek számító gépekkel, mindaz a tudás, ami akkor nagyméretű eszközökben fért el, ma megbújik egy kézi kalkulátorban, kapacitása eléri a mobil telefonok ezerszeresét. Tehát a fejlődés két alappillére a fokozódó információéhség és a hozzáférés sebességének csökkenése. Mindehhez szükséges a tudósok, kutatók természetes és tehetséges intelligenciája, mely megteremti a mesterséges intelligenciák lehetőségét. Íme, egy valamennyiünk számára ismert példa: már az 1940-es évben foglalkoztatta a számítógépeket a játékok elektronizálása, a számítógépes eredmények beépítése. Az emberi intelligenciának micsoda kutatási, logikai, modellezési kísérletei előzték meg azt a csatát, melynek eredményeképpen 1997-ben a világbajnok Karpovot megverte a számítógép. Merthogy a gép memóriája 12-16 lépéssel megelőzte az emberi agy kombinációs sebességét, előbb tudta felmérni a variációs lehetőségeket. Az emberi gondolkodás modelljei, algoritmusai, programjai teszik lehetővé a számítógépes teljesítmények folyamatos gyorsulását és gazdagodását. Az interneten ma egyetlen gombnyomással akár 2 millió információt aktiválunk, s ez a találatarány már ostromolja az emberi teljesítőképesség határait. A számítógépek használata már kisgyerekkorban természetes tevékenység, anyanyelvi szinten használják anélkül, hogy ismernék mechanizmusát, struktúráját. De ez így van jól, minden tudományos eredmény az emberért van, ismereteit bővíti, tudását konzerválja és aktivizálja, komfortérzetét növeli, kényelmét szolgálja.

- *Veled beszélgetve nem kerülhető meg hazai felsőoktatásunk mai helyzete. Voltál rektor-helyettes és rektor, állami-tár-helyettesként felügyelted a felsőoktatást és a kutatásokat. Ma a természettudományi kar dékánja vagy. Hogyan látod a felsőoktatás utóbbi éveit, különös tekintettel a nemrégiben elfogadott felsőoktatási törvényre?*

- Szögezzük le, én Bologna-párti vagyok, s nem csupán azért, mert éveken át vezettem a Magyar Bologna-bizottságot, s tagja voltam az európai szervezetnek is, de mert meggyőződésemmé vált, hogy az egységesülő Európában a valóban szabad munkavállalás, a konvertibilis diplomák – melyek ugyan nem egységesek, de összehasonlíthatók – záloga az egységesülő felsőoktatási rendszer. A sokféle képzés átlátható, érthető, konvertálható struktúrában zajlik, s érvényes minden európai országban. Ha ezt nem vállaljuk föl, nem teszünk határozott lépéseket, nem tudunk lépést tartani, képtelenek leszünk bekapcsolódni az európai folyamatokba. Zárvány leszünk Európa közepén. Az oktatásban a kétlépcsős modell azt jelenti, hogy a hallgatók az első három évben gyakorlatorientált alapképzésben vesznek részt, a legkiválóbbak, az elméleti kutatás iránt érdeklődők a mester-képzésben a tudományos elit utánpótlására hivatottak. A most elfogadott felsőoktatási törvény elsősorban a majdani mesterszakosokat sújtja, a 200 ezer forint körüli tandíjak – én már csak így nevezem – szinte lehetetlen helyzetbe hozzák a tehetséges, jobb sorsra érdemes, ám átlagos jövedelemmel rendelkező szülők gyermekeit. A bolognai rendszer nem köti gúzsba az egyes országok intézményi szabadságát, és belátja, hogy például az orvos- és tanárképzés egységes maradt. Viszont a friss törvény hibás döntése, hogy szűkíti a felsőoktatás lehetőségeit, ezzel a minőségi képzés esélyeit, nem segíti a kvalifikált értelmiségi munkaerő folytonosságát. A rendszer természetesen folyamatosan transzformálódik, a generációs hullámhegyek és völgyek változó módon befolyásolják a felsőoktatást. Fél évszázada, a hatvanas években a középiskola elérése volt a társadalmi cél, az egyéni ambíció, száz évvel ezelőtt aki négy polgárit végzett, azt megsüvegelték, napjainkban a diploma megszerzése kollektív igény. Míg a hatvanas években az érettségizettek 10 %-a jutott be az egyetemekre, főiskolákra, manapság a felsőoktatás az érettségizettek 40 %-ának teremt továbbtanulási lehetőséget. Akár kevesebb tudással is.

- *Úgy látszik, nem engedsz a 48-ból. Éppen ennyi éve érkeztél Szegedre, s bár bejártad a világot, több esélyed is akadt a külföldi letelepülésre, Szeged mégsem engedett. Miért?*

- Orosházáról 1964-ben érkeztem Szegedre. Abból a kis békési faluból, de még Orosházáról is ez a város volt a Város. Csendes és tartalmas, emberléptékű és szép, itt születettek a nagy szerelmek és a nagy csalódások, szövődtek tartós barátságok, itt kísértett a tudomány, mely életre szólóan magához kötött, itt voltak életemet meghatározó tanárok és munkatársak, hogy csupán két nevet említsek: a szakma kiemelkedő mesterét, Kalmár Lászlót, akinek intézetében kaptam a meghatározó impulzusokat és Csernay Lászlót, a feladatmegoldások módszertanát és a munkamorált sajátíthattam el, ők azok, akik értelmet adtak, példát élethez, munkához, tudományhoz.

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

*B*ERNÁTH *Á*RPÁD
egyetemi tanár

*H*alász Elődtől kaptam meg 1963-ban Böll frissen megjelent regényét, a hatalmas visszhangot, vitát kiváltó Egy bohóc nézeteit. Hozzájutva a terjedelmes recenziókhoz, friss tanulmányokhoz is, némi csodálkozással állapítottam meg, hogy én egészen másképp látom a művet. Halász arra biztatott, hogy írjam meg az értelmezésemet. A magyar nyelvű diákköri dolgozathoz német nyelvű szakdolgozat lett, amely – Halász révén, a kiadó közvetítésével, egy előolvasó ajánlásával – eljutott Böllhöz is. Böll egyetértő levelét még az államvizsgám előtt, 1965 januárjában meg kaptam. „Tanulmánya” – írta, „jóleső szigetként hat rám”, mert szemben a „politikai-ideológiai megközelítések sokaságával, a regény szellemi helyét igyekszik meghatározni.” Ez rendkívül erős biztatás volt munkám folytatására, amit az is lehetővé tett, hogy ettől kezdve Böll megküldte minden új könyvét, jelentősebb folyóirat publikációit is.

1960-ban jöttem először Szegedre, felvételi vizsgára. A pályaudvarról az egyetemre, az egyetemről a pályaudvarra mentem. Ha felvesznek, gondoltam, lesz időm megismerni a várost, de arra nem számítottam, hogy erre ötven évnél is több időm lett. Sorsomá vált a város a „hic Rhodus, hic salta” jegyében. A magyar szakról még hagytam eltanácsolni magam, de Szegedről már nem. Nehéz időkben mehettem volna ugyan az Irodalomtudományi Intézetbe, maradhattam volna Kölnben vagy Wuppertalban, hívtak Pécsre, Debrecenbe, Veszprémbe, s nem csak engem, de legjobb kollégáimat is. Ha mindannyian engedünk ennek a nyomásnak, akkor ma nem lenne a bölcsészkaron német szak, vagy csak egy igen szerény teljesítményű, így azonban országosan és nemzetközileg is az egyik legerősebb germanisztikai intézetként tartanak számon bennünket. Hozzánk jöttek kiváló kollégák, mint Bassola Péter, Ágel Vilmos, Drewrowska Ewa, s tanítványaink lettek egyetemi tanárok másutt, mint Orosz Magdolna, Knipf Erzsébet, Masát András, Szendi Zoltán az ELTE vagy a Pécsi Tudományegyetem germanisztikai tanszékein. Öröm és szorongató érzés keveredik a díj névadójával kapcsolatban: öröm, mert szegediségemből adódóan személyesen is ismerhettem, szorongás, annak tudatában, hogy milyen nagy teljesítmény az övé. Magam mentségére azt tudom felhozni, hogy a kanti értelemben vett „tisza” irodalomtudomány inkább a matematika egyik válfaja, mint a történetírásé, s hogy egyik legjelentősebb tudományos teljesítményemnek tartom annak kimutatását, hogy a nagy német logikus, Gottlob Frege matematikát megalapozó szemantikája a természetes nyelvekre csak módosítva érvényes.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

JÓTH PÁL

animációs filmrendező

Rajzfilmsként kezdte, Kecskeméten. Befutása a műfaj hazai aranykorának végére esett. Megjárta Belgiumot, majd – szakítva az iparosított filmvilággal, egyebekben szinte alkalomszerűen – Szegedre költözött. Ama nemzedékhez tartozik, amely még a szabadkézi rajz és a forgatókönyves történetmesélés tradícióin nevelkedett. Hisz a gondolat és a tartalom elsőségében. Rövidfilmjeit a miniatúrafestők aprólékosságával dolgozza ki. Csökönyszerűen harcol a virtuális káprázatok dömpingjével. A Leo és Fred, az Esti dal, az Éjszakai halászat, a Rajzfilm és A szentjánosbogarak nemi élete nemzetközileg elismert alkotója most a Szegedért Alapítvány díjazottja.

- Balázs Béla-díja indokolja a kérdést: ha a film az embert teszi láthatóvá, mi az animáció feladata? Maradva a hivatkozásnál: „hol a színpad? Kint-e vagy bent?”

- Az enyém az alkotói film műfaja. Olyan témákat dolgozok fel, amelyek engem foglalkoztatnak. A filmjeim arról szólnak, miként csapódnak le, adaptálódnak mozgó folyamattá bennem a világ történései.

- Minden művészet eljut eszközeivel, technikájával egy fázisába, amikor a valóság tökéletes illúzióját képes nyújtani. Ilyenkor fölmerül a kérdés: hogyan tud ennél is többet, a láthatónál mélyebb tartalmakat megjeleníteni.

- Számomra ijesztő, amit a 3D technológiája magával hozott. Ha a valóságot akarjuk leképezni, arra ott a film! A mi dolgunk pontosan az lenne, hogy a valóságot valamilyen absztrakción keresztül mutassuk be. Ettől kap sajátos ízt az animáció. A mai technológia mindenek fölötti célja a valóság minél megtévesztőbb megjelenítése. Virtuális újra-megfogalmazással állunk szemben ahelyett, hogy a világ újraértelmezését kapnánk. Nézzük például az Avatart: valóságos mozgásokat, filmes jelenléteket kreálunk virtuális trükkök sokasága révén. Nem vitatom, hogy ez mekkora technikai felkészültséget feltételez, de hogy bármi értelme volna, azt erősen kétlem. Bennünket már a jóval szerényebb anyagi és technikai feltételek is arra predesztinálnak, hogy utakat keressünk ahelyett, hogy versengeni próbálnánk a főárammal. Segélykiáltás? Kétségbeesett üzenet? Amióta a televíziós megrendelések megszűntek, mi több: amióta a reklámok teljesen átvették a rövid vizuális üzenethordozó szerepét, az ember nemigen érzi, hogy fontos volna a munkája valakinek is. Pedig a klasszikus animációs dramaturgia a rövid, csattanós válfaj, nem a gyermekfilm és nem is az egész estés animáció, ami véleményem szerint teljességgel ellentmond az animáció lényegének, és inkább terjedelmes illusztrációfolyamként hat. Régekte egy animáción két hétig gondolkodhatott a néző. A mai filmfogyasztó a gyors ingerekre, az állandó érdekességre szomjazik. A digitális forradalom felfalja gyermekeit – és felfalja az alkotót is. Kíváncsi vagyok, hogyan tisztul le majd az emberi gondolat küzdelme az elénk zúdult lehetőségekkel. Előbb-utóbb, a hárommilliomodik, kliséből létrehozott animáció után maguk a fiatalok fognak ráérezni, mennyire más valóban, küzdelmes stúdiók és viaskodás során megalkotni valamit.

(Szeged, 2012)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

SÓFI JÓZSEF
vállalkozó, mecénás

Sófi-alapítvány 2001-ben jött létre, kezdetben a biológus, majd 2006-tól az egész szegedi egyetem legtehetségesebb hallgatóinak támogatására – ami nem csak anyagi segítséget jelent, hiszen az alapítvány sok más mellett színházjegyekkel, ajánlásokkal, ingyenes jogi tanácsadással és banki VIP-kedvezményekkel is próbálja egyengetni az általa támogatottak útját, az egyetemi évek befejezése után is. Elsősorban kiváló szakmai és tanulmányi eredmények jogosítanak a Sófi-ösztöndíj elnyerésére, de emellett a kulturális, művészeti és sportteljesítményeket is figyelembe veszik, valamint azonos pontszám esetén másodlagos differenciálási szempontként lépett be a szociális helyzet.

Sófi József eddig évente kétmillió forintot fektetett alapítványába, és az összegyűjtött pályázati rendszer óta évi 1.350 ezer forintot oszt szét a hallgatóknak: öt fődíjas fejenként 200 ezer, öt különdíjas fejenként 30 ezer forintot kap, a biológus kategória két győztese pedig 100-100 ezer forint tulajdonosa lehet – hozzátevé, hogy az itt nyert biológusok is indulhatnak még a fődíjért.

Sófi József szinte minden pályázót ismer, és sokukkal személyes kapcsolatot ápol több mint hatszáz fős levelezőlistáján keresztül. 2007-től a Badó Attila jogászprofesszor vezette Tehetséggondozó Tanács tagja, és a Sófi József a Szegedi Tehetségekért Alapítvány az SZTE Tehetségpont részévé vált: az általa megszerzett kedvezményeket az egyetem legtehetségesebb hallgatóit tömörítő szervezet minden tagjának biztosítja, valamint Badó Attila mellett országlánrésze volt a Tehetségpont hamarosan elinduló motivációs rendszerének, az egyetemi Kiválósági listának a kidolgozásában.

Sófi József nagy megtiszteltetésként élte meg, hogy alapítványa évfordulója része lehetett a Természettudományi és Informatikai Kar (TTIK) 90 éves jubileumi ünnepségének. A Rerrich Béla téren a Sófi-alapítvány és a TTIK évfordulója alkalmából Tehetségfát is ültettek, az emléktábla tanúsága szerint a „Jövő Szegedi Tehetségeiért”. „Ma azért is kiemelkedő fontosságú a tehetségek támogatása Magyarországon, mert az „agyelszívás” révén számos tehetséget csábítanak külföldre, akik nem térnek vissza. A fát a tudományos égyűrűk folytonosságának reményében ültettük, a jövő tehetségei támogatásának szimbólumaként”

„Az a célunk, hogy azokat, akiket hallgatóként elkezdtünk támogatni, a jövőben is még több és jobb eredmény elérésére ösztönözzük – persze ne csak a pénz miatt, hanem saját magukért, az országért, a hazáért tegyenek meg minél több mindent” – érvel az alapítvány létrehozója. „Az a nagy kincs, ami a fejünkben van, a tudásunk, a képességeink, a tehetségünk. Ha valakinek adatott, próbáljon minél többet hasznosítani belőle. Ha tanár, tanítsa az embereket, ha kutató, próbáljon olyan tudományos eredményeket elérni, amik előrébb viszik az országot...” – fűzi hozzá. Sófi József abban bíz, tehetséggondozó lelkesedését előbb-utóbb más mecénás is követni fogja. Igyekszik is különböző támogató cégeket megnyerni kezdeményezésének. A lobbija persze egyáltalán nem könnyű: Magyarországon ilyen célra pénzt szerezni nagyon nehéz, mert még nincs kiforrott kultúrája, illetve más célokat és alapítványokat sokan fontosabbnak tartanak, mint a tudomány támogatását – tudjuk meg a vállalkozótól. Ahogy mondani szokás, munkája magában hordozza jutalmát, de emellett Sófi József tevékenységét a Szegedi Tudományegyetem 2007-ben mecénásdíjjal ismerte el, 2008-ban pedig az oktatási és kulturális miniszter a repüléstudomány és rakétatechnika tudósáról elnevezett Kármán Tódor-díjjal jutalmazta az alapítvány munkáját, amely a társadalmi felelősségvállalás területén adható legmagasabb állami kitüntetés.

20

13

AZ ALAPÍTVÁNY ÖRÖKÖS TISZTELETBELI ELNÖKE, DEBRECZENI PÁL EGYSZER ÍGY FOGALMAZOTT:

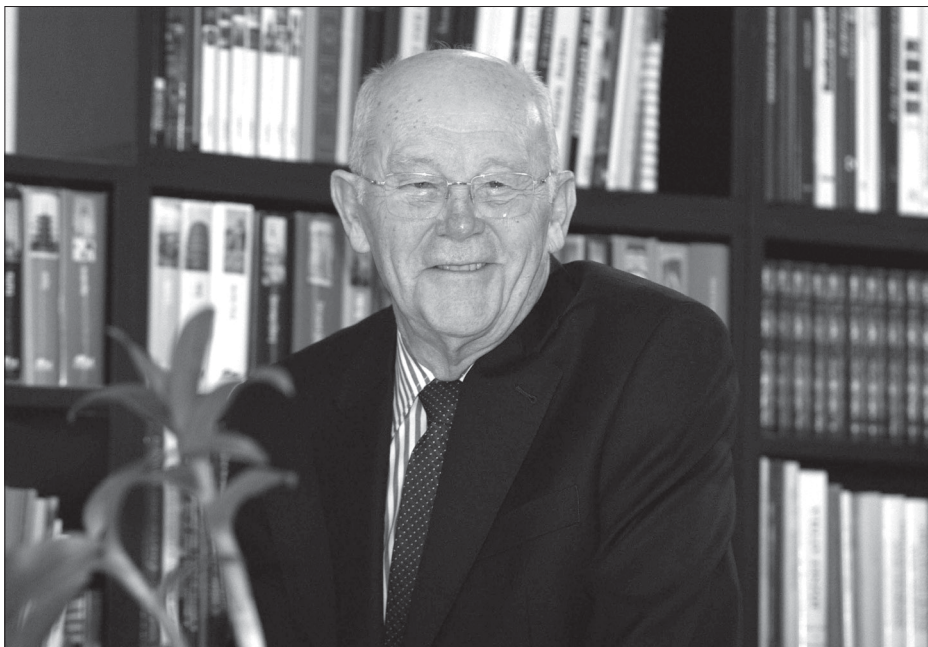
„NEM AZ A VÁROS, AMINEK KÓRHÁZA VAN ÉS KÖZLEKEDNEK BENNE A VILAMOSOK. VÁROS AZ, AMINEK SZELLEMISSÉGE VAN.”

ÉS AZ ILYEN VÁROSBAN JÓ ÉLNI. ÉN IS ILYEN VÁROSBAN SZERETEK ÉLNI, AHOL A SIKERES, TEHETSÉGES EMBEREK KÖZELSÉGÉBEN LEHETEK, AHOL TALÁLKOZHATOM VELÜK AZ UTCÁN. JÓ VELÜK BESZÉLGETNI, JÓ AZ ALKOTÁSAIKRA PILLANTANI, A TUDÁSUKRA RÁCSODÁLKOZNI. AZ IDEI NÉGY DÍJAZOTT KÖZÜL CSAK EGYNEK SZÜLŐVÁROSA SZEGED (KETTEN A HATÁRAINKON TÚL SZÜLETTEK!), ÉS TALÁN NEM KÖVEZNEK MEG ÉRTE, HA BEVALLOM: ÉN SEM VAGYOK SZEGEDI. ÉN BAJAI VAGYOK, ÉS 15 ÉVE A MUNKÁM KÖT EHHEZ A GYÖNYÖRŰ VÁROSHOZ. ITT DOLGOZOM, ITT VAGYOK TAGJA ÉS FELELŐS TISZTSÉGVISELŐJE A ROTARY KLUBNAK, S BÁR KÉTLAKI ÉLETET ÉLEK: NEM TURISTAKÉNT VAGYOK SZEGEDI, HANEM A VÁROS POLGÁRAKÉNT. NEKEM EGYFORMÁN RINGATÓZIK VAGY SODRÓDIK A TISZA ÉS A DUNA VIZE. DE UGYE TUDJÁK, HOGY A DUNA ÉS A TISZA VIZE TITELNÉL TALÁLKOZIK, ÉS KÖZÖSEN ÖMLENEK A FEKETE TENGERT! ÍGY VAGYUNK MI EGYEK, SZEGEDIEK, MAGYAROK.

HUSZONNÉGY ÉV ALATT SOKAN KAPTAK TÁMOGATÁST. MEGGYŐZŐDÉSEM, HOGY A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMAI ÁLTAL MEGÍTÉLT MINDEN FORINT BEFEKTETÉS A JÖVŐBE, AMELY ÚJABB ÉS ÚJABB ÉRTÉKET TEREMT MINDANNYIUNK JAVÁRA. BÜSZKÉK VAGYUNK AZ ALAPÍTVÁNY TÁMOGATOTTJAINAK SIKEREIRE, ÉS VÁLLALJUK, HOGY A SIKERES EMBEREK MEGBECSÜLÉSÉÉRT EZUTÁN IS IGYEKSZÜNK MINÉL TÖBBET TENNI.

HIEZL JÓZSEF
soros elnök

A fődíjas:

CSERNAY **L**ÁSZLÓ
orvosprofesszor

A belklinikát odakerülésemkor Hetényi Géza professzor vezette. Bölcsessége, irányító-készsége, tárgyalóképessége, közösségteremtő ereje, hatalmas szakmai felkészültsége példaként állt előttünk, csak fölnézni lehetett rá. Iskolateremtő tudós volt. Évente egyszer egyéni „kihallgatást” tartott munkatársainak. Minősítette az előző évi munkát, kijelölte a feladatokat, megfogalmazta: kitől mit vár el a következő időszakban. A második élmény: a gastroenterológia felé szakosodásom, ezzel kerültem Humboldt ösztöndíjasként Erlangenbe. Szegeden egy nagyszerű csapat dolgozott. Varró Vince, Jávor Tibor, Szarvas Ferenc voltak a csoport tagjai. Ebben az időszakban kezdett az általános belgyógyászat szubdiszciplináris irányokat venni a fejlődés természetes velejárójaként. Otthonra leltünk a Hetényi klinikán, reggeltől késő estig dolgoztunk, eredményesek voltunk oktatásban, betegellátásban és kutatásban, éreztük és átéltük a sikert, az elismerést. S mindez erőt, kitartást adott. Amikor én elnyertem a Humboldt Alapítvány ösztöndíját, már jó híre volt a szegedi kutatóknak, hiszen előttem járt Németországban ugyanezzel az ösztöndíjjal Kulka Frigyes, Tényi Mária, Altorjai István, Szarvas Ferenc. A németországi lehetőség kinyitotta a világot, bepillanthattunk egy más struktúrába, bekerülhettünk egy új közegbe, kapcsolatokat építhettünk, pallérozhattuk nyelvtudásunkat. Ott folytattam állatkísérleteimet, ott ismerkedtem meg az izotópdiagnosztikai módszerekkel. Erlangenben gyártották a diagnosztikus vizsgálatokhoz szükséges műszereket. Az eltöltött egy év alatt készítettem el kandidátusi disszertációm jelentős részét a gyomor-vékonybél-keringés regulációjának kísérletes vizsgálatáról. A „humboldosok” magyarországi egyesülete ma is működik, a következő generációk tagjai, munkatársaim, mint Csirik János, Pávics László, Mester János ennek a közösségnek kiváló képviselői. Több mint másfél évtizedes munka után 1976-ban lett önálló intézet az egykori izotópdiagnosztikai labor. 1962 óta folytak ott már állatkísérletek különböző munkacsoportokban. A hatvanas évek második felében kezdtünk az emberi alkalmazások irányába nyitni. Az akkori KGST keretében a magyar GAMMA Művek kapta feladatául az izotópok orvosi alkalmazásához szükséges műszerek fejlesztését. A gyár képviselői kerestek meg, hogy igénybe vegyék németországi ismereteimet, tapasztalataimat. A műszaki fejlesztések prototípusait a napi gyakorlatban mi

próbáltuk ki. 1976-ra érett meg az idő, hogy az izotópdiaosztika kutatása és alkalmazása önálló intézetben folyjék.

- *Fókuszáljunk a tudományos tevékenységedre. Melyik három teljesítményed tartod a legsikeresebbeknek?*

- Egyértelműen a magyar nukleáris medicina megteremtését és eredményességét tartom pályám legfontosabb sikerének. A Kalmár Intézet lehetőségeivel élve fejlesztett SEGAMS (Szegei Gammakamera Rendszer) program-rendszerrel sok-sok díjat, elismerést kaptunk. A GAMMA Művek több mint 300 darabot adott el. Ezzel a rendszerrel dolgoztak a KGST országokban. Özönlöttek ide tanulni a világ sok pontjáról, miután nyugat felé is nyitott a GAMMA. Az Európai Nukleáris Medicina Társaság első szocialista országot képviselő elnökévé választottak 1986-ban. Így az immár időközben egyesült Társaság közös kongresszusát én szervezhettem s lehettem ennek elnöke 1987-ben Budapesten. A világ minden pontjáról 3600-an vettek részt a nagy sikerű kongresszuson, melynek kísérőprogramjaira is szívesen emlékszem. Meg kell még említenem, hogy 1992-ben a Radiológiai Klinika megbízott igazgatójaként kezdeményeztem a Budapesten működő Nemzetközi Egészségügyi Központ Szegegre hozatalát. Egy év múlva – 1993-ban – az új klinikán építettük a korszerű képalkotó vizsgálatok központját, az IMC-t, melynek éveken át voltam orvos-igazgatója.

- *Az élet nem csak sikerek sorozata. Elárulod a három legfájóbb kudarcodat?*

- Természetesen akadtak kudarok, csalódások is. A három legfájóbb? 1992-ben akadémikusnak jelöltek, nem lettem az. Megpályáztam a Széchenyi professzori ösztöndíjat, de a döntőnkök szerint 15 évvel ezelőtt már „öregnek” találtattam. A Gregor József barátommal közösen létrehozott Szegei Operabarátok Egyesülete húsz éves évfordulóján az Egyesület engem követő elnöke nem tudta megoldani, hogy a színházi ünnepségen nyilvánosan ismerje el alapítói fáradozásaimat. Ezen csak mosolyogtam, de amikor hamis nyilatkozatot adott az egyesület alapításáról, az már szíven ütött. A korrekciót azóta sem tartotta fontosnak.

- *Evezzünk békésebb vizekre. Az opera elkötelezett híve, rajongója vagy. Próbáld meg ezt a szenvedélyt néhány számmal és ténnyel megvilágítani.*

- A lemezek hallgatása után, mint már említettem, az 1947-es szegedi Lohengrin indította el a kíváncsiság után a szenvedélyt. Szendélyemmé vált az operaelőadások látogatása itthon és külföldi útjaim során. Kezdem tudatosan figyelni az operairodalmat, az énekesek karrierjét. A lemezgyűjtés mára már a folyamatos számítógépes dokumentálással gazdagodott. Eddig a világ 47 operaházában 114 külföldi operaelőadást láttam. A legemlékezetesebb előadások: az 1962-es bécsi Parsifal, az 1965-ös Bayreuth-i Parsifal és az 1995-ös MET-beli Szerelmi bájjal Gregor József főszereplésével. Ebből is látható Wagner iránti lelkesedésem. Az operaházak közül Bayreuth áll a csúcson, de nyomában ott a New York-i MET, a Sydney-i opera és Barcelona is. Az általam élőben hallott énekesi teljesítmények dobogójának legfelső fokán Hans Hotter áll, de szorosan követi Cecília Bartoli, Juan Diego Florez, Kiri Te Kanawa, Plácido Domingo, Dietrich Fischer Dieskau és természetesen Gregor József. Ami a hazai operakultúrát illeti, az a meglátásom, hogy az aranykornak vége. Kinyílt a világ, a háttérben hatalmas pénzek mozognak, betört a piacosság a színpadokra is. Úgy vélem, most is igen jó mestermunka folyik a magyar operatársulatoknál, vannak kiemelkedő előadások, de az a magas nivójú színvonal, mint pl. az 1955-ös budapesti Tannhauser volt Báthy Anna, Jámbor László, Joviczky József, Delly Rózi, Littasy György főszereplésével és Komor Vilmos dirigálásával, nehezen megközelíthető. Reméljük, egyszer a szegedi teátrumban újra megszületik a hosszan tartó Vaszy csoda, mondjuk közte Weber: A bűvös vadász bemutatójával.

(Szege, 2013)

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

PENKE BOTOND
gyógyszerkutató, akadémikus

*A*z öregedés kérdését 3500 éve fölvetette az indiai filozófia. Püthagorasz is vagy 2500 éve megfogalmazta a hanyatlás problémakörét. Egy szép, egészséges, fiatal test tönkremegy. Nem lehet elkerülni. A halhatatlanságot semmilyen nagy mítosz nem nyújtja az embernek. Az én régesrégii problémám viszont az, hogy miként biztosíthatunk olyan öregedést az embereknek, amely nem jár együtt nagyfokú testi és szellemi hanyatlással. A görögök is a szép életet követő szép halál kérdését feszegették. Ezt példázza Szolón története Kroisosz (Krózosz) királyról: bármilyen gazdag is, a király mégsem lehet boldog, ha nem remélhet szép halált. A szép, egészséges élet, a méltó öregedés, a betegségek időpontjának kitolása mozgatott. A méltatlan öregedés kiküszöbölése, amennyire csak lehetséges.

Valóban úgy tartjuk számon, hogy a kőkori ember átlag 30 évet, az ókori 38-40 esztendőőt élt. A maximális életkor azonban alapjában nem sokat változott! Nem volt ritka a 70-80 éves életkor. A tudomány ellenben az átlagéletkor növekedését hozta magával. Lecsökkent például az öt éven aluli gyermekek halálozási rátája. Azt mondanám, hogy az öregedés úgy tíz évvel tolódtott ki – például nem használódnak el olyan nehéz fizikai munkában, mint eleink. Ma egy 65-70 éves ember egészen jó fizikai teljesítőképességnek örvendhet. Kitolódott a betegségek jelentkezése. Az Alzheimer-kór nem familiáris, öregkori változata márpedig nem is jelentkezik ez alatt a kor alatt. A betegséget azonban Püthagorasz is ismerte, legfőljebb aggkori demencia néven emlegette, nem osztályozta aszerint, hogy Alzheimer-kórral vagy épp agyér-elmeszesedéssel (vaszkuláris demencia) állunk szemben. Az átlagéletkor emelkedése nyilvánvalóvá teszi ezeknek a kínzó betegségeknek gyakoribbá válását.

- *Tekintsük szokásosan információsoroknak az e betegségekért is felelős fehérjeláncokat. Ha így van, ez esetben a betegség, a fájdalom, az elmúlás és a halál információs hiba, vagy szerepe van a természetben?*

- Az emberi testből és a genomból nem hiányzik az „összhangzó értelem”! Akár Isten teremtményének, akár az evolúció termékének fogom föl, minden ma élő emberről elmondhatom, hogy sikeres ősök utóda! Ez pedig azt jelenti, hogy eleink sikeres túlélők voltak. A túléléshez intelligencia, szorgalom, túlélőképesség, valamint kooperációra, békére való képesség szükségeltetett. Ez azt jelenti, hogy a génjeink lehetővé teszik az együttműködést. És – hadd idézzem Albert Schweitzert – a felejtést. Ahogy ő fogalmazott: nem lehet boldog az, aki egyáltalán nem tud felejteni. Kell a megbocsátás, hogy tovább tudjunk dolgozni a többiekkel.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

Fritz Mihály
szobrász-éremművész

Tízévesen az emberek rájönnek arra, hogy látványszerűen a világ eltér attól, amilyennek addig rajzolták. A gyerekek többsége ilyenkor hagyja abba a rajzolást. Ekkor válik ugyanis a rajzolás szellemi, tudatos tevékenységgé. Az érzéki oldalt ekkor hajtja uralma alá a megfigyelés. Pátzay Pál előszeretettel ismételte, hogy számára az alkotás olyan ösztönös dolog, akár egy gyermeknek. Mindeközben teljesen klasszikus szobrász volt. Csupán az ösztönösből nem válik műalkotás.

Nem vitatom el annak lehetőségét, hogy valaki avantgárd utakat keressen. Az elméleti oldala viszont nem győz meg, nem is érdekel. Érdekes viszont, hogy még a legkülönfélébb nonfiguratív alkotások közül is kitetszik, melyik került ki tehetséges alkotó – mondjuk Sejben Lajos – kezéből és melyik blöff. A figurális beállítottság mindenesetre nálam éppolyan ösztönös, mint mások másféle érdeklődése és látásmódja. Nekem sosem jut eszembe absztrakt forma, nem vonz más, mint amit magam körül látok. És épp abban látom a művészi kihívást, hogy amint lerajzolom vagy megformázom, mégsem csupán egy felületi, naturalis képet adok vissza a jelenségről. Hogy benne van az én látásmódom, megközelítesem. Akkor is benne lehet, ha nem formálom át a magam képére. Szentségtörő leszek: egy Joan Miróval egyszerűen nem tudok mit kezdeni.

Értetlen diákkal nincs mit kezdeni. Nem mindenkit lehet tanítani. 45 év tapasztalata alapján mondom, hogy vannak teljesen érzéketlen növendékek. Velük nem érsz el többet, minthogy sablonokat mondanak vissza. Akinek van adottsága, van hová beépítenie a hallottakat, az rengeteget fejlődhet. A rajzolás úgy kilencven százaléka tanítható, elmagyarázható, és meg is kell tanulnia, aki művészi pályára kíván lépni.

A szem a legfontosabb, illetve az, ami amögött van, még beljebb. Azt szoktam mondani a növendékeknek, hogy rajzolni a bal lábbal is lehet. Ezen, tehát a rutinon legföljebb az artisztikusság múlik. De nem az a fontos, milyen szép a vonal, hanem hogy hova húzom. Hogy milyen formát határol. Mit jelent, még ha csúnyán van is húzva. Ehhez elsősorban szem kell és gondolat.

Olyan nincs, hogy jó kézügyességű, ámde fejletlen szellemű ember valódi művészetet csináljon. Fordítva sem lehetséges. Holott, ha százalékban nézem, mennyit gondolkodik, méricskél, fontolgat a művész, ahhoz képest néha elenyésző, amíg mondjuk papíra vet egy aktot. Huszonöt perc. Persze azt is mondhatjuk, hogy ez a „maradék” az igazán fontos. Szerintem a kettő együtt.

Szönyi István írja, hogy a reneszánsz legnagyobb remekei csatározások és járványok kellős közepén születtek. Mindenesetre nem elég az eredendő fogékonyság: az emberekben ki kell nevelni a művészetre való igényt és megértést.

(Szege, 2013)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

*L*EDNITZKY *A*NDRÁS
hitközségi elnök

*K*ét kivételes képességű és elkötelezettségű ember közös munkájaként született meg ez a nagyszerű épület. Löw Immánuel, a tudós főrabbi és Baumhorn Lipót a kivételes tehetségű építész, és természetesen a nagyszerű művészek, a felkészült mesteremberek és vállalkozók, iparosok és kézművesek együttes munkájával épült meg a zsinagóga. A zsinagóga jelenleg Szeged legnagyobb hangversenyterme 1500 férőhellyel. Amikor 1996-ban megválasztottak a szegedi zsidó hitközség elnökének, egyik legfontosabb feladatomban tartottam az épület rekonstrukciójának elindítását. Ennek jegyében és szellemében hoztuk létre alapítványainkat és a fesztiválokat. Saját erőből, adományokból és bevételeinkből, lépésről lépésre haladunk.

Együttműködési megállapodásunk van a Szegedi Hittudományi Főiskolával és a Rabbiképző Zsidó Egyetemmel. Különösen szoros az együttműködés a SZTE Bölcsészettudományi Karának néprajzi tanszékével, gyakorta foglalkoznak a szegedi zsidóság történetével. A szegedi nagy árvíz utáni újjáépítésben jelentős szerepet játszottak a zsidó származású építészek, tervezők, a Palotás Város építetői, művészei, gondoljunk csak a város háza vagy a színház belső freskóira. De a harmincas-negyvenes években tudósok, orvosok, kutatók, ügyvédek, virilisták gazdagították a várost. Míg a húszas években mintegy 8000 zsidó élt Szegeden, közülük a holokauszt idején 5600-at deportáltak, töredékük tért haza. A II. világháború halottainak 48%-a zsidó származású volt. A szegedi töredékes hitközség a szocializmus évei alatt is élte vallási életét, kiváló rabbik vezették a közösséget, s a városért munkálkodtak. Hagyományosan jó a kapcsolat a történelmi egyházakkal és a Hit Gyülekezettel. Különösen meghatározó az együttműködés a katolikus egyházzal, kiemelkedő a személyes nexus Kiss-Rigó László püspök úrral. A szegedi zsidóság büszke tudós rabbijaira, Löw Lipótra és Immánuelre, Schöner Józsefre, Raj Tamásra, Schönberger Andrásra. Fontosnak tartjuk az 1997-ben létrehozott Szegedi Magyar-Izraeli Baráti Társaságot, melynek vezetését nemcsak zsidó származású személyiségek határozzák meg – Kovács László professzor, Novák István építész, Gregor József operaénekes, a kiváló szervező Farkas András. A zsidó kutatásnak kiemelt terepe a két világháború közötti negyedszázad és a holokauszt. Mint a felekezet egyik képviselője hirdetem, hogy a múlt újbóli feléledése, a Gömbös-Horthy éra túlzott hangsúlyozása káros, egy ilyen hatalmas veszteségeket elszenvedett város lakosságának ez elleni közös fellépése meghatározó.

Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor 2006-ban tiszteletbeli konzullá nevezték ki. Feladataim között szerepel az izraeli és a magyar kultúra népszerűsítése, az izraeli hallgatók (Szegeden ma 170-en tanulnak) beilleszkedése, a kereskedelmi kapcsolatok erősítése, a kapcsolattartás az önkormányzattal, a Kereskedelmi és Iparkamarával és más szervezetekkel, civil egyesületekkel. Az egyetemem 37 éve vezetem az orvoskar dékánai hivatalát. Mindezt biztos és megértő családi háttér nélkül nem tudnám végezni. Mindig háttéremberként igyekeztem jó ügyeket sikerre vinni, értelmes kompromisszumokkal jelentős eredményeket fölmutatni.

20

14

Azt hiszem, hogy a fiatalon, ereje teljében, 2004-ben váratlanul elhunyt, „ötletgazdaként” tisztelt alapító atya ma elégedetten és büszkén nézhet le ránk, és azt állapíthatja meg, hogy az utódok jól sáfarkodtak a hagyatékkal, és negyedszázada őrzik azt a szellemiséget, amelyet az Alapítvány alapító okirata megfogalmazott. De hagy említsek meg, és köszöntenek név szerint még három olyan személyt, akiknek kézjegye ott található az 1989. július 4-én aláírt eredeti alapító okiraton, és akik ma is itt ülnek a nézőtételen közöttünk: Bihari Vilmos, a szegedi szalámigyár és húskombinát akkori vezérigazgató-helyettese, Dr. Csonka István akkori tanácselnök, és Prohászka Ottó, a Csongrád megyei gabonaforgalmi-és malomipari vállalat akkori vezérigazgatója. Köszönet nektek is, és minden társatoknak, akik az Alapítvány létrehozásában közreműködtek!

Ha a nulladik páholyban helyet foglaló idei díjazottjainkra tekintenek, a szembesítés eredménye az lesz, hogy az Alapítvány elnöksége és kuratóriumai ebben az évben is arra érdemes személyiségeknek ítelték oda a Szegedért Alapítványdíjait. Ugyanígy, mint eddig huszonnégy éven keresztül tettük, ha végignézzük a gálaműsor meghívóján is olvasható száz nevet és a kivétítón látható személyeket, akkor ráismerhetnek Szeged elmúlt fél évszázada kimagasló tudósaira, művészeire, és más kiemelkedő értéket teremtőire. Nem tévedés, hogy a huszonötödik gálán fél évszázadról beszélek, hiszen senki sem máról-holnapra nyújtott, egyszeri teljesítmény alapján kapja meg elismerésünket, hanem csakis tartós időszakon keresztül nyújtott, kiemelkedő munkásság után! Az idei és korábbi díjazottjainkról szól a mai gála, még akkor is, ha többen már nincsenek itt közöttünk. Köszönet nekik és az itt jelenlévő hozzátartozóiknak, hogy gazdagabbá, szebbé, nemesebbé és híresebbé tették városunkat!

Az Alapítvány, mint civil-nonprofit szervezet, a klasszikus fogalmak szerint egy célvagyon amelyet egy közcél megvalósítására rendeltek az alapítók, és ugyanígy tesznek a csatlakozó támogatók. Így igaz ez a Szegedért Alapítvány esetében is. A nyolc alapítóhoz a negyedszázad alatt több, mint száz támogató csatlakozott, és vannak cégek és magánszemélyek, akik visszatérő támogatói az Alapítványnak. Nélkülük nem teljesíthetjük volna és a jövőben sem teljesíthetjük céljainkat. E helyről is köszönöm minden támogatónk adományát, legyen az pénzbeli vagy más formában nyújtott támogatás!

155

TAJTI PÉTER
soros elnök

A fődíjas:

FEKETE **G**IZI
színművész

Favaly ezeken a hasábokon mint Szeged Pro Urbe-díjas polgárát köszönthettük Marton Árpád interjújával. Szép, tartalmas és szeretni való beszélgetés volt. Az idén a Szegedért Alapítvány tisztelte meg fődíjával. Egy éve az lett a beszélgetés címe, hogy „A sors találkozott vágyaimmal”. Néhány napja a helyi újság „A mi színészkirálynőnk” címmel köszöntötte Fekete Gizit. Most még nem tudom, mi lesz ennek az írásnak a címe, de az biztos, hogy fölkinálja nekem a színházi büfé félhomályában folytatott diskurzus.

– *Életedet három város határozta meg: Kaposvár, Szeged és Zalaegerszeg. Ennek a három városnak teátruma kínálta a hatalmas életpálya meghatározó szerepeit. De talán induljunk messzebből. Mindenki azt gondolja, hogy te tősgyökeres szegedi vagy, hiszen hetvenes évek elejétől kisebb-nagyobb megszakításokkal itt láthatunk a színpadokon, városi ünnepeken, sétálni a Kárász utcán, baráti-szakmai társaságokban. Ám nem is szegedi születésű vagy, s nem hagyható ki a városok sorából Budapest sem, ahol a varázslatos főiskolai éveket töltötted.*

– Én Cibakházán születtem, Debrecenben jártam általános iskolába, 1964-ben gimnazistaként kerültem Szegedre, a Radnótiba. Szüleim azt szerették volna, hogy orvos legyek, féltettek a színészi pályától, bár tudták, hogy egészen kicsi koromtól színésznő szerettem volna lenni. Soha semmi más igazából nem érdekelt, imádtam a verseket, sok-sok szavalóversenyen léptem föl, Kazinczy-díjas lettem, amatőr társulatokban szerepeltem. Évekig dolgoztam a Vízügyi Igazgatóságon mint utókalkulátor, merthogy az első felvételi kudarok sem tántorítottak el álmaimtól. Abban az időben a városban három országos hírű amatőr együttes is működött, a Paál Isti vezette Egyetemi Színpad, ahonnan olyan jelentős művészek és közszereplők nőttek ki mint Dunai Tamás, Ács János vagy Fehér Ildikó, az általad is vezetett Főiskolai Színpad, ahol Nagy Zoli, Faragó Laura, Szabó Zsuzsa voltak a meghatározó személye, és a Kiszöv által fenntartott Minerva Színpad, ahol én is játszottam Konter Laci vezetésével többek között Horváth Péterrel, Rác Tiborral, Tolnay Marival, Nagy Bandó Andrással, Novák Zoltánnal, Maday Emőkével. Végül 1972-en Szinetár Miklós osztályába kerültem oly társak mellé, mint Vándor Éva, Cseke Péter, Saárossy Kinga, Bánfalvi Ági, Mihályi Győző. Csodálatos évek voltak. A felnőtté válás próbáival, az „ide nekem az oroszlánt is” vágyaival, a kulturális nyitottsággal, a nagy lehetőségek és esélyek reményeivel. Azt gondoltam, „ez az én világom!”. Ma már, oly sok év után talán másként látom, de azok a pesti évek meghatározóak lettek életemben.

– *Amikor Kaposvárra kerültél a főiskola elvégzését követően, legendás társulat működött és egészen különleges előadások születtek.*

– A kaposvári Csiky Gergely Színházban együtt játszott Vajda László, Koltai Róbert,

Pogány Judit. Ott dolgozott Babarczy László főrendezőként, Ascher Tamás, Zsámbéki Gábor, Szőke István. Osztrovkij Erdő című művében játszottam egy nagyszerű és sikeres szerepet a csillogóan tehetséges Olsavszky Évával. Aztán Ruszt József rendezésében Az ember tragédiájának Éváját Szalma Tamással. Ruszt igazi színházcsináló, fantasztikus rendező, kiváló tanár és nagyszerű ember volt. Igazi pedagógus. Mindenről tudott mindent. Úgy osztotta a szerepeket, hogy szakmailag és emberileg is gazdagodjunk vele. Igazi mester és tanítvány kapcsolat alakult ki közöttünk. Feltétlenül megbíztam benne. Meséltem már, hogy azt mondogatta, negyvenévesen leszek kész. S amikor annyi lettem, boldoggá tett, hogy nemcsak emlékezett erre, de azzal fogadott, hogy lám, érett színész lettem.

– *Az ő nevéhez fűződik a második nagy találkozásod is Évával.*

– Igen, amikor Szegeđről többen elmentünk Zalaegerszegre, ahol az akkor alakult Hevesi Sándor Színház a Tragédiával nyitott, megismételte az egykori, majd húsz évvel azelőtti szereposztást. Én játszottam Évát, Szalma Tamás Ádámot és Gábor Miklós Lucifert. Felejthetetlen előadás volt, csodáltam Gábor Miklóst, igazi legenda volt, pompás segítőtárs. Nyolc évig tartott a zalaegerszegi kirándulás, csodálatos szerepeket játszhattam, életem szép és tartalmas időszaka volt.

– *Aztán csaknem negyedszázada ismét Szegeđ. Megnéztem a honlapodat, fantasztikus teljesítmény, felsorolni is szinte képtelenség. És nem csupán a mennyiségre gondolok, hanem a szerepek gazdagságára, változatosságára, sokszínűségére is. A klasszikusok, mint Shakespeare, Schiller, Csehov, Vörösmarty és Mikszáth, a modernek mint, Spiró György és Görgey Gábor, Dürrenmatt és Lorca, sokszereplős színjátékok, kamaradarabok és monodrámák.*

– Valóban szerencsés vagyok. Mindig megtaláltak a szerepek, s általában a jó szerepek. S mindig akadtak tehetséges és szerethető játszótársak. Bár egész pályámon éreztem s érzékelem a főváros-vidék különbségét, s itt elsősorban az országos ismertségre, a filmes vagy televíziós lehetőségek szűkösségére gondolok. De olyan jelentős vidéki színházakban, ahol játszhattam, igazi nagy szerepeket kaptam, a helyi közönség szeretettel vesz körül, s ez kárpótol a néha bizony hiányzó szakmai visszhang miatt is. Annak idején – jól emlékszem – Kaposvárra rendre jártak jelentős kritikusok, érdeklődő pályatársak, barátok. Ma már ez egyáltalán nem jellemző. Így aztán nyugodt szívvel mondhatom, pályámon érzékelhető hullámvölgyek nemigen akadtak. Mellőzöttséget többször éreztem, de mindig sikerült kimásznom belőle, s jöttek az újabb és újabb szerepek Ez boldogsággal tölt el. Profi színésznek tartom magam, szeretem a kihívásokat, az pedig, hogy sokféle szerepet játszhattam, megóvott a beskatulyázástól, a kliséktől, a rutinból való megoldásoktól.

– *Most kérdezhetnék tőled neveket: rendezőket, szerepeket, kollégákat, csak hát olyan hosszú a sor, hogy ez számomra képtelenség. Te hátha könnyebb helyzetben vagy.*

– Egyáltalán nem, hiszen senkit sem szeretnék megbántani, azzal, hogy kihagyom a felsorolásból. De akkor sem lennék igazságos, ha nem említeném meg Ruszt Józsefet, akinek a legtöbbet köszönhetek, Sándor Jánost, ki az utóbbi években nagyszerű szerepekkel örvendeztetett meg, Léner Pétert, Telihay Pétert, Szegvári Menyhértet, a régi játszótársak közül Kovács Jánost, Mentés Józsefet, Barta Máriát, Egervári Klárit, vagy éppen aktuális partneremet, a csodálatos Király Leventét. A szerepek pedig? Igazából nem szeretek visszafelé nézni. Sok-sok szerep nőtt a szívemhez, most éppen Miszák feleség vagy az öreg hölgy..

– *Nem hagyhatom ki az érdeklődést: mondj valamit a gyerekekről!*

– A gyerekeim mindig is életem meghatározói voltak. Rita lányom mindig is énekelt, már gimnazista korában operaénekes szeretett volna lenni, bár én örültem volna, ha orvosi pálya iránt vonzódik. De hát az ambíciók – mint nálam is annak idején – belülről fakadnak. Rita ma az Operaház sikeres és megbecsült szopránja. Máté sohasem akart színész lenni. Hegedülni tanult, Londonban diplomázott, Cardiffban volt ösztöndíjas, szép karrier az övé is, egy vonósnegyes tagjaként járja a világot. Nagy öröm számomra, hogy a díjátadó ünnepségen mindketten ott ülnek majd a nézőtéren, s velem együtt örülnek az elismerésnek.

– *Én is szívből gratulálok, de miért is vagy te csak úgy „Gizi”?*

– Ennek aranyos története van. Engem Cibakházán Fekete Gizella Franciskának kereszteltek. A főiskolás évek alatt a másodikosoknak volt lehetőségük nevet változtatni. Szinetár „kóstolgatta” a Gizellát, nem tetszett neki. Egyszer csak azt mondja: „Gizi! Az jó lesz!” Hát így lettem én Gizi és ő a második keresztapám.

– *Szinetár tanár úr akkor is jól döntött.*

A Tudományos Kuratórium díjazottja:

JANCSÓ GÁBOR
neurobiológus

A nagyapa, gidófalvi id. Jancsó Miklós az egyetem repatriálásig a kolozsvári universitás elismert belgyógyásza volt, Szegeden erőt, energiát nem kímélve munkálkodott az itteni egyetem építkezései, felszerelése, munkarendje, profiljának kialakítása körül. Mikor élvezhette volna fáradozása eredményét, 1930-ban elhunyt. Ma kollégium viseli nevét. Fia, ifj. Jancsó Miklós már a szegedi klinika belgyógyászati osztályán kezdte meg munkásságát, s lett legendás kutató, nagyszerű tanár, az élettan és a farmakológia nemzetközi híró professzora. Kétszeres Kossuth-díjas, számos kitüntetés és elismerés tulajdonosa. Domborműves emléktáblája a Dóm téri árkádok alatt, az Élettani Intézet falán látható, a róla elnevezett szakmai díj a magas színvonalú kutatások elismerése. S az Élettani Intézet melletti egyik lakásba született fia, Jancsó Gábor egyetemi tanár, a mostani kitüntetett, akit nemrégiben egy olyan olajfestménnyel leptek meg kollégái, mely a Dóm téri lakást, az intézetet ábrázolja. Éppen érettségire készült, amikor elvesztette édesapját, de átvette a stafétabotot, megkezdte orvosi tanulmányait. Ráadásul már egyetemista korában, s hosszú ideig később is édesanyával, Jancsó-Gábor Arankával kutathatott együtt a gyógyszerészeti intézetben. Felesége, Katona Márta gyermekgyógyász professzor 2008-ban megkapta a Szegedért Alapítvány fődíját.

- *Professzor úr, ilyen családi háttér mit jelentett a növekvő, öntudatra ébredő, kíváncsi kisdiaáknaké*

- A szellem és a szenvedély élményét és példáját. A családban mindenki komolyan vette a munkáját, felelősséggel tartozott a tudománynak, munkatársainak, hallgatóinak. Édesapám a háború előtt kemoterápiával foglalkozott. A háborút követően lehetetlenné vált a kutatások folytatása, így új témákkal kezdett foglalkozni, többek között a kapszaicin vizsgálata a paprikában lévő csípősség fájdalomcsillapító hatásmechanizmusával és a gyulladáshoz kapcsolódó reakciók kapcsolatával. Az egyetemi évek alatt az Anatómiai Intézetben Gellért Albert, majd később Csillik Bertalan professzorok mellett dolgoztam. Szerettem az anatómiát és fontos dolgokat tanultam meg. Vizsgáltuk a hőreguláció agyi központi morfológiáját, az azonosítóját. Fialat patkányokat kezeltünk. Ezen kísérletek eredményeként az állatok nem éreztek kémiai fájdalmat. A kísérleteket Janka Zoltánnal, Király Erzsébettel és édesanyámmal, Jancsó-Gábor Arankával folytattuk. Kimutattuk, hogy érző sejtekben a neuronok szelektíven elpusztulnak, nem éreznek kémiai fájdalmat. Elsőként ismertük fel a kapszaicin szelektív neurotoxikus és fájdalomcsökkentő hatását, mely nemzetközileg is felkapott modell lett. A fájdalomérzés rendkívül fontos jelzőrendszer a káros hatások kivédése érdekében. Belső megbetegedések – vakbél, izületi, csontvelő betegedések, gyulladáshoz kapcsolódó panaszok terén, sérülések alkalmával. Ha a beteg nem érzékeli a fájdalmat, meg is halhat. Sok szenvedés, kín, nyomorúság biztat bennünket arra, hogy minden erőnkkel és tudásunkkal dolgozzunk a fájdalmak enyhítésén, s ez az orvos elsődleges feladata.

Művészeti Kuratórium díjazottja:

KOSZTÁNDI ISTVÁN
hegedűművész

Bereck, Felső-Háromszék legutolsó községe mindig az otthonom maradt. Ma is visszavágyom. Az otthon az, ahol az ember igazán jól érezheti magát. Ahol felnéznek rá. Ahol a nővérem kölcsönért szaladt a szomszédokhoz, hogy zsebpénzt adhasson nekem. Ahol az óvónőm, Balogh Magdolna fölfedezte, hogy szép tisztán énekelek, mindent hamar megtanulok. Ő mindvégig figyelemmel kísérte zenei fejlődésemet. Első hangszerem hároméves korom tájkán egy másfél oktávós játék xilofon volt. Olyan ügyesen pötyögtetem rajta egy kézzel, hogy édesapám azt mondta: amint nagyobbra nővök, igazi hangszert kell majd a kezembe vennem. Idővel aztán egy feles hegedű is előteremtődött. Pöttöm kisgyerekként éppen hogy elértem rajta az első fekvést kinyújtott karral. Elsőként vettek föl a magyar osztályba. Ott volt egyfelől a hatalmas nagy példakép, Ruha István, aki ugyancsak igen szegény családból került ki. Ha más a politikai helyzet, sokkal nagyobb karriert is befuthatott volna. Az erdélyi magyarság számára azonban valódi szimbólum volt. Másrészt meglehet, hogy édesapám a saját elszalasztott lehetőségeit próbálta jóvátenni a taníttatásommal.

Kolozsvár nagyon szerencsés keveréke volt a Hubay-féle magyar és a román meg az orosz hegedűiskolának. Zenei hagyományaira jellemző, hogy még a háború után is tanítottak ott Hubay-növendékek. A román iskola részint köthető csak Enescuhoz, hisz ő élete jelentős részét Párizsban töltötte. Az orosz iskola viszont nagyon erősen jelen volt Kolozsvárott. Amikor átjöttem Magyarországra, egész másképp hegedültem, mint most. Hogy ez amiatt van, mert korosodom, vagy más hatásoktól, nem tudnám eldönteni. Bizonyára együtt hat a kettő. Szegeden rengeteg újdonság ért. Az erdélyi zeneoktatás kis, zárt rendszer volt. Nagyon jó, csak éppen egyoldalú. Itt hallottam először például a historikus előadásmódról. Hogy másképp is értelmezhetjük Mozartot. Remélem, hogy mára szerencsésen ötvözöm az erdélyi, a magyar és az európai kultúrát a játékomban.

A második pulttól átülhettem az elsőhöz. Nagyon szerettem a nagyváradiakat. Ők is megbecsültek engem, már az első évben szólót is játszhattam. Mai napig vissza-visszahívnak koncertezni, de amikor az ottani főnököm, Aczél Ervin Szegedre került, az első hívására jöttem, hogy próbajátékot játsszam. Azonnal másodkoncertmesternek szerződtek. Ezt pedig kihívásnak, szakmai előrelépésnek éreztem. Hogy Szegeden is kaphattam fölkeréseket szólistaként, ez kétségkívül Aczél Ervinnek köszönhető, aki ismert szólistaként is. Pál Tamás pedig már az első szegedi őszi fülkért a Négy évszakra a Salieri Zenekarral.

Nem tudok szebb karriert elképzelni, mint amit a családommal elértem. Nemigen vágyom többre, mint ami itt megadatik. A koncertmesteri munkám, a szólista feladatok, a kamarazenélés és a tanítás mind-mind saját örömeiket tartogatnak. Amióta együtt muzsikálunk, és látom, hogy van mit átadnom a növendékeimnek, bennük pedig van fogékonyság, egyre inkább tanárnak is érzem magam. De elsősorban apának, aki felelősséggel tartozik a gyerekeiért.

(Szeged, 2014)

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja:

MUSZKA DÁNIEL
matematikus, konstruktőr

Tizenkét évesen kristálydetektoros, csöves rádiót építettem, s attól kezdve rádióamatőrkedtem, építettem, szerkesztettem, kapcsolatokat létesítettem. Mindezek mellett kitűnően érettségiztem. Szilárd elhatározásom volt, hogy villamosmérnök leszek. Csak-hogy létszámföltretem a Műszaki Egyetemen, így hát kitanultam a rádió- és villanszerező szakmát. Újra felvételi, ismét elutasítottak. Végül 1950-ben a szegedi egyetemre kerültem. 1957-ben Kalmár László megkeresésére egy különös nevű helyre, a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Kutató Intézete Matematikai Logikai és Alkalmazási Osztály Gépkeutató Laboratóriumába kerültem. Rémülettel vegyes érzésekkel, hiszen majdhogynem megfejthetetlen volt a munkahely, de nagyon izgattak a gyakorlati kérdések, a felvetődő és megoldásra váró problémák. Egy alkalommal Vaszy Viktor mesélte, hogy a Dóm tér színházi előadások létrehozására ugyan csodálatos helyszín, de akusztikailag eléggé szárnalmas. Komoly zenei teljesítmény alig produkálható. Az énekesek mikrofonba énekeltek, azokat nagyteljesítményű hangszórók közvetítették, de a levegő ellenállása következtében a hátsó sorokban a nézők késleltetve hallották az énekeseket. A színpad és a hátsó traktus között kettős hallás született, a muzikusoknak ugyanis nem volt mikrofonja. Vaszy tudta, hogy Németországban már működik valamiféle késleltető szerkezet, de az akkori 50.000 dolláros árat nem tudták vállalni. Engem izgattott a dolog, ötletem is volt, és Tari János, a szabadtéri akkori igazgatója bízott bennem. Kitaláltam, ha a végtelenített mágneses szalagot egy rendszer szerint megszakítjuk és a kiszámított időeltolódásokat, tizedmásodperceket kimérve öt szegmensbe állítjuk, ki-küszöbölhető a visszhang.

Kalmár professzor titkárnője egy alkalommal megkérdezte, lenne-e kedvem egy elektromos számítógépet szerkeszteni. A konstrukciót 1958. április 30-án mutattuk be a Kísérleti Fizikai Intézet tantermében, s ott szerepelt még abban az évben a brüsszeli világkiállításon. A katicafurma telitalálat lett. Nemcsak hatalmas tudományos siker, de erkölcsi siker is, olyan nemzetközi elismertséget szerzett, mely itthon is képes volt megtörni azt a politikailag gerjesztett tévhitet, hogy a kibernetika imperialista áltudomány. S ez a vélekedés akadályozta a hazai számítógép kutatást is. Tehát a szegedi katicabogárnak nagy szerepe volt a számítógépes kutatások, fejlesztések és alkalmazások hazai elterjedésében.

Egykori barátommal, Kovács Győzővel 1976-ban vetettük föl egy konferencián a számítógép múzeum gondolatát. Már 12.000 leltározott darabunk van. Ebből 1300 eszköz került az Agóra bemutatójára. Ez rendezett, feldolgozott, reprezentatív bemutatóhely, melynek különlegessége és legfőbb értéke, hogy itt Szegeden 36 ország különböző gyártmányát, számítástechnikai eszközeit mutatja be. Ez a világon egyedülálló.

*T*ÁMOGATOTTAK,
TÁMOGATÓK,
ELNÖKSÉG,
FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG,
KURATÓRIUMOK

PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSOK 1990

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

PITRIK JÓZSEF	Környezetalakítási kutató- és oktatómunka, bekapcsolódás Szeged légszennyezettségi vizsgálataiba
KEDVES MIKLÓS BALOGH TIBOR Madártani Egyesület 37. sz. Újszegedi Helyi Csoportja	Könyvkiadás (Fosszilis zárwatermők pollenszemek) Könyvkiadás (Személyiségkonceptiók) Természetvédelmi és madártani táborok szervezése, gyűjtő- és kutatómunka
SEBÉNÉ MADÁCSY PIROSKA	Könyvkiadás (Nemzetközi Összehasonlító irodalomtudományi Konferencia anyaga)
JATE Természetföldrajzi Tanszék	Támogatás Szeged környezetállapot térképének elkészítéséhez
CSIZMAZIA GYÖRGY MAKRA LÁSZLÓ JATE Új- és Legújabbkori Egyetemes Történelmi Tanszék	Könyvkiadás (Szegedi Fehér-tó) Kínába induló kutató-expedíció támogatása
JGYTF Földrajz Tanszék	Támogatás a tanszék könyvészeti anyagának felfrissítéséhez Szeged térségének talajvizére vonatkozó kutatások támogatása
TOMKA BÉLA FÜLÖP ZOLTÁN és VÁGVÖLGYI SÁNDOR FÖLDES CSABA Felsőoktatási Tanács	NSZK-beli tanulmányúthoz útiköltség-támogatás Franciaországi konferenciára útiköltség-támogatás ICOS-konferencián való részvételhez útiköltség támogatás Konferenciaszervezés

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

TANDI LAJOS POMPEI Szerkesztősége Csongrád Megyei Népművészeti Egyesület SALIERI Kamarazenekar ATLANTIS Színház BT	Könyvkiadás (Szeged képzőművészeti A-Z-ig) POMPEI c. művészeti lap kiadásának beindítása A népművészeti tevékenység támogatása 1990. évi működési támogatás Rendezvényszervezés (NAPFORDULÓ – Fesztivál)
---	--

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Belvárosi Római Katolikus Plébánia	Fogadalmi Templom temetkezési emlékhelyének kialakítására szolgáló rekonstrukció támogatása
Telefonos Lelki-segély Szolgálat Ifjúsági Ideggondozó Intézet Szegedi Irodalmi Kávéház Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Versenyszervező Bizottsága	Működési támogatás Számítógép beszerzése Működési támogatás (ROYAL-kávéház) Egyetemi és főiskola hallgatók Szép magyar beszéd országos versenyén legsikeresebben szereplő szegedi hallgatóknak díjazása
Kiss Ferenc Természetvédelmi Egyesület Megyei Művelődési Központ Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola RÁKÓCZI ZSUZSANNA Sport és Videó Menedzser Kft.	Tanulmányutak támogatása Rendezvényszervezés (Algyői szociológiai tábor) Zeneművész tanulók NSZK-beli szakmai továbbképzése Külföldi tanulmányút (XII. Szociológiai Világkongresszus) Diáksport kupa-küzdelmek támogatása

1991

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

TIT Csongrád Megyei Szervezete Szegedi Csillagvizsgáló Alapítvány Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Élelmiszeripari Főiskolai Kar Technológiai Intézete	Rendezvényszervezés (A XXVII. pedagógiai nyári egyetem) A szegedi csillagvizsgáló objektum megvalósítása Szeged város levegőjének por általi környezetkárosodásai vizsgálata
---	--

JATE Középkori Egyetemes Történeti és Latin-Amerikai Története Tanszék	Amerika fölfedezésének 500. évfordulójához kapcsolódó kutatómunka
JATE Magyar Nyelvészeti Tanszék tudományos diákköre	Nyelvelő című anyanyelvi folyóirat kiadása
SZOTE Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézete	Konferenciaszervezés (Anatómiai világkongresszus)
BÜKY LÁSZLÓ	Könyvkiadás (A XVIII. század eleji szegedi tanácsi jegyzőkönyvek)
KRISTÓ GYULA	Könyvkiadás ("The Hungarians on the Ninth Century" monográfia)
SÍPOSNÉ KEDVES ÉVA	Módszertani Közlemények kiadása
CSIZMAZIA GYÖRGY	Könyvkiadás (A Fehér-tó madarai)
PASINSZKI JÓZSEF	A szegedi lakosság véróramintjének vizsgálata
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Földrajz Tanszék	Két szegedi hallgató támogatása a szicíliai vulkanizmus tanulmányozásában

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Kincskereső Szerkesztősége	Az ifjúsági irodalmi folyóirat megjelenítése
Vaszy Viktor Kórus	Működés és kieli vendégszereplés
Szegedi Egyetemi Stúdió Színház	Működési támogatás
DINNYÉS ÉVA	Könyvkiadás (Dinnyés Ferenc művészeti album)
Szegedi Zenekonzervatórium	
Hegedűtanszaka	Hallgatói hegedűverseny vándordíja
Hétvilág szerkesztősége	Az irodalmi-kritikai lap megjelenítése
Weiner Leo Kamarazenekar	A zenekar működése
Pompeji szerkesztősége	A lap megjelenítése
Társadalmi-Állampolgári Kuratórium	
SZOTE Ideg- és Elmeorvosi Osztály	Beteg gyermekek szocioterápiás kezelése
Klinika gyermek- és serdülőosztálya	
Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet növendékei	Számítógépes kartoték-nyilvántartás elkészítése
Dugonics Társaság	
ideiglenes szervezőbizottság	A társaság újjászervezése és működése
Ságvári telepi Általános Iskola	Mozgáskorlátozott gyerekek oktatási, nevelési feltételeinek javítása
MIHÁLY LÁSZLÓNÉ	Könyvkiadás (Madarakat mentettem)
SZŰCSBORÚSNÉ CSÉCSEI MÁRIA	A Család és társadalom tantárgy kidolgozása
Szegedi Egyetem szerkesztősége	A lap megjelenítése
LÉKÓ JULIANNA	Lékó Péter (11 éves) sakkozó fejlődésének támogatása
VIDA CSABA	Szalai Szilvia úszónő fejlődésének támogatása
Szegedi Ifjúsági Iroda	Tini-telefon lelkesegély-szolgálat működtetése
Szegedi Kórház-Rendelőintézet	
Ideg-elme osztály	Az osztály betegeinek szocioterápiás kreatív foglalkoztatása
Városi Televízió	Lélektől lélekig című egyházi műsor készítése
Móra Ferenc Múzeum	Rendezvényszervezés (Nyári ópusztaszeri matiné)
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 37. számú, Újszegedi Csoportja	A környezet- és természetvédelmi nevelés segítése az iskolában című program kidolgozása

1992

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

SARUNGI EMŐKE	Pszichiátriai továbbképzésben részvétel
Szegedi Középkorász Műhely	Könyvkiadás (Szegedi középkor-történeti könyvtár)
SZABÓ GYULA	Vendégkutatói kiutazás az USA-ba
GALLÉ LÁSZLÓ	A Tiscia folyóirat megjelenítése
Fiatalkor Tudományos Fóruma (II. sz. Belklinika)	Konferenciaszervezés (Fiatal orvosok országos tudományos ülése)
SOÓS GÁBOR	Francia posztmodern társadalomelméletek tanulmányozása
BONCZ ISTVÁN, FODOR JUDIT,	
KOVÁCS ZOLTÁN	Öngyilkosságot kísérelt személyek családi funkcióinak vizsgálata

JATE Német Tanszék
Értelmiség '92 Nyári Egyetem
Nyelvelő c. diákfolyóirat
PETŐ TÜNDE
JATE Központi Könyvtár

RUSZOLY JÓZSEF
LENCZ GÉZA
BLAZOVICH LÁSZLÓ
MAGYAR MÁRTA

BOROS ÁGNES
PÁLINKÓ ISTVÁN
Polygon szerkesztőbizottsága
JATE Altajisztikai Tanszék
SÁNDOR KLÁRA
ANDERLE ÁDÁM

BALOGH TIBOR
MOLNÁR JUDIT
KOVÁCS LÁSZLÓ
SZ. BOZÓ MARGIT, SZABÓ JÓZSEF

JATE Károlyi Mihály Kollégium
LENGYEL ZSOLT
T. MOLNÁR GIZELLA
FÁBIÁN GABRIELLA
SZABÓ MIHÁLY
GYÖRGYPÁL ZOLTÁN
HORVÁTH ISTVÁN
MIHALIK ERZSÉBET

15 hallgató, 3 oktató németországi szemináriumi munkája
Rendezvényszervezés (Írástudók a kelet-európai átalakulásban)
A lap megjelenítése
Padovai tanulmányút
Könyvkiadás (A szegedi minorita könyvtár a XVIII. században)
Könyvkiadás (Osztróvszky József és kora)
Konferenciaszervezés (Anaesthesia '92)
Könyvkiadás (Személyi adattár a Szegedi Kaszinó történetéhez)
A NÉKOSZ-mozgalom szegedi története levéltári dokumentumainak feldolgozása
Klinikai gyakorlat Németországban
Cambridge-i tanulmányút
Pályamunkák jutalmazása
Szimpozium rendezése
Tanulmányút Székelyföldön
Tudományos ülészak rendezése Amerika felfedezése 500. évfordulója alkalmából
Bostoni tanulmányút
Zsidóüldözés és deportálás – levéltári adatfeldolgozás
Rendezvényszervezés (XIV. Alpe-Adria meeting)
Könyvkiadás (Nyelvjárási szöveggyűjtemény a szegedi - kirajzású, vajdasági Temesközéből)
Rendezvényszervezés (Tanárjelöltek nyári egyeteme)
Főiskolai diákcsere támogatása
Könyvkiadás (Klebsberg Kunó emlékkötet)
Tudományos konferencián való részvétel (Ausztria)
Konferencián való részvétel (Jeruzsálem)
Konferencián való részvétel (Japán)
Konferencián való részvétel (Németország)
Konferencián való részvétel (Maastricht)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

GÁRDIÁN GÁBOR
Magyar Fuvolás Társaság
MEGYESI SCHWARTZ LUCIA
JURONICS TAMÁS ÉS
A STÚDIÓBALETT
SZABÓ ANDRÁS
ZÁDORY ÉDUA
Százszorszép Alapítvány
Csongrád Megyei
Népművészeti Egyesület
SÁNDOR JÁNOS
Szegedi Nyári Tárlat szervezői

Magyar hagyományokra épülő gordonkaskola
Nemzetközi szimpózium és szólófuvola- verseny
Külföldi énekkurzus útiköltsége
1992-ben Szegeden tartandó rendezvények
Audiovizuális programok készítéséhez felszerelés
Külföldi tanulmányút
Rendezvényszervezés (Gyermek néptáncosok találkozója)
Darmstadt-i bemutató
Könyvkiadás (Makó Lajos monográfia)
Alkotó díj

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

JAKÓ CSABA sportlövő
Sportrendezvények Lebonyolításának
Biztosításáért Alapítvány
VÁRNAI SÁNDOR JAKAB
KOVÁCS ZOLTÁN, FODOR JUDIT,
BONCZ ISTVÁN
LÉKÓ PÉTER
Szegedi Közéleti Kávéház
Pharma-Gratis Alapítvány
Csongrád Megyei Autisták Egyesülete
HEX Kulturális Szolgáltató Kft.
BÁNKI HORVÁTH BÉLA
SZOTE Gyermekklinika

Sportszervásárlás és utazás
Ifjúsági sportrendezvények
Kolostorkönyvtár kialakítása
Csaláadorvosok továbbképzése
1992-es sakkvilágversenyre felkészülés, utazás
Működési támogatás
Rászorultak gyógyszersegélye
Oktatási, nevelési módszerek kidolgozása, autista gyermekek otthona
"Én ezt tudom" vetélkedősorozat gyermekeknek
Szenior úszó világbajnokságra felkészülés
EEG Topographic Mapping System beszerzése

1993

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

PÁLVÖLGYI ATTILA	Klinikai gyakorlathoz utazási támogatás
SZABÓ ELŐD	Vendéghallgatói utazáshoz támogatás (Hollandia)
ALEXY NORBERT	Vendéghallgatói utazáshoz támogatás (Németország)
HAJDU ÁGNES	Külföldi tanulmányút (Svédország)
BOROS ISTVÁN	Konferencián való részvétel (Amszterdam)
SIVÓK BÉLA	Konferencián való részvétel (Tokyo)
SZALMA ELEMÉR	Konferencián való részvétel (Tokyo)
DOLOVAI DOROTTYA,	
SIPÓCZ KATALIN	Kutatási támogatás (Oroszország-Vogul nyelvemlékek)
KISS ENIKŐ	Továbbképzési támogatás (Gyermekpszichiátriai posztgraduális képzés)
NEMES ZOLTÁN	Továbbképzési támogatás (Franciaország)
FARKAS EDINA	Továbbképzési támogatás (Gyermekpszichiátria)
BAGDI ERIKA	Továbbképzési támogatás (Művészeti pszichoterapeuta posztgraduális képzés)
SARUNGI EMŐKE	Továbbképzési támogatás (Posztgraduális vizuális pszichoterapeuta képzés)
SOÓS EDIT	Továbbképzési támogatás (Politológus posztgraduális képzés)
SZÉKELY JUDIT	Továbbképzési támogatás (Gyermekpszichoterapeuta)
VARGA ANDRÁS	Kutatási támogatás (Az egyházi gyűjtemények katalógusai)
MARJANUCZ LÁSZLÓ	Kutatási támogatás (Szegedi polgárosodás)
Ferences Hittudományi Főiskola	Hallgatói kutatómunka (Középkori ferences filozófia)
ROZGONYINÉ MOLNÁR EMMA	Könyvkiadás (Egy nyelvészprofesszor szegedi évtizede)
JATE II. sz.	
Magyar Irodalomtörténeti Tanszék	Könyvkiadás (Greza Ferenc emlékkönyv)
SZOTE Gyermekklinika	Konferenciaszervezés (Gyermeksebész kongresszus)
JATE Bolyai Intézete	Konferenciaszervezés (Szőkefalvi-Nagy Béla 80. születésnap, nemzetközi konferencia)
Magyar Irodalomtörténeti Társaság	Konferenciaszervezés (Szeged irodalmi öröksége)
BONIFERT DOMONKOSNÉ	Rendezvényszervezés (Nemzetközi mentálhigiénés workshop)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

BALOGH SÁNDOR	Képzőművészeti tevékenység támogatása
TÓTH ATTILA	Könyvkiadás (Szeged szobrai)
ANDERLE ÁDÁM	Könyvkiadás (Müller Miklós fotóművészeti album)
Musica Parlante	Fesztiválon való részvétel (Belgium)
SZOBOSZLAI ZSOLT	Könyvkiadás (Szuromi Pál: Tükrök, tükröződések)
KOCSIS ERIKA	Mesterkurzus (Párizs)
APRÓNÉ LACZÓ KATALIN	Könyvkiadás (Dorogi Imre album)
JGYTF Rajz- Művészettörténeti Tanszék Papp János	Marionett opera-bábszínház létrehozása

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Mozgáskorlátozott fiatalok rehabilitációs és sportcentruma	Mozgásfejlesztést szolgáló központ kialakítása
SANDA ISTVÁN DÁNIEL	Rendezvényszervezés (Rókusi orgonaesték)
Értelmiség '93 Nyári Egyetem	Rendezvényszervezés (Értelmiség '93 Nyári Egyetem)
Szegedi Közéleti Kávéház	Rendezvényszervezés (Kávéházi esték)
Szeged SC Vízilabda Szakosztály	Utánpótlás-nevelés támogatása
JÁKÓ CSABA sportlövő	Nemzetközi versenyeken való részvétel
Szegedi Csillagvizsgáló	Működési támogatás

1994

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

FÁBIÁN GABRIELLA	Konferencián való részvétel (Bécs)
LAJKÓ PÉTER	Konferencián való részvétel (Montpellier)

MOLNÁR ERIKA
TAMÁS ÉVA
KRIZBAI ISTVÁN ADORJÁN
SZOLNOKY GYŐZŐ
GARDI JÁNOS
SZÉCSI MIHÁLY
KÁNTOR ZOLTÁN és
GERETOVSKY ZSOLT
SZAKONYI ZSOLT
BARNA MAGDOLNA
VARGA JÓZSEF LÁSZLÓ
FEKETE ÉVA
DOLOVAI DOROTTYA és
SIPŐCZ KATALIN
JGYTF Fizika Tanszék
Tudományos Diákköre
H. TÓTH IMRE
MOLNÁR JUDIT
KEDVES MIKLÓS
Szegedi Középkorász Műhely
Hittudományi Főiskola
BARANYI ATTILA
SZOTE II. Belgyógyászati Klinika
JATE Ökológiai Tanszék
JATE Bolyai Intézet

SZOTE Fogászati és
Szájsebészeti Klinika
MTA SZBK Nitrogénkötési Csoportja
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Konferencián való részvétel (Göttingen)
Konferencián való részvétel (Coimbra)
Konferencián való részvétel (Jeruzsálem)
Konferencián való részvétel (Münster)
Konferencián való részvétel (Amsterdam)
Konferencián való részvétel (Amsterdam)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)
Konferencián való részvétel (Bled)
Konferencián való részvétel (Bécs)
Konferencián való részvétel (Edinburgh)
Konferencián való részvétel (Bécs)

Kutatási támogatás (Vogul néprajzi és nyelvi gyűjtőút)

Kutatási támogatás (erőművek tanulmányozása)
Könyvkiadás (Bárczi Géza centenáriumi kötet)
Könyvkiadás (Zsidósors Szegeden 1944-ben)
Tudományos kiadvány nyomdai költségei
Az SZKM soron következő kötetének kiadása
Könyvkiadás (Teológiai cikkek bibliográfiája 1900-1993)
Magyar Idegtudományi Társaság II. Kongresszusa Szegeden
Fiatalkor Tudományos fóruma Szegeden
III. Magyar Ökológiai Kongresszus Szegeden
Kelet- és közép európai matematikusok részvétele Szegeden rendezett nemzetközi konferencián

Konferenciaszervezés (Ajak és szájpadahasadék komplex kezelése)
Tudományos konferencia rendezése Szegeden
Konferenciaszervezés (Matematika, fizika és számítás technika oktatók országos konferencia)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Szeged Megyei Jogú Város
Polgármesteri Hivatal
Kincskereső Szerkesztősége
Tápai Hagyományörző Népi Együttes
Szeged Táncegyüttes

PETRI CSATHÓ FERENC
TÉSIKNÉ KNOTIK MÁRTA
Kálvária Galéria
PATAKI FERENC
APRÓNÉ LACZÓ KATALIN
Szög-Art Művészeti Egyesület
DARVASI LÁSZLÓ
KOSZTÁNDI ISTVÁN
CSANÁDI LÁSZLÓ

Somogyi-könyvtár Gyermekkönyvtára
DOMBI JÓZSEFNÉ,
KEMÉNY ERZSÉBET

Alkotói Díj a Szegedi Táblaképfestészeti Triennálén
Nyári olvasó- és alkotótábor megrendezése
60. éves jubileumi műsor megrendezése
Rendezvényszervezés (VI. Szegedi Nemzetközi Néptánc Találkozó)
Könyvkiadás (Gyűjteményes verseskötet)
Könyvkiadás (Fotóművészeti album a XIX. századi Szegedről)
Zombori László kiállítás katalógusa
Kiállítások katalógusa
Könyvkiadás (Dorogi Imre festőművész albuma)
Kiállítások katalógusa
Kisregény megírásához ösztöndíj
Vonóvásárlási támogatás
Rendezvényszervezés (Collegium Musicum orgonahang versenyek)
Rendezvényszervezés (Művészeti műsorok gyermekeknek)
Továbbképzés támogatása

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

AETAS Könyv és Lapkiadó Egyesület
DEZSŐ SÁNDOR
Hallássérültek Megyei Szervezet
VEKERDI ZSUZSA
Máltai Szeretetszolgálat
Siketek Általános Iskolája
Százszorszép Gyermekház
MÁGYAR ADÉL MÁRTA
SZOTE Neuropszichiátriai
Rehabilitációs Osztály
Értelmiség '94 Nyári Egyetem

Folyóirat megjelenítés
Kerékpáros világversenyekekre való felkészülés
Színjátész tábort
Beszédkészség fejlesztő játékok
Mozgássérült gyerekek nyári táborozása
Kirándulás támogatása
Rendezvényszervezés (Gyermekkarácsony '94)
Sérült gyerekek korai integrált fejlesztése
Rehabilitációs program („Színnel, szóval, zenével”)
“Tradíció és megújulás” Nyári Egyetem

DUNAINÉ BOGNÁR JÚLIA Könyvkiadás (A II. Világháború szegedi áldozatai)
 Speciális Iskola Gyermekszervezete Olaszországi kirándulás

1995

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

VILMOS PÉTER	Konferencián való részvétel (California)
SZALMA FERENC	Konferencián való részvétel (Trieste)
LAJKÓ PÉTER	Konferencián való részvétel (Linz)
HEVÉR ANIKÓ	Konferencián való részvétel (Párizs)
NACSA JÁNOS	Konferencián való részvétel (Párizs)
KASZALA KÁROLY	Konferencián való részvétel (Prága)
KREUTERNÉ DÉVÉNYI ILONA	Konferencián való részvétel (Bécs)
GÁSPÁR GÁBOR	Külföldi tanulmányút (Barcelona)
KISS CSABA	Külföldi tanulmányút (Finnország)
CSONT TAMÁS BÁLINT	Külföldi tanulmányút (Hollandia)
BACZKÓ ISTVÁN	Külföldi tanulmányút (London)
TÓTH MIHÁLY	Külföldi tanulmányút (Eichstatt)
SZELÉNYI SZILÁRD	Külföldi tanulmányút (Franciaország)
SZABÓNÉ JANÓ GABRIELLA	Posztgraduális képzés (Mentálhigiéne)
BAGDI ERIKA	Posztgraduális képzés (Mentálhigiéne)
KARANCSI ZOLTÁN	PhD-ösztöndíj
NAGY MÁRIA	Tanulmányi ösztöndíj
F BÍRÓ ILDIKÓ	Posztgraduális képzés
Magyar Fogorvosok Egyesületének Implantológiai Társasága	Konferenciaszervezés (Implantológiai Társaság Nemzetközi Kongresszusa Szegeden)
JATE Angol Tanszék	Konferenciaszervezés (Magyar Anglisztikai Társaság II. Kongresszusa Szegeden)
JGYTF Magyar Irodalom Tanszék	Konferenciaszervezés (Nemzetközi komparatistikai konferencia)
Csongrád Megyei Matematika-Fizika Tanárok Szegedi Alkotóműhelye	Rendezvényszervezés (IV. Nemzetközi Matematika- Fizika Tehetséggondozó Szaktábor)
JGYTF Társadalomelméleti Tanszék	
JATE Politológiai Tanszék	Konferenciaszervezés (Politológus kongresszus)
JATE BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék	Könyvkiadás (A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei)
BALOGH TIBOR	Könyvkiadás (Posztmodernizmus)
GAÁL ENDRE	Könyvkiadás (Szeged nyomdaipara 1801-1918)
GICZI ZSOLT	Könyvkiadás (1938-as Szent István jubileumi év Szegeden)
KOSZTA LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Kristó Gyula jubileumi kötet) kiadása
MÉSZÁROS EDIT	Könyvkiadás (Mikola Tibor emlékkönyv)
FÁRI IRÉN – NAGY ÁDÁM	Könyvkiadás (Szeged címertörténete)
CSÚRI KÁROLYNÉ	Könyvkiadás (Somogyi Károly emlékkötet)
SZABÓ TIBOR	Könyvkiadás (Szegedi Körösi Gáspár és az első magyar orvos-iskola)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

PAVLOVICS DÁVID	Külföldi tanulmányút (Salzburg)
VÁRNAGY KATALIN	Külföldi tanulmányút (Svájc)
Musica Parlante Kamarazenekar	Külföldi vendégszereplés (Bologna)
ARANYI SÁNDOR	“PLEIN-AIR ‘95” Alkotótelep
SZÖG-ART Művészeti Egyesület	Működési támogatás
Szegedi Szépművészeti Céh	Kiállítás
APRÓNÉ LACZÓ KATALIN	Könyvkiadás (Kopasz Márta-album)
PAPP GYÖRGY	Katalógus jubileumi kiállításához
INSTITÓRIS LÁSZLÓNÉ	Vass Vera-katalógus kiadása
KISS ERNŐ	Könyvkiadás (Vántus István-emlékkönyv)
Szegedi Kürtkvartett	Térzenei rendezvények
TÓTH ATTILA	Szegedi szobrászok kollektív kiállítása
MASZK Egyesület	1995 évi programok támogatása
Szegedi Kortárs Balett	Tájékoztatók támogatása
Somogyi-könyvtár	Könyvkiadás (Polner Zoltán: Boldogasszony ágya)
NÉMETH ANDRÁS	Könyvkiadás (A nap szembenéz a holddal)
HORVÁTH DEZSÓ	Könyvkiadás (Katonakorom regénye)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Szegedi Alternatív Kísérleti Speciális Szakiskola Hallássérültek Országos Szövetsége Csongrád Megyei Szervezete Portál Sportegyesület PAVANE Táncegyüttes Csemete Egyesület	Téli kirándulás szervezése hátrányos helyzetű gyerekeknek Működési támogatás Tehetséges szegedi sakköző gyerekek támogatása Működési támogatás Konferenciaszervezés (Nemzetközi konferencia a Vadasparkban) Nyári olvasó és alkotó tábor
Kincskereső Szerkesztősége Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 37 csoport JGYTF Közművelődési Tanszék Értelmiség '95 Nyári Egyetem Csongrád Megyei TIT JUHASZ ANTAL Százszorszép Gyermekház CSIZMAZIA GYÖRGY Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Természetvédelmi év rendezvényei Rendezvényszervezés ("Ki menedzseli a kultúrát?") Rendezvényszervezés (Értelmiség '95 Nyári Egyetem) Rendezvény-szervezés (XXXII. Pedagógiai Nyári Egyetem) Könyvkiadás (Szeged és környéke népi építésze monográfia) "Én ezt tudom" vetélkedősorozat Könyvkiadás (Szegedi madárkalendárium) Rekonstrukció folytatása

1996

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

BAJI KRISZTINA KISS MÁRIA GYŐZŐ MOLNÁR ÁGNES BÚZÁS NORBERT FARKAS ÁRPÁD GARDI JÁNOS NACSA JÁNOS PAPP TAMÁS SZÉKÁCS RÉKA TERHES EDIT TÓTH MIHÁLY VARJÚ KATALIN FORRÓ LAJOS KARIKÓ SÁNDOR JATE Finnugor Egyesület SÜVEGES GÁBOR Argumentum Könyvkiadó ÁRPÁS KÁROLY BLAZOVICH LÁSZLÓ FORGÁCS TAMÁS JGYTF – R. MOLNÁR EMMA Szegedi Középkorász Műhely Csongrád megyei Matematika-, Fizika tanárok Szegedi Alkotóműhelye	Ösztöndíj posztgraduális képzéshez Ösztöndíj posztgraduális képzéshez Ösztöndíj posztgraduális képzéshez Külföldi tanulmányút (Barcelona) Külföldi tanulmányút (Finnország) Külföldi tanulmányút (Cagliari) Külföldi tanulmányút (Athén) Külföldi tanulmányút (Münster) Külföldi tanulmányút (Finnország) Külföldi tanulmányút (Párizs) Külföldi tanulmányút (München) Külföldi tanulmányút (Anglia) Kutatási támogatás (Jugoszlávia) Kutatási támogatás (Utrecht) Kutatási támogatás (Lappföldi tanulmányút) Külföldi tanulmányút (Davos) Könyvkiadás (Péter László: Mindörökké Szeged) Könyvkiadás (Baka István tanulmánykötet) Könyvkiadás (Tanulmányok Csongrád megye történelméből) Könyvkiadás (Nyelvtudományi értelmezések) Könyvkiadás (Absztrakció és valóság) Könyvkiadás (Árpád és Kurszán)
JATE Algebra és Számelmélet Tanszék JATE Néprajzi Tanszék	Rendezvényszervezés (V. Nemzetközi Matematika Tehetségondozó Szaktábor) Konferencia szervezése (Nemzetközi algebra konferencia) Konferencia szervezése (III. Szegedi Nemzetközi Vallási Néprajz)
SÁNDOR KLÁRA	Konferencia szervezése (9 élőnyelvi konferencia)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Aba-Novák Alapítvány Bartók Béla Művelődési Központ – Szegedi Kisopera Bartók Béla Művelődési Központ - SZÓ-KINCSTÁRSULAT CANTICUM Egyesület HAFNER ZOLTÁN JGYMK népi díszítőművész kör JGYTF Rajz-Művészettörténeti Tanszék	Restauráció folytatása (Hősök kapuja Aba-Novák freskó) Muzsikáló Udvar Előadások létrehozása Működési támogatás Rendezvényszervezés (Pilinszky évforduló eseményei) Könyvkiadás (Szeged és környéke népi hímezések) Kiállítás rendezése (Népművészet az oktatásban)
---	---

Múzeumi Tudományok Alapítvány	Könyvkiadás (Zoltánfy – emlékalbum)
'Ötágú síp' Kulturális Egyesület	Költészet napi rendezvény
PINTÉR JÓZSEF	Kiállítás rendezése (Jubileumi tárlat)
Polgármesteri Hivatal	
Közkutatási és Közművelődési Iroda	II. Szegedi Grafikai Művésztelep
SEJBEN LAJOS	Kiállítás rendezése (Turku)
Szeged Táncegyüttes	VII. Szegedi Nemzetközi Néptánc Találkozó
Szegedi Konzervatórium	
Rézfúvósegyüttes	Külföldi vendég szereplés (Svédország)
Szegedi Színkör Egyesület	Színházi előadás létrehozása – Magyar Mítoszok
SZVOBODÁNÉ PIACSEK ILONA	VIII. Nemzetközi Csipkehét rendezése
Tiszatáj Alapítvány	Baka István Emlékszáma
VESZELKA ATTILA	Verseskötet kiadása

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

AECEE Szegedi Diákcsoportja	Nemzetközi szakmai hét (Történelmi változások Közép-Európában)
Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Rendezvények szervezése
A Vasút a Gyermekekért Alapítvány	Diákotthona Könyvkiadás (Jubileumi emlékkönyv)
CSIZMAZIA GYÖRGY	Könyvkiadás (Szerelmetős Tiszánk)
Csongrád Megyei Önkormányzat	
Általános Iskola és Diákotthon	Hallássérült gyermekek országos gyermekszínpadi találkozója
Csongrád Megyei TIT	Rendezvényszervezés (Szegedi Közéleti Kávéház)
Csongrád Megyei TIT	Rendezvényszervezés (XXXIII. Pedagógiai Nyári Egyetem)
GYÉMÁNT CSILLA	Könyvkiadás (A szegedi operajátszás története)
ICPS Szegedi Szervezete	Konferenciaszervezés (Fizikushallgatók nemzetközi konferenciája)
JGYTF Közművelődési Tanszék	
KMK szervező bizottsága	Konferenciaszervezés (Ki menedzseli a kultúrát?)
Kalmár László Számítástechnikai	
Verseny szervező bizottsága	Országos alkalmazói verseny
Kuckó Fejlesztőcentrum	Dyslexiás fejlesztő-program
Nemes Tihamér Számítástechnikai	
Verseny szervező bizottsága	Országos középiskolai számítástechnikai verseny
POLNER ZOLTÁN	Könyvkiadás (A Szegedi Szabadtéri Játékok kézikönyve)
Százszorszép Gyermekház	Rendezvényszervezés (Ki-Mit-Tud)
Szegedi Joghallgatók Egyesülete	Konferenciaszervezés (Precedens jog és a magyar jog)

1997

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

KISS ADRIENN	Külföldi tanulmányút (Franciaország)
JATE Finnugor Egyesület	Külföldi tanulmányút (Oroszország)
SÁGI ISTVÁN	Külföldi tanulmányút (Turku)
BALÁTI BEÁTA	Külföldi tanulmányút (Franciaország)
GYÖRGY KATALIN	Külföldi tanulmányút (Franciaország)
IOST NORBERT LÁSZLÓ	Külföldi tanulmányút (Franciaország)
TÖRÖK GABRIELLA	Külföldi tanulmányút (Anglia)
TÓTH MIHÁLY	Külföldi tanulmányút (Németország)
JATE Növénytan Tanszék Fűvészkert	Rendezvényszervezés (75 éves jubileumi ünnepség)
MOLNÁR JÓZSEF	Konferenciaszervezés (Rákkutatási Konferencia)
JGYTF Diákköri Tanács	OTDK különdíj
BLAZOVICH LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Tanulmányok Csongrád megye történetéből)
B. FEJES KATALIN –	
R. MOLNÁR EMMA	Könyvkiadás (Deme László jubileumi kötet)
BUDAI MÁRIA	Kutatási támogatás (Ajak és szájpadhasadékok)
FÁBIÁN GABRIELLA	Ösztöndíj PhD fokozat megszerzéséhez
PÁL VIKTOR	Kutatási támogatás (Társadalmi-gazdasági aktivitás)
JATE Éghajlattani Tanszék	Városgazdasági és éghajlati kutatások támogatása

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

APRÓNÉ LACZÓ KATALIN	Könyvkiadás (Dorogi Imre album)
A. SAJTI ENIKŐ	Könyvkiadás (Schwarc Sándor: GULAG naplója)
ÁRPÁS KÁROLY	Kutatási támogatás (Baka István életműve)

DÉR ENDRE	Könyvkiadás (Paradicsommadarak)
DÉR ISTVÁNNÉ	Katalógus kiadása
Fiatal Művészek Egyesülete	Rendezvényszervezés (Zádory Édua Szonáta est)
HÁSZ RÓBERT	Könyvkiadás (Diogénész kertje)
HEMMERT JÁNOS	70 éves jubileumi tárlat
HUSZÁR LAJOS	Szerzői CD megjelentetése
Kulturális Tanácsadó Testület	Könyvkiadás (Mikszáth Szegedről...)
Laudate Alapítvány	Rendezvényszervezés (Keresztény Ifjúsági Zenei Találkozó)
Lord Könyvkiadó	Könyvkiadás (Péter László: Tömörkény világa)
NAGY JÁNOS	Könyvkiadás (Török Gábor)
NÉMETH GYÖRGY	Gyermekegészségügyi grafikai sorozat
PETRI CSATHÓ FERENC	Vers- és prózakötet
SIMAI MIHÁLY	Könyvkiadás (Atlantiszból jövet – válogatott versek)
Százszorszép Gyermekek	
Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (Országos Gyermekek Néptáncfesztivál)
Polgármesteri Hivatal Közoktatási és Közművelődési Iroda	III. Grafikai Művésztelep kiállítása
SZÖG-ART Művészeti Egyesület	Működési támogatás
TÉSIKNÉ KNOTIK MÁRTA	Könyvkiadás (Építőművészek és műveik a XIX. sz. Szegeden)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Zsinagógakert felújítása
Bartók Béla Művelődési Központ	Rendezvényszervezés (Jubileumi várostörténeti vetélkedő)
BÁNKI HORVÁTH BÉLA	Szenior úszóversenyeken való részvétel
Juhász Gyula Művelődési Központ	Rendezvényszervezés (Baka István versmondó verseny)
JGYTF Közművelődési Tanszék	Konferenciaszervezés (Közművelődési Konferencia 1997)
Csongrád Megyei TIT	Rendezvényszervezés (Kávéházi esték)
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Szegedi Munkacsoportja	Természetvédelmi ismeretterjesztés
Mozgáskorlátozottak Alkotó Közössége	Működési támogatás
Odessza II. Általános Iskola	Rendezvényszervezés (Mesét látok, mesét mondok)
Pavane Táncegyüttes	Működési támogatás
Százszorszép Gyermekek háza	EGY-MÁS Vetélkedősorozat
Szegedi Vízilabda Egylet	Utánpótlás nevelés támogatása
TÁLIOS Tehetséggondozó Alapítvány	Tehetséggondozó iskola megszervezése
Csongrád Megyei Urbanisztikai Egyesület	Rendezvényszervezés (Lechner Lajos-emlékülés)

1998

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

CSETE MÁRIA	Konferencián való részvétel (Firenze)
GYÖRGY KATALIN	Konferencián való részvétel (Rhodos)
Közművelődési Konferencia Szervező Bizottsága	Konferenciaszervezés (A VII. Közművelődési Konferencia)
Szegedi Bibliikus Konferencia Szervező Bizottsága	A konferencia előadásainak kötetben való kiadása
JGYTF Neveléstudományi Tanszék	Konferenciaszervezés (A hazai tanárképzés 125 éve)
JATE Magyar Nyelvészeti Tanszék és Finnugor Tanszék	Konferenciaszervezés (Nyelvtörténeti kutatások újabb eredményei)
JATE Szeretlen és Analitikai Kémia Tanszék	Konferenciaszervezés
BLAZOVICH LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Tanulmányok Csongrád megye történetéből)
FÁRI IRÉN	Könyvkiadás (Reizner János élete, kora és munkássága)
Szegedi Középkorász Műhely	Könyvkiadás (Az államalapítás korának írott forrásai)
BALOGH TIBOR	Gyűjteményes kötet kiadása
BERTA TIBOR	Könyvkiadás (Szegedi tanyai iskolák története 1907-1948)
WOJTILLA GYULA	Könyvkiadás (Szádeczky-Kardoss Samu ünnepi kötet)
KARIKÓ SÁNDOR	Könyvkiadás (Somogyi József életműve)
KRISTÓ GYULÁNÉ FÁBIÁN ILONA	Kutatási támogatás (Szeged város lakosai nyelvhasználatának vizsgálata)
SZOTE Gyermekklinika	Dietetikai tanfolyamok rendezése
THORDAY ATTILA	Biblia-ismereti tábor

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

KLEBNICZKI GYÖRGY	Nemzetközi zongoraversenyen való részvétel (Orléans)
TOKODI GÁBOR	Gitárversenyen való részvétel (Belgium)
KOCZKA FERENC	Külföldi tanulmányút (Toledo)
S. DOBOS MÁRTA	Mesterhegedű vásárlása
SIMON MIKLÓS	Kiállítás (Bad Windsheim – Németország)
SZABÓ IMRÉNÉ	Finnországban rendezendő népművészeti kiállítás
Kosztándi Vonósnégyes	Rendezvényszervezés (Újszegedi Kamarazenei estek)
Szeged Táncegyüttes	Rendezvényszervezés (Nemzetközi Néptáncalálkozó)
POLNER ZOLTÁN	Könyvkiadás (Farsangi kakas – verseskötet)
TÓTH BÉLA	Könyvkiadás (Szeged története anekdotákban)
NÉMETH ANDRÁS	Könyvkiadás (Régi és mostani szegedi történetek)
Főiskolás Költők és Írók Irodalmi Társaság	Könyvkiadás (A sor végére – II. Antológia)
Szeged Antológia Szerk. biz.	
- Simai Mihály	Könyvkiadás (Szegedi Antológia)
BÁTYAI JENŐNÉ	Könyvkiadás (A Kass Szálló története)
BELÁNYI GYÖRGY	Könyvkiadás (Az én kis városom – Esszékönyv Szegedről)
MACZELKA NOÉMI	Könyvkiadás (Monográfia Bódás Péter zongoraművészről)
JGYTF Rajz Tanszék	
Tűzzománc Alkotókör	Tűzzománc alkotótábor
Reklámgrafikai Alkotótelep	Fiatalkorú reklámgrafikusok alkotótelepe

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Gyermekek Életéért Alapítvány	Leukémiás gyermekek helyzetének javítása
PÁGER ZOLTÁN	Szegedi Kajak-Kenu Világajnokságra felkészülés
KAJNER GYULA	Szegedi Kajak-Kenu Világajnokságra felkészülés
Kékfa Egyesület	Rendezvényszervezés (Nemzetközi Regtime és Jazz Fesztivál)
Értelmiség '98 Nyári Egyetem	Rendezvényszervezés (Önkormányzat, Területfejlesztés, Kultúra – Nyári Egyetem)
ÁRPÁS KÁROLY	Könyvkiadás (Baka István életműve)
Tiszatáj Alapítvány	Baka István 50. születésnapjának különszáma
IFJ. LELE JÓZSEF	Könyvkiadás (A tápaiak hite)
KANYÓ FERENC	Könyvkiadás (Szeged és Kiskundorozsma, Algyő, Szőreg és Tápé második világháborús áldozatai)
Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium	Könyvkiadás (Centenárium emlékkönyv)
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület	Természetvédelmi tevékenység, ismeretterjesztés és kutatómunka

1999

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

GYÉMÁNT CSILLA	Könyvkiadás (A szegedi "kőszínház" története)
JÁTE Néprajzi Tanszék	Könyvkiadás (A Szeged-alsóvárosi búcsú)
KRISTÓ GYULA – MAKK FERENC	Könyvkiadás (Az Árpád-házi uralkodók)
NAGY ÁDÁM	Könyvkiadás (Szeged Anno)
Pannonica Kulturális Holding	Könyvkiadás (Péter László: Móra Műhelyében)
RUSZOLY JÓZSEF	Könyvkiadás (A város és polgára)
Devitio Hungarorum Alapítvány	Konferenciaszervezés (Politics and Folk Religion)
KÉRCHY LÁSZLÓ	Konferenciaszervezés (Szőkefalvi-Nagy Béla emlékére)
KIS ADRIENN	Konferencián való részvétel (Budapest)
BABAI LÁSZLÓ	Konferencián való részvétel (Hollandia)
BAJNÓCZI BEATRIX	Konferencián való részvétel (Trieszt)
BICZÓK DIÁNA	Konferencián való részvétel (Norvégia)
CSÍKOS CSABA	Konferencián való részvétel (Göteborg)
KUN ATTILA	Konferencián való részvétel (Amszterdam)
MOLNÁR OLIVÉR	Konferencián való részvétel (Franciaország)
SÁGI ISTVÁN ATTILA	Konferencián való részvétel (Turku)
TISZAI ANDREA	Konferencián való részvétel (Orlando)
VAJDA ZOLTÁN	Konferencián való részvétel (Glasgow)
JÁTE Éghajlattani Tanszék	A város hőmérsékletemelő hatásának modellezése Szegeden

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Hangversenyek rendezése
Baka István Alapítvány	Könyvkiadás (Háromnyelvű Baka István emlékkötet)
BÁRDI SÁNDOR	Rossini: A török Itáliában c. vígopera átdolgozása
DARVASI LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Új regény előkészítése, írása)
DOHÁNY GABRIELLA	Karzetői továbbképzés, kutatómunka
Laudate Alapítvány	Rendezvényszervezés (Keresztény Ifjúsági Zenei Találkozó)
MACZELKA NOÉMI	Könyvkiadás (Bódás Péter emlékkönyv)
MAJZIK ANDREA	Kiállítás
Metanoia Színház	Működési támogatás
NAGY ZSOLT	Könyvkiadás (Dr. Nagy László novellái)
PINTÉR JÓZSEF	Kiállítás
POLNER ZOLTÁN	Könyvkiadás (Száz beszélgetés)
Rókusi Orgonaesték	
Zeneművészeti Alapítvány	Rendezvényszervezés (Rókusi orgonaesték)
SEJBEN LAJOS	Kiállítás (Dánia – Japán)
SIMOR MÁRTON	Külföldi tanulmányút (Düsseldorf)
SINKÓ JÁNOS	Kiállítás
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Fried István: Árnyak közt mulandó árny)
TÓTH BÉLA	Könyvkiadás (Szeged története anekdotákban)
VÁRNAGY KATALIN	Külföldi tanulmányút (London, Royal Academy)
VESZELKA ATTILA	Könyvkiadás (Drámakötet kiadása)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

APRÓ FERENC	Könyvkiadás (A kiállítást megnyitom)
BÁTYAI JENŐNÉ	Négy kötet kiadása
Belvedere Meridionale	Szegedi történészhallgatók lapjának megjelenetése
Értelmiség '99 Nyári Egyetem	A Nyári Egyetem programjának támogatása
FÚZNÉ KÓSZÓ MÁRIA	Tisza figyelő szakkör támogatása
JATE Élelmiszeripari Főiskolai Kar	Hallgatói csoport külföldi tanulmányútja
Közéleti Kávéház Alapítvány	Működési támogatás
Magyar Madártani és	
Természetvédelmi Egyesület	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység támogatása
MOLNÁR MÁRIA	Vakok Klubjának jubileumi programja
Siketek és Nagyothallók Országos	
Szövetsége Megyei Szervezete	Működési támogatás
Szászország Gyermekeház	Rendezvényszervezés (Szeged-Marosvásárhely vetélkedő)

2000

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

KISS ADRIENN	Konferencián való részvétel (Szlovénia)
KLEMENT ÉVA	Konferencián való részvétel (Franciaország)
KUKOVECZ ÁKOSNÉ	Konferencián való részvétel (Franciaország)
LUKÁCSI ANGÉLA	Konferencián való részvétel (Budapest)
PAPP TAMÁS	Konferencián való részvétel (Franciaország)
ROJKÓ LÍVIA	Konferencián való részvétel (Budapest)
SZIGETI ZSOLT	Konferencián való részvétel (Németország)
SZOBOSZLAI ILDIKÓ	Konferencián való részvétel (Ausztria)
SZTE Farmakológiai	
és Farmakoterápiai Intézet	Konferenciaszervezés (Európai kongresszus)
SZTE Germán Filológiai Intézet	Konferenciaszervezés (Kultúrák határain)
SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék	Konferenciaszervezés (Nyelvtörténeti konferencia)
PTT Dél-alföldi Regionális Tagozat	VI. Országos Politológus Vándorgyűlés
BLAZOVICH LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Alföldi városok a 14-16. században)
BÜKY LÁSZLÓ	Könyvkiadás (A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei)
HORVÁTH FERENC	Könyvkiadás (A csengelei kunok ura és népe)
KANYÓ FERENC	Könyvkiadás (A szegedi V. hadtest története 1938-1945 között)
SZABÓ JÓZSEF	Könyvkiadás (Dr. Nyíri Antal: Szófejtések és nyelvtörténeti tanulmányok)
SZTE Juhász Gyula	
Felsőoktatási Kiadó	Könyvkiadás (Magister Emeritus 1998-1999)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Hollósi Zsolt: A Tisza-parton mit keresek?)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

ARANYI SÁNDOR	Jubileumi kiállítás
BÁNVÖLGYI LÁSZLÓ	Kiállítás
FŰZ VERONIKA	Kiállítás (A tenger hullámai – Kisplasztikák)
MRÁZ JÁNOS	Jubileumi kiállítás
Bába és Társai Kiadó	Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2000)
GYOVAI ANDREA	Fuvolaversenyen való részvétel (Franciaország)
JÓZSA GÁBOR	Szent István éremveretű rekonstrukciója
KERÉNYI MARIANN	Zongoraversenyen való részvétel (Franciaország)
Szeged folyóirat	Kultúra 2000 – Kulturális szakágak Szegeden
Szeged Táncegyüttes	Rendezvényszervezés (X. Nemzetközi Néptánc Találkozó)
Szóllósy Vonósnygyes	Hangversenyeken való részvétel
SZTE Konzervatórium II.	Simándy József Országos Énekverseny
TANDI LAJOS	Könyvkiadás (10 próba – tíz esszé)
Tápai Hagyományörző Egyesület	Népművészeti egységcsomag elkészítése
TEMESI MÁRIA	Szóló CD kiadása

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Hangversenyek rendezése
Bartók Béla Művelődési Központ	Rendezvényszervezés (Millenniumi műveltségi vetélkedő)
Csillagvizsgáló Alapítvány	Csillagászati oktatás fejlesztése
Csongrád Megyei TIT	Értelmiségi Klub működtetése
CSÚRY KÁROLYNÉ	Német nyelvű könyvkatalógus készítése
Értelmi Fogyatékosok Csongrád Megyei Szervezete	Rendezvényszervezés (ÉFOÁRT Kulturális rendezvény)
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület	Ornitológiai kutatás
NIKOLÉNYI ISTVÁN	Könyvkiadás (A Szegedi Szabadtéri Játékok krónikája)
ROZGONYINÉ MOLNÁR EMMA	Kazinczy nyelvhelyességi verseny
Százszorszép Gyermekeház	Rendezvényszervezés (X. Gyermekek és Ifjúsági Néptáncfesztivál)
Szegedi Mozgássérültek Alternatív Egyesülete	Rendezvényszervezés (V. Nyílt Tolókocsis ügyességi kerékpáros verseny)
SZTE Közművelődési Tanszék	Rendezvényszervezés (Közművelődési konferencia)
SZTE Néprajzi Tanszék	Konferenciaszervezés (Idő és emlékezet – V. Nemzetközi Vallási Néprajzi konferencia)

2001

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

IVANICS MÁRIA	Könyvkiadás (Emlékkönyv Róna-Tas András 70. születésnapja alkalmából)
KRISTÓ GYULA	Könyvkiadás (Tanulmányok a középkori magyar történeletről II.)
FORGÁCS TAMÁS	Könyvkiadás (Nyelvtörténeti konferencia kötet)
GOMBOS JÓZSEF	Könyvkiadás (A finn 'második köztársaság' politikátörténete 1944-2000)
KEDVES MIKLÓS	Könyvkiadás (Laboratóriumi kiadvány: Plant Cell Biology and Development)
KISHÁZI-KOVÁCS LÁSZLÓ	Könyvkiadás (A városi kegyuraság Szegeden 1917-1948)
KISS GÁBOR FERENC	Könyvkiadás (Találkozások neves szegedi történészekkel)
MOLNÁR JUDIT	Könyvkiadás (Konkoly Ottó 1944-es naplója)
SALIGA LÁSZLÓNÉ	Könyvkiadás (Tömörkény István költői szótára)
SZABÓ JÓZSEF	Könyvkiadás (Dr. Nyíri Antal: Szófejtések és nyelvtörténeti tanulmányok)
SZONDI ILDIKÓ	Könyvkiadás (Demográfiai és szociális változások Szeged lakótelepein)
SZRENKA ÉVA	Könyvkiadás (Szegedi értelmiségiek 1956-ban)
VEIDNER JÁNOS	Könyvkiadás (A fizika tanítása-tanulása)
BENEDEK GYÖRGY	Konferenciaszervezés (Magyar Idegtudományi Társaság VIII. Konferenciája)
JANCSÓ GÁBOR	Konferenciaszervezés (Magyar Élettani Társaság 66. Vándorgyűlése)

J. NAGY LÁSZLÓ
VÉGH ÁGNES
HODUR CECÍLIA

SZABÓ TIBOR
BÜKY LÁSZLÓ

DRAHOTA ERZSÉBET
KOVÁCS ZOLTÁN
SZÉNÁSI FERENC

BABAI LÁSZLÓ
KRÉSZ MIKLÓS
MATUSKA ÁGNES
STILLER IBOLYA
ANTAL ZSUZSANNA
KREDICS LÁSZLÓ

Konferenciaszervezés (Nemzetközi Mediterrán Konferencia)
Konferenciaszervezés (Nemzetközi Kongresszus)
Konferenciaszervezés (IX. Karbantartást, javítást oktató egyetem konferenciája)
Konferenciaszervezés (Halasy-Nagy József konferencia)
Konferenciaszervezés (A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei)
Konferenciaszervezés (Nemzetközi germanisztika)
Konferenciaszervezés (Társadalomtudományi konferencia)
Konferenciaszervezés (10 éves az SZTE JGYTFK Olasz Nyelv és Irodalom Tanszéke)
Konferencián való részvétel (Dubrovnik)
Konferencián való részvétel (Louisiana)
Konferencián való részvétel (Cambridge)
Konferencián való részvétel (Párizs)
Konferencián való részvétel (Amsterdam)
Konferencián való részvétel (Amsterdam)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Bába és Társa Könyvkiadó	Könyvkiadás (Szegedtől-Szegedig Antológia 2001)
POLNER ZOLTÁN	Könyvkiadás (Tápé népi imádságai és hitvilága)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Baka István: Szytepan Pehotnij testamentuma)
GRECSÓ KRISZTIÁN	Könyvkiadás (Novelláskötet)
SINKÓ GYÖRGY	Könyvkiadás (Visszatekintés – önéletrajzi írások)
SZŐNYI GYÖRGY	Könyvkiadás (Bédekker)
SZTE JGYTF Ének-zene Tanszék	CD kiadása
Szegedi Szimfonikus Zenekar	CD kiadása
SZTE Konzervatórium	
Magánének Tanszék	Rendezvényszervezés (Hamar Júlia Mesterkurzus)
Bartók Béla Művelődési Központ	Rendezvényszervezés (Operabemutató)
SZŐG-ART Egyesület	Rendezvényszervezés (XI. Nemzetközi Alkotótelep)
MASZK Egyesület	Rendezvényszervezés (Theater International – Szabad Színházak Fesztiválja)
SceneHouse	Rendezvényszervezés (Külföldi turné – Avignon)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Segítő Szalmaszál Alapítvány	Műszerbeszerzés
a Beteg Gyermekéért	Műszerbeszerzés
SZTE Szemészeti Klinika	Könyvkiadás (Pelyach István: Nagy csaták-hadtörténet)
AETAS Egyesület	Könyvkiadás (Az iskolánövérsek szegedi intézetének iskolái 1873 és 1948 között)
Szegedi Iskola Nővérek Alapítvány	Könyvkiadás (A Tisza-parton mit keresek? – interjúsorozat)
HOLLÓSI ZSOLT	Könyvkiadás (Jubileumi évkönyv)
Tisza Lajos Szakközépiskola	Könyvkiadás (Fosszília folyóirat)
Fiatal Írók Szegedi Köre	Könyvkiadás (Szeged-Gyálárét újkőkori régészeti leletei)
Gyáláréti Hagyományörző Baráti Kör	Rendezvényszervezés (Ismeretterjesztő előadások)
Madártani Egyesület Szegedi Csoportja	
Százsorszép Gyermek	Rendezvényszervezés (XI. Gyermek Néptáncfesztivál)
Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (VI. Országos Tolókocsis Ügyességi verseny)
Mozgássérültek Alternatív Egyesülete	
Siketek és Nagyothallók	Rendezvényszervezés (Kirándulások, múzeumlátogatások)
Szegedi Szervezete	Rendezvényszervezés (Interpretatív verskiállítás)
PUSZTAI VARGA ILDIKÓ	

2002

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Szegedi Középkorász Műhely	Könyvkiadás (A korai Erdély 895-1324)
SZTE Finnugor tanszék	Könyvkiadás (Mikola Tibor Emlékülés előadásai)
SZABÓ TIBOR	Könyvkiadás (Tanulmányok Halasy-Nagy József filozófiájáról)
Csongrád Megyei Levéltár	Könyvkiadás (Szeged város török vámnaplója 1585-1588-ból)
SZTE BTK Történeti	
Segédtudományok Tanszék	Könyvkiadás (Kultúrák találkozása)

SZTE JGYTF Kar	Könyvkiadás (Csefkó Gyula tanulmánykötet)
Magyar Nyelvi Tanszék	Konferencián való részvétel (Pisa)
ÁCS KLÁRA	Konferencián való részvétel (Reykjavik)
HAJDÚ ILDIKÓ	Konferencián való részvétel (Ljubljana)
SOHÁR GELLÉRT	Konferenciaszervezés (II. Magyar Mikrobiológiai Konferencia)
KEVEI FERENC	Konferenciaszervezés (Universal Algebra and Lattice Theory)
SZTE Bolyai Intézet	Konferenciaszervezés (MÉTE XIV. OTDK)
SZTE SZÉF	Konferenciaszervezés (Nyelvtörténeti konferencia)
SZTE BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék	Konferenciaszervezés (Vallások és egyházak szerepe Európában)
SZTE Tört. Int. Vallás- és	Kutatástámogatás (Gyűjteményrendezés)
Egyháztörténeti Kutató Csoport	
BABA KÁROLY	

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Argumentum Tudományos	Könyvkiadás (Péter László: Juhász Gyula életműve)
Könyv- és Folyóirat kiadó	Könyvkiadás (Szegeđtől Szegeđig Antológia 2002)
Bába és Társa Könyvkiadó	Könyvkiadás (Petri Csathó Ferenc: Kődoboz)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Válogatott verseim)
VESZELKA ATTILA	Könyvkiadás (Világháborúk szegedi hősi halottai és temetői)
KANYÓ FERENC	
SZTE BTK Összehasonlító	Könyvkiadás (Gondolatok a színházról)
Irodalom Tudományi Tanszék	Kiállítás
CS. PATAJ MIHÁLY	Katalógus
SEJBEN LAJOS	Rendezvényszervezés (Zsinagógai hangversenyek)
Alapítvány Szegedi Zsinagógáért	
SZTE Konzervatórium	Rendezvényszervezés (III. Simándy József Énekverseny)
Magánének Tanszék	
SZTE Konzervatórium	Rendezvényszervezés (Karvezetői mesterkurzus)
Zeneelmélet Tanszék	Rendezvényszervezés (Mini Fesztivál Tápén)
Tápai Hagyományőrző Egyesület	
Rókusi Orgonaesték	Rendezvényszervezés (Hangversenysorozat)
Zeneművészeti Alapítvány	Rendezvényszervezés (Kép és Kultusz, Vallási Néprajzi konferencia)
SZTE BTK Néprajzi Tanszék	Működési támogatás
Pincészinház	Fesztiválon való részvétel (Pozsony)
SceneHouse	

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Csongrád Megyei	Könyvkiadás (Régi-Rerrich Béla: A szegedi Templom tér)
Urbanisztikai Egyesület	
AETAS Könyv- és	Könyvkiadás (Az életrajz-írás, mint történeti probléma)
Lapkiadó Egyesület	Könyvkiadás (Újszegedi mozaikok)
BÁTYAI JENŐNÉ	Könyvkiadás (Studia Naturalia 3.)
Móra Ferenc Múzeum	
Százszorszép Gyermekek	Rendezvényszervezés (Néptáncfesztivál)
Néptáncosok Alapítvány	
Közművelődési	Rendezvényszervezés (XI. Országos Közművelődési Konferencia)
Konferencia Szervezőbizottsága	
Pro Futuro Bono	Rendezvényszervezés (Családpasztorációs Fórum)
Dél-alföldi Regionális Egyesület	Rendezvényszervezés (Kézműves tábor)
Napsugaras Egyesület	
Tájak-Korok-Múzeumok	Rendezvényszervezés (Kossuth emlékév eseményei)
Egyesület Szegedi Csoport	
Somogyi Könyvtár	Rendezvényszervezés (A Somogyi Könyvtár kincsei)
Fiókhálózati Osztálya	
Magyar Madártani és	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Természetvédelmi Egyesület	
Kiss Ferenc Csongrád Megyei	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Természetvédelmi Egyesület	
Vackor Környezet- és	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Természetvédelmi Egyesület	
Országos Fogyasztóvédelmi	
Egyesület Szeged Városi Szervezete	Középiskolai ismeretterjesztés

BÁNKI HORVÁTH BÉLA

Hindu Kultúra Háza

Világversenyeken való részvétel (IX. Szenior Úszó Világ bajnokság)

Hangszervásárlás

2003

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

BLAZOVICH LÁSZLÓ

Baross Öregdiákok Szövetsége

KRISTÓ GYULA

DOMBI JÓZSEFNÉ

KEMÉNY ERZSÉBET

KEDVES MIKLÓS

OZSVÁTHNÉ CSEGEZI MONIKA

PIHURIK JUDIT

SZILÁGYI GYÖRGY

SZTE BTK Germán Filológiai Intézet

SZTE Magyar Nyelvészeti Tanszék

HOMOKI-NAGY MÁRIA

SZTE BTK Hispanisztika Tanszék

SZTE Informatikai Tanszékcsoport

SZTE JGYTFK Magyar

Irodalmi Tanszék

ÁCS KLÁRA

BAGYÁNSZKI MÁRIA

GIRICZ ZOLTÁN

GYÉMÁNT NÓRA

HAJNAL ÁGNES

JUHÁSZ ÁKOS

KASZA ZSOLT

LITTER JUDIT

LUKÁCS GYÖRGYI

MOLNÁR ANNAMÁRIA

NAGY ORSOLYA

NYILASI ILDIKÓ

ÓNODY ANNAMÁRIA

SOHÁR GELLÉRT

SPENGLER GABRIELLA

VAJDA SZILVIA

Könyvkiadás (Szeged története a nagyközönség számára)

Könyvkiadás (Visy József: Válogatott tanulmányok)

Könyvkiadás (Fejezetek az Alföld középkori történetéből)

Könyvkiadás (I. Kismonográfia)

Könyvkiadás (Plant Cell Biology and Development)

Könyvkiadás (Sanctus Mychel-től Szeged-Szentmihályig)

Könyvkiadás (Milenko Palic visszaemlékezései)

Könyvkiadás (Szemelvények Szeged XX. századi közigazgatása történetéből)

Könyvkiadás (Dr. Bernáth Árpád: Válogatott tanulmányok)

Könyvkiadás (Nyelvtörténeti konferenciakötet)

Konferenciaszervezés (Mezővárosaink jogélete a 18. században)

Konferenciaszervezés (Tanszéki évforduló)

Konferenciaszervezés (DLT 03 Konferencia)

Konferenciaszervezés (Új tendenciák a komparatistikában IV)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Prága)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Rodosz)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)

Konferencián való részvétel (Ljubljana)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)

Konferencián való részvétel (Helsinki)

Konferencián való részvétel (Rodosz)

Konferencián való részvétel (Strasbourg)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Tiszatáj Alapítvány

Baka István Alapítvány

Bába és Társa Könyvkiadó

Radnóti Szegedi Öröksége Alapítvány

HOLLÓSI ZSOLT

KOVÁCS MIKLÓS

MARÓTI EÇON

MOLNÁR JÁNOS

ÁRPÁS KÁROLY

MACZELKA NOÉMI

VIZSOLYI LÍVIA

Király Könyg Péter Zeneiskola

Szeged Táncegyüttes Alapítvány

SZTE JGYTFK Ének-Zene Tanszék

SZÖG-ART Egyesület

Dér István Baráti Kör

FONTOS ZOLTÁN

KERÉNYI MARIANN

Könyvkiadás (Vörös László: Szigorúan ellenőrzött mondatok)

Könyvkiadás (Posztumusz gyűjteményes kötet)

Könyvkiadás (Szegedtől-Szegedig Antológia 2003)

Könyvkiadás (Radnóti Miklós Szegedhez kötődő művei)

Könyvkiadás (A Tisza-parton mit keresek?)

Könyvkiadás (Összegyűjtött versek)

Könyvkiadás (Tollhegy – Aforizmagyűjtemény)

Könyvkiadás (Novellás kötet)

Könyvkiadás (Baka István indulása – kutatásösszegzés)

CD kiadása

CD kiadása

Rendezvényszervezés (Regionális furulyaverseny Szegeden)

Rendezvényszervezés (XV. Nemzetközi Néptáncfalókozó)

Rendezvényszervezés (Zenei konferencia és ősbemutató)

Kiállítás (Róma, Komárnó, Budapest)

Kiállítás (Dér István emlékkiállítás)

Jubileumi kiállítás

Részvétel nemzetközi zenei versenyen (Graz)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

BÁTYAI JENŐNÉ

AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület

Könyvkiadás (Úszóházak a Tiszán)

Folyóirat megjelenítés

Devotio Hungarorum Alapítvány	Folyóirat megjelenetés (A néprajz szegedi műhelye)
Belvedere Meridionale	Folyóirat megjelenetés
Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért	Rendezvényszervezés (Hangversenyszervezés)
Százszorszép Gyermek	Rendezvényszervezés (XIII. Gyermek Néptáncfesztivál)
Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (Ünnepi tudományos ülés)
SZTE Fűvészkertje	Rendezvényszervezés (VIII. Őszi Kulturális Fesztivál)
SZTE Kulturális Iroda	
Közművelődési Konferencia	Rendezvényszervezés (XII. Közművelődési Konferencia)
Szervezőbizottsága	
Siketek és Nagyothallók	Rendezvényszervezés (Kulturális seregszemle)
Szegedi Szervezete	
Szegedi Mozgássérültek	Rendezvényszervezés (Kulturális seregszemle)
Alternatív Egyesülete	
Magyar Madártani Egyesület	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Szegedi Csoportja	
Kiss Ferenc Csongrád megyei	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Természetvédelmi Egyesület	
(CSEMETE)	Videofelvételek készítése az estekről
Közéleti Kávéházi Esték Alapítvány	Gyűjteményfejlesztés
Móra Ferenc Múzeum	

2004

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Csongrád Megyei Levéltár	Könyvkiadás (A szegedi szandzsák településeinek lakosai és birtokosai)
KARIKÓ SÁNDOR	Könyvkiadás (Konformizmus és nevelés)
SARNYAI TIBOR	Könyvkiadás (A szegedi Lukács kör története)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Péter László: Népköltészet és irodalom)
SZABADY NÉ BÉKÉSI MAGDOLNA	Könyvkiadás (Szatmári Géza emlékezete)
SZTE JGYTF Kar Orosz Nyelv és Irodalom Tanszék	Könyvkiadás (Slavica Szegediensa – Tudományos periodika)
AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület	Folyóirat megjelenetés
JUHÁSZ MIKLÓS	Kutatási támogatás (Az allergiát okozó virágpor-szemek)
KLUKOVITS LAJOSNÉ ÉS RÁCZ BÉLÁNÉ	Kutatási támogatás (Az SZTE-re vonatkozó írások a Délmagyarországon)
BÁBA KÁROLY	Kutatási támogatás (Mollusca gyűjtemény)
SCHAUB GÁBORNÉ	Kutatási támogatás (Szegedi középiskolások egészségi szintje)
SZTE ÁOK Orvosi Mikrobiológiai és Immunológiai Intézet	Rendezvényszervezés (Dr. Ivánovics György emlékülés)
OZSVÁTH GÁBOR DÁNIEL	Rendezvényszervezés (Hagyományos malmok a Szegedi-nagyfőn)
MOLNÁR ANNAMÁRIA	Konferencián való részvétel (Magyar Kemoterápiai Társaság)
SPENGLER GABRIELLA	Konferencián való részvétel (Magyar Kemoterápiai Társaság)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

TÓTH BÉLA	Könyvkiadás (Városhistória Anekdótákban)
Bába és Társa Könyvkiadó	Könyvkiadás (Szegedtől-Szegedig Antológia 2004)
PODMANICZKY SZILÁRD	Könyvkiadás (Személyes Szeged)
TANDI LAJOS	Könyvkiadás (Tízpróba – Esszék)
VESZELKA ATTILA	Könyvkiadás (A versciklus poémáinak)
ÁRPÁS KÁROLY	Könyvkiadás (Gion Nándor naplóregénye)
Szegedi Szimfonikus Zenekar	Hírlevél megjelenítése (Hangoló)
Rozsdamaró Zenekar	CD kiadása
Kreatív Zenei Alapítvány	Rendezvényszervezés (Jazz koncertek)
Pinceszínház	Rendezvényszervezés (II. Szegedi várjátékok)
Rókusi Orgonaesték	
Zeneművészeti Alapítvány	Rendezvényszervezés (Rókusi orgonaesték)
Szeged Táncegyüttes Alapítvány	Rendezvényszervezés (XV. Nemzetközi Néptáncfesztivál)
BALOGH SÁNDOR	Kiállítás
PARAGINÉ VLASICS ANIKÓ	Kiállítás (Vlasics Károly emlékkiállítás)
ÖZV. ZOLTÁNYI ISTVÁNNÉ	Kiállítás (Zoltányi István emlékkiállítás)

TÓTH SÁNDOR
Dér István Baráti Kör
Szegedi Vox Nova Kórus
–

Album megjelentetése (Életmű album)
Album megjelentetése (Dér István alkotásaiból)
Nemzetközi kórusversenyen való részvétel (Görögország
Preveza)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

BÁTYI ZOLTÁN GEO-ENVIRON Természetvédő Egyesület BÁTYAI JENŐNÉ Táltos Tehetséggondozó Általános Iskola és Gimnázium SZTE Kulturális Iroda Bartók Béla Művelődési Központ Százszorszép Gyermekek Néptáncosok Alapítvány	Könyvkiadás (Riportkötet Szegedről) Könyvkiadás (Honismereti olvasókönyv) Könyvkiadás (Írások Újszegedről) Oktató CD kiadása (Kézműves hagyományaink) Rendezvényszervezés (IX. Őszi Kulturális Fesztivál) Rendezvényszervezés (Táncház sorozat) Rendezvényszervezés (XIV. Gyermekek és Ifjúsági Néptáncfesztivál)
Közéleti Kávéházi Esték Alapítvány Közművelődési Konferencia Szervezőbizottsága	Rendezvényszervezés (20. évforduló rendezvényei) Rendezvényszervezés (XIII. Országos Közművelődési Konferencia)
Hansági Ferenc Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakiskola HELL ISTVÁN HEGEDŰS CLAUDIA KOZÓ ATTILA	Rendezvényszervezés (Nemzetközi szakmai verseny) Filmkészítés (Móra Ferenc novellái) Forgatókönyv készítése (Párhuzamos életrajzok) Forgatókönyv készítése (Az 1879-es Szegedi nagyárvíz-do- kumentumfilm)
Magyar Madártani Egyesület Szegedi Csoportja Móra Ferenc Múzeum	Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység Közművelődési tevékenység

2005

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Lengyel András: "...Gondja kél a gondolat- ban", az értekező József Attila)
MÁTÉ ZSUZSANNA	Könyvkiadás (A szépíró, az irodalomtudós és az esztéta Sík Sándor)
NAGY EDIT	Könyvkiadás (Fejezetek az etika történetéből)
SZTE Ókortörténeti Tanszék	Könyvkiadás (Wojtilla Gyula tanulmányok)
ÁRPÁS KÁROLY	Könyvkiadás (Gion Nándor korai költészete)
MTA Szegedi Területi Bizottság	Konferenciaszervezés (Interdisciplinary kutatások)
SZTE BTK Középkori és Kora Újkori Történeti Tanszék	Konferenciaszervezés (Deér József Centenárium)
SZTE Bolyai Intézet, Algebra és Számelmélet Tanszék	Konferenciaszervezés (Univerzális algebra és hálóelmélet)
SZTE Informatikai Tanszékcsoporthoz nyelvek)	Konferenciaszervezés (Automaták és formális)
SZTE ÁJK Jogtörténeti Tanszék	Konferenciaszervezés (Jogtörténeti konferencia)
Csongrád Megyei Népművelők Egyesülete	Konferenciaszervezés (Országos vándorgyűlés)
MTA Szegedi Biológiai Központ, Biokémiai Intézet	Konferenciaszervezés (Venetianer Pál 70. születésnapja)
SZTE BTK Magyar Nyelvészeti Tanszék	Konferenciaszervezés (Nyelvtörténeti kutatások)
JUHÁSZ MIKLÓS	Kutatási támogatás (Allergén pollenszemek)
KÁROLY LÁSZLÓ	Kutatási támogatás (Krakkói tanulmányút)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Szegedi Írók Társasága	Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2005)
BALOGH TAMÁS	Könyvkiadás (Játszani Kosztolányit)
HORVÁTH DEZSŐ	Könyvkiadás (Könyv a tanyákról)
Móra Ferenc Múzeum	Könyvkiadás (Életutam – Tápai Antal szobrász)
MOLNÁR JÁNOS	Könyvkiadás (Csibész Erté)

SZTE Zeneművészeti Főiskolai Kar
Bába Kiadó
Baka István Alapítvány
Szegedi Egyetemi Színház

Rendezvényszervezés (Szegedi Művészeti Akadémia)
Rendezvényszervezés (Betűvetés I. Szegedi Könyvkiállítás)
Rendezvényszervezés (Baka István halálának 10. évfordulója)
Új előadás létrehozása

Harmonia Consort
Kamarazene Egyesület
SZTE ZFK Vonós Kamarazenekara
Tömörkény István
Gimnázium Leánykara
Csongrád Megyei Építész Kamara
NÉMETH GYÖRGY
SZABÓ IMRÉNÉ
SEJBEN LAJOS
SINKÓ JÁNOS
ZOMBORI LÁSZLÓ

Rendezvényszervezés (Csíkszeredai Régizene Fesztivál)
Rendezvényszervezés (Vonós Kamarazenekari Fesztivál)
CD kiadása
Kiállítás (Szekeres Mihály emlékkiállítás)
Kiállítás (Politikamentesen Erdélyről)
Kiállítás (Díszítőművészeti szakkörök)
Kiállítás (Balassagyarmat)
Kiállítás (Balassagyarmat Szerbtemplom Galéria)
Kiállítás (Önálló tárlat a Gulácsy teremben)

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
HEKA LÁSZLÓ
AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület
Fosszília Szerkesztősége
SZTE Kulturális Iroda
Szegedi Pszichológus
Hallgatók Egyesülete
Rókusi Orgonaesték
Zeneművészeti Alapítvány
SZTE ÁJK Büntetőjogi és
Büntető Eljárásjogi Tanszék
SZTE JGYTFK Ének-Zene Tanszék

Könyvkiadás (Mitől tanárképző a Főiskola)
Könyvkiadás (Szegedi Dalmaták – tanulmánykötet)
Folyóirat megjelenítés
Folyóirat megjelenítés
Rendezvényszervezés (X. Őszi Kulturális Fesztivál)
Rendezvényszervezés (IV. Szegedi Pszichológus Napok)
Rendezvényszervezés (Jubileumi hangversenysorozat)
Rendezvényszervezés (Fiatal Büntetőjogászok Fóruma)
Rendezvényszervezés (OTDT Művészeti és Művészettudományi Szekció)

Szegedi Közéleti
Kávéházi Esték Alapítvány
GEO-ENVIRON
Természetvédő Egyesület
Bartók Béla Művelődési Központ
Százszorszép Gyermekek
Néptáncosok Alapítvány
Soroptimist Club Szeged
CSABAI FERENC
BÁNKI HORVÁTH BÉLA
Csemete Természet- és
Környezetvédelmi Egyesület
Magyar Madártani Egyesület
Szegedi Csoportja

Rendezvényszervezés (Kávéházi esték)
Rendezvényszervezés (A víz, mint természeti kincs)
Rendezvényszervezés (I. Szegedi A' Capella Fesztivál)
Rendezvényszervezés (XV. Ifjúsági Néptáncfesztivál)
Ismeretterjesztő tevékenység (Utcanévtáblák Szegeden)
Filmrestaurálás (Dr. Németh András filmjei)
Szenior úszóversenyeken való részvétel
Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység
Ismeretterjesztő, természetvédelmi tevékenység

2006

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Baka István Alapítvány
HOFFMANN ZSUZSANNA
KAKUSZI B. PÉTER
MADÁCSY PIROSKA
SZTE BTK Germán Filológiai Intézet
MARTON SZABOLCS
AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület
Belvedere Meridionale
SOS Telefonos Lelkiségi Szolgálat
Szegedi Germanisztikáért Alapítvány

Könyvkiadás (Baka István halálának 10. évfordulója)
Könyvkiadás (Velleius Paterculus: Róma története)
Könyvkiadás (Márai Sándor fiatalkori írásai)
Könyvkiadás (Tanítani nem mesterség, hanem művészet)
Könyvkiadás (Dr. Csúri Károly születésnap emlékkönyv)
Könyvkiadás (Az égetett szeszek és az emberiség)
Folyóirat megjelenítés
Folyóirat megjelenítés
Konferenciaszervezés (25 éves az SOS)
Konferenciaszervezés (Az irodalom és a kultúra regionális, nemzetközi helyzete)
Rendezvényszervezés (Fűvészkertész Nap)
Konferenciaszervezés (VI. Szaknyelvoktatási kongresszus)
Konferenciaszervezés (Logika a számítástudományban)

SZTE Fűvészkertje
SZTE Idegnyelvi Központ
SZTE TTK Számítástudomány
Alapjai Tanszék

SZTE Újkori Egyetemes Történeti és Mediterrán Tanulmányok Tanszék	Konferenciaszervezés (Háború karnyújtásnyira Szegedtől)
Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége Szegedi Tagozata	Konferenciaszervezés (Suez-Budapest 1956)
JUHÁSZ MIKLÓS	Kutatástámogatás (Aerobiológia és Polleninformáció)
Móra Ferenc Múzeum	Természettudományi tárlat bővítése
SZŐKEFALVI-NAGY ERZSÉBET	Kutatástámogatás (Híres, külföldi könyvtárak darabjainak útja Esztergomon át Szegedre a XIX. században)
SZTE Pszichológiai Tanszék	Kutatástámogatás (Szegedi diákok állampolgári tudatossága)
BÁBA KÁROLY	Kutatástámogatás (A Móra Ferenc Múzeum rejtett értékei)
SZILASSI LAJOS	Konferencián való részvétel (Atlanta)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

HOLLÓSI ZSOLT	Könyvkiadás (A Tisza-parton mit keresek? II. rész)
ORCSIK ROLAND	Könyvkiadás (Potyaverek útközben)
PARAGI JENŐ	Könyvkiadás (A furulyatanítás módszertana)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Simai Mihály: Titkos testvériség)
VESZELKA ATTILA	Könyvkiadás (Versciklusok)
PÁSTY JÚLIA	Könyvkiadás (Acita)
Szegedi Műhely	Várostörténeti folyóirat megjelentetése
Szegedi Szimfonikus Zenekar	Benjamin Britten emlékhangverseny
Hubay Jenő Társaság	Hubay Jenő hegedűverseny
Szegedi Zeneiskoláért Alapítvány	II. Szegedi regionális furulyaverseny
SZTE Zeneművészeti Főiskolai Kar	V. Országos Simándy József énekverseny
SZTE JGYTFK Művészeti Diákköre	Bartók-Mozart zenei verseny és konferencia kötet
Szegedi Egyetemi Énekkar	Rendezvényszervezés (80. évforduló programsorozata)
Szeged Táncegyüttes Alapítvány (találkozója)	Rendezvényszervezés (Bánsági magyarok népművészeti)
Szegedi Kamarazenei Fesztivál	Rendezvényszervezés (VII. Szegedi Kamarazenei Fesztivál)
Tiszavirág Népdalkör	Rendezvényszervezés (Népdalos találkozó)
Harmonia Consort	
Kamarazene Egyesület	Koncertek szervezése (Tavaszi szél...)
Szegedi Egyetemi Színház	Működési támogatás

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

HALÁSZ MIKLÓS	Könyvkiadás (Szegedi romkertek keletkezése és hatása)
BÁTYAI GITTA	Könyvkiadás (Tiszán túl, Újszeged – írások Újszegedről)
Béke Utcai Általános Iskola	Könyvkiadás (Évkönyv az iskola 40. évfordulóján)
Pajoriak Baráti Köre	Könyvkiadás (100 éves a Tápé-Pajori iskola)
Csemete Természet- és Környezetvédelmi Egyesület	Könyvkiadás (Két keréken Szegeden)
SZTE Kulturális Iroda	Rendezvényszervezés (XI. Őszi Kulturális Fesztivál)
Százszorszép Gyermek Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (XVI. Gyermek és Ifjúsági Néptáncfesztivál)
Bába Kiadó	Rendezvényszervezés (II. Szegedi könyvkiállítás és vásár)
Szegedi Pszichológus Hallgatók Egyesülete	Rendezvényszervezés (V. Szegedi Pszichológus Napok)
Petresi Utcai Óvoda	
Gyermekeikért Alapítvány	Konferenciaszervezés (Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel)
Tápai Hagyományörző Egyesület	Népzenei CD megjelentetése
Szeged Film- és Művészeti Egyesület	DVD kiadása (Szeged régi mozgófényképeken 1939-1989-ig)
SZABÓ KATALIN	Szakmai továbbképzés (Pályaaorientáció-tanácsadás)
BÁNKI HORVÁTH BÉLA	Szenior úszó világbajnokságon való részvétel (San Francisco)
Magyar Madártani Egyesület	
Szegedi Csoportja	Madarász-suli működtetése

2007

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Csongrád Megyei Levéltár	Könyvkiadás (Térképmelléklet a Szegedi Szandzsákhöz)
BENÉ KÁLMÁN	Könyvkiadás (Madách-filológia)
FENYVESI ISTVÁN	Könyvkiadás (Időséta: Szentés, Szeged, Szlávok)

KOSZTA LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Délmagyarország középkori egyházszerkezete)
PITRIK JÓZSEF	Könyvkiadás (Városi közlekedés-környezet)
SZTE BTK Germán Filológiai Intézet	Könyvkiadás (50 éves a szegedi germanisztikai képzés)
SZTE JGYPK Orosz Nyelv és Irodalom Tanszék	Könyvkiadás (Slavica Szegediensia)
VASS LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Szemiotikai szövegten)
AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület	Folyóirat megjelenítés
Szegedi Műhely	Folyóirat megjelenítés
Belvedere Meridionale	Folyóirat megjelenítés
HOMOKI-NAGY MÁRIA	Konferenciaszervezés (A 18-19. század magyar jogfejlődése)
SZTE Fogorvostudományi Kar	Konferenciaszervezés (Szájsebészet és Oralis Medicina)
SZTE Középkori és Kora Újkori Magyar Történelmi Tanszék	Konferenciaszervezés (Diplomácia az Anjou-dinasztia országaiban a 13-14. században)
SZTE TTK Algebra és Számelmélet Tanszék	Konferenciaszervezés (Univerzális algoritmusok algebraja)
SZTE TTK Alkalmazott és Numerikus Matematika Tanszék	Konferenciaszervezés (Differenciál egyenletek elmélete)
SZTE TTK Kémiai Tanszékcsoport	Konferenciaszervezés (OTDK Kémia-vegyipar szekció)
SZTE BTK	
Történettudományi Doktori Iskola	Konferenciaszervezés (V. Medievisztikai PhD konferencia)
SZTE JGYPK Ének-Zene Tanszék	Konferenciaszervezés (Kodály Zoltán születésének 125. évfordulója alkalmából)
Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium	Tanulmányi verseny szervezése
BÁBA KÁROLY	Kutatási támogatás (Móra Ferenc Múzeum raktári kincsei)
BALOGH TAMÁS	Kutatási támogatás (Juhász Gyula levelezése)
GERENCSÉRNÉ ÚJVÁRI EDIT	Kutatási támogatás (Szeged az európai identitás tükrében)
JUHÁSZ MIKLÓS	Kutatási támogatás (Allergiát okozó virágporok)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

PAPP GYÖRGY	Könyvkiadás (Jubileumi album)
Szegedi Írók Társasága	Könyvkiadás (Szegedtől-Szegedig 2007 Antológia)
SZÖG-ART Művészeti Egyesület	Könyvkiadás (15 éves a SZÖG-ART jubileumi kötet)
BENE ZOLTÁN	Könyvkiadás (Év-könyv – novellafüzér)
MOLNÁR JÁNOS	Könyvkiadás (Csibész Érté)
CZILCZER OLGA	Könyvkiadás (Gyermekregény)
Dugonics Társaság	Könyvkiadás (Tandi Lajos 60. születésnapjának kötet)
SEJBEN LAJOS	Rendezvényszervezés (50. születésnapjának jubileumi kiállítás)
Mester Tanoda Alapítvány	Mesterkurzus szervezése (Nemzetközi hárfakurzus)
TÓTH ORSIKA	Koncertek szervezése (Darmstadt, Freiburg)
Musica Parlante Egyesület	Működési támogatás (SZTE ZFK Vonós kamarazenekar)
Victoria Kamarakórus Egyesület	Koncertek szervezése (Reneszánsz egyházzene)
HUSZÁR LAJOS	Szegedi bemutató előadás (Passió)
Metanoia Színház	Új előadás létrehozása (A csók)
KOSZTÁNDI ISTVÁN	CD megjelenítése
VIZSOLYI LÍVIA	CD megjelenítése (Fagott dallamok)
BÁTKI FAZEKAS ZOLTÁN	CD megjelenítése (Schumann-Mozart áriák)
RÁCZ MÁTÉ FERENC	Művészeti ösztöndíj (London – London Royal College of Music)
Szegedi Vox Nova Kórus	Tábor szervezése

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Bába Kiadó	Könyvkiadás (Halász Miklós: Emlékezet)
MIHÁLY LÁSZLÓNÉ OPPELCZ ÉVA	Könyvkiadás (Vadmadarakkal együtt élve)
Soroptimist Klub	Könyvkiadás (A szegedi utcák névadói)
TÓTH TAMÁS	Könyvkiadás (Csongrád megye jeleseinek sírhely-adattára)
Délikert Kulturális Egyesület	Könyvkiadás (Szeged-Klebersberg-telep helytörténete)
VERÉB SIMON	Könyvkiadás (Fotóalbum Gregor József 1996-2006)
SZTE Kulturális Iroda	Rendezvényszervezés (XII. Őszi Kulturális Fesztivál)
Szászország Gyermekei	
Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (XVII. Gyermekei Néptáncfesztivál)
Szegedi Közéleti Kávéházi Esték Alapítvány	Rendezvényszervezés (Kávéházi esték)
Juhász Gyula Versmondó Stúdió	Rendezvényszervezés (IV. Nemzetközi Juhász Gyula Vers és Prózamondó verseny)

Százszorszép Gyermekház
Barboncás Egyesület
Ambitus Hagyományőrző Alapítvány
CSABAI FERENC

Rendezvényszervezés (Országos mesevetélkedő)
Új előadás létrehozása (Az álom-képtár)
Népzenei CD megjelentetése
Csizmazia György emlék-DVD

Kiút Alapítvány
Magyar Madártani
Egyesület Szegedi Csoportja

Szenvedélybetegek terápiás intézményének létrehozása
Ismeretterjesztő tevékenység

2008

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Baka István Alapítvány
KOVÁCS MIKLÓS
ÁRPÁS KÁROLY
MÓD LÁSZLÓ ÉS SIMON ANDRÁS
Belvedere Meridionale
Szegedi Műhely
SZTE JGYPK Alkalmazott
Humántudományi Intézet
Magyar Filozófia Társaság
SZTE BTK Újkori Egyetemes Történelmi
és Mediternán Tanulmányok Tanszék
SZTE Közművelődési
Konferencia Szervezőbizottsága
SZTE JGYPK Ének-Zene Tanszék

SZTE TTIK Mikrobiológiai Tanszék
MÁTÉ ZSUZSANNA
ÚJVÁRINÉ ILLÉS MÁRIA
VESZELKA ATTILA

Könyvkiadás (Válogatás Baka István munkáiból)
Könyvkiadás (Egy költőóriás verscsodái)
Könyvkiadás (Gion Nándor tanulmánykötet)
Könyvkiadás (A szegedi szőlőkultúra és forrásai)
Folyóirat megjelentetés
Folyóirat megjelentetés

Folyóirat megjelentetés (Slavica Szegediensia)
Konferenciaszervezés (Lábjegyzetek Platónhoz: Az igazságosság)
Konferenciaszervezés (III. Napóleon és kora)

Konferenciaszervezés (XVII. Közművelődési Konferencia)
Konferencia és művészeti diákköri fesztivál rendezése (80 éves az Ének-zene Tanszék)
Nemzetközi Nyári Iskola (Patogén Candida fajok biológiája)
Kutatási támogatás (Madách Imre lírája filozófiai nézőpontból)
Kutatási támogatás (Vántus István zeneelméleti munkássága)
Kutatási támogatás (Petri Csathó Ferenc hagyatéka)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

NOVÁK ANDRÁS
Szegedi Írók Társasága
Dugonics Társaság
Fiatal Szegedi Írók Köre
Tiszatáj Alapítvány
BALOGH SÁNDOR
MAURITS FERENC
SZTE Zeneművészeti Kar
Magánének Tanszék
GORBUNOVA NATALIA
Mester Tanoda Alapítvány

Incantamento Antico régizene együttes
POLNER ZOLTÁN
Katolikus Ifjúsági Alapítvány

Varga Mátyás Alapítvány

KIKOA Társulat
IVÁNOVICS TÜNDE
Szegedi Egyetemi Színház

Könyvkiadás (Életművem 70 év)
Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2008)
Könyvkiadás (Békési Imre: Arcok a hátszágából)
Könyvkiadás (Antológia)
Könyvkiadás (Vörös László Kányádi monográfia)
Országos kiállításokon való részvétel
Képzőművészeti kiállítás (Proiectum Balcanicum)

VI. Országos és I. Nemzetközi Simándy József énekverseny
Hárfakurzus szervezése
Mesterkurzus szervezése (VII: Szegedi Kobzos-Énekes-
Furulyás népzenei kurzus)
Reneszánsz koncertek szervezése
Rendezvényszervezés (40 éves a Szegedi Művészklub)
Rendezvényszervezés (Felolvasóestek fiatal szegedi írók-
kal, költőkkel)
Rendezvényszervezés (Színháztörténelmi rendezvények a
Kiállítóházban)
Új előadás létrehozása (Az emberi hang)
Oratórikus mű bemutatása (Gyomlálj és ronts, építs és ültess)
Működési támogatás

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

HOLLÓSI ZSOLT
SZABÓ ERZSÉBET ÉS
VÉCSEY ZOLTÁN
Szeghy Endre Pedagógus Női Kar
Csongrád Megyei Népművelők
Egyesülete
Fool Moon vokálegyüttes

Könyvkiadás (Reprezentatív album Gregor Józsefről)
Könyvkiadás (Elbeszélés és nézőpont)
Könyvkiadás (Dr. Mihálka György monográfia)

Konferenciaszervezés (X. Szegedi Közművelődési Nyári
Egyetem)
Rendezvényszervezés (IV. Nemzetközi A' Cappella Fesztivál)

Szeged Táncegyüttes Alapítvány	Rendezvényszervezés (Folk híd – Pécs-Szeged-Temesvár)
SZTE Kulturális Iroda	Rendezvényszervezés (XIII. Őszi Kulturális Fesztivál)
Dugonics András Alapítvány	Rendezvényszervezés (Panel reneszánsz fesztivál)
Szeged Városi Kollégium	Rendezvényszervezés (Van más kép – Ifjúsági Film- és Videószemle)
Fosszília folyóirat	Rendezvényszervezés (Szeged-Szabadka kultúrsinbusz)
Szegedi Közéleti	
Kávéházi Esték Alapítvány	Rendezvényszervezés (Kávéházi esték)
SZÓ-TÉR Egyesület	Rendezvényszervezés (Klasszikusok mosolya)
Szászsorszép Gyermekház	Rendezvényszervezés (Országos mesevetélkedő döntője)
Barboncás Egyesület	Új előadás létrehozása (Mátyás udvarának meséi)
PÖLÖS ENDRÉNÉ TILDY KATALIN	Fotókiállítás sorozat Pölös Zoltán munkáiból
HORVÁTH FERENC	Dokumentumfilm Szeged városrészeinek történetéről

2009

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület	Folyóirat megjelenetés
Szegedi Műhely	Folyóirat megjelenetés
SZTE JGYPK Alkalmazott	
Humántudományi Intézet	Folyóirat megjelenetés (Szlavica Szegediensia)
HOMOKI-NAGY MÁRIA	Konferenciaszervezés (Jogtörténeti konferencia)
Kép-Szín-Ház Alapítvány	Konferenciaszervezés (Darvasi László: Virágzabálók című regényéről)
SZTE BTK Finnugor	
Nyelvtudományi Tanszék	Konferenciaszervezés (A tanszék 50. évfordulója)
SZTE BTK	
Történettudományi Doktori Iskola	Konferenciaszervezés (VI. Medievalisztikai PhD-konferencia)
SZTE Fűvészkert	Konferenciaszervezés (Növényanatómiai Szimpózium)
BALOGH TAMÁS	Könyvkiadás (Tollvonások)
JUHÁSZ MIKLÓS	Kutatástámogatás (Aerobiológia-Polleninformációs szolgáltatás)

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Szegedi Írók Társasága	Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2009)
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Péter László: Juhász Gyula)
SINKÓ JÁNOS	Jubileumi kiállítás szervezése
GALKÓ BENCE	Rendezvényszervezés (Gulácsy Lajos: Na' Conxipan)
Szeged Táncegyüttes Alapítvány	Rendezvényszervezés (Folk-Híd Pécs-Szeged-Temesvár)
GORBUNOVA NATALIA	Hárfakurzus szervezése
Szegedi Vox Nova Kórus	Külföldi koncert (Darmstadt)

TÁRSADALMI – ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Csizmazia Közhasznú	
Magánalapítvány	Könyvkiadás (Fotóalbum Csizmazia György írásaival)
Bába Kiadó	Könyvkiadás (Weninger Richárd élete)
T. KNOTIK MÁRTA	Könyvkiadás (Szegedi fényképészettörténet 1859-1913)
VARGA LÁSZLÓ	Könyvkiadás (A szegedi újszinagóga)
ORCSIK ROLAND	Rendezvényszervezés (Szeged-Szabadka Összművészeti Sínbuszfesztivál)
CSABAI FERENC	Rendezvényszervezés (II. Van más kép – Ifjúsági Film- és Videószemle)
Szászsorszép Gyermekház	Rendezvényszervezés (XII. Moderntánc csoportok találkozója)
BÁNKI HORVÁTH BÉLA	Szenior úszó Európa bajnokságon való részvétel (Madrid)

2010

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

JUHÁSZ ANTAL	Könyvkiadás (Parasztok, pásztorok, kézművesek)
Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó	Könyvkiadás (Szemiotikai szöveggyűjtemény 19. kötete)
Solymossy Sándor Közhasznú Egyesület	Könyvkiadás (Jubileumi kötet megjelenítése)
SZTE Zeneművészeti Kar	Könyvkiadás (Az SZTE Zeneművészeti Karának története képekben és dokumentumokban)
Szegedi Műhely	Folyóirat megjelenetés
Belvedere Meridionale Alapítvány	Folyóirat megjelenetés

SZTE JGYPK Alkalmazott Humántudományi Intézet	Folyóirat megjelenetés (Slavica Szegediensia)
Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület	Jubileumi konferencia rendezése és ünnepi szám megjelenítése
Magyar Filozófiai Társaság	Konferenciaszervezés (Lábjegyzetek Platónhoz: Az akarat)
SZTE BTK Altajisztikai Tanszék	Konferenciaszervezés (15. nemzetközi török nyelvészet)
SZTE ÁJK Politológiai Tanszék	Konferenciaszervezés (XVI. Politológus Vándorgyűlés)
SZŐKEFALVI-NAGY ERZSÉBET	Kiállítás (Pécs-Szeged-Marosvásárhely muzeális könyvek)
JUHÁSZ MIKLÓS	Aerobiológiai kutatások és polleninformációs tájékoztatás
NAGY EDIT	Könyvkiadás (Kutatástámogatás Moralitás és Temporalitás)
MÁTÉ ZSUZSANNA	Kutatási támogatás (A 150 éves Madách Imre Az ember tragédiája autonóm filozofikuma és helye a magyar kultúrában.)
SIPŐCZ KATALIN	Manysi nyelvű kutatások, oktatási segédanyag készítése

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Szegedi Írók Társasága	Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2010)
TÓTH BÉLA	Könyvkiadás (Szegedi hajók, hajósok és vízimalmok a Tiszán-Dunán-Dráván-Száván)
PÁSTY JÚLIA	Könyvkiadás (Fénytorések)
Podmaniczky Művészeti Alapítvány	Könyvkiadás (Benda Balázs Kalandos történetei)
HENN LÁSZLÓ	Jubileumi kiállítás
A Szegedi Zeneiskoláért Alapítvány	III. Délalföldi Regionális Ütőverseny megrendezése
Musica Parlante Egyesület	Rendezvényszervezés (Kamarakonzertek)
CSÁSZÁR ZSUZSANNA	Mesterkurzus tartása és koncert Firenzében
CZENE ZOLTÁN MARCELL	Szegedi Egyetemi Színház új bemutató

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

SZUROMI PÁL	Könyvkiadás (Árnyak és parazsak)
GYENES KÁLMÁN	Könyvkiadás (33 év fekete-fehéren)
CSABAI FERENC	Rendezvényszervezés (III. Van Más Kép Ifjúsági Film- és Videófesztivál)
Százszorszép Gyermekek Néptáncosok Alapítvány	Rendezvényszervezés (XX. Jubileumi Országos Gyermekek Néptáncfesztivál)
SZTE Kulturális Iroda	Rendezvényszervezés (XV. Őszi Kulturális Fesztivál)
Magyar Orvostanhallgatók Egyesülete	Rendezvényszervezés (II. Szegedi Sürgősségi nap)
Szegedi Bizottsága	Rendezvényszervezés (Nagy Albert emlékműsor)
Szeged Táncegyüttes Egyesület	Ismeretterjesztő tevékenység
Szegedi Csillagvizsgáló	Vasúttörténeti dokumentációs rendszer fejlesztése
Vasúttörténeti Alapítvány	

2011

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

MÁTÉ ZSUZSANNA	Könyvkiadás (150 éves Az ember tragédiája)
NAGY JÁNOS	Könyvkiadás (Török Gábor emlékkötet)
Magyar Filozófiai Társaság	Konferenciaszervezés (Lábjegyzetek Platónhoz: Az ész)
SZTE ÁJK	
Magyar Jogtörténeti Tanszék	Konferenciaszervezés (V. Szegedi Jogtörténeti konferencia)
SZTE BTK Antos Balázs	Konferenciaszervezés (III. Modernkori magyar történelem)
SZTE BTK Történettudományi Iskola	Konferenciaszervezés (VII. Medievisztikai Phd-konferencia)
Medievisztika Programja	Konferenciaszervezés (Tudománytörténet és interpretációelmélet: a Szegedi Iskola)
SZTE Germán Filológiai Intézet	
SZTE JGYPK Művészeti Intézet	Konferenciaszervezés (Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából)
Ének-zene Tanszék	
Tiszatáj Alapítvány	Könyvkiadás (Szeged kortárs képzőművészeti élete)
MTA Szegedi Területi Bizottsága	Akadémikusok nyakkendő nélkül című dokumentációs sorozat készítése

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2011)

LÁZÁR PÁLNÉ
Litofilm Kft.
ORCSIK ROLAND
SIMAI MIHÁLY
THÉKES ISTVÁN

Könyvkiadás (Lázár Pál emlékalbum)
Könyvkiadás (Delley József élete és munkássága)
Könyvkiadás (Mahler letöltve)
Könyvkiadás (Valaki mindent elszeret)
Könyvkiadás (Király-König Péter önéletrészletének megjelentetése)
Könyvkiadás (Hídverők – fotóalbum)
Kiállítás (VIII. Szegedi Tavasz Fesztivál)
Koncertsorozat szervezése, CD készítése

DOBÓCZKY ZSOLT
BALOGH SÁNDOR
VIZSOLYI LÍVIA

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

BAGAMÉRY LÁSZLÓ
Csongrád Megyei Közművelődési,
Pedagógiai és Sportintézmény ÁMK
PAVLOVITS DÁVID
SÍN-tér Kulturális Egyesület
SZTE Kulturális Iroda
Szeged Táncegyüttes Egyesület
Szegedi Közéleti
Kávéházi Esték Alapítvány
Victoria Kamarakórus
KOZÓ ATILA

Könyvkiadás (Zuhanórepülés)
Rendezvényszervezés (IV. Van Más Kép Ifjúsági Film- és Videofesztivál)
Rendezvényszervezés (XII. Szegedi Nemzetközi Gitárfesztivál)
Rendezvényszervezés (IV. Szeged Szabadka Kultúrcsempepsz Sínbusz Fesztivál)
Rendezvényszervezés (XVI. Őszi Kulturális Fesztivál)
Rendezvényszervezés (Folk-Híd Nemzetközi Néptáncfesztivál)
Rendezvényszervezés (Közéleti kávéházi esték)
Fesztiválszereplés (Nemzetközi zenei fesztivál – Róma)
Dokumentumfilm készítés (A szegedi paprika története)

2012

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület
SZTE BTK Történelmi Intézet
SZTE BTK Szláv Intézet –
Magyar Bizantinológiai Társaság
Szegedi Pszichológus
Hallgatók Egyesülete
MTA TABT Szegedi
Akadémiai Bizottságok Titkársága

Tematikus szám megjelentetése
Konferenciaszervezés (Nemzetközi tudományos konferencia Wittmann Tibor emlékére)
Konferenciaszervezés (Studia Hungaro-Bulgarica Tomus 3.)
Konferenciaszervezés (XI. Forum Humanum – Szegedi Pszichológiai Napok)
Akadémikusok nyakkendő nélkül című dokumentációs sorozat készítése

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Bába Kiadó
POLNER ZOLTÁN
SEJBEN LAJOS
HÁM Művészeti Egyesület
SZTE Zeneművészeti Kar

Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2012)
Verseskötet megjelentetése
Kiállítások
IX. Nyári Művésztelep
V. Nemzetközi Bartók Béla Zongoraverseny

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

Csongrád Megyei Közművelődési,
Pedagógiai és Sportintézmény ÁMK
Vasúttörténelmi Alapítvány
SZTE Kulturális Iroda
Szeged Táncegyüttes Egyesület
PAPP PETRA

Rendezvényszervezés (V. Van Más Kép Kísérleti Film- és Videoklip-fesztivál)
IX. Országos Vasutas Fotókiállítás
Rendezvényszervezés (XVII. Őszi Kulturális Fesztivál)
Rendezvényszervezés (Folk-Híd Nemzetközi Néptáncfesztivál)
Ősztöndíj sakk-olimpiai felkészüléshez

2013

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

Dugonics Társaság
FÁRI IRÉN

Könyvkiadás (Szent-Györgyi és Szeged)
Könyvkiadás (Képeskönyv Szeged ősi városmagjáról, a Palánkról)

Vántus István Társaság	Könyvkiadás (Réti Csaba életműve)
SZTE Levéltára	Konferenciaszervezés (A kolozsvári egyetem története)
MTA TABT Szegedi	
Akadémiai Bizottságok Titkársága	Akadémikusok nyakkendő nélkül című dokumentációs sorozat

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

Bába Kiadó	Könyvkiadás (Szegedtől Szegedig Antológia 2013)
CZILCZER OLGA	Könyvkiadás (Osztódás – verseskötet)
BALOGH SÁNDOR	Kiállítás
Szeged Táncegyüttes Egyesület	Közös műsor az Állami Népi Együttessel a Szegedi Nemzeti Színházban
Szegedi Vox Nova Kórus	Kulturális kapcsolattartás határon túli magyar kórusokkal

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

GEO-ENVIRON	
Környezetvédő Egyesület	Könyvkiadás (Két keréken Szegedtől Titelig)
Keleti Cédrus Kft.	Szöreg vasútállomáson vasúti emlékhely felújítása és fejlesztése
KIÚT – Szenvedélybetegek	
Gyógyulásáért Közhasznú Alapítvány	Rendezvényszervezés (Tisztaság napja – drogpervenció fiatalok számára)
Szegedi Közéleti	
Kávéházi esték Alapítvány	Rendezvényszervezés (Közéleti kávéházi esték)
Dr. Kikli Tivadar Magyarótaszerzők és Énekesek Dél-magyarországi Egyesülete	Rendezvényszervezés (Dankó emlékévé)

2014

TUDOMÁNYOS KURATÓRIUM

DR. ÁRPÁS KÁROLY	Könyvkiadás (Az egykönyvű szerző – Madách tanulmányok)
Gradus ad Parnassum Könyvkiadó Bt.	Könyvkiadás (Apró Ferenc: Képek a szegedi zsidóság múltjából)
Csongrád Megyei	
Honismereti Egyesület	Könyvkiadás (A Szeged Topográfiai Atlasza)
Aetas Könyv- és Lapkiadó Egyesület	Folyóirat megjelentetés
MTA TABT Szegedi Akadémiai	
Bizottságok Titkársága	Akadémikusok nyakkendő nélkül című dokumentációs sorozat

MŰVÉSZETI KURATÓRIUM

BENE ZOLTÁN	Könyvkiadás (Kurta élet)
GÉVAYNÉ JANURIK MÁRTA ÉS	
KEREKNÉ FEKETE ÉVA	Könyvkiadás (Zenedétől a Zeneművészeti Karig)
ORCSIK ROLAND	Könyvkiadás (Harmadolás csukott szemmel)
Szeged Táncegyüttes Egyesület	Aranyág – közös előadás a Duna Művészegyüttessel
DR. MACZELKA NOÉMI	Hangverseny szervezése Goldmark Károly műveiből

TÁRSADALMI-ÁLLAMPOLGÁRI KURATÓRIUM

PUSZTAI JÁNOS –	
DR. VÁNYAI LÁSZLÓ	Könyvkiadás (Száz év a Tisza fölött)
SÁRÁNÉ DR. LUKÁTSY SAROLTA	Könyvkiadás (Betűországától a Könyvkirályig)
SZTE Kulturális Iroda	Rendezvényszervezés (XIX. Őszi Kulturális Fesztivál)
Magyar Madártani és Természetvédelmi	
Egyesület Szegedi Csoportja	Rendezvényszervezés (III. Fehértavi Darvadozás)
LELE JÁNOS	Rendezvényszervezés (Návay Géza agarász nap)

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓI ÉS TÁMOGATÓI

Agóra-Ker Kft.
Agrobank Rt.
Alföldi Bútorgyár
Angloman Bt.
ÁB-Aegon Általános Biztosító Rt.
Árkád Bevásárlóközpont Szeged
ART Hotel Szeged
Bába és Társai Kft.
Bálint János
Balogh János és dr. Tepper Ágnes
Barát Papír Kft.
Baranyi Irén
Baucont Rt.
Belden-Duna Kábel Kft.
BertaTherm Rt.
Bihari Vilmos
Dr. Bozsó Miklós
Budapest Bank Zrt.
Cenzor Bróker Rt.
CIB Bank Zrt.
Civil Biztonsági Szolgálat Rt.
Context Kft.
Conveyor Belt Systems Phoenix Gumiipari Kft.
CORA Szeged Hipermarket
Dr. Csernay László és Dr. Csernayné Somogyi Katalin
Dr. Csörgő Sándorné
Cs. Pataj Mihály
Debreczeni Mónika
Debreczeni Pál
Dél-Alföldi Pincegazdaság
Délmagyarországi Gabonafeldolgozó Rt.
Délmagyarországi MÉH Rt.
Déltáv Rt.
Dél-Tisza Menti Áfész
Dervarics Attila
Diána Virág Shop
Dr. Dombiné dr. Kemény Erzsébet
Domet Rt.
Dudás László
Dunabank Rt.
EDF Démász Zrt.

Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
Elcometál Kft.
Éliker Rt.
Első Beton Kft.
Első Magyar Kenderfonó Zrt.
Erste Bank Hungary Rt.
Expressz Utazási és Szálloda Rt.
Farkas András
Dr. Farkas Katalin és Kiss Nóra
Ferroép Zrt.
Finn-Magyar Barátság Mgtsz.
Florin Vegyipari és Kereskedelmi Rt.
Fodor Ildikó
Fontana Credit Takarékszövetkezet
Özv. Fontos Sándorné
Fool Moon Vokálegyüttes
Főszer Electric Zrt.
Dr. Füzesi Kristóf
Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat
Gala Hungaria Tejipari Rt.
Galambos Tamás
Galambosi István
Gázépszerker Kft.
Gellérffy László
Gellért és Fiai Consulting Kft.
Generali-Providencia Biztosító Zrt.
Gregor József
Gregorné dr. Takács Mária
Gulyás Dénes
Gyulay Endre
Gyuris Attila
Gyüdi Sándor
Hansági Ferenc Szakiskola és Szakközépiskola
Heavytex Újszegedi Szövő Rt.
Hídépítő Rt.
Hiezl József
Hungaléria – Nagy Jenő
Hungária Biztosító Rt.
IBUSZ Rt.
ILS Szeged Nyelviskola Kft. (Katedra Nyelviskola Szeged)
Ingatlankezelő és Vagyongazdálkodó Zrt.
Intelprint Kft.
Invitel Távközlési Rt.
ITC Kft.
Ivanicsné dr. Rigler Anikó

Jakobey Anikó
Dr. Jancsó Gábor és dr. Katona Márta
Kálnay Zsófia
Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.
KÉSZ Kft.
Király Levente
Király Sándor
Kispál Antal
Kiss Piroska
Komplett Kereskedelmi Rt.
Kosztá József
Kovács Andrea
Dr. Kovács László
Lapcom Zrt. Délmagyarország Kiadó
Lapis András
Dr. Lednitzky András és dr. Sallay Éva
Dr. Lele István
Lengyel Sándor és Berdál Valéria
LIMIT Kft.
Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt.
MKB Bank Zrt.
Macskássy Izolda
Magyar Kábelművek Rt., Kisteleki Kábelgyár
Magyar Kábelművek Rt., Szegedi Kábelgyár
Dr. Majzik István
Maros Fleur Kft.
Medikémia Ipari és Kereskedelmi Zrt.
MEH Informatikai Kormánybiztosság
Mentes Józsefné
MOL Nyrt.
Dr. Móczó István
Móra Ferenc Múzeum
Mózes Fabiola
Mráz János
MTV, Szegedi Stúdió
Nagy-György Katalin
Nánay Szilamér
Nemzeti Civil Alapprogram
Nemzeti Együttműködési Alap
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál
Nos Kft.
Novotel Hotel Szeged
Officina Kft.

Dr. Oláh János
Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága
OTP Bank Nyrt.
Pálma Reklámstúdió
Pál Tamás
Patent Kft.
Dr. Papp Gyula
Dr. Péter László
Dr. Péter Szilveszter és dr. Tiszai Andrea
Pick Szeged Zrt.
Phoenix Rubber Gumiipari Kft.
Pintér József
Polner Zoltán
Prímagáz Rt.
Printker Office Land Zrt.
Prohászka Ottó
Rácz Rita
Raiffeisen Bank Zrt.
Record Cipőipari Szövetkezet
Royal Hotel
Siemens Zrt.
Simai Mihály
Sinkó János
Dr. Sonkodi Sándor
Szabó G. László és dr. Szabó G. Dénes
Szecső Attila Csaba
Szecsődi Ferenc
Szeged Energia Zrt.
Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata
Szeged Megyei Jogú Város Polgármestere
Szeged Megyei Város Tanácsa
Szeged Városi Televízió
Szegedfish Kft.
Szegedi Állami Gazdaság
Szegedi Hőszolgáltató Kft.
Szegedi Kábeltévé Rt.
Szegedi Kender- és Műanyag-feldolgozó Vállalat
Szegedi Konzervgyár
Szegedi Nemzeti Színház
Szegedi Paprika Zrt.
Szegedi Postaigazgatóság
Szegedi Szabadtéri Játékok és Fesztivál Szervező Nonprofit Kft.
Szegedi SZEFO Zrt.
Szegedi Szimfonikus Zenekar
Szegedi Távközlési Vállalat

Szegedi Temetkezési Kft.
Szegedi Víziközmű Működtető és Fejlesztő Rt.
Szegedi Vízmű Zrt.
Székhelyi József
Dr. Szentgyörgyi Pál
Szent István Szociális Kht.
Szerencsejáték Zrt.
Dr. Szeri István
Szilánk Zrt.
SZÖG-ART Művészeti Egyesület
Dr. Szöllősi Ágnes
Szőreg és Vidéke Takarékszövetkezet
Tajti Péter
Taking Kft.
Tandi Lajos
Tanker Hungary Kft.
Taurus Emergé Gumiipari Kft.
Telin Televízió
TESCO Szeged Hipermarket Kft.
Tisza Fűszért Rt.
Tisza Gyöngye Kft.
Tisza Hotel
Tisza Volán Zrt.
Dr. Tóth Attila
Tráser Nándor és Tráser Miklós szülei
Trióda Biztonságtechnikai Rt.
Trióda Security Kft.
Trióda Vagyonvédelmi Kft.
Unicbank Rt.
Vajda Júlia
Várhelyi Zoltán és Várhelyiné Elek Márta
Véka 96' Kft.
Vidia Kereskedőház Rt.
Ifj. Vinkler László
Vivendi Telecom Hungary Rt.
Vodafone Magyarország Zrt.
Vylyan Szőlőbirtok és Pincészet Zrt.
Weiner Leó Kamarazenekar
Weninger Richárd
Zádori János
Dr. Zádori János
Zoll-Platz Vámügynökség
Zoltánfi Zoltán és Zoltánfi Zoltánné

Szja 1%-át felajánló magánszemélyek

Az Elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjai a 2014. február 6-i ülésen.

Ülnök: Dékány Imre, Nagy-György Katalin, Debreczeni Mónika, Bihari Vilmos, Kardos János (Botka László polgármester képviselőjében), Lakatos Jenő, Szentgyörgyi Pál.

Állnak: Bódi György, Tráser Ferenc, Tajti Péter, Sándor János, Hiezl József, Gellérffy László, Prohászka Ottó, Zoltánfi Zoltán.

(További elnökségi tagok: Dancsó József, Fülöp Attila, Piller Gábor)

Pillanatkép az Elnökség 2014. február 6-i üléséről...

**Fülöp Attila, Bódi György és Tajti Péter soros elnök
2014. február 6.**

AZ ELNÖKSÉG TEVÉKENYSÉGÉBEN KORÁBBAN RÉSZT VETTEK:

BAGÓ JÁNOS
BALOGH SÁNDOR
BARTHA LÁSZLÓ
BÉKÉSI IMRE
BERTA ÁRPÁD
BURGER KÁLMÁN
CSONKA ISTVÁN
DEBRECZENI PÁL
DERVARICS ATTILA
FARAGÓ ZOLTÁN
FARKAS FERENCNÉ
FRANK JÓZSEF
GALAMBOSI ISTVÁN
GAVALLÉR JÓZSEF
GREGOR JÓZSEF

INHOFF JÓZSEF
KAMENSZKY PÉTER
KÁNITZ ZOLTÁN
KARDOS KÁLMÁN
KISS PIROSKA
KÓSZÓ JENŐ
KOVÁCS ANGÉLA
KOVÁCS LÁSZLÓ
KREMSEI JÁNOS
LACZÓ SÁNDOR
LEDNITZKY PÉTER
LIPPAI PÁL
MÉSZÁROS GÁBOR
MÓCZÓ ISTVÁNNÉ
PAPP ELEMÉR

PÉTER LÁSZLÓ
PROHÁSZKA OTTÓ
RÁCZ LÁSZLÓ
RÓSA LÁSZLÓ
SZALAY ISTVÁN
SZENTGYÖRGYI PÁL
SZŐKE LÁSZLÓ
TÓTH LÁSZLÓ
TROGMAYER OTTÓ
VÁGÁSI KÁLMÁN
VÁMOSI LUKÁCS
VÁNYAI ÉVA
VÖRÖS LÁSZLÓ
ZÁDORI JÁNOS
ZOLTÁNFI ZOLTÁN

**A Felügyelő Bizottság tagjai 2014. február 6-i ülésen: Zoltánfi Zoltán,
Szentgyörgyi Pál (elnök), Prohászka Ottó.**

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁBAN KORÁBBAN RÉSZT VETT:

FARKAS FERENCNÉ.

**A Tudományos Kuratórium tagjai a 2014. február 6-i ülésen: Békési Imre, Venetianer Pál, Sávai János, Frank József, Dékány Imre (elnök), Falkay György,
(További kuratóriumi tag: Csernus Sándor)**

A KURATÓRIUM KORÁBBI TAGJAI VOLTAK:

ALFÖLDI LAJOS
BALOGH SÁNDOR
BERTA ÁRPÁD
BURGER KÁLMÁN
CSÁKÁNY BÉLA
DINYA LÁSZLÓ
DUDITS DÉNES
HARMATI ISTVÁN
PAPP GYULA
SZABÓ GÁBOR
SZILÁRD JÁNOS

**A Művészeti Kuratórium tagjai a 2014. február 6-i ülésen:
Kerek Ferenc, Szuromi Pál, Lengyel András, Sándor János (elnök),
Tóth Attila, Simoncsics János, Lapis András.**

A KURATÓRIUM KORÁBBI TAGJAI VOLTAK:

ÁRKOSI ÁRPÁD
JELLINEK MÁRTA
NAGY LÁSZLÓ,
PÉTER LÁSZLÓ
SZEKERES MIHÁLY
TÓTH KÁROLY
TROGMAYER OTTÓ
VÖRÖS LÁSZLÓ
WENINGER RICHÁRD

A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium tagjai a 2014. február 6-i ülésen: Pavlovits Miklós, Balog József, Honti Katalin, Gellérfy László (elnök), Ladányi Zsuzsanna, Szávay István, Márók Tamás

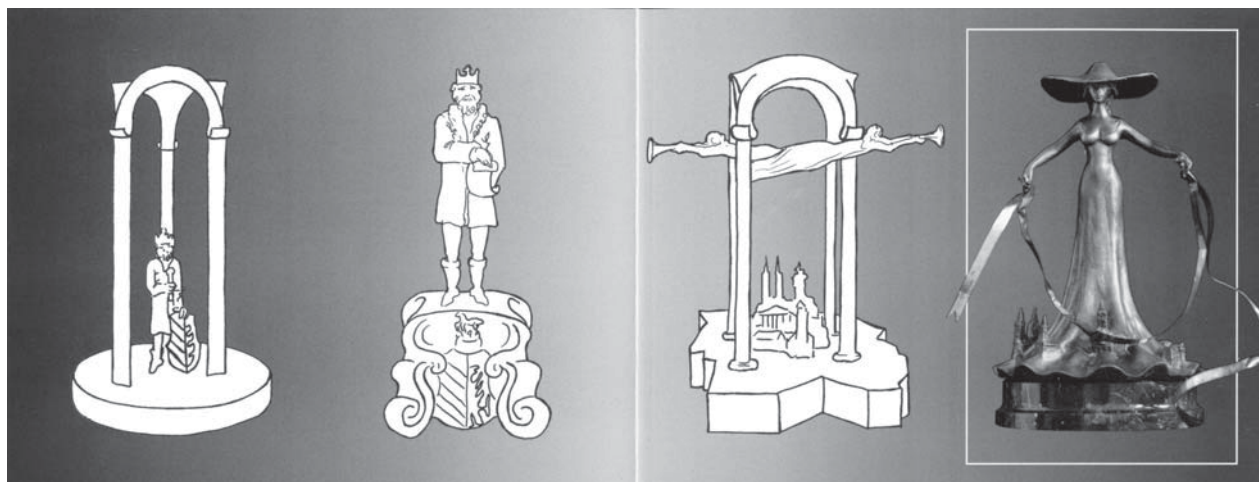
A KURATÓRIUM KORÁBBI TAGJAI VOLTAK:

ANDOK MÓNIKA
BÁTYI ZOLTÁN
GRÓF RÓZA
NIKOLÉNYI ISTVÁN
PÁLFY KATALIN
POLGÁR GYULA
TANÁCS ISTVÁN
VÁGÁSI KÁLMÁN
VÁRKONYI BALÁZS
VIDA MIHÁLY

A FŐDÍJ TÖRTÉNETE

Az alapítvány elnöksége 1989. szeptemberében pályázatot írt ki az alapítványi díjak megalkotására. A felhívásra Lapis András szobrászművész négy kisplasztikát nyújtott be, amelyeket kiállítottunk a nagyszínház előcsarnokában, kérve a színházlátogatókat, hogy szavazzanak a legszebb alkotásra. A közönség véleménye alapján a testület az estélyi ruhás, kalapos hölgyet választotta, amelynek ruhája fodraiból Szeged jellegzetes épületei emelkednek ki. Így lett „Szeged múzsája” az alapítvány fődíja, amely alak ott látható a kuratóriumi díjakon és formázza az alapítvány emblémáját is. A 30 cm-es bronz kisplasztikát első alkalommal 1990. március 12-én adtuk át Szőkefalvi-Nagy Béla matematikusnak, és azóta minden évben a Szegedi Nemzeti Színházban ünnepi Díjátadási Gálaműsor keretében tisztelgünk a város nagyformátumú polgárai előtt. Az 1879-es szegedi nagy árvíz napjához kötődő gála a több mint másfél évtized alatt igazi ünnepi eseménnyé vált, a díjazottak személye pedig kitüntetett rangot adott az elismeréseknek. A szegedi közösségek és magánszemélyek által javasoltak közül a fődíjat az elnökség, a kuratóriumi díjakat a kuratóriumok ítélik oda szigorú minőségi mérce alapján. A Szegedért Alapítvány díjazottjai olyan személyiségek, akikre méltán büszke a város. A fődíj nemcsak rangot adó, hanem kivételesen szép művészeti alkotás. Ezért vetődött fel a város korábbi főépítészében az ötlet, hogy készüljön el a fődíj köztéri szoborként. A Szegedért Alapítvány elnöksége először 2001. novemberében tett javaslatot erre az akkori önkormányzat vezetésének, majd 2004. októberében megismételtük azt. Botka László polgármester a 2005. februári elnökségi ülésen jelentette be, hogy a közgyűlés megszavazta a szobor megvalósítását, és kérte, hogy tegyünk javaslatot a felavatás időpontjára. A testület válasza egyhangú volt: a szobor felavatására a 2006. évi díjátadás napján kerüljön sor. Így történt. Hazánkban, de a világon is ritka, hogy egy civil szervezet díja köztéri szoborként is megjelenik. A „Szeged múzsája” nemcsak a tehetség, a tudás, a szárnyaló képesség szimbóluma, hanem az összefogásé is: a díjazottaké, az alapítvány támogatóié, az elnökségben, a kuratóriumokban és a felügyelő bizottságban feladatot vállaló önkénteseké, az eredményeire büszke városé. Köszönet érte!

ALAPÍTÓ OKIRAT

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY
MÓDOSÍTOTT
ALAPÍTÓ OKIRATA
ÉS
SZERVEZETI-MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA

I.
Preambulum

II.
Az alapítók

III.
Az alapítvány mint jogi személy

IV.
Az alapítvány szervezete

V.
Díjak, támogatások

VI.
Az alapítvány vagyona és gazdálkodása

VII.
Csatlakozás, felügyelet

VIII.
Záró rendelkezések

I.
Preambulum

1.§

Az alapítók – Szeged városának gazdálkodó szervezetei közül az alább felsoroltak – a jelen okirattal alapítványt rendelnek a város javára, azon indíttatástól vezérelve, hogy múlhatatlan emléket állítsanak a város nagyjainak, mindazoknak, akik munkásságukkal, kiemelkedő tetteikkel szolgálták a város dicsőbb létét, valamint abból a célból, hogy az alapítvány révén lehetőséget nyújtsanak azon tehetségek részére, akiknek ígéretes jövője alapot ad a várost szolgáló, jövőbe mutató elképzelések kibontakoztatására és megvalósítására.

2. §

Az alapítók szándéka ezen alapítványrendelettel az, hogy az alapítványi díjak révén elismerésben részesülhessenek azok tevékenysége, akik élenjártak a város szellemiségének alakításában, tudományos, kulturális, művészeti és társadalmi életének gazdagításában, a haladó hagyományok megőrzésében, a város hírnevének ápolásában, értékei megővésében, akik kimagaslottak állampolgári helyállásukkal, kiknek alkotásai fémjelzik Szeged városának az országban elfogadott kiemelkedő helyét.

3.§

Az alapítók szándéka az is, hogy az alapítványi forma és struktúra adta lehetőségek révén utat nyissanak azon kiváló tehetségű személyek előtt, akik Szeged fejlődésének, kiemelkedésének szolgálatában állva munkálkodnak, új távlatokat nyitnak, illetve továbbfejlesztik azokat a területeket, amelyek a város nagyjai révén megalapozást nyertek.

4.§

Az alapítvány – mint politikamentes, önálló nonprofit szervezet – saját eszközeivel integrálja a város felemelkedését szolgáló stratégiai tudományos kutatásokat, elemzéseket és kezdeményezéseket, s ennek érdekében együttműködik Szeged gazdálkodó szervezeteivel, gazdasági kamarákkal és civil szervezetekkel.

5.§

A Szegedért Alapítvány közel egy évtizedes tapasztalatai és a működése során felhalmozott szellemi potenciál alapján olyan szolgáltatásokat biztosít (információs, tanácsadási és képzési lehetőségek) más közhasznú szervezetek számára, amellyel hozzájárul azok szervezeti, működési megerősítéséhez, felkészültségük gazdagításához. Ezen szolgáltatásokat csak közhasznú szervezetek vehetik igénybe.

6.§

A Preambulum 1-2-3. pontjában felsorolt célok megvalósítása érdekében az alapítvány a következő tevékenységeket végzi:

- Díjak adományozásával ismeri el a város kulturális, művészeti, tudományos és társadalmi életének gazdagításában, értékei megővésében, a haladó hagyományok ápolásában kiemelkedő személyiségek tevékenységét;
- A díjak átadására Szeged város és az alapítvány rangjához méltó Díjátadási Gálaműsor keretében kerül sor;
- Hozzájárul fesztiválok, kulturális és tudományos rendezvények, konferenciák megrendezéséhez;
- Támogatja könyvek, CD-k, DVD-k, Szeged városhoz kötődő kiadványok megjelenését;
- Elősegíti tehetséges fiatalok tevékenységének kibontakozását.

Ezen tevékenységek közvetlenül illetve közvetve szolgálják a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 7. pontjában felsorolt közfeladatok megvalósítását. E közhasznú tevékenységek hozzájárulnak a társadalom és egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez, és nyilvánosan bárki által hozzáférhetőek. A Szegedért Alapítvány kimutathatóan megfelelő erőforrással és megfelelő társadalmi támogatottsággal rendelkezik. Ezek alapján a Szegedért Alapítvány közhasznú jogállású szervezet.

A Szegedért Alapítvány díjait és támogatásait nyilvános pályázati felhívás alapján ítéli oda, egyéb – információs, tanácsadási, képzési – szolgáltatásait bárki igénybe veheti. Az alapítvány felhívásait, alapdokumentumát, beszámolóit (a személyiségi jogokat érintő részek kivételével), az elnökség határozatait az alapítvány honlapján és székhelyén teszi közzé, azt bárki megtekintheti. A szervezet működésének, a szolgáltatások igénybevételének és a beszámolók tanulmányozásának módját az alapítvány székhelyén lévő központi faliújságon és honlapján teszi közzé.

7.§

Az alapítvány közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt. Országgyűlési képviselői, Európa Parlamenti továbbá megyei és helyi önkormányzati választásokon jelöltek, polgármester jelöltet nem állít, és nem támogat.

II.

ALAPÍTÓK

8.§

DOMET Ecsetgyár Szeged, Cserzy M. u. 35.	Finn-Magyar Barátság Tsz Szatymaz, IV. ker. 148.
Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat Szeged, Hajnóczy u. 18.	Magyar Kábelművek Szegedi Kábelgyára Szeged, Huszár u. 1.
Szeged Megyei Városi Tanács Szeged, Széchenyi tér 10/11.	Szegedi Konzervgyár Szeged, Pulcz u. 46.
Szegedi Szalámigyár és Húskombinát Szeged, Alsóvárosi Feketeföldek 64.	VIDIA Kereskedőház Részvénytársaság Szeged, Kossuth L. sgt. 10-12.

III.

AZ ALAPÍTVÁNY MINT JOGI SZEMÉLY

9. §

Az alapítók elhatározása által, ezen alapító okirat révén, tartós közérdekű célra

ALAPÍTVÁNY

létesül a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 74/A s. köv. szakaszai alapján, az alábbiak szerint.

10.§

- (1) Az alapítvány neve: Szegedért Alapítvány
- (2) Az alapítvány pecsétje: kör alakú, benne körfelirat:
Szegedért Alapítvány, Szeged.
Középen helyezkedik el az alapítvány emblémája
- (3) Az alapítvány emblémája: az alapítvány fődíjának, a kalapos hölgy kisplasztikának grafikai megoldása.

11.§

Az alapítvány céljára rendelt vagyon: 9,2 millió forint, azaz Kilencmillió-kettőszázezer forint.

12.§

Az alapítvány jogi személy.
Nyilvántartásba vételére és működésére mindenkor a hatályos magyar jogszabályok irányadóak.

13.§

Az alapítvány típusa: magánalapítvány

14.§

Közhasznúsági fokozata: közhasznú szervezet.

15. §

Az alapítvány székhelye: 6720 Szeged, Victor Hugo u. 6.

16.§

Az alapítvány nyilvántartásba vételére – a hatályos jogszabály alapján – a Szegedi Törvényszék jogosult, törvényességi felügyeletét a Csongrád Megyei Főügyészség látja el.

IV.

AZ ALAPÍTVÁNY SZERVEZETE

17. §

Az alapítók a preambulumban rögzített eszmék és célok elvhű, következetes megvalósítása érdekében az alábbiak szerint rendelik felállítani az alapítvány gondozására és kezelésére hivatott szervezetet.

- (1) Elnökség (soros elnök, titkár, tagok)
- (2) Titkár
- (3) Kuratóriumok
- (4) Felügyelő Bizottság
- (5) Alkalmi munkabizottságok.

Az elnökségben nem gyakorolhatnak döntő befolyást az alapítók képviselői. Az elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjai nem lehetnek egymással hozzátartozói kapcsolatban.

Az elnökség és a felügyelő bizottság tagja, az alapítvány titkára 3 évig nem lehet olyan személy, aki korábban olyan közhasznú szervezet vezető tisztségviselője volt – annak megszűnését megelőző két évben legalább egy évig -,

- a) amely jogutód nélkül szűnt meg úgy, hogy az állami adó- és vámhatóságnál nyilvántartott adó- és vámtartozását nem egyenlítette ki,
- b) amellyel szemben az állami adó- és vámhatóság jelentős összegű adóhiányt tárt fel,
- c) amellyel szemben az állami adó- és vámhatóság üzletlezárás intézkedést alkalmazott, vagy üzletlezárást helyettesítő bírságot szabott ki,
- d) amelynek adószámát az állami adó- és vámhatóság az adózás rendjéről szóló törvény szerint felfüggesztette vagy törölte.

A Szegedért Alapítvány vezető tisztségviselői, illetve az ennek jelölt személyek kötelesek valamennyi érintett közhasznú szervezetet előzetesen tájékoztatni arról, hogy ilyen tisztséget egyidejűleg más közhasznú szervezetnél is betöltöttek.

18. §

ELNÖKSÉG

Az alapítók a Szegedért Alapítvány létrehozása és működése érdekében kifejtett múlhatatlan és elévülhetetlen érdemei megörökítéséül Debreczeni Pált a Szegedért Alapítvány örökös tiszteletbeli elnökévé nyilvánítják.

(1) Alapítványt az alapítók az elnökség útján kezelik. Az elnökség – mint az alapítvány legfőbb szerve – mindenkor köteles gondoskodni az alapítvány céljainak maradéktalan betöltéséhez szükséges teendők elvégzéséről, az alapítás eszméihez hű működés megtartásáról.

(2) Az elnökség 15 főből áll, tagjai a következők:

A/ Az alapító cégek képviselőiben:

- A PICK Szeged Zrt. képviselőiben:
FÜLÖP ATTILA
lakcíme: 6726 Szeged, Hargitai u. 15.
anyja neve: Mészáros Veronika

- Szeged Megyei Város Polgármestere:
DR. BOTKA LÁSZLÓ
lakcíme: 6728 Szeged, Tölgyfa u. 2.
anyja neve: Lukács Julianna Mária

B/ Az alapítvány kuratóriumainak elnökei:

- A Tudományos Kuratórium elnöke:
DR. DÉKÁNY IMRE
lakcíme: 6722 Szeged, Nemestakács u. 10/2
anyja neve: Kiss Julianna

- A Művészeti Kuratórium elnöke:
SÁNDOR JÁNOS
lakcíme: 6721 Szeged, Tisza Lajos krt. 27.
anyja neve: Frumen Róza

- A Társadalmi- Állampolgári Kuratórium elnöke:
GELLÉRFY LÁSZLÓ
lakcíme: 6792 Zsombó, Juhász Gyula u. 28.
anyja neve: Kupa Katalin

C/ Az alapítvány titkára:

DR. BÓDI GYÖRGY
lakcíme: 6722 Szeged, Gyertyámos u. 14-16/C I. 5.
anyja neve: Kardos Anna

D/ Az alapítvány eszméje iránt elkötelezett cégek és magánszemélyek:

- A Budapest Bank Zrt. képviselőiben:
NAGY-GYÖRGY KATALIN
lakcíme: 6723 Szeged, Szilléri sgt. 24/b I. em. 2.
anyja neve: Molnár Ilona Anna

- Az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. vezérigazgatója:
TAJTI PÉTER
lakcíme: 6080 Szabadszállás, Mindszenty tér 4.
anyja neve: Obermann Éva

-Az EDF DÉMÁSZ Zrt. képviselőjében:
HIEZL JÓZSEF
lakcíme: 6500 Baja, Puskin u. 18.
anyja neve: Hónigh Erzsébet

- DR. PILLER GÁBOR
lakcíme: 6725 Szeged, Szent Antal u. 3.
anyja neve: Pataki Mária

- LAKATOS JENŐ
lakcíme: 6726 Szeged, Derkovits fasor 38/A
anyja neve: Garas Rozália

- DR. DANCSÓ JÓZSEF
lakcíme: 5900 Orosháza, Szabó D. u. 9.
anyja neve: Zahorecz Ilona

- BIHARI VILMOS
lakcíme: 6726 Szeged, Héja u. 13.
anyja neve: Farkas Ibolya

- DEBRECZENI PÁLNÉ
lakcíme: 7621 Pécs, Mátyás király u. 5.
anyja neve: Rotár Aranka

- DR. TRÁSER FERENC
lakcíme: 6726 Szeged, Fogarasi u. 25.
anyja neve: Zsadnyánszki Irén

(3) Az elnökségben tagsággal rendelkező cégek képviselői akadályoztatásuk esetén a céggel munkaviszonyban álló felelős személyt, a kuratóriumok elnökei akadályoztatásuk esetén kuratóriumi tagot bízhatnak meg alkalmankénti képviseléssel.

(4) Az elnökség saját tagjai közül évente soros elnököt választ. A soros elnök működése időszakában vezeti az elnökség tevékenységét, s ellátja az alapítvány reprezentatív feladatait (pl.: fődíj, egyéb elismerések átadása)

19.§

AZ ELNÖKSÉG MŰKÖDÉSE

(1) Az elnökség tagjai feladatukat díjazás nélkül látják el.

(2) Az elnökség tagjai személyes minőségükben vesznek részt a munkában, független vezetői az alapítványi tevékenységnek.

(3) Az alapítványt az elnökség képviseli a hatóságok és harmadik személyek felé a (4) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően.

(4) Az alapítvány képviselői a hatóságok felé, s egyben a bankszámla felett is rendelkező elnökségi tagok:

- dr. Bódi György titkár, elnökségi tag
lakcíme: 6722 Szeged, Gyertyámos u. 14-16/C I.5.
anyja neve: Kardos Anna

- dr. Tráser Ferenc elnökségi tag
lakcíme: 6726 Szeged, Fogarasi u. 25.
anyja neve: Zsadnyánszki Irén

(5) A képviselő módja az alapítvány jegyzése: az alapítvány előírt, előnyomott vagy nyomtatott nevéhez a jogosultak a (4) bekezdésben meghatározott rend szerint aláírásukat fűzik. A kötelezettségvállalás részletes feltételeit az aláírási jog esetleges korlátjait az elnökség ügyrendje állapítja meg.

20. §

AZ ELNÖKSÉG ÜLÉSE

(1) Az elnökség szükség szerint, de évente legalább két alkalommal ülésezik. Elnökségi ülés tartandó azonban rendkívüli esetben is két elnökségi tag kívánságára, illetve ha azt a Felügyelő Bizottság kezdeményezi.

(2) Az ülést a soros elnökkel történt egyeztetés alapján a titkár hívja össze. A meghívón közölni kell a tervezett napirendeket, s csatolni kell az írásos előterjesztéseket. A meghívót és mellékleteit az elnökség tagjainak és a Felügyelő Bizottság elnökéhez el kell juttatni az ülés előtt 1 héttel. Az ülésen bármely elnökségi tag új napirend felvételét kezdeményezheti.

(3) Az alapítvány elnökségének ülései nyilvánosak. Az ülésről szóló tájékoztatást előzetesen, a napirendek felsorolásával az alapítvány székhelyén és az alapítvány honlapján 1 héttel az ülés előtt közzé kell tenni.

(4) Az elnökség akkor határozatképes, ha a soros elnök, valamint kívül az elnökségi tagok legalább kétharmada jelen van.

(5) Az elnökség határozatait nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza, ha ezen alapító okirat másként nem rendelkezik. Szavazategyenlőség esetén ismételt szavazást kell elrendelni, ha az is szavazategyenlőséggel zárul, a javaslatot elvetettnek kell tekinteni. A fődíj odaítéléséről az elnökség titkos szavazással és minősített többséggel dönt. Az éves beszámolót az elnökség nyílt szavazással, minősített többséggel fogadja el.

(6) Az ülésről jegyzőkönyv készül. A jegyzőkönyv tartalmazza a tárgyalt napirendeket, a jelenlevőket, a vitában elhangzott felszólalásokat név szerint, s a hozott határozatokat, annak arányait, az ellenszavazókat név szerint. A jegyzőkönyvet a soros elnök és a titkár hitelesíti.

(7) Az elnökségi ülések határozatait az érintettekkel írásban kell közölni. A díjakról és támogatásokról hozott döntéseket név szerint kell közzétenni az alapítvány honlapján. Az egyéb döntésekről szóló tájékoztatást szintén az alapítvány honlapján kell közzétenni.

(8) Az elnökségi határozat meghozatalában nem vehet részt olyan elnökségi tag, aki, vagy akinek közvetlen hozzátartozója bármilyen alapítványi elismerésben vagy támogatásban részesül, illetve bármilyen megkötendő jogügyletben érdekelt, valamint a kötelezettség vagy felelősség alól mentesül.

(9) Az elnökség határozatait a jegyzőkönyvön kívül Határozatok Tárában kell nyilvántartani, amelyből megállapítható a döntés tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és támogatók számaránya. A Határozatok Tárába történő betekintést az alapítvány titkára biztosítja az arra igényt tartók számára. A személyiségi jogokat sértő döntésekkel kapcsolatos iratokba kívülről nem tekinthetnek be, minden más nyilvántartás megtekinthető.

21. §

TITKÁR

(1) A titkárt meghatározatlan időre az elnökség nevezi ki.

(2) Az alapítvány titkára ellátja az alapítvány operatív, végrehajtói feladatait.

(3) Az elnökségnek jogában áll foglalkoztatni minden olyan személyt, akinek munkájára az alapítvány pénzügyi-számviteli ellátásához, jogi képviseletéhez és egyéb technikai jellegű feladata ellátásához szükség van.

(4) A titkár köteles gondoskodni a (2) bekezdésben említett személyek felvételéről, munkájuk összehangolásáról.

(5) A titkár gondoskodik a fentiekben túlmenően az alábbi feladatok ellátásáról:

- elnökségi ülések előkészítése, összehívása;
- pályázatok, jelölések gyűjtése, rendszerezése, döntésre előkészítése;

- alapítványi dokumentációk szerkesztése, vezetése;
- kuratóriumi munkálatok összehangolása;
- kapcsolattartás az alapítvány szervei között;
- publicisztikai, információs munkálatok koordinálása;
- az elnökség által hozott határozatok végrehajtásának megszervezése.
- a Határozatok Tára vezetése;
- az éves pénzügyi terv és beszámoló, valamint a közhasznúsági melléklet elkészítése, az elnökség elé terjesztése;
- az alapítványi rendezvények (pl.: Díjátadási Gálaműsor) megszervezése.

(6) A titkári működés helye az alapítvány székhelye. A postázás a titkár kezéhez történik.

(7) A titkári teendők és a titkári munkatársak költségvetését az elnökség hagyja jóvá évente, a titkár előterjesztése alapján, az alapítványi alap terhére.

22.§

KURATÓRIUMOK

(1) Az alapítók felhatalmazzák az elnökséget az alábbi kuratóriumok felállítására:

- a) Tudományos Kuratórium
- b) Művészeti Kuratórium
- c) Társadalmi és Állampolgári Kuratórium

(2) Valamennyi kuratórium tagjainak létszáma 7 fő.

(3) A kuratóriumok tagjainak megválasztása az alábbiak szerint történik:

- az elnökség tagjai a kuratóriumi tagságra jelöltek állítanak;
- jelöltül kizárólag olyan személy állítható, akinek az adott szakterületen kifejtett tevékenysége, szaktudása és emberi magatartása garancia az alapítvány eszméihez hű, befolyásmentes döntések meghozatalára;
- a jelöltek megválasztásáról az elnökségi tagok titkos szavazással döntenek;
- a jelöltek közül azok a személyek válnak kuratóriumi taggá, akik az elnökség tagjaitól a legtöbb szavazatot kapták.

(4) A kuratóriumi tagokat az elnökség határozott, 3 évi időtartamra választja. Lemondás, illetve egyéb üresedés esetén a (3) bekezdés rendelkezései az irányadóak.

(5) A kuratóriumok működési rendjüket maguk állítják össze, a működési rend az elnökség egyetértése esetén válik érvényessé. A működési rendet, az ülések gyakoriságát és a feladatok megosztását úgy kell meghatározni, hogy az mindenben alkalmas legyen az alapítvány feladatainak megvalósítására.

(6) A kuratóriumok tagjai feladataikat díjazás nélkül látják el.

(7) A kuratóriumok tagjai személyes minőségükben vesznek részt a munkában. A kuratóriumok tagjai a tőlük elvárható gondossággal, befolyásmentesen, szakmai kritériumok alkalmazásával látják el feladataikat, az alapítvány céljainak és az alapítás eszméinek mindenekelőtt való, maradéktalan érvényesítésével.

(8) A kuratóriumok hatásköre és feladatai:

- saját tagjaiból elnököt választ, aki ezzel az alapítvány elnökségének tagjává válik;
- pályázatok kiírása a titkár útján;
- beérkezett pályázatok értékelése;
- a pályázatok támogatásának eldöntése, a titkár útján felterjesztése az elnökség felé megerősítésre;
- a kuratóriumi díjak odaítélése, a titkár útján felterjesztése az elnökség felé megerősítésre;
- az alapítvány fődíjára javasolt személyek véleményezése, kezdeményezés a fődíjra;
- a pályázati támogatásban részesült személyek, kollektívák, intézmények tevékenységének ellenőrzése a pályázati támogatás felhasználása tekintetében;
- a kuratóriumok munkájáról szóló éves beszámoló elkészítése az elnökséghez.

(9) A kuratóriumi döntések meghozatalában olyan kuratóriumi tag, aki személy szerint, vagy közeli hozzátartozója részéről érintett, nem vehet részt. A kuratóriumok üléséről feljegyzés készül, amely a tárgyalta témákat és a hozott határozatokat tartalmazza. A feljegyzést legalább két kuratóriumi tag hitelesíti.

(10) A kuratóriumok az alapítvány által meghirdetett pályázatokra jelentkezők közül a támogatásban részesítettek névjegyzékét évente két alkalommal bocsátják megerősítésre az elnökség elé.

23.§

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG

(1) Az alapítók az alapítvány törvényes működésének és gazdálkodásának belső ellenőrzésére 3 tagú Felügyelő Bizottságot neveznek ki.

(2) A Felügyelő Bizottság

Elnöke:

DR. SZENTGYÖRGYI PÁL

lakcíme: 6724 Szeged, Ősz u. 40.

anyja neve: Krivi Varga Gizella

Tagjai:

- PROHÁSZKA OTTÓ

lakcíme: 6723 Szeged, Avar u. 4.

anyja neve: Igonda Erzsébet

- ZOLTÁRFI ZOLTÁN

lakcíme: 6720 Szeged, Nádor u. 10/b

anyja neve: Rádin Etelka

(3) A Felügyelő Bizottság évente két alkalommal, illetve szükség szerint ülésezik. Ülését az elnök hívja össze. Akkor határozatképes, ha az elnök és legalább egy tag jelen van. Határozatait nyílt szavazással, szavazattöbbséggel hozza. Ügyrendjét saját hatáskörében fogadja el.

(4) A Felügyelő Bizottság tagjai az elnökség ülésén részt vehetnek, a Felügyelő Bizottság elnökét az elnökség ülésére kötelező meghívni.

(5) A Felügyelő Bizottság a vezető tisztségviselőktől, a kuratóriumok elnökeitől, az alapítvány titkárártól jelentést kérhet, a közhasznú szervezet nyilvántartását és könyvelését vizsgálhatja. Bármilyen jogszabálysértés esetén indítványozhatja az elnökség ülésének összehívását, ennek 30 napon belül történő elmaradása esetén az Elnökség összehívására a Felügyelő Bizottság is jogosult. Jogsértés esetén a Felügyelő Bizottság köteles értesíteni a Csongrád Megyei Főügyészséget.

(6) A Felügyelő Bizottság üléseiről feljegyzés készül, amely a tárgyalta témákat és a hozott határozatokat tartalmazza. A feljegyzést az elnök és egy tag hitelesíti.

(7) Nem lehet a Felügyelő Bizottság elnöke vagy tagja, illetve az alapítvány könyvvizsgálója az a személy, aki

a) a legfőbb szerv, illetve az ügyintéző és képviselői szerv elnöke vagy tagja (ide nem értve az egyesület legfőbb szervének azon tagjait, akik tisztséget nem töltenek be),

b) a közhasznú szervezettel e megbízatásán kívüli más tevékenység kifejtésére irányuló munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll, ha jogszabály másképp nem rendelkezik,

c) a közhasznú szervezet cél szerinti juttatásából részesül – kivéve a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatásokat, és az egyesület által tagjának a tagsági jogviszony alapján a létesítő okiratban foglaltaknak megfelelően nyújtott cél szerinti juttatást -, illetve

d) az a)-c) pontban meghatározott személyek közeli hozzátartozója.

24.§

ALKALMI MUNKABIZOTTSÁGOK

(1) A város érdekeit szolgáló, az alapítvány szellemiségével és célkitűzéseivel összhangban álló stratégiai tudományos kutatások, elemzések elvégzésére az Elnökség alkalmi munkabizottságokat nevezhet ki. A munkabizottságok döntési jogosítványokkal nem rendelkeznek, díjakat, támogatásokat nem ítélnek oda, tevékenységük a konkrét feladatra korlátozódik.

V.

25.§

DÍJAK, TÁMOGATÁSOK

(1) Az alapítók kijelentik, hogy az alapítványi vagyont annak érdekében egyesítették és az alapítvány szervezetét abból a célból állították fel Szeged városának érdekében, hogy a jogi forma adta lehetőségek révén méltó elismerés jusson mindazoknak, akik tetteikkel szolgálták a város felemelkedését, és hogy az alapítvány támogatásával lehetőség nyíljon azon felnövekvő tehetségek előtt, akiknek tevékenysége a város tudományos, kulturális, művészeti, társadalmi és állampolgári létének gazdagodását teszi lehetővé.

(2) Az alapítvány céljait a következő díjak és támogatások révén kívánja elérni:

Díjak, támogatások:

Elismerő díjak:

- Fődíj
- Kuratóriumi díjak

Pályázat útján elnyerhető támogatások:

- ösztöndíj rendszer,
- tartós finanszírozás,
- céljellelű támogatás,
- adományozás,
- tanulmányutak finanszírozása.

(3) A Szegedért Alapítvány posztumusz illetve megosztott díjakat nem ad ki.

26. §

DÍJAK

(1) Az alapítvány díjai:

A) A Szegedért Alapítvány fődíja

B) A Szegedért Alapítvány Kuratóriumi Díjai

ad A)

A Szegedért Alapítvány fődíja

A díj célja olyan személy életútjának elismerése, akinek eredményei Szeged városának fejlődését szolgálták, aki a városért múlhatatlant alkotott, akinek hírneve a várost gazdagítja.

A díj Lapis András szobrászművész kisplasztikája. Leírása: bronzból készült, kalapos, estélyi ruhás hölgyfigura, a ruha aljából Szeged város jellegzetes épületi emelkednek ki. A hölgy félig felemelt karjain szalagot tart, a szalagba kerül bevésésre a díjazott neve. A díjjal járó pénzjutalomról az elnökség saját hatáskörében dönt.

ad B)

Kuratóriumi díjak

A díj elnyerése alapul szolgálhat minden alkotás, eredmény, egyedi teljesítmény vagy munkásság a következő területekről:

- a) elméleti, alkalmazott, gyakorlati eredmények a műszaki és természettudományok bármely területéről;
- b) művészeti alkotások;
- c) társadalomtudomány, bölcsészet;
- d) egyedi teljesítmények a szegedi kulturális élet bármely területéről, publicisztika;
- e) olyan elismerésre méltó teljesítmények, melyek nem sorolhatók a fenti kategóriákba, de méltánylásuk összhangban áll az alapítvány eszméivel.

A díjak célja mindazon alkotói területeken elért kimagasló teljesítmények elismerése, melyek egyedi jelentőségűek, kiemelkedőek és a kuratórium, illetve az elnökség által méltónak találhatnák az alapítvány eszméihez hű honorálásra.

A díj Lapis András szobrászművész alkotása. Leírása: 60 mm átmérőjű, kör alakú ezüst plakett, egyik oldalán a földjő hölgy figurája, másik oldalán Szegeđ város címere és a felirat: Szegeđért Alapítvány Kuratóriumi Díja.

A díjakkal járó pénzjutalom összegében az elnökség saját hatáskörében dönt.

(2) Az alapító okirat 19§ (1) bekezdésének B) pontjában felsorolt területek közül az

- a) és c) a Tudományos Kuratórium
- b) és d) a Művészeti Kuratórium
- e) a Társadalmi és Állampolgári Kuratórium bírálati területéhez tartozik.

(3)

- a) a Tudományos Kuratórium díja Szőkefalvi-Nagy Béla
- b) a Művészeti Kuratórium díja Gregor József
- c) a Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díja Debreczeni Pál nevét viseli.

27§

(1) A földjő odaítélésére – a kuratóriumok véleményezése ismeretében – az elnökség jogosult.

(2) A kuratóriumi díjakat a kuratóriumok ítélik oda, s az elnökség elé terjesztik megerősítésre.

(3) Az alapítványi díjak ünnepélyes átadására minden évben március 12-én, a szegedi nagyárvíz kitörésének, a város újjászűletésének napján kerül sor.

28§

(1) Az alapítók úgy rendelkeznek, hogy abban az esetben, ha valamely területen a kuratóriumok, illetve az elnökség által elismerésre méltó alkotás nem található, úgy az adott terület díja nem osztható ki, de más területre átcsoportosítható, ha több elismerésre méltó személy kínálkozik.

(2) Az alapítvány pénzdíjait a mindenkor hatályos jogszabályok szerinti mértékű adó terheli.

(3) Az alapítók úgy rendelkeznek, hogy kizárólag az alapító okirat 27 § (2) bekezdésében jelölt felosztás szerinti, törzsvagyonként nyilvántartott összeg évi tiszta hozadéka és az alapítvány egyéb bevételeiből az Elnökség döntése szerinti összeg fordítható díjazásra, illetve finanszírozásra, a törzsvagyon mértékének csökkentése nélkül.

(4) Az elnökség jogosult dönteni arról, hogy a hozadék és az alapítvány egyéb bevételeiből mekkora összeg fordítható pénzdíjra, illetve mely része használható fel egyéb támogatásra.

(5) Az előző bekezdések alapján az elnökség jogosult a jelen okiratban írott összegeknél magasabb értékű díj odaítélésére is, de ez nem sértheti a törzsvagyon értékét.

29§

(1) Az elnökség és a kuratóriumok a díjak és támogatások odaítélésére kötelesek az alapítvány honlapján pályázati felhívást közzétenni.

(2) A díjazottak és a támogatottak nevét, a támogatott témát és a támogatások összegét az alapítvány a honlapján köteles közzétenni.

30.§

(1) Az alapítók rendelkezése alapján az alapítványi törzsvagyon hozadéka és az alapítvány egyéb bevételeiből az Elnökség döntése szerinti összeg a különböző formákban megvalósuló támogatásokra is felhasználható, a törzsvagyon mértékének csökkenése nélkül.

(2) Az alapítványi támogatások fő célja, hogy az anyagi jellegű segítség révén olyan kibontakozó folyamatok és tevékenységek nyernek megalapozást illetve segédletet, melyek Szeged művészeti, tudományos, gazdasági és társadalmi életének továbbfejlődését, a városban folytatott szellemi tevékenység magas szintű kibontakozását teszik lehetővé.

31.§

TÁMOGATÁSOK

(1) Ösztöndíjrendszer

Az ösztöndíjrendszer kiépítésével az alapítók a szegedi fiatalok kiemelkedő munkáit kívánják támogatni.

A pályázati területeket és a pályázat elnyerésének feltételeit, ezen alapító okirattal összhangban, a kuratóriumok javaslata alapján az elnökség határozza meg.

A pályázók életkora nem lehet több a betöltött 35. évnél. A pályázó oktatási intézményben folytatott tanulmányai, vagy ennek befejeztével pályázhat.

(2) Tartós finanszírozás

Tartós finanszírozás értendő az olyan huzamosabb ideig, de legfeljebb két évig terjedő pénzjuttatás, amely határozott (havi vagy negyedéves) bontásban fizethető az elnökség által preferált tevékenység kibontakoztatásának elősegítésére.

A támogatást elnyerhetik alkotóközösségek, kutatócsoportok vagy egyes személyek önállóan, ha tevékenységük vitathatatlanul magas színvonalúnak mutatkozik, és támogatásuk megfelel az alapítási szándéknak.

(3) Céljellegű támogatás

E támogatás biztosítható azoknak a személyeknek vagy csoportoknak, akiknek munkájához, kutatásaik továbbfejlesztéséhez a kuratóriumok által javasolt és az elnökség által elfogadott tevékenységéhez valamely meghatározott eszközre van szükségük. Céljellegű támogatás egyszer adományozható, kizárólag az elnökség által megjelölt célra való felhasználhatóság kikötése mellett.

(4) Adomány

Adomány rendelhető az alapítványi törzsvagyon hozadékából olyan szegedi intézmény vagy más jogi személy részére, amelynek tevékenysége kifejezetten a város érdekeit szolgálja és amely intézménynek a további működését az adomány jelentősen segítené. Egy intézmény vagy jogi személy csak egyszer részesülhet adományban.

(5) Tanulmányutak finanszírozása

Utazási támogatásra kerülhet sor az alapítványi törzsvagyon tiszta hozadékának felhasználásával, valamint kölcsönös vendéglátás formájában, a mindenkori hatályos jogszabályok szerinti rendben.

A támogatás megvalósulhat az utazás költségeinek teljes vagy részleges átvállalásával, devizaadomány felhasználása esetén a devizakeret és/vagy a forintkeret rendelkezésre adásával, az előzőekben felsorolt támogatási formákkal együtt vagy azoktól függetlenül.

32.§

ORGANIZÁCIÓ

(1) Az elnökség által jóváhagyott éves költségvetés alapján a felhasználható költségkeret a következő célokra fordítható:

- az alapítványi célok és tevékenységek megvalósítására;
- az alapítványi rendezvények (pl.: Díjátadási Gálaműsor) megtartása;
- az alapítvány működési kiadásai;
- az alapítványi munka fejlesztése;
- tájékoztatás;
- személyi jellegű kiadások;
- más, nonprofit szervezetekkel való kapcsolattartás.

(2) Az előző bekezdésben írt tevékenységhez szükséges költségkeretet az elnökség az alapítványi alapból különíti el.

33.§

(1) A jelen alapító okiratban felsorolt finanszírozási formák az elnökség részére alternatív jellegűek. Az adott évre vonatkozóan az elnökség jogosult elhatárolni az egyes formákra fordítható pénzeszközöket, cél-keret tétel bontásban az éves költségvetés keretében.

(2) Az adott évi lebonyolításról, az elnökségi határozat alapján az alapítvány titkára gondoskodik.

(3) Az ösztöndíjak és folyamatos finanszírozás esetén a támogatásban részesülők munkáját a kuratóriumok ellenőrzik. A támogatás a jövőre nézve megvonható, ha a pályázó nem teljesíti az általa elvállalt és az elnökség által elfogadott kötelezettségeket.

VI.

AZ ALAPÍTVÁNY VAGYONA ÉS GAZDÁLKODÁSA

34.§

(1) Az alapítvány vagyona az alapításkor 92 millió Ft., azaz Kilencmillió-kettőszázezer forint.

(2) Az alapítók az alapítvány vagyont az alapításkor a következők szerint osztják fel:
 alapítványi törzsvagyon: 90 millió Ft.
 alapítványi alap: 0,2 millió Ft.

Az alapítványi alap nagyságát a második évtől kezdődően minden évben az elnökség határozza meg.

(3) Az alapítók úgy rendelkeznek, hogy az alapítványi törzsvagyon értékállóságának megőrzéséhez szükséges optimális vagyonkezelés lebonyolítására az elnökség köteles pályázatot kiírni a pénzintézetek között.

A pályázati feltételeket, célokat és az elbírálás rendjét az elnökség határozza meg és hozza nyilvánosságra.

(4) Az alapítványi törzsvagyonként nyilvántartott összeg éves hozadékát valamint az alapítvány egyéb bevételeit az elnökség az éves költségvetés során jogosult felosztani az alapítványi célok elérésére szolgáló különböző díjak, támogatások, a díjátadási gálaműsor és az alapítvány működési költségei között.

Amennyiben az éves hozadék nem kerül teljes mértékben felhasználásra, az elnökség dönt abban, hogy a következő évi díjazási és támogatási lehetőséget bővítse, vagy a törzsvagyonhoz kerüljön vissza.

(5) Az elkülönítetten kezelt alapítványi alapot az elnökség a titkár előterjesztése alapján osztja fel. Az éves elszámolásról az alapítvány titkára köteles az elnökségnek beszámolni.

(6) Az alapítvány jogosult mindazokat a szerződéseket megkötni, amelyek az alapítványi vagyon értékének megőrzését, illetve az alapítvány céljainak megvalósítását szolgálják.

(7) Az alapítvány titkára köteles gondoskodni az alapítvány könyveinek szabályszerű vezetéséről, a hatályos jogszabályoknak megfelelő pénzügyi és számviteli rend kialakításáról, a bizonylati rend megtartásáról az alapítványi plakettek, nemesfémek, devizák jogszabály szerinti kezeléséről és felhasználásáról.

(8) Az alapítvány vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez. A vállalkozási tevékenységből származó bevétel nem érheti el, illetve nem haladhatja meg az alapítvány éves bevételeinek 60%-át. Az alapítvány a vállalkozási tevékenység fejlesztéséhez közhasznú tevékenységét veszélyeztető mértékű hitelt nem vehet föl.

(9) Az alapítvány váltót illetve más hitelviszonyt megtestesítő értékpapírt nem bocsáthat ki.

(10) Az alapítvány Elnöksége fogadja el – a felügyelő szerv véleményének kikérését követően – az alapítvány befektetési szabályzatát.

(11) Az alapítvány – céljaival összhangban levő – céljellegű támogatásokat fogadhat állami, önkormányzati szervektől és gazdálkodó szervezetektől. Ezeket köteles elkülönítetten kezelni, s a céltámogatás szabályai szerint felhasználni és elszámolni. Ugyancsak jogosult más hazai és nemzetközi nonprofit szervezetekhez pályázattal fordulni.

(12) A Szegedért Alapítvány gazdálkodásának eredményét nem osztja fel, azt az alapító okirat preambulumban megfogalmazott célok teljesítésére fordítja.

(11) Az elnökség minden évben értékeli az alapítvány tevékenységét, s dönt a pénzügyi beszámoló és a közhasznúsági melléklet elfogadásáról. A pénzügyi beszámoló és a közhasznúsági melléklet letétbe helyezéséről és az alapítvány honlapján történő nyilvánosságra hozataláról az alapítvány titkára köteles gondoskodni. Az alapítvány éves beszámolójába, a közhasznúsági mellékletbe bárki betekinthat, és abból saját költségére másolatot készíthet.

VII.

CSATLAKOZÁS ÉS FELÜGYELET

35. §

(1) Az alapítvány nyílt, annak vagyonához bárki jogosult hozzájárulni.

(2) Az elnökség köteles nyilvánosságra hozni az alapítványi vagyon számlaszámát.

(3) Az alapítványhoz pénzbeli, dologi adományokkal és értékpapírokkal egyaránt lehet csatlakozni.

A pénzbeli adományokat a titkár egyidejű értesítésével az alapítvány számlájára kell befizetni.

A dologi adományokat a titkár értesítése mellett az adomány tárgyának és értékének meghatározásával kell az elnökség részére felajánlani. A dologi adományok elfogadásáról és felhasználásáról az elnökség jogosult dönteni.

(4) Az alapítvány külföldi jogi és magánszemélyek deviza felajánlásainak fogadására devizaszámlát nyit, ezeket – a Pénzügyminisztérium 48429/1989.sz. engedélye szerint – jogosult az alapítványi célok megvalósítására felhasználni.

(5) Az alapítvány vagyonának részévé válnak az alapítványhoz csatlakozó bel- és külföldi természetes jogi személyek feltétel nélküli pénzádományai és azok a dologi adományok, amelyeket az elnökség elfogadott.

(6) Mindazok a magánszemélyek, akik 100000,- (Egyszázezer) forint érték feletti adománnyal csatlakoznak az alapítványhoz, adományozói emléklapokban részesülhetnek, nevüket pedig fel kell tüntetni az alapítvány emléktörzskönyvében, illetve az elnökség határozata alapján a kiosztásra kerülő oklevelek támogatói rovatában.

(7) Az alapítvány titkára az adományokról – a jogszabályokban meghatározott – igazolást köteles kiadni, s azok másolatát az alapítványi dokumentációban megőrizni.

36.§

(1) Ha az alapítvány elnöksége tevékenységével az alapítvány céljait veszélyezteti, az állami felügyelő szerv, ha az alapítók más kezelőt nem jelölnek, az alapítványt jogosult megszüntetni.

(2) Az állami felügyelőszerv feladata az alapítvány törvényes és az alapító okirat szerinti működésének ellenőrzése.

VIII.

Záró rendelkezések

37.§

(1) Ezen okirat az alapítók által 1989 július 4-én ünnepélyesen aláírt alapító okirat, az azóta bekövetkezett módosítások, valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény rendelkezései alapján készült, s az alapítók nyilvántartásba vételre a Szegedi Törvényszékhez nyújtják be.

(2) A Szegedért Alapítvány a Csongrád Megyei Bíróság Pk.28/0990/8. számú végzése szerint 1998. január 1-től közhasznú szervezet.

(3) Az alapítvány bármilyen oknál bekövetkező megszüntetése esetén az alapítvány vagyona a Csongrád Megyei Bíróság által 1193. sorszám alatt nyilvántartásba vett „Szeged Város Közösségéért Közalapítványt” illesse meg.

(4) Az alapítók élhetnek a Ptk. 74/C § (7) bekezdésében megfogalmazott lehetőséggel, miszerint az alapító okiratban az e törvényben biztosított jogainak gyakorlására – különösen halála, megszűnése esetére – maguk helyett más személyt kijelölhetnek.

Szeged, 2013. december 8-án

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata
nevében

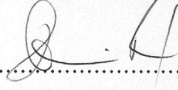
dr. Botka László polgármester

.....

DoManeo Zrt.
6724 Szeged, Cserzy M. u. 35.
Adószám: 11095378-2-06

DoManeo Zrt.
nevében

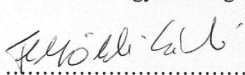
Debreczeni Pálné vezérigazgató

.....

PICK Szeged Zrt.
nevében
Nagy Endre vezérigazgató

.....

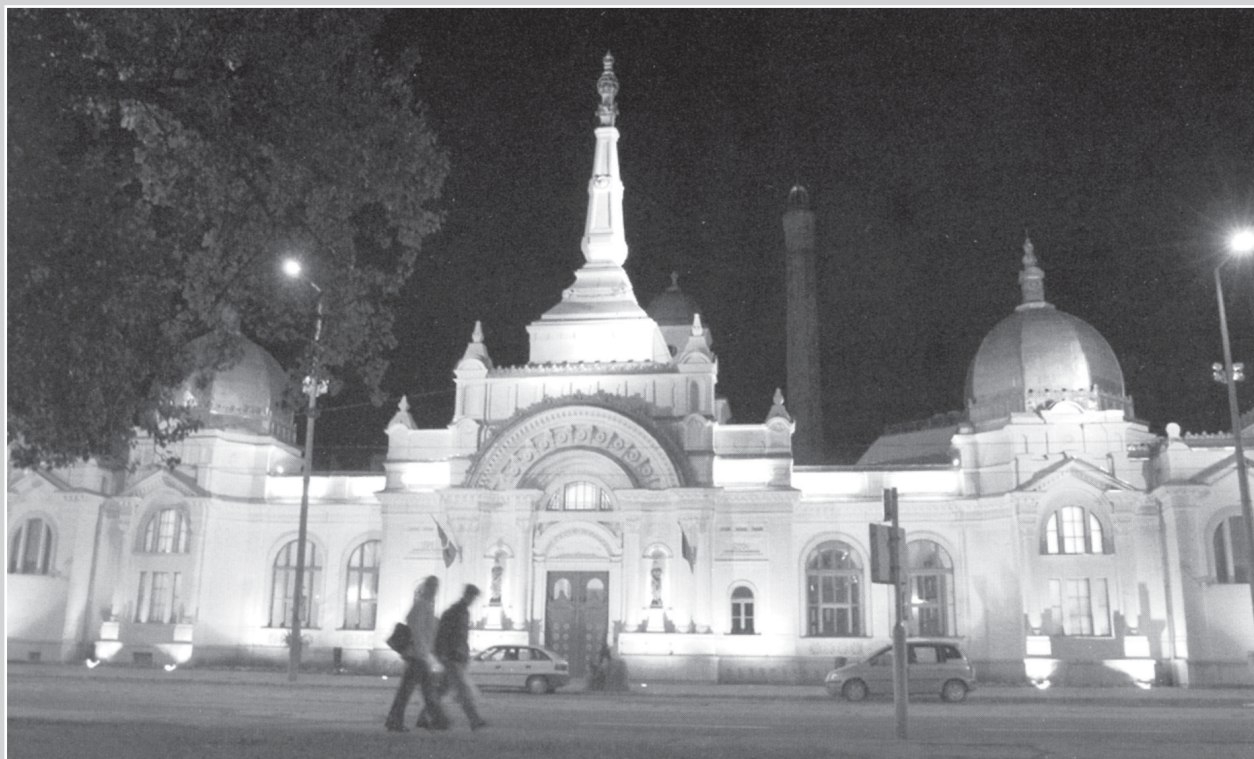
Belden – Duna Kábel Kft.
nevében
Felföldi László ügyvezető igazgató

.....

BELDEN - DUNA KÁBEL KFT.

*K*ÉPES KRÓNIKA

**Az első fődíjas: Szőkefalvi-Nagy Béla
1990 – Tisza Szálló koncertterme**

**1991 óta a díjkiosztó gálaműsorok helyszíne
a Szegedi Nemzeti Színház**

Lippai Pál polgármester – mint soros elnök – üdvözli az 1991. évi gála előadóit

Bihari Vilmos, a Pick Rt. vezérigazgatója ünnepi köszöntőjét mondja az 1992. évi díjátadási gálán

Régi korok hangulata... Pavane Táncegyüttes (1994)

Bálint János fuvolaművész és növendékei
„különleges hangszerekkel” (1994)

Zoltánfi Zoltán soros elnök és Péter László fődíjas (1995)

**A gálaműsor Varga Mátyás új díszletében,
a Liszt-kórus Illés Mihály vezetésével (1995)**

**Tudós díjazottak találkozója a gálamműsor szünetében – (1994)
Tandori Károly és Straub F. Brúnó akadémikusok**

**Tóth Béla, az 1997. évi fődíjas
Lapis András szobrával**

**Fődíjasok egymás között
Gregor József (1991) és Venetianer Pál (1998)**

**Füzesi Kristóf, az 1999. évi fődíjas az ötletgazda Debreczeni Páltól
veszi át az alapítvány jelképét**

A jubileumi gálaműsoron tisztelettel emlékezünk az elhunyt díjazottakra (1999)

Pillanatkép az 1999-es díjkiosztó gálaműsorról

**Szecsődi Ferenc hegedűművész nemcsak díjazott,
hanem rendszeres szereplője a programoknak (1999)**

**A jubileumi est egyik fénypontja: két Kossuth-díjas a Szegedi
Nemzeti Színház színpadán – Gregor József és Törőcsik Mari (1999)**

A Tisza ezüstszalagján című jubileumi összejövetelel Debreczeni Pál soros elnök köszönti az egybegyűlteket (1999)

Tandi Lajos, a kötet szerkesztő-tervezője bemutatja a tizedik évfordulóra készült kiadványt (1999)

**A könyvbemutatóon fellépett a Weiner Kamarazenekar
Weininger Richard vezetésével (1999)**

**A könyvbemutatót követő fogadáson Lednitzky Péter, Debreczeni Pál
és Tráser Ferenc (1999)**

A 2000-es színházi gálán a régi kitüntetettek a nézőtér soraiban, az újak a páholyban

A gálaműsorban fellépett a város talán legnépszerűbb együttese, a Molnár Dixieland (2000)

Bács Ferenc színművész, a gálaműsor egyik sztárvendége (2000)

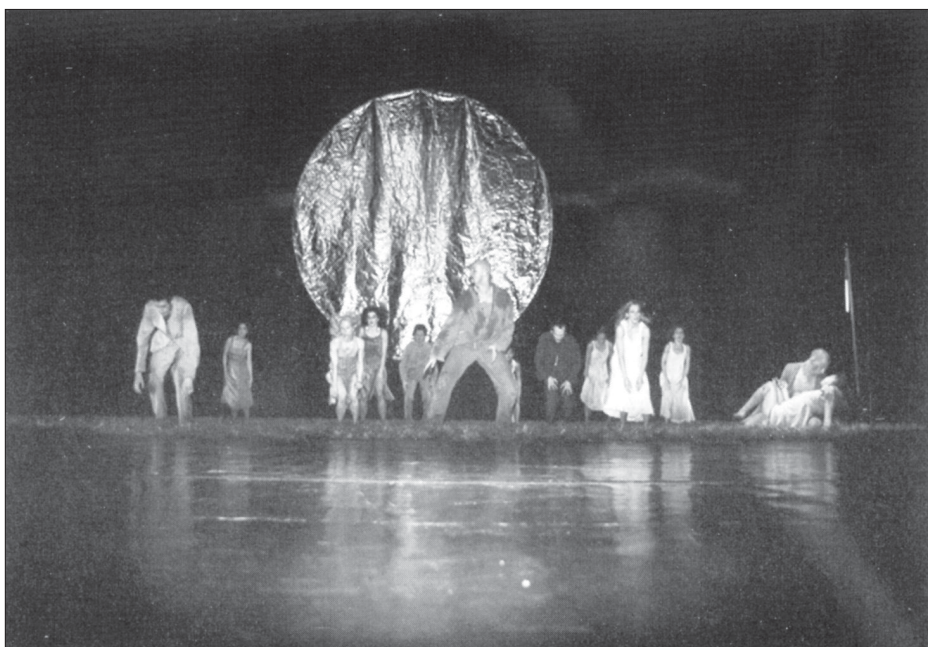
**Lednitzky Péter soros elnök a Tisza Szálló koncerttermében
rendezett fogadáson üdvözlí a megjelenteket (2000)**

Kiss Piroska soros elnök köszöntőjét mondja a 2001-es gálaműsor megnyitóján

A Szegedi Kortárs Balett nagysikerű bemutatójának egy jelenete (2001)

Hárman a sztárvendégek közül: Maros Éva hárfaművész,
Horgas Eszter fuvolaművész és Geiger György trombitaművész
(2001)

A Pannónia Klezmer Band a Szegedi Nemzeti Színház színpadán
(2001)

Kitüntetettek és kuratóriumi képviselők sorakozója a 2002-es gálaest előtt

A Szegedi Ütősök Együttes köszönti a kitüntetetteket és a közönséget (2002)

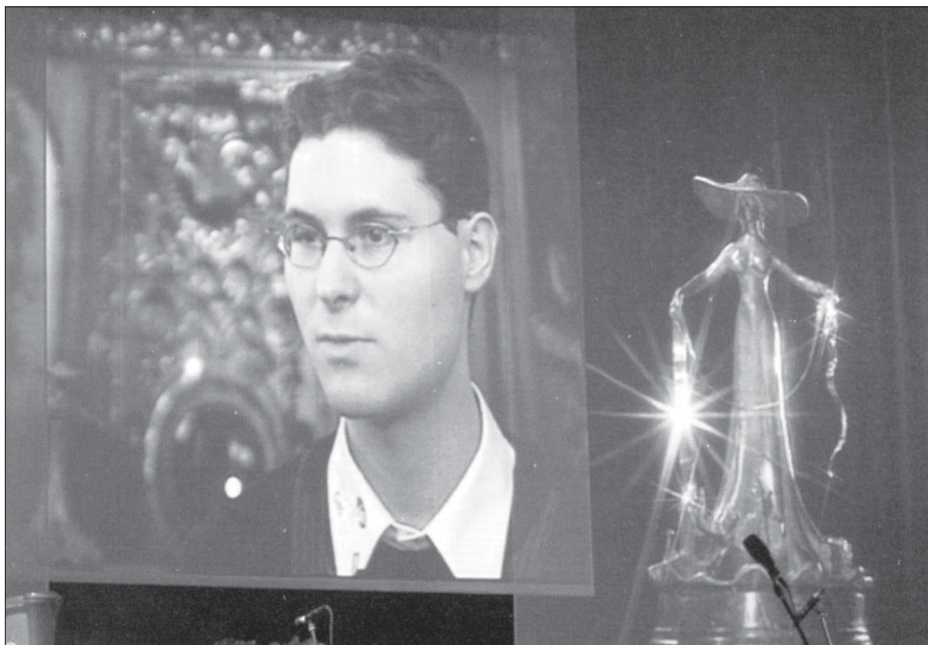

A kétszeres házigazda Dervarics Attila mint a DÉMÁSZ vezérigazgatója, és a Szegedért Alapítvány soros elnöke a DÉMÁSZ megújított épületében rendezett fogadáson (2002)

Horgas Eszter fuvolaművész és Jancsó Miklós filmrendező a vendégek között (2002)

Lékó Péter a 2003-as fődíjas „csak” képben lehetett jelen a gálaműsoron (2003)

Keszei Bori operaénekes a Szegedi Szimfonikus Zenekarral lépett föl (2003)

A közönség tetszését elnyerte az ünnepi műsor (2003)

Papp Gyula, Szeged egykori tanácselnöke, Tandi Lajos újságíró, a Szeged főszerkesztője és Kass János képzőművész, Szeged díszpolgára (2003)

A szegedi „nagy árvíz” 125. évfordulóján, 2004-ben rendezett gálán Botka László polgármester is köszöntötte a közönséget

Andódy Olga színművész, a gálaestek műsorvezetője a Szegedi Nemzeti Színház színpadán (2004)

Az ExperiDance tánckara fergeteges sikert aratott (2004)

Rálik Szilvia operaénekes ma már a világ nagy operaszínpadának sztárja (2004)

Faragó Márk és Váradi Zita kettőse a 2005. évi gálaműsoron

Díjazottak családjikkal a gála második részében (2005)

**A 2005. évi gála szenzációja Horgas Eszter produkciója
(partnere Csengeri Attila)**

A gálát követő fogadás fontos társadalmi esemény is (2005)

„Szeged Múzsája” – a Szegedért Alapítvány fődjia köztéri szoborként avatásának ünnepélyes pillanata (2006)

A szoboravatást követő gálaműsor ünnepi produkciója Orff-Juronic: Carmina Burana előadása a Szegedi Kortárs Balett tolmácsolásában (2006)

A 2006. évi fődíjas Bogáts Gábor szívsebész főorvos köszöntése a gálaműsort követő fogadáson

Orvosprofesszorok a fogadáson (2006)

**Szegedi sztárok a gálán: a Molnár Dixieland Band...
(2007)**

**Gál Erika, Szvétek László és a Weininger Richárd vezette
Weiner Leo Kamarazenekar (2007)**

**...és a Fool Moon Vokálegyüttes
(2007)**

A gálaműsort követő fogadás ünnepi percei (2007)

**Kertesi Ingrid operaénekes, Bálint János fuvolaművész
és Paulíkovics Pál gitárművész (2008)**

Katona Márta átveszi a fődíjat Fülöp Attila soros elnöktől (2008)

Erdélyi Ágnes díjazott a gálaműsor szünetében nyilatkozik a Magyar Televíziónak (2008)

Szentpéteri Csilla a zongoránál (2008)

Debreczeni Mónika soros elnök ünnepi beszéde a 20. jubileumi díjátadási gálaműsoron (2009)

A 20. jubileumi díjátadási gálaműsört – amely a szegedi Nagyrév 130. évfordulójára történő városi megemlékezés is volt – megtisztelte jelenlétével az Európa Díjas Városok Szövetségének elnöke, Walter Hoffmann darmstadti főpolgármester és Botka László szegedi polgármester is (2009)

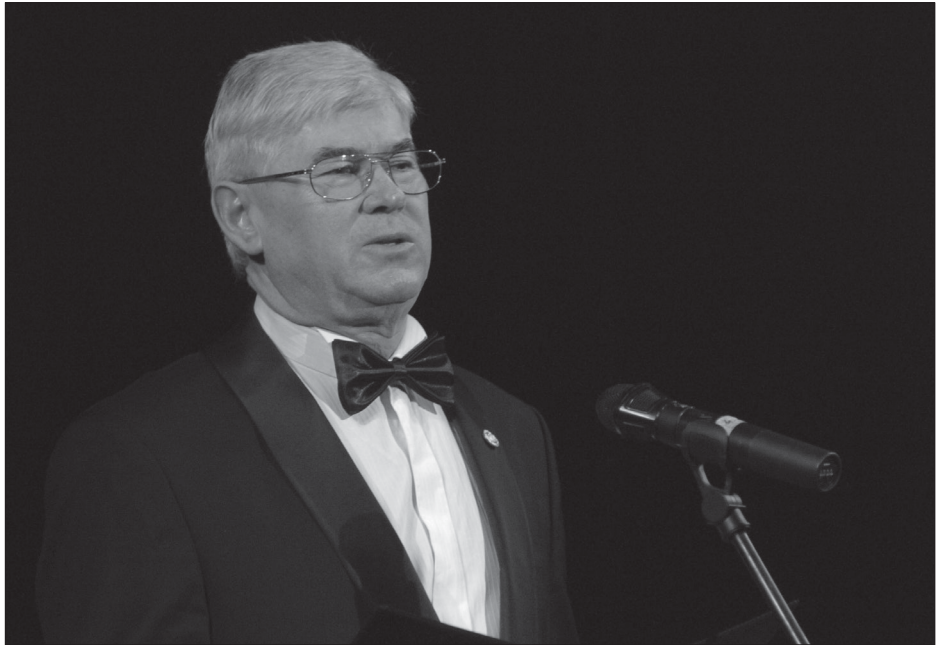

Generációk: az 1999. évi fődíjas Füzesi Kristóf a 2009. évi Díjátadási Gálaműsor egyik közreműködőjével, Olasz Flóra hárfaművésszel, aki történetesen a fődíjas unokája (2009)

Moór Bernadett és a Modern Art Orchestra (2009)

Lakatos Jenő soros elnök köszönti a Szegedi Nemzeti Színházban a 2010-es gálaműsor résztvevőit

Díjazottak a páholyban: Olasz Sándor, Szirtesi Zoltán, Szabó Gábor és Vajda Júlia (2010)

A Szegedi Kortárs Balett Bartók: A csodálatos mandarinját táncolta (2010)

A gálaműsort követő fogadás borait minden évben a Vylyan Pincészet ajándékozza.

Füzesi Kristóf, az 1999 évi fődíjas Debreczeni Mónikával a cég birtokigazgatójával. (2010)

A 2011-es díjátadóra várva a Szegedi Nemzeti Színház Vaszy-termében:
Vígh László, Dékány Imre, Sin Katalin és Kása Ferenc

A Fabula Rasa zenekar Szirtes Edina Mókussal (2011)

A szenior úszóbajnok átveszi a fődíjat Piller Gábor soros elnöktől
(2011)

A Szeged Táncegyüttes először a gála színpadán (2011)

**A 2012-es díjazottak és a kuratóriumok képviselői
a gálaműsor kezdete előtt**

**Az ünnepi program sikeres attrakciója: Pavlovits Dávid gitárművész
és az SZTE ZMK Szimfónikus zenekara (2012)**

**A fődíjas Csirik János a Lapis András által megálmodott
kisplasztikával (2012)**

A jó hangulatról a Fivérek gitártrió is gondoskodott (2012)

Díjazottak "sorakozója" a 2013-as gálaműsor előtti percekben:
Penke Botond, Lednitzky András, Csernay László és Fritz Mihály

A díszpáholy vendégei: (első sor) Szabó Gábor rektor és Ilan Mor
Izrael magyarországi nagykövete feleségeikkel, mögöttük
Gyüdi Sándor a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója
és Solymos László Szeged megyei jogú város alpolgármestere (2013)

A vendégeket köszönti: Hiezl József soros elnök (2013)

Illényi Katica és Malek Andrea a Molnár Dixieland Banddal óriási sikert aratott a gálaműsoron (2013)

**Tajti Péter soros elnök köszönti a gálaműsor résztvevőit
a jubileumi ünnepségen 2014. március 12-én**

**A 2014-es díjazottak:
Muszka Dániel, Fekete Gizi, Kosztándi István és Jancsó Gábor**

Beslin Anita 2011-től vezeti a díjátadó gálákat (2014)

Rácz Rita a Magyar Állami Operaház magánénekese (2014)

Fekete Gizi színművész Lapis András szobrászművész által készített fődíjjal a 2014-es gálaműsoron

A Gyüdi Sándor vezette szimfonikus zenekar Liszt-Massanet: Éljen Szeged című művét mutatta be a jubileumi gálán (2014)

**Botka László polgármester méltatja
a Szegedért Alapítvány negyedszázados tevékenységét a jubileumi
fogadáson (2014)**

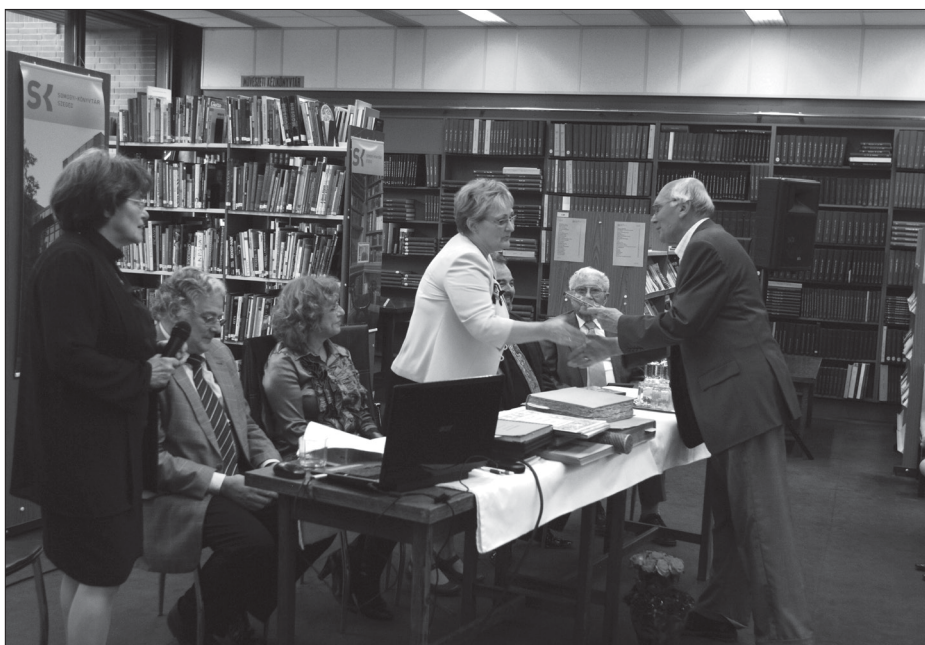
**Két díjazott muzsikus, Szecsődi Ferenc és Kosztándi István
hegedűművészek koccintanak a Szegedért Alapítvány következő
huszonöt évére (2014)**

A Somogyi-könyvtár 11. alkalommal ajánlott fel örökbefogadásra ritkaságokat gyűjteményéből a Szegedért Alapítvány díjazottjainak. Szőkefalvi-Nagy Erzsébet főkönyvtáros az örökbefogadási ünnepségek megálmodója és megvalósítója... (2014)

Hagyományosan az örökbefogadási ünnepségen adjuk át a könyvtár gyűjteményébe a Szegedért Alapítvány díjátadó gálaműsorát megörökítő DVD-t (2014)

**György József, a Szegedért Alapítvány köteteinek nyomdai
gondozója**

**A Szegedért Alapítvány mindenese, Reinerné Földházi Magdolna,
aki 1997 óta vezeti az alapítvány titkárságát**

A Szegedért Alapítvány negyedszázados jubileumi gálaműsorán,
2014. március 12.-én Szeged város plakettjével ismerték el
a civil szervezet tevékenységét

*E*MLÉKEZÉSEK
VALLOMÁSOK

ELMENT AZ ALAPÍTÓ

Gyászol a Szegedért Alapítvány. Április 30.-án hajnalban, életének 56. évében gépkocsibal eset következtében elhunyt Debreczeni Pál, a Szegedért Alapítvány megálmodója, ötletgazdája, soros elnöke.

Bár évek óta ingázott Szeged és Kisharsány között, életének nagy része e térséghez kötötte. Kiszomboron született, majd közgazdász diplomájának megszerzése után a Makó városi, majd később a Szeged városi tanács pénzügyi osztályát vezette. Irányításával lett a Szegedi Ecset és Seprűgyárból DOMET Ipari és Kereskedelmi Rt, de nevét az egész világon a VYLYAN Szőlőbirtok és Pincészet Rt. létrehozásával tette ismertté.

Vállalkozókedve, elszántsága, energikussága legendás volt, lehetetlent nem ismerve küzdött céljai megvalósításáért. A város jórészt neki köszönhetette, hogy a Szegedi Nemzeti Színház felújításához szükséges források megteremtődtek.

Mi pedig Neki köszönhetjük a Szegedért Alapítvány létét. Az ötletet Ő gondolta ki, Ő gyűjtötte össze vállalatvezető társaitól az indulóvagyon, és később is a legbőkezűbb támogatónk volt. Motorja, meghatározó személyisége volt az alapítványnak, példájával másokat is inspirált. Nagyvonalú mecénásként vallotta és gyakorolta, hogy a tehetségeknek részt kell vállalni a kultúra, a tudomány és más értékek támogatásában.

Másfél hónappal ezelőtt az alapítvány 15. Díjkiosztó Gálaműsorán mint soros elnök azt vallotta, hogy bár sok mindent sikerült megvalósítani, de talán a Szegedért Alapítványra a legbüszkébb. Közismert szókimondásával örködött az alapítvány függetlenségének megőrzéséért, a másfél évtizedes értékek továbbviteléért.

Pali! Mindig azt gondoltad, hogy a soros elnökség intézménye azért is jó, mert senki nem teledphet rá az alapítványra. Ezt őszintén gondoltad, mi viszont tudtuk, hogy Te úgy voltál a legbiztosabb sarokpont, mint az első az egyenlők között! Nagyon fogsz hiányozni, talán pótolhatatlanul. Emléked, szellemed mindig ott lesz közöttünk!

**Délmagyarország, 2004*

A Szegedért Alapítvány Elnöksége

Szeged múzsája is őrzi Debreczeni Pál emlékét

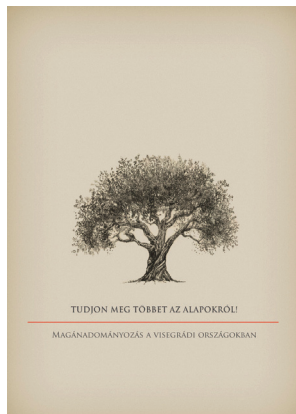

JÓSKA ÉS A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY

A Szegedért Alapítványt az országban elsők között 1989 július 4-én hozták létre kettős céllal: egyrészt az alapítvány díjaival elismerni a város szellemiségét, hazai és nemzetközi hírnevét gyarapítók teljesítményét és életútját; másrészt ösztöndíjakkal és más formákkal támogatni a tehetségek kibontakozását, a város számára fontos tudományos, kulturális kezdeményezések megvalósítását, a különböző szellemi műhelyek tevékenységét. Az alapítvány elnökségében és kuratóriumaiban a szegedi gazdasági, a tudományos és a kulturális élet jeles személyiségei vállaltak szerepet, a Lapis András szobrászművész által megalkotott díjak gyorsan ismertté és népszerűvé, s ami legalább ilyen fontos: rangos elismeréssé váltak. Az alapítvány díjainak átadására a kezdetektől fogva az 1879-es szegedi nagyárvíz napjához, március 12-höz kötődően kerül sor, és Jóska már az első, 1990-es díjátadási gálához is segítséget nyújtott: bár Ő ekkor nem volt itthon, de az akkor énekesi fénykorában lévő Gulyás Dénest megkérte a vendégszereplésre. 1991-ben Gregor József lett az alapítvány fődjasa – ekkor még nem volt elnökségi tag, a testületek tagjai nem részesülhetnek elismerésben -, és 1992-től gyakorlatilag minden díjátadási gálaműsor az Ő aktív szervezésében és többségében közreműködésével valósult meg. Később tagja lett az elnökségnek, amelynek tevékenységében haláláig aktívan vett részt. Jóska nem egyszerűen egy elnökségi tagunk volt, hanem az alapítvány életének egyik legfőbb formálója, támogatója, védjegye, egész lényét és kapcsolatrendszerét adta nekünk. Tele volt ötletekkel, hogy melyik évben milyen jellege legyen a gálának, kik szerepeljenek, és intézte is ezeket. Hol itthonról, hol külföldről, volt olyan gálánk, amelyet teljes egészében Antwerpenből szervezett meg. Neki köszönhetjük, hogy a Szegedért Alapítvány gáláin fellépett Törőcsik Mari, Horgas Eszter, Geiger György, a Magyar Virtuózok, Rálik Szilvia, Keszei Borbála, Szolnoki Apollónia, Wiedemann Bernadett, Fekete Attila, Anatolij Fokanov, Molnár András, az Experidance, a Pannónia Klezmer Band, és a magyar ének-és zeneművészet más kimagasló nagyságai. És természetesen szerepelt Ő: énekelt, verset mondott, tréfásan karmesterkedett, és szigorún felügyelte a gálák előtti egyetlen próbát. Mindig Ő jelent meg elsőként, fogadta, instruálta a többieket, s addig nem engedett el senkit átöltözni, amíg a sikert nem látta biztosítottnak. A nagy-szívű ember, a nagy mókamester a színpadon nem ismert kegyelmet! Gyakran mondta: a világ minden színpadán a legjobb teljesítményt kell nyújtani, nem számít hány éves vagy, milyen múltad van, akkor hívnak vissza, ha a művész pontos, megbízható és nem hagyja cserben meghívóit és a közönséget! Jóska szemmel láthatóan jól érezte magát közöttünk, Őt mindenki ismerte és szerette, Ő pedig a régi barátok mellett szívesen kötött új ismeret-ségeket. Soha nem igényelte, hogy megkülönböztetett figyelemben részesüljön, de enélkül is mindenkinek rangot jelentett Vele egy asztalnál ülni. Vállalta a legfájdalmasabb és a legszebb feladatot egyaránt: Ő búcsúztatta Debreczeni Palit, az alapítvány megálmodóját és régi barátját, amikor tragikusan hirtelen elment közülünk, s Ő mondott avatóbeszédet, amikor az alapítvány fődjá köztéri szoborként is megvalósult. Gregor József igazi cytojen volt, aki egész lényével a közjót szolgálta. Nemcsak nálunk lépett fel – tiszteletdíjat ezekért soha nem látott, viszont borsos telefonszámát okozott önmagának-, de köztudottan vállalt minden jótékonyági koncertet, és segített minden másban: lakásügyben, gázvezetékben, telefonban, amikor még erre volt szükség. Nagy művész és nagyon nagy ember volt, nem lehet pótolni Őt. Amit tehetünk: vigyázni szellemiségét, méltó maradni emlékéhez, s őrizni minden lehetséges módon azt, hogy Jóska Szegedé volt. Ezért neveztük el Róla az alapítvány művészeti kuratóriumának díját, s ezért készítettük el a Gregor emlék-DVD-t. Mindent megteszünk, miközben tudjuk, hogy Nélküle szegényebb a város, és Vele elment a mi életünk egy darabja is.

Bódi György
az alapítvány titkára

* Az írás megjelent Hollósi Zsolt 2008-ban megjelent Gregor című kötetében, mely 2009-ben elnyerte az "Év könyve"-díjat

PÓLUNK ÍRTÁK

Debreczeni Pál ötlete nyomán a Szegedért Alapítvány az első hazai alapítványok között kezdte meg működését 1989-ben. Az elmúlt 23 évben több mint 260 millió forinttal támogatta a város kulturális, tudományos, közösségi életét. De a Szegedért Alapítvány ennél sokkal több: egy elismert és köztiszteletnek örvendő helyi (köz)intézmény, amelyet a bőkezű szegedi mecénások és az alapítványban dolgozó önkéntesek elkötelezett munkája vitt sikerre és tett országosan követendő példává.

A Szegedért Alapítványt Debreczeni Pál álmodta meg. 1948-ban született, közgazdász diplomát szerzett, a rendszerváltozás a szegedi városi tanács pénzügyi osztályának élén talált. Komoly szerepet vállalt néhány helyi vállalat privatizálásában. Országos és nemzetközi hírnevet a Vylyan Szőlő-birtok és Pincészet létrehozójaként szerzett, amelyet ő alapított 1995-ben és 2004-ben bekövetkezett tragikus haláláig vezetett.

Debreczeni Pál

Pali, szinte mindenki így nevezte, aki ismerte, egyszerre volt kőkemény vállalkozó és bőkezű mecénás. Csak a lehetetlen érdekelte, a lehetségest meghagyta másoknak. Mélyen hitt abban, hogy a tehetősek felelősek azért, hogy a világ jobb legyen körülöttük. Ő maga saját pénzéből és kifogyhatatlan energiáiból bőkezűen áldozott a „világ jobbítására”: oroszlánrészt vállalt a Szegedi Nemzeti Színház felújításához szükséges száz- milliók „összegründolásában” és a Szegedért Alapítvány létrehozásában és működésében.

A Szegedért Alapítvány ötletét Debreczeni Pál 1988 végén mondta el egy városi tanácskozáson. Az alapgondolat roppant egyszerű volt: a városban működő nagy- és kisvállalatok hozzanak létre egy alapítványt, amely

- díjakkal ismeri el a város hazai és nemzetközi hírnevét gazdagítók teljesítményét és életútját,
- ösztöndíjakkal és más támogatási formákkal ösztönzi a városi tehetségek kibontakozását és segíti a Szeged számára értékes ötletek megvalósítását.

A szót tett követte, és 1989-ben, hét helyi vállalat és a városi önkormányzat alapításával, létrejött a Szegedért Alapítvány. Az alapítvány elnökségének tagjai a városi vállalatok vezetői és menedzserei közül kerülnek ki, legfontosabb feladatuk, hogy őrködjenek az alapítvány szellemisége fölött és biztosítsák a munkához szükséges pénzeszközöket. Az elnökség mellett működik három szakkuratórium, tudományos, művészeti és társadalmi-állampolgári, amelyben az adott terület elismert képviselői döntenek a díjak és támogatások odaítéléséről.

Az alapítvány legfontosabb rendezvénye a Díjátadó Gálaműsor, amelyet minden év márciusában, a szegedi nagyárvíz évfordulóján – a város újjászületésének szimbolikus napján – tartanak meg.

Az alapítványnak a kezdetek óta közel 400 millió Ft bevétele volt. Ennek 60 %-a gazdálkodó szervezetektől és magánszemélyektől származó adomány.

Az immár 23 éve tartó, sikeres működés titka az alapító okiratban megfogalmazottakhoz való hűség: a közjó és a város szolgálata, a függetlenség és a szegedi értékek támogatása. Mindezeket kiegészíti az elnökség és a szakkuratóriumok tagjainak aktív részvétele az alapítvány munkájában – amit mi sem bizonyít jobban annál, hogy az elnökségi tag Gregor József, egy hosszabb külföldi vendégszereplése miatt, az egyik gálaműsort szinte teljesen Antwerpenből szervezte meg.

... egy alapítvány [...] önmagában csak idea. Azzá, amivé a Szegedért Alapítvány lehetett, azok tették, akik a kezdetektől fogva életetik, működtetik, támogatják, és képesek ebben a munkában félretenni mindazt, ami ma Magyarországon megoszt minket.

Debreczeni Mónika, az elnökség tagja, Debreczeni Pál felesége

A számokban kifejezhető eredményeken túl a Szegedért Alapítvány nagyon büszke arra, hogy díjazottaik között egyaránt szerepelnek világhírű szegediek, mint például Bor Zsolt lézerfizikus vagy Lékó Péter nemzetközi sakknagymester, és olyan személyek, akik „csak” a városban ismertek, mint például Rátkai Sándor papucsos mester vagy Meszlényi László zenetanár.

Mégis, a Szegedért Alapítvány talán legfontosabb eredménye, hogy az évek során a közel 150 eddigi támogató, a díjazottak és a támogatott szervezetek, valamint az alapítványban dolgozók egy nagy közösséggé váltak, amely közös munkával mutatja föl a helyi értékeket. Talán ezért nevezik a Szegedért Alapítványt a város „aranyfedezetének”, amelynek hosszú távon nagyobb a szellemi kisugárzása, mint a mögötte levő pénz.

Az eredményekre alapozva az alapítvány önbizalommal néz szembe a jövő kihívásaival: új embereket kell bevonni a munkába úgy, hogy azok „beleszeretve” az alapítvány szellemiségébe vigyék tovább és fejlesszék a szervezet működését, miközben a gazdasági válság nehézzé teszi a támogatásszerzést. De a válság lehetőségeket is hordoz: még nagyobb szükség lesz a példamutatásra, a város közösségéhez való tartozás érzésének erősítésére – éppen azokra az értékekre, amelyek a Szegedért Alapítvány eddigi munkáját meghatározták –, és az alapítvány alaptőkájének jelentős növelésére, hogy stabilabbá váljon a működés és kiegyenlítse az éves bevételek ingadozását.

A Szegedért Alapítvány példája másokat is inspirál. 2012-ben a Társadalmi-állampolgári kuratórium Sófi Józsefnek ítélte oda a Debreczeni Pál Díjat. Sófi József a Szegedi József Attila Tudományegyetem után kutatónak készült, de családi okok miatt fel kellett adnia ezt a pályát. Kereskedelemmel, ingatlanokkal és pénzügyi befektetésekkel foglalkozó, sikeres vállalkozó lett. 2001-ben létrehozta a Sófi József Szegedi Tehetségekért Alapítványt, amelyen keresztül egy évtized alatt 60 millió forintot fordított saját pénzéből az egyetem tehetséges hallgatóinak támogatására.

Történelmi kitekintés

1879 március 12-én, a Tisza szinte teljesen elpusztította az akkor 60 ezer lakosú Szegedet. A város szellemi újjáépítését segítő, Somogyi Károly esztergomi prépost és apátkanonok felajánlotta a városnak „évtizedek hosszú során át gonddal, fáradtságosan és nagy áldozatokkal gyűjtött” 43 701 kötetes könyvtárát. A korabeli Szegedi Naplóban Mikszáth Kálmán „igazi tündérmeseként” írt az adományozásról és biztosra vette, hogy „[Somogyi Károly nevét] ismerni fogja [...] minden szegedi ember”. Ebből az adományból született meg a mai is létező, híres szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár és ez tette lehetővé, hogy Szeged hamarosan fontos egyetemi város legyen. Az egyetem körül kialakult pezsgő tudományos és szellemi életet pedig a Szegedért Alapítvány támogatja – így épül egymásra a jótékonykodás Szegeden.

(Források: Szegedért Alapítvány, Szeged magazin, Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, személyes interjú Dr. Bódi Györggyel, az alapítvány titkárával)

Az írás megjelent a „Tudjon meg többet az alapokéról – Magánadományozás a visegrádi országokban” című kötetben.

POLNER ZOLTÁN:

HUSZONÖT ÉV – HUSZONÖT FŐDÍJAS

1990

SZŐKEFALVI-NAGY BÉLA
MATEMATIKUS

Van, aki olvas négyéves korában,
más érti a kombinatorikát!
Ki táltosként születik, mind korlátlan.
Történnék olykor példátlan csodák.

1996

TROGMAYER OTTÓ
RÉGÉSZ

A földalatti, régvolt Magyarország
sebésze ő, ki csontokig hatol.
De Attilának hármaskoporsóját
még ő sem lelte meg eddig sehol.

1991

GREGOR JÓZSEF
OPERAÉNEKES

Bearanyozott hangja annyi estet:
volt Sarastro, Falstaff és jóbarát.
Rajongva várták a kontinensek,
hogy csodálhassák kürtszó-basszusát.

1997

TÓTH BÉLA
ÍRÓ

Szívén viselte sorsát a Tiszának,
és ment keresni szent forráshelyét.
Jegyezte mindenütt a legendákat,
és csillagok kísérték, jegyenék.

1992

ILIA MIHÁLY
IRODALOMTÖRTÉNÉSZ

Az írók mindenütt a nagyvilágban,
kiket hazájuk magukra hagytott,
akár a Messiást, izzó fényárban,
úgy várták mind az üdvözlőlapot.

1998

VENETIANER PÁL
BIOKÉMIKUS

Egy nagy falu a földgolyó, azt mondják,
de nincs idő, nekünk kutatni kell!
Az anyag mi vagyunk! Sejtjük a titkát.
Az ajtón túl a mindenség figyel.

1993

VARGA MÁTYÁS
DÍSZLETTERVEZŐ

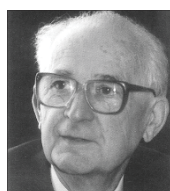
Mire Szegedre ért már hírnév várta!
Csak nézte ámulva a Dóm teret,
és emelt Az ember tragédiája
mögé monumentális díszletet.

1999

FÜZESI KRISTÓF
GYERMEKSEBÉSZ

Ki gyerekeknek baját orvosolja,
jól tudja, mit jelent, ha betegek.
Mintha megannyi gyerek apja volna,
ki velük együtt hallgat, sír, nevet

1994

STRAUB F. BRÚNÓ
BIOKÉMIKUS

A tudást tartotta mindennél többre,
s az Atyák mellett mindenkor kiállt!
Ők tanították latinra, görögre,
de rábízták a biokémiát.

2000

BIHARI VILMOS
VEZÉRIGAZGATÓ

A Pick szalámi világhírű márka,
közkedvelt áru minden piacon.
De nem jött rá még senki a titkára,
csak mindenkit egy izgat, a haszon.

1995

PÉTER LÁSZLÓ
IRODALOMTÖRTÉNÉSZ

A halhatatlanságnak nincsen címe,
a halhatatlanság őstérfogat:
a múlhatatlan évszakok zenéje
s a Szerb utcán egy kék, magányos pad.

2001

VARRÓ VINCE
GASZTROENTEROLÓGUS

Csak gyógyított és oktatott naponta,
miközben gyorsan eltelt ötven év.
S a könyvekre szánt sok száz csillagóra
ma is őrzi tevékeny szellemét.

2002

BODOSI MIHÁLY
IDEGSEBÉSZ

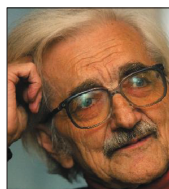
Ki tudná nála jobban, hogy mi rettent?!
Agyadba nyúl keze, s te újra élsz!
Egy mozdulattal fájdalomtól megment,
mert látnok ő, tudós idegsebész.

2003

LÉKÓ PÉTER
SAKKNAGYMESTER

Futók, vezérek vigyázzák a rendet,
hol hatvannégy mező csak pusztahely.
De ha a gyalogok rohamra mennek,
bástyák, királyok, trónok vesznek el.

2009

SIMAI MIHÁLY
KÖLTŐ

Szárnyas lova maga a lehetetlen.
Fényt abrakol, és tiszta, kék eget.
A villámoktól nem hőköl, s nem retten,
mert szívében álmok tündöklenek

2004

MOLNÁR JÓZSEF
MIKROBIOLÓGUS

Az elburjánzó sejt öli a nőket,
és gyilkolja a férfiak javát.
„Egyetlen célom, hogy megmentsem őket!”
Az egész világ várja válaszát.

2010

VAJDA JÚLIA
OPERAÉNEKES

Ki hangjával és szépségével játszik,
az tudja jól a zajos esteken,
hogy a Papagénától don Elviráig,
csak az számít, hogy sikeres legyen!

2005

CZÚCZ OTTÓ
JOGÁSZPROFESSZOR

Kit ítélkezni küldtek Luxemburgba,
és napjait uralja most a jog,
az sötétkék talárban régen tudja,
hogy erkölcs és művészet rokonok.

2011

BÁNKI HORVÁTH BÉLA
SZENIOR SPORTOLÓ

A polcokon serlegek, díjak, érmek:
a sportnak szentelte az életét.
Úszott, pólózott. A nézők csak néztek:
azért nem semmiség kilencven év!

2006

BOGÁTS GÁBOR
SZÍVSEBÉSZ

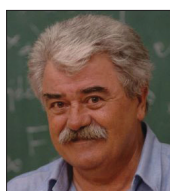
Az emberszív retteg az elmúlástól,
bár ágyánál ott áll Hippokratész,
de hallod még, amint valaki rád szól:
Már várnak, készülj, mert pihenni térsz.

2012

CSIRIK JÁNOS
MATEMATIKUS

Egy szótlán számítógép szívverése,
mely műszerekkel meg nem mérhető,
csak ahhoz kezes, ki agyába véste,
hogy azt is tudja, mit hoz a jövő.

2007

CSÖRGŐ SÁNDOR
MATEMATIKUS

Akik a számok titkát rég kutatták,
egyazon szenvedélynek rabjai:
úgy mint Rédei, Szőkefalvi, Kalmár.
Nagy büszkeség nevüket hallani!

2013

CSERNAY LÁSZLÓ
ORVOSPROFESSZOR

Az egyetlen magyar a nagyvilágon,
ki földrészekon hallgat operát.
Verdit köszönti az Álarcosbálon,
és magasztalja Wagner nimbuszát.

2008

KATONA MÁRTA
GYERMEKGYÓGYÁSZ

A születés misztériuma rejtély,
de mindenről tudnak a csillagok.
Az újszülött egy kispárnán is elfér,
de később fároszként messze ragyog.

2014

FEKETE GIZI
SZÍNműVÉSZ

Ó, édes hölgy, ki szavak varázslója,
kinek játéka csupa rejtelem:
a lét titkait nekünk elsorolja,
hogy sorsunk elviselhető legyen

TARTALOM

Hagyomány és megújulás – Debreczeni Mónika	
6	
Örökös hely Allemann kávéházában – Botka László	7
Mindennapi civilség – Bódi György	8
Ötször öt az huszonöt- Tandí lajos	9
1990 Bevezető: Zádori János	11
A fődíjas: Szőkefalvi-Nagy Béla	12
A Tudományos Kuratórium díjazottja: Barabás Zoltán	14
A Művészeti Kuratórium díjazottja: T. Nagy Irén	15
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Farkasinszky Terézia	16
1991 Bevezető: Bódi György	17
A fődíjas: Gregor József	18
A Tudományos Kuratórium díjazottja: Grasselly Gyula	20
A Művészeti Kuratórium díjazottja: Szecsődi Ferenc	21
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Gyulay Endre	22
1992 Bevezető	23
A fődíjas: Ilia Mihály	24
A Tudományos Kuratórium díjazottja: Alföldi Lajos	26
A Művészeti Kuratórium díjazottja: Kass János	27
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Darvas Tamás	28
1993 Bevezető: Bódi György	29
A fődíjas: Varga Mátyás	30
A Tudományos Kuratórium díjazottja: Simon Miklós	32
A Művészeti Kuratórium díjazottja: Mentés József	33
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Nikolényi Gábor	34

1994	Bevezető: Pálffy Katalin	35
	A fődíjas: Straub F. Brúnó	36
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Tandori Károly	38
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Nagy Albert	39
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Liebmann Béla	40
1995	Bevezető: Zoltánfi Zoltán	41
	A fődíjas: Péter László	42
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Telegdy Gyula	44
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Baka István	45
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Szőke Péter	46
1996	Bevezető: Bódi György	47
	A fődíjas: Trogmayer Ottó	48
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Kristó Gyula	50
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Karikó Teréz	51
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Molnár Amália	52
1997	Bevezető: Szentgyörgyi Pál	53
	A fődíjas: Tóth Béla	54
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Ferenczy Lajos	56
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Berdál Valéria	57
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Keszthelyi Béla	58
1998	Bevezető: Kardos Kálmán	59
	A fődíjas: Venetianer Pál	60
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Bor Zsolt	62
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Király Levente	63
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Ónody Sarolta	64
1999	Bevezető: Debreczeni Pál	65
	A fődíjas: Füzesi Kristóf	66
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Németh András	68
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Juronics Tamás	69
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Csizmazia György	70
2000	Bevezető: Lednitzky Péter	71
	A fődíjas: Bihari Vilmos	72
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Mészáros Rezső	74
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Novák András	75
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Kovács László	76
2001	Bevezető: Kiss Piroska	77
	A fődíjas: Varró Vince	78
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Csetri Lajos	80
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Pataki Ferenc	81
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Rátkai Sándor	82
2002	Bevezető: Dervarics Attila	83
	A fődíjas: Bodosi Mihály	84
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Csákány Béla	86
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Novák István	87
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Csernus Sándor	88
2003	Bevezető: Gregor József	89
	A fődíjas: Lékó Péter	90

	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Dudits Dénes	92
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Polner Zoltán	93
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Orbán Hedvig	94
2004	Bevezető: Debreczeni Pál	95
	A fődíjas: Molnár József	96
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Csillik Bertalan	98
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Meszlényi László	99
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Vágás István	100
2005	Bevezető: Tráser Ferenc	101
	A fődíjas: Czúcz Ottó	102
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Gábor Miklós	104
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Tóth Sándor	105
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Vörös László	106
2006	Bevezető: Móczó Istvánné	107
	A fődíjas: Bogáts Gábor	108
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: H. Tóth Imre	110
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Darvasi László	111
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Gősi Gábor	112
2007	Bevezető: Kremser János	113
	A fődíjas: Csörgő Sándor	114
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Vécsei László	116
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Gyüdi Sándor	117
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Molnár Gyula	118
2008	Bevezető: Fülöp Attila	119
	A fődíjas: Katona Márta	120
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Fülöp Ferenc	122
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Gyimesi Kálmán	123
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Erdélyi Ágnes	124
2009	Bevezető: Prohászka Ottó	125
	A fődíjas: Simai Mihály	126
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Dobozy Attila	128
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Aranyi Sándor	129
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Kothencz János	130
2010	Bevezető: Lakatos Jenő	131
	A fődíjas: Vajda Júlia	132
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Szabó Gábor	134
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Olasz Sándor	135
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Szirtesi Zoltán	136
2011	Bevezető: Piller Gábor	137
	A fődíjas: Bánki Horváth Béla	138
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Vígh László	140
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Sin Katalin	141
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Kása Ferenc	142
2012	Bevezető: Kiss Piroska	143
	A fődíjas: Csirik János	144
	A Tudományos Kuratórium díjazottja: Bernáth Árpád	146
	A Művészeti Kuratórium díjazottja: Tóth Pál	147
	A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Sófi József	148
2013	Bevezető: Hiezl József	149
	A fődíjas: Csernay László	150

A Tudományos Kuratórium díjazottja: Penke Botond	152
A Művészeti Kuratórium díjazottja: Fritz Mihály	153
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Lednitzky András	154
2014 Bevezető: Tajti Péter	155
A fődíjas: Fekete Gizi	156
A Tudományos Kuratórium díjazottja: Jancsó Gábor	158
A Művészeti Kuratórium díjazottja: Kosztánci István	159
A Társadalmi-Állampolgári Kuratórium díjazottja: Muszka Dániel	160
Támogatottak, támogatók, elnökség, kuratóriumok	161
Pályázati támogatások	162
A Szegedért Alapítvány alapítói és támogatói	187
Az Alapítvány szervezetei	192
A Szegedért Alapítvány Alapító Okirata	199
Képes Krónika	215
Emlékezések, vallomások	259